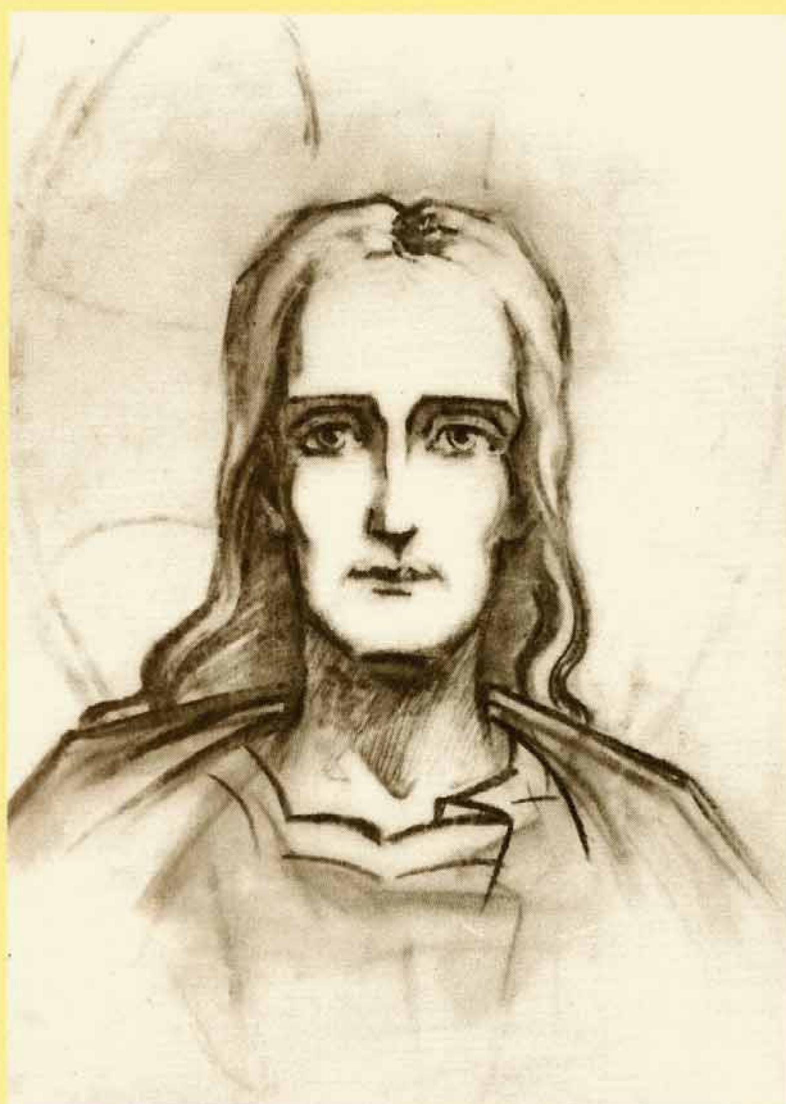
† DANIIL STOENESCU
EPISCOP-LOCȚIITOR AL DACIEI FELIX

PĂRINTELE ARSENIE – „OMUL ÎMBRĂCAT ÎN HAINĂ DE IN" ȘI „ÎNGERUL CU CĂDELNIȚA DE AUR"

(Iezechiel 9,3; 10,2 şi 6; Apocalipsă 8,1-6)

SINAIA – 2009

Închin această carte cu smerenie şi recunoştinţă prea cuvioasei maici Zamfira Stavrofora Constantinescu (1925-2005).

„Cuvântul lui era precum tunetul pentru că viaţa lui era ca fulgerul."

(Sfântul Grigorie Teologul despre sfântul Vasile cel Mare, P.G. 38,74).

„Aşa au trăit părinţii noştri, aşa L-a aflat pe Dumnezeu Părintele nostru Arsenie."

(Pateric XVII,2).

† DANIIL STOENESCU
Episcop-Locţiitor al Daciei Felix

PĂRINTELE ARSENIE – „OMUL ÎMBRĂCAT ÎN HAINĂ DE IN" ŞI „ÎNGERUL CU CĂDELNIŢA DE AUR"

(Iezechiel 9,3; 10,2 şi 6; Apocalipsă 8,1-6)

Ediţia a II-a

SINAIA
2009

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DANIIL STOENESCU, episcop
Părintele Arsenie: omul îmbrăcat în haină de in și îngerul cu cădelnița de aur / Daniil Stoenescu, episcop locțiitor al Daciei Felix. - Ed. a 2-a, rev. - Deva: Charisma, 2009
ISBN 978-973-88006-6-3
281.95 Arsenie Boca
929 Arsenie Boca

Ediție îngrijită de:
Episcop Dr. DANIIL STOENESCU
Tehnoredactare text: Monahia Maria Suciu
Tehnoredactare computerizată: Tudor Raicu
Foto: Ferencz Sever, Vasile Aionesei

© Editura Charisma
Deva, Str. Nicolae Iorga nr. 24, tel./fax: 0254.212626
www.arsenieboca.ro e-mail: office@arsenieboca.ro
ISBN-13: 978-973-88006-6-3

Toate drepturile asupra prezentei lucrări aparțin Editurii Charisma.
Reproducerea integrală sau parțială a textelor sau ilustrațiilor este posibilă numai cu acordul prealabil scris al Editurii Charisma.

VIAȚA LUI IISUS ȘI CARTEA VIEȚII NOASTRE

A-I scrie o carte, chiar bună, a rămas și rămâne o neputință; pentru că Iisus e singurul om care nu și-a dezmințit niciodată obârșia divină. Iar a scrie o „Viață” a lui Dumnezeu, nici a îndrăzni nu se poate. Singura „carte” pe care o scriem – și o scriem și fără să vrem – e cartea vieții noastre, cu care mergem înaintea Lui. Și mergem nu odată, la sfârșitul vieții, ci în fiecare zi și în tot ceasul, pentru că El e atotprezent și în categoriile vieții noastre.

El ne face corectura, întrucât noi Îi scriem viața Lui în viața noastră, dar nu destul de bine; de aceea, peste planurile și dorințele noastre, care merg ca o linie înainte, El coboară câte o linie de-a curmezișul, însemnând o cruce a vieții, iar noi îi zicem răscruce. Căci „În El trăim, ne mișcăm și suntem” (Fapte 17,28).

Ștergerea greșelilor ne obligă la întârzierea în viață; – nu putem intra fiecum în Împărăția luminii – ne-ar arde. De aceea trebuie să ne răbdăm și pe noi înșine, nu numai pe alții, așa cum suntem, dar strigându-L dintru adâncuri de conștiință, până când Lumina – Iubirea – Desăvârșirea, ne va face „cu vremea” asemenea ei.

Uneori strigătul acesta al continuității de conștiință, în atotprezența lui Dumnezeu, nu capătă nici un răspuns toată viața. Deși e o răbdare mântuitoare, o mucenicie, dar ne izbăvește viața de orice fel de iluzie. Dar izbăvirea vieții de iluzie e ridicarea ei, a vieții, la ființă, – singura Ființă, Ființa Întrupată în Iisus (ὁ ὤν).

Acesta este începutul și sfârșitul cărții vieții noastre, pe care ne-am legat s-o scriem împreună.

S. 3,X,1985.
Sinaia, Părintele Arsenie (n.n.)

„CUVÂNT BUN RĂSPUNS-A INIMA MEA”

(Psalmul 44,1)

O carte despre Părintele Arsenie Boca (1910-1989) – atât de necesară astăzi, mâine şi poimâine – s-ar fi cuvenit să fie scrisă fie în chilia dăltuită şi săpată de sfinţia Sa în stânca de sub Fereastra Sâmbetei – adevărată clopotniţă a Catedralei Mântuirii Neamului –, fie lângă izvorul sfinţiei Sale de la lacul Bucura din munţii Retezat, fie din altarul bisericii pictate de la Drăgănescu sau, mai degrabă, de lângă crucea mormântului sfinţiei Sale de la sfânta mânăstire Prislop, încununat neîncetat cu flori. Crucea de lemn de la mormântul Părintelui nostru Arsenie este martoră a atâtor gânduri, glasuri, rugăciuni şi plânsuri ale miilor de credincioşi, care vin şi revin aici, pentru a o pecetlui mereu cu evlavia curată şi ortodoxă faţă de Părintele nostru Arsenie.

Dacă pentru sfântul Timotei, episcopul Efesului (I Timotei 1,3), poarta Damascului a fost întâlnirea cu sfântul apostol Pavel (Faptele Apostolilor 16,1-3), prin care s-a întâlnit cu Hristos, acelaşi lucru l-a însemnat pentru mulţi dintre noi întâlnirea providenţială cu Părintele Arsenie. De aceea, în drumurile noastre sinodale de la Vârşeţ către Sfânta Patriarhie de la Bucureşti, am ales însă la răstimpuri, popasurile duhovniceşti la Sinaia, pentru a începe să scriem, după putinţă, cu ajutorul lui Dumnezeu, cu rugăciunile Maicii Domnului şi cu binecuvântarea Părintelui nostru Arsenie, această carte, nu atât cu caracter strict biografic, cât mai ales în duh aghiografic, respectiv chilia sfinţiei Sale de la Aşezământul monahal de aici, chilie de o austeritate monahală atonită, care adună, păstrează şi concentrează deplin în spaţiul ei lăuntric, duhul şi darul tuturor locurilor sfinte amintite mai sus, legate între ele ca într-o salbă de numele, personalitatea şi pomenirea Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie. În această sfinţită chilie Părintele Arsenie şi-a petrecut cei din urmă doisprezece ani din viaţa pământească şi tot aici s-a săvârşit în Domnul, trecând la cele veşnice în ziua de 28 noiembrie 1989. Toate cele din chilia Părintelui Arsenie de la Sinaia – candela aprinsă, sfintele icoane şi cărţile de seamă – se păstrează cu

multă evlavie, venerație și dragoste, așa cum au rămas și au fost lăsate de sfinția Sa.

Urcând înspre chilia Părintelui Arsenie de aici, pe scara de lemn în spirală, ne întâmpină mai întâi icoana reprezentând Arătarea Mântuitorului Iisus Hristos în dimineața Învierii înaintea sfintei Maria Magdalena, pictată de Părintele. În latura dreaptă se află micul atelier de pictură al Părintelui în care se mai păstrează încă șevaletul, mai multe vopsele în culori și nuanțe diferite, desene, manuscrise și cărți, precum și două icoane lucrate, una, de dimensiuni mai mari, reprezentând Botezul Domnului, iar cealaltă, o gravură cu totul extraordinară a Mântuitorului Iisus Hristos, sub care se află așezat un mic desen în creion al clopotniței de la Prislop. În latura stângă din capul scării se află chilia Părintelui.

Între cărțile de seamă păstrate aici, remarcăm în mod deosebit o Biblie a Părintelui, ediția Sfântului Sinod din 1914, cu semnătura „Arsenie" pe foaia de titlu și trei Liturghiere folosite de Părintele în vremea slujirii liturgice de la Sâmbăta și Prislop, pe care se află câteva însemnări ale Părintelui Arsenie. Pe coperta interioară a celui dintâi este scrisă de mâna Părintelui o ectenie specială: „Ca niște robi nemernici cădem către Tine Mântuitorule și cu umilință ne rugăm: iartă și miluiește pe robii Tăi cei ce au ostenit până la acest sfânt lăcaș, și toată dorirea noastră fă-o ca să fie după voia Ta; nu ne lăsa Doamne întru ispite mai presus de putere; Doamne, nu pomeni păcatele tinereților noastre, nici ale părinților noștri cele din neștiință, ci ca un milostiv și bun, ușurează toată durerea noastră, – rugămu-ne Ție, Doamne, auzi-ne și ne miluiește." La sfârșitul Liturghierului, pe lângă începutul Slujbei Învierii scrisă de Părintele pe trei pagini adăugate, citim cuvintele scrise în mod sigur după 1948: **„Avem puțină iubire de vrăjmașii noștri și cu atât mai puțină față de vrăjmașii lui Hristos**." Pe fila interioară găsim: „Bouțari (loc. în Caraș-Severin n.n.): **Vin la voi în numele Stăpânului meu Iisus Hristos**. E greu să fii tată și mamă, având a da seamă de copii, dar mai grea e datoria unui preot și mai ales a unui episcop (800 de sate). Oamenii-s împărțiți: unii pentru Dumnezeu, alții împotriva lui Dumnezeu. (Mâna lui Dumnezeu)[2] ne-a făcut iarăși una. S-a făcu cu știrea și cu voia lui Dumnezeu. Dumnezeu știe ce ne așteaptă în viitor: să apărăm toți împreună crucea lui Hristos." (Credem că aici Părintele se referă la întoarcerea greco-catolicilor la Ortodoxie n.n.).

Puţin mai jos citim pe aceeaşi pagină: „A iubi pe vrăjmaşi; a binecuvânta pe cei ce te blastămă... iată ceva cu totul pe dos de firea omenească – împotriva firii chiar. Ca să poţi face acestea aşa, înseamnă să fie mai tare Dumnezeu în tine decât eul tău. La aşa restaurare poate aduce porunca aceasta pe om, încât el începe să aibă însuşiri dumnezeieşti. Ocările nu-l mai rănesc, fiindcă mândria lui a încetat. Dimpotrivă îi vor mări strălucirea. Omul nu poate face acestea; numai Dumnezeu, dacă El se va găsi în om.” Pe cea de-a doua copertă interioară se află scris de Părintele un citat din sfântul Maxim Mărturisitorul (II, 52): „Mintea împreunându-se cu Dumnezeu şi petrecând în El prin rugăciune şi dragoste, se face înţeleaptă, bună, puternică, iubitoare de oameni, milostivă, îndelung răbdătoare, şi, simplu vorbind, poartă în sine aproape toate însuşirile dumnezeieşti.” Pe un alt Liturghier din cele trei găsim la început această dedicaţie de suflet: „Prea Cuviosului Părinte Arsenie, cu frăţească întru Hristos dragoste şi preţuire şi cu rugămintea de a mă pomeni în rugăciunile sale către Dumnezeu. Arad, în 16 Ianuarie 1954. Preot Dr. Gheorghe Liţiu vicar eparhial, Arad”, iar la sfârşitul Liturghierului, după o pagină scrisă de mâna Părintelui cu rânduiala scoaterii sfintei Cruci, descifrăm înscrisul sfinţiei Sale cu litere mărunte în creion: **„A nu greşi e mândrie; a drege greşala e smerenie.”**

Între manuscrisele din chilia Părintelui – care ar merita un capitol separat şi detaliat – semnalăm un volum nepaginat, scris de mână, legat în coperţi tari şi purtând două peceţi în limba greacă ale sfântului Munte Athos şi trei ale sfintei Mânăstiri Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, pe care îndrăznim să-l numim „Filocalia de la Sfântul Munte a Părintelui Arsenie” şi care cuprinde, conform însemnării Părintelui de pe ultima filă, mai multe cuvinte şi texte filocalice „Scrise cu ajutorul Domnului şi cu al Maicii Sale dimpreună cu blagoslovenia Părintelui meu duhovnic Stareţul Antipa, cât am petrecut în Sfântul Munte: Martie, Aprilie şi Mai 1939, de pe manuscrisele Stareţului. – Dumnezeu să-i primească ostenelile.” Părintele Arsenie se va fi întors prin urmare din Sfântul Munte cu acest manuscris alăturat celor două volume mari ale Filocaliei greceşti pe care părintele Stăniloae avea să le traducă în limba română.

Purcedem aşadar la scrierea şi citirea acestei cărţi despre Părintele Arsenie, fără pretenţia de a fi completă sau definitivă, inspiraţi mai ales de cel de-al doilea exemplar al Bibliei din chilia sfinţiei Sale (ediţia

1936), care poartă o pecete: „Sfânta Patriarhie Română” şi alte cinci peceți: „Sf. Mânăstire Brâncoveanu. Sâmbăta de Sus – Jud. Făgăraş”) în care, deschizând-o şi răsfoind-o cu evlavie, am descoperit pe un petic de hârtie această însemnare: „Pomenire în contul împlinirii unei a doua maturități a vieții – 60 de ani – Sept. 970.” şi: „**Cât trebuie să treacă până ce Împărăția lui Dumnezeu cea dinlăuntrul nostru, capătă evidența supremului sens al vieții acesteia ?**” Pe o altă foiță de hârtie am găsit scrise mărunt aceste rânduri: „Brad, 12 Oct. 1969. Zilele centenarului Liceului”, iar pe verso: „Familiei Prof. Popa. Simplă consemnare a Recunoştinței. În care sunt cuprinşi: Înaintaşii – părinții noştri – cei de față şi urmaşii. Că din curtea acestei case, în ceasuri târzii de meditație, mi-am luat zborul, aprinzându-mi destinul, de Duhul care a scris oamenilor această carte. **Arsenie, iconar şi călugăr**, Brad 12.X.1969 în zilele Centenarului”. Între acestea, pe o bucată de hârtie de calc se află un desen în creion al Părintelui reprezentând o pasăre mare în zbor, iar dedesubt cuvintele: pt. „Vârful cu dor” – care se zăreşte înspre asfințit în Bucegi, printre crengi de brad, chiar din chilia Părintelui de la Sinaia. La sfârşitul acestei Sfinte Scripturi a Părintelui Arsenie, plină de însemnări cu creion colorat în urma citirii de o viață, sunt scrise aceste cuvinte: „Lucrul slab, mai slab chiar ca un prunc, ajunge tare într-o zi, dacă este un lucru adevărat. Nu e nevoie de un suflet mare pentru a face un erou; e nevoie de un suflet creat de Dumnezeu, care să nu-şi desmintă obârşia; acesta, va fi un suflet mare !” Th. Carlyle; iar puțin mai jos citim aceste patru însemnări: „Ce vei cere tu la altul, aceea să vie peste tine”; „De la porunci are înțelepciunea: de 9 ori să taci şi o dată să vorbeşti, şi atunci puțin”; „Cine ştie (şi) poate să tacă, vorbeşte cel mai bine” şi: „**Ceea ce eşti, vorbeşte mai tare decât ceea ce spui.**” Tot în exemplarul Bibliei Părintelui Arsenie, pe două bucăți de hârtie, una obişnuită, cealaltă de calc, sunt scrise cuvintele de pe Sfânta Evanghelie pe care Mântuitorul Iisus Hristos o ține deschisă în mână în icoana împărătească de la Prislop. Pe un carton 12 x 13cm sunt însemnate de mâna Părintelui cele patrusprezece versete şi trimiteri biblice, rezumate în mesajul-testament „Nu te teme turmă mică !...” până la „Îndrăzniți deci, Eu am biruit lumea !” şi „Iată stau la uşa ta şi bat...” astfel: Lc. XII 32. Mt. XVIII 20. In. VI 56. Mt XXVIII 20. Mt. V 8. Lc. XII 31. Lc. VIII 14. Pilde XIII 26. Lc. IX 23. Lc. XIV 26,33. Mt. V 11. Lc. XXI, 28. In. XVI, 33. Apoc. III 20. Pe o altă bucată de hârtie

îndoită sunt scrise cinci locuri biblice: Levitic 26, 3: „De veți umbla după legile Mele și de veți păzi poruncile Mele...” 6: „Voi trimite pace pe pământ și nimeni nu vă va tulbura...” 14: „Iar de nu Mă veți asculta...” 31: „Voi pustii locașurile voastre cele sfinte...” 33: „Sabia vă va mânca pe voi și va fi pământul vostru pustiu”; I Tes. 5,3: „Când vor zice pace și liniște ! atunci fără de veste dă peste ei pieirea”; Lc. 21,35: „Ca un laț, căci veni-va peste toți cei ce locuiesc peste fața a tot pământul”; Isaia 13, 9-13 cataclism cosmic. Dies irae. (Ziua mâniei n.n.) și II Cor. 19,20: „Așadar, pentru Hristos vă rugăm ca și cum Dumnezeu v-ar îndemna prin noi. Rugându-vă în locul lui Hristos: Împăcați-vă cu Dumnezeu !” urmate de concluzia Părintelui, înscrisă într-o primă variantă în reprezentarea Patriarhului Iustin din pictura de la Drăgănescu: „Nu va putea omul avea pace pe pământ câtă vreme-i în război cu Dumnezeu.” Tot în Biblia Părintelui Arsenie, izvor al Cărării Împărăției de la Sâmbăta, al Predicilor sfinției Sale de la Prislop și al picturii de la Drăgănescu, am mai descoperit pe o hârtie de calc 19 x 9 cm chipul unui sfânt înger înaripat, cu steaua Nașterii în colțul din stânga sus, iar în partea de jos, un peisaj transilvan de iarnă având în centru o străveche cruce înclinată înspre biserica maramureșană din dreapta, iar în stânga, un copac înzăpezit și aplecat spre ramurile unui brad, imagine care, după știința noastră, n-a mai ajuns a fi și pictată de Părintele undeva.

Chilia Părintelui Arsenie este vegheată de candela nestinsă a celor șapte icoane: a Nașterii Domnului, a Mântuitorului Iisus Hristos și a sfântului Nicodim cel sfințit de la Vodița, Tismana și Prislop, pictate de Părintele și patru icoane vechi pe sticlă: Bunăvestirea (1863), două cu sfântul mare mucenic Gheorghe, purtătorul de biruință (una nedatată iar cealaltă purtând anul 1889) și una cu sfântul mucenic Haralambie împreună cu sfinții Trei Ierarhi (1892). Din chilie nu lipsește Patericul egiptean (ediția Râmnic 1930), colecția volumelor Filocaliei în limba română și alte cărți teologice care ne vor însoți în drumul nostru și în încercarea de a zugrăvi prin cuvinte culese, alese și potrivite, o icoană cât mai apropiată de chipul duhovnicesc și statura profetică, apostolică și patristică a sfinției Sale, deși nu ne-ar ajunge pentru aceasta nici „trei mii de pilde și o mie cinci cântări” (III Regi 4,32). Astfel la începutul volumului IV al Filocaliei găsim scris de mâna Părintelui: „**Credința e simțul anticipației adevărului**”; la pg. 102: „Ei (demonii) «îmbie» mintea la conspirație împotriva Legii lui Dumnezeu. Dacă mintea «se

prinde» o silesc la faptă, aşa începe robia şi căderea din fiu al lui Dumnezeu în fiu al diavolului. De cine asculţi, al aceluia fiu eşti. Ştii sau fără să ştii, ai ajuns ce-ai ajuns. Deci trebuie să ştii şi «războiul»." La pg. 113: „Aci eram; dar dacă tu nu M-ai chemat... ?!" (Pateric), iar la pg. 300 acest text, de asemenea pe marginea filei: „Una-i a-ţi imagina înălţimea şi alta-i a ajunge acolo" (Brâncuşi).

Chilia Părintelui Arsenie de la Sinaia şi atelierul de pictură al sfinţiei Sale, pe care îndrăznim să le asemănăm cu gura peşterii de la Horeb a sfântului prooroc Ilie şi cu turnul cel de veghe al sfântului prooroc Avacum, sunt şi vor rămâne pline de har, de comori ortodoxe şi taine duhovniceşti, sfinţite de cel ce a trăit, s-a rugat, s-a nevoit, a trudit şi s-a sfinţit în ele. Din acestea năzuieşte a se adăpa atât autorul, cât şi cititorii acestei scrieri. Această carte despre **Părintele Arsenie – „Omul îmbrăcat în haină de in" şi „Îngerul cu cădelniţa de aur"** se doreşte a fi mai întâi mărturia mea de suflet şi datoria mea de conştiinţă, expresie a iubirii, mulţumirii şi recunoştinţei mele veşnice pentru Omul providenţial din viaţa mea, smeritul meu mănunchi de flori duhovniceşti la mormântul sfinţiei Sale şi untdelemnul sufletului meu picurat în candela nestinsă de la crucea sfinţiei Sale, dar poate şi o modestă călăuză pentru cei ce vin şi aleargă din cele patru vânturi şi zări, cu problemele, necazurile, durerile, dramele, rugăciunile şi speranţele lor, înspre mormântul de la Prislop, precum cei doi ucenici, Petru şi Ioan, la Mormântul Mântuitorului, în dimineaţa Învierii (Ioan 20,1-10). Şi, pentru că noi purtăm urmele timpului şi timpul poartă urmele noastre, aş dori ca aceste pagini să fie, la vremea potrivită, un argument umil şi un temei necesar pentru canonizarea Părintelui Arsenie, cel ce încă din timpul vieţii şi mai ales după moarte, s-a bucurat şi se bucură de canonizarea de suflet din inimile miilor şi zecilor de mii de creştini ortodocşi români de pretutindeni. Într-un anumit fel, la aproape douăzeci de ani de la trecerea Părintelui Arsenie la cele veşnice, această scriere s-ar vrea ţesută din firul gândurilor cuvioase, din simţirile inimilor curate şi din rugăciunile înlăcrimate ale tuturor celor ce-l vor fi strigat sau chemat, de departe sau de aproape, pentru a le veni în ajutor cu rugăciunea de foc a sfinţiei Sale, deoarece viaţa Părintelui Arsenie a fost o bineprimită jertfă a lui Abel, un luminos curcubeu de har şi dar peste ţară şi popor, un statornic şi neclintit stejar de la Mamvri răsărit în spaţiul nostru carpatic, o preaînaltă scară românească a lui Iacob, un rug

aprins de Duhul Sfânt în pustiul veacului XX, un stâlp de foc călăuzitor al neamului nostru spre Hristos în cadrul şi spaţiul Bisericii Ortodoxe Române şi un car de foc înălţător al rugăciunilor mijlocitoare către cer.

Poate că dacă sfântul Atanasie cel Mare, arhiepiscopul Alexandriei n-ar fi scris „Viaţa sfântului Antonie”, dacă episcopul Paladiu de Helenopolis n-ar fi scris „Viaţa sfântului Ioan Gurădeaur”, iar cuviosul Nichita Stethatos n-ar fi alcătuit „Viaţa sfântului Simeon Noul Teolog”, teologia patristică în general şi literatura aghiografică în special, ar fi fost mai puţin bogate. De aceea, „în numele Domnului nostru Iisus Hristos, adunându-vă voi – cititorii – şi duhul meu, cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos” (I Corinteni 5,4), am purces la alcătuirea acestei cărţi născută „din sânul vijeliei” (Iov 38,1) munţilor Făgăraş şi „din mijlocul furtunii” (Iov 40,6) munţilor Retezat, atât de iubiţi şi contemplaţi tainic de Părintele Arsenie, şi înmiresmată de mireasma sfinţeniei izvorâtă din mormântul sfinţiei Sale, mireasmă simţită de mine personal – iau martor cerul – a treia zi după înmormântare, în ziua de 6 decembrie 1989, pomenirea sfântului ierarh Nicolae, făcătorul de minuni. Şi nu în ultimul rând, această carte, închisă între cei doi pereţi ai ei, este rodul deopotrivă al celei dintâi strângeri de mână din partea Părintelui Arsenie, din ziua sfântului mare mucenic Dimitrie, izvorâtorul de mir, 26 octombrie 1979, cu prilejul celei dintâi întâlniri, în casa parohială ortodoxă din Drăgănescu şi al celei din urmă sărutări de mână din partea mea, în ziua de 18 decembrie 1988, ziua celei din urmă întâlniri, convorbiri şi plecări a Părintelui de la sfânta mânăstire Prislop.

Sfârşind această predoslovie şi gustând duhovniceşte din pâinea sfinţită la cel din urmă Paşte al Părintelui Arsenie la Prislop şi din anafora celei din urmă Sfinte Liturghii slujită de sfinţia Sa la străvechiul altar ortodox şi românesc din Ţara Haţegului în primăvara anului 1959 – păstrate cu sfinţenie în chilia sfinţiei Sale – exclamăm într-un glas: Fericit eşti tu, străvechi pământ al Daciei milenare şi al României de azi şi de mâine, pentru că ai dăruit cerului de deasupra ta un asemenea om al lui Dumnezeu, slujitor al Bisericii lui Iisus Hristos şi mijlocitor şi străjer al neamului ! Această carte despre Părintele Arsenie – „Omul îmbrăcat în haină de in” şi „Îngerul cu cădelniţa de aur”, s-ar fi putut subintitula tot aşa de bine: „Avva Arsenie – profet, apostol şi părinte”. „Omul îmbrăcat în haină de in” este chipul vieţii pământeşti al Părintelui

Arsenie, iar „Îngerul cu cădelnița de aur" este imaginea slavei cerești de după moarte a sfinției Sale, amândouă întregind și conturând icoana bisericească ce i se cuvine, la vremea-i rânduită și mult așteptată, ca pe unul pe care-l știm „ziditor de neam" și-l contemplăm în „Norul de martori" (Evrei 12,1) al Mântuitorului Iisus Hristos, Cel ce șade de-a dreapta Tatălui.

Ramurile crengilor de brad se leagănă în vânt, precum talerele balanței sufletului nostru înaintea lui Dumnezeu, după vânturile care-l bat... La urma urmei, scriem această carte pentru ca pietrele să nu osândească tăcerea noastră prin strigarea lor... (cf. Luca 19,40).

Seara Sâmbetei,
Sinaia – 23 februarie 2008 **† DANIIL**

„OMUL CEL ÎMBRĂCAT ÎN HAINĂ DE IN”

(Iezechiel 9,3; 10,2 şi 6)

Revelaţia carului de foc al heruvimilor de la râul Chebar din prologul cărţii sfântului prooroc Iezechiel, se continuă prin cuvintele: „**Şi a chemat Domnul pe omul cel îmbrăcat în haină de in**, care avea la brâu unelte de scris, şi i-a zis Domnul: «Treci prin mijlocul cetăţii, prin Ierusalim, şi însemnează cu semnul crucii pe frunte, pe oamenii care gem şi care plâng din pricina multelor ticăloşii care se săvârşesc în mijlocul lui»” (Iezechiel 9,3-4), pentru a se desăvârşi în capitolul următor al cărţii profetului: „**Şi a zis Domnul către omul cel îmbrăcat în haina de in:** «Intră între roţile cele de sub heruvimi şi umple-ţi mâinile de cărbuni aprinşi, pe care-i vei lua dintre heruvimi, şi-i aruncă asupra cetăţii !» Şi el a intrat acolo... Când **a dat Domnul poruncă omului celui îmbrăcat cu haină de in** şi i-a zis: «Ia foc dintre roţile cele dintre heruvimi», şi când a intrat el şi a stat lângă roţi, atunci unul din heruvimi şi-a întins mâna în focul cel dintre heruvimi, a luat şi a dat în mâini celui îmbrăcat în haină de in, iar el, luându-l, a ieşit” (Iezechiel 10,2 şi 6-7).

Dacă teologul ortodox rus Serghei Bulgakov, scria în „Cuvântul adresat credincioşilor ruşi în 1933, la împlinirea a o sută de ani de la trecerea în veşnicie a Prea Cuviosului Părinte Serafim de Sarov” un text de o mare adâncime teologică şi înălţime duhovnicească, intitulat: „**Sfântul Serafim de Sarov – Jăratecul înflăcărat al Ortodoxiei**” (vezi „Credinţa Străbună” – Alba Iulia, nr. 1/2008, pg.1 şi 4), în care îl asemăna pe sfânt cu serafimul din vedenia proorocului Isaia care l-a cuminecat şi purificat pe evanghelistul Vechiului Testament, prin desprinderea în zbor şi prin apropierea şi atingerea de gura profetului a cărbunelui de jar euharistic, purtat de serafim în mână şi luat cu cleştele de pe altar (Isaia 6,6-7) – icoană a cuminecării sfintei Rusii de către „sărmanul Serafim” –, îndrăznim şi noi să-l asemănăm teologic pe Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie, la propriu şi la figurat, cu „omul îmbrăcat în haină de in” din revelaţia sfântului prooroc şi „preot

Iezechiel, fiul lui Buzi, preotul, la râul Chebar, în țara Caldeilor" (Iezechiel 1,3), unde a fost peste el mâna Domnului. Dumnezeu a chemat pe „omul îmbrăcat în haină de in" – Arsenie și i-a poruncit ca trecând prin mijlocul cetății țării, pe la Sâmbăta, Prislop, Drăgănescu și Sinaia, să însemneze și să pecetluiască cu semnul crucii neamul și veacul; să intre între roțile cele de sub heruvimi ale cerului și să-și umple mâinile de cărbunii cei aprinși ai cunoașterii lui Dumnezeu, pe care să-i ia dintre heruvimi și să-i arunce asupra cetății neamului. „**Ia foc dintre roțile cele dintre heruvimi**", este porunca divină de-a pururi actuală pentru orice creștin, laic credincios, monah sau cleric și cu atât mai mult pentru un ierarh și mai ales pentru sfinți. „Ia foc dintre roțile cele dintre heruvimi" înseamnă o lucrare sfântă și duhovnicească mai mult decât prometeică, pentru că poartă pecetea apostoliei profetice și patristice.

Cărbunii aprinși ai Părintelui Arsenie luați dintre heruvimi, i-am simțit în mâinile sfinției Sale. Cărbunii aprinși ai Părintelui Arsenie îi simțim pe urmele sfinției Sale. Cărbunii aprinși ai Părintelui Arsenie îi simțim pe paginile Liturghierului sfinției Sale de la Sâmbăta și Prislop. Cărbunii aprinși ai Părintelui Arsenie îi contemplăm înrămați în icoanele sfinției Sale, iar focul harului Duhului Sfânt, luat dintre roțile cele dintre heruvimi, arde ca un rug aprins în pictura bisericii de lângă București. Focul cărbunilor aprinși ne-a însuflețit, încălzit și aprins viața. Focul cărbunilor aprinși ai omului lui Dumnezeu îmbrăcat în haină de in – precum în fotografia-i cunoscută – arde în cuvintele sfinției Sale, precum și în acesta: „**Să nu credeți că veți intra «după moarte» în Împărăția în care n-ați trăit de pe pământ**" – și care este înlăuntrul nostru (Luca 17,21).

Precum serafimul din Scriptură și precum sfântul Serafim de Sarov – față de care Părintele avea o evlavie deosebită – și sfinția Sa a zburat spre noi, împărtășindu-ne cu cărbunele cel ceresc, luat cu cleștele liturgic și mistagogic de pe jertfelnicul cel de sus – Hristos Arhiereul cel veșnic.

„ÎNGERUL CU CĂDELNIȚA DE AUR”

(Apocalipsă 8,1-6)

„Şi când Mielul a deschis pecetea a şaptea, s-a făcut tăcere în cer, ca la o jumătate de ceas. Şi am văzut pe cei şapte îngeri, care stau înaintea lui Dumnezeu şi li s-au dat lor şapte trâmbițe. Şi a venit un alt înger şi a stat la altar, având cădelniță de aur, şi i s-a dat lui tămâie multă, ca s-o aducă împreună cu rugăciunile tuturor sfinților, pe altarul de aur dinaintea tronului. Şi fumul tămâiei s-a suit, din mâna îngerului, înaintea lui Dumnezeu, împreună cu rugăciunile sfinților. Şi îngerul a luat cădelnița şi a umplut-o din focul altarului şi a aruncat pe pământ; şi s-au pornit tunete şi glasuri şi fulgere şi cutremur. Iar cei şapte îngeri, care aveau cele şapte trâmbițe, s-au gătit ca să trâmbițeze.” (Apocalipsă 8,1-6). „Oarecari frați au venit la avva Antonie şi au pus înaintea lui un cuvânt din cartea preoției. Deci a ieşit bătrânul în pustie şi a mers avva Ammona pe urma lui în ascuns, ştiind obiceiul lui şi după ce s-a depărtat bătrânul, stând la rugăciune a strigat cu glas mare: Dumnezeule, trimite pe Moise ca să mă învețe cuvântul acesta ! Şi a venit glas vorbind cu dânsul. Deci a zis avva Ammona: glasul care vorbea, l-am auzit, dar puterea cuvântului n-am înțeles-o.” (avva Antonie 28).

Doamne, trimite pe sfântul apostol şi evanghelist Ioan ca să ne învețe cuvântul acesta despre „îngerul cu cădelnița de aur”, am putea spune şi noi, deodată cu sfântul Antonie cel Mare. „Cădelnița de aur” din mâna îngerului înfățişat înaintea dumnezeiescului altar ceresc – după desfacerea celor şapte peceți ale Cărții şi mai înainte de răsunetul celor şapte trâmbițe şi revărsarea celor şapte potire ale mâniei lui Dumnezeu – este ea însăşi un Potir prea sfânt al rugăciunilor tuturor sfinților, de la jertfa lui Abel până la cea din urmă Liturghie ce se va săvârşi pe pământ, ridicându-se înaintea lui Dumnezeu împreună cu fumul de tămâie din mâna îngerului. Dimpreună cu cele şapte sfeşnice de aur, în mijlocul cărora sfântul apostol şi evanghelist Ioan îl contemplă pe Mântuitorul Iisus Hristos cel înviat (Apocalipsă 1,12-13), cu cununile de aur ale celor douăzeci şi patru de bătrâni, care stau împrejurul tronului

ceresc într-o neîncetată închinare în Duh şi adevăr (Apocalipsă 4,4), şi laolaltă cu cele şapte trâmbiţe, şapte potire şi cu chivotul legământului (Apocalipsă 11,19), „cădelniţa de aur" din mâna îngerului Domnului întregeşte inventarul cel fără de sfârşit al sfintelor „obiecte" şi vase liturgice, care slujesc la săvârşirea neîncetată a cosmicei Liturghii Arhiereşti din sfânta carte a Apocalipsei sau a Revelaţiei. „Cădelniţa de aur" din Apocalipsă este pendulul veşniciei. Prin ea dumnezeirea tămâiază cu har necreat cerul şi pământul întreg, facerea lumii şi inspiraţia Scripturii, istoria Bisericii şi viaţa creştină. Fiecare făptură a Creaţiei şi fiecare pagină a Bibliei este înmiresmată de fumul de tămâie al „cădelniţei de aur", învăluind în taina Golgotei toate altarele Sfintei Scripturi şi jertfele ce se aduc pe ele. Atârnată de Crucea Mântuitorului, „cădelniţa de aur" din mâna îngerului se mişcă între „altarul tămâierii" din Vechiul Testament, făcut de Moise (Exod 30,1) şi „ceasul tămâierii" din Noul Testament (Luca 1,10), în care se regăseşte preotul Zaharia, tatăl sfântului Ioan Botezătorul. Scrierile sfinţilor Părinţi ai Bisericii, Liturghiile ortodoxe, toate Tainele şi ierurgiile, poartă pecetea mirosului de bună mireasmă duhovnicească a „cădelniţei de aur." Pentru ea magii aduc daruri: aur, tămâie şi smirnă (Matei 2,11), iar mironosiţele, dimpreună cu Iosif „cel cu bun chip" şi Nicodim, pregătesc miresme şi miruri la Punerea în mormânt şi Învierea Domnului.

„Cădelniţa de aur" este sâmburele norului de tămâie liturgic-ortodox, ce cheamă cu dor şi lacrimi norul Parusiei. Ea este jarul şi focul rugăciunilor tuturor sfinţilor, pomenite la fiecare otpust sau apolis. „Cădelniţa de aur" i-a înmiresmat pe patriarhi, i-a făcut pe regi să-şi plece capetele, i-a inspirat pe profeţi, i-a înflăcărat pe apostoli şi i-a iluminat pe sfinţii Părinţi. „Cădelniţa de aur" o vedem atârnând deasupra altarului şi jertfei lui Abel, a lui Noe, a lui Avraam, Isaac şi Iacob, a lui Aaron şi Samuel, a lui Solomon la sfinţirea Templului şi a sfântului prooroc Ilie pe Carmel. În cultul Bisericii Ortodoxe, „cădelniţa de aur" se mişcă nevăzut printre cuvintele ecteniilor, rugăciunilor şi epiclezei Liturghiilor sfântului Vasile cel Mare, a sfântului Ioan Gurădeaur şi a Darurilor mai înainte sfinţite. „Cădelniţa de aur" dă sens liturgic Discului şi Potirului şi rost euharistic Antimisului de pe Sfânta Masă. În „cădelniţa de aur" – de Ofir – se întâlnesc rugăciunile tuturor sfinţilor şi se aprinde tămâia iubirii şi a credinţei tuturor creştinilor. De aceea o „cădelniţă de aur" trebuie să fie şi sufletul şi mintea şi inima noastră a

tuturor. În eshaton, „cădelniţa de aur” va trece din mâna îngerului-arhidiacon în dreapta Arhiereului Hristos Fiul lui Dumnezeu. De aceea Biserica cântă prin cuvintele psalmistului, împreună cu cetele îngereşti şi cereşti: „Să se îndrepteze rugăciunea mea, ca tămâia – din «cădelniţa de aur» – înaintea Ta !” (Psalmul 140,2), iar noi ne rugăm „O, Doamne, fie ca la ieşirea din trup, sufletul nostru să fie învăluit în fumul de tămâie al rugăciunilor mijlocitoare ale tuturor sfinţilor Tăi şi ale Născătoarei de Dumnezeu, din «cădelniţa de aur» !” Amin.

„Îngerul cu cădelniţa de aur” din Apocalipsă este imaginea oricărui sfinţit slujitor al lui Hristos, vestitor înflăcărat al Evangheliei Sale şi liturghisitor smerit în Biserica Lui. Toţi proorocii, apostolii şi sfinţii Părinţi, ca mari dascăli ai lumii, ierarhi şi teologi se regăsesc în icoana îngerului cu cădelniţa de aur, ca şi oricare episcop, preot şi diacon. Cu atât mai mult oamenii sfinţi ai lui Dumnezeu plini de Duh Sfânt în viaţa, trăirea şi lucrarea lor pe pământ şi în mijlocirea lor către Dumnezeu în ceruri. Icoana îngerului cu cădelniţa de aur o socotim potrivită şi în ceea ce-l priveşte pe Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie de la Prislop, din mâna căruia se ridică neîncetat către Dumnezeu fumul de tămâie al rugăciunii şi iubirii „împreună cu rugăciunile sfinţilor.” Mireasma duhovnicească care răzbate din cădelniţa de aur a Părintelui Arsenie la Sâmbăta, Prislop, Drăgănescu şi Sinaia, umple, precum nardul Mariei din Betania, întreaga ţară şi poporul, împlinindu-i profeticele cuvinte: „Va lua ţara foc din Prislop.” Pentru aceea punem cartea de faţă sub adumbrirea teologică şi inspiraţia duhovnicească a icoanei îngerului cu cădelniţa de aur, încercând a rupe tăcerea „de o jumătate de ceas” despre sfinţia Sa, neuitând cele ce ne învaţă Patericul egiptean: „Se spunea despre avva Pimen că de şedeau bătrânii înaintea lui şi grăiau despre bătrâni şi îl pomeneau pe avva Sisoe, zicea: lăsaţi cele despre avva Sisoe, că nu vin la măsură de povestire cele despre dânsul !” (avva Pimen 186). Tot aşa „nu vin la măsură de povestire” cele despre Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie.

„AM AUZIT UN SFÂNT VORBIND..."

(Daniel 8,13)

Aşa ar putea mărturisi şi adeveri, împreună cu sfântul prooroc Daniel, orice credincios care l-a întâlnit, văzut şi auzit vorbind pe Părintele Arsenie, la Sâmbăta, Prislop, Drăgănescu şi Sinaia. Şi acest adevăr îl mărturisim şi întărim şi noi arhiereşte. Sfinţia Sa vorbea din cuvântul lui Dumnezeu şi din partea lui Dumnezeu, sau altfel spus, Dumnezeu ne vorbea prin sfinţia Sa. Cel puţin eu personal – şi răspund pentru ceea ce spun – n-am auzit vreodată în viaţa mea pe vreun om „vorbind ca omul acesta" (cf. Ioan 7,46), deoarece ne învăţa ca unul care avea putere, după pilda Mântuitorului Hristos (Matei 7,29), întrucât cuvintele îi erau „cuvinte vii". Cuvântul Părintelui Arsenie era plin de har, cumpătat, echilibrat, blând, iubitor, luminat, dar şi hotărât şi chiar mustrător atunci când era cazul. Cuvântul Părintelui izvora din credinţa, rugăciunea, tăcerea şi iubirea aprinsă a sfinţiei Sale faţă de Dumnezeu şi oameni. De aceea era extrem de responsabil pentru tot ceea ce spunea sau scria. L-am auzit spunând odată la Prislop cum că se cuvine să fim foarte atenţi la cuvintele pe care le rostim, deoarece fiind vii, ne vor însoţi până la Judecată, după cum spune Evanghelia că „din cuvintele tale vei fi mântuit şi din cuvintele tale vei fi osândit" (Matei 12,37) şi cu toţii vom da seama de orice cuvânt nefolositor pe care l-am scos din gura noastră.

Prin cuvântul Părintelui Arsenie fiecare **„am auzit cele ce s-au zis celor de demult"** (cf. Matei 5,27) – prin prooroci, apostoli, evanghelişti şi sfinţii Părinţi. Precum orice cuvios părinte plămădit din tămâie şi smirnă, din tămâia lui Hristos şi smirna Duhului Sfânt, Părintele Arsenie a întrupat Patericul şi Filocalia, aceste două mari vaduri patristice care izvorăsc din raiul Scripturilor şi udă tot pământul Ortodoxiei. În cea dintâi zi în care Dumnezeu mi-a îndreptat paşii înspre sfinţia Sa, mi-a spus: „Studiază Filocalia şi Patericul", iar cu mulţi ani înainte de a-mi susţine un doctorat despre Teologia Patericului la Tesalonic, mi-a spus pe când eram doctorand la Bucureşti: „De va fi să mergi la studii în

străinătate, să mergi într-o ţară ortodoxă” – după cum şi sfinţia Sa ucenicise la sfântul Munte Athos – Horebul Ortodoxiei.

„Am auzit un sfânt vorbind” precum l-au auzit ninivitenii pe Iona. „Am auzit un sfânt vorbind” precum l-au auzit galatenii, efesenii, filipenii, tesalonicenii, corintenii şi cei din Troa şi Milet pe sfântul apostol Pavel. „Am auzit un sfânt vorbind” precum antiohienii pe sfântul Ignatie Teoforul şi sfântul Ioan Gurădeaur. „Am auzit un sfânt vorbind” precum smirnenii pe sfântul Policarp şi cartaginenii pe sfântul Ciprian. „Am auzit un sfânt vorbind” precum alexandrinenii pe sfântul Atanasie cel Mare şi ierusalimitenii pe sfântul Chiril al Ierusalimului şi pe sfântul Ioan Damaschin. „Am auzit un sfânt vorbind” precum capadocienii pe sfinţii Vasile cel Mare, Grigorie Teologul şi Grigorie de Nyssa. „Am auzit un sfânt vorbind” precum nord-africanii pe fericitul Augustin. „Am auzit un sfânt vorbind” precum constantinopolitanii pe sfântul Simeon Noul Teolog şi din nou tesalonicenii pe sfântul Grigorie Palama. „Am auzit un sfânt vorbind” precum părinţii şi fraţii pe sfântul Macarie Egipteanul (avva Macarie 40). „Am auzit un sfânt vorbind” precum monahii sinaiţi pe sfântul Ioan Scărarul şi pravoslavnicii ruşi pe sfântul Serafim de Sarov !

„Am auzit un sfânt vorbind...” şi pentru aceea scriem cele ce le scriem.

„AM GĂSIT ŞI EU CU CALE, PREAPUTERNICE TEOFILE" (Luca 1,3)

„Deoarece mulţi au încercat să alcătuiască o istorisire despre faptele deplin adeverite între noi aşa cum ni le-au lăsat cei ce le-au văzut de la început şi au fost slujitori ai Cuvântului, **am găsit şi eu cu cale,** preaputernice Teofile, după ce am urmărit toate cu de-amănuntul de la început, să ţi le scriu pe rând, ca să te încredinţezi despre temeinicia învăţăturii pe care ai primit-o..." (Luca 1,1-4). Aşa începe sfântul evanghelist Luca cea de-a treia Evanghelie din Noul Testament şi nu trebuie să mire pe nimeni faptul că s-au rânduit aceste cuvinte inspirate de Duhul Sfânt şi la începutul unei alcătuiri aghiografice despre Părintele Arsenie, pentru că viaţa tuturor sfinţilor şi a fiecăruia în parte este o evanghelie a Duhului Sfânt, izvorâtă din Evanghelia lui Hristos Fiul lui Dumnezeu. Calea pe care a găsit-o sfântul evanghelist Luca, şi despre care îi scrie preaputernicului Teofil, nu este alta decât drumul spre Emaus, parcurs alături de Cleopa, împreună cu Iisus Hristos cel Înviat „Calea, Adevărul şi Viaţa" (Ioan 14,6). Pe fiecare dintre noi Mântuitorul ne-a însoţit şi ne însoţeşte tainic pe drumul vieţii în mod direct şi prin sfinţii Săi. Prin Părintele Arsenie am simţit că Dumnezeu a intervenit în viaţa noastră, însoţindu-ne şi călăuzindu-ne pe un drum propriu fiecăruia dintre noi, înspre acelaşi Emaus veşnic.

Dacă sfântul evanghelist Luca avea ca prim destinatar al Evangheliei sale pe preaputernicul Teofil, noi adresăm această scriere despre Părintele Arsenie miilor şi zecilor de mii de Teofili, adică iubitori de Dumnezeu, prin iubirea şi evlavia lor faţă de sfinţi, şi iubiţi de Dumnezeu, prin aceiaşi sfinţi ocrotitori, rugători şi mijlocitori.

„FOST-A OM TRIMIS DE LA DUMNEZEU”

(Ioan 1,6)

„Fost-a om trimis de la Dumnezeu, numele lui era Ioan” (Ioan 1,6), scrie sfântul apostol şi evanghelist Ioan în prologul Evangheliei sale, referindu-se la sfântul Ioan Botezătorul şi Înaintemergătorul Domnului. „Fost-a om trimis de la Dumnezeu” – numele lui este Părintele Arsenie. „Acesta a venit spre mărturie – în sânul poporului român – ca să mărturisească despre Lumină, ca toţi să creadă prin el. Nu era el Lumina, ci ca să mărturisească despre Lumină” (Ioan 1,7-8). Neîndoielnic Părintele nostru Arsenie a avut o apostolie şi are încă o trimitere în mijlocul poporului nostru şi în sânul Bisericii Ortodoxe Române, după cum însuşi scrisese înlăuntrul bătrânului Liturghier de la Sâmbăta şi Prislop: „Vin la voi în numele Stăpânului meu Iisus Hristos.” Abia la Înfricoşătoarea Judecată de Apoi, unde puterea lui Dumnezeu îl va aduce martor pentru toate câte ne-a spus şi ne-a zis, după cum însumi l-am auzit adresându-se cândva obştii de la Prislop, vom putea vedea desluşit şi contempla cu adevărat raţiunea divină sădită şi odrăslită în destinul sfinţiei Sale, ca şi în al fiecăruia dintre noi. Aşa după cum vârful Omu îşi are propria altitudine, personalitate şi frumuseţe carpatică, tot aşa am putea spune şi despre Părintele nostru Arsenie „omul lui Dumnezeu” că îşi are propria „statură a bărbatului desăvârşit” (Efeseni 4,13) şi propria altitudine spirituală prin harul şi darul Duhului Sfânt şi prin nevoinţele şi ostenelile personale, numai de Dumnezeu ştiute, altitudine şi înălţime spirituală în spaţiul ortodox românesc, care nu-şi are asemănare şi egal de la sfântul apostol Andrei „cel întâi chemat” să fie apostolul tuturor românilor, până la sfinţia Sa. Şi afirmăm aceasta cu toată responsabilitatea de episcop, înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor. Părintele Arsenie a fost şi este trimis de către Dumnezeu să ne iasă întru întâmpinare pe calea vieţii noastre, să ne izbăvească ca un bun samarinean ori de câte ori am căzut între tâlhari şi să ne scoată adeseori din valuri, întinzându-ne mâna, precum Hristos lui Petru.

HERUVIM CU SABIA DE FOC ŞI STRĂJER AL CASEI DOMNULUI

Cuvintele lui Moise din cartea Facerii: „Şi a pus heruvimi şi sabie de flacără vâlvâitoare, să păzească drumul către pomul vieţii" (Facere 3,24), se regăsesc şi se împlinesc şi în apoftegma unui cuvios părinte din Patericul egiptean, rostită în ceasul morţii: „Avva Visarion murind, zicea, că trebuie să fie călugărul ca heruvimii şi serafimii, tot ochi" (avva Visarion 11). Fiecărui monah sau călugăr, ca şi fiecărui creştin sau mai ales cleric, i se cuvine ca, prin darul lui Dumnezeu şi nevoinţe, să tindă înspre starea şi lucrarea de heruvim şi serafim, prin sabia vâlvâitoare a neîncetatei rugăciuni de foc şi prin întraripare întru doxologie cerească a vedeniei lui Isaia din templu. Această taină duhovnicească şi prefacere mistică se întâmplă mai ales în viaţa marilor cuvioşi părinţi şi sfinţi ai lui Hristos. Şi pentru ca să ne convingem că acest lucru nu este cu neputinţă, ne vine întru ajutor cuvântul sfântului Antonie cel Mare, căruia „i s-a descoperit în pustie, că în cetate este oarecine asemenea lui, doctor cu ştiinţa, carele din prisosinţa lui dă celor ce au trebuinţă **şi în toate zilele cântă «Sfinte Dumnezeule» cu îngerii**" (avva Antonie 26). Pentru aceea credem că şi Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie, începând de la sfântul Munte Athos, trecând şi slujind prin sfintele altare de la Sâmbăta şi Prislop, pictând la Schitul Maicilor şi la Drăgănescu şi nevoindu-se în chilia de la Sinaia – într-un exil interior din Patmos „pentru cuvântul lui Dumnezeu şi pentru mărturia lui Iisus" (Apocalipsă 1,9) – va fi cântat împreună cu îngerii în fiecare zi „Sfinte Dumnezeule", pentru ca acum, în ceruri, să cânte neîncetat împreună cu toţi sfinţii: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu Atotţiitorul, Cel ce era şi Cel ce este şi Cel ce vine" (Apocalipsă 4,8).

Pentru aceea încă din tinereţile sfinţiei Sale, Părintele nostru Arsenie a fost rânduit de către Dumnezeu, conform cuvântului proorocului ce s-a învrednicit de marea revelaţie a heruvimilor de la râul

Chebar, străjer al casei Domnului, pentru Biserică, neam şi ţară, şi nu numai: „Fost-a cuvântul Domnului către mine şi mi-a zis: «Fiul omului, rosteşte cuvânt către fiii poporului tău şi le spune: De voi aduce sabie asupra unei ţări şi poporul ţării aceleia va lua din mijlocul său un om şi îl va pune străjer, şi el văzând sabia venind împotriva ţării, va trâmbiţa din trâmbiţă şi va vesti poporul; De va auzi cineva sunetul trâmbiţei, dar nu se va păzi, când va veni sabia şi-l va prinde, sângele aceluia va fi asupra capului său. Pentru că a auzit glasul trâmbiţei şi nu s-a păzit, sângele lui va fi asupra lui; iar cel ce se va păzi îşi va scăpa viaţa sa. Dacă însă străjerul a văzut sabia venind şi nu a sunat din trâmbiţă şi poporul n-a fost vestit şi va veni sabia şi va ridica viaţa cuiva, acela a fost răpit pentru păcatele lui, dar sângele lui îl voi cere din mâna străjerului. **Şi pe tine, fiul omului, te-am pus Eu străjer** casei lui Israel şi tu vei auzi cuvânt din gura Mea şi îl vei vesti din partea Mea.»” (Iezechiel 33,1-7). Cele trei trâmbiţe ale Părintelui Arsenie, care răsună şi vor răsuna cu putere, sunt „Cărarea Împărăţiei”, „Cuvinte vii” şi „Smerita mărturisire ortodoxă de credinţă exprimată plastic” a picturii sfinţiei Sale. Iată tot atâtea temeiuri pentru încercarea noastră nevrednică de a zugrăvi, prin cuvinte alese şi culese din Sfânta Scriptură şi de la sfinţii Părinţi, o icoană duhovnicească despre misiunea, slujirea, mărturia şi apostolia Părintelui Arsenie, ca heruvim cu sabie de foc şi străjer al casei Domnului.

„ÎN ACEEAŞI CLIPĂ AU IEŞIT DEGETELE UNEI MÂINI DE OM..." (Daniel 5,5)

„Regele Belşaţar a făcut un mare ospăţ pentru o mie din dregătorii săi şi în faţa celor o mie a băut vin. Belşaţar, când era în toiul ospăţului, la băutul vinului, a poruncit să aducă vasele de aur şi de argint pe care Nabucodonosor, tatăl său, le luase din templul din Ierusalim, ca regele să bea, vin din ele, împreună cu dregătorii săi, femeile sale şi concubinele sale. Atunci au fost aduse vasele de aur şi de argint care fuseseră luate din templul lui Dumnezeu din Ierusalim şi au băut din ele regele şi dregătorii săi, femeile sale şi concubinele sale. Ei au băut vin şi au preamărit pe dumnezeii de aur, de argint, de aramă, de fier, de lemn şi de piatră. **În aceeaşi clipă au ieşit degetele unei mâini de om, care au scris în faţa sfeşnicului celui mare pe tencuiala peretelui palatului** regal, şi regele a văzut vârful degetelor mâinii care scria. Atunci faţa regelui s-a îngălbenit şi gândurile lui s-au tulburat; încheieturile coapselor sale au slăbit, iar genunchii i se izbeau unul de altul neîncetat.

Regele a început să strige din toate puterile să i se aducă prezicătorii, caldeii şi tâlcuitorii de semne. Atunci el a prins a grăi şi a zis tuturor înţelepţilor din Babilon: «Oricine va citi scrisul acesta şi îmi va arăta tâlcuirea lui va fi îmbrăcat în veşmânt de purpură, lanţ de aur i se va pune împrejurul gâtului lui şi va cârmui ca al treilea în regatul meu !» Atunci au venit toţi înţelepţii regelui, dar nu au putut citi scrisul, nici să-i facă cunoscut înţelesul lui. Regele Belşaţar s-a înspăimântat foarte, faţa lui s-a îngălbenit, iar dregătorii lui au rămas înmărmuriţi.

Regina, auzind strigătul regelui şi al dregătorilor, s-a dus în cămara de ospăţ. Ea a început a grăi şi a zis: «O, rege, să trăieşti în veac ! Gândurile tale să nu te înspăimânte, şi chipul feţei tale să nu se schimbe ! **În regatul tău se află un om care are în el Duhul lui Dumnezeu celui Sfânt** şi în vremea domniei tatălui tău **a fost descoperită în el lumină, pricepere şi înţelepciune, ca înţelepciunea**

dumnezeiască, iar regele Nabucodonosor, tatăl tău, l-a pus mai-marele tâlcuitorilor de semne, al caldeilor, al cititorilor în stele şi al înţelepţilor. Din pricină că s-a descoperit în Daniel un duh înalt, o ştiinţă şi o pricepere de a tâlcui visele, de a dezlega lucrurile greu de înţeles şi de a descoperi tainele, pentru aceasta regele i-a dat numele de Beltşaţar. Deci cheamă pe Daniel, şi el îţi va arăta tâlcuirea.»

Daniel a fost adus înaintea regelui. Regele a zis atunci lui Daniel: «Tu eşti Daniel, cel dintre robii iudei pe care i-a adus tatăl meu din Iuda ? **Am auzit că în tine este Duhul lui Dumnezeu şi că în tine se află lumină, pricepere şi înţelepciune fără seamăn.** Acum au fost aduşi la mine înţelepţii şi prezicătorii ca să-mi citească scrisul acesta şi să-mi facă cunoscută tâlcuirea lui, dar nu au fost în stare să-mi spună tâlcuirea acestor cuvinte. Şi eu am auzit despre tine că tu poţi să tâlcuieşti visele şi să dezlegi cele tainice. Acum, dacă tu eşti în stare să citeşti scrisul şi să-mi faci cunoscută tâlcuirea lui, vei fi îmbrăcat în veşmânt de purpură şi lanţ de aur vei avea împrejurul gâtului tău şi vei cârmui ca al treilea în regatul meu.»

Atunci Daniel a început să vorbească şi a grăit regelui: «Darurile tale poţi să le păstrezi pentru tine, iar lucrurile de preţ dă-le altora; căci eu voi citi regelui scrisul şi îi voi face cunoscută tâlcuirea lui. O, rege ! Dumnezeu cel Preaînalt a dat lui Nabucodonosor, tatăl tău, regatul, mărirea, cinstea şi strălucirea. Iar din pricina puterii pe care El i-o dăduse, toate popoarele, neamurile şi limbile erau înfricoşate şi tremurau înaintea lui; el omora pe cine voia şi lăsa în viaţă pe cine voia, înălţa pe cine voia şi cobora pe cine voia. Şi pentru că inima lui se trufise şi duhul lui se împietrise până la mândrie, a fost coborât de pe scaunul regatului său şi vrednicia lui i-a fost luată; şi a fost izgonit din neamul omenesc, iar inima i s-a făcut asemenea dobitoacelor, şi a locuit cu asinii sălbatici, mâncând iarbă ca boii şi şi-a udat trupul din roua cerului până a recunoscut că Dumnezeu cel Preaînalt are putere peste împărăţia oamenilor şi aşază peste ea pe cine vrea. Şi tu, fiul său, Belşaţar, tu nu eşti smerit cu inima, măcar că tu ştii toate acestea. Şi te-ai ridicat împotriva Stăpânului cerului şi ai adus vasele templului Său înaintea ta, şi ai băut vin din ele, tu şi dregătorii tăi, femeile tale şi concubinele tale, şi ai preamărit dumnezei de argint, de aur, de aramă, de fier, de lemn şi de piatră, dumnezei care nu văd, nici nu aud şi nici nu cunosc nimic, iar pe Dumnezeul în mâna Căruia este suflarea ta şi toate căile tale, nu L-ai

cinstit. **Atunci a trimis el vârful mâinii care a scris aceste cuvinte.** Iată inscripția care a fost scrisă: *Mene, mene, techel ufarsin.* Aceasta este tâlcuirea cuvântului **mene**: Dumnezeu a numărat zilele regatului tău și i-a pus capăt. **Techel:** l-a cântărit în cântar și l-a găsit ușor. **Peres**: a împărțit regatul tău și l-a dat Mezilor și Perșilor».

Atunci a poruncit Belșațar și au îmbrăcat pe Daniel în veșmânt de purpură și i-au pus lanț de aur la gâtul lui și au dat de veste că el va cârmui ca al treilea în împărăție. Chiar în noaptea aceea a fost omorât Belșațar, împăratul Caldeilor." (Daniel 5,1-30).

Cuvintele Sfintei Scripturi „**În aceeași clipă au ieșit degetele unei mâini de om...**" (Daniel 5,5) sau „Vârful mâinii" (Daniel 5,24), îndrăznim să le aplicăm în relație și cu cele privitoare și referitoare la Părintele nostru Arsenie, raportându-l la veacul nostru și la spațiul nostru ortodox românesc, deoarece și prin Sfinția sa Dumnezeu a scris și a tâlcuit mesajul Său duhovnicesc pe „pereții" acestui veac și neam, asemenea „degetelor ca zece făclii de foc" ale avvei Iosif din Panefo, în vremea rugăciunii de foc din Pateric (avva Iosif din Panefo 7). Părintele Arsenie a fost un om plin de Duhul lui Dumnezeu celui Sfânt, descoperindu-se la sfinția Sa, atât în timpul vieții, cât și după moarte „lumină, pricepere și înțelepciune." Părintele ne-a ajutat să ne înțelegem și să ne descifrăm sensul și menirea noastră pe pământ ca și creștini și ca oameni creați după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, înscriind, luminând și tâlcuind voia lui Dumnezeu pe pereții sufletului nostru și pe tablele inimii noastre (II Corinteni 3,3).

Dar Părintele Arsenie a fost și mâna ajutătoare și călăuzitoare pe care Dumnezeu ne-a întins-o și ne-o întinde, precum în minunea din Pateric: „A purces odată avva Ammona să meargă la avva Antonie și a pierdut drumul. Și șezând, a adormit puțin. Și sculându-se din somn, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: mă rog Ție, Doamne Dumnezeul meu, să nu pierzi zidirea Ta. Și i s-a arătat lui ca **o mână de om atârnată din cer, arătându-i drumul**, până când a venit și a stătut deasupra peșterii lui avva Antonie." (avva Ammona 7).

„PROOROC PUTERNIC ÎN FAPTĂ ŞI ÎN CUVÂNT...” (Luca 24,19)

Cuvintele sfinţilor ucenici de la Emaus, Luca şi Cleopa, rostite pe drum în însăşi prezenţa ascunsă a Celui Înviat, „despre Iisus Nazarineanul, Care era prooroc puternic în faptă şi în cuvânt înaintea lui Dumnezeu şi a întregului popor” (Luca 24,19), deşi sunt rostite prin inspiraţie dumnezeiască cu referire prin excelenţă la Mântuitorul, credem că se pot potrivi, într-un fel, cu toţi proorocii, apostolii şi oamenii sfinţi ai lui Dumnezeu, puternici fiecare prin Cel Atotputernic „în faptă şi în cuvânt”. Şi Moise a fost neîndoielnic „prooroc puternic în faptă şi în cuvânt”, ca şi Samuel şi David, Ilie şi Elisei, Isaia, Ieremia, Iezechiel şi Daniel, precum şi toţi proorocii mari şi mici, scriitori şi nescriitori. Proorocul Daniel a fost „puternic în faptă şi în cuvânt” în Babilon; profetul Iona a fost „puternic în faptă şi în cuvânt” în Ninive, iar sfântul Ioan Botezătorul a fost „prooroc puternic în faptă şi în cuvânt” în pustia Iordanului şi în temniţa lui Irod.

La fel a fost şi Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie „prooroc puternic în faptă şi în cuvânt, înaintea lui Dumnezeu şi a întregului popor” românesc de pretutindeni. Cine nu s-a convins de darul înainte-vederii cu Duhul şi al pătrunderii duhovniceşti al sfinţiei Sale ? Cine nu s-a minunat de descoperirea tainelor proprii ale gândurilor, minţii, inimii şi sufletului în prezenţa şi înaintea sfinţiei Sale ? În chilia sfinţiei Sale de la Prislop – care acum nu mai este – eu însumi l-am auzit citând cuvintele proorocului care zice: „Domnul nu face nimic fără să fi descoperit taina Sa proorocilor, slujitorii Lui !” (Amos 3,7). Cuvântul Părintelui Arsenie, ca al oricărui sfânt, era puternic, pentru că puternică-i era fapta şi cutremurătoare tăcerea. Această putere primită de la Dumnezeu răzbate şi străbate încă predicile, scrierile, lucrările şi iconografia sfinţiei Sale. De aceea, deşi „ochii noştri erau ţinuţi ca să nu-l cunoască” (Luca 24,16), atunci când „ardea în noi inima noastră, când ne vorbea pe cale – la Sâmbăta, Prislop, Drăgănescu şi Sinaia – şi

ne tâlcuia Scripturile" (Luca 24,32), Patericul şi Filocaliile, ne minunăm cu înţeleptul care scrie despre „calea vulturului pe cer", pe care nu o putem pricepe (Pilde 30,19). Pentru că aşa a fost viaţa Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie: „ca lumina dimineţii când răsare soarele", ca seninul din „dimineaţa fără nori, ca razele după ploaie ce fac să răsară iarbă din pământ" (II Regi 23,4).

Icoana Părintelui Arsenie sau a „arhanghelului" de la Prislop, se cuvine a fi contemplată şi zugrăvită în cuvintele celor nouă ipostaze: omul lui Dumnezeu, mărturisitor al lui Hristos, slujitor al Bisericii, povăţuitor al creştinilor, îndreptător al monahilor, pildă a preoţilor, ocrotitor al celor necăjiţi, mijlocitor al neamului şi rugător pentru pacea lumii, conform cuvântului nostru arhieresc de la pomenirea sfinţiei Sale de la Prislop din 28 noiembrie 2004, căci „toată mulţimea se bucura de faptele strălucite săvârşite de El" (Luca 13,17) prin el, adică de Hristos prin Părintele nostru. De aceea putem spune că vremea slujirii, propovăduirii şi lucrării Prea Cuviosului Părinte Arsenie la Sâmbăta, Prislop şi Drăgănescu, se poate asemăna în spaţiul nostru ortodox românesc, cu timpul rodirii „celor şapte spice pline şi frumoase" din visul lui Faraon tâlcuit de dreptul Iosif (Facere 41,22).

PROFETUL ŞI NEAMUL SĂU, SAU PĂRINTELE ARSENIE ŞI NEAMUL ROMÂNESC

Profetul este un trimis al lui Dumnezeu în neamul său şi în vremea sa, pentru ca să lumineze, să îndrepteze şi să ridice neamul său la nivelul destinului rânduit şi voit de Dumnezeu. Pe de o parte profetul vine la şi către neamul său, pe de altă parte el se ridică din adânc de istorii, redescoperind neamului temeliile propriei lui fiinţe, luminându-i rădăcinile, transfigurându-i sensul şi arătându-i menirea creştină. Profetul pregăteşte în neam şi pentru neam „căile Domnului”, îndreptându-i cărările prin viaţa, mesajul şi faptele sale, chiar dacă va trebui să plătească cu preţul propriei vieţi misiunea sa primită de la Dumnezeu, precum Isaia, sfântul Ioan Botezătorul sau sfântul arhidiacon Ştefan. Profetul coboară pentru ca neamul să se ridice, profetul vorbeşte pentru ca neamul să se trezească. Profetul este un apostol al neamului, un păstor al lui, un mijlocitor înaintea lui Dumnezeu pentru neam; el este din neamul lui, dar în acelaşi timp este mai presus decât cei din neamul său. De obicei contemporanii nu-l înţeleg, căpeteniile îl marginalizează, cărturarii îl prigonesc şi doar posteritatea începe să-l recunoască. Atunci când neamul sau poporul se îndoieşte, împietrirea acestuia se spulberă doar prin semne: plăgile Egiptului pe vremea lui Moise sau jertfa sfântului Ilie de pe Carmel.

Profetul nu este trimis la întâmplare, el vine să coboare din cer sau să redescopere atât Tablele legii evanghelice pentru vremea sa, cât şi pentru a suna din trâmbiţă ca străjer al casei Domnului. La rândul său, neamul îi este dator profetului cu ascultare şi fidelitate. Viaţa profetului este o parte din crucea neamului sau mai bine-zis, profetul este un Simon Cireneanul care-şi ajută neamul să-şi înţeleagă şi să-şi poarte crucea pe urmele lui Hristos. Profetul se identifică cu neamul său până la contopire, el spală zidurile Ierusalimului sau ceea ce a mai rămas din ele, precum Ieremia, cu lacrimi şi le sfinţeşte cu rugăciuni, restaurând

altarele părăsite. Profetul călăuzeşte poporul prin pustie, îl adapă cu apă din stâncă, îl hrăneşte cu mană din cer, îl conduce până la trecerea Iordanului, îl încredinţează urmaşului său rânduit şi moare învăluit în mister şi taină, precum Moise în munţii Moabului. Alteori, profetul îşi însoţeşte poporul în robie, precum Iezechiel şi Daniel, sau îl întoarce din robie, precum Agheu şi Zaharia. Profetul, viaţa şi mesajul lui sunt ca un fulger ce luminează într-o clipită în noaptea lungă şi neagră a istoriei neamului. Prin el Dumnezeu fie lucrează revelaţia către neamul respectiv – Moise şi sfântul Ilie – fie o tâlcuieşte şi o înnoieşte, „aducând-o la zi". Văzând sabia, el sună din trâmbiţă, văzând potopul care vine, el pregăteşte corabia, precum Noe.

Profetul exprimă şi surprinde energia cea mai curată şi sfântă a neamului, pe care o captează, o concentrează şi o canalizează orientând-o înspre Cel ce este Alfa şi Omega. El este luat din neam, pentru neam, el este rânduit să fie conştiinţa trează a neamului. În urma lui profetul lasă semne şi scrieri, precum Moise şi Samuel, sau numai fapte şi minuni, precum Ilie şi Elisei. Profetul îşi aduce neamul său până la poalele Sinaiului sau Taborului, unde vine ca martor la Schimbarea la Faţă. Profetul se sileşte şi se străduieşte să-şi înduplece neamul pentru a-şi pleca genunchii sub Crucea lui Hristos Cel Înviat, pogorând peste acesta prin mijlocire, binecuvântarea şi harul lui Dumnezeu. Neamul profetului este atât cel din care răsare omul lui Dumnezeu, cât şi cel la care este trimis uneori. Mai mult decât Israel, neamul cu care Iona s-a identificat au fost ninivitenii ! Unora dintre profeţi Dumnezeu le încredinţează mai multe misiuni şi revelaţii, altora una singură. În rândul celor dintâi este sfântul Ilie şi Elisei şi cei patru prooroci mari: Isaia, Ieremia, Iezechiel şi Daniel, iar în rândul celor de-al doilea: Avdie, care profeţeşte împotriva Edomului, Naum, care prooroceşte împotriva Ninivei sau Agheu, care stăruieşte pentru rezidirea templului.

Moise a fost legiuitor pentru Israel, pentru vremea lui şi profet mesianic. David a fost rege pentru vremea lui, profet pentru vremuri îndepărtate şi psalmist pentru toate vremurile. Sfântul Ilie a fost profet pentru vremea lui şi va fi din nou în vremurile de pe urmă, ca înaintemergător al celei de a Doua Veniri a lui Hristos. Daniel a fost profet atât pentru vremea lui, cât şi pentru cele următoare, dar şi pentru cele de pe urmă. Iona a fost profet doar pentru o zi de propovăduire, căreia i-au urmat trei zile de pocăinţă a ninivitenilor, iar prin minunea cu

chitul a fost semn pentru Fiul Omului, dat neamului lui Israel. Unii dintre profeți au proorocit și vestit pentru mai multe neamuri sau chiar pentru toate neamurile, după cum sfântul Pavel avea să fie trimis și numit „apostolul neamurilor”. În general profeții sunt înaintemergători ai lui Hristos, după cum apostolii sunt următori ai Lui. Toți proorocii se regăsesc și se împlinesc în Hristos „Proorocul cel Mare”; la fel arhiereii și împărații, prin întreita demnitate, slujire și misiune a Fiului lui Dumnezeu întrupat. Legătura dintre profetism și chenoză se exprimă și prin legătura dintre profetism și eshatologie, lucrată de Același Duh Sfânt prin Biserică. Astfel, cu cât se apropie tot mai mult „plinirea vremii”, cu atât profeții și profețiile tac ! A se vedea, spre exemplu, vremea de aproape trei sute de ani de la profetul Maleahi până la sfântul Ioan Botezătorul. La fel, cu cât se apropie tot mai mult cea de „a doua plinire a vremii” – și noi ne apropiem de ea –, cu atât așteptarea este mai tăcută și mai tainică și Parusia mai cutremurătoare.

Chiar dacă uneori profetul este prigonit, întemnițat, alungat sau tăiat cu fierăstrăul, ucis cu pietre sau răstignit de cei din neamul său, el strigă în vremea Păresimilor vieții lui: „Lumina lui Hristos luminează tuturor !” iar în Noaptea Învierii de Apoi îi cheamă pe toți: „Veniți de luați lumină !” Așa a fost și este legătura dintre Părintele Arsenie și neamul nostru românesc „cel creștinesc și de Hristos iubitor”, pe al cărui Liturghier de slujbă, am găsit scris de sfinția Sa la sfârșit, rugăciunea din vremea Ceasurilor din sfântul și marele Post: „Dumnezeule, milostivește-Te spre noi și ne binecuvintează, luminează fața Ta peste noi și ne miluiește !”

TALANȚII ȘI CUNUNA PĂRINTELUI ARSENIE

Sau Părintele Arsenie în mai multe ipostaze. După cum în Vechiul Testament Moise este deopotrivă legiuitor, prooroc și propovăduitor, după cum David a fost rege, prooroc și psalmist, după cum sfântul Ilie a fost profet, pustnic și mărturisitor, după cum Iona a fost și profet și apostol în Ninive, iar Daniel prooroc, tâlcuitor și teolog în Babilon, tot așa și în Noul Testament sfântul Ioan Botezătorul este deopotrivă profet, Înaintemergător, mărturisitor și martir, sfinții Petru și Pavel sunt apostoli, mărturisitori și mucenici, sfântul Ștefan este arhidiacon și protomartir, iar sfântul Ioan, ucenicul iubit al Domnului, ca și sfântul Matei apostolul și evanghelistul, este și apostol prin Evanghelia sa și prooroc prin Apocalipsă. Lucrarea Duhului Sfânt în viața oamenilor aleși ai lui Dumnezeu și ai sfinților lui Iisus Hristos este totdeauna multiplă și felurită. Sfântul Antonie cel Mare a fost monah, pustnic, mărturisitor și văzător cu duhul. Ipostazele multiple ale sfinților sunt rodul și expresia talanților lor primiți de la Dumnezeu, pe care i-au pus în lucrare sinergetică.

Încercând o interpretare a pildei talanților în lumina istoriei Revelației sau a descoperirii dumnezeiești, putem spune că cei cinci talanți câștigați de Moise, omul lui Dumnezeu (cf. titlului Psalmului 89), sunt cele cinci cărți ale sale, Pentateuhul cu care începe Biblia: Facerea, Ieșirea, Leviticul, Numerii și Deuteronomul; cei cinci talanți câștigați sau dobândiți de către sfântul apostol și evanghelist Ioan sunt cele cinci cărți ale sale din Noul Testament: Evanghelia, cele trei Epistole sobornicești și Apocalipsa, cu care se încheie Biblia. Cei doi talanți câștigați de sfântul evanghelist Luca sunt Evanghelia care-i poartă numele și cartea Faptele Apostolilor; iar cei doi talanți ai sfântului apostol Petru sunt cele două Epistole sobornicești. Talanții lui David sunt Psalmii săi și darul cântării din harfă, iar talanții lui Solomon sunt Pildele, Ecclesiastul, Cântarea Cântărilor și templul zidit de el în Ierusalim. Talanții sfântului prooroc Ilie au fost rugăciunea și cuvântul său de foc și minunile sale. Talanții sfântului apostol Pavel sunt

Epistolele sale, talantul sfântului apostol şi evanghelist Matei este Evanghelia sa, la fel şi al sfântului evanghelist Marcu. Talantul sfântului apostol Iacob este Epistola sa sobornicească.

Talantul dreptului Iosif în Egipt şi al proorocului Daniel în Babilon a fost tâlcuirea viselor profetice şi primirea descoperirilor dumnezeieşti şi a revelaţiilor apocaliptice. Talantul sfântului prooroc Iona a fost predica sa din Ninive şi cartea care-i poartă numele. Acelaşi talant al predicii sau propovăduirii puternice şi arzătoare l-a avut şi sfântul arhidiacon şi întâiul mucenic Ştefan în Faptele Apostolilor. Talanţii sutaşului Corneliu din Cezareea au fost „rugăciunile şi milosteniile” sale, care „s-au suit înaintea lui Dumnezeu spre pomenire” (Faptele Apostolilor 10,4). Talantul sfântului Timotei a fost episcopatul din Efes, iar al sfântului Tit a fost episcopatul din Creta. Talantul lui Apollo a fost faptul că era „iscusit la cuvânt şi puternic în Scripturi” (Faptele Apostolilor 18,24). „Şi ce vom mai zice, căci nu ne ajunge vremea, ca să vorbim” (Evrei 11,32) despre talanţii lui Noe la facerea corabiei şi ai meşterilor la facerea cortului sfânt, despre talanţii lui Avraam şi ai lui Isaia, ai lui Iov şi ai sfântului Ioan Botezătorul, ai lui Samuel şi Ieremia, ai lui Iezechiel, Ezdra şi Neemia. Talantul femeii păcătoase şi al Mariei din Betania a fost vasul de alabastru cu mir de nard „curat, de mare preţ” (Luca 7,37; Ioan 12,3), iar talantul lui Terţiu a fost caligrafia Epistolei către Romani, scrisă la dictarea inspirată a sfântului apostol Pavel (Romani 16,22).

Cei cinci talanţi ai sfântului Grigorie Teologul sunt cele „Cinci cuvântări teologice”, perle sau mărgăritare ale teologiei dogmatice patristice. Talanţii sfântului Ioan Gurădeaur sunt Liturghia care-i poartă numele, tratatul „Despre preoţie” şi predicile „Despre statui”. Talanţii sfântului Maxim Mărturisitorul sunt „Ambigua”, „Răspunsuri către Talasie”, cele „Patru sute de capete despre dragoste” şi „Mistagogia”. Talanţii sfântului Ioan Damaschin sunt „îngropaţi” în „Dogmatica” sa, în „Canonul Naşterii” şi în „Canonul Învierii”. Talanţii sfântului Ioan Scărarul îi contemplăm pe treptele „Scării raiului”, iar talanţii sfântului Simeon Noul Teolog strălucesc în „Imnele dragostei divine”. Talanţii binecredinciosului împărat Justinian îi admirăm în arhitectura şi structura catedralei Sfânta Sofia din Constantinopol, „cea fără de asemănare”. Talanţii sfinţilor, ca daruri şi roade ale Duhului Sfânt, sunt învăluiţi în ştergarul dragostei (cf. Luca 19,20), ascunşi într-o prăpastie

de smerenie (cf. Isaac Sirul) şi îngropaţi în pământul discreţiei, pentru ca să strălucească mai mult atunci când „va veni Stăpânul acelor slugi" (Matei 25,19). Talanţii Împărăţiei luminează şi revelează punctele cardinale ale Bibliei şi împodobesc iconostasul Bisericii lui Hristos.

La fel îl putem vedea, contempla şi înţelege pe Părintele nostru Arsenie, profet al neamului, apostol al lui Hristos, preot şi slujitor al Bisericii, mărturisitor al Evangheliei, pătimitor pentru dreapta credinţă, văzător cu duhul şi, aşa cum se numea pe Sine – pe o foiţă de hârtie găsită în Biblia sfinţiei Sale – dintr-un adânc de smerenie, „iconar şi călugăr", iar Nichifor Crainic, maestru, întru-ale teologiei mistice şi esteticii ortodoxe, al Părintelui, l-a definit atât de plastic şi adevărat: **„pictor de suflete** după modelul Domnului nostru Iisus Hristos." Toate acestea nu sunt altceva decât petalele de nea ale aceluiaşi crin înmiresmat de har – floarea preferată şi sculptată de Părintele pe poarta de lemn a Aşezământului monahal de la Sinaia, expresie a crinului Buneivestiri din dreapta arhanghelului, adus şi oferit Maicii Domnului.

Mai înainte de toate acestea, Părintele Arsenie a fost un credincios, un rugător şi un trăitor, un slujitor arzând de dragoste faţă de Hristos şi un duhovnic luminând de dragoste faţă de oameni, un zugrav de biserici şi iconar din dragoste faţă de Ortodoxie. Talanţii, lucraţi în filigran şi înmulţiţi prin dar, ai Părintelui Arsenie, strălumineaza în toate cele lucrate, executate, lăsate şi rămase după sfinţia Sa, cum sunt epitaful de la Sâmbăta, clopotniţa, sfântul chivot, iconostasul şi icoanele de la Prislop, necunoscutele obiecte, icoane şi podoabe de artă bisericească de la Schitul Maicilor, pictura de la Drăgănescu, casa de la Sinaia, precum şi „Cărarea Împărăţiei" şi „Cuvinte vii". Lucrarea duhovnicească a unui sfânt se multiplică şi se diversifică după nenumăratul razelor luminii divine necreate care-i aprinde inima, îi luminează mintea şi-i încălzeşte sufletul în dogoarea dragostei dumnezeieşti şi în revărsarea limbilor de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii. Cândva, Părintele Arsenie spunea cuiva: „Dac-ai avea un dar, le-ai avea pe toate", după cuvintele sfântului apostol Pavel: „darurile sunt felurite, dar acelaşi Duh. Şi felurite slujiri sunt, dar acelaşi Domn. Şi lucrările sunt felurite, dar este acelaşi Dumnezeu care lucrează toate în toţi. Şi fiecăruia se dă arătarea Duhului spre folos" (I Corinteni 12,4-7).

Prin urmare, Părintele Arsenie şi-a înmulţit talanţii pe multiple planuri: intelectual-teologic, filocalic-artistic şi monahal-misionar. Peste puţine a fost pus, în condiţiile şi în vitregiile vremii, dar peste multe se va pune în lumina veşniciei, întru bucuria Domnului nostru (cf. Matei 25,21). Talanţii Părintelui Arsenie sunt împletirea darului lui Dumnezeu şi a geniului sfinţiei Sale, iar punerea lor în lucrarea virtuţilor, precum lumina în sfeşnic, i-au împodobit prin credinţă, nădejde, dragoste, înţelepciune, rugăciune, smerenie, tăcere şi răbdare, „**cununa cea nevestejită a slavei**” (I Petru 5,4).

Numai cineva înzestrat şi dăruit cu vederea cea duhovnicească, precum Părintele Arsenie, putea scrie şi spune în schiţa unei predici din 6 februarie 1943 de la Mânăstirea Sâmbăta, intitulată „Sita cu două margini”: „**Apele diavolului umblă prin sângele oamenilor şi-i otrăveşte**” (prin patimi şi păcate n.n.).

„LUAȚI DEGRABĂ UN ULCIOR CU APĂ...”

„Mergând odată la avva Antonie doi frați și lipsindu-le lor apa de drum, unul a murit, iar celălalt urma să moară. Deci nemaiputând să meargă, zăcea și el pe pământ, așteptând să moară. În acest timp Antonie, șezând în munte, strigă doi monahi ce se întâmplau să fie acolo și le zise: «**Luați degrabă un ulcior de apă și alergați pe drumul spre Egipt; că dintre doi oameni care vin încoace, unul a murit, iar celălalt e pe cale să moară, de nu vă grăbiți**. Aceasta mi s-a arătat în vreme ce mă rugam». Deci venind cei doi monahi, au aflat pe unul zăcând mort și l-au îngropat, iar pe celălalt l-au înviorat cu apă și l-au dus la bătrân, care se afla la cale de o zi.” (Din viața cuviosului părintelui nostru Antonie, Filocalia rom. vol. VII, pg. 13).

Ulciorul cu apă al sfântului Prea Cuviosului Părintelui Antonie cel Mare din istorisirea ucenicului său, sfântul Atanasie cel Mare, arhiepiscopul Alexandriei, pare a nu fi diferit și deosebit de ulciorul cu apă al sfântului prooroc Ilie Tesviteanul adus de îngerul Domnului lângă ienupărul din pustia Beer-Șeba, la începutul drumului de patruzeci de zile al profetului, până la muntele lui Dumnezeu, Horeb (III Regi 19,3-8). Ulciorul cu apă este semnul purtării de grijă al lui Dumnezeu față de noi prin sfinți. Ori de câte ori am mers însetați sufletește și duhovnicește la Părintele Arsenie, pe când trăia, slujea și mărturisea pe Hristos, fie la Sâmbăta și Prislop, sau la Drăgănescu și Sinaia, am simțit că ne aștepta sau ne alerga înainte cu un ulcior cu apă vie, scos din aceeași fântână a lui Iacob din care Mântuitorul a adăpat-o pe femeia samarineancă și pe atâția alții de atunci încoace. Cuvântul duhovnicesc al sfinției Sale era totdeauna proaspăt ca o apă vie de izvor de munte, care ne răcorea, ne astâmpăra setea și ne spăla fața, adeseori înlăcrimată și brăzdată de plânsul dorului după Dumnezeu sau de lacrimile pocăinței și ale durerii necazurilor, pentru păcatele noastre.

Același ulcior cu apă de aghiasmă îl simțim tainic la fiecare mare praznic de peste an al sfintei Mânăstiri Prislop – 8 mai, ziua hramului, 14 septembrie, Ziua Crucii și 28 noiembrie, pomenirea sfinției Sale – și

ori de câte ori ajungem să atingem cu mâna, cu buzele sau cu gândul crucea de la mormântul sfinţiei Sale, ancoră şi axă, catarg şi reazim pentru atâţia dintre noi. În fiecare loc pe unde sfinţia Sa şi-a purtat paşii călăuziţi de Dumnezeu, a deschis şi a lăsat în urmă, de-a pururea curgător, câte un izvor duhovnicesc, asemenea stâncii de la Rafidim, din care Moise, lovind cu toiagul, a adăpat poporul lui Dumnezeu în pustie (Exod 17,1-6). De aceea dorim ca şi această smerită carte dedicată personalităţii şi spiritualităţii Părintelui Arsenie, să nu-şi aibă altundeva rădăcina şi izvorul, decât în ulciorul cu apă vie al Sfinţiei Sale, primit de la Hristos, prin Duhul Sfânt.

PAŞII CĂLUGĂRULUI ŞI PICĂTURILE DE APĂ

„Zis-a iarăşi: de este cu putinţă, câţi paşi face călugărul, sau câte picături bea în chilia sa, trebuie cu îndrăzneală să le vestească bătrânilor, ca nu cumva să greşească întru dânsele." (avva Antonie 40). Aceste cuvinte ale sfântului Antonie cel Mare, cu care se încheie duhovniceştile sale apoftegme din Patericul egiptean, sunt un îndemn mereu valabil de deschidere şi destăinuire sufletească deplină a ucenicului faţă de părintele sau îndrumătorul său duhovnicesc, rânduit de Dumnezeu, mărturisindu-i şi descoperindu-i acestuia până şi „câţi paşi face" sau „câte picături – de apă – bea în chilia sa." În acelaşi timp, cuvintele patriarhului monahismului creştin pot avea şi un sens duhovnicesc, tainic şi mistic, fiind vorba şi de paşii călugărului şi ai creştinului pe calea lui Hristos şi de picăturile de lacrimi, precum cele de apă. Aici includem şi paşii pelerinilor făcuţi la mormântul Părintelui Arsenie de la Prislop şi aghiasma lacrimi cu care aceştia îi stropesc crucea şi mormântul, venind de departe, de aproape sau de foarte departe: „Un bătrân şedea în pustie, departe de apă ca la douăsprezece mile. Şi mergând într-o zi să aducă apă, s-a supărat şi a zis: de ce este nevoie de osteneala aceasta ? Voi veni şi voi petrece aproape de apă. Aceasta zicând, a simţit pe cineva venind după dânsul. Şi întorcându-se, l-a văzut pe cel ce venea după el, că îi număra paşii. Şi l-a întrebat bătrânul: cine eşti ? Iar el i-a zis: **îngerul Domnului sunt şi sunt trimis să număr paşii tăi şi să-ţi dau plata**. Aceasta auzind bătrânul, întărindu-se cu sufletul, s-a făcut mai osârduitor. Şi a mai adăugat încă cinci mile, adică a locuit mai înăuntrul pustiei, departe de apă şaptesprezece mile." (Pateric XXI,9)

Conform mărturiei unei credincioase din Braşov, prezentă împreună cu alţi credincioşi la mijlocul Săptămânii Patimilor anului 1988 la Drăgănescu, Părintele Arsenie le-ar fi spus: „Eu plec de aici. Să nu mai veniţi, că nu mă mai găsiţi (aici n.n.), dar cine vine la această biserică, paşii lui sunt număraţi." Paşii Părintelui şi picăturile de apă îşi au începutul în părţile Bradului din Ţara Moţilor. Neuitând vreodată de

unde a plecat şi nici pe cei ce i-au îndrumat întâi paşii în viaţă, sfinţia Sa avea să înscrie, ca act umil de recunoştinţă, pe foaia de titlu a unui exemplar dăruit din Filocalia vol. I (Sibiu, 1946), aceste cuvinte: „**Director Şcolar Vasile Crucin** – Nu uit niciodată că începutul meu cu şcoala, ţi-l datorez ţie şi stăruinţelor tale pe lângă ai mei. Ieromonahul Arsenie." Pentru că spune dumnezeiasca Scriptură în cântarea Anei, mama sfântului prooroc Samuel: **„Paşii sfinţilor Săi El îi păzeşte"** (I Regi 2,8).

Inspirate de Duhul Sfânt, cuvintele acestei cântări proclamă acest mare adevăr şi lucrare a providenţei lui Dumnezeu în viaţa sfinţilor. Acest cuvânt din Cuvântul lui Dumnezeu, „Paşii sfinţilor Săi El îi păzeşte", ne propune, ne determină şi ne ajută să contemplăm paşii tuturor sfinţilor Săi din Sfânta Scriptură şi istoria Bisericii, prin care cerul a punctat şi a însemnat umbletele lor pe pământ, pe „calea lui Dumnezeu" (Matei 22,16; Faptele Apostolilor 18,26). În lumina acestui cuvânt vedem paşii lui Enoh care „a umblat înaintea lui Dumnezeu, după naşterea lui Matusalem, două sute de ani şi i s-au născut fiii şi fiice. Iar de toate, zilele lui Enoh au fost trei sute şaizeci şi cinci de ani. Şi a plăcut Enoh lui Dumnezeu şi apoi nu s-a mai aflat, pentru că l-a mutat Dumnezeu" (Facere 5,22-24). În cuvântul sfintei Ana contemplăm paşii lui Noe spre uşa corabiei de pe vremea potopului, spre altarul de jertfă de după potop şi spre sădirea viţei de vie. Prin acelaşi cuvânt urmăm paşii lui Avraam din Urul Caldeii prin Haran în Canaan, cu o descindere în ţara Egiptului şi cu o alta în ţara filistenilor. Acest cuvânt ne ajută să mergem pe urmele paşilor lui Iacob de la Betel în Mesopotamia şi înapoi, până în Egipt, unde paşii patriarhului aveau să se reîntâlnească, după mulţi ani, cu paşii fiului său iubit Iosif, cel vândut de fraţii săi.

Paşii lui Moise din Egipt în Madian şi din Egipt în Sinai, prin Marea Roşie, ca şi paşii lui Iosua, paşii judecătorilor, paşii şi urmele lui David şi ai lui Solomon, paşii sfinţiţi ai sfântului prooroc Ilie, de la pârâul Cherit în Sarepta Sidonului şi de aici pe Carmel, iar din Beer-Şeba la Horeb şi de aici până dincolo de Iordan, de unde avea să fie înălţat la cer, ca şi paşii proorocului Iona de pe ţărmul mării până în Ninive, pot fi contemplaţi, urmăriţi şi urmaţi în lumina acestui cuvânt al Sfintei Scripturi: „Paşii sfinţilor Săi El îi păzeşte".

„Şi ce vom mai zice ? Căci nu ne ajunge vremea" (cf. Evrei 11,32) să vorbim cu de-amănuntul despre paşii sfântului apostol Pavel şi ai sfântului apostol Petru din Faptele Apostolilor, pe urmele paşilor dumnezeieşti ai Mântuitorului Iisus Hristos din sfintele Evanghelii. De acest cuvânt atârnă paşii sfântului Ignatie din Antiohia la Roma, paşii sfântului Atanasie cel Mare exilat de cinci ori pentru adevărul dogmei ortodoxe de la Niceea, paşii sfântului Grigorie Teologul din Arianz la Atena, împreună cu sfântul Vasile cel Mare, iar din Constantinopol retras la Nazianz, paşii sfântului Ioan Gurădeaur de la Antiohia ca preot, la Constantinopol ca patriarh, iar de aici, pe calea exilului nedrept, în Armenia Mică, paşii sfântului Maxim Mărturisitorul din Constantinopol în Alexandria şi de aici la Roma, ca şi paşii sfântului Grigorie Palama din Constantinopol la sfântul munte Athos şi de aici la Tesalonic.

Prin cuvântul „paşii sfinţilor Săi El îi păzeşte", sfânta Ana se va fi gândit, în ziua încredinţării fiului ei Samuel spre povaţa preotului Eli, la cortul sfânt de la Şilo (I Regi 3,1), la privegherea Domnului asupra întregii vieţi şi a tuturor paşilor fiului ei iubit pe „calea Domnului" (Isaia 40,3), de la Şilo la Rama şi de aici la Eben-Ezer, până la ungerea lui Saul şi apoi a lui David, ca regi ai lui Israel, la porunca Domnului: „Umple cornul tău cu mir" (I Regi 16,1). Paşii vieţii sfântului prooroc Samuel sunt marcaţi de rugăciunea mamei sale şi însemnaţi de cântarea acesteia şi pecetluiţi de chemarea minunată a lui Dumnezeu din I Regi 3,1-21. Viaţa sfântului Samuel se relaţionează la tatăl său Elcana, la mama sa Ana, la povăţuitorul său Eli, la regele Saul şi la ucenicul său iubit, psalmistul, regele şi proorocul David. Paşii vieţii lui Samuel stau sub semnul ceresc al trăznetului, al tunetului, al ploii îmbelşugate (I Regi 7,10; 12,17-18) şi al pietrei de hotar de la Eben-Ezer (I Regi 7,12). „Paşii sfinţilor Săi El îi păzeşte" înseamnă în cele din urmă, „că îngerilor Săi va porunci pentru tine ca să te păzească în toate căile tale. Pe mâini te vor înălţa, ca nu cumva să împiedici de piatră piciorul tău. Peste aspidă şi vasilisc vei păşi şi vei călca peste leu şi peste balaur." (Psalmul 90,11-13).

Aşa au fost păziţi şi paşii Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie.

„ÎN ZILELE PĂRINTELUI ARSENIE, ÎN ROMÂNIA..."

„Şi le-a zis: Adevărat zic vouă că nici un prooroc nu este bine primit în patria sa. Şi adevărat vă spun că multe văduve erau **în zilele lui Ilie**, în Israel, când s-a închis cerul trei ani şi şase luni, încât a fost foamete mare peste tot pământul. Şi la nici una dintre ele n-a fost trimis Ilie, decât la Sarepta Sidonului, la o femeie văduvă. Şi mulţi leproşi erau în Israel **în zilele proorocului Elisei**, dar nici unul dintre ei nu s-a curăţat, decât Neeman Sirianul." (Luca 4,24-27). După cum Mântuitorul Iisus Hristos a definit vremea şi timpul în care au trăit sfinţii prooroci Ilie şi Elisei în Israel, ca fiind „în zilele lui Ilie" şi „în zilele proorocului Elisei", când cerul, din pricina leproşilor idolatri s-a încuiat vreme de trei ani şi şase luni, iar prin rugăciunea ucenicului proorocului de foc s-a deschis deasupra apelor Iordanului, ca să-l vindece de lepră pe generalul sirian şi după cum în aceeaşi Evanghelie Mântuitorul se referă la vremea potopului cu apă şi a pedepsirii Sodomei şi Gomorei, folosind expresiile „în zilele lui Noe" şi „în zilele lui Lot" (Luca 17,26 şi 28), tot aşa credem şi noi că s-ar putea şi am putea defini veacul al XX-lea românesc, ca fiind şi purtând numele „în zilele Părintelui Arsenie, în România." Afirmăm şi susţinem aceasta pentru că sfinţii sunt cei care marchează şi punctează veacul în care trăiesc, se nevoiesc, propovăduiesc şi, nu de puţine ori, pătimesc. Prin sfinţi Dumnezeu pecetluieşte vremurile şi veacurile, pentru că ei nu se ridică doar deasupra mulţimilor, ci înalţă vremea vieţii lor spre zarea veşniciei, coborând eternitatea nesfârşită a lui Dumnezeu în potirul timpului, spre împărtăşirea contemporanilor din roadele sfinţeniei şi spre mărturie generaţiilor viitoare.

Neîndoielnic şi Părintele Arsenie şi-a pecetluit timpul şi veacul, de aceea nu întâmplător poetul şi filosoful Lucian Blaga i s-a adresat la sfârşitul anilor '40, cu prilejul unei întâlniri la Cluj: „Fericit eşti Părinte Arsenie, că ai ajuns un mit !" La care Părintele, după cum însuşi mi-a

mărturisit-o personal, a replicat: „Maestre, căciula aceasta eu nu o port.” La care filosoful, la întâlnirea cu omul lui Dumnezeu, a conchis: „Ba, ai s-o porți, căci poporul are nevoie de așa ceva !”

„În zilele Părintelui Arsenie, în România” domnea duhul lui Ahab și al Izabelei și în vâltoarea vremurilor vedem cum ia proporții cultul idolului vițelului de aur de astăzi. „În zilele acelea cuvântul Domnului era rar și nici vedeniile nu erau dese” (I Regi 3,1), după cum ne descrie Sfânta și dumnezeiasca Scriptură vremea de dinaintea chemării minunate de către Dumnezeu a profetului Samuel la apostolat, în taina Miezonopticii din cortul sfânt. „În zilele Părintelui Arsenie, în România” „omul cel înțelept va tăcea, că este vreme rea” (Amos 5,13) – Părintelui nu i s-a mai îngăduit să liturghisească și să predice – deși era foamete pe pământul țării, dar „nu foamete de pâine și nu sete de apă, ci de auzit cuvintele Domnului” (Amos 8,11). Dar Părintele Arsenie propovăduia tăcând și pictând, pentru că „ceea ce ești, vorbește mai tare decât ceea ce spui” (însemnare a Părintelui la sfârșitul Bibliei sfinției Sale).

Pentru aceea, cei ce l-am întâlnit, cunoscut și am simțit puterea cuvântului, tăria harului și minunea darului sfinției Sale, nu putem să nu ne aducem mereu aminte de cuvintele Domnului spuse către ucenicii Săi: „Veni-vor zile când veți dori să vedeți **una din zilele Fiului Omului**, și nu veți vedea.” (Luca 17,22). „Una din zilele Fiului Omului” este cu siguranță „una a Sâmbetelor” sau Ziua Învierii în care se luminează popoarele. Din multele sau puținele „zile ale Părintelui Arsenie”, în care am fost învredniciți a-l vedea sau auzi, zile de care ne este un dor mistuitor, ne-a mai rămas una singură, în care se recapitulează și se adună toate și pe care o repetăm an de an – 28 noiembrie, ziua pomenirii sfinției Sale, în care, de fiecare dată, dorim fie a întoarce timpul înapoi, fie a-l grăbi spre întâlnirea cu Hristos și sfinții Săi, după cuvântul Scripturii: „Și a zis (Iezechia) către Isaia: «Care este semnul că Domnul mă va vindeca și că mă voi duce a treia zi în templul Domnului ?» Iar Isaia a zis: «Iată semn de la Domnul că-și va împlini Domnul cuvântul pe care l-a rostit: Vrei să treacă umbra la ceasul de soare cu zece trepte înainte sau să se dea cu zece trepte înapoi ?» Iezechia a zis: «E ușor ca umbra să se miște cu zece trepte înainte. Nu, ci să se dea umbra cu zece trepte înapoi». **Și a strigat Isaia proorocul către Domnul și s-a dat înapoi cu zece trepte.**” (IV Regi 20,8-11).

RUGĂCIUNEA DE FOC A AVVEI ARSENIE

„Un frate s-a dus la chilia lui avva Arsenie la schit şi s-a uitat prin fereastră **şi a văzut pe bătrânul peste tot ca un foc**, căci era vrednic acel frate de a vedea lucruri minunate. Şi cum a bătut, a ieşit bătrânul şi văzând pe frate ca şi spăimântat, i-a zis lui: **este multă vreme de când baţi** ? Nu cumva ai văzut ceva ? Şi i-a răspuns lui fratele: nu ! Şi după ce a vorbit cu el, i-a dat drumul.” (avva Arsenie 27).

N-am fost şi nu suntem vrednici, precum fratele sporit din Pateric, care l-a văzut pe avva Arsenie cel Mare în vremea rugăciunii învăluit în foc, să-l vedem pe Părintele nostru Arsenie la fel – precum l-a văzut oarecine în vremea slujirii unei sfinte Liturghii la Sâmbăta –, dar „fericiţi cei ce n-au văzut şi au crezut” (Ioan 20,29). La fel s-a învrednicit avva Zosima de a o vedea pe sfânta Maria Egipteanca în pustie, învăluită în focul harului Duhului Sfânt, în vremea rugăciunii, şi înălţată de la pământ. Ori de câte ori venim la sfânta Mânăstire a Prislopului, fie la praznicul sfinţilor Ioan Evanghelistul şi Arsenie cel Mare din 8 mai, fie la pomenirea Părintelui nostru Arsenie din 28 noiembrie, ne uităm pe fereastra hramului şi a sărbătorii, precum fratele din Pateric, înspre chilia sfinţilor de dincolo de zarea acestei lumi, împărtăşindu-ne cel puţin de o rază de lumină din Lumina lui Hristos care luminează tuturor, prin harul Duhului Sfânt revărsat în sfinţii Săi, în a căror ceată îl ştim şi îl credem şi pe Părintele.

Este multă vreme de când batem şi mai multă vreme de când am bătut întâia dată la „uşa chiliei” sfintelor biserici de la Sâmbăta, Prislop şi Drăgănescu. Nu cumva am văzut ceva ? Nu cumva am simţit ceva ? Nu cumva ne-a înspăimântat ceva ? Dacă n-ar fi fost aşa, nici noi n-am scrie, nici voi n-aţi citi acestea !

Rugăciunea de foc a Părintelui Arsenie continuă şi în cer, mai mult decât pe pământ, pentru că este izvorâtă şi aprinsă din rugăciunea neîncetată, isihastă şi ortodoxă, după cum însuşi sfinţia Sa a împodobit uşa Filocaliei româneşti, a sfintelor nevoinţe ale desăvârşirii, însemnând coperta cu cuvintele sfântului apostol Pavel: „Rugaţi-vă neîncetat”.

(I Tesaloniceni 5,17). Rugăciunea de foc a Părintelui Arsenie, ca şi a tuturor sfinţilor lui Hristos, este o flacără din harul limbilor de foc ale Cincizecimii, o candelă aprinsă în mijlocul rugului devenit stâlp de foc pentru noi toţi. Dar stinsa noastră rugăciune nu va putea ajunge vreodată rugăciune de foc fără a trece mai întâi prin mulţime şi felurime de ispite, prilejuri, necazuri şi încercări sufleteşti şi duhovniceşti, după cuvântul Părintelui din această carte: „**Fără vânt paiul de grâu n-ar avea nici o rezistenţă. Dar aşa, e mai rezistent ca un pai de oţel**”.

FUNIA ÎMPLETITĂ DE ÎNGERUL DOMNULUI

„Sfântul avvă Antonie, şezând odată în pustie, a venit în lenevie şi în multă întunecare de gânduri şi zicea către Dumnezeu: Doamne, voiesc să mă mântuiesc şi nu mă lasă gândurile. Ce voi face în scârba mea ? Cum mă voi mântui ? Şi, sculându-se puţin, a ieşit afară şi a văzut deodată pe cineva ca pe sine, **şezând şi împletind o funie**, apoi sculându-se de la lucru şi rugându-se şi iarăşi şezând şi împletind funia; apoi iarăşi sculându-se la rugăciune. Acesta era îngerul Domnului, trimis spre îndreptarea şi întărirea lui Antonie. Şi a auzit pe înger zicând: aşa fă şi te mântuieşte. Iar el auzind aceasta, a luat multă bucurie şi îndrăzneală şi făcând aşa se mântuia.” (avva Antonie 1)

Funia împletită cu rugăciunea de către îngerul Domnului întru rucodelie, în vedenia sfântului Antonie cel Mare, nu numai că deschide Patericul, precum o cheie mistică, prin apoftegma-prolog a avvei Antonie cel Mare, ci şi leagă interior şi duhovniceşte Patericul egiptean, desfăcându-i rând pe rând peceţile şi trecând prin „uşile încuiate” ale sfintelor apoftegme, cuvinte şi învăţături ale sfinţilor Părinţi ai pustiei. Funia împletită de îngerul Domnului uneşte pe toţi sfinţii Părinţi între ei, adună cuvintele lor, mărturiseşte faptele şi nevoinţele lor şi strigă minunile lor pretutindeni. Funia împletită de îngerul Domnului nu este altceva decât mănunchiul de raze duhovniceşti, flacăra de har ceresc şi suliţa de foc a înţelepciunii şi a cuvântului „cu putere multă”. Funia îngerului din vedenie străbate nu numai Patericul egiptean de la un capăt la altul, ci şi întreaga spiritualitate ortodoxă, patristică şi filocalică.

Funia împletită de îngerul Domnului se prelungeşte într-o apoftegmă a avvei Macarie Egipteanul: „S-a dus avva Macarie cel Mare la avva Antonie în munte şi bătând în uşa lui, a ieşit la dânsul şi i-a zis: tu cine eşti ? Iar el a zis: eu sunt Macarie. Şi încuind uşa a intrat şi l-a lăsat pe el. Şi văzând răbdarea lui, i-a deschis şi glumind cu dânsul zicea: de multă vreme doream să te văd, auzind cele despre tine. Şi

găzduindu-l, l-a odihnit, căci era trudit de multă osteneală. Iar după ce s-a făcut seară şi-a muiat luişi avva Antonie stâlpări de finic. Şi i-a zis lui avva Macarie: porunceşte ca să-mi moi şi eu pentru mine. Iar el a zis: moaie-ţi. Şi făcând o legătură mare, a muiat-o. Şi şezând de cu seară, vorbind despre mântuirea sufletelor, împletea, **şi funia se pogora pe fereastră în peşteră**. Şi intrând dimineaţa fericitul Antonie, a văzut mulţimea împletiturii lui avva Macarie şi zicea: multă putere iese din mâinile acestea." (Avva Macarie 4).

Într-o altă apoftegmă, tot a avvei Macarie, funia împletită de îngerul Domnului este surprinsă în rama de icoană a sfintei rugăciuni isihaste a celor doi fraţi tineri veniţi întru ucenicie la sfântul Macarie, care, vizitându-şi ucenicii pustnici după trei ani de zile, s-a rugat lui Dumnezeu să-i descopere taina lucrării lor ascunse: „... Şi a zis cel mai mare numai acest cuvânt: vrei să citim cei doisprezece psalmi ? Iar eu i-am răspuns: da, să citim psalmi, câte şase stihuri şi un Aliluia. Şi la fiecare stih ieşea câte o făclie de foc din gura lui (a fratelui mai mic), care se suia la cer. Aşijderea şi cel mai mare, când deschidea gura şi cânta, **ca o funie de foc ieşea şi ajungea până la cer**. Şi eu am grăit puţin de rost şi ieşind afară, le-am zis: rugaţi-vă pentru mine ! Iar ei mi-au făcut metanie tăcând..." (Avva Macarie 32). La funia împletită de îngerul Domnului trudesc toţi lucrătorii rugăciunii „Doamne Iisuse..."

La funia de aur împletită de îngerul Domnului spre pildă sfântului Antonie şi tuturor urmaşilor săi întru monahism, am încercat şi ne-am străduit şi noi, din adânc de neputinţe, să aducem un braţ de smicele sau ramuri de finic, din care, prin darul lui Dumnezeu şi binecuvântarea Părintelui Arsenie, să împletim un mănunchi de cuvinte duhovniceşti culese şi alese din Sfânta Scriptură şi Patericul egiptean, despre sfinţia Sa şi spre folosul cititorilor, după cuvintele sfântului apostol Pavel: „Aduceţi-vă aminte de mai-marii voştri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviţi cu luare aminte cum şi-au sfârşit viaţa şi urmaţi-le credinţa, (căci) Iisus Hristos, ieri şi azi şi în veci, este acelaşi." (Evrei 13,7-8).

„ADUCEȚI-MI PE VASUL PUSTIULUI !”

(avva Sisoe 14)

„Aduceți-Mi pe vasul pustiului !” – veacului XX: „Se spunea despre avva Sisoe, că atunci când era să se săvârşească, şezând părinții lângă dânsul, a strălucit fața lui ca soarele. Şi le-a zis lor: iată avva Antonie a venit ! Şi după puțin, a zis: iată ceata proorocilor a venit ! Şi iarăşi fața lui, mai mult a strălucit. Şi a zis: iată ceata apostolilor a venit. Şi s-a îndoit fața lui iarăşi. Şi se părea, ca şi cum el ar fi vorbit cu cineva şi s-au rugat bătrânii de el zicând: cu cine vorbeşti părinte ? Iar el a zis: iată îngerii au venit să mă ia şi mă rog să fiu lăsat să mă pocăiesc puțin. Şi i-au zis lui bătrânii: nu ai trebuință să te pocăieşti, părinte. Şi le-a zis lor bătrânul: cu adevărat, nu mă ştiu pe mine să fi pus început. Atunci au cunoscut toți că este desăvârşit. Şi iarăşi, de năprasnă s-a făcut fața lui ca soarele şi s-au temut toți. El le-a zis lor: vedeți, Domnul a venit. Iar Domnul a zis: **aduceți-Mi pe vasul pustiului** ! Şi îndată şi-a dat duhul. Şi s-a făcut ca un fulger şi s-a umplut toată casa (locul) de bună mireasmă.” (avva Sisoe 14).

De asemenea, „Avva Theofil arhiepiscopul (†412) vrând să se săvârşească, a zis: **Fericit eşti, avvo Arsenie, că de acest ceas îți aduceai aminte pururea** !” (avva Theofil arhiepiscopul Alexandriei 5). „Povestit-au unii despre avva Pamvo, că vrând să se săvârşească, la însuşi ceasul morții, a zis sfinților bărbați care stăteau împrejurul lui: De când am venit la locul acesta şi mi-am zidit chilia şi am locuit într-însa, afară de mâinile mele nu-mi aduc aminte să fi mâncat pâine, nici nu m-am căit de cuvântul pe care l-am grăit până în ceasul acesta. **Şi aşa mă duc către Dumnezeu, ca şi cum nici n-am început să-I slujesc Lui.**” (avva Pamvo 14).

Îngenunchind pe pragul morții se va fi săvârşit, trecând la Domnul şi Dumnezeul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, şi Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie, în amiaza zilei de 28 noiembrie 1989, pomenirea sfântului mucenic Ştefan cel Nou – la a cărui pictură, în partea dreaptă a absidei altarului de la Drăgănescu, l-am regăsit într-o zi a anilor '80, când ne-am nimerit singuri, pentru câteva ceasuri, în sfânta

biserică şi în sfântul altar. Îmi aduc aminte de mărturisirea pe care mi-a făcut-o sfinţia Sa atunci – şi pe care am înţeles-o abia după plecarea dintre noi –, legată de evlavia deosebită şi iubirea aparte pe care a simţit-o şi a avut-o dintotdeauna, faţă de cuviosul şi mucenicul lui Hristos din vremea prigoanei iconoclaste din Bizanţ – sfântul Ştefan cel Nou. De aceea tema meditaţiei capitolului prezent se vrea o reflecţie legată de momentul trecerii la cele veşnice şi ceasul morţii unor mari sfinţi şi oameni ai lui Dumnezeu din Sfânta Scriptură şi din istoria primară a Bisericii, care ne pot ajuta şi pregăti prin exemplul lor, pe fiecare dintre noi, pentru marele pas şi salt dincolo.

Mai înainte de moarte Iosua, urmaşul lui Moise, avea să rostească celebrele cuvinte: „Iată eu astăzi plec în calea în care merg toţi pământenii" (Iosua 23,14), cuvinte pe care avea să le repete mult mai târziu însuşi regele, psalmistul şi proorocul David, în pragul morţii: „Apropiindu-se vremea lui David ca să moară, a lăsat el fiului său Solomon acest legământ: «Iată, eu mă duc pe drumul pe care toţi pământenii se duc; fii tare şi să fii bărbat.»" (III Regi 2,1-2). Patriarhul Avraam „s-a adăugat la poporul său" la adânci bătrâneţe ca şi Isaac, mai apoi şi Iacob, ai cărui ochi i-a închis fiul său Iosif în Egipt. Aaron s-a săvârşit pe muntele Hor, iar Moise a trecut la Domnul pe muntele Nebo. Judecătorul Samson a murit deodată cu filistenii sub dărâmăturile casei acestora din Gaza. Proorocul Iona s-a săvârşit lângă Ninive, iar proorocul Daniel în Babilon. Dreptul Simeon a adormit în Ierusalim, curând după Întâmpinarea Domnului. Sfântul Ioan Botezătorul a murit muceniceşte în temniţă, prin tăierea capului cu sabia. Mântuitorul Iisus Hristos S-a săvârşit pe cruce, „pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire", rostind cunoscutele-I şapte cuvinte dumnezeieşti. Tâlharul de-a dreapta a murit pe cruce mântuit, curând după Mântuitorul, prin zdrobirea fluierelor picioarelor. Sfântul arhidiacon Ştefan a murit ca mucenic, ucis cu pietre, în urma mărturisirii făcute, a predicii rostite şi a revelaţiei din sinedriu primite. Sfântul apostol Iacob a murit ucis cu sabia (Faptele Apostolilor 12,1-2), ca şi sfântul apostol Pavel mai târziu la Roma, iar sfântul apostol Petru prin răstignirea cu capul în jos.

Sfântul Ignatie Teoforul moare sfâşiat de dinţii fiarelor în capitala imperiului, sfântul Policarp al Smirnei moare ars pe rug, iar sfântul Ciprian al Cartaginei, de asemenea prin tăierea capului cu sabia. Avva Sisoe cel Mare se săvârşeşte în adânc de smerenie şi cu faţa strălucindu-i

ca soarele, înconjurat în mod văzut de părinții și frații care-l jeleau și în mod nevăzut, dar real, de avva Antonie, de ceata proorocilor și a apostolilor și de sfinții îngeri, cărora Însuși Domnul venind, le poruncește: „Aduceți-Mi pe vasul pustiului !” (avva Sisoe 14). Cuvintele avvei Sisoe rostite în pragul morții: **„Cu adevărat, nu mă știu pe mine să fi pus început”** sunt identice cu cele ale celuilalt mare mistic al Patericului, avva Pamvo: **„Și așa mă duc către Dumnezeu, ca și cum nici n-am început să-I slujesc Lui.”** (avva Pamvo 14). Avva Sisoe se ruga în pragul morții ca să fie lăsat pentru a se mai pocăi puțin, fapt care avea să-i facă pe ceilalți să recunoască că este desăvârșit, strălucindu-i fața ca soarele. Avva Pamvo, despre care se spune că „nu putea cineva să se uite la fața lui, de slava care o avea”, pentru că „fața lui avva Pamvo, ca fulgerul strălucea și era ca un împărat șezând pe tron” – de aceeași lucrare fiind și avva Siluan și avva Sisoe – (avva Pamvo 1 și 2), mărturisește că se duce către Dumnezeu trecând pragul morții, ca și cum nici n-a început să-I slujească Lui.

În amândouă cazurile avem deopotrivă culmea sfințeniei și a desăvârșirii corespunzând cu adâncul smereniei și al nevredniciei și confirmând cunoscutele cuvinte de mai târziu ale sfântului Isaac Sirul, care spune că „desăvârșirea este o prăpastie de smerenie.” În concepția marilor sfinți, avva Pamvo și avva Sisoe, îngenuncheați pe pragul morții, începutul slujirii lui Dumnezeu sau începutul cel bun este o lucrare tainică, mistică și spirituală care ar începe cu adevărat doar prin trecerea dincolo și împreună-slujirea cu „miile de mii și miriadele de miriade”, care stau înaintea tronului „Celui Vechi de Zile” (Daniel 7,9-10), viața pământească neavând alt rost decât adâncirea întru smerenie și întru conștiința păcătoșeniei și a celui dintâi dintre păcătoși. Îngenuncheat astfel pe pragul morții, creștinul, monahul sau clericul nu se aruncă în gol, ci se abandonează în brațele milei, iertării și iubirii veșnice a lui Dumnezeu, rostind ca și sfântul Ioan Gurădeaur: „Slavă lui Dumnezeu pentru toate !” Sufletul credincios îngenunchează smerit pe pragul morții, îmbrăcat în haina de nuntă a curăției și a harului Duhului Sfânt și cu candela aprinsă în iubire față de Mântuitorul Iisus Hristos, Mirele cel veșnic și Dreptul Judecător. Îngenunchind pe pragul morții și ieșind din trup, sufletul „s-a mutat din moarte la viață” (Ioan 5,24) și de pe pământ la cer (cf. Canonul Învierii). Îngenunchind pe pragul morții nu mai privești înapoi precum femeia lui Lot, ci, precum sfântul apostol

Pavel, „uitând cele ce sunt în urma mea şi tinzând către cele dinainte, alerg la ţintă, la răsplata chemării de sus, a lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus" (Filipeni 3,14). Îngenunchind şi noi la vremea rânduită de Dumnezeu pe pragul morţii, după pilda sfinţilor, zicem, acum şi atunci, ca şi tâlharul pocăit: „Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăţia Ta" (Luca 23,42) şi precum sfântul arhidiacon Ştefan: „Doamne, Iisuse, primeşte duhul meu !" (Faptele Apostolilor 7,59).

Şi Părintele Arsenie a fost cu adevărat „un vas ales" al lui Hristos (Faptele Apostolilor 9,15), un „vas al pustiului" lumii şi veacului în care a trăit şi în care noi încă ne zbatem. Cetele sfinţilor prooroci, apostoli şi îngeri vor fi primit, întâmpinat şi condus „ca un şuvoi de foc" sufletul Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie spre Hristos Domnul, făcându-se ca un fulger ce străluminează şi umple, începând cu chilia şi mormântul sfinţiei Sale, glia neamului cu buna mireasmă a Duhului Sfânt, prin personalitatea, exemplul şi scrierile sfinţiei Sale. Cuvioşia Sa însuşi a scris, inspirat de Duhul Sfânt, pe latura stângă a absidei drepte a picturii: „**Sufletele drepţilor însă ca un şuvoi de foc urcă la cer, ca unele ce s-au îmbogăţit în Focul Duhului Sfânt**." De aceea, la una dintre primele pomeniri de la Prislop, am parafrazat spunând: „Iată, Părinte Arsenie, ceata braşovenilor şi făgărăşenilor a venit şi ceata sibienilor şi hunedorenilor a sosit...!" Iar el ne-a zis, precum avva Sisoe în Pateric: „**Vedeţi, Domnul a venit !**"

AVVA ARSENIE ŞI DUHUL LUI DUMNEZEU ÎN CORABIA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

„Se spunea pentru un frate care a venit la schit, ca să vadă pe avva Arsenie, că venind la Biserică, se ruga clericilor ca să se întâlnească cu avva Arsenie. Deci i-au zis lui: odihneşte-te puţintel, frate, şi-l vei vedea. Iar el a zis: nu gust nimic de nu mă voi întâlni cu el. Au trimis dar un frate ca să-l ducă, că era departe chilia lui. Şi bătând în uşă, au intrat amândoi şi închinându-se bătrânului, au şezut tăcând. Deci a zis fratele cel de la schit: eu mă duc, rugaţi-vă pentru mine ! Iar fratele cel străin neaflând îndrăzneală către bătrânul, a zis fratelui: vin şi eu cu tine. Şi au ieşit împreună. L-a rugat însă fratele cel străin zicând: ia-mă şi la avva Moise cel din tâlhari. Şi venind ei la acela, i-a primit cu bucurie şi găzduindu-i, i-a slobozit. Şi i-a zis fratele cel ce-l ducea: iată, te-am dus la cel străin şi la egiptean; care dintre amândoi ţi-a plăcut ? Iar el răspunzând, a zis: mie, astădată, egipteanul mi-a plăcut. Şi auzind unul din părinţi acestea, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: Doamne, arată-mi lucrul acesta, că unul fuge pentru numele Tău, iar altul îmbrăţişează pentru numele Tău. Şi iată i s-au arătat două corăbii mari pe râu **şi a văzut pe avva Arsenie şi pe Duhul lui Dumnezeu plutind cu linişte într-una**; iar avva Moise şi îngerii lui Dumnezeu plutind în alta, şi îl hrăneau pe el cu faguri de miere.” (avva Arsenie 38).

Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie, deopotrivă a fugit şi s-a retras adeseori pentru numele Domnului – neuitând nici o clipă sfatul glasului ceresc dat sfântului al cărui nume îl purta: „Arsenie, fugi de oameni şi te vei mântui” (avva Arsenie 1) – şi, în acelaşi timp, a îmbrăţişat, tot pentru numele Domnului, primind cu dragoste pe cei ce-l căutau cu necazuri şi pentru nevoi sufleteşti. De aceea în „vedenia” noastră teologică din alcătuirea acestei cărţi, îl contemplăm pe Părintele Arsenie, precum pe avva Arsenie din Pateric, învăluit şi ascuns în Duhul lui Dumnezeu şi plutind cu linişte desăvârşită în corabia Bisericii Ortodoxe Române, fiind în acelaşi timp hrănit de îngerii lui Dumnezeu,

precum avva Moise din acelaşi Pateric, „cu fagurii de miere” ai cuvântului şi harului lui Dumnezeu, şi gustăm şi noi, după putinţă şi nevoinţă, din firimiturile aceloraşi faguri duhovniceşti. După cum avva Arsenie cel Mare plutea învăluit de Duhul lui Dumnezeu în corabia de pe râu – precum Moise în coşul de pe Nil –, tot aşa şi Părintele Arsenie este pe veci nedespărţit de corabia Bisericii Ortodoxe Române în care a slujit, s-a nevoit şi s-a sfinţit, chiar dacă, cu regret şi cu părere de rău o spunem – pentru că trebuie să o spunem –, mai marii Bisericii noastre, la un moment dat, pentru a-şi întreţine şi întări prietenia cu cezarul (cf. Ioan 19,12), l-au despărţit, fără motiv şi fără vreo judecată bisericească, vreme de 30 de ani (1959-1989) de la slujirea Sfintei şi dumnezeieştii Liturghii, pe cel mai vrednic dintre ei şi dintre noi !

Părintele Arsenie a iubit şi a slujit Biserica Ortodoxă Română, bucurându-se de ocrotirea, atât cât s-a putut, a marelui Patriarh Justinian, după scoaterea – asemenea trimiterii sfântului Ioan Gurădeaur în exil – din sfânta Mânăstire Prislop, în mai 1959. Sfinţii români se regăsesc pictaţi la Drăgănescu; icoana sfântului Iosif cel Nou de la Partoş este chivotul luminos al reşedinţei Arhiepiscopiei Timişoarei şi Mitropoliei Banatului; Voroneţul, cu albastrul său celest şi românesc, este ţinut de braţele încrucişate ale sfinţilor apostoli Petru şi Pavel, în latura stângă a iconostasului aceleiaşi biserici; biserica de lemn a lui Horia se regăseşte în desenele rămase de la sfinţia Sa; iar fericiţii întru adormire Patriarhi Justinian şi Iustin sunt vii în pictura sfinţiei Sale, pentru a o străjui, confirma şi mărturisi, peste ani şi generaţii. Pe exemplarul tezei de doctorat al părintelui Mircea Păcurariu, dăruit Părintelui Arsenie în 19 octombrie 1968, Mitropolitul Nicolae Mladin scria şi semna: „Părintelui Arsenie, un mic dar – cu mulţumiri” (posibil pentru mitra arhierească lucrată şi dăruită de Părintele confratelui de la sfânta Mânăstire Sâmbăta, ajuns Mitropolit al Ardealului).

Experienţa mistică şi tainică a sfinţiei Sale răzbate şi transpare din explicaţia picturii „Biserica şi lumea”: „Cu atât mai puternică e chemarea Domnului Hristos către creştini: «**Veniţi la Mine**», cu cât e mai dureroasă smulgerea din cuie a mâinii (a Providenţii pe tot intervalul până la sfârşitul lumii) răstignite. Cine a văzut o clipă chipul lui Iisus Hristos îndurerat, privind prin toţi oamenii chemându-i, confirmă şi mărturiseşte această chemare şi privire.” (Albumul picturii pg. 178). De aceea Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie a intrat şi a

fost primit cu siguranță în „Duminica tuturor sfinților români”, fiind, împreună cu toți cei ştiuți şi neştiuți, candela de rugăciune aprinsă şi nestinsă a neamului nostru, pregătindu-ne pentru a ieşi la vreme „întru Întâmpinarea Mirelui.” „Căci voi ați murit şi viața voastră este ascunsă cu Hristos în Dumnezeu” (Coloseni 3,3).

„DACĂ AŞ FI AVUT UNUL DIN GÂNDURILE AVVEI ANTONIE..." (avva Sisoe 9)

„A venit cineva dintre fraţi la avva Sisoe în muntele lui avva Antonie. Şi vorbind ei, l-a întrebat pe avva Sisoe: nu ai ajuns la măsurile avvei Antonie, părinte ? Şi i-a zis lui bătrânul: **dacă aş fi avut unul din gândurile avvei Antonie, m-aş fi făcut tot ca focul**; însă ştiu un om care cu osteneală poate să poarte cugetul său" (avva Sisoe 9).

Provocat de către unul dintre fraţii anonimi ai pustiei Egiptului, preocupat de măsurile duhovniceşti ale sfântului Antonie cel Mare, avva Sisoe, care a vieţuit călugăreşte şaptezeci şi doi de ani „în muntele avvei Antonie" (avva Sisoe 28), rosteşte una din cele mai profunde apoftegme din Patericul egiptean: „Dacă aş fi avut unul din gândurile avvei Antonie, m-aş fi făcut tot ca focul" (vezi şi avva Iosif din Panefo 6 şi 7). Cuvintele inspirate de Duhul Sfânt ale avvei Sisoe cel Mare despre „gândurile avvei Antonie", ne deschid fereastra minţii înspre perspectiva de lumină cu privire la cugetarea sau gândurile sfinţilor lui Hristos, la gândirea lor teologică şi duhovnicească şi la „lucrarea minţii" lor, din perspectivă filocalică. Cuvintele avvei Sisoe exprimă mai întâi smerenia sa adâncă şi reflectă cugetarea sa profundă privitoare la „gândurile avvei Antonie". Vieţuind zeci şi zeci de ani „în muntele avvei Antonie", adică în locul de nevoinţă, de sfinţire şi desăvârşire a marelui sfânt al deşertului egiptean, sfântul Sisoe cel Mare nu gândea şi nu cugeta diferit de sfântul Antonie cel Mare. Acest lucru îl dovedeşte faptul că, atât unul cât şi celălalt, sunt consideraţi ca fiind printre cei mai mari sfinţi ai Patericului egiptean, amândoi purtând supranumele de „cel Mare". Mărturie stă şi prezenţa sfântului Antonie cel Mare, după şaptezeci şi doi de ani de la trecerea sa la cele veşnice, în ziua şi în ceasul săvârşirii în Domnul a sfântului Sisoe, care, aflându-se pe patul morţii şi strălucindu-i faţa ca soarele, a zis plin de bucurie şi uimire tuturor celor de faţă: **„Iată, avva Antonie a venit !"** (avva Sisoe 14). Sfântul Sisoe cel Mare, numit şi „vasul pustiului" (avva Sisoe 14), spune plin de

smerenie şi umilinţă: „dacă aş fi avut unul din gândurile avvei Antonie, m-aş fi făcut tot ca focul”. Sfântul Sisoe, care avea să mărturisească în ceasul morţii că nu se ştie pe sine să fi pus început bun (avva Sisoe 14), nici nu putea să spună altfel sau altceva, când a fost provocat de anonimul frate şi atras într-o discuţie despre „măsurile avvei Antonie”.

Cuvintele avvei Sisoe ne inspiră şi ne propun spre meditaţie duhovnicească tema gândurilor sfinţilor, pline de lumină, iubire, smerenie şi cunoaştere a lui Dumnezeu, prin rugăciune în Duhul Sfânt, ca şi nevoia sau necesitatea transplantării şi strămutării unui gând din mintea şi cugetarea sfinţilor, în mintea noastră, a păcătoşilor. Mintea oamenilor obişnuiţi este goală şi pustie fără un gând al sfinţilor, care au ajuns la nivelul duhovnicesc de a avea „mintea lui Hristos”, după cuvintele sfântului apostol Pavel (I Corinteni 2,16). Cuvintele avvei Sisoe cel Mare: „Dacă aş fi avut unul din gândurile avvei Antonie, m-aş fi făcut tot ca focul”, ne coboară o rază izvorâtă din limbile de foc ale Rusaliilor, cu privire la gândurile sfinţilor. Gândurile sfinţilor nu sunt altceva decât scară către cer, raze de soare şi rouă aducătoare de har, sau crini în mijlocul spinilor, pentru că mintea sfinţilor a ajuns altar şi templu al lui Dumnezeu, prin rugăciune, nevoinţă şi har dumnezeiesc. Gândurile avvei Antonie cel Mare, la care se referă avva Sisoe, sunt funie de aur împletită de îngerul Domnului, după vedenia sfântului (avva Antonie 1).

Expresia „gândurile avvei Antonie” ne face să cugetăm la gândurile sfinţilor şi ne ajută să contemplăm duhovniceşte curcubeul gândurilor lui Noe, cerul înstelat al gândurilor patriarhului Avraam, scara cerească a gândurilor patriarhului Iacob, rugul aprins al gândurilor lui Moise, candela gândurilor lui Samuel, harfa gândurilor lui David, înţelepciunea gândurilor lui Solomon, carul de foc al gândurilor sfântului Ilie, templul gândurilor lui Isaia şi Iezechiel, vedenia gândurilor proorocului Daniel, turnul cel de veghe al gândurilor lui Avacum, vulturul gândurilor sfântului apostol şi evanghelist Ioan şi mintea lui Hristos a gândurilor sfântului apostol Pavel. Gândurile avvei Antonie fac trimitere la gândurile sfinţilor prooroci, şi ale sfinţilor apostoli şi evanghelişti, care gândeau, cugetau şi meditau la tot ceea ce au văzut, au auzit şi au simţit în prezenţa Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Cuvintele „de aş avea unul din gândurile avvei Antonie...” se pot prelungi şi extinde în sensul lor teologic şi

duhovnicesc, astfel: „De aş avea unul din gândurile sfinţilor Trei Ierarhi..."; „De aş avea unul din gândurile sfântului Maxim Mărturisitorul..."; „De aş avea unul din gândurile sfântului Simeon Noul Teolog..." sau unul din gândurile sfântului Grigorie Palama, sau ale sfântului Serafim de Sarov...

Din cuvântul avvei Sisoe rostit în muntele avvei Antonie, ne răsare şi nouă un gând: „De aş avea unul din gândurile părintelui Arsenie Boca..." Atunci mintea ne-ar fi mai luminată, cuvântul mai clar, mai adunat şi mai hotărât şi fapta mai dreaptă şi mai puternică şi ne-am face ruguri şi fecioare cu candele aprinse...!

ÎN POTIRUL TIMPULUI DUHUL SFÂNT PREFACE EUHARISTIA VEŞNICIEI

Aşa am învăţat şi am înţeles de la Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie – pe care-l contemplăm acum scoţând miride la proscomidia Liturghiei cosmice – taine ale teologiei izvorâtă din Revelaţie, pe care am început a le pricepe, în parte, abia în timp. Pentru Părintele Arsenie şi pentru noi, teologia este, precum Biserica, „una, sfântă, sobornicească şi apostolească.” Teologia este una pentru că „Unul este Dumnezeu, Unul este şi mijlocitorul între Dumnezeu şi oameni: omul Hristos Iisus” (I Timotei 2,5) – Fiul lui Dumnezeu şi Fiul Omului. Una este Revelaţia dumnezeiască, una este Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie şi una este şi Biserica lui Hristos în care se păstrează şi se tâlcuiesc acestea. Teologia este sfântă pentru că Sfânt este Cel despre Care teologhisim şi sfinţită se cuvine şi trebuie să fie viaţa teologului. Teologia este sobornicească pentru că ea se face şi se preface în Biserică, în comuniune desăvârşită cu soborul Bisericii, atât al celei văzute sau luptătoare, cât mai ales al celei nevăzute sau biruitoare. Teologul teologhiseşte în acord şi cu binecuvântarea soborului sfinţilor teologi şi Părinţi ai Bisericii. Teologia este şi apostolică, precum este şi profetică şi patristică, aşa precum spune sfântul Grigorie Palama, că Duhul Sfânt a vorbit prin profeţi în Vechiul Testament, prin apostoli în Noul Testament şi prin sfinţii Părinţi în viaţa şi istoria Bisericii. Teologia este apostolică pentru că sfinţii apostoli sunt cei dintâi teologi ai Evangheliei şi Persoanei divino-umane a lui Iisus Hristos. Ei au început a teologhisi atât pe Tabor la Schimbarea la Faţă, cât şi la Cina cea de Taină şi prin Arătările de după Înviere, dar mai ales la Cincizecimea de după Înălţarea la cer. Ce altceva este mărturisirea sfântului Toma „Domnul meu şi Dumnezeul meu !” decât o supremă teologhisire, ca şi predica sfântului apostol Petru din Duminica Rusaliilor sau a Pogorârii Duhului Sfânt. Teologia este apostolică şi pentru faptul că prin teologhisire se continuă apostolia lui Hristos şi a sfinţilor Săi ucenici în istorie şi în lume.

Toate acestea şi altele asemenea lor, le-am surprins şi le-am deprins prin binecuvântarea personalităţii neopatristice a Părintelui nostru Arsenie. Prin urmare, pe Discul pământului sau al creaţiei şi în Potirul timpului sau al vremii – sub care adeseori este bietul om şi sărmanul creştin –, Duhul Sfânt lucrează începând de la Cincizecime şi preface prin Biserică, Euharistia veşniciei în Liturghie cosmică. Euharistia veşnică are nevoie de Potirul timpului, după cum Sfânta Sfintelor altarului ceresc are nevoie de naosul pământului, pentru ca „toată suflarea să laude pe Domnul !" (Psalmul 150,6), într-un cer nou pe un pământ nou (II Petru 3,13; Apocalipsă 21,1). Şi pentru că „Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor" (Facere 1,2), adevărata teologie este după chipul şi asemănarea adevăratei Biserici.

Hristos cel Înviat şi Înălţat la cer – „Viţa cea adevărată" (Ioan 15,1) – este „Strugurele din Eşcol" (Numeri 13,24) şi din visul paharnicului lui faraon, tâlcuit de dreptul Iosif, – stors în paharul timpului şi în potirul veşniciei, spre împărtăşire liturgică şi euharistie veşnică (Facere 40,11).

LEMNUL USCAT AL AVVEI IOAN COLOV

„Povestit-au unii pentru avva Ioan Colov, că mergând către un bătrân tebeu la Schit, şedea în pustie şi luând avva al lui un lemn uscat, l-au răsădit şi i-a zis lui: **în fiecare zi adapă acest lemn cu câte un ulcior de apă, până ce va face roadă**. Şi era departe apa de dânşii, încât se ducea de cu seară şi venea dimineaţa. Iar după trei ani, a trăit lemnul şi a făcut roadă şi luând bătrânul rodul lui, l-a dus la biserică, zicând fraţilor: luaţi, mâncaţi rodul ascultării” (avva Ioan Colov 1). Lemnul uscat al avvei Ioan Colov, care a odrăslit şi a rodit, nu are asemănare în istoria spiritualităţii biblice şi patristice decât cu toiagul înflorit al lui Aaron (Numeri 17,8), care avea să fie păstrat în chivotul de la cortul sfânt şi de la templu, alături de tablele legii şi de năstrapa cea de aur cu mană. Dacă toiagul înflorit al lui Aaron este semnul preoţiei levitice, împlinită şi desăvârşită în Hristos Arhiereul cel veşnic, lemnul înverzit al avvei Ioan Colov este pecetea duhovnicească neştearsă a virtuţii ascultării, ilustrată într-un mod unic, în apoftegma de mai sus. Ascultarea de fiecare zi şi noapte, vreme de trei ani de zile, a avvei Ioan Colov este unică în spiritualitatea monahală ortodoxă, putând avea asemănare doar cu cele o mie de nopţi petrecute în rugăciune de către sfântul Serafim, mult mai târziu, pe tainica piatră din pădurile Sarovului. Lemnul uscat, udat în fiecare zi cu câte un ulcior cu apă, este mai întâi simbolul oricărui suflet aflat întru uscăciune duhovnicească, în al doilea rând este simbolul lumii uscate din pustiul existenţei noastre, iar în al treilea rând, lemnul uscat al avvei Ioan Colov este icoana oricărei comunităţi creştine, parohiale, mânăstireşti sau eparhiale, ce ţi s-a încredinţat de la Dumnezeu printr-un „bătrân tebeu”, pentru a o readuce la viaţă duhovnicească în Hristos, prin darul şi harul Duhului Sfânt. Ascultarea desăvârşită a avvei Ioan Colov, după modelul lui Hristos şi după pilda sfinţilor, nevoinţele şi rugăciunea lui, lacrimile lui şi contemplaţiile de care s-a învrednicit sub nopţile înstelate ale celor trei ani, fac toate cu putinţă minunea înverzirii, înfloririi şi rodirii lemnului ce fusese mai înainte uscat şi a „cinei celei de taină” din biserica

Schitului, prin cuvintele marelui şi înţeleptului avvă anonim: „Luaţi, mâncaţi rodul ascultării !" ca semn, dovadă şi expresie a roadei Duhului Sfânt (Galateni 5,22) din sufletul, viaţa şi trăirea avvei Ioan Colov. Lemnul uscat şi înverzit mai apoi, al avvei Ioan Colov, se păstrează de-a pururi în mare cinste şi evlavie în chivotul de aur duhovnicesc al Patericului egiptean.

Lemnul uscat pe care Părintele nostru Arsenie, pogorându-se în mormânt, ne cere să-l udăm şi să-l adăpăm cu apa cea vie a harului rugăciunii, până ce va odrăsli, va înverzi şi va face roadă – precum toiagul lui Aaron – suntem mai întâi noi înşine, cu rădăcina uscată a vieţii din noi, cu florile virtuţilor ofilite, sfârşiţi de sete şi foamete duhovnicească. Dar lemnul uscat înfipt în pământ, pe care avva aşteaptă să-l udăm cu câte un ulcior cu apă duhovnicească la praznice şi pomeniri, este şi crucea de la mormântul sfinţiei Sale, care va rodi întru canonizare, atunci când Sfântul Sinod, umbrit şi inspirat de Duhul Sfânt, va rosti într-un glas în mijlocul Bisericii: „Luaţi, mâncaţi rodul ascultării !" Până atunci, să mergem de cu seară şi să venim dimineaţa...

SCHITUL ATÂRNAT DE DEGETUL CEL MIC AL AVVEI (avva Ioan Colov 36)

„A zis unul din părinţi despre dânsul: Cine este Ioan ? Căci cu smerenia lui, a atârnat tot Schitul de degetul lui cel mic" (avva Ioan Colov 36).

În lumina acestei apoftegme a unui părinte anonim din Patericul egiptean, contemplăm o întreagă comunitate monahală de la cumpăna veacurilor IV-V din pustia Schetică, ca atârnând simbolic, tainic şi mistic de degetul cel mic al smeritului avvă Ioan Colov, ca de un inel de aur. „Zis-a avva Ioan, că poarta cerului este smerenia. Şi părinţii noştri, prin multe ocări bucurându-se au intrat în cetatea lui Dumnezeu" (avva Ioan Colov 40). Prin adânca virtute a smereniei, avva Ioan Colov atârna cu desăvârşire de cer, de aceea, atâţia alţii, părinţi, fraţi şi fii duhovniceşti atârnau de el. Cine atârnă prin smerenie şi dragoste cu desăvârşire de Hristos, face ca şi alţii să atârne de el, adică, de sfatul, cuvântul, rugăciunea şi mijlocirea lui către Dumnezeu pentru ei. Astfel putem vedea întreg pustiul Egiptului atârnând de degetul avvei Antonie cel Mare, „patriarhul monahismului creştin", Sinaiul atârnat de degetul sfântului Ioan Scărarul, Athosul atârnat de degetul sfântului Atanasie Athonitul, Constantinopolul atârnat de degetul sfântului Simeon Noul Teolog, Tesalonicul atârnat de degetul sfântului Grigorie Palama, Sarovul atârnat de degetul sfântului Serafim de Sarov, sau Prislopul atârnat de degetul părintelui Arsenie.

Spiritualitatea sau mistica ortodoxă pare a atârna de degetele aprinse în rugăciune, ca nişte făclii de foc, ale avvei Iosif din Panefo (avva Iosif din Panefo 7). Orice mânăstire atârnă de stareţ şi duhovnic, o parohie atârnă de preot, o eparhie atârnă de episcop, o mitropolie atârnă de un mitropolit şi o patriarhie atârnă de patriarh, precum poporul lui Israel atârna în pustie de Moise, iar pe vremea regatului, de David şi Solomon. Biserica primară din Ierusalim şi Antiohia atârna de sfinţii apostoli, Bisericile Asiei, Macedoniei şi Greciei atârnau de asemenea de

sfântul apostol Pavel. La fel atârna Antiohia mai târziu de sfântul Ignatie Teoforul, Smirna de sfântul Policarp, Cartagina de sfântul Ciprian, Alexandria de sfântul Atanasie, Nazianzul şi Constantinopolul de sfântul Grigorie Teologul şi sfântul Ioan Gurădeaur, Cezareea Capadociei de sfântul Vasile cel Mare şi Roma de papa Leon cel Mare.

Biserica, lumea şi omenirea atârnă de Hristos Pantocrator, prin Duhul Sfânt, precum Petru scos din valuri, de mâna lui Iisus. „Sunt candelă aprinsă sub bolţile divine, în haos spânzur, dar atârn de Tine" (Nichifor Crainic). Lumea atârnă de cei smeriţi pentru că ei înşişi atârnă doar de Dumnezeu. „A fost odată o cetate mică, locuită de oameni puţini şi împotriva ei a pornit un rege vestit, care a împresurat-o şi a ridicat de jur împrejur întărituri puternice. Într-însa se afla **un sărac înţelept** care a scăpat cetatea prin înţelepciunea lui şi nimeni nu-şi mai aduce aminte de acel om sărman" (Ecclesiastul 9,14-15).

Şi noi ne simţim atârnând de degetul cel mic al Părintelui Arsenie. Chilia de sub Fereastra Sâmbetei atârnă de sfinţia Sa, ca şi clopotniţa Prislopului, pictura Drăgănescului şi Aşezământul de la Sinaia. Dar de sfinţia Sa mai atârnă, prin Hristos şi Duhul Sfânt, o mulţime din cinul monahal, numeroşi părinţi din soborul preoţesc, o mână de ierarhi şi nenumăraţi creştini şi credincioşi. Cu toţii îl rugăm smeriţi, precum ucenicii de la Emaus pe Iisus cel Înviat: „Prea Cuvioase Părinte Arsenie, rămâi cu noi, căci se face noapte şi ziua aproape a trecut."

AŞTEPTÂND CA SOARELE SĂ RĂSARĂ ÎNAINTEA NOASTRĂ...

Sau **rugăciunea de toată noaptea din „seara sâmbetelor”, a avvei Arsenie cel Mare**, apoftegmă atât de preţuită de Părintele Arsenie Boca: „Se spunea iarăşi pentru el, că în seara sâmbetelor, pe când se lumina spre duminică, lăsa soarele înapoia lui şi întindea mâinile la cer, rugându-se, până iarăşi strălucea soarele în faţa lui şi aşa şedea.” (avva Arsenie 30).

„Seara sâmbetelor”, timp liturgic între Vecernie şi Liturghia de Duminică, umplut de Miezonoptică şi priveghere de toată noaptea de către sfântul Arsenie cel Mare, care, lăsând soarele înapoia sa la asfinţit, îşi întindea şi îşi ridica mâinile spre cer, rugându-se cu stăruinţă, umilinţă şi lacrimi, până ce iarăşi soarele strălucea în faţa lui prin răsărit, este o seară de Emaus în pustia egipteană. Aceasta este noaptea tainică ce începea „în seara sâmbetelor, pe când se lumina spre Duminică”, noapte liturgică şi mistică, învăluită în taină, isihie şi tăcere sub cerul înstelat şi luminat al Egiptului, peste nisipul rece şi răscolit al deşertului. Aceasta este Miezonoptica Patericului egiptean şi a Părinţilor deşertului, noaptea patriarhului Avraam contemplând cerul plin de stele (Facere 15,5), noaptea trecerii prin Marea Roşie, noaptea chemării lui Samuel prin Miezonoptica din cortul sfânt, noaptea sfântă a Naşterii Domnului, noaptea convorbirii lui Iisus cu Nicodim (Ioan 3,2) şi noaptea luminoasă a slăvitei Învieri sau a sfintelor Paşti. Noaptea de rugăciune a sfântului Arsenie cel Mare trebuie să fi fost o reeditare a nopţii de la Peniel, în care patriarhul Iacob s-a luptat cu îngerul lui Dumnezeu în rugăciune, până la cuvintele: „**Lasă-mă să plec căci se revarsă zorile !**” (Facere 32,26).

Rugăciunea din „seara sâmbetelor”, a avvei Arsenie cel Mare, va fi cuprins cu iubire nesfârşită şi cu umilinţă negrăită pe toţi părinţii şi fraţii din pustie, pe toţi locuitorii Egiptului şi ai Alexandriei, pe toţi cetăţenii imperiului roman, în capitala căruia avva Arsenie fusese

demnitar „în palatele împărăteşti" (avva Arsenie 1), „făcându-se părinte al fiilor împăratului Teodosie cel mare, Arcadie şi Onorie" (avva Arsenie 42), şi pe toţi membrii şi fiii ştiuţi şi neştiuţi ai Bisericii creştine. Rugăciunea mistică a avvei Arsenie din „seara sâmbetelor" stă sub semnul cerului înstelat al patriarhului Avraam, al stelei Naşterii Domnului, călăuzitoare a magilor de la răsărit şi al fulgerului Parusiei Domnului. Lacrimile sfântului Arsenie (avva Arsenie 41), rugăciunea lui de foc (avva Arsenie 27), alfabetul duhovnicesc al ţăranului egiptean (avva Arsenie 6), sunetul trestiei din luncă (avva Arsenie 25), fuga lui de oameni pentru Dumnezeu (avva Arsenie 1; 13 şi 37) şi cuvintele şi întâmplările din apoftegmele lui, se regăsesc toate în privegherea de noapte din „seara sâmbetelor", arătându-l, în vedenie, plutind într-o corabie pe râu, învăluit de Duhul lui Dumnezeu, alături de avva Moise înconjurat de îngeri (avva Arsenie 38).

Rugăciunea de toată noaptea dintre asfinţitul unei sâmbete şi zorile răsăritului unei Duminici are o dimensiune cosmică şi creaturală, fiind cumpăna dintre lumea veche şi lumea nouă în Hristos, dintre Vechiul şi Noul Testament, dintre moarte şi înviere, dintre sâmbătă şi Duminică, dintre lumea aceasta şi lumea care va să vină, dintre cerul şi pământul de acum şi cerul cel nou şi pământul cel nou (cf. Apocalipsei 21,1). De aceea rugăciunea avvei Arsenie are o dimensiune morală şi ascetică, teologică şi liturgică, cosmică şi ecclesiologică, mistică şi eshatologică. Răsăritul de soare, pe care-l aştepta avva Arsenie, nu era numai cel natural, ciclic şi zilnic, cât mai ales cel duhovnicesc şi mistic, după cuvintele sfântului apostol Petru: „până va străluci ziua şi Luceafărul va răsări în inimile voastre" (II Petru 1,19), adică Hristos – „Soarele dreptăţii" (Maleahi 3,20) şi „Steaua care străluceşte dimineaţa" (Apocalipsă 22,16). Rugăciunea avvei Arsenie l-a făcut pe marele sfânt al pustiei sfeşnic luminător al monahismului şi creştinismului, rug aprins şi stâlp de foc şi candelă care cuprinde, ascunde şi descoperă o limbă de foc a Duhului Sfânt de la Rusalii, mai ales în ziua prăznuirii avvei, la 8 mai, în fiecare an. Rugându-ne şi noi după putinţă în noaptea vieţii noastre, să aşteptăm ca Soarele să răsară înaintea noastră, în zorii unui alt nivel de existenţă. „Şi aşa vom şedea..."

„ARSENIE, FUGI, TACI, LINIŞTEŞTE-TE !”

(avva Arsenie 2)

Dar îngăduieşte-ne şi nouă să alergăm după sfinţia ta, ajută-ne şi pe noi nevrednicii să vorbim despre tăcerea cuvioşiei tale şi învredniceşte-ne să ne liniştim prin liniştea pe care ţi-a dăruit-o „pacea lui Dumnezeu, care covârşeşte toată mintea” (Filipeni 4,7).

„Avva Arsenie, fiind încă în palatele împărăteşti, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: Doamne, îndreptează-mă, ca să ştiu cum mă voi mântui ? Şi i-a venit lui glas zicându-i: Arsenie, fugi de oameni şi te vei mântui. Acesta, după ce s-a dus la viaţa călugărească, iarăşi s-a rugat, zicând acelaşi cuvânt. Şi a auzit glas zicându-i: Arsenie, fugi, taci, linişteşte-te, că acestea sunt rădăcinile nepăcătuirii !” (avva Arsenie 1 şi 2). Aceste seminţe de cuvinte din apoftegmele sfântului Arsenie cel Mare din Pateric, înfloresc înmiresmate şi dincolo de mormântul Părintelui Arsenie, care se ascunde liniştindu-se în tăcerea Duhului, precum însuşi a spus: **„Eu sunt precum pasărea care îmi cânt cântecul şi mă duc** !” Dar aşa după cum Mântuitorul nostru Iisus Hristos spune în sfânta şi dumnezeiasca Sa Evanghelie: „Tatăl Meu până acum lucrează şi Eu de asemenea lucrez” (Ioan 5,17), sfinţii îşi continuă la nesfârşit epectaza în ceruri – începută pe pământ prin enstază şi extază, după sfântul Grigorie de Nyssa – adică creşterea şi progresul veşnic în cunoaşterea, iubirea şi împreună-lucrarea infinită cu Dumnezeu.

„Atunci au venit Amaleciţii să se bată cu Israeliţii la Rafidim. Iar Moise a zis către Iosua: «Alege-ţi bărbaţi voinici şi du-te de te luptă cu Amaleciţii ! Iar eu mă voi sui mâine în vârful muntelui şi toiagul lui Dumnezeu va fi în mâna mea». A făcut deci Iosua cum îi zisese Moise şi s-a dus să bată pe Amaleciţi; iar Moise cu Aaron şi Or s-au suit în vârful muntelui. Când îşi ridica Moise mâinile, biruia Israel; iar când îşi lăsa el mâinile, biruiau Amaleciţii. Dar obosind mâinile lui Moise, au luat o piatră şi au pus-o lângă el şi a şezut Moise pe piatră; iar Aaron şi Or îi sprijineau mâinile, unul de o parte şi altul de altă parte. **Şi au stat**

mâinile lui ridicate până la asfinţitul soarelui. Şi a zdrobit Iosua pe Amalec şi tot poporul lui cu ascuţişul sabiei. Atunci a zis Domnul către Moise: «Scrie acestea în carte spre pomenire şi spune lui Iosua că voi şterge cu totul pomenirea lui Amalec de sub cer !» Atunci a făcut Moise un jertfelnic Domnului şi i-a pus numele: «Domnul este scăparea mea !» Căci zicea: «Pentru că mi-au fost mâinile ridicate spre scaunul Domnului, de aceea va bate Domnul pe Amalec din neam în neam !»" (Exod 17,8-16).

Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie, precum oarecând Moise pe munte şi Mântuitorul Iisus Hristos pe crucea Golgotei, îşi ridică mâinile neîncetat în cer către Dumnezeu, prin rugăciune negrăită pentru noi, pentru poporul său şi pentru întreaga lume, până la apusul soarelui sau sfârşitul veacului, pentru ca amaleciţii nevăzuţi ai patimilor să fie biruiţi din neam în neam, prin Cel ce a zis la Cina cea de Taină: „Fără Mine nu puteţi face nimic" (Ioan 15,5).

De acolo de sus, de dinaintea tronului Prea Sfintei Treimi şi din soborul tuturor sfinţilor, Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie, pomenindu-ne şi aducându-şi aminte de noi – mai mult decât noi de sfinţia Sa – ne acoperă şi ne ocroteşte, lăsând iubitor să-i cadă mantia, precum sfântul Ilie lui Elisei şi poporului drept-credincios: „Atunci, luând Ilie mantia sa şi strângând-o vălătuc, a lovit cu ea apa şi aceasta s-a strâns la dreapta şi la stânga şi au trecut ca pe uscat. Iar după ce au trecut, a zis Ilie către Elisei: «Cere ce să-ţi fac, înainte de a fi luat de la tine». Iar Elisei a zis: «Duhul care este în tine să fie îndoit în mine !» Răspuns-a Ilie: «Greu lucru ceri ! Dar de mă vei vedea când voi fi luat de la tine, va fi aşa; iar de nu mă vei vedea, nu va fi». Pe când mergeau ei aşa pe drum şi grăiau, deodată s-a ivit un car şi cai de foc şi, despărţindu-i pe unul de altul, a ridicat pe Ilie în vârtej de vânt la cer. Iar Elisei se uita şi striga: «Părinte, părinte, carul lui Israel şi caii lui !» Şi apoi nu l-a mai văzut. Şi apucându-şi hainele le-a sfâşiat în două. Apoi, apucând mantia lui Ilie, care căzuse de la acesta, s-a întors înapoi şi s-a oprit pe malul Iordanului. **Şi a luat mantia lui Ilie care căzuse de la acesta şi a lovit apa cu ea, zicând: «Unde este Domnul Dumnezeul lui Ilie ?»** Şi lovind, apa s-a tras la dreapta şi la stânga şi a trecut Elisei. Iar fiii proorocilor cei din Ierihon, văzându-l de departe, au zis: «Duhul lui Ilie s-a odihnit peste Elisei !» Şi au ieşit înaintea lui şi i s-au plecat până la pământ." (IV Regi 2,8-15).

Aşadar, să lovim, să despărţim şi să limpezim şi noi, cu mantia Părintelui Arsenie, apele tulburi ale vremurilor şi timpului nostru, pentru a face loc curgerii întru har a albiei veşniciei.

„Spuneau unii despre avva Isaac, că vrând să se săvârşească, s-au adunat la dânsul bătrânii şi ziceau: ce vom face după tine, părinte ? Iar el a zis: aţi văzut cum am umblat înaintea voastră ? De voiţi şi voi să urmaţi şi să păziţi poruncile lui Dumnezeu, va trimite darul Său şi va păzi locul acesta. Iar de nu veţi păzi, nu veţi petrece în locul acesta. Că şi noi când urmau să moară părinţii noştri ne mâhneam. Dar poruncile Domnului şi ale lor păzindu-le, **am stătut, ca şi cum ar fi ei cu noi**. Aşa şi voi faceţi şi vă mântuiţi.” (avva Isaac, preotul Chiliilor 11).

„LUAȚI ARIPI DE FOC ȘI VENIȚI LA MINE !”

(avva Ioan Colov 14)

„Zis-a avva Ioan, că a văzut oarecare din bătrâni în vedenie, cum trei călugări stau de această parte de mare. Și s-a făcut glas către dânșii din cealaltă parte, zicând: **luați aripi de foc și veniți la mine** ! Și doi au luat și au zburat de cealaltă parte; iar celălalt a rămas; și plângea foarte și striga. Apoi, mai pe urmă s-au dat și lui **aripi**, însă nu de foc, ci **slabe și neputincioase** și cu osteneală cufundându-se și ridicându-se, cu necaz mult a venit de cealaltă parte. Așa și neamul acesta, deși ia aripi, însă nu de foc, ci slabe și neputincioase.” (avva Ioan Colov 14).

Precum în istoria biblică a lui Iosif, a fraților săi și a lui Beniamin, vedem sacii plini cu grâu și cu argintul pus deasupra, iar în sacul lui Beniamin este ascuns potirul de argint al lui Iosif (Facere 44,1-2), tot așa și în Patericul egiptean – atât de citit, iubit și recomandat de Părintele Arsenie – putem contempla sacii plini cu merinde și cu grâu duhovnicesc al sfinților Părinți celor „cu nume”, începând de la avva Antonie până la avva Or, precum și potirele cele de argint din sacii cu mană duhovnicească ale sfinților Părinți sau bătrâni „fără de nume”, din cea de-a doua parte a Patericului. Astfel, în cea de-a patrusprezecea apoftegmă a avvei Ioan Colov, întâlnim o vedenie sau descoperire a unui părinte fără de nume, citat de avva Ioan Colov, din potirul de argint al căreia îndrăznim a ne împărtăși duhovnicește cu adâncă smerenie, cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, legând această apoftegmă cu fir de aur și de Părintele Arsenie.

Descoperirea de la avva Ioan Colov citire este una dintre multele, minunatele și preafrumoasele descoperiri, vedenii sau viziuni patristice, care împodobesc Sfânta și dumnezeiasca Tradiție a spiritualității ortodoxe. Pe lângă descoperirea înfricoșătoare a avvei Antonie cel Mare cu privire la rai și iad (avva Antonie 2), pe lângă revelația realității euharistice din apoftegmele avvei Daniil (avva Daniil 7 și 8), pe lângă viziunea prilejuită de trecerea la Domnul a sfântului Sisoe cel Mare (avva Sisoe 14), pe lângă icoana războiului nevăzut descoperită avvei

Moise (avva Moise 1) şi pe lângă atâtea alte multe viziuni, vedenii şi descoperiri ale sfinţilor Părinţi din pustie, descoperirea de la avva Ioan Colov 14 ne oferă perspectiva patristică şi mistică asupra realităţilor duhovniceşti de alaltăieri, de ieri şi de azi, din lumea noastră creştină.

„Luaţi aripi de foc şi veniţi la Mine !” este chemarea glasului lui Dumnezeu din ziua Cincizecimii sau a Pogorârii Duhului Sfânt sub chip de limbi de foc, adresată lumii întregi prin Biserica lui Hristos. După pilda sfinţilor şi dumnezeieştilor apostoli, care s-au umplut de Duh Sfânt, cei dintâi creştini, şi în urma lor sfinţii Părinţi, au luat aripi de foc, precum cei doi monahi din vedenia bătrânului necunoscut, relatată de avva Ioan Colov, cu care „au zburat de cealaltă parte”, adică dincolo de marea cea sărată a acestei vieţi, în Împărăţia lui Dumnezeu, la Cina cea cerească şi la Nunta Fiului de Împărat. Aripile de foc nu sunt altceva decât limbile de foc ale Rusaliilor în lucrare şi întru sinergism. Aripile de foc însumează dorul aprins după Dumnezeu, dragostea înflăcărată faţă de Hristos, rugăciunea arzătoare a minţii din candela inimii şi lacrimile curăţitoare ale pocăinţei, întru adâncă smerenie, umilinţă şi tăcere. Cel de-al treilea monah, care a rămas singur şi care „plângea foarte şi striga”, ne reprezintă pe noi şi în el ne regăsim noi, cei cu aripi „slabe şi neputincioase” şi care, cu osteneală cufundându-ne şi ridicându-ne, precum apostolul Petru din mare, chiar cu mult necaz, nu ştim de vom ajunge „de cealaltă parte”. „Aşa şi neamul acesta, (adică generaţia aceasta, contemporaneitatea noastră), deşi ia aripi, însă nu de foc, ci de abia slabe şi neputincioase”.

Aripi de foc va fi avut cu siguranţă sfântul Arsenie cel Mare, prin desăvârşita lui fugă de lume şi de oameni, prin marea iubire de linişte sau isihie, prin adânca-i tăcere şi mai ales prin rugăciunea arzătoare şi înflăcărată, după cum a fost văzut, din rânduială şi îngăduinţă dumnezeiască, de un ucenic al său, prin fereastra chiliei, învăluit în foc în vremea rugăciunii (avva Arsenie 27). Aripi de foc vor fi avut marii mistici ai Patericului, avva Pamvo, avva Sisoe şi avva Siluan (avva Pamvo 2), precum şi avva Iosif din Panefo, care-i spune avvei Lot: „Nu poţi să te faci călugăr, de nu te vei face ca focul arzând tot” (avva Iosif din Panefo 6), cuvinte duhovniceşti care izvorăsc din următoarea apoftegmă: „A mers avva Lot la avva Iosif şi i-a zis: Avvo, după puterea mea îmi fac puţină pravilă şi puţinul post şi rugăciunea şi citirea şi liniştea şi după puterea mea sunt curat cu cugetele. Ce dar am a mai

face ? Deci, sculându-se bătrânul, şi-a întins mâinile la cer şi i s-au făcut degetele ca zece făclii de foc. Şi i-a zis: De voieşti, fă-te tot ca focul." (avva Iosif din Panefo 7).

„Luaţi aripi de foc şi veniţi la Mine !" se potriveşte în mod deosebit sfintei preacuvioasei maicii noastre Maria Egipteanca, care, conform relatării din *Viaţa* ei, scrisă de sfântul Sofronie al Ierusalimului, a fost văzută de către avva Zosima în pustia Iordanului, învăluită în foc în vremea rugăciunii şi ridicată cu trupul ca la un metru de la pământ, dovadă şi expresie a urcării ei, prin nevoinţe, pe treptele Scării cereşti a lui Iacob, în lumina, harul şi taina carului de foc al sfântului Ilie. Imaginea de icoană a sfintei Maria Egipteanca, învăluită în foc şi ridicată de la pământ în vremea rugăciunii, concentrează şi cuprinde tot ce are mai frumos şi sublim aghiografia ortodoxă. Rugul aprins al rugăciunii sfintei Maria Egipteanca de la Iordan ne îndeamnă la lepădarea încălţămintelor, precum Moise înaintea rugului aprins din Sinai, mai ales acum când, ni se potrivesc şi nouă tuturor cuvintele sfântului Efrem Sirul: „Timpul deşartei mele vieţi este către ceasul al unsprezecelea".

Cu prilejul popasurilor duhovniceşti şi al pelerinajelor de la sfânta Mânăstire Prislop – 8 mai, 13-14 septembrie şi 28 noiembrie – auzim şi noi tainic prin glasul Părintelui Arsenie, chemarea sfântă din Pateric: „Luaţi aripi de foc şi veniţi la mine !" la Prislop, la mormântul meu şi la crucea mea, locul nostru de întâlnire pe pământ, pentru ca după aceea, la vremea rânduită fiecăruia, Duhul Sfânt să împlinească cuvintele Domnului cu fiecare dintre voi: „Să fiţi şi voi unde sunt Eu. Şi unde Mă duc Eu, voi ştiţi şi ştiţi şi calea" (Ioan 14,3-4). Căci pentru aceasta v-am scris şi v-am lăsat Cărarea...

La pomenirile Părintelui Arsenie, ca şi la ale tuturor sfinţilor, Patericul egiptean ne întâmpină cu cuvântul avvei: **„Oare nu auziţi că îngerii cântă în ceruri** ?" „Spunea ucenicul unui bătrân iscusit: cândva mergând noi se cam oprea bătrânul şi i-am zis: părinte, mai mergi măcar un pic. Şi mi-a răspuns: oare, nu auzi că îngerii cântă în ceruri ? Iar noi nu ne trezim, pentru că a zis părintele Antonie: nu se cade monahului să se îngrijească de nimic, decât pentru mântuirea sufletului său." (Pateric XXIII,13). De asemenea, de fiecare dată, stejarul cu crucea din vremea studenţiei mele, se pleacă tainic înaintea lui Dumnezeu şi a mormântului Părintelui, precum în minunea din Pateric: „Povestesc unii despre un

bătrân, că vieţuia în Siria, lângă calea pustiului şi aceasta era lucrarea lui: în ce ceas venea vreun călugăr din pustie, cu bună nădejde îi făcea odihnă. Deci a venit oarecând un sihastru la dânsul şi i-a făcut lui odihnă, dar acela nu voia, zicând că posteşte astăzi. Şi, i-a zis lui: nu trece cu vederea pe robul tău, rogu-mă ţie, să pleci aşa, ci vino să ne rugăm şi iată aici un copac, care se va apleca plecându-ne noi genunchii. Plecându-şi dar sihastrul genunchii la rugăciune, nimic nu s-a întâmplat ! **Deci şi-a plecat şi primitorul de străini genunchii şi îndată s-a aplecat şi copacul cu dânsul** şi încredinţându-se, a mulţumit lui Dumnezeu.” (Pateric XVI,2).

Ascultând chemarea lui Dumnezeu, a sfinţilor şi a Părintelui şi luând după puteri „aripi de foc”, zicem „Să murim dar şi împreună să trăim cu omul acesta, că drept ne povăţuieşte pe noi către Dumnezeu.” (avva Psantaie 1).

„ZI VREUN CUVÂNT EPISCOPULUI, CA SĂ SE FOLOSEASCĂ”

„Dacă de tăcerea mea nu se foloseşte...” „Acest avva Theofil arhiepiscopul s-a dus odată la Schit. Şi adunându-se fraţii, au zis lui avva Pamvo: zi vreun cuvânt episcopului, ca să se folosească. Zis-a lor bătrânul: dacă nu se foloseşte de tăcerea mea, nici de cuvântul meu nu poate să se folosească.” (Pateric, pentru Theofil, arhiepiscopul Alexandriei 3).

Zi, Prea Cuvioase Părinte Arsenie, iară şi iară, un cuvânt episcopului – sau episcopatului – ca să se folosească şi să folosească pe popor, căci n-am ajuns la măsura părintelui din Pateric care zicea avvei Antonie cel Mare: „Destul îmi este numai să te văd, părinte !” „Trei părinţi aveau obiceiul, în tot anul, de mergeau la fericitul Antonie. Şi cei doi îl întrebau pentru gândurile lor şi pentru mântuirea sufletului, iar al treilea totdeauna tăcea, neîntrebându-l nimic. Iar după multă vreme i-a zis avva Antonie lui: iată, atâta vreme ai de când vii aici şi nimic nu mă întrebi ! Şi răspunzând fratele, i-a zis: **destul îmi este numai să te văd, părinte**.” (avva Antonie 29). Căci era o vreme când ne era de ajuns numai să-l vedem şi să-l ştim sau să ne ştim aproape de Părintele Arsenie şi în prezenţa sfinţiei Sale, pentru că l-am ştiut, l-am simţit şi îl mărturisim pe Părintele ca fiind „stâlp în templul lui Dumnezeu” în Biserica Ortodoxă a lui Iisus Hristos şi în templul sau Catedrala Mântuirii Neamului: „Pe cel ce biruieşte îl voi face **stâlp în templul Dumnezeului Meu** şi afară nu va mai ieşi şi voi scrie pe el numele Dumnezeului Meu şi numele cetăţii Dumnezeului Meu, – al noului Ierusalim, care se pogoară din cer, de la Dumnezeul Meu – şi numele Meu cel nou.” (Apocalipsă 3,12). Sfinţii lui Dumnezeu sunt stâlpi şi stâlpnici, de aceea sfântul apostol Pavel îi socotea şi îi recunoştea pe sfinţii apostoli Petru, Iacob şi Ioan „a fi stâlpi” (Galateni 2,9) ai Bisericii apostolice primare şi ai creştinismului universal, stâlpi la care avea să se

adauge şi apostolul neamurilor şi toţi sfinţii din veac în veac şi din neam în neam.

Iar cuvântul de care trebuie şi putem să ne folosim este îndoit: „Oriunde veţi auzi că este Arsenie, să (nu) vă apropiaţi.” „A venit odată fericitul Theofil arhiepiscopul cu un boier oarecare la avva Arsenie şi l-a rugat pe acest bătrân, ca să audă de la el vreun cuvânt. Iar bătrânul, tăcând puţintel, a răspuns către dânsul: dar dacă voi spune un cuvânt, îl veţi păzi ? Iar ei au făgăduit că-l vor păzi. Şi le-a zis lor bătrânul: oriunde veţi auzi că este Arsenie, să nu vă apropiaţi” (avva Arsenie 7).

De asemenea, credem că se cuvine să aducem „gardul” Părintelui Arsenie la locul lui, conform cuvântului Scripturii: „Nu muta hotarul străvechi pe care l-au însemnat părinţii tăi” (Pilde 22,28), şi apoftegmei din Pateric: „Se spunea despre avva Siluan, că a ieşit Zaharia, ucenicul lui, fără dânsul; şi luând pe fraţi, a mutat gardul grădinii şi mai mare l-a făcut. Aflând bătrânul, şi-a luat cojocelul său şi a ieşit, zicând fraţilor: rugaţi-vă pentru mine ! Iar ei văzându-l au căzut la picioarele lui, şi au zis: spune-ne, părinte, ce este, ce ai ? Iar el a zis către dânşii: nu intru înăuntru, nici se pogoară cojocelul de pe mine, **până ce nu vei aduce gardul la locul lui cel dintâi**. Iar ei au întors gardul şi l-au făcut aşa cum a fost. Abia aşa bătrânul s-a întors la chilia sa.” (avva Siluan 8).

A aduce gardul la locul lui, înseamnă a pune în practică şi în aplicare cuvintele, sfaturile, poveţele, învăţăturile şi rânduielile, cu privire la viaţa noastră personală, familială, monahală, clericală şi ecclesială în Hristos, pentru că, spunea şi pecetluia sfinţia Sa: „A te sili să ai cât mai luminat în minte Revelaţia creştină ca şi concepţie de viaţă, aceasta înseamnă coiful mântuirii” (cf. Efeseni 6,17).

„DACĂ NU SE FOLOSEŞTE DE TĂCEREA MEA, NICI DE CUVÂNTUL MEU NU POATE SĂ SE FOLOSEASCĂ"

„Acest avva Theofil arhiepiscopul s-a dus odată la Schit. Şi adunându-se fraţii, au zis lui avva Pamvo: zi vreun cuvânt episcopului, ca să se folosească. Zis-a lor bătrânul: dacă nu se foloseşte de tăcerea mea, nici de cuvântul meu nu poate să se folosească" (pentru Theofil arhiepiscopul Alexandriei 3). Iată una din cele mai profunde apoftegme sau cuvinte duhovniceşti din întreg Patericul egiptean, prin care se pun în cumpănă tăcerea şi cuvântul, taina şi exprimarea, apofaticul şi catafaticul. Şi episcopii veneau şi vin la Schit să se folosească. Şi episcopii au nevoie de cuvânt duhovnicesc, ziditor şi folositor, de aceea, adunându-se fraţii, îi zic lui avva Pamvo şi nu oricui: „**Zi vreun cuvânt episcopului ca să se folosească**". Avva Pamvo avea o uriaşă autoritate duhovnicească, izvorâtă dintr-o profundă trăire religioasă şi o bogată experienţă mistică. Despre el, Patericul spune printre altele: „A fost un om care se numea avva Pamvo şi despre acesta se povesteşte că trei ani a petrecut rugându-se lui Dumnezeu şi zicând: **să nu mă slăveşti pe pământ ! Şi atât l-a slăvit Dumnezeu încât nu putea cineva să se uite la faţa lui, de slava care o avea.** Se spunea despre avva Pamvo, că precum a luat Moise icoana slavei lui Adam, când s-a slăvit faţa lui, aşa şi **faţa lui avva Pamvo, ca fulgerul strălucea şi era ca un împărat şezând pe tron**. De aceeaşi lucrare erau şi avva Siluan şi avva Sisoe". (avva Pamvo 1 şi 2). I-ar fi fost de ajuns arhiepiscopului Theofil să privească faţa luminoasă şi strălucitoare ca fulgerul a avvei Pamvo, care „era ca un împărat şezând pe tron", dar fraţii, rugându-l pe marele avvă să spună un cuvânt folositor ierarhului, îl provoacă, involuntar, să rostească inspirat de Duhul Sfânt, una din cele mai frumoase apoftegme din colecţia de cuvinte, întâmplări şi minuni a Părinţilor pustiei: „Dacă nu se foloseşte de tăcerea mea, nici de cuvântul meu nu poate să se folosească", pentru că „Zis-a avva Pamvo: cu darul lui Dumnezeu, de

când m-am lepădat de lume, nu m-am căit de vreun cuvânt ce l-am grăit” (avva Pamvo 6). De asemenea: „Zis-a avva Pamvo: de ai inimă trează, poţi să te mântuieşti” (avva Pamvo 9). „Aceasta însă o avea mai mult decât mulţi, că de era întrebat de vreun cuvânt al Scripturii sau duhovnicesc, nu răspundea îndată, ci zicea că nu ştie cuvântul; şi de era întrebat mai mult nu răspundea” (avva Pamvo 13).

Avva Pamvo ştia că „tăcerea cu înţelegere este maica prea înţeleptelor gânduri” (Pateric I,10) de aceea el, ca şi avva Arsenie cel Mare şi alţi mari sfinţi Părinţi ai pustiei, practica şi cultiva în mod deosebit virtutea tăcerii. Cu alte cuvinte, mai mult decât de cuvintele sfintei Evanghelii, ne-am putea folosi de tăcerea lui Dumnezeu şi a Mântuitorului Iisus Hristos înaintea lui Pilat ? Sau, tăcerea sfântului apostol Pavel este mai profundă decât cuvintele inspirate ale epistolelor sale ? De asemenea, folosindu-ne de cuvintele revelaţiei dumnezeieşti din Apocalipsă, am putea la fel de mult, sau mult mai mult, să ne folosim de „tăcerea de o jumătate de ceas din cer” (Apocalipsă 8,1). Prin urmare, folosindu-ne de cuvântul lui Dumnezeu, să încercăm să ne folosim şi de tăcerea Lui. Hrănindu-ne din cuvintele evanghelice ale Mântuitorului, să ne adăpăm şi din tăcerea Lui. Apoftegma de mai sus ne învaţă ca, citind, cunoscând şi folosindu-ne de cuvintele duhovniceşti ale sfinţilor, să învăţăm să ne folosim şi să ne zidim şi din tăcerea lor, din taina lor şi din lucrarea lor ascunsă. Tăcerea este rădăcina, temelia şi piatra cea din capul unghiului a cuvântului. Tăcerea, după sfântul Isaac Sirul este „limbajul îngerilor” şi „taina veacului viitor”. Această limbă îngerească şi această taină veşnică se cuvine să o învăţăm, să o exersăm şi să o deprindem, conform cuvântului: „Taci tu şi lasă să vorbească faptele tale”.

Tăcerea avvei Pamvo – icoană a tăcerii Părintelui Arsenie – de care s-a putut folosi arhiepiscopul, era reflexul transfigurării lui şi a trăirii minunii taborice prin harul Duhului Sfânt. El trăia cu Moise şi Ilie experienţa Taborului şi era căzut cu faţa la pământ, împreună cu Petru, Iacob şi Ioan, înaintea Celui veşnic schimbat la Faţă. El depăşise cuvântul ca exprimare şi trăia contemplaţia ca tăcere.

ÎNSEMNĂRI ŞI CONSEMNĂRI DESPRE PICTURA PĂRINTELUI ARSENIE

Fără îndoială, cea mai competentă – şi inegalabilă – mărturie scrisă despre pictura Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie de la biserica din Drăgănescu, este cea cuprinsă în scrisoarea pe care teologul, poetul şi publicistul Nichifor Crainic i-a înmânat-o Părintelui, după vizita ctitorului catedrei de Teologie Mistică şi întrevederea, de câteva ceasuri, care a avut loc între cei doi, cu acel prilej din toamna anului 1971, la biserica unde, de aproape patru ani, Părintele nostru începuse să lucreze. Această scrisoare, rămasă neterminată, deoarece în anul următor Dumnezeu avea să-l cheme la Sine pe „Crainicul" Său, purtător de biruinţe în grele lupte – după cum i se poate tâlcui sensul pseudonimului –, este în, acelaşi timp, cea mai grăitoare şi expresivă mărturie a legăturii personale şi duhovniceşti profunde dintre cei doi şi noi „Luca şi Cleopa", pe drumul românesc spre Emaus:

Iubite Părinte Arsenie,

A fost o vreme când te-am ştiut **pictor de suflete** după modelul Domnului nostru Iisus Hristos. Ce vreme înălţătoare când toată ţara lui Avram Iancu se mişca în pelerinaj, cântând cu zăpada până la piept, spre Sâmbăta de Sus, ctitoria voevodului martir ! O fi fost aşa de la Dumnezeu ca toată acea bulboană spirituală uriaşă să se desumfle la comandă ca şi cum n-ar fi fost ?

Ceea ce am admirat la Sfinţia Ta e că nu te-ai lăsat. **Din zugrav de suflete**, fericite să se modeleze după Domnul tuturor, **iată-te zugrav de biserici**, adică al celor ce poartă pe chipurile cuvioase reflexul desăvârşirii Fiului lui Dumnezeu. E o mare mângâiere, acum când nu mai ai prilejul să desăvârşeşti pe aspiranţi, să poţi mângâia cu penelul pe cei desăvârşiţi pentru a-i da pildă pe zidurile sacre.

Mica biserică de la Drăgănescu are norocul să simtă pe zidurile ei zugrăvite predicile fierbinți, pe care miile de oameni le ascultau la Sâmbăta de Sus.

E o pictură nouă ca şi predica de-atunci.

Nimic întunecat în această primăvară care îmbracă cu plai înflorit bolțile bisericii. E o lumină de tonuri deschise către lume ca spiritul şi chipul Mântuitorului coborât să ne aducă lumina de sus, ce iradiază din pictura Sfinției Tale. **E un stil nou, e o pictură nouă, după viziunea nouă pe care o porți în suflet.**

Pictura sacră e istoria în imagini a vieții Mântuitorului şi a celor transfigurați de El. Adică imaginea raiului. Sfinția Ta ai înțeles să faci o pictură transfigurată în nuanțe clare şi deschise, paradiziace pentru a sugera lumea feerică de dincolo. **Biserica de la Drăgănescu iradiază lumina raiului.** Ceea ce domină în ea până acum e imaginea Maicii Domnului. Cea care ocroteşte biserica din bolta altarului e pur şi simplu magnifică în milostivirea ei de mijlocitoare a lumii către dumnezeiescul ei Fiu. Cea care pluteşte vizionar peste Sinodul de la Efes e făcută din atâtea nuanțe şi numai din nuanțe încât nici nu pare pictură, ci o apariție vaporoasă şi diafană care, cu cerescul Prunc în brațe, apare să întărească pe sinodali că ea e într-adevăr Maica lui Dumnezeu – Θεοτόκος.

*

Pe sfânta Evanghelie a bisericii de la Drăgănescu (ediția 1964) se află următoarele însemnări cu greutate: „Pictura artistului – duhovnicesc – Arsenie ieromonahul e o viziune unică, dar ortodoxă. Răpeşte sufletul în uimire, unind – cum se cuvine în Biserică – cerul cu pământul.

Prea Sfântă Treime, binecuvintează, mângâie, mântuie pe robii Tăi: slujitorul acestui sfânt locaş, părintele Savian, pe maestrul Arsenie ieromonahul şi pe întregul popor dreptcredincios.”

Smeritul între ierei Constantin (Galeriu) (fără dată n.n.)

„Am cercetat acest sfânt lăcaş cu frică de Dumnezeu şi dragoste de arta noastră românească, de zugrăvirea bisericească, care a fost şi este cartea de învățătură, catehismul poporului nostru.

Binecuvintez şi felicit pe părintele paroh Bunescu Savian care a avut inspiraţia şi răbdarea de a angaja ca pictor pe adormitul în Domnul Părintele Arsenie."

† Gherasim, Episcopul Râmnicului, 6 IX 1990.

Pe o altă sfântă Evanghelie din biserică (ediţia 2001), cu prilejul celei dintâi vizite canonice în această parohie, cel dintâi arhipăstor al Giurgiului, consemna cu atâta dragoste şi evlavie: „Prea Sfinţitul Episcop Ambrozie al Episcopiei Giurgiului, venind în prima vizită canonică la biserica cu hramul „Sfântul Ierarh Nicolae" – Drăgănescu, s-a închinat cu emoţie şi bucurie sfântă, a binecuvântat comunitatea şi preotul paroh şi ne-am amintit cu toţii de cuvintele, învăţăturile şi viaţa Părintelui Arsenie, care a ostenit, s-a rugat şi a pictat, lăsându-ne a înţelege trăirea profundă pe care a experiat-o şi spre care ne îndeamnă tainic să ne ostenim. Slăvit să fie Domnul Dumnezeu Cel care cu flacăra sfântă a dumnezeirii Sale atinge creaţia Sa şi o transfigurează, sfinţind-o pe ea."

† Ambrozie, Episcopul Giurgiului, 27 mai 2006.

ÎNSEMNĂRI PE O BIBLIE A PĂRINTELUI ARSENIE

Întreaga teologie a Părintelui Arsenie – pe care o putem defini „o privire în rai” (Cuvinte vii, pg. 280) – începută prin copierea „Filocaliei de la sfântul Munte” din martie, aprilie, mai 1939 şi până la dezvăluirea „frumuseţii dintr-o altă lume” prin icoanele de la Prislop, are ca axă adevărul dogmatic despre „Cel vechi de zile”, Carele făcu pe om şi Carele, pentru noi oamenii „S-a făcut Om” – conform iconografiei de pe bolta altarului pictat de sfinţia Sa –, iar în centru Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie „care mai ţine lumea” (Cărarea Împărăţiei, pg. 123). Curcubeul de lumină al teologiei sfinţiei Sale însă, contemplat în cele patrusprezece medalioane de pe sfânta Masă a Nunţii Fiului de Împărat, de la „Omul, zidirea lui Dumnezeu” şi până la „Nu găsesc la voi nici o asemănare cu Mine !” se întemeiază şi se sprijină pe Sfânta şi dumnezeiasca Scriptură – „Cartea vieţii”. Inspirându-se din Biblie, pe care a citit-o şi a studiat-o cu sârguinţă, Părintele Arsenie a identificat cu precizie „**viruşii gândirii**” persoanei umane, ai comunităţii şi ai societăţii, oferind ca remediu şi terapie „Revelaţia creştină ca şi concepţie de viaţă”, cuprinsă în Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie, şi păstrată în Biserică spre propovăduirea şi tâlcuirea prin Duhul Sfânt.

Trei sunt exemplarele Sfintei Scripturi aflate printre lucrurile sfinţiei Sale: Biblia Sfântului Sinod din 1914, care i-a călăuzit tinereţea, studiile şi formarea duhovnicească, Biblia Patriarhului Miron Cristea din 1936, care stă la baza „Cărării Împărăţiei” şi a Predicilor – intitulate de noi „Cuvinte vii” – şi Biblia Patriarhului Justinian din 1968, care este temelia şi inspiraţia picturii de la Drăgănescu. Dacă Biblia din 1914 este doar însemnată cu numele „Arsenie”, Biblia din 1936 – stropită cu multe lacrimi – este plină de sublinieri şi semnalări de versete, purtând doar câteva însemnări în creion, cum sunt: la Facere 14,18 este monograma Mântuitorului, ca şi la Iezechiel cap.37; Ioan 13,19; 14,21-23; II Petru 1,19; la Ieşire 2,5: „**iconomie**” şi la 27,17: „baterie

electrică"; la Levitic 19,23: „**pomii**" și 19,28: „tatuaj"; la Deuteronom 18,15: „**Mesia**" și monograma Mântuitorului, însemnată în mai multe locuri în Biblia Părintelui; la I Regi 2,25 (în legătură cu neascultarea fiilor lui Eli, hotărâți pedepsei Domnului): „**așa și mucării, de nu se întorc**"; 16,14-15 și 28,15: este desenată steaua lui David; la II Regi 16,7: „**ispășirea** (lui David n.n.) – **îți auzi păcatele**"; 16,9: „**ispita îl asaltează. Încă o moarte**"; 16,10: „**cunoașterea legii divine. Înțelepciunea lui Solomon 11,16**"; 16,12: „**folosul răbdării**"; la II Regi 19,19: „**Întoarcerea la bine a celui ce l-ai răbdat, pocăința celui ce ți-a greșit**"; La Isaia 44,14-15: „mucării zic de icoane"; la Iov 36,20 și la Isaia 59,13: „ateismul"; la Iezechiel 37,13-14: „**semnul lui Iona. ultimul argument – Învierea**"; la Ioil 4,12: „**jurul pământului**"; La Avdie 1,15: „**Legea ispășirii**"; la Baruh 2,3: „**carne de om**"; la Isus Sirah 42,31: „**Dialectică universală**"; la Matei 3,11: „**la sfârșit**"; la Matei 7,23: „mucării"; la Matei 17,11-14 (despre Înaintemergătorul celei de A Doua Veniri a lui Hristos): „**Și va avea să vie și a treia oară. Maleahi 3,23**; la Matei 19,28: „**la nașterea din nou a lumii**"; la Matei 24,11 (despre proorocii mincinoși): „**n-au sfânta cruce**"; la Marcu 4,24: „**Legea ispășirii**"; la Ioan 13,16: „**smerenia**", iar la 13,17: „**încă o fericire**"; la Romani 1,22: „ciuma"; la I Corinteni 11,27-30 (despre împărtășirea cu nevrednicie): „Iuda"; la I Timotei 1,20 (despre afurisirea de către sfântul Pavel a lui Imeneu și Alexandru și a incestuosului din Corint – cf. I Corinteni 5,5): „**trei inși Satanei – canon –** "; la Evrei 11,1: „**definiția**" (credinței); la I Petru 4,18: „**DREPTUL**"; la II Petru 3,10: „**Explozia nucleară**" și la I Ioan 2,6: „**Calea lui Iisus**".

Foarte interesante și grăitoare ni se par două însemnări ale Părintelui pe marginea Apocalipsei. Astfel, la Apocalipsă 12,16, deasupra, avem însemnarea „**Sodoma**"; iar dedesubtul capitolului, sub trimiteri, citim: „**1) vremea vieții fiecăruia, vremea lumii acesteia, vremea propovăduirii mântuirii încă e scurtă, mai încolo i se ia puterea**", iar la Apocalipsă 16,13-14, este însemnat: „**Duhurile** (rele n.n.) **în slujba lui Dumnezeu**." Însă poate cea mai interesantă însemnare a Părintelui din acest exemplar al Bibliei din 1936, este cea de la Ioan 14,30: „Nu voi mai vorbi multe cu voi, căci vine **stăpânul acestei lumi**. Cu Mine nu are nici un amestec", în stânga căruia Părintele a subliniat însemnând: „**Muntele**" – care, printr-o credință cât

un grăunte de muştar, poate fi aruncat în mare, precum porcii gadarenilor !

Exemplarul Bibliei din 1968 al Părintelui Arsenie poartă mult mai multe însemnări, pentru descifrarea cărora, ca şi a celor de mai sus, ne-am slujit de lupa sfinţiei sale de care s-a folosit la executarea miniaturilor sfintelor icoane de la Drăgănescu şi Prislop. Părintele a început citirea acestui exemplar al Sfintei Scripturi în vremea celor dintâi ani ai lucrării providenţiale de la Drăgănescu, după încheierea activităţii la atelierele Sfintei Patriarhii de la Schitul Maicilor. Ţinând cu nevrednicie în mâini această Biblie a Părintelui Arsenie, aud şi simt prin filele ei ecoul sfintelor cântări ale **harfei atârnate în sălcii** (cf. Psalmul 136,2) din vremea exilului de la Bucureşti. Sfinţia Sa a început citirea în 23 decembrie 1974, conform însemnării cu creionul în stânga sus de pe cea dintâi pagină a Facerii şi a sfârşit-o la 1 iulie 1975, conform însemnării din partea de jos a celei din urmă pagini a Apocalipsei. Acest exemplar al Bibliei este izvorul picturii de la Drăgănescu. Având mult mai puţine semnalări şi sublinieri de versete decât Biblia sfinţiei Sale din 1936, iar monograma doar la Facere 3,15; 22,18; 49,10; Isaia 53; Mihea 5,1; Zaharia 9,9; 10,4 şi 11,13; Înţelepciunea lui Solomon 2,16; 5,1-5, Biblia din 1968 este mult mai bogată în însemnări, toate scrise mărunt cu creionul pe marginea paginilor, mai ales la cele dintâi cărţi ale Sfintei Scripturi.

Astfel, la: Facere 1,27: „**aşa sunt după chip. După asemănare, în N.T., în Hristos, când nu mai sunt bărbat şi femeie**” (după sfântul Pavel n.n.); Facere 2,1: „**Ierarhia cerească.**”; 2,3: „**ordinea naturii**”; 2,19-20: „**De atunci le tot numeşte până acum şi nu se ştie dacă le va găta de numit până la sfârşit.**”; 3,1: „**bănuiala, îndoiala „oare” – criza provocată în „obiect” (şi) „subiect” specifică cunoaşterii luciferice.**”; 3,4: „**Împotrivirea, Răzvrătirea.**”; Facere 3,6: „**Şi de-atunci mănâncă toţi şi devin nişte „dumnezei” în mizerie** (Heidegger)”; 3,8: „**... nu L-au mai văzut; dar s-au văzut pe ei, goi**”; 3,16: „**constrânsă biologic chiar. Nu are autonomie şi nici egalitate.**”; 3,21-24: „**Să fi fost ei mai eterici înainte şi mai materiali acum ? – că tare-s pământeşti... oamenii...**”, 22: „**amară ironie divină a SF. Treimi. 24. De atunci obârşia Nostalgiei paradisului... în cultura omenească. Poate chiar asta e obârşia culturii.**”; 4,17: (despre Enoh) – „**fiul lui Cain**”; 4,24: „**conştienţi de legea ispăşirii**”; 6,12: „**cale pusă**

în ziua Creației. Fac. 2,3"; 6,19: „**Dinosauri, brontosauri, mamuți, nimic. La petrol !**"; 7,4: „**pentru vina omului sufere toată creația**"; 7,6: „**Diluviul**"; 7,11: „**Cataclismul diluviului, când s-a format petrolul și cărbunii.**"; 7,14: „**Toată zoologia**"; 7,19: „Himalaia ?"; 9,2: „...până și unii de alții"; 9,5-6: „**Legea ispășirii**"; 11,6: „Planul de „asigurare" s-a pedepsit cu **babilonia**"; 14,18; (Melhisedec regele) „păcii"; 19,4-5: sodomia – „cunoaștere"; 19,24: „**atomic**"; 19,25: „Hiroșima"; 19,37: „și hotărâți pierzării"; 22,1: „**Încercările sunt condiția creșterii spirituale**"; 25,1: „vechi de zile (24,1)"; 25,2: „6 copii".

La Ieșirea 3,6: Pascal, „memorial"; 4,3: „transformism" și: „**șarpe în aur ai întors" – sf. Spiridon**; 4,11: „**Genetic, dar cu motive**"; 4,16: „tălmaciu"; 4,17-18: „**deci «mutațiile-s» nimica, față de un băț, ce se transformă la voința credinciosului într-o vietate**"; 13;14-15: „**Leit-motiv, din neam în neam, aducerea aminte dar și continuitate a mesianismului.**"; 14,31: „**credința: concluzie**"; 19,15: „**condiție**"; 20,5: „**al 5-lea nu mai apare**"; 20,7: „înjurăturile"; 21,24: „Talionul"; 33,3: „**Nu învață din nicio pedeapsă. Urmarea e ultima pedeapsă: moartea**". La Levitic 7,37: „**Avea dreptate sfântul Pavel**"; 16,21: „**țapul ispășitor**". La Deuteronom 13,9: Talmud: „Tob șebe goim harog ! Ștefan"; 14,8: „atunci de ce îi cresc ?"; 28,53: „Veți mânca carne de om. Ceea ce li s-a și întâmplat". La Iosua 6,5: „rezonanța". La Judecători 9,16: „făcuse efod din aurul prăzilor"; 15,4-5: „**și ce tâlcuire face sf. Maxim Mărturisitorul „vulpilor" de gânduri...**"; 21,25: „leit-motiv al regretului". La I Regi 2,10: „oful lui Israel"; 2,35: „antropomorfizare"; 7,7: „**Vă lipiră de pământ**"; 8,11: „apare armata regulată."; 8,12: „industria de război"; 8,18: „absolutismul"; 10,2: „**concordanța viitorului la clipe și locuri**"; 31,4: „**ultima vină: chemase pe morți**".

La cartea Iov 5,23: „**cu sf. Sava în peșteră dormea și un leu**"; 6,1: „**în cumpăna lui Iov**" de Leon Scheștov. La Ecclesiast 3,15: „**amintiri despre viitor**"; 5,1: „Karl Barth". La Isaia 11,1: „**A Treia Față**"; 11,4: „**Pe Antihrist**"; 14,12: „**Lucifer**"; 44,24 și 49,5: **G** (enetica); 54,5: „**vezi sf. Maxim Mărturisitorul**". La Ieremia 10,4: „așa zic sectarii despre sfintele icoane"; 10,23: „dacă ar fi să facă un pas măcar după toată știința și coordonările care le-ar cere, nu le-ai mai isprăvi înainte de moarte"; 19,9: „carne de om". La Iezechiel 33:

„responsabilitatea”; 44,2: „**Maica Domnului**”. La Ioil 3,1: „Botezul”. Deasupra cărţii Iona „Semnul lui Iona”, iar la Iona 4,11 „Maxim Mărturisitorul”. La Maleahi 3,1: „Ioan Botezătorul”. La III Ezdra 5,88: „vezi Maxim Mărturisitorul, Filocalia 3,288. La Înţelepciunea lui Isus Sirah 23,2: „conştiinţa”; 23,27: „**Codul genetic**”; 29,24: „de-om avea ce mânca şi cu ce ne vom îmbrăca” (sfântul Pavel n.n.).

La Matei 11,12: „cu năvală”; 14,29-30: „credinţă şi raţionalism”; 18,5 şi 14: „**mamelor !**” (cu referire precisă la avorturi n.n.); 22,12: 26,50 „Iuda”; 26,50: „22,12”; 26,64: „confirmat”. La Luca 7,20: „în iad”; 12,48: „Iezechiel 33”; 21,31: „întâi cataclismul. Neamuri ciclice ?”; 22,24: „ce contrast sau «satană»...” La Ioan 1,1: „**Logos**” (cu caractere greceşti n.n.). La Romani 2,15: „**conştiinţa**”. La Galateni 6,7: „lege”. La Efeseni 2,12: „ateii” (cu litere greceşti n.n.). La II Timotei 2,9: „ştie de lanţuri” şi la I Ioan 2,11: „nurorile care-şi urăsc soacrele”.

Biblia Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie este şi mai plină de sublinieri şi însemnări de versete, cum este şi cel din Înţelepciunea lui Isus Sirah 2,4: „**Tot ce ţi se va întâmpla, primeşte cu plăcere şi în necazurile tale fii îndelung – răbdător**”, însemnat cu semnul sfintei cruci pe margine. Aceste însemnări, sublinieri şi consemnări ale Părintelui, ne aduc aminte de cuvintele sfântului Sisoe cel Mare din Patericul egiptean: „Dacă aş fi avut unul din gândurile avvei Antonie, m-aş fi făcut tot ca focul”, arzând (avva Sisoe 9), îndeamnându-ne să rostim: De-am avea şi noi unul din gândurile avvei Arsenie din vremea citirii Sfintelor Scripturi...!

MICUL ATELIER DE PICTURĂ ŞI CHILIA PĂRINTELUI

Urcând fizic şi spiritual pe scările de lemn în spirală, dai în dreapta de micul atelier de pictură al Părintelui Arsenie, de **numai un metru pătrat**, spre care te conduce un coridor de un metru lăţime şi trei lungime, formând împreună litera L, cu fereastra spre „Vârful cu dor". Nu cred să fi existat în istoria artei bisericeşti un atelier mai mic ca acesta, dar aici s-au născut toate sfintele icoane ale iconostaselor de la Drăgănescu şi Prislop, înaintea cărora se închină astăzi, copleşiţi de evlavie creştinească şi de admiraţie estetică, mii şi mii de pelerini şi de credincioşi. De aceea nu greşim dacă numim atelierul de pictură al Părintelui ca fiind „cuptorul cel de foc", după asemănarea metaforică cu al celor trei confraţi ai „bărbatului doririlor", cât şi rugul aprins, în care sfinţia Sa a ars, topindu-se şi identificându-se cu sfintele Sale icoane, despre care spunea la Prislop unei cuvioase maici proinstariţe de la Horezu: „Aceste icoane vor fi făcătoare de minuni, dar nu acum; ci mai târziu !" (– în vremea canonizării Părintelui ?! n.n.)

Micul atelier de pictură al Părintelui, spaţiul şi locul atâtor contemplaţii mistice şi inspiraţii artistice, altar de pictură al sfinţiei Sale, pe lângă o mulţime de desene, pensule şi culori ce se păstrează, fiind vegheat de o neasemuit de frumoasă pictură şi imagine a Mântuitorului Hristos lucrată de Părintele Arsenie – vezi coperta 1 a acestei cărţi –, poartă încă neatins Duhul şi jarul contopirii, rugăciunii şi sfintelor icoane lucrate aici. De aceea putem asemăna acest mic atelier atât cu gura peşterii de la Horeb a sfântului Ilie, cât şi cu turnul cel de veghe al proorocului Avacum.

În partea stângă a scării ni se deschide uşa chiliei cu duh atonit a Părintelui, de nouă metri pătraţi, încărcată şi plină de acelaşi Duh şi stare, înlăuntrul căreia intrând, ne emoţionăm şi ne înfiorăm simţind – pe cât ni se putea – taina şi cutremurul, focul şi darul şi harul atâtor rugăciuni, tăceri, lacrimi, gânduri, citiri şi metanii, numai de Dumnezeu

ştiute. Chilia Părintelui Arsenie este fereastră deschisă a corabiei lui Noe şi fereastra proorocului Daniel din Babilon, deschisă înspre Ierusalim. Chilia Părintelui Arsenie – atât cea din munţi cât şi cea de sub munţi – este chivotul mişcării de trezire şi înviorare filocalică începută la Sâmbăta şi pecetluită aici, în ziua de 28 noiembrie 1989. De aceea ea mai este şi locul „de dincolo de Iordan” atins de carul de foc al Duhului Sfânt în ceasul săvârşirii şi trecerii la Domnul. Chilia Părintelui Arsenie este vârful Nebo de pe care Părintele a contemplat – asemenea lui Moise Canaanul – vremurile, valurile, vijeliile, învolburările şi seninul, atât cât este, de după „vărsarea de sânge din decembrie”. Chilia Părintelui Arsenie mai este şi coliba lui Iona de la răsărit de Ninive, aşteptând sub vrejul brazilor pocăinţa şi întoarcerea spre Dumnezeu a românilor, precum Iona a ninivitenilor, după înflăcărata propovăduire de cincizeci de ani a sfinţiei Sale, prin **spaţiul ninivitean românesc** !

Aici a liturghisit Părintele în tainic sobor de sfinţi, Liturghia mistică a închinării în Duh şi Adevăr, auzind şi ascultând în Duminici şi sărbători clopotele sfintei Mânăstiri de la Sinaia... Şi câte taine, minuni şi descoperiri de la Dumnezeu primite şi de El ştiute, nu s-or mai fi petrecut aici, şi care au rămas pentru totdeauna sub obrocul sfeşnicului şi a plecat cu ele în lumina de dincolo, pentru că eu însumi l-am auzit zicând că n-are cui să le spună ?! Aici a rostit sfinţia Sa în flacăra gândului, pe crucea călugărului răstignit: „Slavă lui Dumnezeu pentru toate !” precum sfântul Ioan Gurădeaur; „În mâinile Tale încredinţez sufletul meu” precum sfântul Vasile cel Mare şi „Săvârşitu-s-a !”

Chilia Părintelui Arsenie este cumpăna dintre Betania Sâmbetei şi Emausul Prislopului.

„FILOCALIA DE LA SFÂNTUL MUNTE" A PĂRINTELUI ARSENIE

Între manuscrisele Părintelui Arsenie, un loc cu totul deosebit îl ocupă necunoscuta – până acum – „Filocalie de la sfântul Munte", scrisă de sfinția Sa în lunile martie, aprilie și mai 1939, după originalul starețului Antipa Dinescu de la Schitul românesc Prodromul, conform însemnării de pe ultima pagină. Având aproximativ dimensiunile viitoarei ediții a Filocaliei românești tipărite, în traducerea părintelui Stăniloae, „Filocalia de la sfântul Munte" a Părintelui Arsenie, cu care sfinția Sa s-a întors de la Athos la sfânta Mânăstire Brâncoveanu, numără 382 de pagini împodobite de scrisul curat, mărunt și inconfundabil al sfinției Sale, având și câteva însemnări ulterioare în creion, pe margine. Manuscrisul poartă, la început și la sfârșit, două peceți în limba greacă ale conducerii sfântului Munte, fără de care, acest manuscris n-ar fi putut ajunge în țară, precum și trei ștampile ale sfintei Mânăstiri de la Sâmbăta de Sus.

După audierea cu entuziasm la București a cursurilor de Teologie mistică, înflăcărate, ale lui Nichifor Crainic, ajungerea și șederea cu folos la sfântul Munte Athos – mărturie a acestui manuscris – avea să fie piatra cea din capul unghiului a formării duhovnicești și filocalice a Părintelui nostru Arsenie. După o însemnare pe foaia de titlu despre cuvintele cuviosului Isihie preotul către Teodul, de o altă mână decât cea a Părintelui – poate a starețului Antipa – între paginile 1-58 avem: „Ale lui Isihie preotul. Către Teodul: Cuvinte folositoare de suflet pentru trezvie (atenție) și fapte bune; prin capete, învățătură pentru luminarea sufletului și pentru adevărata învățătură. Răspunsuri și îndemnuri." Între paginile 59-182 se află „Ale celui dintru Sfinți Părintelui nostru MAXIM, Cele pentru dragoste 400 de capete." Între paginile 183-198 găsim „Înainte cuvântare la Capetele Fericitului Filotei Sinaitul." De la 198-214 citim „Înainte cuvântare, alcătuită de P.C. Stareț Vasile, de la Poiana Mărului, jud. Buzău." (la cuvintele sfântului Grigorie Sinaitul

n.n.). La pagina 215 ne deschide „Sfântul Ioan Gurădeaur: Cuvântul II. din trimiterile către monahi”, care se închide la pagina 226. Între 227 şi 269 avem: „Sfântul Grigorie Sinaitul. Pentru Isichie.” De la 270 la 285 ne întâmpină „Sfântul Simion Noul Teolog. Cuvântul XXIII. Pentru cea fără de vreme sfărâmare a inimii, şi pentru lacrimi. Pentru învierea sufletului şi pentru altele foarte folositoare”, iar de la pagina 286 până la 304: „Învăţături ale aceluiaşi pentru rugăciune.” Între 304 şi 320 citim „Cuvintele fericitului Nil Sorschi”, iar între 321 şi 352: „Ale fericitului Nil, pustnicul dela Sorski. Înainte cuvântare. În care se arată, dela cari s-au zis pentru lucrarea cea de gând, şi cum vom putea să ne învăţăm aceasta.” Manuscrisul pe care l-am intitulat „Filocalia de la sfântul Munte” a Părintelui Arsenie se încheie cu „Ale Preacuviosului Părintelui nostru Teognost. 75 Capete. Pentru lucrare, pentru vedere şi pentru Preoţie; cu adresa aceasta: C.C. Părinţi Lazăr şi Valaam, Teognost cel preaprost şi nevrednic de toată lumea”, între pg. 353 şi 382. La sfârşitul manuscrisului, după „Sfârşit şi lui Dumnezeu laudă”, viitorul Părinte Arsenie însemna: „Scrise cu ajutorul Domnului şi cu al Maicii Sale dimpreună cu blagoslovenia Părintelui meu Duhovnic Stareţul Antipa, cât am petrecut în Sfântul Munte: Martie, Aprilie şi Mai 1939 de pe manuscrisele Stareţului. – Dumnezeu să-i primească ostenelile.”

„Filocalia de la sfântul Munte” a Părintelui Arsenie vorbeşte de la sine despre preocupările duhovniceşti extrem de serioase ale sfinţiei Sale, garanţie a staturii şi aureolei neofilocalice cu care îl încununează pe drept cuvânt Tradiţia dinamică a Bisericii Ortodoxe Române, pentru că, după cum apoftegmele Patericului egiptean sunt cărbunii aprinşi ai spiritualităţii pustiului, cuvintele Filocaliei sunt jarul limbilor de foc ale Ortodoxiei.

UN PROIECT VIZIONAR AL PĂRINTELUI ARSENIE

Printre multele desene rămase de la Părintele Arsenie şi păstrate la Aşezământul monahal de la Sinaia, se află unul cu totul şi cu totul deosebit, inedit, vizionar şi de-a dreptul extraordinar. Pe o foiţă de calc de 22,5 x 14,5 cm este abia schiţat sus, în partea centrală, chipul Mântuitorului Hristos. Mai jos, o rază de lumină dumnezeiască coboară şi se deschide peste capetele înaureolate a doi sfinţi, despre care credem a fi, unul, sfântul Ioan Gurădeaur, şezând pe un tron arhieresc la o masă de scris, cu condeiul în mâna sprijinită pe un tom deschis, având omofor cu două cruci pe piept, iar celălalt, sfântul apostol Pavel, asistându-l pe marele patriarh în vremea tâlcuirii epistolelor sale, conform descoperirii sfântului Proclu. Dinapoia sfinţilor se află o clădire uriaşă, care seamănă tot mai mult cu casa proiectată de Părintele Arsenie pentru stânca Prislopului, având patru sau cinci nivele, cu două turle patrulatere străjuite de cruce, construcţie pe a cărei latură din stânga este schiţată o bibliotecă cu opt rafturi pline de cărţi, pe care citim „SCRIERILE SFINŢILOR PĂRINŢI". Deasupra complexului clădirii se află cineva îngenuncheat pe un semicerc, având braţele ridicate în rugăciune către cer, precum Moise pe munte, iar înapoia sa, se înalţă turle de biserici sau vârfuri de munţi. În faţa construcţiei, contemplăm în partea stângă imaginea bisericii Mânăstirii Cozia, în mijloc icoana bisericii Mânăstirii Voroneţ, iar înspre dreapta sus, biserica de lemn a lui Horea – splendide imagini şi simboluri care alcătuiesc icoana unităţii neamului românesc din cele trei provincii istorice. Deasupra se întrevăd culmi carpatine de dealuri şi munţi, cu crucea de pe Caraiman în vârf, cu o ceată de sfinţi dincolo de zare şi cu un colţ de cetate cu creneluri, din care se înalţă ameninţător un minaret cu semilună. În latura din dreapta observăm mucenicia, prin tăierea capului, a doi creştini, unul prin sabia romană, celălalt prin iatagan – probabil martiriul sfinţilor brâncoveni. Unul din sfinţi este îngenuncheat, având mâinile legate la spate, deasupra unei

mulţimi de creştini călăuzită spre cer de sfântul apostol Andrei, apostolul tuturor românilor, sprijinit de crucea care-i poartă numele. În faţa bisericii Mânăstirii Cozia se află şezând un monah iconar ce lucrează la o icoană, iar în colţul din dreapta jos întâlnim o altă mulţime de creştini, care privesc înspre un cuvios părinte ce le iese întru întâmpinare, ţinând în mâini un sfânt potir euharistic, din foişorul de lemn al unui altar de vară – imagine posibilă a lucrării Părintelui de la Mânăstirea Sâmbăta. În marginea din dreapta vedem un împărat creştin călare pe un cal, care seamănă cu sfântul Ştefan cel Mare al Moldovei, privind spre profilul unui cardinal sau franciscan, din colţul din dreapta jos, sau al papei care l-a numit „atletul lui Hristos.” Vizavi de clădirea şi biblioteca sfinţilor Părinţi observăm „zidul plângerii”, în faţa căruia cinci credincioşi se roagă cu capetele aplecate. Deasupra zidului se înalţă o monumentală biserică ortodoxă în stil rusesc, cu trei turle şi cu două cruci cu trei braţe, în zarea cărora este schiţat profilul unui sfânt, poate al sfântului Serafim de Sarov. În spatele zidului plângerii vedem sediul Naţiunilor Unite cu celebrul monument inspirat din cuvintele irenice şi eshatologice de la Isaia 2,4: „Să prefacem săbiile în fiare de plug”. În stânga zidului plângerii îl vedem pe Michelangelo sculptând Pieta, iar puţin mai sus pe Leonardo Da Vinci pictând Cina cea de Taină, iar deasupra, binecuvintează „urbi et orbi”, un personaj care seamănă a fi un pontif roman, din faţa profilului catedralei Nôtre-Dame din Paris. În colţul din stânga sus se află un chip feminin modern şi indefinibil, probabil imaginea Babilonului din Apocalipsă.

Acest desen al Părintelui Arsenie sub formă de triptic, demn de a fi pictat în viitoarea Catedrală Patriarhală a Mântuirii Neamului – adevărată sinteză grafică a teologiei istoriei – care pare a înmănunchea întâlnirea, în viitorul eshatologic, a Ortodoxiei cu Catolicismul sau a Răsăritului cu Apusul întru întâmpinarea Celui ce vine pe nori, nu este exclus să fi fost o alternativă sau o variantă la compoziţia mesajului ecumenic şi testamentar al Părintelui, de sub crucea Mântuitorului Hristos din scena „Biserica şi lumea” de la biserica din Drăgănescu, unde, în cele din urmă, sfinţia Sa a pictat Catedrala Sfânta Sofia din Constantinopol şi biserica Sfântul Petru din Roma, învăluite amândouă în lumina Aceluiaşi Duh Sfânt şi Soare al dreptăţii.

„EXPLICAREA SCENEI NUNTA DIN CANA GALILEII”

Într-un plic de culoarea cerului senin, pe care se află scrise de Părintele Arsenie cuvintele de mai sus, am descoperit pe trei jumătăți de filă următoarele: Pe pagina dintâi: „Una dintre cele mai impresionante pagini, datorată lui Dostoievski, este aceea din *Frații Karamazov*, unde se descrie scena cu Alioşa, care stă de veghe cufundat în amintiri şi în durerea clipei, lângă sicriul stareţului Zossima. Un călugăr slujitor întru cele veşnice citeştc rugăciuni pentru mort. Alioşa aude, ca prin vis, evanghelia despre nunta de la Cana. Prin atmosfera de contrast cu situaţia reală rumoarea aceasta de vis, această evanghelie citită lângă un mort e desigur ciudată şi merită să stârnească nedumeriri şi sugestii. Alioşa, copleşit de păreri de rău, în preajma sfântului stareţ, învăţătorul său, întins în sicriu, se simte sub sugestia scripturii despre nunta de la Cana, transportat într-o viziune... I se pare dintr-odată că odaia se lărgeşte. (Ce minunată expresie a orizontului spaţial rusesc – această viziune despre lărgirea repetată a odăii ! Nu se va lărgi odaia într-atâta ca să cuprindă tot pământul ?) Dar printre oaspeţi, dintr-odată tânărul Alioşa vede pe Zossima ! Cum ? Şi el a fost poftit să ia parte la ospăţ ? Dar el zăcea adineauri în sicriu. Nu, el e aici, Zossima se găseşte printre oaspeţii nunţii de la Cana, şi acum iată-l că se apropie fără ezitare de Alioşa şi-i spune: «Să ne bucurăm, să bem vin nou, vinul marii bucurii...» Şi Alioşa destrămat în lacrimi de bucurie, iese din cameră în noapte. Deasupra, el vede cerul înstelat şi Calea Lactee şi în clipa aceasta, fără să ştie de ce, cade ca secerat, şi sărută pământul. În acest moment de extaz, pământul devine pentru Alioşa un echivalent al cerului. Realitatea morţii se preface pentru Alioşa într-o viziune a vieţii, această veşnică nuntă de la Cana. Alioşa sărută plângând de bucurie pământul, ca mare păstrător al vieţii. Organicul cu toate aspectele şi valorile sale e încoronat de diadema Căii Lactee. Pământul însuşi devine cer.” (L. Blaga, Spiritualităţi bipolare, în *Spaţiul mioritic*, Buc. 1933, pg. 44-45.)

Pe partea dinlăuntru a filei împăturate, scrisul Părintelui continuă: „Pentru Dante, raiul şi iadul sunt, ca să ne exprimăm astfel, perspective exterioare omului, care încep dincolo de hotarul morţii. Pentru Dostoievski, ele se deschid înăuntrul omului actual. Poetul catolic le vede ca existenţe eshatologice; romancierul ortodox ca existenţe psihologice, ca realităţi imanente mai înainte de a fi transcendente.” (Nichifor Crainic, Prefaţă la Pr. Şt. Dobra, Dostoievski şi tineretul, Buc. 1938, pg. III-IV. în Dinu Pillat, Dostoievski în conştiinţa literară românească. eseu. Buc. Cartea românească, 1976.)

Pe o altă filă mai mică îndoită înlăuntrul celei cu texte din Blaga şi Crainic, găsim tâlcuirea propriu-zisă a Părintelui Arsenie, ca o mărturie personală, scrisă cu litere foarte mici, pentru descifrarea cărora ne-am folosit de însăşi lupa Părintelui: „Pe când repartizam subiectele picturii bisericii, Maestrul – în mod sigur Nichifor Crainic n.n. – m-a rugat să nu uit **Nunta din Cana**. Ştiam că are preferinţă pentru acest subiect întrucât e „naş” la peste 100 de fini.

De data aceasta e „naşul” acestei compoziţii. I-am promis fără să-mi dau seama pe moment la ce greutăţi mă angajez: armonie compoziţională de scară cu restul, dezvoltare teologică a subiectului, registrele etc.

Aveam nevoie de un etaj mai amplu, etajul spiritual al Nunţii. Aşa a apărut Nunta Fiului de Împărat, subiect dominant al compoziţiei.

Aşa am legat cele două nunţi de pe cele două planuri de existenţă.

Cum însă Nunta din Cana acoperea–devenea în registrul pământean o suprafaţă axială, dar restrânsă, locurile disponibile din dreapta şi din stânga, îmbiau la comentarii patristice şi interpretări contemporane.

Că toţi îndrăgostiţii lumii alătură iubirea şi moartea – bipolaritatea vieţii –, e lucru îndeobşte cunoscut. Acest fapt a adus (de) aceea şi bipolaritatea vieţii pe plan religios după cum se vede.

Moartea celor 40 de mucenici, toţi în floarea vârstei, e, în plan spiritual, chemare la Nuntă. De asemenea, în partea simetrică din stânga e arătată pogribania (înmormântarea) stareţului Zossima din Fraţii Karamazov, unde printre cerniţii asistenţi e şi Alioşa – Vladimir Soloviev – prietenul lui Dostoievski.”

Aceste pagini scoase la lumină prin punere în sfeşnic şi care nu mai au nevoie de nici un comentariu, grăiesc de la sine despre profunda

legătură intelectuală şi spirituală dintre Părintele Arsenie şi filosoful de la Lancrăm pe de o parte şi dintre sfinţia Sa şi teologul Nichifor Crainic, pe de altă parte, toţi trei culmi şi piscuri de înaltă cugetare, trăire şi gândire românească ortodoxă. Fiind eu însumi martor în anii '80 ai veacului trecut la o tâlcuire a picturii de la Drăgănescu făcută de însuşi Părintele Arsenie, îmi aduc aminte de spusele sfinţiei Sale în legătură cu cele trei căi de acces la Nunta cerească a Fiului de Împărat, reprezentate plastic în registrul de jos al scenei: căsătoria creştină, călugăria ortodoxă şi mucenicia martirică.

„SABIA PEDEPSEŞTE PE UCIGAŞI ŞI CONFIRMĂ PE SFINŢI"

Aceste cuvinte cu totul originale şi sentinţă a Părintelui Arsenie, care cuprind împreună o întreagă teologie, au fost încrise de sfinţia Sa pe sabia ameninţătoare şi însângerată din mâna dreaptă a ucigaşului Cain, care pare a domni peste pământul răvăşit şi înroşit şi încins în centura cuvintelor biblice: „Fărădelegile atrag pustiirea pe pământ" (Înţelepciunea lui Solomon 5,23). Tâlcuirea acestor cuvinte ne-o oferă tot Părintele prin cele scrise de sfinţia Sa împrejurul scutului din mâna stângă a lui Cain: „Legea ispăşirii: Cine ia pe altul rob, de robie are parte. Toţi cei ce scot sabia, de sabie vor pieri" (Matei 26,52). Privitor la legea ispăşirii, ale cărei rădăcini sfinţia Sa le identifica în Exod 20,5-6, precum şi în: Facere 9,6; Iov 14,1; Isaia 4,4; 33,1; Psalmul 136,8; Înţelepciunea lui Solomon 11,16; 12,23; 18,19; Înţelepciunea lui Isus Sirah 32,28; 49,7-8; Matei 26,52 şi Apocalipsă 13,10, ca fiind urmări şi întâmplări neplăcute şi consecinţe dureroase – pe care le numim îndeobşte necazuri – pentru şi din pricina păcatelor personale, părinteşti sau strămoşeşti, l-am auzit pe sfinţia Sa rostind cândva la Prislop, desigur metaforic: „Aceasta este dogma mea !" Iar într-o însemnare a sfinţiei Sale citim: **„Ne întâlnim în prezent cu... viitorul trecutului"**, adică culegem azi ceea ce am sădit ieri şi secerăm mâine ceea ce semănăm azi.

„Sabia pedepseşte pe ucigaşi şi confirmă pe sfinţi". Acest adevăr este ascuns în teaca lui Petru, în care Mântuitorul îi spune în Ghetsimani să-şi bage sabia, „pentru că toţi cei ce scot sabia, de sabie vor pieri", cu ecouri şi mai transparente în Apocalipsă: „Cine duce în robie de robie are parte; cine cu sabia va ucide trebuie să fie ucis cu sabie. Aici este răbdarea şi credinţa sfinţilor" (Apocalipsă 13,10) confirmaţi de aceeaşi sabie. Punând la cale uciderea lui Urie Heteul pentru a-i lua nevasta, regele David nu ştia ceea ce avea să-i descopere Dumnezeu prin proorocul Natan: „Pe Urie Heteul tu l-ai lovit cu sabia, şi pe femeia lui

ți-ai luat-o de soție, iar pe el l-ai ucis cu sabia amoniților. **Deci nu se va depărta sabia de deasupra casei tale în veac**, pentru că tu M-ai nesocotit pe Mine și ai luat pe femeia lui Urie Heteul, ca să-ți fie nevastă" (II Regi 12,9-10). Pentru uciderea lui Abner, fiul lui Ner, mai marele oștirii lui Israel și a lui Amasa, fiul lui Ieter, mai marele oștirii lui Iuda, generalul Ioab avea să plătească cu propria-i viață, la începutul domniei lui Solomon (III Regi 2,5-6 și 28-34), iar pentru punerea la cale a uciderii nevinovatului Nabot Izreeliteanul, pentru via pe care o râvneau Ahab și Izabela, la cuvântul sfântului prooroc Ilie și aceștia vor plăti cu moarte pentru păcatul lor de moarte: „Atunci a fost cuvântul Domnului către Ilie Tesviteanul: «Scoală și ieși în întâmpinarea lui Ahab, regele lui Israel, care este în Samaria, că iată acum e la via lui Nabot, unde s-a dus ca să o ia în stăpânire, și spune-i: Așa grăiește Domnul: Ai ucis și vrei încă să intri în moștenire ? Și să-i mai spui: Așa zice Domnul: **În locul unde au lins câinii sângele lui Nabot, acolo vor linge câinii și sângele tău !**»" (III Regi 21,17-19) – sentință înfricoșătoare, dar dreaptă, evidentă și astăzi prin faptul că, nu de puține ori, în aceleași spitale în care mamele își ucid copiii prin avort, ajung mai apoi în grele operații și boli și chiar sfârșesc acolo !

Ucigând cu sabia pe sfântul apostol Iacob, fratele sfântului Ioan Evanghelistul, regele Irod Agripa n-a ucis doar un om, ci și un martor al minunii de pe Tabor și, vrând să facă același lucru și cu sfântul Petru – mai înainte de vremea lui Nero – n-a mai apucat, pentru că „îndată îngerul Domnului l-a lovit, pentru că nu a dat slavă lui Dumnezeu. Și mâncându-l viermii a murit. Iar cuvântul lui Dumnezeu creștea și se înmulțea" (Faptele Apostolilor 12,1-4 și 20,24).

Dar așa cum îi pedepsește și îi va pedepsi pe ucigași, strălucind lumina dreptății divine, sabia îi confirmă și pe sfinți, în lumina iubirii divine, ca unii ce sunt aprinși și cuprinși de „sabia de foc a Duhului Sfânt" (cf. Efeseni 6,17). Așa a confirmat sabia sfințenia lui Abel, mucenicia sfântului Ștefan, răstignirea sfântului apostol Petru, decapitarea sfântului apostol Pavel și a sfântului Ciprian al Cartaginei, mărturisirea sfinților Gheorghe purtătorul de biruință și Dimitrie izvorâtorul de mir, pentru a nu aminti decât câțiva din nesfârșita mulțime a sufletelor sfinților de sub jertfelnic – și din sinaxar și calendar – „celor înjunghiați pentru cuvântul lui Dumnezeu și pentru mărturia pe care au dat-o. Și strigau cu glas mare și ziceau: Până când, Stăpâne

sfinte şi adevărate, nu vei judeca şi nu vei răzbuna sângele nostru, faţă de cei ce locuiesc pe pământ ? Şi fiecăruia dintre ei i s-a dat câte un veşmânt alb şi li s-a spus ca să stea în tihnă, încă puţină vreme, **până când vor împlini numărul şi cei împreună-slujitori cu ei şi fraţii lor, cei ce aveau să fie omorâţi ca şi ei.**” (Apocalipsă 6,9-11).

„NU VA PUTEA OMUL AVEA PACE PE PĂMÂNT CÂTĂ VREME-I ÎN RĂZBOI CU DUMNEZEU”

Aceste cuvinte ale Părintelui Arsenie le-am găsit pe o bucată mică de hârtie îndoită şi aşezată în Biblia sfinţiei Sale de la Sâmbăta şi Prisop, la sfârşit, după ultima filă. Pe faţă sunt scrise cinci locuri biblice: Levitic 26, 3: „De veţi umbla după legile Mele şi de veţi păzi poruncile Mele...” 6: „Voi trimite pace pe pământ şi nimeni nu vă va tulbura...” 14: „Iar de nu Mă veţi asculta...” 31: „Voi pustii locaşurile voastre cele sfinte...” 33: „Sabia vă va mânca pe voi şi va fi pământul vostru pustiu”; I Tes. 5,3: „Când vor zice pace şi linişte ! atunci fără de veste dă peste ei pieirea”; Lc. 21,35: „Ca un laţ, căci veni-va peste toţi cei ce locuiesc peste faţa a tot pământul”; Isaia 13, 9-13 cataclism cosmic. Dies irae. (Ziua mâniei n.n.) şi II Cor. 5,20: „Aşadar, pentru Hristos vă rugăm ca şi cum Dumnezeu v-ar îndemna prin noi. Rugându-vă în locul lui Hristos: Împăcaţi-vă cu Dumnezeu !” Înlăuntrul hârtiei îndoite, sus, sunt scrise de mâna Părintelui aceste cuvinte, ca o primă variantă în reprezentarea şi mesajul Patriarhului Iustin din pictura de la Drăgănescu: „**Nu va putea omul avea pace pe pământ câtă vreme-i în război cu Dumnezeu**.” Cea de a doua variantă, pe care ne-o aducem aminte din relatarea sfinţiei Sale era: „**Nu va putea omul avea pace pe pământ câtă vreme-i în conflict cu Dumnezeu**.” Datorită situaţiei cunoscute din anii '80 ai veacului trecut, Părintele Arsenie a atenuat şi a îndulcit în cele din urmă – la intervenţia prudentă şi îngrijorată a părintelui paroh Savian Bunescu de atunci – mesajul destul de categoric, care se află astăzi înscris pe pictură, în forma actuală: „**Nu va putea omul avea pace pe pământ de nu va avea pace cu Dumnezeu**.” Socotim însă de datoria noastră să facem cunoscută cea dintâi intenţie a Părintelui, care are greutatea unui diagnostic fără greş al realităţii, izvorât din cea mai profundă teologie a istoriei.

Într-o vreme când se dărâmau biserici şi se înălţau idoli, când pe toate căile şi prin toate mijloacele se promova ateismul împotriva credinţei în Dumnezeu, iar vârfurile Bisericii erau supuse presiunii compromisurilor, Părintele Arsenie voia să spună răspicat adevărul că „**Nu va putea omul avea pace pe pământ câtă vreme-i în război cu Dumnezeu.**" Iar războiul se ducea încă din vremea scolasticii şi a umanismului, a renaşterii şi a iluminismului şi a revoluţiilor pe care le-au zămislit. Sau mai bine-zis, războiul împotriva lui Dumnezeu începuse prin neascultarea protopărinţilor în rai, prin fratricidul lui Cain, prin rătăcirea de dinainte de potop şi de dinaintea pedepsirii Sodomei şi Gomorei, prin facerea viţelului de aur şi prin înclinarea poporului ales spre idololatrie – împotriva căreia se ridică în mod deosebit sfântul prooroc Ilie prin jertfa de pe Carmel. Războiul împotriva lui Dumnezeu s-a dezlănţuit cu şi mai multă putere în pustia Carantaniei, în Vinerea Patimilor prin Răstignirea Fiului lui Dumnezeu şi curând după Cincizecime, prin prigonirea sfinţilor apostoli, uciderea sfântului arhidiacon Ştefan şi persecutarea celor dintâi creştini. Războiul împotriva lui Dumnezeu, cauză şi pricină, atât în trecut cât şi astăzi a lipsei păcii pe pământ şi a buneivoiri între oameni – cum ne îndemnaseră colindând îngerii de la Betleem – s-a continuat vreme de trei veacuri, prin persecuţiile romane, până la sfântul împărat Constantin cel Mare şi maica sa Elena, „cei întocmai cu apostolii."

Alternativa la războiul împotriva lui Dumnezeu, nu a fost şi nu este altceva decât pacea lui Hristos, prin credinţa în El şi prin orânduirea vieţii, a comunităţii şi a societăţii după dumnezeieştile Lui porunci evanghelice din constituţia Predicii de pe munte. Căci doar El a putut zice: „Pacea Mea o las vouă, pacea Mea o dau vouă, nu precum dă lumea vă dau Eu. Să nu se tulbure inima voastră, nici să se înfricoşeze" (Ioan 14,27). Iar sfântul Pavel, care dintr-un războinic împotriva lui Hristos, a devenit prin convertire „apostolul neamurilor", adaugă: „Şi pacea lui Dumnezeu, care covârşeşte orice minte, să păzească inimile voastre şi cugetele voastre, întru Hristos Iisus" (Filipeni 4,7). Pacea lui Hristos, în concepţia filocalică şi în cugetarea şi învăţătura Părintelui Arsenie, nu se poate dobândi şi înstăpâni fără a duce şi a învăţa „războiul nevăzut" prin rugăciune, atenţie sau trezvie, smerenie şi iubire, împotriva „duhurilor răutăţii, care sunt în văzduhuri" (Efeseni 6,12).

Drept concluzie a celor scrise mai sus, iată o imagine întâlnită recent în lecturile mele: Pe câmpul înflorit din primăvara lumii, o copilă rupe încet şi rând pe rând petalele unei margarete, iar atunci când ultima petală zboară şi cade în vânt, la orizont se ridică în mod neaşteptat cumplita şi înfricoşătoarea ciupercă nucleară...

Oare câte petale au mai rămas ?!

„AŢI ÎNCEPUT SFÂRŞITUL LUMII... !”

Acestea sunt poate cele mai cutremurătoare cuvinte-testament, înscrise de Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie pe pereţii sfintei biserici de la Drăgănescu, puse în gura îngerului ca un avertisment şi ultimatum dat omului contemporan, care vrea până şi lui Dumnezeu să-i dea replică prin telefon la chemarea cerească. La chemarea îngerului Domnului: „Sus totul este gata, veniţi la nuntă...” omul de astăzi răspunde, în viziunea Părintelui Arsenie, prin cuvintele: „M-am însurat, mi-am rotunjit ţarina, mi-am cumpărat cinci milioane de cai putere, caut locuinţă pe altă planetă, aşa că... rogu-te să mă ierţi – nu pot veni. Nu mai avem această preocupare.” La acestea, îngerul lui Dumnezeu are ultimul cuvânt – sentinţă: „Ce-ai câştigat dobândind lumea toată, dar ţi-ai pierdut sufletul ?! Cu ştiinţa aţi dezlănţuit cataclismul ştiinţelor (stihiilor) asupra voastră. Aşa vă trebuie ! **Aţi început sfârşitul lumii...**” (vezi „Capela Sixtină a Ortodoxiei româneşti” pg. 164).

Aceste cuvinte care răsună din trâmbiţa Părintelui Arsenie, nu contravin şi nu contrazic nicidecum cuvintele Mântuitorului: „Nu este al vostru a şti anii sau vremurile pe care Tatăl le-a pus în stăpânirea Sa” (Faptele Apostolilor 1,7), pentru că ele izvorăsc mai degrabă din îndemnul sfântului Ignatie Teoforul, episcopul Antiohiei, dat ca o poruncă sfântului Policarp, episcopul Smirnei, în epistola către acesta: „Citeşte vremurile !” Iar Părintele a citit, a înţeles şi a descifrat, prin darul lui Dumnezeu, cele ce sunt şi cele ce negreşit vor mai veni. „Aţi început sfârşitul lumii !” poate însemna pentru creştini „începutul durerilor” (Matei 24,8). Întrebarea noastră este dacă ceea ce s-a început deja mai poate fi oprit, amânat sau întârziat. Noi credem că Da! – în aceeaşi măsură în care vom dovedi pocăinţa ninivitenilor în urma propovăduirii proorocului Iona: „Patruzeci de zile mai sunt, şi Ninive va fi distrusă ! Atunci ninivitenii au crezut în Dumnezeu, au ţinut post şi s-au îmbrăcat cu sac, de la cei mai mari şi până la cei mai mici. Şi a ajuns vestea până la regele Ninivei. Acesta s-a sculat de pe tronul său, şi-a lepădat veşmântul lui cel scump, s-a acoperit cu sac şi s-a culcat în

cenuşă. Apoi, din porunca regelui şi dregătorilor săi, s-au strigat şi s-au zis acestea: «Oamenii şi animalele, vitele mari şi mici să nu mănânce nimic, să nu pască şi nici să bea apă; iar oamenii să se îmbrace cu sac şi către Dumnezeu să strige din toată puterea şi fiecare să se întoarcă de pe calea lui cea rea şi de la nedreptatea pe care o săvârşesc mâinile lui; poate că Dumnezeu Se va întoarce şi Se va milostivi şi va ţine în loc iuţimea mâniei Lui ca să nu pierim !» Atunci Dumnezeu a văzut faptele lor cele de pocăinţă, că s-au întors din căile lor cele rele. Şi i-a părut rău Domnului de prezicerile de rău pe care li le făcuse şi nu le-a împlinit" (Iona 3,4-10).

Odată, cu prilejul unei veniri şi şederi la Prislop, Părintele Arsenie ne spunea: „Noi creştinii trebuie să ne bucurăm că sunt pe lume semnele apropierii celei de A Doua Veniri a lui Hristos." Iar aceste cuvinte spuse, dimpreună cu cele înscrise pe peretele din dreapta bisericii de la Drăgănescu, corespund, ca două oglinzi paralele, cu imaginile apocaliptice şi scenele de cataclism din cele două colţuri de sus ale celebrei şi unicei picturi „Învierea Domnului", de pe peretele din stânga – imagini pe care le-am putea intitula **„oraşe în flăcări la Drăgănescu"** – „sânge, foc şi fumegare de fum. Soarele se va schimba în întuneric – întocmai cum a pictat şi Părintele aici – şi luna în sânge, înainte de a veni ziua Domnului, cea mare şi strălucită. **Şi tot cel ce va chema numele Domnului se va mântui**." (Ioil 3,3-5; Faptele Apostolilor 2,19-21). Dar prin Părintele nostru Arsenie, ca şi prin toţi sfinţii, Mântuitorul Iisus Hristos cel Răstignit ne cheamă cu dreapta-I desprinsă din cui – reprezentare unică în arta bisericească – zicându-ne „Veniţi la Mine !" pentru că altfel vom fi **cărămizi în arhitectura vremurilor Apocalipsei** prin evenimentele ce se petrec sub ochii noştri.

„CONCORDANȚA VIITORULUI LA CLIPE ȘI LOCURI"

„Atunci, luând Samuel vasul cel cu untdelemn, a turnat pe capul lui Saul și l-a sărutat, zicând: «**Iată Domnul te unge pe tine** cârmuitor al moștenirii Sale; vei domni peste poporul Domnului și-l vei izbăvi din mâna vrăjmașilor celor dimprejurul lor. Iată care-ți va fi semnul că Domnul te-a uns rege peste moștenirea Sa: Când vei pleca acum de la mine, vei întâlni doi oameni aproape de mormântul Rahilei, în hotarele lui Veniamin, la Țelțah și aceia îți vor spune: **S-au găsit asinele** după care ai umblat și le-ai căutat și iată tatăl tău, uitând de asine, este neliniștit pentru voi, zicând: «Ce este cu fiul meu ?» Mergând apoi de acolo mai departe și **ajungând la dumbrava Tabor, te vor întâmpina acolo trei oameni, care merg la Dumnezeu în Betel**: unul duce trei iezi, altul duce trei pâini, iar al treilea duce un burduf cu vin. Aceia, după ce te vor saluta, îți vor da două pâini și tu le vei lua din mâinile lor.»" (I Regi 10,1-4).

Recitind aceste dumnezeiești cuvinte din Sfânta Scriptură, Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie evidenția esența acestora printr-o scurtă însemnare în creion la marginea versetelor de mai sus, pe un exemplar al Bibliei din 1968, astfel: **concordanța viitorului la clipe și locuri**. Aceasta este una dintre cele mai interesante, grăitoare și profunde însemnări de pe Biblia Părintelui, pe care le-am prezentat într-un alt capitol al acestei cărți, de aceea raza de lumină ce strălucește în ele, precum în stropii de rouă, ne inspiră și ne invită la încercarea de a le adânci, comenta și tâlcui, meditând asupra lor cu atenție. „Concordanța viitorului la clipe și locuri" este bolta curcubeului întins și deschis între clipele și locurile prezente ale vieții și tainele viitorului și chiar ale veșniciei, deoarece toate clipele și locurile din viața și existența omului, au rezonanță și concordanță în viitor. Clipele și locurile nasc și cresc viitorul. Cu ele ne întâlnim în viitor și în veșnicie. Clipele și locurile sunt temeliile, pietrele și cărămizile viitorului. Clipele și locurile

sunt urmele paşilor noştri în viitor, sunt seminţele şi sâmburii, mai buni sau mai puţin buni, ai viitorului personal şi ai veşniciei colective. Clipele şi locurile sunt legate de fapte, cuvinte şi gânduri pe care acestea le exprimă şi le definesc. Clipele şi locurile poartă preaplinul prezenţei şi providenţei lui Dumnezeu, de aceea ne vor fi străjeri sau martori la Judecata de Apoi.

Clipele şi locurile, înţelese, descifrate şi contemplate în perspectiva concordanţei cu viitorul şi cu veşnicia ne ajută şi ne eliberează sufletul „zidit" între pereţii trupului, mai înainte de **otpustul vieţii** noastre. Prin clipe şi locuri ne vorbeşte şi ne cheamă Dumnezeu, fie direct, precum pe Avraam, Moise, Samuel, sfinţii apostoli şi sfântul apostol Pavel, fie indirect, cum l-a chemat Dumnezeu pe David prin Samuel, pe Elisei prin sfântul Ilie sau pe Timotei prin apostolul neamurilor. Clipele şi locurile exprimă intersecţia sau răscrucea dintre timp şi spaţiu. Clipele şi locurile sunt cele două braţe ale crucii, pe care primim de bunăvoie răstignirea împreună cu Hristos, spre înviere şi transfigurare.

Căutând asinele tatălui său, Saul primeşte de la Dumnezeu, prin Samuel, regatul, fără să caute şi fără să se aştepte. Din nefericire, datorită neascultării lui faţă de Dumnezeu şi faţă de proorocul Samuel, în viaţa lui Saul avea să apară mai târziu o gravă discordanţă între planul divin al alegerii lui ca rege al lui Israel, prin **harul clipei şi locului**, şi libertatea voinţei lui. Iar un alt exemplu de neconcordanţă şi lipsă de rezonanţă la clipe şi locuri, ni-l oferă în Sfânta Evanghelie tânărul bogat, care n-a înţeles nici pentru ce şi nici cu Cine stă de vorbă. De aceea a plecat întristat în urma întâlnirii cu Iisus.

Ieşind la arat cu douăsprezece perechi de boi, Elisei primeşte alegerea de ucenic şi urmaş al sfântului Ilie. Întrocându-se de la ţarină, Simon Cireneanul îşi regăseşte clipa împreună cu Hristos şi locul sub crucea Lui. Mergând spre Emaus, sfinţii ucenici Luca şi Cleopa îşi desăvârşesc clipa la cină, prin arătarea lui Iisus Hristos cel Înviat, şi locul în Ierusalim, unde se întorc ca să vestească Învierea. Sfântul apostol Pavel îşi converteşte clipa şi locul prin întoarcerea lui la Hristos pe drumul Damascului, iar sfântul apostol şi evanghelist Ioan îşi înţelege clipa exilului în locul ce se cheamă Patmos, prin primirea celei din urmă Apocalipse a Bibliei.

„Concordanţa viitorului la clipe şi locuri” – însemnată de Părintele pe Biblie – o consemnăm şi noi în scriptura vieţii, pomenind clipa şi locul întâlnirii cu sfinţia Sa şi cu Hristos, prin sfinţia Sa. Iată cum o smerită rază de soare din stropii de rouă ai unui cuvânt inspirat, se deschide luminându-ne întreg câmpul vieţii, precum îngerul Domnului, câmpia păstorilor de la Betleem din Noaptea Naşterii...!

„ACELE LACRIMI SUNT BUNE CARE CURG DE LA SINE"

Fiind nevrednic preot slujitor la sfânta Mânăstire Prislop, am avut din darul lui Dumnezeu, împreună cu cinstita obşte, de mai multe ori, bucuria unor adevărate „săptămâni luminate." Acestea erau zilele sfinte, săptămânile binecuvântate şi de câteva ori chiar lunile pline de har şi mult aşteptate când, cu discreţia cuvenită şi cu „disciplina arcana" autoimpusă şi împreună stabilită, Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie venea de la Sinaia, împreună cu prea cuvioasa maică Zamfira, de câteva ori pe an şi rămânea atâta vreme cât era nevoie pentru supravegherea, îndrumarea şi coordonarea lucrărilor multiple care se executau şi se făceau atunci la Prislop, dar şi pentru folosul nostru duhovnicesc şi zidirea noastră lăuntrică în Hristos. Cel din urmă prilej binecuvântat de acest fel – fără a şti atunci că este ultimul – s-a petrecut aproximativ de la jumătatea lunii octombrie până după jumătatea lunii decembrie a anului 1988. Cu ocazia celei din urmă întâlniri şi întruniri a Părintelui cu noi în chilia mare a casei celei vechi, după ce sfinţia Sa ne-a vorbit despre mai multe lucruri şi taine, cu iubire, înţelepciune şi chiar cu dojană, ca de fiecare dată, luându-şi rămas bun de la noi toţi înspre după-amiaza zilei de 16 decembrie, sfinţia Sa s-a retras în chilie, îngăduindu-mi să-l urmez. Am izbucnit dintr-o dată în plâns, în vreme ce obştea de maici şi surori cântau la uşă colindul „O, ce veste minunată !" Plângea şi Părintele, plângeam şi eu, plângeau şi maicile de dincolo de uşa chiliei.

Nu ştiam că era plânsul celei din urmă întâlniri, plâns care şi astăzi şi până voi închide ochii, mă linişteşte, mă hrăneşte şi-mi astâmpără dorul, după sfatul şi îndemnul avvei Zosima către ucenicul şi fiul său duhovnicesc Alioşa: „Găseşte-ţi fericirea în lacrimi." Era prima dată când îl vedeam pe Părintele plângând. Dar avea să fie şi ultima şi singura dată, lucru pe care eu nu-l ştiam, nu-l bănuiam şi nu-l intuiam nicidecum. Dar Părintele Arsenie ştia. Cu siguranţă şi cu certitudine.

Pentru mine erau lacrimi şi plâns de umilinţă, de dragoste faţă de Dumnezeu şi faţă de Părintele meu duhovnicesc. Dar erau lacrimi şi de recunoştinţă. Se adunau acolo toate lacrimile vremurilor de la Drăgănescu, ale celor câtorva zile de la Sinaia şi ale mai multor ani de la Prislop. Pentru sfinţia Sa era plânsul despărţirii trupeşti de noi şi speranţa reîntâlnirii dincolo.

A doua zi, 17 decembrie 1988, de pomenirea sfântului prooroc Daniel şi a celor trei tineri din cuptorul Babilonului, Părintele Arsenie pleca pentru ultima dată de la Prislop. Sfinţia Sa ştia, noi nu o ştiam. L-am însoţit din chilie unde l-am văzut făcându-şi trei închinăciuni mari înaintea sfintei icoane de pe peretele de răsărit. Mi-a îngăduit să-i duc geanta până la maşină, trecând prin faţa uşii sfintei biserici şi închinându-se. Înainte de a ne despărţi, i-am dăruit mănuşile de lână – pe care le păstrez cu evlavie. Atunci mi-a spus cele din urmă cuvinte: „Tu rabzi frig pentru mine. Bine !” Peste aproape un an de zile Părintele Arsenie avea să se întoarcă pentru totdeauna în cimitirul de la Prislop, aşteptând Învierea cea de Apoi. Plânsul zilelor de priveghere şi al celei de prohodire din 4 decembrie 1989 avea să se unească cu lacrimile picurate cu un an în urmă, sporind, an de an, la răstimpurile de pomenire ale sfinţiei Sale şi păstrând, precum stropii de rouă razele soarelui, ecoul cuvintelor: „Când nu voi mai fi, veţi veni aici la mormântul meu şi vă veţi aduce aminte de toate cuvintele pe care vi le-am spus.”

Acel plâns avea să fie şi să rămână pentru totdeauna semnul legăturii sufleteşti şi duhovniceşti celei mai profunde, prin lacrimile în care strălucea mila lui Dumnezeu, ca soarele picurii de rouă. (Părintele Arsenie, Cuvânt înainte la „Cărarea Împărăţiei”).

PENTRU „VÂRFUL CU DOR"

Aşa scria Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie pe un petic de hârtie de calc găsit în Biblia sfinţiei Sale de la Sâmbăta şi Prislop, dedesubtul unui desen în creion cu imaginea unei mari păsări albe în zbor – pentru mine, icoană a duhului sfinţiei Sale ! Părintele Arsenie a atins, ca puţini pământeni, o culme a „dumnezeiescului dor", de pe al cărui vârf contemplă acum şi cerul şi pământul. „Vârful cu dor" este Sinaiul şi Horebul; „Vârful cu dor" este Taborul şi Patmosul; „Vârful cu dor" este Betania, Emausul şi Poarta Damascului. „Vârful cu dor" este răpirea sfântului apostol Pavel la al treilea cer şi strălucirea luminii dumnezeieşti pe faţa sfinţilor Pamvo, Siluan şi Sisoe (avva Pamvo 2), a sfântului Simeon Noul Teolog sau a sfântului Serafim de Sarov. „Vârful cu dor" este dorul omului după Dumnezeu şi nostalgia paradisului pierdut, dar şi dorul negrăit al lui Dumnezeu după om. Pentru om, „Vârful cu dor" este lumina lui Dumnezeu cea necreată şi iubirea Lui cea nemăsurată. Pentru Dumnezeu însă, „vârful cu dor" este inima şi sufletul omului şi chipul Său din adâncul din noi. Aceste două „vârfuri cu dor" se întâlnesc în chenoza Fiului şi elanul sufletului. „Dumnezeu S-a făcut Om, pentru ca omul să se poată face dumnezeu" spune sfântul Atanasie cel Mare în numele întregii Sfinte Tradiţii, dogmatici şi spiritualităţi ortodoxe. „Şi a plecat cerurile şi S-a coborât şi negură era sub picioarele Lui. Şi S-a suit pe heruvimi şi a zburat; **zburat-a pe aripile vântului**" (Psalmul 17,11-12) – spre „Vârful cu dor".

„Spuneau părinţii pentru Avva Macarie cel mare, că s-a făcut, precum este scris, **dumnezeu pământesc**. Căci precum este Dumnezeu acoperind lumea, aşa s-a făcut şi Avva Macarie acoperind greşelile care le vedea, ca şi cum nu le-ar fi văzut şi care le auzea, ca şi cum nu le-ar fi auzit." (avva Macarie 31). „Vârful cu dor" este şi dorul nostru după Dumnezeu şi după omul ales al lui Dumnezeu, Părintele Arsenie, căruia îi cerem iertare pentru că n-am dat ascultare cuvântului avvei Pimen despre avva Sisoe: „Se spunea despre avva Pimen că de şedeau bătrânii înaintea lui şi grăiau despre bătrâni şi îl pomeneau pe avva Sisoe, zicea:

lăsați cele despre avva Sisoe, că nu vin la măsură de povestire cele despre dânsul !” (avva Pimen 186). Cu adevărat, „nu vin la măsură de povestire cele despre” Părintele Arsenie, de aceea nici n-am îndrăznit a ne apropia de semnele sau minunile sfinției Sale, pe care le lăsăm ascunse şi pecetluite în „apofatismul” sfinților, mulțumindu-ne doar cu firimiturile „catafaticului” din care ne-am străduit a aduna bucăți de anafură, spre folosul nostru, al credincioşilor şi al urmaşilor, pentru slava lui Dumnezeu şi doxologia sfinților, pentru ale căror rugăciuni nădăjduim să ne întâlnim cu toții pe „Vârful cu dor” al Împărăției de dincolo.

„CLIPA DESFĂŞURATĂ O VIAŢĂ ÎNTREAGĂ ÎNTRE OAMENI...”

„De câte ori nu v-am cântat Cântările Sionului şi urechile voastre nu le-au prins.” (Părintele Arsenie)

În seara binecuvântată a zilei de joi, 21 februarie 2008, am descoperit într-un caiet cu însemnări ale Părintelui Arsenie, acest text de o pagină, între două linii, care confirmă cuvintele sfântului apostol Pavel: „Dacă trebuie să mă laud, nu-mi este de folos, **dar voi veni totuşi la vedenii şi la descoperiri de la Domnul**” (II Corinteni 12,1) şi care adevereşte ceea ce ştiam din auzite:

„Cu oamenii nu poţi face nimic.

Oamenii vor ca tu să asculţi de ei, ei să te conducă, ei să-ţi spuie ce trebuie să faci sau să nu faci. Ba mai mult: să faci şi pe Dumnezeu să asculte El de ei, nu ei de Dumnezeu.

Discreţia de care-i rogi: «să nu ştie stânga ce face dreapta», e cea mai călcată în picioare poruncă a Mântuitorului, şi încă de cei mai «credincioşi» ucenici.

O, sanctas simplicitas !

Nici sfinţii n-au avut altă soluţie decât fuga de oameni.

– Decât dacă te hotărăşti să te laşi «vorbit», «discutat», „strâmbat”, denunţat şi chiar vândut, şi încă de cei mai buni credincioşi, ei fiind de cea mai naivă bună credinţă că «nu-ţi fac nici un rău».

Cu alte cuvinte, între oameni trebuie să devii – în mic – la scară smerit omenească un mântuitor pe cruce.

*

Oare nu la aşa ceva m-am legat când L-am văzut într-o gară, privind peste hărmălaia lumii, la tragedia ce avea să vie a doua zi: al doilea război mondial, cu nişte ochi de o frumuseţe divină şi cu o infinită durere şi că ne vedea pe toţi ?

Nu-I voi uşura întrucâtva imensa Lui cruce pe care o duce printre oameni până la sfârşitul lumii, luându-mi partea mea ? Căci nu I ne putem asemăna în nici unul din atributele Lui divine, decât în această cruce între oameni, pe care ei mereu ne-o pun în spate, până când vor veni şi cei ce ne vor bate în piroane, «găsind» viaţa noastră o «infamie».

Această experienţă mistică şi mărturie a sfinţiei Sale, răzbate şi din cunoscutele-i cuvinte: „A fi creştin înseamnează mai mult decât apartenenţa ta doctrinară la creştinism. A crede în Iisus înseamnă mai mult decât semnifică vorbele. Iată ce înseamnează: a te strămuta din tine în El; înseamnează a-L face pe El inima ta; înseamnează să ai un moment, **o clipă în viaţa ta în care te-ai întâlnit real cu Iisus, – clipă, pe care să nu-ţi ajungă viaţa întreagă de-a-o desfăşura între oameni**. De altfel acesta şi e semnul că eşti un convertit al lui Iisus: că te-ai dedicat Lui irevocabil. Toată vremea ta viitoare nu-i decât desfăşurarea clipei aceleia, decizia, a cărei bogăţie nu se mai termină.”

Prin aceasta, Părintele Arsenie este un Sadhou Sundar Singh al României... !

Clipa din ceasul întâlnirii sale cu Dumnezeu în lumina rugului aprins din Sinai, Moise şi-a desfăşurat-o o viaţă întreagă între oamenii timpului său şi în sânul poporului ales, marcând toate veacurile până la Hristos. Clipa tainică a chemării sale cereşti din Cortul Sfânt, proorocul Samuel avea să şi-o desfăşoare o viaţă întreagă în Israel până la ungerea lui David ca rege şi prooroc urmaş al său. Clipa viziunii serafimilor din Templu avea să şi-o desfăşoare proorocul Isaia în întreaga sa viaţă şi în cartea care-i poartă numele, până sub dinţii fierăstrăului care i-au curmat vremelnicia. Clipa descoperirii carului de foc al heruvimilor de la râul Chebar, avea să fie desfăşurată de proorocul Iezechiel în întreaga sa viaţă, până la viziunea câmpului plin cu oase omeneşti şi descoperirea Noului Ierusalim de la sfârşitul cărţii sale. Sfântul apostol şi evanghelist Ioan, ca şi sfântul Petru şi sfântul Iacob, avea să-şi desfăşoare între oameni în întreaga sa viaţă clipele petrecute pe Tabor şi cele cu capul plecat pe pieptul Mântuitorului la Cina cea de Taină, ceasurile rămânerii statornice şi iubitoare lângă crucea Mântuitorului, alergarea împreună cu Petru la mormântul Domnului în Dimineaţa Învierii precum şi momentul suprem al reîntâlnirii cu Iisus Hristos în insula Patmos. Sfântul apostol Pavel, la rândul lui, avea să-şi desfăşoare între iudeii sinagogii şi

creştinii Bisericii din imperiu, în întreaga sa viaţă, curmată de sabia romană, clipa revelaţiei dumnezeieşti de pe drumul Damascului şi a răpirii la la treilea cer. Doar tâlharul de pe cruce şi sfântul arhidiacon şi întâiul mucenic Ştefan n-au mai avut timp şi vreme să-şi desfăşoare între oamenii clipa supremă a întâlnirii lor cu Hristos, tâlharul ca martor al Răstignirii, iar sfântul Ştefan ca martor al Şederii Mântuitorului de-a dreapta Tatălui, prin revelaţia din sinedriu (Faptele Apostolilor 7,55-56), cel dintâi sfârşind prin zdrobirea fluierilor picioarelor, iar cel de-al doilea sub o grămadă de pietre. De astfel de clipe supreme şi sublime ale întâlnirii cu Mântuitorului Iisus Hristos, desfăşurate între oameni, s-au mai învrednicit: femeia păcătoasă, Zaheu vameşul, Nicodim, femeia samarineancă, orbul din naştere, sfinţii apostoli Petru şi Andrei, Iacob şi Ioan, Matei vameşul, Lazăr din Betania şi surorile sale, sfinţii ucenici Luca şi Cleopa pe drumul spre Emaus, şi atâţia alţi sfinţi, mucenici, ierarhi, cuvioşi şi mărturisitori, până la sfântul Simeon Noul Teolog, sfântul Serafim de Sarov şi Părintele nostru Arsenie.

Caietul de însemnări al Părintelui, fără dată, cuprinzând cea mai importantă mărturie şi mărturisire din viaţa sfinţiei Sale, poartă pe copertă acest titlu:

„Spune-le să nu moară în neştiinţă: de ce pătimesc atâtea rele câte pătimesc !"

Înţelepciunea lui Solomon.

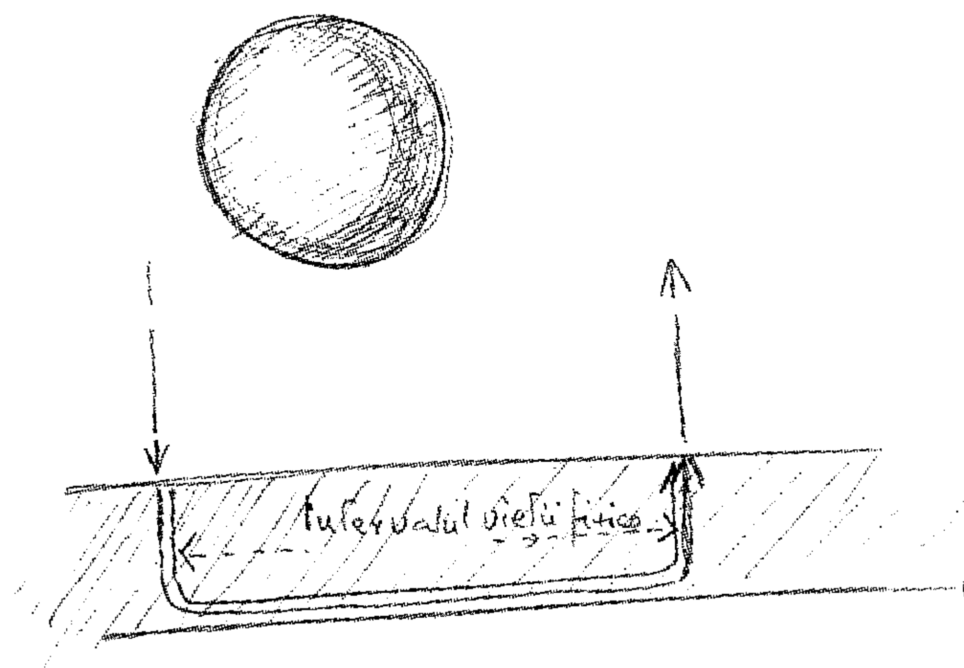
Tema leit-motiv
a acestor note.

Ne întâlnim în prezent cu...
viitorul trecutului.

§

Aceeaşi experienţă mistică de care s-a învrednicit Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie, răzbate şi din textul de mai jos, necunoscut până acum şi găsit de asemenea între manuscrisele sfinţiei Sale, în seara zilei de 1 martie 2008. Pe şase pagini A4, Părintele a concentrat şi a ilustrat cu patru desene, esenţa raportului dintre viaţă şi moarte, suflet şi

trup, veşnicie şi vremelnicie, existenţă şi judecată, din perspectiva revelaţiei creştine, spunând atât de frumos: „Pâinea şi Adevărul sunt condiţiile existenţei omeneşti. Nu umblăm pe două cărări, ci trăim pe două nivele.”

Principiul spiritual al vieţii, sufletul, intră, prin naştere, în lumea fizică, într-un corp, cu care duce împreună – sub legea sau categoria timpului, o durată determinată – durata vieţii acesteia –.

În momentul naşterii sufletul pierde cunoştinţa de sine, în sensul că nu-şi mai aduce aminte, nu mai ştie despre anterioritatea sa nimic.

Fenomenul tare se aseamănă cu intrarea unei nave cosmice în păturile dense ale atmosferei terestre, când, potrivit unghiului calculat de intrare în vederea aterizării, capsula se învăluie în flăcări la mii de grade şi **legătura radio cu pământul se întrerupe**.

Aşa ceva se petrece şi în perioada intrării sufletului, entitate spirituală, în pătura densă a biologiei, în lumea fizică. Poate că de aci vine „convingerea” că intrând în trup am intrat în temniţă şi întuneric şi în lanţurile patimilor, care au acest specific că ne **leagă** de modul acestei vieţi fizice, cu tendinţa de-a ne convinge că **aceastai** singura viaţă existentă.

Deci, prin natura lucrurilor, situaţia de fapt – total independentă de noi – ca oameni, suntem deodată şi fiinţe ale lumii fizice, iar prin suflet şi fiinţe ale lumii spirituale sau metafizice.

Ca să trăim în lumea fizică ne trebuie pâine.

Ca să trăim în latura spirituală ne trebuie o concepţie de viaţă – ne trebue Adevărul.

Pâinea şi Adevărul sunt condiţiile existenţei omeneşti.

Nu umblăm pe două cărări, ci trăim pe două nivele.

Cei ce se mulţumesc cu „pâine şi circ" („panem et circenses") multă vreme, duc numai o viaţă fizică, se auto-limitează la obârşia biologică şi treptat-treptat pierd cunoştinţa despre suflet. Raţiunea e „învăluită" şi „cumpărată" de simţuri, viaţa biologică se instalează ca ultim rost al vieţii şi sufletul îşi pierde evidenţa şi se întunecă până la aparenţa inexistenţei.

E într-aceasta o auto-mutilare, o anulare, preludiul unui dezechilibru.

Toată această perspectivă lugubră **se evită** când apare în suflet, în conştiinţă, în aparatura noastră logică întrebarea sinceră: **oare aşa stau lucrurile cu adevărat** ? – necesitatea sufocantă a unei concepţii de viaţă coerentă în ansamblul ei, în toate dimensiunile şi nivelele ei posibile.

De aci urmează o perioadă de căutări, documentări, frământări, confruntări: drama cunoaşterii care adesea se loveşte de „plafonul" existenţei fizice, de cele vreo 13 categorii intelectuale ale filosofiei, care asigură „temniţa" peste noi, întrucât noi, cu puterile naturale ale minţii, nu-l putem străbate, nu putem „ieşi" la libertatea spiritului, la o cunoştinţă desăvârşită a existenţei.

În realitate, unul din rosturile duratei noastre în zona densă a vieţii acesteia, este şi acesta de-a ne zbate să ajungem la o cunoaştere, cât mai deplină posibil, despre noi înşine: **ca obârşie, ca destinaţie în lume, şi ca finalitate**.

Documentaţie aflăm; nu ne putem plânge.

Ce se află mai rar între oameni e angajarea vieţii înseşi, în toate consecinţele ei, într-o concepţie de viaţă: **angajarea existenţei în Adevăr. Adică să devii martor pe viaţă şi pe moarte al Adevărului**.

Frumoasă, poate cea mai frumoasă interpretare a vieţii **acesteia**.

Şi nu cu gălăgie, nu cu înfruntarea nimănui.

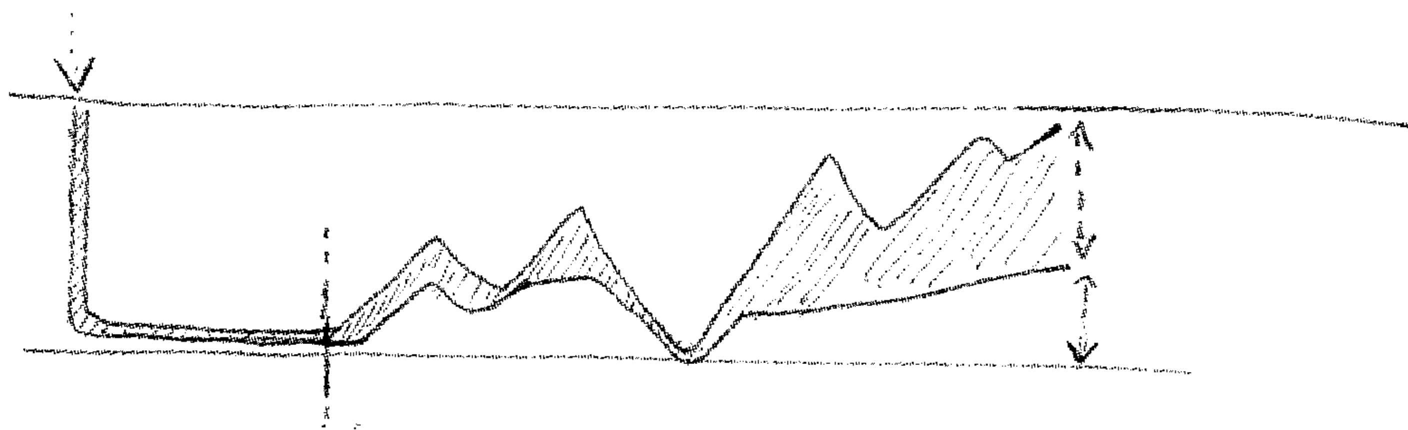
Cel ce suie pe-un munte nu stinghereşte cu nimic pe cei ce umblă pe vale.

E drept că suişurile au şi prăpăstiile lor.

Nu-ţi lărgeşti orizontul cunoaşterii decât suind pe verticală.

Suişul pe verticală e un suiş moral: efortul de a te depăşi pe tine ca omenesc, ca patimi, ca interese, ca egoism.

Dacă am reveni la reprezentarea schematică a acestor idei de până aci, am avea un grafic destul de curios:

Observăm că la un moment al duratei noastre apare o „discuţie" între trup şi suflet. Unul o ia în sus, altul îşi vede orizontal de ale lui. Unul mereu trage în jos de celălalt, chiar dacă întrucâtva urcă şi el. Discrepanţă; desolidaritate; criză.

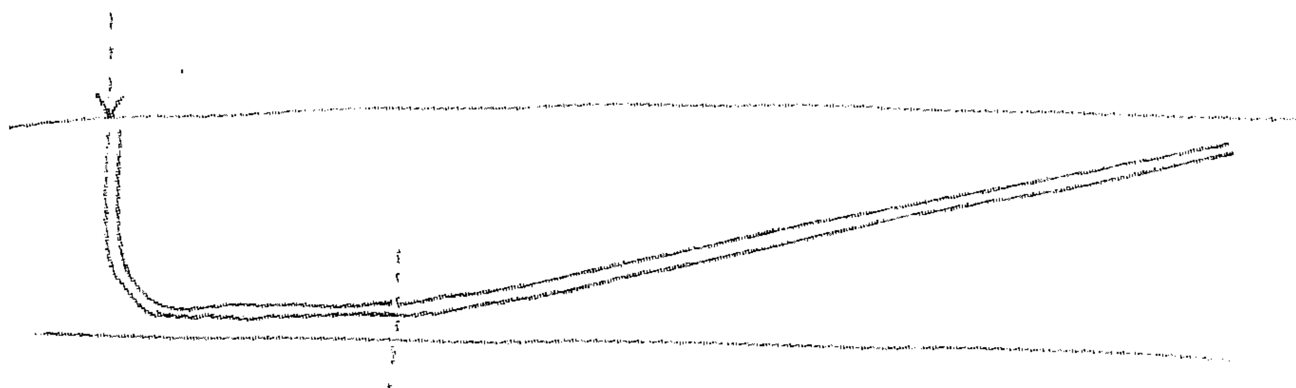
Toate aceste zigzaguri sunt în realitate eforturile sufletului de a-şi ridica convivul la un orizont mai înalt de viaţă, dar nu prea reuşeşte mulţumitor şi se iveşte, uneori, aşa o desolidalizare, încât „discuţia" seamănă a dezechilibru.

Situaţia se explică în faptul că între instincte şi raţiune, între instincte şi morală se iveşte o tensiune, o competiţie, în care cel mai adesea, factorul moral iese înfrânt.

Această înfrângere morală constituie păcatul.

Răfuiala, ca să nu se ajungă la un dezechilibru iremediabil, clinic, psihiatric, se poate preveni. O fiinţă, un om mai antrenat spiritual în această competiţie poate efectiv ajuta pe acest om, împrumutându-l pur şi simplu cu energie, care să-l reechilibreze pe o „linie de plutire".

Frumos ar fi un grafic ca acesta:

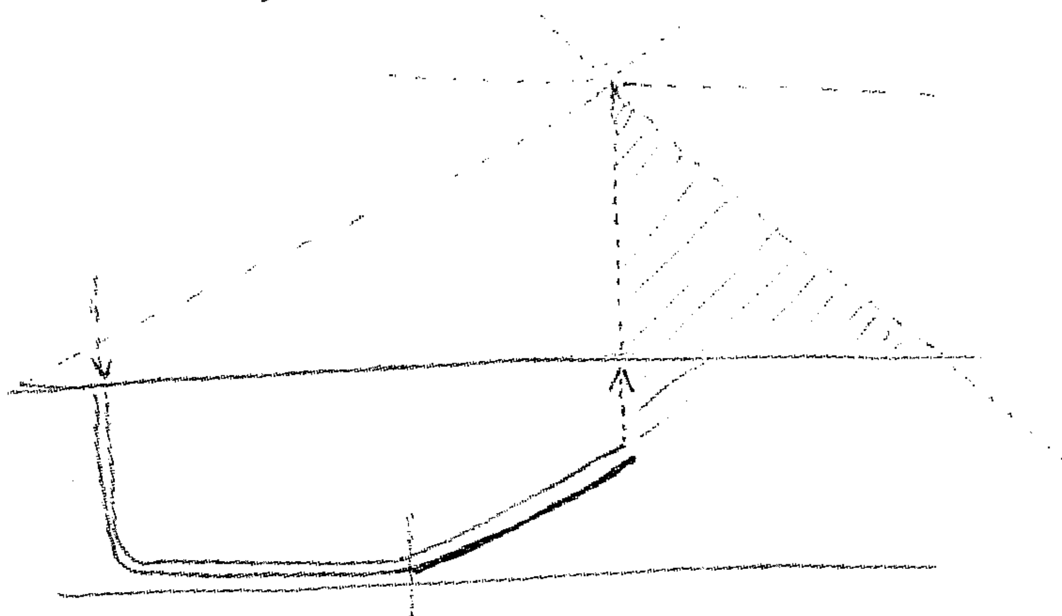

Adică de la momentul când apare necesitatea unei rânduieli a vieții, sufletul și trupul să urmeze o ascensiune solidară și fără dialog în contradictoriu.

Se înțelege că o linie ascendentă a duratei noastre se realizează cu forța credinței, de unde forța morală își are izvoarele.

În cazuri cu totul rare se întâmplă și lărgiri neobișnuite ale capacității noastre de cunoaștere; adevărate experiențe metafizice.

Grafic ar fi cam așa:

Schema ar vrea să spună că, în efortul existențial al cunoașterii Adevărului lucrurilor poate interveni fenomenul extazului. Avem acest fenomen semnalat de Plotin și de o mulțime de sfinți și mistici creștini, ca metodă de luare la cunoștință despre lumea metafizică. Nu e departe de noțiunea extazului nici iraționalismul lui Bergson cu **intuiția** ca metodă de cunoaștere a realității.

Ce se petrece de fapt:

Partea spirituală a ființei omenești e pur și simplu răpită în modul metafizic al existenței, eliberându-se inexplicabil de toate vămile cunoașterii (cele 13 categorii intelectuale ale rațiunii care frânează rațiunea de la orice zbor „de aici"), de însuși trupul în care petrece închisă în lume și cunoaște direct, imediat, față către față, Adevărul. Prin el cunoaște și obârșia sa și caracterul de „tranzit" al duratei sale pământești și relativitatea lumii fizice și rostul ei și al trecerii sale prin ea și o mulțime de alte întrebări pământești i se dezleagă desăvârșit.

Şi-apoi revine iarăşi la trup, pe care-l lăsase în neştire, inert dar viu, şi-şi continuă con-vieţuirea, păstrând dintr-o lume „de dincolo” cunoştinţe şi impresiile sublimului.

Prin viaţa lor corectă ei sunt crezuţi pe cuvânt şi ei se silesc în consecinţă să transmită aceste adevărate revelaţii ale cunoaşterii şi contemporanilor lor, solicitaţi la tensiunile cunoaşterii metafizice.

Adevărul e fiinţă supremă, fiinţă de dincolo de lume, dar străbătând şi lumea fizică, ţinându-o în echilibrul existenţei. Avem şi noi pământenii adevăruri matematice, concordanţe logice, convenţii, cărora le zicem adevăruri, în sfârşit cultură şi civilizaţie. Una absoarbe spiritul nostru, alta fizicul şi bunăstarea lui în lume, prin capacitatea invenţiilor şi nesfârşita lor varietate. Cultura ar vrea să prindă, să reflecte ca o oglindă, o lume ideală, o lume care să corespundă naturii noastre spirituale. Cele mai expresive forme ale culturii sunt acelea ce izbutesc cel mai bine să evoce sau să apropie spiritul de nostalgia unui Rai pierdut, sau de o Împărăţie a spiritului spre care nizuieşte religia să-i ridice pe oameni.

Astăzi numai religia mai afirmă existenţa sufletului, ca existenţă spirituală independentă de trup, cu toată convieţuirea lor laolaltă pe o durată limitată de timp.

„Aici” creşte şi sufletul, se conturează, se maturizează **„se îmbracă” în lumina unei cunoaşteri**. Deci va ieşi din lume, din trup – în momentul morţii – la o frumuseţe sau la o urâţenie, după concepţia de viaţă în „lumina” căreia a înţeles să-şi interpreteze „viaţa”: **tranzitul** său prin lume, **intervalul** dintre intrarea şi ieşirea lui din lumea fizică.

Deci viaţa nu e de dispreţuit nicidecum, chiar cu scăderile şi neajunsurile sale. Toate au un rost şi totul e de folos, dar e bine să nu o declarăm scop în sine, sau că-i singura existentă.

Paralel cu această viaţă în lume, noi mai purtăm în noi şi o lume metafizică de unde şi prin care avem eternitatea. Căci aceea nu e supusă piericiunii şi relativităţii ca aceasta, în care ne facem **verificarea**.

§

RUGĂCIUNEA PĂRINTELUI ARSENIE

„Doamne, Cela ce vii în taină între oameni, ai milă de noi:

Că umblăm împiedicându-ne prin întunerec,
patimile ne-au pus tină pe ochiul minții,
uitarea s-a întărit în noi ca un zid, împietrind inimile noastre,
şi toate împreună au făcut temnița în care Te ținem:
Bolnav, Flămând şi fără haină.
Şi aşa risipim în deşertăciune zilele noastre,
umiliți şi dosădiți până la pământ.

Doamne, Cela ce vii în taină între oameni, ai milă de noi:

Pune foc temniței în care Te ținem,
aprinde dragostea Ta în inimile noastre,
arde spinii patimilor
şi fă lumină sufletelor noastre.

Doamne, Cela ce vii în taină între oameni, ai milă de noi:

Vino şi Te sălăşluieşte întru noi împreună cu Tatăl şi cu Duhul,
precum ai zis,
că Duhul Tău Cel Sfânt se roagă pentru noi
cu suspine negrăite, când graiul şi mintea noastră
rămân pe jos, neputincioase.

Doamne, Cela ce vii în Taină între oameni, ai milă de noi:

Că nu ne dăm seama ce nedesăvârşiți suntem,
cât eşti de aproape de sufletele noastre
şi cât Te depărtăm prin micimile noastre.
Ci luminează lumina Ta peste noi,
ca să vedem lumea prin ochii Tăi,
să trăim în veac prin Viața Ta,
Lumina şi Bucuria noastră,
Slavă Ție ! AMIN.

CENUŞA DIN „CĂDELNIŢA DE AUR”

„Se spunea pentru avva Isaac, că cenuşa cădelniţei din vremea Liturghiei cu pâinea sa o mânca.” (avva Isaac, preotul chiliilor 6). Apoftegma avvei Isaac, preotul chiliilor – Chelia – din Patericul egiptean, este o lacrimă de smirnă pe un cărbune aprins din „cădelniţa de aur” a îngerului sfânt din Apocalipsă (8,1-6). Patriarhul Avraam se socotea, după Teofania de la stejarul Mamvri, „pământ şi cenuşă” (Facere 18,27), iar regele necunoscut al Ninivei se pocăieşte acoperindu-se cu sac şi culcându-se în cenuşă (Iona 3,6), în urma propovăduirii înfricoşătoare a proorocului izbăvit din pântecele chitului şi din adâncul mării. Cuviosul preot Isaac din Pateric însă împlineşte nu numai la figurat, ci şi la propriu, cuvintele inspirate ale psalmistului: „Că cenuşă am mâncat, în loc de pâine, şi băutura mea cu plângere am amestecat-o” (Psalmul 101,10). Avva Isaac se hrănea deopotrivă cu pâine şi cu „cenuşa cădelniţei din vremea Liturghiei”, pentru că ştia şi simţea că aceasta păstrează la un loc dogoarea focului şi mireasma tămâiei sfântului altar ortodox şi patristic.

La fel şi noi, să îndrăznim şi să încercăm să ne hrănim duhovniceşte din cenuşa mistică a „cădelniţei de aur” din mâna îngerului Domnului, arhanghel al Liturghiei cosmice, împrumutată şi încredinţată pentru clipa acestei cărţi Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie, „înger în trup” şi „îngerul cu cădelniţa de aur”, pentru noi şi neamul nostru, amestecând-o cu pâinea lacrimilor pentru a ne împărtăşi din Hristos – „Pâinea cea vie care s-a pogorât din cer” (Ioan 6,51).

Şi pentru că **„am auzit un sfânt vorbind”** (Daniel 8,13) pe când trăia, de dincolo de mormânt, sfinţia Sa ne aşteaptă răspunsul la cuvântul patristic: **„Spuneţi-mi ce vedeţi la mine şi eu vă voi spune ce văd la voi...”** (cf. Avva Sisoe 51).

„NE ÎNTÂLNIM ÎN PREZENT CU... VIITORUL TRECUTULUI"

Descoperite ca sâmbure al unui manuscris al Părintelui Arsenie intitulat „Note" la o posibilă alcătuire de Antropologie pastorală – publicate în volumul de față – cuvintele: „Ne întâlnim în prezent cu... viitorul trecutului", exprimă esența și substanța **tablelor Legii ispășirii**, redescoperite și pogorâte de sfinția Sa, din Sinaiul teologiei, în pustiul vieții și lumii contemporane, lumină, stâlp de foc și nor răcoritor credincioșilor–pelerini pe Cărarea Împărăției, înspre pământul făgăduinței lui Hristos. „Ne întâlnim în prezent cu... viitorul trecutului" este o constatare și o concluzie clarvăzătoare, luminată de Duhul Sfânt, a Părintelui Arsenie, în ceea ce privește viața creștină actuală – la două milenii după Hristos – pe care nu ne-am sfiit a o asemăna uneori cu „naufragiul din insula Malta" (cf. Faptele Apostolilor 27-28). „Ne întâlnim în prezent cu... viitorul trecutului" este diagnosticul precis și exact pus de Părintele miilor de credincioși, în mii de situații cu care s-a întâlnit și confruntat, la Sâmbăta, Prislop și Drăgănescu, ascultându-le cu răbdare necazurile, limpezindu-le ca un părinte sufletele și rezolvându-le iubitor problemele, prin darul lui Dumnezeu și harul lui Hristos. „Ne întâlnim în prezent cu... viitorul trecutului" este și diagrama timpului pe care l-a trăit Părintele, a vremurilor pe care le trăim noi și a celor care vor veni peste cei de după noi.

„Ne întâlnim în prezent cu... viitorul trecutului" ne invită la o deslușire, tâlcuire și desfășurare a firului de aur inspirat de Duhul și ascuns în aceste cuvinte, spre luminarea minții, spre înțelegerea contextului vieții și spre o mai limpede privire în ceața viitorului. „Ne întâlnim în prezent cu... viitorul trecutului" înseamnă a surprinde faptul că **pe spița prezentului apasă obezile de noroi ale trecutului**. Altfel spus, prezentul nostru se află neîncetat sub presiunea **alunecării de teren a trecutului** provocată și declanșată de noi, prin faptele noastre. „Ne întâlnim în prezent cu... viitorul trecutului" înseamnă adeseori – la

nivel personal, familial, colectiv, social şi chiar global – o adevărată avalanşă a trecutului, care se prăvăleşte strivind prezentul şi provocând naufragii în viitorul imediat şi mai îndepărtat. „Ne întâlnim în prezent cu... viitorul trecutului”, fie sub binecuvântare, fie sub blestem, fie sub Har, fie sub Judecată – cum spunea Părintele în acelaşi text al manuscrisului. Şi ca să demonstrăm că focul patimilor atrage, aprinde şi întreţine focul pedepselor, este destul să ne amintim de nimicirea Sodomei şi a Gomorei (Facere 19,1-29).

„Viitorul trecutului” s-a prăbuşit rostogolindu-se ca o revărsare de ape, la propriu şi la figurat, peste „prezentul” potopului de pe vremea lui Noe. „Viitorul trecutului” depărtării poporului de Dumnezeu, cu care s-au luptat profeţii mari şi mici, a dus în cele din urmă la „prezentul” robiei babiloniene şi la „atârnarea harfelor în sălcii” (Psalmul 136,2) vreme de şaptezeci de ani. „Viitorul trecutului” neprimirii şi răstignirii de către iudei a Celui care „întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit” (Ioan 1,11), a dus la „prezentul” cuceririi şi dărâmării Ierusalimului de către romani, împlinindu-se profeţia Mântuitorului. „Ne întâlnim în prezent cu... viitorul trecutului” şi în cele privitoare la sfârşitul lumii şi la cele de dinaintea celei de A Doua Veniri a lui Hristos, sau a Parusiei–Prezenţei Domnului, întrucât „viitorul trecutului” se deschide – cutremurător şi senin – dincolo de pragul şi uşa „prezentului”. „Ne întâlnim în prezent cu... viitorul trecutului” sunt cuvinte care luminează cu lumina Duhului Sfânt intrarea lui Hristos cel Înviat, Înălţat la cer şi Care şade de-a dreapta Tatălui „prin uşile cele încuiate” (Ioan 20,19) ale treimii timpului – trecut, prezent şi viitor.

În adâncul şi „prezentul” Mării Roşii, faraon şi oastea lui s-au întâlnit cu „viitorul trecutului” împotrivirii planului lui Dumnezeu (Exod 14,23-30). În „prezentul” morţii pe Munţii Ghelboa (I Regi 31,1-13; II Regi 1,1-27) – blestemaţi de David ca să nu mai cadă peste ei „nici rouă, nici ploaie” (II Regi 1,21) – regele Saul s-a întâlnit cu „viitorul trecutului” neascultării lui faţă de Dumnezeu şi de Samuel şi al prigonirii lui David. Strâns de funia „prezentului”, Iuda Iscarioteanul s-a întâlnit cu „viitorul trecutului” iubirii de argint, al trădării şi vinderii Fiului lui Dumnezeu. De asemenea, regele Irod Agripa s-a întâlnit în „prezentul” morţii, mâncat de viermi, cu „viitorul trecutului” tăierii capului sfântului apostol Iacob, al întemniţării sfântului apostol Petru şi

al neslăvirii numelui lui Dumnezeu, fapt pentru care a fost lovit de îngerul Domnului (Faptele Apostolilor 12,1-5 şi 20-23).

Dar tot aşa, în „prezentul” cuptorului aprins al Babilonului şi al gropii celei cu lei, cei trei tineri şi sfântul prooroc Daniel, s-au întâlnit cu „viitorul trecutului” neînchinării înaintea chipului de aur şi al întreitei rugăciuni zilnice a „bărbatului doririlor”, având fereastra deschisă înspre Ierusalim. În „prezentul” pântecelui chitului şi al adâncului mării, sfântul prooroc Iona s-a întâlnit cu „viitorul trecutului” apostoliei sale, ca şi cu „viitorul” pocăinţei ninivitenilor. În „prezentul” alipirii unei vipere de mâna sfântului apostol Pavel, lângă focul din insula Malta, apostolul neamurilor a rămas nevătămat pentru că s-a întâlnit cu „viitorul trecutului” convertirii de pe drumul Damascului şi al propovăduirii Evangheliei lui Hristos în toată lumea romană (Faptele Apostolilor 28,3-5). La fel şi sfântul apostol şi evanghelist Ioan, s-a întâlnit în „prezentul” exilului din insula Patmos cu „viitorul trecutului” aplecării capului pe pieptul Mântuitorului la Cina cea de Taină, al rămânerii ca martor lângă Crucea Domnului şi al alergării şi ajungerii, cel dintâi, la mormânt, în Dimineaţa Învierii. Pentru aceea s-a învrednicit de primirea revelaţiei Apocalipsei.

În „prezentul” răstignirii sale împreună cu Hristos (Galateni 2,20), tâlharului celui de-a dreapta i s-a şters cu desăvîrşire „viitorul trecutului” său, prin mărturisirea credinţei şi a pocăinţei: „Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăţia Ta !” primită şi pecetluită de Fiul Dumnezeului milei şi al îndurărilor: „Astăzi vei fi cu Mine în rai” (Luca 23,42-43).

Cuvintele Părintelui Arsenie: „Ne întâlnim în prezent cu... viitorul trecutului”, confirmă cele spuse de sfinţia Sa în Cărarea Împărăţiei, despre „**Legile care atârnă peste fărădelegi**” şi adeveresc minunea trecerii neîncetate a lui Iisus Hristos cel Înviat prin „**uşile cele încuiate**” **ale timpului**, întru veşnică Arătare şi fericită contemplare (Ioan 20,19 şi 26).

„CÂND SE UMPLE MĂSURA, ATUNCI VINE MĂSURA..." (Părintele Arsenie)

Aceste cuvinte inspirate sintetizează şi exprimă concepţia şi viziunea teologică a Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie, întemeiată pe Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie, privitoare la cunoscuta lege a ispăşirii. În acest sens, tot Sfinţia Sa amintea şi scria adeseori despre „Legile care atârnă peste fărădelegi", adică legile, poruncile şi hotărârile divine, care atârnă şi, nu de puţine ori, se pogoară peste fărădelegile noastre, ale oamenilor, greşeli, păcate şi fărădelegi prin care de atâtea ori încălcăm dumnezeieştile legi cuprinse şi ascunse în porunci, chemări, îndemnuri şi sfaturi. „Când se umple măsura, atunci vine măsura", însemnează depăşirea de către noi, prin păcate, patimi şi fărădelegi, a nevăzutelor şi necunoscutelor hotare ale milei, îndurării, iertării şi bunătăţii dumnezeieşti şi silirea, prin nepocăinţa noastră, a manifestării dreptăţii sau justiţiei divine, prin necunoscute şi neaşteptate măsuri dureroase şi usturătoare, ce au ca rost şi scop atât penalizarea răului săvârşit şi înmulţit, pentru a-l stăvili şi îngrădi, cât şi îndreptarea noastră, deoarece păcatul ne îndepărtează de la calea lui Dumnezeu, iar măsurile divine, ca nişte corecţii, ne readuc din rătăcire la cale. Pentru aceasta, vom întări cuvintele Părintelui Arsenie cu câteva exemple, dovezi şi argumente biblice, cum sunt cele despre potopul cu apă de pe vremea lui Noe (Facere 6-9), nimicirea Sodomei şi Gomorei (Facere 19,1-29), pieirea lui Faraon şi a oastei sale în adâncul Mării Roşii (Exod 14, 21-31), sfârşitul cumplit al lui Abesalom, fiul răzvrătit al lui David (II Regi 18,6-18) şi pedepsirea lui Ahab şi a Izabelei (III Regi 22,34-38; IV Regi 9,30-37), ducerea poporului ales în robia babilonică şi pedepsirea Ierusalimului prin Nabucodonosor (IV Regi 25,1-30; II Cronici 36,1-23), iar mai târziu prin romani (Matei 24, 1-51), pedepsirea lui Nabucodonosor şi sfârşitul lui Belşaţar (Daniel 4,1-34; 5,1-30), lovirea de către înger a lui Irod Agripa şi sfârşitul acestuia mâncat de

viermi (Faptele Apostolilor 12,1-4 şi 19-23), precum şi canonirea Izabelei din Tiatira (Apocalipsă 2,20-23).

Atunci când oamenii de pe vremea lui Noe şi-au umplut măsura nelegiuirilor şi păcatelor lor, a venit de la Dumnezeu măsura potopului: „Văzând însă Domnul Dumnezeu că răutatea oamenilor s-a mărit pe pământ şi că toate cugetele şi dorinţele inimii lor sunt îndreptate la rău în toate zilele, I-a părut rău şi S-a căit Dumnezeu că a făcut pe om pe pământ. Şi a zis Domnul: «Pierde-voi de pe faţa pământului pe omul pe care l-am făcut ! De la om până la dobitoc şi de la târâtoare până la păsările cerului, tot voi pierde, căci Îmi pare rău că le-am făcut». Noe însă a aflat har înaintea Domnului Dumnezeu. Iată viaţa lui Noe: **Noe era om drept şi neprihănit între oamenii timpului său şi mergea pe calea Domnului**. Şi i s-au născut lui Noe trei fii: Sem, Ham şi Iafet. Pământul însă se stricase înaintea feţei lui Dumnezeu şi se umpluse pământul de silnicii. Şi a căutat Domnul Dumnezeu spre pământ şi iată era stricat, căci tot trupul se abătuse de la calea Sa pe pământ. Atunci a zis Domnul Dumnezeu către Noe: «Sosit-a înaintea feţei Mele sfârşitul a tot omul, căci s-a umplut pământul de nedreptăţile lor, şi iată Eu îi voi pierde de pe pământ... **Şi iată Eu voi aduce asupra pământului potop de apă** ca să pierd tot trupul de sub cer, în care este suflare de viaţă, şi tot ce este pe pământ va pieri»" (Facere 6,5-13 şi 17).

Despre umplerea măsurii nelegiuirilor omeneşti îi vorbeşte Dumnezeu şi lui Avraam: „La asfinţitul soarelui, a căzut peste Avram somn greu şi iată l-a cuprins întuneric şi frică mare. Atunci a zis Domnul către Avram: «Să ştii bine că urmaşii tăi vor pribegi în pământ străin, unde vor fi robiţi şi apăsaţi patru sute de ani; dar pe neamul acela, căruia ei vor fi robi, îl voi judeca Eu şi după aceea ei vor ieşi să vină aici, cu avere multă. Iar tu vei trece la părinţii tăi în pace şi vei fi îngropat la bătrâneţi fericite. Ei însă se vor întoarce aici, în al patrulea veac de oameni, **căci nu s-a umplut încă măsura nelegiuirilor Amoreilor**»" (Facere 15,12-16).

Peste Sodoma şi Gomora a venit măsura dreptăţii divine a nimicirii acestor cetăţi în urma umplerii măsurii destrăbălărilor lor: „Iar oamenii Sodomei erau răi şi tare păcătoşi înaintea Domnului" (Facere 13,13). „Zis-a deci Domnul: «Strigarea Sodomei şi a Gomorei e mare şi păcatul lor cumplit de greu. Pogorâ-Mă-voi deci să văd dacă faptele lor sunt cu adevărat aşa cum s-a suit până la Mine strigarea împotriva lor,

iar de nu, să ştiu». De acolo doi din Oamenii aceia, plecând, S-au îndreptat spre Sodoma, în vreme ce Avraam stătea încă înaintea Domnului. Şi apropiindu-se Avraam a zis: «Pierde-vei oare, pe cel drept ca şi pe cel păcătos, încât să se întâmple celui drept ce se întâmplă celui nelegiuit ?»” (Facere 18,20-23). „Când s-a ridicat soarele deasupra pământului a intrat Lot în Ţoar. **Atunci Domnul a slobozit peste Sodoma şi Gomora ploaie de pucioasă şi foc din cer de la Domnul**. Şi a stricat cetăţile acestea, toate împrejurimile lor, pe toţi locuitorii cetăţilor şi toate plantele ţinutului aceluia. Femeia lui Lot însă s-a uitat înapoi şi s-a prefăcut în stâlp de sare. Iar Avraam s-a sculat dis-de-dimineaţă şi s-a dus la locul unde stătuse înaintea Domnului. Şi, căutând spre Sodoma şi Gomora şi spre toate împrejurimile lor, a văzut ridicându-se de la pământ fumegare, ca fumul dintr-un cuptor” (Facere 19,23-28).

Când Faraon şi egiptenii săi şi-au umplut măsura împotrivirii lor contra planului lui Dumnezeu de a pune capăt robiei egiptene, a venit măsura groaznicului sfârşit al acestora în adâncurile Mării Roşii: „Iar Moise şi-a întins mâna sa asupra mării şi a alungat Domnul marea toată noaptea cu vânt puternic de la răsărit şi s-a făcut marea uscat, că s-au despărţit apele. Şi au intrat fiii lui Israel prin mijlocul mării, mergând ca pe uscat, iar apele erau perete, la dreapta şi la stânga lor. Iar Egiptenii urmărindu-i, au intrat după ei în mijlocul mării toţi caii lui Faraon, carele şi călăreţii lui. Dar în straja dimineţii a căutat Domnul din stâlpul cel de foc şi din nor spre tabăra Egiptenilor şi a umplut tabăra Egiptenilor de spaimă. Şi a făcut să sară roţile de la carele lor, încât cu anevoie mergeau carele. Atunci au zis Egiptenii: «Să fugim de la faţa lui Israel, că Domnul se luptă pentru ei cu Egiptenii !» Iar Domnul a zis către Moise: «Întinde-ţi mâna asupra mării, ca să se întoarcă apele asupra Egiptenilor, asupra carelor lor şi asupra călăreţilor lor». Şi şi-a întins Moise mâna asupra mării şi spre ziuă s-a întors apa la locul ei, iar Egiptenii fugeau împotriva apei. **Şi aşa a înecat Dumnezeu pe Egipteni în mijlocul mării**. Iar apele s-au tras la loc şi au acoperit carele şi călăreţii întregii oştiri a lui Faraon, care intrase după Israeliţi în mare, şi nu a rămas nici unul dintre ei. Fiii lui Israel însă au trecut prin mare ca pe uscat şi apa le-a fost perete la dreapta şi la stânga lor. Aşa a izbăvit Domnul în ziua aceea pe Israeliţi din mâinile Egiptenilor; şi au văzut fiii lui Israel pe Egipteni morţi pe malurile mării. Văzut-a Israel mâna cea

tare pe care a întins-o Domnul asupra Egiptenilor, şi s-a temut poporul de Domnul şi a crezut în Domnul şi în Moise, sluga Lui" (Exod 14,21-31).

Îngerul Domnului îl loveşte pe regele Irod pentru uciderea sfântului apostol Iacob, pentru întemniţarea sfântului apostol Petru şi pentru hulă împotriva lui Dumnezeu: „Şi în vremea aceea, regele Irod (Agripa) a pus mâna pe unii din Biserică, ca să-i piardă. Şi a ucis cu sabia pe Iacov, fratele lui Ioan. Şi văzând că este pe placul iudeilor, a mai luat şi pe Petru (şi erau zilele Azimelor). Pe care şi prinzându-l l-a băgat în temniţă, dându-l la patru străji de câte patru ostaşi, ca să-l păzească, vrând să-l scoată la popor după Paşti... Iar Irod cerându-l şi negăsindu-l, după ce au fost cercetaţi paznicii, a poruncit să fie ucişi. Şi el, coborând din Iudeea la Cezareea, a rămas acolo. Şi Irod era mânios pe locuitorii din Tir şi din Sidon. Dar ei, înţelegându-se între ei, au venit la el şi câştigând pe Vlast, care era cămăraşul regelui, cereau pace, pentru că ţara lor se hrănea din cea a regelui. Şi într-o zi rânduită, Irod, îmbrăcându-se în veşminte regeşti şi şezând la tribună, vorbea către ei; iar poporul striga: Acesta e glas dumnezeiesc, nu omenesc ! **Şi îndată îngerul Domnului l-a lovit, pentru că nu a dat slavă lui Dumnezeu. Şi mâncându-l viermii, a murit.**" (Faptele Apostolilor 12,1-4; 19-23).

Umplerea măsurii prin păcatele personale, atrage boală pentru Izabela din Tiatira şi moarte pentru fiii ei, ca măsură dumnezeiască: „Dar am împotriva ta faptul că laşi pe femeia Izabela, care se zice pe sine proorociţă, de învaţă şi amăgeşte pe robii Mei, ca să facă desfrânări şi să mănânce cele jertfite idolilor. **Şi i-am dat timp să se pocăiască şi nu voieşte să se pocăiască de desfrânarea ei. Iată, o arunc pe ea bolnavă la pat** şi pe cei ce se desfrânează cu ea, în mare strâmtorare, dacă nu se vor pocăi de faptele lor. Şi pe fiii ei cu moarte îi voi ucide şi vor cunoaşte toate Bisericile că Eu sunt Cel care cercetez rărunchii şi inimile şi voi da vouă, fiecăruia, după faptele voastre." (Apocalipsă 2,20-23).

Doar ninivitenii, deşi şi-au umplut măsura, au evitat măsura, prin pocăinţa lor deplină şi unică, în urma propovăduirii sfântului prooroc Iona (Iona 1-4). Când se umple măsura ridicării oricărui turn Babel interior, atunci vine măsura pustiirii şi dărâmării lui (cf. Facere 11,1-9), a tăierii copacului din visul lui Nabucodonosor (Daniel 4,20), a sfârşitului lui Abesalom cu părul încâlcit în crengile copacului (II Regi

18,6-18), a lui Ahab şi a Izabelei, care au dus poporul lui Israel în idololatrie pe vremea sfântului Ilie (III Regi 22,34-38; IV Regi 9,30-37) şi a lui Belşaţar, fiul şi urmaşul lui Nabucodonosor (Daniel 5,30). Cuvintele Părintelui Arsenie „Când se umple măsura, atunci vine măsura”, explică şi luminează ca o strălucire de fulger pe cerul existenţei noastre pământeşti nenumăratele şi chiar nesfârşitele întâmplări şi evenimente neaşteptate şi dureroase, dramatice şi tragice din viaţa oamenilor şi istoria lumii, care nu pot fi înţelese şi explicate decât în lumina providenţei şi judecăţii lui Dumnezeu, căci **tot binele se răsplăteşte şi orice rău se pedepseşte**.

PRILEJURILE – ÎNTRE GHETSIMANI ŞI EMAUS

Pornind de la ideea ascunsă într-un cuvânt duhovnicesc al Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie, care spunea că niciodată prilejurile nu te lasă unde te-au găsit, fie te cresc şi te ridică dacă le primeşti, fie te pogoară dacă le refuzi şi le respingi, adăugăm tâlcuind următoarele: prilejul, denumire filocalică a ispitei şi specific vieţii călugăreşti de obşte, presupune cel puţin două persoane: cel care, conştient sau inconştient, voluntar sau involuntar, dă prilejul şi cel care, bucuros, primeşte, pătimeşte sau suferă prilejul, care-i iese întru întâmpinare.

Dreptul şi datoria de a da prilejuri le au de la Dumnezeu, doar răspunzătorii peste oameni înaintea Lui, povăţuitorii duhovniceşti, stareţul sau conducătorul de obşte. În orice prilej sau încercare se întâlneşte voia sau îngăduinţa lui Dumnezeu pe de o parte şi lucrarea vrăjmaşului pe de altă parte. Prilejul are un mijlocitor: cel prin care vine, şi un destinatar, cel către care se îndreaptă. Prilejul este un examen, o probă sau un prag duhovnicesc, fie te creşte dacă-l primeşti, fie te pogoară şi te scade dacă-l pierzi.

Orice prilej este înaintemergător şi deschizător de drum al unei cununi pogorâte din cer, precum peste sfinţii mucenici din iezerul Sevastiei. Cununa prilejului are două văluri sau mahrame: mai întâi cununa de spini ca parte văzută şi cununa slavei, ca parte nevăzută. Primind prilejul, ne încununăm, refuzând prilejul, pierdem cununa. Sfinţii nu dau „prilejuri", ci poveţe cum să le primim întru răbdare. Cum am mai spus, povăţuitorii au chiar datoria să ne dea prilejuri. A se vedea prilejul suferit de avva Moise Etiopianul chiar în ziua hirotonirii lui ca preot, când a fost scos şi alungat din sfântul altar, îndată după hirotonie, tocmai de cei care-l chemaseră înăuntru (avva Moise 4). Un alt exemplu de primire cu bucurie a prilejului ni-l oferă sfântul Macarie Egipteanul, care se bucura ori de câte ori i se aducea aminte că furase odată săpun în tinereţe, pentru a-l vinde, pe vremea când era cămilar (avva Macarie 30).

Însuşirile, caracteristicile sau trăsăturile care definesc prilejul sunt: venirea întotdeauna pe neanunţate, fără de veste şi prin surprindere; prilejul vine cu un scop şi poartă un rost rânduit şi îngăduit de Dumnezeu, pentru a ne descoperi gândurile inimii şi a ne răscoli străfundul sufletului. Prilejul se cere primit cu cele două braţe deschise ale sufletului: iubirea şi smerenia, iar faţă de cei prin care ne vine prilejul se cuvine să avem recunoştinţă, şi lui Dumnezeu să-i aducem mulţumire.

Iată câteva exemple de prilejuri biblice: regele David rabdă cu mulţumire batjocurile şi blestemele lui Şimei (II Regi 16,5-13), dar blestemul proorocului Elisei cheamă din pădure doi urşi, care ucid patruzeci şi doi de copii dintre cei care-l batjocoriseră (IV Regi 2,23-24). Dreptul Iov este ispitit prin îngăduinţa lui Dumnezeu de către diavol şi încercat în acelaşi timp prin prilejul mustrării celor trei prieteni ai săi, care veniseră „să-l mângâie” (Iov 2,11-13).

Orice prilej ascunde o intenţie a lui Dumnezeu de a prăvăli de peste noi, în fiecare zi, „lespedea mormântului”, precum la învierea lui Lazăr (Ioan 11,39): nepăsarea, neatenţia, neluarea aminte, lipsa de trezvie şi mai ales împrăştierea sau risipirea minţii şi consecinţa directă a acesteia – împietrirea inimii. Creştinului în general şi monahului în special i se cuvine ca, în orice prilej, să audă glasul tainic al Domnului din Sfânta Evanghelie: „Prietene, (stră)mută-te mai sus !” prin prilejurile care-ţi vin.

Prilejul este ulciorul cu apă al avvei Ioan Colov turnat la rădăcina lemnului uscat din noi. Prilejul este condiţia creşterii duhovniceşti, a înverzirii, înfloririi şi rodirii, precum toiagul lui Aaron. Arătând măsura iubirii noastre faţă de Dumnezeu şi de aproapele, precum şi hotărârea de lepădare de sine prin smerenie, prilejurile care vin, sunt bătaia Domnului Hristos la uşa inimii noastre (Apocalipsă 3,20); prilejurile primite sunt haina sufletului pe care noi I-o întindem pe cale la Duminica Floriilor, iar prilejurile dorite sunt asemenea loviturilor de ciocan pe îmbrăcămintea de aur a icoanei chipului lui Dumnezeu din noi. Deşi la vedere orice prilej poartă în adierea măslinilor din Ghetsimani amărăciunea paharului, în adâncurile de taină, orice prilej voit, rânduit şi îngăduit de Dumnezeu, este o părtăşie cu Hristos cel Înviat pe drumul spre Emaus şi o împărtăşire cu El la Cina de la capătul drumului.

Între Ghetsimani şi Emaus, prilejurile ne trec prin Cruce şi Înviere.

„FĂRĂ VÂNT PAIUL DE GRÂU N-AR AVEA NICI O REZISTENȚĂ. DAR AȘA, E MAI REZISTENT CA UN PAI DE OȚEL”.

Iată încă un cuvânt inspirat şi luminat de Duhul Sfânt al Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie privitor la ispite, încercări şi necazuri şi la necesitatea lor, rânduită şi îngăduită de Dumnezeu în viața noastră a creştinilor, pe calea mântuirii în Hristos. „Fără vânt paiul de grâu n-ar avea nici o rezistență. Dar aşa, e mai rezistent ca un pai de oțel”. Pentru că vântul ispitelor şi furtuna necazurilor au întărit paiul de grâu al lui Iosif cel vândut în Egipt, încât a putut tâlcui visul lui faraon despre cele şapte spice pline şi şapte spice goale. Vântul ispitelor şi furtuna necazurilor au întărit paiul de grâu al lui Moise în Egipt, Madian şi Sinai rodind în țarina tablelor legii. Vântul ispitelor şi furtuna necazurilor au întărit spicul de grâu al lui David copt în pâinile punerii înainte. Vântul ispitelor şi furtuna necazurilor au întărit spicul dreptului Iov rodind şi înmiresmând pe grămada de gunoi a lumii. Vântul ispitelor şi furtuna necazurilor au întărit spicul de grâu al sfântului prooroc Daniel care a îmblânzit firea leilor în groapa din Babilon. Vântul ispitelor şi furtuna necazurilor au întărit spicul de grâu al sfinților apostoli Petru şi Pavel şi al sfântului arhidiacon Ştefan, rodind duhovniceşte în Faptele Apostolilor. Vântul ispitelor şi furtuna necazurilor au întărit spicul de grâu al sfântului apostol şi evanghelist Ioan rodind în pustiul insulei Patmos revelația Apocalipsei. Vântul ispitelor şi furtuna necazurilor au întărit spicul de grâu din viața sfântului Ioan Gurădeaur, a sfântului Maxim Mărturisitorul, a sfântului Simeon Noul Teolog şi a tuturor sfinților. Spicele de grâu ale acestor sfinți şi ale tuturor celorlalți, adunate în snopul de grâu încins cu crini din Cântarea Cântărilor, i-a făcut mai rezistenți şi mai tari ca un pai de oțel, în lumea în care aveau să aibă necazuri (Ioan 16,33).

Vântul încercărilor şi furtuna necazurilor din viața Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie, au întărit spicul de grâu al sfinției

Sale făcându-l mai rezistent decât un pai de oţel, încât snopul de grâu îi stă şi-i va sta de-a pururi în picioare înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor primind plecăciunea snopilor noştri, precum în visul lui Iosif: „Parcă legam snopii în ţarină şi snopul meu parcă s-a sculat şi stătea drept, iar snopii voştri s-au strâns roată şi s-au închinat snopului meu” (Facere 37,7). Aşa se adună snopii noştri, precum cei ai fraţilor lui Iosif, împrejuruj snopului nevăzut, dar real şi viu şi roditor în Duhul Sfânt (Galateni 5,22), de pe mormântul Părintelui Arsenie de la Prislop, praznic de praznic, an de an şi veac de veac.

CĂLUGĂRUL RĂSTIGNIT

Tema călugărului răstignit este tot atât de veche precum monahismul ortodox. Continuând şi actualizând Răstignirea Domnului prin martiriul mucenicilor, călugărul răstignit, ca icoană autentică a monahismului, străbate veacurile până la noi. Călugărul răstignit poartă crucea monahismului şi poate chiar a creştinismului, prin asceză şi nevoinţe, ca răstignire de bunăvoie. Această temă care defineşte viaţa şi exprimă personalitatea Părintelui Arsenie, i-a fost dragă şi scumpă şi nu a putut lipsi din concepţia, convingerea şi învăţătura sfinţiei Sale, încât a exprimat-o plastic în mărturisirea de credinţă ortodoxă a picturii bisericii de la Drăgănescu. Călugărul răstignit din pictură este, împreună cu chipul sfântului Ioan Botezătorul de la intrarea din biserică, un aotoportret al Părintelui. Călugărul răstignit este reflexul lui Hristos Cel Răstignit din scena „Biserica şi Lumea", după pilda sfântului apostol Petru din acelaşi registru, răstignit cu capul în jos. Cele două făclii, ale dragostei şi smereniei, ca virtuţi esenţiale şi fundamentale îl ţin pe călugăr răstignit de bunăvoie pe crucea înfiptă în temelia–Hristos (I Corinteni 3,11), iar spinii cununii sunt transfiguraţi în cuvintele: „Fericiţi cei cu inima curată că aceia vor vedea pe Dumnezeu" (Matei 5,8). Aceasta este „Calea contemplaţiei, a nevoinţelor cu dreaptă socoteală, a smeritei rugăciuni şi atenţii, prin ascultarea de Dumnezeu şi lepădarea de sine." Călugărul răstignit Îl aduce pe Hristos în mijlocul nostru, împlinind cuvintele sfântului apostol Pavel: „Căci am judecat să nu ştiu între voi altceva, decât pe Iisus Hristos, şi pe Acesta răstignit." (I Corinteni 2,2). Apărat de sabia de foc a îngerului Domnului, călugărul răstignit, întemeiat pe smerenie şi transfigurat prin iubire, „nu cade niciodată" de pe cruce (I Corinteni 13,8).

Călugărul răstignit este imaginea tuturor celor răstigniţi cu capul în jos şi traşi pe roata istoriei. Pentru Hristos, Biserică, credinţă, adevăr şi mântuirea neamului. Părintele Arsenie este călugărul răstignit al neamului şi Bisericii noastre. Cercetat, anchetat, întemniţat, deportat la Canal, supravegheat, alungat din mânăstire, marginalizat şi oprit treizeci

de ani de la slujirea Sfintei şi dumnezeieştii Liturghii şi de la propovăduirea Evangheliei lui Iisus Hristos, în vremuri de necredinţă, rătăcire, prigonire şi compromisuri, sfinţia Sa a primt şi a acceptat toate aceste piroane şi cununi de spini, pe care iată, acum, Dumnezeu le rânduieşte şi poporul le mărturiseşte întru transfigurare, înviere şi... canonizare ! Căci se făcuse mai înainte întuneric peste ţărâna pământului românesc, „de la ceasul al şaselea (1959) până la ceasul al nouălea" (1989), când catapeteasma vremurilor contemporane nouă s-a sfâşiat în două de sus până jos şi cutremur s-a făcut în istoria noastră recentă şi pietre, care ascundeau tainice înţelesuri, s-au despicat şi morminte din sufletele oamenilor s-au deschis şi multe duhuri de sfinţi adormiţi au intrat în cetatea sfântă a Bisericii şi neamului, arătându-le multora „Cărarea Împărăţiei" şi calea mântuirii prin „Cuvinte vii" (cf. Matei 27,45 şi 51-53). Pentru aceea se cade să fim Marii şi Magdalene, Ioane şi Salomii şi ucenici iubiţi, ascultând cuvintele de pe cruce ale călugărului răstignit din această carte. În ipostaza călugărului răstignit de-a dreapta Domnului, prin ispite, încercări şi prilejuri, se cuvine să ne strămutăm şi noi cu toţii, ca să putem auzi cuvintele „Astăzi vei fi cu Mine în rai !" prin rugăciunea neîncetată: „Pomeneşte-mă Doamne, când vei veni întru Împărăţia Ta (Luca 23,42-43).

Călugărul răstignit nu este altcineva decât „omul îmbrăcat în haină de in" şi „îngerul cu cădelniţa de aur", în viaţa căruia s-au împlinit şi întrupat cuvintele sfântului apostol Pavel: „M-am răstignit împreună cu Hristos; şi nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte întru mine" (Galateni 2,20). De aceea se adună credincioşii lângă crucea şi mormântul călugărului răstignit de la Prislop.

ÎNTÂLNIREA CELOR DOUĂ „CEASURI”

„Dar acesta este ceasul vostru şi stăpânirea întunericului” (Luca 22,53); „Dar pentru aceasta am venit în ceasul acesta” (Ioan 12,27).

Întâlnirea celor două „ceasuri” este titlul unei predici gândite, dar nerostite şi nescrie a Părintelui Arsenie, iar cuvintele evanghelice de mai sus sunt punctul de pornire şi coordonatele acestei meditaţii, ce ar fi urmat să fie scrisă pe o coală de hârtie rămasă goală şi aflată între manuscrisele sfinţiei Sale, din vremea slujirii la Prislop. Trebuie să fi fost vreo Săptămână a Patimilor anilor '50 sau după aceea, vreme în care Părintele a cugetat şi a asociat aceste două cuvinte ale Mântuitorului, rostite la răstimp de câteva zile. Astfel, după învierea lui Lazăr şi Intrarea în Ierusalim şi după primirea elinilor „din cei ce se suiseră să se închine la sărbătoare” (Ioan 12,20), Mântuitorul Iisus Hristos – care la nunta din Cana Galileii spusese Sfintei Fecioare Maria că „Încă n-a venit ceasul Meu” (Ioan 2,4) – avea să rostească: „A venit ceasul ca să fie preaslăvit Fiul Omului... Acum sufletul Meu e tulburat, şi ce voi zice ? Părinte, izbăveşte-Mă de ceasul acesta. Dar pentru aceasta am venit în ceasul acesta. Părinte, preamăreşte numele Tău ! Atunci a venit glas din cer: Şi L-am preaslăvit şi iarăşi Îl voi preaslăvi” (Ioan 12,23 şi 27-28) – L-am preaslăvit la Iordan şi pe Tabor şi iarăşi Îl voi preaslăvi prin Înviere, Înălţare, Cincizecime şi Parusie. După Cina cea de Taină Mântuitorul Îşi începe Rugăciunea arhierească către Dumnezeu Tatăl, zicând: „Părinte, a venit ceasul ! Preamăreşte pe Fiul Tău, ca şi Fiul Tău să Te preamărească pe Tine” (Ioan 17,1), pentru ca puţin după aceea să rostească în grădina Ghetsimani cuvintele amare: „Ca la un tâlhar aţi ieşit cu săbii şi cu toiege. În toate zilele fiind cu voi în templu, n-aţi întins mâinile asupra Mea. **Dar acesta este ceasul vostru şi puterea întunericului.**” (Luca 22,52-53).

„Ceasul vostru” şi „ceasul Meu” se întâlnesc în Săptămâna Patimilor, în Vinerea mare, în cele trei ceasuri ale întunericului de pe cruce şi în clipa rostirii cuvântului: „Săvârşitu-s-a ! Şi plecându-Şi capul, Şi-a dat duhul” (Ioan 19,30). „Ceasul Meu” este expresia luminii

şi a iubirii dumnezeieşti, a creaţiei lumii şi a omului, a Revelaţiei şi a Răscumpărării, a Învierii şi a Parusiei. „Ceasul vostru" este umbra căderii în păcat a strămoşilor şi a izgonirii din rai, răutatea fraţilor lui Iosif şi împotrivirea lui faraon, neascultarea lui Saul şi răzvrătirea lui Abesalom, căderea poporului în idolatrie pe vremea lui Ieroboam şi Ahab şi uciderea pruncilor de către Irod. „Ceasul vostru" este întunecarea minţii nazarinenilor şi intenţia lor de a-L arunca pe Mântuitorul în prăpastie (Luca 4,29-30) şi luarea pietrelor în mână de către iudei şi renunţarea la a-L lovi, „pentru că încă nu venise ceasul Lui" (Ioan 7,30; 8,20). „Ceasul vostru" este sfatul ţinut de sinedriu împotriva lui Iisus şi trădarea şi vinderea Domnului de către Iuda. „Ceasul vostru" este prinderea şi legarea Celui nelegat în grădina Ghetsimani, ducerea la Anna şi Caiafa, la Pilat şi Irod, judecata nedreaptă şi osândirea la moarte pe cruce. „Ceasul vostru" sunt biciuirea, trestia şi hlamida roşie, cununa de spini, batjocurile, scuipările şi pălmuirile ostaşilor, răstignirea pe cruce, hulele trecătorilor şi ale celor de faţă, batjocura tâlharului de-a stânga, buretele, oţetul şi fierea (Ioan 19,1-30).

„Ceasul Meu" este Învierea cea de a treia zi, trecerea prin uşile încuiate, Arătările de după Înviere, drumul şi cina din Emaus, mărturisirea lui Toma, iertarea şi primirea lui Petru, Înălţarea la cer şi Şederea de-a dreapta Tatălui. „Ceasul Meu" este Pogorârea Duhului Sfânt, întemeierea Bisericii, descoperirea de pe drumul Damascului, propovăduirea şi răspândirea Evangheliei în toată lumea şi revelaţia Apocalipsei. „Ceasul vostru" este uciderea cu pietre a sfântului Ştefan şi tăierea capului sfântului apostol Iacob – precum al sfântului Ioan Botezătorul mai înainte şi al sfântului apostol Pavel mai apoi. „Ceasul vostru" este prigonirea creştinilor şi a tuturor celor care „vor să trăiască cucernic în Hristos Iisus" (II Timotei 3,12). „Ceasul vostru" sunt vremurile şi zilele lui antihrist. „Ceasul Meu" este A Doua Venire a Domnului, pe norii cerului, Învierea morţilor şi Judecata de Apoi.

Atunci se vor despărţi pentru totdeauna cele două „ceasuri" ce s-au întâlnit în Săptămâna Mare a Patimilor, a istoriei şi a vieţii.

„PÂINEA ŞI ADEVĂRUL SUNT CONDIŢIILE EXISTENŢEI OMENEŞTI” (Părintele Arsenie)

„Pâinea noastră cea de toate zilele” şi Adevărul cel de toată veşnicia sunt condiţiile existenţei omeneşti, în teologia Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie. Pâinea câştigată în sudoarea feţei lui Adam (Facere 3,19) şi Adevărul încercat în sudoarea picăturilor mari de sânge din Ghetsimani (Luca 22,44). Între material şi spiritual, între pământ şi cer, între trup şi suflet pendulează efortul, strădania şi nevoinţa umană de a depăşi în lumina revelaţiei creştine „goana după vânt” (Ecclesiast 1,14). Pâinea este darul pământului sub binecuvântarea cerului, iar Adevărul este Întruparea Cuvântului spre Răstignire şi Înviere. Cel ce este deopotrivă Pâine şi Adevăr – deoarece „harul şi adevărul au venit prin Iisus Hristos” (Ioan 1,17) – a zis: „Eu sunt Pâinea Vieţii” (Ioan 6,48) şi „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa” (Ioan 14,6). Pâinea însemnează truda de păstor a lui Abel, Iacob, Moise şi David; munca de agricultor a lui Booz, Elisei şi Simon Cireneanul; osteneala facerii corturilor sfântului apostol Pavel şi a lui Acvila şi Priscila, ca şi negustoria Lidiei din Filipi, „vânzătoare de porfiră din cetatea Tiatirelor” (Faptele Apostolilor 16,14). Adevărul însă însemnează revelaţia dumnezeiască a Vechiului şi a Noului Testament, împlinită şi desăvârşită „la plinirea vremii” (Galateni 4,4) în Iisus Hristos, întru Care „sunt ascunse toate comorile înţelepciunii şi ale ştiinţei” (Coloseni 2,3) şi întru Care „locuieşte trupeşte toată plinătatea dumnezeirii” (Coloseni 2,9). Adevărul revelaţiei dumnezeieşti este temeiul, temelia şi fundamentul concepţiei creştine despre lume şi viaţă, împărtăşit tuturor prin Biserică. După cum pâinea hrăneşte şi întreţine trupul, tot aşa Adevărul hrăneşte şi întreţine sufletul. Pâinea este condiţia vieţii biologice şi pământeşti, iar Adevărul este condiţia vieţii spirituale şi veşnice. Dacă lipseşte pâinea moare trupul, iar dacă lipseşte Adevărul suferă sufletul. Prin urmare: „Căutaţi **Pâinea vieţii veşnice, nu tărâţele vieţii vremelnice**”, ne îndeamnă Părintele Arsenie în această carte.

„ÎNTRE OAMENII TIMPULUI SĂU...”

(Facere 6,9)

„Iată viața lui Noe: Noe era om drept și neprihănit **între oamenii timpului său** și mergea pe calea Domnului” (Facere 6,9). Aceste dumnezeiești și inspirate cuvinte ale Sfintei Scripturi îl definesc pe patriarhul din vremea potopului și îi zugrăvesc icoana unică a sfințeniei lui, ca prototip al lui Hristos, paradigmă a tuturor sfinților și pildă pentru oamenii din toate timpurile. Expresia „între oamenii timpului său” îl individualizează, îl ridică și îl învăluie în nimb de lumină pe dreptul ascultător de Dumnezeu și făcător al corabiei din lemn de salcâm, care avea să fie icoană a Bisericii mântuitoare prin Hristos și Duhul Sfânt. Patriarhul Noe s-a remarcat și evidențiat „între oamenii timpului său”, fiind drept, neprihănit și mergând pe calea Domnului, de aceea a și fost ales de Dumnezeu ca al doilea părinte și strămoș al neamului omenesc, ce avea să se înmulțească pentru a doua oară, prin sine și prin fiii și urmașii săi, sub semnul ramurei de măslin și sub lumina curcubeului legământului dintre Dumnzeu și om, prin Noe. „Între oamenii timpului său” s-a remarcat, la vremea sa, fiecare sfânt, prooroc, apostol sau Părinte al Bisericii. Patriarhul Avraam s-a învrednicit de o chemare și alegere deosebită „între oamenii timpului său”. La fel patriarhul Iacob prin scara cerului de la Betel și fiul său Iosif prin Golgota din Egipt și tâlcuirea viselor lui Faraon. Altfel decât „oamenii timpului său” a fost marele Moise, prin rugul aprins, stâlpul de foc și primirea Legii pe muntele Sinai. „Între oamenii timpului său”, deosebit a fost Samuel, David și Solomon. Superior „oamenilor timpului său” a fost sfântul prooroc Ilie în Israel, iar mai apoi sfântul prooroc Daniel în Babilon. „Între oamenii timpului lor” au ieșit în evidență sfântul Ioan Botezătorul, sfinții apostoli Petru, Iacob și Ioan și sfântul apostol Pavel.

În viața și istoria Bisericii creștine s-au remarcat „între oamenii timpului lor” părinții apostolici: sfântul Ignatie Teoforul și sfântul Policarp al Smirnei; între apologeți: sfântul Iustin Martirul și Filosoful, Tertulian și Origen; iar între sfinții mari dascăli ai lumii și ierarhi au

strălucit: sfântul Atanasie cel Mare, sfântul Vasile cel Mare, sfântul Grigorie Teologul, sfântul Grigorie de Nyssa, sfântul Ioan Gurădeaur, fericitul Augustin, sfântul Grigorie Palama. Tot între teologi avem pe sfântul Maxim Mărturisitorul, sfântul Ioan Damaschin şi sfântul Simeon Noul Teolog. Între cuvioşi amintim pe sfinţii Antonie cel Mare, Arsenie cel Mare, Macarie Egipteanul, Ioan Scărarul şi Isaac Sirul, după cum între mucenici şi martiri luminează: sfântul arhidiacon Ştefan, sfântul mare mucenic Gheorghe şi sfântul Dimitrie izvorâtorul de mir, ca şi atâţia alţi sfinţi din „norul de martori" (Evrei 12,1). „Între oamenii timpului său" a strălucit în Biserica rusă sfântul Serafim de Sarov, iar în spaţiul ninivitean românesc, Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie. Cine poate îndrăzni astăzi să nu recunoască faptul şi adevărul că Părintele Arsenie a fost cu totul altfel şi mai presus decât „oamenii timpului său", prin viaţă creştină, trăire în Hristos, dar de la Duhul Sfânt, prigonire şi marginalizare, înţelepciune şi tăcere, cunoştinţă şi putere, propovăduire şi slujire, povăţuire şi sfătuire, rugăciune şi mijlocire ?

Sfinţii sunt mai presus decât „oamenii timpului lor", pentru că ei trăiesc discret şi tainic şi coboară mărturisind în contemporaneitate, adevărul veşniciei lui Dumnezeu care străbate, străluminează şi transfigurează timpul. Oamenii timpului lui Noe s-au scufundat şi au pierit în apele potopului pe deasupra cărora patriarhul plutea în corabia vegheată de mâna lui Dumnezeu. Mulţi dintre contemporanii sfinţilor trăiesc şi se sfârşesc în ignoranţă, necredinţă şi necunoaştere, refuzând cu îndârjire, prin împietrire, mărturia şi mărturisirea sfântului, care îi deranjează. Aşa s-a întâmplat şi cu fariseii, saducheii, cărturarii, arhiereii, bătrânii şi mai marii poporului din vremea Mântuitorului Iisus Hristos. Oare nu se repetă istoria evanghelică cu contemporanii fiecărui sfânt ?! „Şi toţi care voiesc să trăiască cucernic în Hristos Iisus vor fi prigoniţi" (II Timotei 3,12).

„DUHUL SFÂNT ESTE DUHUL CREŞTINISMULUI” (Părintele Arsenie)

Şi aceste cuvinte, găsite între însemnările Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie, grăiesc şi spun foarte mult – dacă mai era necesar – despre marea putere de pătrundere teologică şi luminare duhovnicească a sfinţiei Sale. „Duhul Sfânt este Duhul Creştinismului – care a luminat faţa lui Ştefan ca a unui înger”. Duhul Sfânt străbate istoria creştinismului ca un pârjol de foc, revărsat prin limbile Rusaliilor, până la contemplarea eshatologică a norului de slavă al Parusiei. „Duhul Sfânt este Duhul Creştinismului” însemnează că acelaşi Duh inspiră Evangheliile, Faptele Apostolilor, Epistolele şi Apocalipsa. „Duhul Sfânt este Duhul Creştinismului” adevereşte minunea prefacerii euharistice şi recapitularea tuturor Sfintelor Liturghii creştine în aceeaşi unică Cină de Taină a creştinismului. „Duhul Sfânt – Duhul Creştinismului” prelungeşte şi extinde Cina cea de Taină din Ierusalim în toată lumea şi istoria Bisericii, până la Cina eshatologică din Emaus şi Nunta Fiului de Împărat din taina zilei a opta. „Duhul Sfânt este Duhul Creştinismului” prin teologia patristică şi tâlcuirile sfinţilor Părinţi. „Duhul Sfânt este Duhul Creştinismului” prin propovăduirea sfintei Evanghelii la toate neamurile şi până la marginile pământului. „Duhul Sfânt este Duhul Creştinismului” prin jertfa mucenicilor şi nevoinţa cuvioşilor, prin încununarea sfinţilor şi statornicia creştinilor.

„Duhul Sfânt este Duhul Creştinismului” care învinge duhul antihristic al lumii şi cele şapte duhuri ale patimilor care se luptă cu sufletul. „Duhul Sfânt este Duhul Creştinismului” prin candelele aprinse ale celor cinci fecioare înţelepte, prin limbile de foc ale Rusaliilor, prin harul sfintelor Taine, prin prefacerea euharistiei veşniciei în potirul timpului, prin strălucirea şi lumina hainei de nuntă a Miresei Domnului Hristos şi prin pogorârea Noului Ierusalim din cer. „Duhul Sfânt este Duhul Creştinismului” ca râu al vieţii celei veşnice care „udă toată

grădina Edenului" Bisericii. „Duhul Sfânt este Duhul Creştinismului" prin împrăştierea şi risipirea limbilor de foc ale Rusaliilor în toţi cei botezaţi şi îmbrăcaţi în Hristos, în minţile cele cugetătoare, în inimile cele iubitoare, în sufletele cele curate şi în vieţile călăuzite după Predica de pe Munte. Duhul Sfânt umple creaţia de ruguri aprinse, Biserica de icoane ale asemănării cu Hristos şi cerul de sfinţi. „Duhul Sfânt este Duhul Creştinismului" ca râu de foc ce se revarsă şi iese – prin purcedere – din tronul Celui Vechi de Zile (Daniel 7,9-10).

Duhul Sfânt călăuzeşte, conduce şi inspiră creştinismul pentru că este stâlpul de foc al Bisericii lui Hristos. Duhul Sfânt sculptează şi dăltuieşte creştinismul după chipul şi asemănarea Sa, „prin suspine negrăite". Duhul Sfânt este dogoarea dragostei creştine, lumina învăţăturii lui Hristos, tăria credinţei ortodoxe, înălţimea cunoştinţei de Dumnezeu întru adâncul smereniei. Cea dintâi lucrare a Duhului Sfânt a fost hirotonia sfinţilor apostoli în ziua Cincizecimii, darul vorbirii în limbi şi întemeierea Bisericii. Cea din urmă lucrare a Duhului Sfânt va fi arătarea sfintei Cruci pe cer ca „semn al Fiului Omului", şi învierea „câmpului plin cu oase omeneşti" – precum în vedenia lui Iezechiel – al omenirii, pentru întâmpinarea Celui ce vine pe norii cerului spre despărţirea oilor de capre. „Duhul Sfânt este Duhul Creştinismului" pentru ca „Dumnezeu să fie totul în toţi" (I Corinteni 15,28), într-un „cer nou şi un pământ nou" (Apocalipsă 21,1).

„Iar dacă cineva nu are Duhul lui Hristos, acela nu este al Lui" (Romani 8,9).

MORMÂNTUL SFÂNTULUI PROOROC ELISEI ŞI MORMÂNTUL PĂRINTELUI ARSENIE

„Apoi a murit Elisei şi l-au îngropat, iar în anul următor au intrat în ţară cete de Moabiţi. Dar iată, odată, când îngropau un mort, s-a întâmplat ca cei ce-l îngropau să vadă una din aceste cete şi, speriindu-se, au aruncat mortul în mormântul lui Elisei. Căzând acela, s-a atins de oasele lui Elisei şi a înviat şi s-a sculat pe picioarele sale.” (IV Regi 13,20-21). În Sfânta şi dumnezeiasca Scriptură, sfântul prooroc Elisei face parte, împreună cu Iosua şi Timotei, din treimea smeriţilor ucenici ai marilor sfinţi: Moise, sfântul Ilie şi sfântul apostol Pavel. Ales, chemat şi rânduit de Dumnezeu ca prooroc, ucenic şi urmaş al sfântului Ilie, sfântul prooroc Elisei s-a pogorât în mormânt împodobit cu virtutea ascultării faţă de sfântul Ilie, a urmării neabătute şi a fidelităţii statornice faţă de proorocul de foc şi încununat de darul sfinţeniei şi al facerii de minuni: vindecarea de lepră a lui Neeman Sirianul, învierea fiului femeii din Şunem, descoperirea cetelor îngereşti şi a oştilor cereşti de la Dotan, precum şi învierea anonimului repausat, aruncat şi abandonat în mormântul său. Mormântul sfântului prooroc Elisei este o icoană a mormântului Învierii lui Hristos, de care atingându-ne prin credinţă, înviem sufleteşte şi duhovniceşte. Minunea învierii, săvârşită de sfântul Elisei după moarte, este unul din cele mai puternice argumente biblice şi teologice pentru cinstirea sfintelor moaşte, dogmă ce s-a stabilit şi s-a hotărât la cel de-al şaptelea sinod ecumenic din anul 787 de la Niceea.

Ori de câte ori cetele nevăzuţilor moabiţi năvălesc în ţara sau în spaţiul ecclesial al noului Israel, prin alergarea şi atingerea de mormintele, moaştele şi relicvele sfinţilor, noi înviem din moartea păcatului, ne revigorăm şi ne reînnoim sufleteşte şi duhovniceşte, sculându-ne pe picioarele noastre. Această tainică şi duhovnicească lucrare se întâmplă adeseori şi cu cei ce vin şi se apropie cu credinţă, evlavie şi cu dragoste de mormântul Prea Cuviosului Părintele nostru

Arsenie de la sfânta mânăstire Prislop. De aceea, n-am putut găsi, în întreaga Sfântă şi dumnezeiască Scriptură, o altă asemănare mai potrivită şi un alt argument sau temei mai nimerit pentru evlavia credincioşilor faţă de Părintele Arsenie şi cinstirea mormântului mereu împodobit cu flori şi adeseori stropit cu lacrimi al Sfinţiei Sale, decât cele referitoare la mormântul sfântului prooroc Elisei şi la minunea petrecută acolo. Toţi paşii făcuţi la mormintele sfinţilor, toate lumânările aprinse şi florile aduse, toate rugăciunile înălţate şi lacrimile picurate, nu vor rămâne nerăsplătite, aici şi la Învierea cea de Apoi. O dovadă sunt toate nădejdile înviate şi feţele înseninate ale credincioşilor cinstitori de sfinţi mijlocitori şi prieteni ai lui Hristos (Ioan 15,14). În Ziua cea de Apoi sfinţii vor învia purtând înaintea tronului Judecăţii, pomelnicul tuturor celor ce i-au cinstit, iubit, strigat şi chemat în ajutor vreodată şi le-au sărutat sfintele icoane, sfintele moaşte din racle sau sfintele cruci de la morminte. La Învierea cea de Apoi, cel mort şi înviat prin atingerea de mormântul şi osemintele sfântului Elisei, îl va avea în mod sigur sprijinitor pe sfânt, precum Lazăr din Betania pe Hristos. Aşa va fi cu cinstitorii tuturor sfinţilor şi cu închinătorii la crucea de la mormântul Părintelui Arsenie.

Dar învierea celui pus în grabă în mormântul sfântului prooroc Elisei, este şi o prefigurare a învierii noastre prin mormântul lui Hristos cel Înviat. Aşa au înviat mai înainte de Învierea cea de Apoi sfânta Maria Magdalena, sfinţii apostoli Petru şi Ioan, sfinţii ucenici Luca şi Cleopa, toţi ceilalţi sfinţi apostoli, sfântul arhidiacon Ştefan, precum şi sfântul apostol Pavel pe drumul Damascului. Taina minunii şi puterea harică a mormântului lui Elisei constă în faptul că acolo odihneşte singurul martor pământesc al răpirii sau înălţării sfântului prooroc Ilie la cer. Dacă răpirea lui Enoh la cer s-a petrecut fără de martori, iar înălţarea sfântului Ilie la cer a avut un singur martor, pe sfântul Elisei, Înălţarea Domnului i-a avut ca martori pe Muntele Măslinilor pe sfinţii apostoli şi pe cei dintâi ucenici.

Mormântul sfinţilor este un rug aprins în care străluceşte nevăzut lumina Învierii lui Hristos şi în faţa căruia se cuvine să ne lepădăm încălţămintea din picioare, precum Moise...

„CÂT DE PREZENT E UNEORI... VIITORUL”

(Părintele Arsenie)

Aceste cuvinte ale Părintelui Arsenie, găsite într-un carnețel pe care Sfinția Sa îl intitulase „Expresii”, sunt o mărturie în plus, dovadă, expresie și evidență a darului duhovnicesc al înaintevederii cu duhul de care Părintele s-a învrednicit de la Dumnezeu, în timpul vieții, harismă de care ne-am dat seama atât de mulți și pe care a exprimat-o, a precizat-o și a concentrat-o inspirat în aceste cuvinte: „Cât de prezent e uneori... viitorul.” Părintele Arsenie Boca a fost cu adevărat „ca un pom răsădit lângă izvoarele apelor” (Psalmul 1,3) – psalm pe care Sfinția Sa mi l-a cântat cândva, așa cum se cântă la începutul Vecerniei cu Litie, recomandându-mi-l ca model și principiu de viață, ca și cuvintele sfântului apostol Pavel de la Filipeni 3,7-11, într-un alt context. Tot Sfinția Sa a fost, după cuvintele aceluiași psalmist, „ca un măslin roditor în casa lui Dumnezeu” (Psalmul 51,7), a Bisericii Ortodoxe și a neamului nostru. Cuvintele de foc, rugăciunile mijlocitoare, predicile înălțătoare, meditațiile adânci, pictura transfigurată, sfaturile competente, îndemnurile clare, calde și precise și faptele Sfinției Sale, nu puține purtând taina și pecetea minunii, au fost și sunt roade ale Duhului Sfânt, date la vremea sa (cf. Galateni 5,22; Psalmul 1,3). Un astfel de rod duhovnicesc este și cuvântul de mai sus.

„Cât de prezent e uneori... viitorul” este un cuvânt al Părintelui Arsenie care și prin care ni se dezvăluie o parte din tainele profeției sau proorociei biblice și patristice. Viitorul este prezent prin Cel Atotprezent, prin Dumnezeu în Care și la Care nu este trecut, prezent și viitor, ci un veșnic „Acum”. Noi cunoaștem în parte trecutul și trăim prezentul, dar viitorul ne este cu desăvârșire necunoscut. Nu același lucru se întâmplă la Dumnezeu Cel Atotștiutor și Atotînțelept. De aceea nu este de mirare dacă El descoperă din când în când, după a Sa bunăvoință și alegere, ce vrea, cât vrea și cui vrea din tainele viitorului. Părintele Arsenie a fost unul dintre cei aleși, inspirați și asistați de Duhul Sfânt. În vremea unei convorbiri tainice și a unei întâlniri de suflet în

chilia Sfinției Sale de la Prislop, Părintele Arsenie îmi amintea și-mi accentua cuvintele profetului: „Dumnezeu nu face nimic fără să fi descoperit taina Sa proorocilor, slujitorii Lui !" (Amos 3,7). Astfel Dumnezeu îi descoperă lui Moise și lui David, cu multe veacuri înainte, venirea lui Mesia-Hristos. Bunavestirea este prezentă în Isaia 7,14. Nașterea Domnului este prezentă în Mihea 5,1. Intrarea în Ierusalim este prezentă în cartea proorocului Zaharia 9,9. Răstignirea Domnului este prezentă în capitolul 53 al cărții sfântului prooroc Isaia. Învierea Domnului este prezentă în viziunea proorocului Avacum 3,4. Pogorârea Duhului Sfânt sau Rusaliile sunt prezente în cartea proorocului Ioel 3,1. Învierea cea de Apoi este prezentă în vedenia din capitolul 37 al proorociei lui Iezechiel. Parusia Domnului și Judecata de Apoi sunt prezente în capitolul 7 al cărții proorocului Daniel, ca și în capitolul 25 al Evangheliei de la Matei. Viitorul nimicirii cetății Ninive este prezent în viziunea și propovăduirea proorocului Iona și amânat cu aproximativ o sută de ani în urma pocăinței ninivitenilor. Dărâmarea Ierusalimului și sfârșitul lumii sunt prezente și prezentate în cuvintele profetice ale Mântuitorului Iisus Hristos din capitolul 24 al Evangheliei de la Matei. Viitorul Apocalipsei este prezent în revelația sfântului apostol și evanghelist Ioan din insula Patmos.

Viitorul foametei celei mari din toată lumea „care a și fost în zilele lui Claudiu", este prezent în cuvintele proorocului Agav care „a arătat prin Duhul" cele ce aveau să fie (cf. Faptele Apostolilor 11,27-30). Viitorul patimilor pentru Hristos și al pătimirilor sfântului apostol Pavel este prezent în gestul și cuvintele aceluiași tainic prooroc Agav din veacul apostolic, care, coborând din Iudeea în Cezareea, în casa diaconului Filip, unde se afla de mai multe zile apostolul neamurilor, „venind el la noi, a luat brâul lui Pavel și, legându-și picioarele și mâinile, a zis: Acestea zice Duhul Sfânt: Pe bărbatul al căruia este acest brâu, așa îl vor lega iudeii la Ierusalim și-l vor da în mâinile neamurilor. Și când am auzit acestea, îl rugam și noi, și localnicii să nu se suie la Ierusalim. Atunci a răspuns Pavel: Ce faceți de plângeți și-mi sfâșiați inima ? Căci eu sunt gata nu numai să fiu legat, ci și să mor în Ierusalim pentru numele Domnului Iisus. Și neînduplecându-se el, ne-am liniștit, zicând: Facă-se voia Domnului." (Faptele Apostolilor 21,10-14).

„Trecutul se ține de noi ca prezent și ne așteaptă ca viitor"

(Părintele Arsenie).

Multe din tainele viitorului nostru personal sau obştesc, Părintele Arsenie ni le-a văzut şi despre unele ne-a înştiinţat. Multe din necunoscutele viitorului lumii, al ţării şi al poporului nostru, Sfinţia Sa le-a întrevăzut, despre unele ne-a vorbit iar pe altele le-a ascuns sub vălul picturii Bisericii de la Drăgănescu. „Cât de prezent e uneori... viitorul” pentru sfinţi şi cât de legată le este uneori limba în a-l dezvălui. Însuşi Mântuitorul Iisus Hristos le spunea sfinţilor Săi ucenici şi apostoli la Cina cea de Taină: „Şi acum v-am spus acestea înainte de a se întâmpla, ca să credeţi când se vor întâmpla” (Ioan 14,29); şi: „**Încă multe am a vă spune, dar acum nu puteţi să le purtaţi.** Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul; căci nu va vorbi de la Sine, ci câte va auzi va vorbi şi cele viitoare vă va vesti” (Ioan 16,12-13). A se vedea şi cap. 67 intitulat: „Cum se face întipărirea proorocilor” şi cap. 68: „Iarăşi despre întipăriri şi despre felurite vederi”, din Cele 100 de capete ale lui Calist şi Ignatie Xanthopol, Filocalia rom. vol. VIII, Bucureşti – 1979, pg. 143-151.

SFINŢII ŞI VEACUL LOR

Legătura dintre sfinţi şi veacul lor este umbra legăturii dintre Hristos cel Înviat şi veşnicie. Sfinţii răsar în veacul lor, după necunoscuta rânduială a Providenţei, veac pe care îl transfigurează prin sfinţenia vieţii, chiar dacă adeseori veacul este cel care îi răstigneşte şi-i pironeşte pe cruce. Deşi ascunşi, necunoscuţi şi nebăgaţi în seamă în vremea sau în veacul lor, sfinţii îşi pecetluiesc veacul şi îşi însemnează pentru totdeauna veacurile de după ei. Adeseori, veacul în care trăiesc sfinţii este Golgota lor, dar veacurile de după ei sunt învierea şi slava lor. Veacul îi înmormântează, pogorându-i de pe cruce după ce i-a pironit, dar veacurile de după ei îi ridică întru slavă, nemurire şi „pomenire din neam în neam".

Patriarhul Avraam şi-a însemnat veacul lui – sau cele două veacuri, pentru că a trăit 175 de ani – dar şi veacurile de după el, „până la David", „strămutarea în Babilon" şi „până la Hristos" (Matei 1,17). Moise şi-a marcat veacul său în Egipt şi Sinai şi toate veacurile de după el, din istoria lui Israel. Sfântul prooroc Ilie şi-a pecetluit veacul său, pogorând foc din cerul pe care l-a încuiat şi l-a descuiat şi fiind răpit în car de foc pentru a se întoarce a doua oară, împreună cu Enoh, ca să desfacă şi să desluşească pecetea veacurilor mai înainte de A Doua Venire a Domnului. Toţi sfinţii prooroci, începând cu Samuel şi David şi până la sfântul Ioan Botezătorul, şi-au „pietruit" fiecare veacul, în Ierusalim şi în regatul lui Iuda, în Israel şi Samaria, în Ninive şi în Babilon, sau în pustiul Iordanului, „pregătind calea Domnului" (Marcu 1,3). Sfinţii apostoli şi evanghelişti şi-au însemnat veacul lor apostolic, după Înălţarea Mântuitorului la cer şi Pogorârea Duhului Sfânt, mergând în toată lumea şi propovăduind Evanghelia la toată făptura (Marcu 16,15) învăţând toate neamurile, „botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh" (Matei 28,19) şi fiind martori şi martiri ai lui Iisus Hristos „în Ierusalim şi în toată Iudeea şi în Samaria şi până la marginea pământului" (Faptele Apostolilor 1,8), călăuzind şi transfigurând în acest fel toate veacurile de după ei din viaţa Bisericii,

într-un tainic drum spre Emaus, până în vremea de apoi sau sfârşitul veacurilor. Sfântul apostol Pavel, ca şi sfântul apostol Petru şi sfântul apostol şi evanghelist Ioan, a zugrăvit chipul lui Hristos pe pânza veacului său, prin sfintele lui călătorii misionare, prin epistolele lui inspirate de Duhul Sfânt şi prin toată lucrarea săvârşită de Hristos prin el şi prin propovăduirea sa apostolică. Sfinţii Părinţi ai Bisericii şi-au însemnat fiecare veacul lor, precum sfinţii prooroci în Vechiul Testament şi sfinţii apostoli în Noul Testament.

La urma urmei, Hristos cel Înviat şi Înălţat la cer şi Care şade de-a dreapta Tatălui, este Cel care însemnează, vorbeşte, pecetluieşte şi sfinţeşte fiecare veac de după El şi de sub El, prin sfinţii Săi, cunoscuţi şi necunoscuţi, mari şi mici (Apocalipsă 20,12), teologi sau făcători de minuni, însemnaţi sau mai puţin însemnaţi, din punctul de vedere al veacului. Sfinţii îşi străbat veacul lor cu sufletul înduhovnicit în trup, iar veacurile de după ei cu duhul îndumnezeit. De aceea se poate întâmpla ca veacurile de după sfinţi, să simtă mai mult, mai puternic şi mai intens dogoarea duhului sfinţilor decât veacul contemporan cu ei. Dacă în veacul lor sfinţii merg „din putere în putere”, în veacurile de după ei, ei merg „din slavă în slavă”. Bând paharul lui Hristos până la capăt şi botezându-se cu botezul cu care S-a botezat Hristos până la sfârşit (Matei 20,22-23; Marcu 10,38-39), sfinţii fiecărui veac au stors – precum paharnicul lui faraon (Facere 40,11) – în paharul veacului spre cuminecare, strugurele cuvântului Evangheliei lui Hristos, pregătind şi întinzând spre împărtăşire şi potirul veacurilor.

Sfinţii îşi depăşesc şi îşi transcend veacul, pregătind şi deschizând uşa veacurilor de după ei, atâtea câte vor mai fi, spre veşnicie. În această ceată intră şi în această stare se află şi Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie !

DARUL PROFETIC AL PĂRINTELUI ARSENIE

Oricine, ispitit fiind din necredinţă, ar încerca să mai pună la îndoială harul de la Dumnezeu şi darul profetic al Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie, cred că riscă să alunece în păcatul împotriva Duhului Sfânt, în legătură cu care ne atrage atenţia Mântuitorul (Matei 12,32). Mii şi mii de credincioşi s-au convins în diferite împrejurări şi ocazii din viaţă de harisma Părintelui Arsenie. Duhul, harul şi darul profetic şi înainte-văzător cu care Dumnezeu l-a înzestrat şi învrednicit pe Părintele nostru, spre folosul duhovnicesc al tuturor, răzbate însă atât din scrierile sfinţiei Sale, „Cărarea Împărăţiei" şi „Cuvinte vii", cât şi din iconografia Bisericii de la Drăgănescu (vezi cap. „Aţi început sfârşitul lumii !"), asupra cărora nu revenim. Un cuvânt necunoscut până acum şi găsit în însemnările sfinţiei Sale de început de la Sâmbăta, din ziua de 1 martie 1943, adevereşte şi întăreşte o dată în plus cele spuse de noi.

„În vremea prin care trecem şi pentru vremea şi mai grea ce se arată să vie peste toată lumea, a mai despărţi pe oameni şi a-i învăjbi – şi lucru de mirare în numele lui Dumnezeu – a-i mai învrăjbi zic, a-i sminti de la lucrarea mântuirii, a-i mai ţine în întunerec, e mai mult decât un păcat, mai mult ca o greşală, e o prostie, căci un păcat ţi-l iartă Dumnezeu dacă te pocăieşti de el; o greşelă ţi-o iartă, că n-ai ştiut. – Prostia însă nu ştim dacă o iartă, căci aceea dovedeşte rea credinţă şi stă împotriva adevărului.

De aceea la pacea trecută când s-a făcut unirea tuturor românilor (1 Decembrie 1918 n.n.) **s-a făcut greşelă că nu s-a făcut şi unirea tuturor sufletelor încât ne rămâne nouă celor de azi să ştergem de pe haina sufletului nostru vicleşugul de la 1700.**

Aşa că pe faţă, întoarceţi-vă acasă la confesiunea ortodoxă şi aşa tot neamul prinde putere pentru ziua care are să vie. N-aşteptaţi s-o zică Domnii, ci ascultaţi ce zice Domnul."

Acest cuvânt vizionar al Părintelui Arsenie, chemare de pe atunci şi îndemn actual către fraţii greco-catolici, anticipa cu cinci ani şi

jumătate mai devreme ceea ce avea să se întâmple în toamna anului 1948 prin „revenirea” de voie, de nevoie de atunci. Cuvântul Părintelui Arsenie: „N-aşteptaţi s-o zică Domnii, ci ascultaţi ce zice Domnul” are greutatea, valoarea şi puterea unui cuvânt profetic biblic. Părintele a văzut şi a prevăzut de atunci ceea ce avea să vină peste ţară şi ceea ce va veni peste lume, după cum ne spunea şi la Prislop cu câţiva ani mai înainte de a pleca la Domnul: „Rugaţi-vă să nu vină şi peste voi ceea ce o să vină peste lumea întreagă !” Cuvântul „N-aşteptaţi s-o zică Domnii, ci ascultaţi ce zice Domnul” pare a se termina pe marginea cascadei, căci prin nimeni altul nu zicea Domnul cele zise mai sus, decât prin Părintele Arsenie.

Trei sunt stadiile duhovniceşti în viaţa aleşilor lui Dumnezeu şi a sfinţilor lui Hristos prin Duhul Sfânt: A vorbi **cu** Dumnezeu, precum rugătorii şi închinătorii; a vorbi **despre** Dumnezeu, precum predicatorii şi mărturisitorii şi a vorbi Dumnezeu **prin** tine, precum prin profeţi, apostoli şi sfinţii Părinţi. Toate aceste trei trepte spirituale şi mistice le-a suit în mod desăvârşit Părintele Arsenie prin viaţa, rugăciunea, trăirea, slujirea, propovăduirea, lucrarea, misiunea şi mijlocirea sfinţiei Sale.

„N-aşteptaţi s-o zică Domnii, ci ascultaţi ce zice Domnul” înseamnă şi: credeţi, mărturisiţi şi întăriţi şi voi, ca să nu strige pietrele în locul vostru... (Luca 19,40).

„SEMNELE UNUI APOSTOL LE-AȚI AVUT PRINTRE VOI..." (II Corinteni 12,12)

Aşa scrie sfântul apostol Pavel înspre sfârşitul celei de a doua epistole către Corinteni. Aşa mărturisim şi noi despre Părintele Arsenie: profet vizionar, apostol mărturisitor şi părinte slujitor al Bisericii lui Hristos, ajuns la „statura bărbatului desăvârşit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos" (Efeseni 4,13). „Dovezile mele de apostol s-au arătat la voi în toată răbdarea, prin semne, prin minuni şi prin puteri" (II Corinteni 12,12). Răbdare, semne, minuni şi puteri, iată cele patru dimensiuni teologice şi spirituale care definesc peste veacuri şi în timp pe un adevărat apostol al lui Hristos. „Căci mi se pare că Dumnezeu, pe noi, apostolii, ne-a arătat ca pe cei din urmă oameni, ca pe nişte osândiți la moarte, fiindcă ne-am făcut privelişte lumii şi îngerilor şi oamenilor. Noi suntem nebuni pentru Hristos; voi însă, înțelepți întru Hristos. Noi suntem slabi; voi însă sunteți tari. Voi sunteți întru slavă, iar noi suntem întru necinste ! Până în ceasul de acum flămânzim şi însetăm; suntem goi şi suntem pălmuiți şi pribegim. Şi ne ostenim, lucrând cu mâinile noastre. Ocărâți fiind, binecuvântăm. Prigoniți fiind, răbdăm. Huliți fiind, ne rugăm. Am ajuns ca gunoiul lumii, ca măturătura tuturor, până astăzi. Nu ca să vă ruşinez vă scriu acestea, ci ca să vă dojenesc ca pe nişte copii ai mei iubiți. Căci de ați avea zeci de mii de învățători în Hristos, totuşi nu aveți mulți părinți. Căci eu v-am născut prin Evanghelie în Iisus Hristos. Deci vă rog să-mi fiți mie următori, precum şi eu lui Hristos." (I Corinteni 4,9-16).

Iată icoana sfinților apostoli zugrăvită pentru veşnicie de sfântul apostol Pavel pe catapeteasma Bisericii. „Căci în toate înfățişându-ne pe noi înşine ca slujitori ai lui Dumnezeu, în multă răbdare, în necazuri, în nevoie, în strâmtorări, în bătăi, în temnițe, în tulburări, în osteneli, în privegheri, în posturi, în curăție, în cunoştință, în îndelungă-răbdare, în bunătate, în Duhul Sfânt, în dragoste nefățarnică, în cuvântul adevărului, în puterea lui Dumnezeu, prin armele dreptății cele de-a dreapta şi cele

de-a stânga, prin slavă şi necinste, prin defăimare şi laudă; ca nişte amăgitori, deşi iubitori de adevăr, ca nişte necunoscuţi, deşi bine cunoscuţi, ca fiind pe pragul morţii, deşi iată că trăim, ca nişte pedepsiţi, dar nu ucişi, ca nişte întristaţi, dar pururea bucurându-ne, ca nişte săraci, dar pe mulţi îmogăţind, ca unii care n-au nimic, dar toate le stăpânesc. O, corintenilor, gura noastră s-a deschis către voi, inima noastră s-a lărgit.” (II Corinteni 6,4-11). O, românilor, gura noastră s-a deschis către voi, inima noastră s-a lărgit pentru voi, rugăciunea noastră s-a înălţat pentru voi, cuvântul nostru s-a aprins pentru voi, scrisul nostru rămâne pentru voi !

Vorbind despre sine însuşi, sfântul apostol Pavel adaugă: „Sunt ei slujitori ai lui Hristos ? Nebuneşte o spun: Eu sunt mai mult ca ei ! În osteneli mai mult, în închisori mai mult, în bătăi peste măsură, la moarte adeseori. De la iudei de cinci ori am luat patruzeci de lovituri de bici fără una. De trei ori am fost bătut cu vergi; o dată am fost bătut cu pietre; de trei ori s-a sfărâmat corabia cu mine; o noapte şi o zi am petrecut în largul mării; în călătorii adeseori, în primejdii de râuri, în primejdii de la tâlhari, în primejdii de la neamul meu, în primejdii de la neamuri, în primejdii în cetăţi, în primejdii în pustie, în primejdii pe mare, în primejdii între fraţii cei mincinoşi; în osteneală şi în trudă, în privegheri adeseori, în foame şi în sete, în posturi de multe ori, în frig şi în lipsă de haine. Pe lângă cele din afară, ceea ce mă împresoară în toate zilele este grija de toate Bisericile.” (II Corinteni 11,23-28).

După cum corintenii au avut semnele unui apostol între ei, tot aşa şi noi, cei ce l-am cunoscut sau nu l-am cunoscut pe Părintele Arsenie, am avut semnele unui profet, apostol şi părinte între noi şi printre noi, semne care au rămas şi rămân ca nişte urme sfinte pe care suntem datori să le păstrăm şi să păşim mai departe pe ele prin Duhul Sfânt spre Hristos „Calea, Adevărul şi Viaţa” (Ioan 14,6). De aceea, îndreptăţit fiind, sfântul apostol Pavel scrie galatenilor: „De acum înainte, nimeni să nu-mi mai facă supărare, căci eu port în trupul meu semnele Domnului Iisus” (Galateni 6,17), iar Părintele nostru Arsenie poartă de asemenea pentru totdeauna semnele şi insemnele unui profet, apostol, părinte, mărturisitor şi sfânt. De aceea, vom încheia cuvântul nostru despre personalitatea complexă şi harismatică a Părintelui Arsenie – călăuză pe Cărarea Împărăţiei – şi despre teologia mărturisitoare a sfinţiei Sale cu acest cuvânt–rază de lumină care-i aparţine: **„Cât de**

prezent e uneori... viitorul", pentru că: „Prezentul e arătat cu degetul dinspre viitor. Voi semănaţi acum. Vă arăt ce veţi culege, ce vor culege fiii şi nepoţii voştri şi voi veţi fi traşi la răspundere... că vi s-a spus şi n-aţi ascultat..."

„ÎNSĂŞI EXISTENŢA ESTE DOVADA ASISTENŢEI" (Părintele Arsenie)

Auzindu-l pe Părintele nostru Arsenie rostind inspirat aceste cuvinte în Biserica din Drăgănescu, am încercat să înţeleg atunci şi pentru totdeauna felul în care sfinţia Sa a exprimat şi a pronunţat în mod transfigurat argumentul cosmologic al existenţei lui Dumnezeu. „Însăşi existenţa este dovada Asistenţei" vrea să spună că existenţa sau fiinţarea lumii ca şi creaţie a lui Dumnezeu, a omului ca şi chip al lui Dumnezeu şi a noastră a tuturor ca obiect al providenţei sau purtării Lui de grijă, este dovada de netăgăduit şi argumentul de nezdruncinat al Asistenţei lui Dumnezeu, adică a lucrării Lui creatoare, proniatoare, mântuitoare şi sfinţitoare, prin Fiul Său Iisus Hristos în Duhul Sfânt. Existenţa noastră pământească, nemuritoare şi eternă îşi are rădăcina şi izvorul în Asistenţa binevoitoare, veghetoare şi iubitoare a lui Dumnezeu. Faptul că existenţa nu este de la sine şi prin sine, ci este reflexul şi umbra Asistenţei, dovedeşte o dată în plus Existenţa veşnică a lui Dumnezeu, prin lucrarea Asistenţei Lui în timp, asupra existenţei noastre. „Însăşi existenţa este dovada Asistenţei" înseamnează că făpturile creaţiei, purtătoare ale raţiunilor divine devenite raţiuni ale lucrurilor, sunt în legătură şi depind existenţial de Creatorul lor, care nu este şi nici nu poate să fie şi să rămână indiferent faţă de făpturile şi lucrările Sale. „Însăşi existenţa este dovada Asistenţei" se traduce prin cuvântul psalmistului: „Cerurile spun slava lui Dumnezeu şi facerea mâinilor Lui o vesteşte tăria" (Psalmul 18,1). „Însăşi existenţa este dovada Asistenţei" se întrupează, împlinindu-se prin cuvântul Mântuitorului: „Iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârşitul veacului. Amin." (Matei 28,20). Asistenţa crează existenţa. Asistenţa proniază existenţa, purtându-i de grijă. Asistenţa călăuzeşte existenţa, o îndrumă şi o ţine de mână, pentru a nu se întoarce în neant. Asistenţa dăltuieşte, sculptează, modelează, şlefuieşte şi desăvârşeşte existenţa. A lumii şi a omului.

Existența este corabia lui Noe, iar Asistența este mâna lui Dumnezeu care închide corabia. Existența este altarul patriarhului, iar Asistența este curcubeul de lumină al legământului. Existența este pribegia lui Moise în pământul Madianului, iar Asistența este revelația lui Dumnezeu din rugul aprins. Existența este tânărul Samuel care doarme în cortul sfânt, iar Asistența este glasul lui Dumnezeu care îl cheamă pe nume. Existența este David care paşte oile tatălui său, iar Asistența este ungerea lui cu untdelemn de către Samuel, ca rege al lui Israel. Existența este Elisei aflat la arat cu douăsprezece perechi de boi, iar Asistența este alegerea lui ca ucenic şi urmaş al sfântului Ilie prin aruncarea mantiei de către acesta. Existența este fuga lui Iona cu corabia la Tarsis, iar Asistența este aruncarea lui pe țărm din pântecele chitului, la porunca lui Dumnezeu. Existența este truda de toată noaptea a pescarilor galileeni, iar Asistența este pescuirea minunată prin Cel ce-i cheamă: „Veniți după Mine şi vă voi face pescari de oameni". Existența este apostolul Petru care se afundă în valuri, iar Asistența este mâna întinsă a lui Iisus care-l ridică grabnic din ape. Existența este „pârâul Cedrilor", iar Asistența este Muntele Măslinilor. Existența sunt Luca şi Cleopa, iar Asistența este Hristos cel Înviat care-i însoţeşte pe drumul spre Emaus. Existența sunt scrisorile lui Saul către sinagogile din Damasc, iar Asistența este inspirația epistolelor sfântului apostol Pavel. Existența este mormântul lui Lazăr, iar Asistența este învierea celui mort de patru zile. Existența este Ghetsimani şi Golgota, iar Asistența este Schimbarea la Față şi Învierea.

Dintotdeauna şi pentru totdeauna, de la începutul timpului şi pentru veşnicie, Asistența lui Dumnezeu este mereu îndreptată cu fața înspre existența noastră. Dacă Asistența şi-ar întoarce fața dinspre existență, într-o clipită s-ar împlini cuvintele din psalmul Vecerniei: „Dar întocându-Ți Tu fața Ta, se vor tulbura; lua-vei duhul lor şi se vor sfârşi şi în țărână se vor întoarce" (Psalmul 103,30). Existența lumii şi a făpturilor creației nu-şi întoarce fața dinspre Asistență. Doar omul, prin păcat şi neascultare, şi-a întors şi îşi întoarce adeseori fața existenței dinspre Asistență. Dar, prin Hristos: „Trimite-vei Duhul Tău şi se vor zidi şi vei înnoi fața pământului" (Psalmul 103,31). Hristos este Cel care ține şi menține corabia existenței dependentă prin ancora Duhului, de Asistență. Existența lumii, a creației şi a cosmosului este vegheată şi asigurată de Asistență prin rațiunile divine necreate sau prin gândurile

veşnice ale lui Dumnezeu. Existenţa omului este salvată, sfinţită şi îndumnezeită de către Asistenţă prin Întruparea Fiului lui Dumnezeu, prin Jertfa de pe cruce, prin Învierea cea din morţi şi prin Înălţarea la cer şi Şederea de-a dreapta Tatălui. Astăzi, lucrarea Asistenţei se săvârşeşte şi se desăvârşeşte de către Hristos, Cel ce şade de-a dreapta Tatălui, prin Duhul Sfânt, trimis şi pogorât prin Biserică în lume, până la cea de A Doua Venire a Domnului, când, prin Învierea morţilor şi Judecata de Apoi, existenţa va da seamă Asistenţei. Până atunci, existenţa este datoare să urmeze Asistenţei, urmând lui Hristos şi Evangheliei Sale, pentru că Asistenţa este cea care poartă crucea existenţei spre învierea cea veşnică. Atunci existenţa va sta de-a dreapta Asistenţei !

Iată o mulţime de seminţe într-un singur sâmbure rostit de Părintele Arsenie, de aceea exprimarea: „Însăşi existenţa este dovada Asistenţei” este, precum toate celelalte, un cuvânt-fulger, plin de lumină dumnezeiască, al Prea Cuvioşiei Sale, care ne luminează şi ne străluceşte în noaptea şi în bezna existenţei, precum raza stelei naşterii din nou, căci spune sfinţia Sa în această carte, ca o concluzie la cele scrise de noi: **„Precum omul se menţine în viaţa văzută prin sufletul său nevăzut, aşa şi lumea văzută toată, se menţine în existenţă prin existenţa nevăzută a lui Dumnezeu.**”

„APOCALIPSUL E ACEST VÂRF VULCANIC AL ISTORIEI"

„...Ne gândim cu mare dragoste şi la toată opera de mântuire a oamenilor, care se desăvârşeşte şi în cele mai apocaliptice file ale istoriei marelui prezent. O lărgire de orizont e o mare bucurie, cum n-o ai decât de pe un vârf de munte. **Apocalipsul e acest vârf vulcanic al istoriei.**" Aceste cuvinte inspirate şi profetice ale Prea Cuviosului Părintele nostru Arsenie sunt învăluite în giulgiurile unui manuscris inedit revelator al sfinţiei Sale, fără dată şi loc, care poate fi citit în partea a doua a acestei cărţi. „Apocalipsul e acest vârf vulcanic al istoriei" priveşte trecutul revelaţiei dumnezeieşti împlinită în Iisus Hristos, prezentul ce se clatină sub picioarele noastre şi înaintea ochilor noştri şi mai ales viitorul anilor şi vremurilor pus de Tatăl întru a Sa stăpânire (Faptele Apostolilor 1,7). „Apocalipsul e acest vârf vulcanic al istoriei" poate fi definiţia revelaţiei eshatologice şi metafora ei. Trăim în Apocalips, printre puhoaiele potopului, dar în sânul corabiei mântuirii prin Biserica lui Hristos, vegheată de porumbelul Duhului Sfânt sub chip de limbi de foc. Vulcanul Apocalipsei pe care ne ducem existenţa la diferite altitudini şi pe versanţi diferiţi a fost contemplat mai întâi de către patriarhul Avraam prin nimicirea Sodomei şi a Gomorei, de către sfântul prooroc Daniel în cartea profeţiei sale, de sfântul apostol Petru la sfârşitul celei de a doua epistole soborniceşti şi mai ales de către sfântul apostol şi evanghelist Ioan în Apocalipsa din insula Patmos. De o astfel de contemplaţie se va fi învrednicit şi Părintele Arsenie, spre a noastră înştiinţare, pentru că altfel nu ne-ar fi lăsat înscrise cuvintele: „Apocalipsul e acest vârf vulcanic al istoriei". Cred că sfinţia Sa a văzut şi a întrevăzut izbucnirea vulcanului Apocalipsei, pentru că altfel n-ar fi scris la Drăgănescu: „Aţi început sfârşitul lumii... !" şi n-ar fi spus la Prislop: „Pleavă dragă fă-te grâu, că vine focul şi te arde !" Şi tot acolo a zis: „Nu înmulţiţi, nu sporiţi şi nu îngreunaţi norul de păcat al omenirii !" de unde vin tunetele, fulgerele şi pietrele de grindină ale

mâniei dreptății lui Dumnezeu, când Lot, rămas singur, fără ceilalți nouă drepți – cum s-a tocmit Avraam cu Dumnezeu – n-a mai putut scăpa Sodoma și Gomora de la pieire (Facere 18,32). „Apocalipsul e acest vârf vulcanic al istoriei”, istorie care a fost și este mai mult Golgotă decât Tabor, mai mult Ghetsimani decât Eden, mai mult Babilon decât Ierusalim, chiar după ce Fiul lui Dumnezeu „întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit” (Ioan 1,11).

Grămada de gunoi a păcatelor omului și a omenirii întregi pe care ședea Iov în Vechiul Testament, încăpută toată în paharul Mântuitorului Iisus Hristos din Ghetsimani, în Noul Testament, atrage măsura dreptății divine atunci când se umple măsura păcatelor noastre, după același cuvânt inspirat al Părintelui Arsenie. Săvârșite, adunate, uitate, repetate și neiertate, nepocăite și neispășite, păcatele omului și ale lumii nasc o presiune și o tensiune în creație și în persoana umană, fiind totodată combustibilul focului iadului după moarte și rădăcina tuturor necazurilor și durerilor noastre din această viață. Acumulate și îngrămădite peste măsură păcatele dau naștere la cutremur, fumegare și erupția vulcanului în Apocalips. „Pământul se cutremură de păcate” spune o stihire bisericească a Mineiului din ziua de 26 octombrie a fiecărui an, când, pe lângă sărbătoarea sfântului mare mucenic Dimitrie izvorâtorul de mir, se face și „pomenirea groaznicului cutremur”. „Apocalipsul e acest vârf vulcanic al istoriei” când „pământul, cu tot ce este pe el, va arde” pentru a fi „un cer nou și un pământ nou” (II Petru 3,10-13), inaugurat prin norul de slavă al Parusiei și prin tronul Judecății de Apoi. Atunci se vor împlini cuvintele proorocului Ioel din gura sfântului apostol Petru de la Rusalii: „Și minuni voi face sus în cer și jos pe pământ semne: **sânge, foc și fumegare de fum**. Soarele se va schimba în întuneric și luna în sânge, înainte de a veni ziua Domnului, cea mare și strălucită. Și tot cel ce va chema numele Domnului se va mântui” (Faptele Apostolilor 2,19-21). Cuvintele Părintelui Arsenie: „Apocalipsul e acest vârf vulcanic al istoriei” se pot „vedea” limpede și în cele din urmă trei medalioane de pe fața de masă cerească a Nunții Fiului de Împărat din pictura Bisericii de la Drăgănescu și din albumul acestei picturi, la pagina 202.

„ATOTPREZENȚA LUI DESPARTE ÎN NOI OILE DE CAPRE" (Părintele Arsenie)

Atotprezența lui Dumnezeu și a lui Iisus Hristos Fiul Său prin Duhul Sfânt și conștientizarea acestei atotprezențe, care ne face contemporani cu El, a fost o temă predilectă în cuvintele, scrierile și învățătura Părintelui nostru Arsenie. Dar cuvântul inspirat de mai sus: „Atotprezența Lui desparte în noi oile de capre" este, după cuvintele sfântului apostol Pavel, ascuțit precum o sabie a Duhului Sfânt care „pătrunde până la despărțirea sufletului și a duhului" (Evrei 4,12; Efeseni 6,17), anticipând, strămutând și interiorizând Judecata de Apoi în noi, ca o permanență în conștiință. Oile și caprele care umplu lumea, istoria și viața Bisericii, ne umplu și sufletul și viața noastră personală, prin puterea, lumina și vizunea acestui cuvânt. Mai înainte de a ne decide veșnic și definitiv între oi sau capre și de a fi rânduiți de-a dreapta sau de-a stânga, se pare că trebuie să păstorim și să sporim oile din noi și să scăpăm și să stârpim caprele din noi. Oile și caprele din noi sunt mai întâi omul cel nou în Hristos și omul cel vechi în Adam, care coexistă până la biruința finală a celui dintâi, creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, în defavoarea celui adamic, caricaturizat, deformat și strâmbat după chipul și asemănarea vrăjmașului șarpe.

Oile și caprele din noi, despărțite de atotprezența lui Dumnezeu, sunt gândurile bune și gândurile rele, cuvintele bune și vorbele deșarte, faptele bune și cele mai puțin bune, virtuțile și păcatele, sau îmbogățirea în Dumnezeu și sărăcirea cea întru „deșertăciunea deșertăciunilor". Oile din noi sunt grâul, iar caprele din noi sunt neghina. Oile din noi pasc și cresc în lumina Duhului Sfânt, iar caprele din noi poartă umbra morții și a întunericului celui mai dinafară. Astfel fiecare suntem de mai multe ori păstorul oilor și ciobanul caprelor, după cum în corabia lui Noe erau deopotrivă adunate și îngrămădite animale curate și necurate. Fiecare suntem în miniatură o corabie a potopului, dar sub lumina curcubeului Noului Legământ în Hristos și sub întrariparea porumbelului Duhului

Sfânt în chip de limbi de foc, care se roagă în noi cu suspine negrăite (Romani 8,26), păzind şi grijind ramura de măslin a chipului întru asemănare. Oile din noi sunt candelele aprinse din noi iar caprele sunt candelele cele stinse. Turme de oi şi ciopor de capre străbat pe fiecare om în durata vieţii lui pământeşti. Prin dobândirea Sfântului Duh dumnezeiesc, ca scop al vieţii noastre, cum spune atât de frumos sfântul Serafim de Sarov şi repetă atât de des şi insistent Părintele Arsenie, rostul nostru ca şi creştini este acela de a converti neîncetat caprele din noi în oi, prin purificarea firii de către har, prin învingerea trupului de către duh şi prin biruirea lumii din noi de către Hristos, Cel ce a zis la sfârşitul cuvântării de la Cina cea de Taină: „dar îndrăzniţi: Eu am biruit lumea” (Ioan 16,33). Această continuă lucrare a harului sfintelor Taine şi sforţare a noastră are darul de a împiedica repetarea şi actualizarea visului lui faraon din cartea Facerii, când caprele cele slabe dar îngrăşate de patimi, ar putea înghiţi oile care nu ascultă glasul Păstorului (Ioan 10,3), iar neghina ar putea înghiţi „cele şapte spice, frumoase şi pline, de grâu” (Facere 41,7). Oile din noi ascultă glasul Lui şi pasc mereu de-a dreapta Lui „la loc de păşune şi la apa odihnei” (Psalmul 22,2). Caprele din noi se sălbăticesc şi ne sălbăticesc, prăvălindu-ne pe râpele întunecate, de-a stânga dreptului Judecător. „Atotprezenţa Lui desparte în noi oile de capre”, iar Parusia Lui va face acelaşi lucru. Atunci ca şi acum să ne fie ocrotitoare Maica Domnului, mijlocitoare ceata sfinţilor şi rugător Părintele Arsenie.

„**Plânsul este un ac de aur** al sufletului scăpat de orice ţintuire şi alipire şi înfipt de tristeţea cuvioasă **în lucrarea de cercetare a inimii**” (Sfântul Ioan Scărarul, Scara raiului, VII,2).

Iată acul de aur găsit în carul cu fân !

„SĂ FIM ÎNȚELEȘI: NU INTRI DUPĂ MOARTE ÎN ÎMPĂRĂȚIA ÎN CARE NU AI TRĂIT ÎNCĂ DE PE PĂMÂNT"

Este o înștiințare, un avertisment și o chemare a lui Dumnezeu prin Părintele Arsenie: „Nu intri după moarte în Împărăția în care nu ai trăit încă de pe pământ". În pictura Bisericii de la Drăgănescu sfinția Sa a înscris același lucru: „Să nu credeți că veți intra «după moarte» în Împărăția în care nu ați trăit de pe pământ !" pentru că, la Judecata de Apoi, Mântuitorul Hristos ne va zice: **„Nu găsesc la voi nici o asemănare cu Mine** !" (Albumul Bisericii de la Drăgănescu, pg. 174 și 193). Așa rămân pe dinafară bogatul nemilostiv și tâlharul de-a stânga, cel lipsit de haină de nuntă și fecioarele cu candelele stinse sau caprele de-a stânga. „Iar partea celor fricoși și necredincioși și spurcați și ucigași și desfrânați și fermecători și închinători de idoli și a tuturor celor mincinoși este în iezerul care arde, cu foc și cu pucioasă, care este moartea a doua" (Apocalipsă 21,8), deoarece „afară (sunt) câinii și vrăjitorii și desfrânații și ucigașii și închinătorii de idoli și toți cei ce lucrează și iubesc minciuna !" (Apocalipsă 22,15).

„Împărăția lui Dumnezeu – care este înlăuntrul nostru (Luca 17,21) – nu este mâncare și băutură, ci dreptate și pace și bucurie în Duhul Sfânt" (Romani 14,17), de aceea scrie sfântul apostol Pavel în epistolele sale: a) „Nu știți oare că nedrepții nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu ? Nu vă amăgiți: nici desfrânații, nici închinătorii la idoli, nici adulterii, nici malahienii, nici sodomiții, nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu" (I Corinteni 6,9-10). b) „Iar faptele trupului sunt cunoscute, și ele sunt: adulter, desfrânare, necurăție, destrăbălare, închinare la idoli, fermecătorie, vrajbe, certuri, zavistii, mânii, gâlcevi, dezbinări, eresuri, pizmuiri, ucideri, beții, chefuri și cele asemenea acestora pe care vi le spun dinainte, precum dinainte v-am și spus că cei ce fac unele ca acestea **nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu**" (Galateni 5,19-21).

c) „Căci aceasta s-o ştiţi bine, că nici un desfrânat sau necurat sau lacom de avere, care este un închinător la idoli, nu are moştenire în Împărăţia lui Hristos şi a lui Dumnezeu. Nimeni să nu vă amăgească cu cuvinte deşarte căci pentru acestea vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării" (Efeseni 5,5-6). d) „Drept aceea, omorâţi mădularele voastre cele pământeşti: desfrânarea, necurăţia, patima, pofta rea şi lăcomia, care este închinare la idoli, pentru care vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării" (Coloseni 3,5-6; I Petru 4,3-5).

Se dă „cu bogăţie intrare în veşnica Împărăţie a Domnului nostru şi Mântuitorului Iisus Hristos" (II Petru 1,11), tâlharului celui de-a dreapta, răstignit, pocăit şi mântuit, săracului Lazăr şi lui Lazăr prietenul Domnului, fecioarelor cu candelele aprinse, sfintelor femei mironosiţe şi sfinţilor ucenici Luca şi Cleopa, sfântului arhidiacon Ştefan şi tuturor sfinţilor, patriarhi, prooroci, apostoli, evanghelişti, mari dascăli ai lumii şi ierarhi, mucenici, cuvioşi, mărturisitori şi tuturor drept-credincioşilor creştini. Drept aceea mulţumim „cu bucurie Tatălui Celui ce ne-a învrednicit pe noi să luăm parte la **moştenirea sfinţilor, întru lumină**, (căci) El ne-a scos de sub puterea întunericului şi **ne-a strămutat în Împărăţia Fiului iubirii Sale**, Întru Care avem răscumpărarea prin sângele Lui, adică iertarea păcatelor" (Coloseni 1,12-14). Prin Hristos Împărăţia lui Dumnezeu s-a apropiat de noi (Matei 4,17). Prin Hristos căutăm mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui (Matei 6,33). Prin Hristos moştenim Împărăţia Tatălui cea pregătită nouă de la întemeierea lumii (Matei 25,34). Iar prin Duhul Sfânt ne rugăm în rugăciunea Tatăl nostru: „**Vie Împărăţia Ta**!" (Matei 6,10; Luca 11,2).

„Şi mi-a zis: Scrie: Fericiţi cei chemaţi la cina nunţii Mielului ! Şi mi-a zis: Acestea sunt adevăratele cuvinte ale lui Dumnezeu" (Apocalipsă 19,9). „Şi în cetate nu va intra nimic pângărit şi nimeni care e dedat cu spurcăciunea şi cu minciuna, ci numai cei scrişi în Cartea vieţii Mielului" (Apocalipsă 21,27). „Fericiţi cei ce spală veşmintele lor ca să aibă stăpânire peste pomul vieţii şi prin porţi să intre în cetate !" (Apocalipsă 22,13).

„TIMEO DEUM TRANSEUNTEM !"

(Fericitul Augustin)

„Mă tem ca nu cumva Dumnezeu să treacă şi să nu sesizez !" mărturisea pătruns de un sfânt fior fericitul Augustin († 430), aşa cum a sesizat femeia cananeeancă trecerea Mântuitorului Iisus Hristos prin părţile Tyrului şi ale Sidonului, ieşind în calea Lui, sau orbul Bartimeu la intrarea în Ierihon şi Zaheu vameşul în cetate, când mulţimea adeverea spunând că „Trece Iisus Nazarineanul !" (Luca 18,37). „Voi face să treacă pe dinaintea ta toată slava Mea", îi spune Dumnezeu lui Moise pe muntele Sinai atunci când acesta a cerut zicând: „Arată-mi slava Ta !" (Exod 33,18-19). Patriarhul Avraam a conştientizat trecerea lui Dumnezeu prin Vechiul Testament cu prilejul Teofaniei de la stejarul Mamvri. David a sesizat trecerea lui Dumnezeu în istoria lui Israel prin zgomotul ca de paşi de la „**dumbrava murelor**" şi din vârful arborilor de la „**dumbrava duzilor**" (II Regi 5,23-24; I Cronici 14,14-15). Sfântul prooroc Ilie s-a încredinţat de trecerea lui Dumnezeu în timp prin adierea blândă şi liniştită a Duhului Sfânt din faţa peşterii de la Horeb (III Regi 19,11-13). Sfinţii apostoli Petru, Iacob şi Ioan au fost copleşiţi de prezenţa dumnezeiască şi supraluminoasă a lui Hristos în Noul Testament prin Teofania de la Schimbarea la Faţă, iar sfinţii ucenici Luca şi Cleopa prin însoţirea de pe drumul spre Emaus şi arătarea euharistică şi eshatologică de la cina din Emaus. Sfântului apostol Pavel i s-a încrucişat pe drumul vieţii călătoria spre Damasc cu arătarea întru slavă a lui Hristos cel Înviat de la poarta Damascului.

Iar eu mă tem şi mă cutremur ca nu cumva Dumnezeu să fi trecut prin Ierihonul românesc şi să ne fi vorbit prin viaţa, cuvintele şi lucrările Părintelui Arsenie, şi noi să nu fi sesizat îndeajuns ! „Timeo Deum transeuntem !"

TEOLOGIA ŞI TEOLOGHISIREA PĂRINTELUI ARSENIE

Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie a teologhisit scripturistic şi ne-a învăţat să teologhisim sub lumina curcubeului lui Noe şi de pe treptele scării cerului de la Betel.

Părintele Arsenie a teologhisit profetic şi ne-a învăţat să teologhisim din mijlocul rugului aprins şi al stâlpului de foc al Duhului Sfânt din Sinai.

Părintele Arsenie a teologhisit apostolic şi ne-a învăţat să teologhisim „din sânul vijeliei” şi „din mijlocul furtunii” (Iov 38,1; 40,6).

Părintele Arsenie a teologhisit evanghelic şi ne-a învăţat să teologhisim ortodox din gura peşterii de la Horeb.

Părintele Arsenie a teologhisit patristic şi ne-a învăţat să teologhisim din carul cel de foc al sfântului Ilie şi din carul heruvimilor de la Chebar.

Părintele Arsenie a teologhisit după Pateric şi ne-a învăţat să teologhisim din mijlocul cuptorului celui aprins al Babilonului.

Părintele Arsenie a teologhisit filocalic şi ne-a învăţat să teologhisim din sânul norului supraluminos de pe Tabor şi de pe Muntele Măslinilor.

Părintele Arsenie a teologhisit duhovniceşte şi ne-a învăţat să teologhisim din „Poarta cea frumoasă” a templului cosmic şi ecclesial al lui Dumnezeu (Faptele Apostolilor 3,2 şi 10).

Părintele Arsenie a teologhisit eshatologic şi ne-a învăţat să teologhisim îngenunchind smeriţi pe pragul uşii revelaţiei celei deschise în cer prin Hristos–„Uşa oilor” (Apocalipsă 4,1; Ioan 10,7).

Părintele Arsenie a teologhisit doxologic şi ne-a învăţat să teologhisim liturgic de la altar, amvon şi scaun de spovedanie.

De la Părintele Arsenie am învăţat să privim, să înţelegem şi să contemplăm lumea deopotrivă din perspectiva celor doi poli: grămada de gunoi a lui Iov şi carul cel de foc al sfântului Ilie.

Prin Părintele Arsenie ni s-a adeverit, confirmat şi întărit definiţia teologiei, din „Cuvântul de mulţumire" al sfântului Grigorie Taumaturgul, ca fiind **„paradisul desfătărilor spirituale**".

*

„Mă voi întâlni cu fiecare dintre voi. Toţi ne vom întâlni de mai multe ori, peste hotarele mormântului." (Părintele Arsenie, însemnare la sfârşitul unei schiţe de predică „Despre pomenirea morţilor" de la sfânta Mânăstire Sâmbăta de Sus, din 23 ianuarie 1943).

„HIROTESIA” UNUI ÎNGER

În ziua canonizării sfântului,
îngerul lui păzitor
avea să fie „hirotesit”...
întru arhanghel.

Drept aceea:

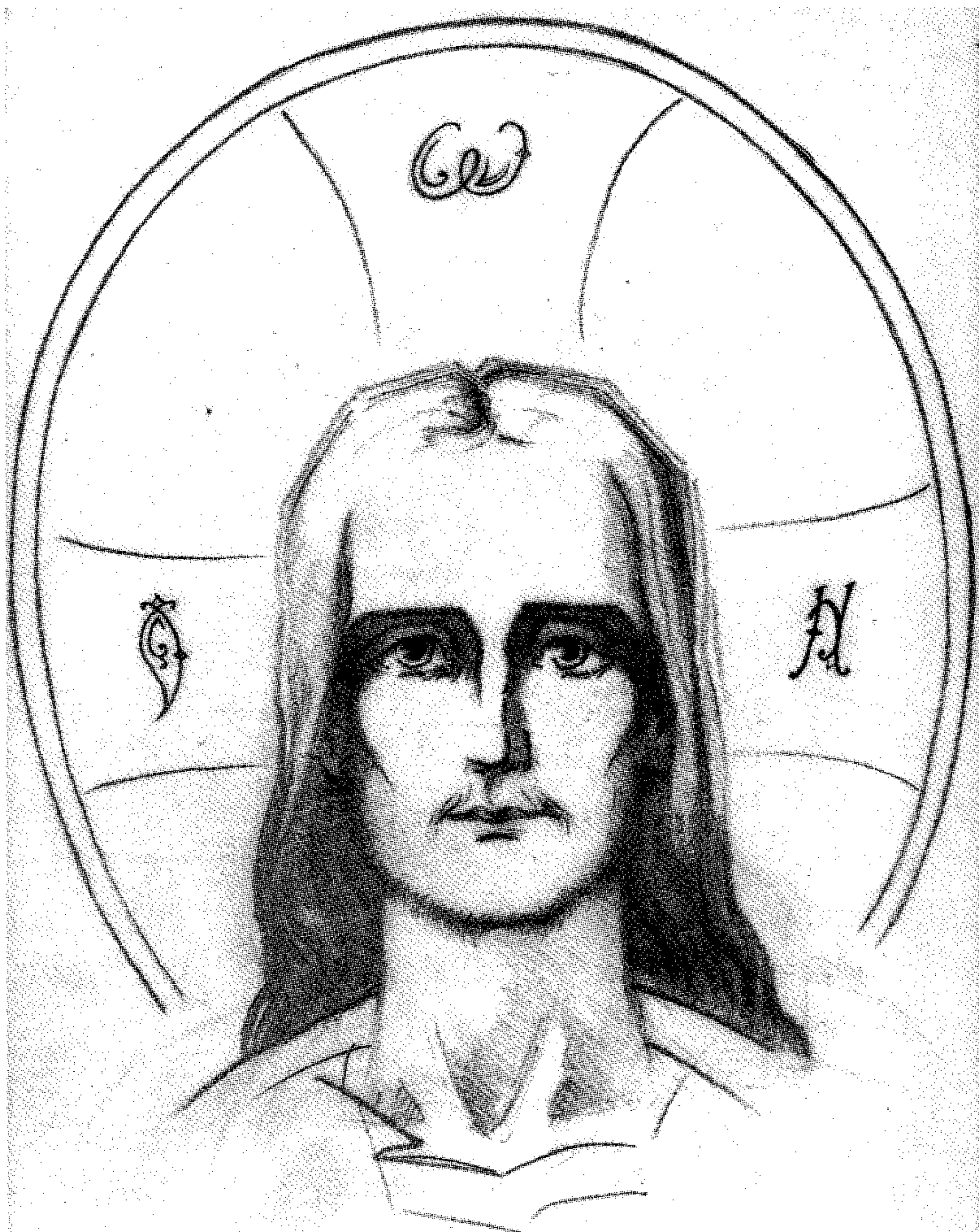
rugare către sfântul apostol Pavel să-și continue astăzi predica întreruptă în Atena...

și către Părintele Arsenie să-și continue slujirea liturgică întreruptă la Prislop...

Hățăgel – 26 mai și Vârșeț – 9 iunie 2008

† **DANIIL**

MANUSCRISE INEDITE ALE PĂRINTELUI ARSENIE

„Să ne adunăm la lucrurile Părintelui."
(Maica Zamfira)

*

Această carte nu este o carte despre viața Părintelui Arsenie. Această carte nu este o carte despre semne, minuni sau miracole. Această carte este mărturia noastră personală – a celui mai mic, mai neînsemnat şi mai nevrednic dintre toți cei care l-au întâlnit sau cunoscut vreodată pe Părintele – despre personalitatea harismatică uriaşă şi multiplă a sfinției Sale, şi despre învățătura şi teologia Sa. De aceea, textele inedite din manuscrisele sfinției Sale ce urmează şi care cuprind predici, meditații, cuvinte duhovniceşti, fragmente, note, schițe, reflecții şi însemnări ale Părintelui Arsenie, confirmă cu prisosință cele afirmate şi susținute de noi. În săptămânile din februarie – martie 2008, când am cercetat întâia dată manuscrisele sfinției Sale, m-am convins pentru totdeauna că nimeni vreodată n-a mai scris pe pământ românesc cum a scris Părintele, precum nimeni n-a mai vorbit şi cred că nu va mai vorbi precum sfinția Sa. De aceea am socotit să nu mai zăbovim în a pune în brațele şi în sufletul poporului drept-credincios acest tezaur.

Aceste manuscrise inedite sunt pline de însemnări din anii de început de la Sâmbăta, din perioada de la Prislop, din vremea pregătirii documentației la Bucureşti pentru pictura de la Drăgănescu şi din cei din urmă ani de la Sinaia. De aceea, socotindu-le deosebit de importante din punct de vedere teologic şi de mare folos duhovnicesc, obştesc şi personal, ne-am luat îngăduința şi responsabilitatea publicării lor, în această a doua parte a cărții noastre dedicată sfinției Sale: **Părintele Arsenie – „omul îmbrăcat în haină de in" şi „îngerul cu cădelnița de aur"**. Textele inedite ale Părintelui Arsenie le prezentăm cititorilor într-o aproximativă ordine tematico-cronologică, care ar putea constitui temelia pentru structura unei alte lucrări, dedicată în detaliu şi în profunzime teologiei sfinției Sale. Astfel avem: note şi schițe de predici de la Mânăstirea Sâmbăta, predici, meditații, cuvântări şi cuvinte duhovniceşti de la Mânăstirea Prislop, fragmente, reflecții, cugetări, sfaturi şi îndemnuri de la Bucureşti şi Drăgănescu şi cele mai de pe urmă însemnări şi cuvinte duhovniceşti de la Sinaia. Textele inedite care urmează ne vorbesc, pe de o parte, despre varietatea şi diversitatea preocupărilor teologice, duhovniceşti, pastorale, iconografice şi neofilocalice ale Părintelui Arsenie, iar pe de altă parte, despre profunzimea şi înălțimea, concizia şi precizia, claritatea şi limpezimea

de cristal a gândirii, cugetării şi concepției existențial-creştine a sfinției Sale, întemeiată întru totul pe Revelația dumnezeiască. Întâlnim aici predici inedite, cuvântări, meditații, fragmente, note, însemnări, cugetări şi reflecții, sfaturi şi îndemnuri, rostite inspirat şi scrise cu grijă, în diferite ocazii şi împrejurări şi pline de adevărate „comori ascunse în nisip” (Deuteronom 33,19), precum sunt în mod deosebit însemnările sfinției Sale pentru o mult dorită alcătuire de antropologie ortodoxă, care însă n-a mai ajuns să fie finalizată şi definitivată. De aceea am socotit de cuviință a le scoate de sub obroc şi a le pune cu grijă şi cu dragoste în sfeşnic, ca să lumineze mințile, sufletele şi viața tuturor celor din casă (Matei 5,15).

Sinaia, 30 iunie 2008 † Daniil
Soborul Sfinților Apostoli

*
* * *
*
*

NOTE ŞI SCHIŢE DE PREDICI DE LA MÂNĂSTIREA SÂMBĂTA

VIZIUNEA DIN GARĂ

Cu oamenii nu poţi face nimic.

Oamenii vor ca tu să asculţi de ei, ei să te conducă, ei să-ţi spuie ce trebuie să faci sau să nu faci. Ba mai mult: să faci şi pe Dumnezeu să asculte El de ei, nu ei de Dumnezeu.

Discreţia de care-i rogi: „să nu ştie stânga ce face dreapta", e cea mai călcată în picioare poruncă a Mântuitorului, şi încă de cei mai „credincioşi" ucenici.

O, sanctas simplicitas !

Nici sfinţii n-au avut altă soluţie decât fuga de oameni.

- Decât dacă te hotărăşti să te laşi „vorbit", „discutat", „strâmbat", „denunţat" şi chiar „vândut", şi încă de cei mai buni credincioşi, ei fiind de cea mai naivă bună credinţă că „nu-ţi fac nici un rău".

Cu alte cuvinte, între oameni trebuie să devii – în mic – la scară smerit omenească, un mântuitor pe cruce.

*

Oare nu la aşa ceva m-am legat când L-am văzut într-o gară, privind peste hărmălaia lumii, la tragedia ce avea să vie a doua zi: al doilea război mondial, cu nişte ochi de o frumuseţe divină şi cu o infinită durere şi că ne vedea pe toţi ?

Nu-I voi uşura întrucâtva imensa Lui cruce pe care o duce printre oameni până la sfârşitul lumii, luându-mi partea mea ? Căci nu I ne putem asemăna în nici unul din atributele Lui divine, decât în această cruce între oameni, pe care ei mereu ne-o pun în spate, până când vor veni şi cei ce ne vor bate în piroane, „găsind" viaţa noastră o „infamie".

*

1. Care-i slujba care trebuie ?

Vin oamenii aici:
1. pentru Cuvântul lui Dumnezeu
2. strâmtoraţi de necazuri
3. să învrăjbească oamenii.

Cei mai mulţi sunt necăjiţi şi bolnavi. (Neemia 9).

Află aici **că păcatele-s** izvorul tuturor bătăilor de la Dumnezeu. **Bate Dumnezeu păcatele să te laşi de ele**. Tu, nepricepând, zăboveşti în ele, ba şi la vrăjitoare te duci, să îţi facă pe întors – **că aşa-i orbia neştiinţei: te gândeşti la orice, numai la păcatele tale nu**.

Dar tu nici nu ştii că ai păcate şi care anume. **Nu ştii pentru care pricină are Dumnezeu vrajbă cu tine de-ţi merge rău**.

Aşa fiind, vii să dai slujbă: aici banii tăi nu se primesc: **aici ţi se cere un lucru mai mare: ceea ce cere Dumnezeu de la tine: să-ţi mărturiseşti asupra ta păcatele tale şi de-acu încolo să nu le mai faci şi nu va mai fi bătaia lui Dumnezeu peste tine, ci darul lui Dumnezeu**.

Pentru aceasta, însă trebuie:
1. Post
2. rugăciune
3. vreme (grăbiţii întârzie)

Adică: Biserică, şcoală, spital, căci relele ce au intrat în 30 de ani, nu ies în 3 zile sau 3 minute. Trebuie răbdarea de o vreme mai lungă.

Cine rabdă ajunge la o bună cunoştinţă de sine şi de Dumnezeu. Abia de aci încolo e nădejde să schimbe Dumnezeu cele rele de pe tine şi să-ţi dea cele bune, nu numai aici, ci şi în viaţa veşnică. (Ezechiel 18; Faptele Apostolilor 3).

Nu vrea Dumnezeu să rămâi în întuneric până în sfârşit, ci te mai trimite la şcoală. Aşa şi voi.

*

31.I.42.

2. Prietenul vameşilor şi al păcătoşilor

- „În casa ta vreau să vin”
- „Doamne, jumătate din avuţia mea o dau săracilor...”
- „Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia...” (Luca 19,1-10).

Vameşii vremii de-atunci şi vameşii vremii noastre în aceleaşi ape necurate sunt, nu se satură nici de-ar înghiţi lumea toată, pentru că **nu lumea aceasta este lumea noastră; de vreme ce noi de la Dumnezeu am venit în lume, nu vom avea odihnă sufletului nostru, până ce iarăşi la Dumnezeu ne-om întoarce, izvorul vieţii noastre. Dumnezeu este dorul şi foamea noastră, nu lumea aceasta.**

Cred greşit cei ce cred că se vor sătura când vor stăpâni pământul = **sunt cei pe care i-a biruit „stăpânul lumii acesteia"** (Ioan 14,30) care a îndrăznit să ispitească şi pe Mântuitorul cu sclipirile tuturor: (de plăcere, de avere, mărire, putere) împărăţiilor pământului. E un soare mincinos ce sclipeşte o clipă şi ia vederea la oameni. **Singură lumina lui Hristos, care luminează pe tot omul ce vine în lume** (Ioan 1,9), dovedeşte minciuna luminilor lăcomiei. **Atunci tânjeşti după lumina cea adevărată, doreşti să o vezi, şi să ştii că şi ea doreşte să vie la tine.**

Dorul lui Dumnezeu, după cel mai mare păcătos, este mai mare decât dorul celui mai mare sfânt, după Dumnezeu.

Află că întreaga Sfântă Treime vrea să vie la tine şi să locuiască la tine. (Ioan 14,23). Când vine Dumnezeu la tine, te lapezi de toate, de toate **până şi de viaţa aceasta, de altfel numai în schimbul acesteia vei şi primi pe cealaltă.**

Avem un singur suflet şi două vieţi; de care dintre aceste două vieţi ne va fi lipită inima mai tare, de aceea vom avea parte. Milostivirea lui Dumnezeu însă caută pe toţi cei ce s-au amăgit de sclipirea mincinoasă a lumii acesteia, să-i desfacă de marea minciună.

Poţi cunoaşte cine ţi-i stăpânul: Hristos sau lumea ?

Cei ce Îl primesc pe Hristos şi împlinesc cuvintele Sale, le-a dat putere ca să fie fiii lui Dumnezeu. (Ioan 1,12) până la aşa milostivire cheamă Dumnezeu vameşii şi păcătoasele...

*

3. **Din osândirea aproapelui** îţi vor veni peste cap o mulţime de primejdii şi anume să vă spun numai două: vei cădea şi tu în toate păcatele pe care le-ai osândit la alţii – ca drept învăţătură de la Dumnezeu, că erai dator să te milostiveşti, iar nu să osândeşti.

Drept aceea când vezi vreun păcat la fratele tău, fă lucrul lui Dumnezeu, roagă-te pentru el să-l ierte Dumnezeu şi să te ierte şi pe tine şi adu-ți aminte: oare nu-l vei fi făcut şi tu ?

Dumnezeu îndeamnă la milostivire, diavolul la osândire. „**Puteți vedea care-i mai aproape de voi** !”

A doua primejdie: în osândirea de-aproapelui alunecă:

1. Toți cei ce nu iartă
2. Toți iubitorii de sine
3. Toți cei ce se îndreptățesc pe sine înaintea lui Dumnezeu.

Aceştia nu se pot pocăi de păcatele lor şi se îndrăcesc la minte şi cad din Duhul lui Dumnezeu într-un duh protivnic, despre care scrie că nu vor avea iertare în veacul veacului. „Dracii n-au iertare, iar cine dintre oameni nu iartă, va avea plată cu dânşii.”

Ce este postul ? – ucigaşul păcatelor.

Vremea postului:

- vremea pocăinței
- vremea mărturisirii păcatelor
- vremea iertării
- vremea însănătoşirii de boli
- vremea înfrânării poftelor.

De ce ? Ca să fie peste noi ocrotirea lui Dumnezeu.

Căci necazurile-s multe şi zilele sunt grele (Efeseni 5,16).

Luați pilda tuturor ostenitorilor sfinților Părinți a căror pomenire facem şi darul care a fost cu dânşii va fi şi cu noi cu toți, Amin. 1.VI.42

*

4. 6.I.43

1. **Începutul mântuirii e Botezul**.

2. Începutul lucrului de mântuire al lui Iisus a fost Botezul în Iordan de la Ioan.

3. Când S-a înălțat de pe pământ la cer, acest cuvânt l-a lăsat apostolilor: „Mergând în toată lumea...” (Matei 28,19).

4. Botezul Mântuitorului şi botezul nostru. El 2, noi 3. „Am un botez...” (Luca 12,50).

5. a) Smerenia lui Ioan botezând pe Domnul. (Matei 3,14; Ioan 3,30).

b) şi asprimea lui botezând pe farisei (Matei 3,7).
6. Mâna care s-a atins de Domnul
7. Cele trei botezuri...

Naşterea.
A.n. om nou – 1 Sim. St.
2 V.c.m.
1. Botezul
2. Postul
3. **Ispitirea**
4. Predica pocăinţei

*

8.I.43

5. **Păcatele** (C):

Adică ce necazuri păţeşte omul care îşi risipeşte sămânţa fără rost, biruit de momeala plăcerii.

Ăştia se numesc: **C.** (curvari) **Pc.** (preacurvari) sodomiţi, desfrânaţi, onaniţi şi alte numiri mai au.

I. Sau mai pe nume:
1. Toţi necununaţii.
2. Toţi cei ce C. **Ci silesc Taina (!)**
3. Toţi **Pc.**
4. Toţi ce-s neamuri – şi nu deslg. l.a. (la avere n.n.).
5. Toţi cei cu 10 – 12 – 20 ani deosebire.
6. Toţi cei cu **F.**
7. Toţi cei ce lapădă copiii, Av. **R.**
8. Toţi cei ce **c** cu mâna lor.
9. Toţi cei ce **c** cu dobitoace.
10. Toţi cei beţivi şi necredincioşi.
11. Toţi cei ce nu păzesc Z. şi P (zilele şi posturile).
12. Toţi cei ce-şi spurcă privirea.

II. Vremile oprite (căs. leg.)
1. Sărbători şi posturi. (2 z.)
2. Vremea sarcinei. 9 l(uni)+ 40 z.(ile)

Cancer, lepră: 3. Vremea „lunaria”

4. Vremea de slăbiciune.
5. vremea după Războ.
III. De ce atâta oprelişte ?

Cum bate Dumnezeu (C)
a) – urmările: –
1. debilitatea copiilor.
2. copiii vicioşi, neasc. ind. Loviţi de epilepsie, de boale grele – li se stinge neamul.

Scurtează viaţa

Desfr. Stinge neamul... mor mici.

b) Urmările în suflet:

„Duh de toropeală” **Se răresc Păstorii** Scăderea chiar pierderea de tot a credinţei şi a temerii de Dumnezeu, dov. înjur.

„Îi voi da în mâinile copiilor lor” = fiii neascultării, ai mâniei, ai desfrânării, în loc să fie copii din rugăciune.

Urmările (F):
1. Bolnăvirea fem.
2. Av.
3. sterilitatea
4. Moartea pe picioare
5. Traiul rău.

Ce se mai poate face ? **Răspunderile**.

*

9.I.43

6. I. **Cum cheamă Dumnezeu pe oameni**:

1. Prin glasul conştiinţei.
2. Cu glas din afară – glasul preoţilor Bisericii.
3. Cu necazurile şi toată strâmtorarea: beteşuguri, pagube.
4. Războaie, cutremure, foamete.
5. Anarhia sau secera morţii peste toţi oamenii de pe faţa a tot pământul (Apocalipsă 14,14-20).
6. Chinurile din urmă de la Antihrist, care va chinui pe oameni prin draci.
7. Timp nu va mai fi (Apocalipsă 10,6). Dumnezeu Însuşi îi va chema pe oameni în chip înfricoşat la Judecata din urmă. Vine Dumnezeu tot mai aproape de oameni. Ce-i de făcut ? Pocăinţă.

II. **La calea mântuirii**. Adică la o desfacere a dragostei noastre de lumea aceasta – căci noi nu suntem din lumea aceasta – ci străini şi călători pe-aici.

Ca de pildă omul ce-ar merge undeva într-o cale şi pe cale ar vedea la dreapta şi la stânga ba una, ba alta, şi ar sta şi-ar tot sta şi-ar pierde vremea uitându-se ba la pietri, ba la lemne, ba la dealuri şi la celelalte şi l-ar prinde noaptea pe cale, când nu mai ştie şi nu mai poate merge.

Calea mântuirii e o cale a lui Dumnezeu spre El, şi cu învăţătură să nu pierdem vremea mergând sau să ne prindem inima în cele ce se arată pe lângă cale, că se poate întâmpla să pierdem calea cu totul, şi trece şi ziua. Şi ce-am făcut ?

Mântuirea = fapta lui Dumnezeu prin care ne scoate din legăturile păcatului dacă vrem şi ostenim şi noi – căci Dumnezeu nu mântuieşte cu sila.

În calea mântuirii întâlnim 3 feluri de piedici: 1) lumea; 2) trupul; 3) diavolul.

Biserica – locul de plecare al căii – dă învăţătură cum se biruie piedicile:

1) Lumea o biruim prin: răbdare, iertare şi rugăciune;

2) Trupul îl biruim prin: foame, osteneală şi lepădarea de sine;

3) Pe diavol îl biruim prin: rugăciune, cruce şi Numele lui Iisus.

Calea mântuirii e o cale de pe pământ la cer. Din Biserica luptătoare în Biserica biruitoare, a sfinţilor.

*

Duminică, 10.I.43

7. **Despre pocăinţă.**

I. **Tatăl**, Cel ce a trimis pe Ioan Înaintemergătorul ca să boteze, a propoveduit prin gura aceluia către păcătoşi, zicând: „Pocăiţi-vă !" (Matei 3,2).

II. **Fiul**, când S-a arătat în lume, acest cuvânt a pus ca începătură şi temelie a propoveduirii Sale: „Pocăiţi-vă, că s-a apropiat Împărăţia Cerurilor !" (Matei 4,17).

III. **Duhul cel Sfânt**, când s-a pogorât în chipul limbilor de foc, același cuvânt a grăit prin apostolul Petru: „Pocăiți-vă !” (Faptele Apostolilor 2,38).

„Dumnezeu, trecând cu vederea veacurile neștiinței, vestește acum pe oameni, ca toți, pretutindeni, să se pocăiască” (Faptele Apostolilor 17,30).

Pocăința = Botezul al doilea, singurul care se poate repeta.

Acestea zice Domnul către oameni. Iată ce zice Satana < > (sic). Omul ce alege – aceea va avea.

„De aceea, precum zice Duhul Sfânt: «Dacă veți auzi **astăzi** glasul Lui, nu vă învârtoșați inimile voastre...»... Ci îndemnați-vă unii pe alții, în fiecare zi, până ce putem să zicem: astăzi ! ca nimeni dintre voi să nu se învârtoșeze cu înșelăciunea păcatului.” (Evrei 3,7-8 și 13).

*

11.I.43

8. **Războaiele diavolului cu sufletul** (Luca 22,31-32).

1. **Treptele păcatului**:

1. momeala
2. asupreala
3. lupta
4. învoiala
5. fapta
6. a doua fire
7. robia desăvârșită asupra trupului și a minții
8. deznădejdea
9. omorârea de sine.

Biruie diavolul, fie:

1. partea poftitoare, „plăcerea”
2. partea iuțoasă (irascibilă n.n.) „aprinderea mâniei”
3. partea cugetătoare: mândrie și întunecare **aprinzându-le sau întunecându-le**.

2. **Bătăile prin draci**, sunt cu știrea și îngăduirea lui Dumnezeu – căci omului multă vreme i-a plăcut lucrul lor. Și prin lucrul care i-a

plăcut îşi ia canonul. Nu lasă Dumnezeu ispite peste putere şi ştie de toată osteneala. Exemplu: mândria duce la îndrăcirea minţii.

Prin pocăinţă: cunoscând primejdia în care erai şi lepădând lucrul diavolului din minte, el caută să intre iarăşi, să te întoarcă la cele dintâi. Şi are omul mare război în urma pocăinţei – dar ostenind, ispăşeşte vremea cealaltă.

Sita cu două margini: mândria şi deznădejdea.

Răbdarea în ispite, îi biruie,
Semnul Sfintei Cruci, îi arde,
Postul şi rugăciunea, îi alungă,
Iar smerenia te scoate din sită.

Şi să mai fie cineva să-ţi ajute ţie în vremea ostenelii tale.

Smerenia este: lucrarea Duhului Sfânt de cunoaştere a păcatelor (fără deznădejde)

- a te socoti cel mai de pe urmă (I Timotei 1,15)
- a te socoti o grămadă de păcate (Iov 2,8)
- vrednic de toată ocara şi pedeapsa (II Regi 16,10)
- o mare dragoste de Dumnezeu cu deosebire când te ceartă (Evrei 12,6).

*

12.I.43

9. Unde ţi-i scris numele ? În Cartea Vieţii sau în Cartea neagră ?

„Bucuraţi-vă nu pentru că fug dracii de voi, ci bucuraţi-vă că numele voastre se află scrise în Ceruri” (Luca 10,20).

Ca să ştii dacă ai sau nu ai scris numele tău în Cartea Vieţii veşnice (Filipeni 4,3; Apocalipsă 20,12 şi 15), e destul să cauţi în Cartea neagră, şi dacă te vei afla pe-acolo – află că nu eşti scris în două locuri – urmează să te osteneşti după lege şi să te ştergi din Cartea neagră şi pe măsură ce se şterg semnele tale din Cartea neagră, pe aceeaşi măsură încep să se arate semnele numelui tău în Cartea Vieţii. Şi cu cât osteneşti mai mult şi ceri mai mult mila lui Dumnezeu, cu atât mai luminos se va scrie numele tău în Cartea Vieţii.

Ştergeţi numele voastre din Cartea neagră.

Iată cine-s scrişi pe câteva foi din Cartea neagră:

(I Corinteni 6,9-10; Galateni 5,19-21).

Tâlcuiri.

„Ucenicul" adevărului, iar când vremea o va cere „mucenicul" adevărului.

În ce te află ceasul morții în aceea vei fi socotit.

Nu lăsa de „azi" pe „mâine", căci e socotire vicleană și te prinzi într-însa.

Toate cele ale Cărții negre apropie pe diavol de suflet, și așa se face că intră „urâciunea pustiirii în locul cel sfânt" (Matei 24,15).

Și cu atare lucru în tine nu poți să fii scris în Cartea Vieții, după cum este scris „nimic necurat nu va intra în Împărăția lui Dumnezeu" (Efeseni 5,5).

Osteniți și vă curățiți după calea rânduită vouă, calea Pocăinței, ca să se șteargă numele voastre din Cartea neagră și să se scrie în Cartea Vieții.

*

13.I.43

10. Calea pierzării sau unde duce neascultarea:

Pe calea mântuirii nu poți merge singur, ci dus de mâna nevăzută a lui Dumnezeu, prin mâna văzută a slujitorilor Săi: preoții Bisericii = ascultarea din dragoste = smerenie.

De îndată ce umbli de capul tău, te faci bucurie dracilor, orice ai face. „Cine vrea să se mântuiască, cu întrebarea să călătorească" – că altfel tu nu poți deschilini între cele ce-s: 1) de la Dumnezeu; 2) de la fire și 3) de la diavol. Că diavolul umblă să ți le bage în minte și să te facă să le crezi ca ale tale sau chiar ale lui Dumnezeu, ori ele erau ale lui și tu nu știai și nici pe cine știe nu te lasă să întrebi; că bagă bucurie necurată în tine și mândrie cum că tu ești mai deștept ca alții, și așa să nu întrebi pe cine știe și să prinzi tâlharul.

*

Iată cum l-a prins pe Saul, căci cu o neascultare de duhovnicul său Samuel, l-a atras desăvârșit în calea pierzării.

1) Porunca; 2) Saul a făcut altceva; 3) Samuel îi arată greșala; 4) Saul face pocăință mincinoasă; 5) Samuel e trimis pentru alt rege; 6) În Saul intră duh necurat; 7) Umblă să omoare, omoară preoți; 8) Vin necazurile, filistenii; 9) Merge la vrăjitoare; 10) Vorbește cu morții – cu

diavolul; 11) Diavolul îi prooroceşte moartea: 12) Se şi omoară. Învăţătura Scripturii (vezi Cartea I-a a Regilor).

*

Legea peste păcate este aceeaşi, după cum şi Dumnezeu este: ieri, azi şi în veci, Acelaşi (Evrei 13,8).

De la neascultare şi nepocăinţă începe calea pierzării şi sfârşeşte cu pierzarea veşnică.

Omorârea de sine este păcat împotriva Duhului Sfânt şi n-are iertare pentru că după el nu mai este pocăinţă.

Iată cum se ajunge din greşală în greşală şi din ce în ce tot mai mari, până la cuprinderea desăvârşită a sufletului de către diavol. – **Dumnezeu îl chemase**...

*

14.I.43

11. **Pocăinţa lui David**. (II Regi 12,1-14).

Este pildă de ascultare, când va fi „vremea mântuirii" (Isaia 49,8; II Corinteni 6,2) – că pe vremea lui David nu era mântuire.

I. Păcatul lui David (II Regi 11,15-27). Dumnezeu îi trimite un duhovnic. **Prooroc către prooroc**. (II Regi 12,1).

II. David se mărturiseşte vinovat şi primeşte partea pocăinţei: **Dezlegarea**. (II Regi 12,13).

III. Urmează partea **a doua a Pocăinţei: ispăşirea** (II Regi 12,14; 13; 15,30; 16, Naum 1,3).

1. Se vede strâmtorat să părăsească tronul, ca să nu facă război cu fiul său (II Regi 15,30), deci iarăşi vărsare de sânge.

2. Îşi aude păcatul pe nume (II Regi 16,7).

3. Diavolul îl ispiteşte printr-unul din însoţitorii săi, să mai facă măcar o moarte (II Regi 16,9) şi, având ocrotirea lui Dumnezeu, e smerit întru cunoştinţă.

4. **Dar ca unul ce-şi mărturiseşte păcatul şi ca unul ce cunoaşte lucrarea diavolului cea peste păcate, înlătură ispita** diavolului, răbdând în ispite (II Regi 16,10):

5. Folosul acestei răbdări: umilinţa (II Regi 16,12).

6. Întoarcerea celor ce ţi-au greşit (II Regi 19,19).

Umilinţa sau răbdarea răului este cea mai mare putere din lumea asta asupra răului. Cu umilinţa, care ştii ce putere are, stingi desăvârşit toate flăcările răului.

Chip de umilinţă desăvârşită, ne-a dat Mântuitorul pe cruce: El, Slava lui Dumnezeu, trecând prin cea mai mare umilire cu putinţă pe pământ – **dar ştiind ce putere are** –, a biruit nu numai răutatea dracilor din oameni, ci însăşi puterile iadului le-a rupt, şi a scos oamenii din iad şi de-atunci este mântuire pe pământ.

Mântuirea este roada umilinţei desăvârşite a Fiului lui Dumnezeu, din care acum pot să mănânce oamenii, şi să se mântuiască. (Pomul de odinioară şi pomul de acum).

Să mănânce fără frică !

Învăţăturile lui David către oameni: Psalmul 31,3-7; 33,4-7

1. „Păcatul meu, înaintea mea este pururea” (Psalmul 50,4).

2. „Mi s-a dat imbolditor trupului, ţepuşa Satanei, ca să nu mă înalţ (II Corinteni 12,7). **Umilinţa nu şade cu mândria la un loc.**

*

16.I.43

12. **Păcatele osândirii** (toate vârstele) adică acelea care nu te lasă să ierţi pe nimeni.

Ierţi, te iartă Dumnezeu, nu ierţi tu, nici Dumnezeu nu te iartă.

Păcatele osândirii sunt păcate ale minţii:

1. iubirea de sine
2. slava deşartă
3. mândria sau semeţia.

Cei ce pătimesc de la acestea, nu iartă nici când te rogi de iertare. Unii ca aceştia totdeauna se îndreptăţesc pe sine; unii ca aceştia sunt şi cei ce au începuturi de virtute, dar au rămas pe loc, zicând că faţă de alţii, atâta le ajunge, şi multă laudă primesc de la draci pentru virtuţile lor.

Păcatele minţii (1,2,3) nu se tămăduiesc decât cu **armele cele de-a stânga**: certarea, înfruntarea, ocara şi ruşinarea înaintea oamenilor.

De ce aşa ? – Pentru că astea le sunt leacul împotrivă: smerenia care este începătura pocăinţei. Câtă vreme are cineva pe acestea trei (1,2,3) îi este cu neputinţă să facă pocăinţă adevărată. Peste iubirea de

sine, peste slava deşartă şi peste mândrie, **mântuirea** n-a venit niciodată, ci bătaie de la Dumnezeu.

Şi iată **cum bate Dumnezeu păcatele osândirii**: iubirea de sine, slava deşartă şi mândria:

„Ceartă pe înţelept şi mai înţelept se face, ceartă pe nebun şi ţi-l faci vrăjmaş” (Pildele lui Solomon 9,8-9).

Are Dumnezeu două feluri de bătăi: una prin care te cheamă şi una prin care te lapădă.

Mândrii şi iubitorii de sine şi toţi osânditorii – când le dai leacul, sau când Dumnezeu le rânduie leacul, **armele dreptăţii cele de-a stânga**, dacă nu-s învechiţi în rele, se vor tămădui, dacă-s învechiţi în rele, şi mai mult se vor sminti. Dacă-s învechiţi în rele, smerirea-i îngrozeşte şi neputându-se smeri, sar **în sminteală şi prin sminteală intră Satana în minte**. Asta-i cearta sau bătaia lui Dumnezeu prin care te-a lepădat Dumnezeu, şi aşa te muncesc dracii încă din lumea aceasta.

Nu te pleci sfatului părintesc al slujitorilor lui Dumnezeu, va fi musai să te pleci chinuirii prin draci: **ca totuşi să vii la smerenie şi la mântuire şi tu cel ostenit şi împovărat de durere şi să te mântuieşti şi tu.**

*

17.I.43

Pilda celor zece leproşi (Luca 17,11-19)

I. 1. Mulţumirea şi nemulţumirea

2. Darul lui Dumnezeu şi peste unii şi peste alţii, şi peste vrednici şi peste nevrednici – ca doară-doară bagă de seamă şi aceştia, să îşi schimbe viaţa.

3. Mila lui Dumnezeu biruie preştiinţa – învăţătură pentru noi ca şi noi să avem milă „căci judecata va fi fără milă pentru cei ce n-au făcut milă” (Iacob 2,13).

4. **Lepra** (Numeri 5,1-2) **pedeapsă pentru necredinţă.** Preoţii trebuiau să priceapă şi medicină.

5. Leproşii: „miluieşte-ne pe noi...”

6. Iisus: I-a tămăduit numai cu cuvântul: „Duceţi-vă...” (Luca 17,14).

Iisus a cinstit ceata preoţească.

1:10

II. **Pentru care păcate ceartă Dumnezeu cu lepră ?**

1. Pe sora lui Moise **pentru invidie** (Numeri 12,2).

2. Pe Neeman Sirianul **pentru păcat** (IV Regi 5,1) și **pentru trufie**. Elisei, i-a tămăduit mai **întâi mândria**, că n-a ieșit să-l vadă, ci i-a trimis vorbă, să se spele de șapte ori în Iordan și se va curăți (II Regi 5,10-14). S-a mâniat, dar s-a plecat **sfatului slugilor** sale totuși. **Primirea de sfat e semnul înțelepțirii, chiar de-l primești de la cei mai mici ca tine. Nu știi prin cine te sfătuiește Dumnezeu.**

Domnii, să se păzească de mândrie ca nu cumva să le stea Dumnezeu împotrivă că-i mai tare ca ei. Căci față de mândri e nemilostiv – capătă bătaie peste mândrie ca să-și vedă neputința și apoi va fi milostiv și cu tine, ba chiar prieten.

3. Pe Ghiezi, sluga lui Elisei, **pentru lăcomie de daruri și pentru minciună** (II Regi 5,22-24).

4. Pentru amestec din mândrie în treburile preoțești. Ozia împăratul a luat pe sine cinstea preoțească să slujească în Biserica lui Dumnezeu ca preot și, la certarea arhiereului, i-a apărut lepră pe frunte, că n-a vrut să asculte (II Cronici 26,16-23).

5. Pe nepoții lui Ioab, căci unchiul lor **omorâse**, și l-a certat până și în nepoții săi, pe aceștia lovindu-i cu lepră.

Mila lui Dumnezeu față de pedepsiții Săi: a venit să-i caute și să-i curățească.

1. **Lepra noastră: păcatele.**

2. **Minunea tămăduirii noastre: ascultarea de Dumnezeu, arătarea leprei la preoții Bisericii – că printr-înșii caută Dumnezeu și astăzi pe pedepsiții Săi. Ascultați glasul Domnului și-l împliniți și veți vedea minunea: Astăzi ascultarea e minunea cea mai mare.**

*

19.I.43

„Omul care ascultă de Dumnezeu și Dumnezeu ascultă de el."
Pe calea mântuirii:

13. **Viața sfântului Macarie Egipteanul.**

(Pateric, avva Macarie 1-40)

- Copil dobândit din rugăciune. Fiu de preot. I se arătase Avraam în vis; un înger l-a tămăduit de-o boală, ca să creadă puterea lui Dumnezeu (din pricina nerodirii se opriseră de traiul însoțirii).

- Numit cu numele fericirii „Macarie".

- Au vrut să-l însoare. Nunta, fuga în Pustia Nitriei. (Antonie și Pavel).

- I-a rânduit Dumnezeu povățuitor un bătrân.

- După mutarea părinților, a împărțit toate.

- Ispite: nerăbdarea, mutarea, pocnea și se cutremura casa. **Lupta.**

- Învinuit de (C) – bătaie – nașterea.

- Fuga lui din smerenie – la Antonie, ucenic.

- Luptele cu diav: ... „una este cu care mă biruiești pe mine" . Care ? – „Smerenia ta și pentru ea nu-ți pot sta împotrivă."

- La 40. Darul tămăduirii și al proorociei, (in. Ved.)

(Pc). „voi sunteți dobitoace, de vreme ce aveți ochii răi, iar ea precum este rămâne, femeie: Apă sfințită...

- Tămăduia de boli sufletești: mândria, rătăcirea credinței.

- Învia morții: - 1. „Mare este răul căci și pe Dumnezeu Îl ispitim ca pentru un îndrăcit să se facă un semn așa de mare".

- Ba un P. ci pentru o eparhie înt.

(dialog la morminte).

Ep. - „Nu s-a suit gând de slavă omenească ?

- Inima, întru nevoință se află, temându-se să nu cadă.

2. cu zălogul. „Pentru văduvă a făcut Dumnezeu milă. Însă să știți aceasta că Dumnezeu voiește ca sufletul să fie fără de păcat, și atunci ce va cere va primi."

3. Într-o pricină de omor.

4. Tivga. Chinurile celor ce nu cunosc pe Dumnezeu... „dar sub noi se chinuiesc cei ce au cunoscut pe Dumnezeu însă poruncile Lui nu le-au împlinit în și mai grozave chinuri se află".

- Pe cale, ucenicul lui, a bătut un popă idolesc. Vorba bună ce putere are: „cuv. cel rău și pe cei buni îi face răi; iar cuvântul bun și pe cei răi îi face buni".

Înv:

- „Spune-ne cuvânt." „Am văzut călugări." Dar „eu nu sunt."

- Ocărăște și laudă morții – ce-ți vor răspunde ei, aceea răspunde și tu: **„Ocara ca lauda"**.

- Rug, sfântului Macarie pentru ucenicul său în ispită (C).

= Sfinții Antonie și Pahomie îi vestesc mutarea cu 9 zile înainte. (Era încredințat unui heruvim)

„Scoală-te și mergi cu noi... vezi soborul Apostolilor, Proorocilor, mulțimea mucenicilor, ceata arhiereilor etc... Dă-mi sufletul tău care mi l-a încredințat Dumnezeu ca să-l păzesc în trup; iar acum despărțindu-te de legăturile trupești, ca pe-o bogăție să-l iau cu cinste și **trecându-l prin puterile cele protivnice** să-l aduc înaintea dumnezeiescului Scaun al Stăpânului să se veselească cu toți sfinții cei din veac.”

= Vedenia unuia despre trecerea sfântului Macarie prin vămi:
diavolul: „ - O, de ce slavă te-ai învrednicit Macarie !?

- Nu, căci încă mă tem – nu știu să fi făcut vreun bine.
- Ai scăpat de noi Macarie !
- Încă n-am scăpat de voi.

(Intrând): - A scăpat de noi...

- Cu adevărat am scăpat de voi, cu puterea lui Hristos fiind îngrădit.” „**dincolo de uși !**”

*

19.I.43

14. I. Despre copii

1 – Chemați pe lume de părinți cu frica lui Dumnezeu și cu ținerea **poruncilor**, sunt o binecuvântare și toată tragerea vor avea-o către Dumnezeu = copiii din rugăciune: Samuel, Sfântul Ioan Botezătorul, Maica Domnului Sfânta Născătoare de Dumnezeu (I Regi 1,28).

2 – Aduși pe lume de părinți desfrânați sau trăind în fărădelegi, copiii lor le sunt blestem, că nu trag spre Dumnezeu, ci spre păcat – dacă peste tot mai sunt întregi la trup și suflet. (I Regi 2,12-36; Înțelepciunea lui Solomon 4,3; Psalmul 57).

3 – **Bătaia lui Dumnezeu peste aceștia, nu-i până în sfârșit**, ci până se vor cuminți și nu vor face faptele părinților lor. (Iezechiel 18,23 și 32).

Cine au copii de aceștia ?

1. Toți necununații.
2. Toți cei ce sunt rudenii laolaltă (dacă peste tot au copii și aceștia).

3. Băutorii, cei bântuiţi de duhuri, bolnavii: epilepticii, sifiliticii.
4. Nepotriviţii cu vârsta.
Aceştia sunt copiii vii.

II. Copiii morţi:
1. Din nepotrivire de vârstă, cu o (?) de F(emeie) c-apoi se f(ac) şi natura de ţi-i mai da, se răzbună.
2. Din L(epădare) ridicături, răceală, negrijă.
3. **Sar.**

III. Avorturile
- moarte de om, cer cap de mamă
- păcat strigător la cer.

În ce-ai greşit în aceeaşi să te îndrepţi. Ce-i de făcut ?

Milostenia cu osteneală biruie înaintea judecăţii lui Dumnezeu, căci va fi cu milă celor ce-au făcut milă.

Cum strâmtorează Dumnezeu casa şi avuţia unora ca acestora şi pe ei înşişi ? Cu:
1. vrajbă, bătaie, omoruri.
2. Soţii în primejdie de moarte în război.
3. Primejdii de moarte năprasnică, nespovediţi, neîmpărtăşiţi.
4. Pustiirea avuţiei prin foc, prin duhuri rele.
5. Lepădarea de Dumnezeu.

Şi păcatele strigătoare la cer capătă iertare, dacă strigi şi tu până mai ai vreme.

*

20.I.43

15. Despre cele două duhuri

Alt copil din rugăciune (unul sfântul Macarie) altul sfântul Eftimie cel Mare povăţuitor de suflete către Dumnezeu.

Azi, tânguirea poporului, că nu aud cuvântul lui Dumnezeu, că şi păstorii, ca şi ei, au poveri din naştere şi dacă nu se îndreaptă purtarea oamenilor nu li se vor mai naşte povăţuitori, ci chinuitori. „Îi voi da în mâinile copiilor lor."

Duhul temerii de Dumnezeu de la naştere începe, precum şi duhul răzvrătirii tot de atunci începe. Sufletul Dumnezeu îl dă şi e curat, însă forma în care lucră el în lume, atârnă de părinţi. Unii trag spre

Dumnezeu, alții spre păcat. Unii se apropie de Dumnezeu, alții de Satana. **Asta din părinți atârnă.** Z P.Sar....? (zile, posturi n.n.)

Viețile sfinților toate se aseamănă. Cetele sfinților de aci se trag: cuvioșii, mucenicii, mărturisitorii și propoveduitorii.

În toți aceștia a lucrat Duhul Sfânt, aducându-i în bună cunoștință de sine și de Dumnezeu, sporind în ei smerenia, care e grea de înțeles, că-i dar mai presus de fire și de înțelegere: ploaia de aur care crește pe om de la chipul lui Dumnezeu la asemănare, care-i face **dumnezei după dar** și lucrători de fapte dumnezeiești. Aceștia pe măsură ce-i luminează Darul lui Dumnezeu pe aceeași măsură se văd mai păcătoși decât toți oamenii.

I. Prin **Darul lui Dumnezeu** ajungi la lumina nemincinoasă care îți **arată** toată nemernicia față de sfințenia lui Dumnezeu = **duhul smereniei**.

II. **Duhul Satanei**, sau al mândriei, încă are o lumină, însă o lumină mincinoasă care **ascunde** dinaintea ochilor tăi păcatele tale, și te umfli de părere **că tu ești sfânt**.

1. **Sfinții** (duhul supunerii) – faptele le sunt dovada, roadele – s-au numit pe sine păcătoși chiar când le strălucea fața ca soarele (avva Sisoe 14).

2. **Îndrăciții** (duhul îndărătniciei) – se numesc pe sine sfinți, și defaimă tot ce-i sfânt în Cer și pe pământ. „Nu voi crede...”

Desăvârșirea ? „O prăpastie de smerenie.” (Sfântul Isaac Sirul).

Lasă-te duhul din tine să te numești păcătos ? – Și știi ce duh e în tine.

*

21.I.43

16. **Despre spaimă și curaj**

Sfântul Maxim Mărturisitorul. Mucenia lui pentru credința adevărată. Dovedirea cu minune: graiul fără limbă; i-au tăiat și mâna; surghiunia; 3 lumini din mormânt; semnul Sfintei Cruci 3/2 degete.

Propovăduirea de Dumnezeu în lumea aceasta, întotdeauna a fost împreunată cu primejdii de moarte, de aceea pe Dumnezeu nu L-au putut propovădui decât cei ce s-au lepădat cu totul și de propria lor viață.

Luptarea cu cei trei vrăjmaşi ai mântuirii (3) sporeşte puterile sufletului şi pe aceeaşi măsură coboară Dumnezeu darul şi întărirea adevărului în inimă. Adevărul este o realitate vie şi în cine sălăşluieşte adevărul, e din ce în ce mai viu.

Viaţa nerisipită în **patimi** o ocroteşte Dumnezeu şi oriunde ocroteşte Dumnezeu nu este frică de moarte, ci dimpotrivă (Psalmul 35,9).

Cei ce-s streini şi călători aici pe pământ (Evrei 11,13), n-au frică de moarte, ci ca pe-o dezlegare din cele de aici, aşa o socotesc. Unii ca aceştia nu se înfricoşează de nimic din lumea aceasta – afară de păcat.

Viaţa curată e cheia mărturisirii neînfricate a lui Dumnezeu: rostul vieţuirii noastre. **Aceştia, când va veni ziua de târg, nu-şi vor pierde capul**, ci se împlineşte cu ei cuvântul Scripturii: „Când vine prăpădul, inima lor prinde putere". Cu totul întors, în ce priveşte spaima.

Iată cine pătimeşte de spaimă: cei ce au în ei lucrarea morţii, pătimaşii care-şi irosesc rădăcinile vieţii, vlaga vieţii – vrăjiţi de momeala plăcerilor.

Păcatul e lucrătorul morţii, şi cei ce se sperie şi de umbra lor sunt cei încărcaţi de săgeţile morţii. Scoateţi-le afară şi se vor tămădui ranele voastre şi **spaimele vor fugi de la voi.**

Cuvântul Scripturii: **„Inima înrăită e plină de spaimă..."** (Înţelepciunea lui Solomon 17,10). Iar când vine prăpădul spaima **creşte şi mai mare**. „Fricoşii" (Apocalipsă 21,8).

De la părinţi pricină: Cu ce sămânţă i-ai chemat în lume, ca să le ştii sfârşitul.

- Părinţi desfrânaţi, aduc copii cu aplecare spre păcat şi păcatul: spaimele morţii, vedenii chinuitoare, că oriunde sunt clenciurile diavolului, nu întârzie să vie şi să-şi facă lucrul. Asta-i neghina lui pe care trebuie să o alegem afară din sămănătura de oameni (Matei 13,24-30).

*

22.I.43

17. **Despre darul preoţiei**

Preoţia Mântuitorului = Jertfa de pe cruce şi preoţia noastră.

1. **Mântuitorul**: **Împărat, Arhiereu** şi **Profet.**

2. Apostolii și urmașii lor preoții sunt slujitorii în lume ai **acelei** Preoții: **a Mântuitorului**. „Iată dau vouă cheile (cunoștinței) Împărăției Cerurilor... Cine vă primește pe voi, pe Mine..." (Matei 16,19; 10,40).

Iar după Înviere: „Datu-Mi-S-a toată puterea..."

La Înălțare i-a binecuvântat (Luca 24,51).

La Pogorârea Duhului Sfânt i-a botezat cu Duh Sfânt numai pe apostoli (Faptele Apostolilor 2,3).

3. De atunci până astăzi s-a nădit **un lanț neîntrerupt** al slujitorilor **acelei Preoții a Mântuitorului**, încât fiecare dintre noi, avem purtând pe cap mâna înaintașului nostru, iar acela a înaintașului său – șir neîntrerupt până la Mântuitorul, **Care este primul și singurul Preot Mântuitor al sufletelor noastre din Împărăția întunerecului și împreună lucrător cu noi, în toate zilele până la sfârșitul veacurilor** (Matei 28,20). Iar începătura mântuirii a fost Jertfa de pe cruce. **Deci Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu n-a tăgăduit crucea ci a adus jertfa (cea mai curată jertfă) și printr-însa mântuirea. De aci începe arhieria mântuitoare, căci până aci jertfele vechi nu aveau puterea aceasta**. Așadar, cine tăgăduiește crucea, tăgăduiește și lucrarea de pe cruce și se află în afară de lucrarea ei. „Îi arde Taina Crucii".

Aceștia-s „cu domnul fără cruce" care este diavolul, sau hristos mincinos și acuma-s mulți de aceștia printre oameni (sectari n.n.).

Treptele preoției, iată-le **de la început**. Sfântul Apostol Timotei: Diacon, Preot și Arhiereu și apoi el la rândul lui, primind sfatul de la sfântul Apostol Pavel să fie cu grijă pe cine-și pune mâna ca să-l primească în preoție, în șirul neîntrerupt până în zilele noastre.

Prin urmare cine se află în afară de ascultarea de acest șir neîntrerupt al Preoției, se află în afara mântuirii – ascultând de diavol – domnul fără cruce.

1. Răspunderea Preoției.
2. Răspunderea ascultătorilor.

*

23.I.43

Despre pomenirea morților

Pe oameni îi sperie moartea numai pentru că nu-s gata de ea. Îi mai sperie și pe aceia ce peste măsură s-au lipit de firea pământească a vieții; iar când vine ceasul despărțirii se înfricoșează văzându-și încă pe patul morții rătăcirea în care le-a plăcut.

Atunci trebuie să vadă toți, că **nu în firea** aceasta avem cetatea stătătoare (Evrei 13,14), ci pe firea cea veșnică trebuie s-o câștigăm: **firea cea dumnezeiască, la care eram chemați.**

„Oricât s-ar părea de neînțeles, e un adevăr ce nu se poate tăgădui: **că venim în lumea aceasta, nu ca să venim într-însa, ci ca să ne scăpăm de ea**. După cum merg oamenii la război nu ca să rămâie în război, ci ca să scape de el. În nădejdea păcii, oamenii merg la război."

„Așa și noi pentru Împărăția Cerurilor, ne cercăm pe pământ, pentru viața veșnică ne luptăm în viața aceasta."

„Adevărații credincioși n-au socotit viața aceasta altfel, decât ca un stagiu militar. Toți ostașii trebuie să-și facă vremea de cătănie și apoi să meargă acasă. Și precum ostașii **numără zilele** și se gândesc cu bucurie la întoarcerea acasă, la fel și creștinul luminat cugetă neîncetat la sfârșitul stadiei și la întoarcerea Acasă, la întoarcerea la Tatăl." (Velimirovici).

Pe cei ce au tocmirea aceasta, moartea nu îi mai sperie – după cum pe unul din temniță, ziua ieșirii dintr-însa. Numai cât să nu iasă cu de la sine putere, că mai mare rău pățește.

Nu e cum li se pare la oameni **„că morții au murit"**. **Morții sunt mai vii ca noi**. Ori că sunt la bine, ori că sunt la rău – un loc la mijloc nu este, Mântuitorul ar fi spus-o. Cel mult viața aceasta, asta da – că de aici poți merge ori la bine, ori la rău.

În câte feluri pot muri oamenii ?

1. Copii mici: uciși de părinții lor;
   nebotezați;
   botezați.
2. Oameni mari: în pocăință;
   în necredință;
   în păcate;
   în ucidere de sine după suflet sau după trup;

în moarte năprasnică.

Mulți au avut însă vreme de pocăință alții n-au mai avut, exemplu în război.

3. „Mutarea sfinților”

În obștea Bisericii nu este granița morții. Între Biserica luptătoare și Biserica biruitoare este o mare legătură și cine-i curat are parte de ea. „Comuniunea sfinților...”

Puterea rugăciunii pentru morți. (II Macabei 12).

1. Pomenirea morților
2. Liturghiile pentru morți.

Cercetarea sufletului și mărturia duhovnicului. **Mă voi întâlni cu fiecare din voi. Toți ne-om întâlni de mai multe ori, peste hotarele mormântului.**

*

25.I.43

18. **Ce propovăduiesc oamenii** ?

- unii: lumea aceasta;
- alții: pe ei înșiși;
- unii: pe diavolul și lucrările lui;
- iar alții propovăduiesc pe Dumnezeu, **singurii care vor și vedea fața lui Dumnezeu** (Matei 5,8).

Cei dintâi propovăduiesc tocmai lucrurile de care trebuie să ne izbăvim: cele trei piedici în calea mântuirii. Aceștia sunt mulți, mulți de tot și sunt și cu nume de creștini.

Cei de-al doilea sunt puțini, **însă** propovăduirea lor neînfricată, a Împărăției lui Dumnezeu, i-a făcut vestiți din neam în neam până la marginile lumii, și când vrea Dumnezeu, prin cei puțini biruie pe cei mulți. **Pe cuvântătorii de Dumnezeu**, depărtarea de vremi, trupul sau mormântul nu-i desparte – căci ei trăiesc după Duhul lui Dumnezeu pentru care nu sunt granițe.

Între Biserica luptătoare sau popovăduitoare și între Biserica biruitoare din ceruri, sunt mai multe legături: Hristos Dumnezeu și sfinții și firul de rugăciuni ale noastre către Dumnezeu și sfinți: toți în același Duh.

Propovăduirea de Dumnezeu neînfricată vine de acolo că într-unii ca aceștia Dumnezeu și-a făcut sălaș (Ioan 3,34) și Dumnezeu este Cel

ce Se propovăduieşte pe Sine prin unealta Sa. Singur Dumnezeu preabunul are dreptul să Se propovăduiască pe Sine.

Orice altă propovăduire e în afară de Dumnezeu, dacă nu chiar protivnică.

„Tot cel ce nu e cu Mine, e împotriva Mea" (Matei 12,30).

Propovăduirea de Dumnezeu vine pe măsura lepădării de sine şi de orice altă propovăduire, **ca să faci loc lui Dumnezeu, căci El este grăitorul neînfricat**.

De ce se răresc păstorii ?

De ce slăbeşte propovăduirea lui Dumnezeu între oameni ?

În ce-L priveşte pe Dumnezeu – trimiţătorul sufletelor în lume – nu e El de vină, ci de la părinţii de pe pământ pricină, iubitori de păcate fiind – îi încarcă cu poveri şi-i bagă într-o temniţă grea şi nestrăvezie spre Dumnezeu de unde au venit şi unde trebuie să se întoarcă, şi încă nu singuri.

Iar după naştere, văzându-i că sunt răi – cum i-au făcut aşa îi au – îi mai încarcă şi mai mult dându-i la toţi răii, crezând că aşa-i îndreaptă. Unii ca aceştia greu vor putea propovădui pe Dumnezeu, ei vor propovădui din piedicile, păcatele în care s-au născut. Iar Dumnezeu ca plată, va da pe părinţi în mâinile copiilor (Înţelepciunea lui Solomon 11).

Urmările desfrânării: ce copii aduci pe lume:

- părinţii necununaţi (Înţelepciunea lui Solomon 4,6): debilitate congenitală fizică, psihică, boli;
- părinţii beţivi: copii epileptici – îndrăciţi, nebunie;
- părinţi cu grad de rudenie: nervoşi, criminali.

Necredincioşi în Dumnezeu – propovăduitori ai diavolului.

*

26.I.43

19. Cum cheamă Dumnezeu pe oameni

1. Prin glasul tainic al conştiinţei;
2. Prin glasul dinafară al slugilor Sale – preoţii;
3. Certându-i cu necazuri şi toată strâmtorarea: beteşuguri, pagube;
4. Cu bătaia războaielor, foametea.

5. Cu pustiirea anarhiei, sau viforul morții peste toți oameni de pe fața pământului când: **timp nu va mai fi** (Apocalipsă 10,6). Ci cei ce vor pomeni măcar numele lui Dumnezeu, se vor mântui și aceia (Ioil 3,5; Faptele Apostolilor 2,21).

6. Chinurile din urmă de la Antihrist, care va chinui pe oameni prin draci;

7. **A Doua Venire a Mântuitorului: Dumnezeu Însuși îi va chema pe oameni și pe morții din morminte, în chip înfricoșat la Judecata din urmă. Atunci mulți ar vrea să moară însă nu mai pot, ci vor trebui să-și primească plata veșnică** (Matei 25,31-46).

Prin urmare, pe măsură ce cheamă Dumnezeu pe oameni și **oamenii nu se desfac de rele**, pe aceeași măsură vin pedepse tot mai mari peste biata lume. Cheamă Dumnezeu pe oameni la Pocăință căci numai așa se vor cunoaște pe sine și pe Dumnezeu. **Caută Dumnezeu pe oameni să îi scrie în CARTEA VIEȚII VEȘNICE „Iar viața veșnică este aceasta: să Te cunoască pe Tine, Dumnezeule cel veșnic și pe Iisus Hristos pe Care l-ai trimis lumină în lume...**” (Ioan 17,3).

Iar slugile Sale, glasurile de dimineață ale fiecărei vremi, (la Același) cheamă pe oameni, la Hristos cel răstignit. Ca tot cel ce crede și face poruncile Lui, să nu piară ci să aibă viață de veci.

Căci: **Nu este alt nume în Cer sau pe pământ în care să ne mântuim, decât piatra din marginea unghiului: Hristos Fiul lui Dumnezeu** (Faptele Apostolilor 4,12). Prin El ne cheamă Dumnezeu iar acum ne-o strigă cu tunul (Faptele Apostolilor 3,19). Fericit cine ascultă și înțelege ce aude... glasul de dimineață...

7. Atunci va veni pe văzutele (Luca 17,20; 18,8; 21).

*

28.I.43

20. Calea mântuirii

Din apele diavolului cu care îneacă lumea, nu este scăpare, decât în corabia mântuirii: **Biserica lui Hristos și lucrarea ei între oameni.** Se zbat oamenii în apele amare ale diavolului, și totuși lucru de neînțeles: unii nu vor să întindă mâna să scape: **scuipă mâna ce li se întinde ca să-i scape**.

Cei ce primesc să intre în corabie – Biserica – şi să primească veşmântul ei, vor fi chemaţi la nunta Fiului de Împărat şi scrişi în Cartea Vieţii.

După cum cineva nu se poate izbăvi de valuri sau să iasă dintr-o mlaştină, numai prin puterile sale, aşa nici din gloata de păcate nu vei putea să ieşi tu singur, de nu-ţi va da cineva o mână. E Mâna Sfântă a lui Hristos, cu care a scos pe Petru din valuri. De la tine atâta se cere, să vrei şi tu ce vrea Dumnezeu.

Hristos, Fiul lui Dumnezeu, prin Biserica Sa, nu numai o mână îţi întinde: Braţele părinteşti ţi le întinde – măcar de-ai fi păcătos ca un drac – căci de-i vrea şi tu, mai alb decât zăpada te va face (Psalmul 50,8).

Mântuirea pentru tine, abia din Biserică începe. Intrarea în Biserică e începătura mântuirii. Calea mântuirii de-aci începe; din Biserica luptătoare şi ţine până ajungi în Biserica triumfătoare – cale în care înveţi să desfaci dragostea ta de lumea asta – căci noi nu suntem din lumea asta, ci numai străini şi călători pe-aici, spre cercarea cuminţeniei noastre încotro înclină cumpăna. **Noi suntem de obârşie divină. De la Dumnezeu am ieşit şi iarăşi la Dumnezeu cătăm să ne întoarcem** (Ioan 13,3).

Unii în vremea întoarcerii mai văd pe lângă cale, ori la dreapta, ori la stânga, ba o muiere, ba o avere, aur sau mărire şi mai zăbovesc pe lângă cale şi se poate să vie noaptea şi le-a trecut vremea şi nu mai află calea şi aşa i-a cuprins întunericul.

Cine şi-a aflat rostul şi îşi ştie obârşia să nu mai caute nici la dreapta, nici la stânga.

Calea mântuirii, e de pe pământ la cer.

Prin urmare, ce e mântuirea ? **Fapta milostivirii lui Dumnezeu, prin care ne scoate din apele diavolului dacă vrem şi ostenim şi noi.** Fără să vrem şi noi, cu sila nu ne mântuieşte nimeni.

Numai pe calea mântuirii venim întru bună cunoştinţă de noi înşine şi de Dumnezeu, Tatăl nostru, la Care ostenim să ne întoarcem. Pe cale, avem lumina Hristos, Fiul Tatălui, prin Care s-a făcut tot ce s-a făcut: şi mântuirea noastră.

Piedicile ce le întâlnim: 1) Lumea
2) Trupul
3) Diavolul.

Le biruim: 1) răbdarea, iertarea, rugăciunea
2) foamea, osteneala, lepădarea de sine
3) rugăciunea, crucea, smerenia.

„Temeiul mântuirii este aproapele.”

Diavolul dă sfatul învrăjbirii cu de-aproapele; diavolul silește pe oameni să i se **dea** lui unii pe alții.

Pe calea mântuirii nu poți merge singur: **Ascultarea.**

(Texte Matei 5,44; 7,21; Marcu 11,23-26).

*

29.I.43

21. **De cine ascultă oamenii** ?

- de sfaturile lumii: de sfaturile omului pătimaș să nu asculți.
- de sfaturile firii vremelnice;
- de sfaturile diavolului cele viclene.
- **iar alții ascultă de cuvântul lui Dumnezeu.**

Și fiindcă oamenii nu se pot apropia de Dumnezeu câtă vreme sunt închiși în fire pătimașă, ca de la El să audă cuvintele vieții veșnice – a rânduit slugile Sale printre oameni zicând: „Cine vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă și pe Cel ce M-a trimis pe Mine; iar cine se lapădă de voi de Mine se lapădă și de Cel ce M-a trimis pe Mine” (Luca 10,16).

În calea mântuirii, nu poți merge singur, ci ajutat de mâna nevăzută a lui Hristos Fiul lui Dumnezeu – Fratele nostru cel mai mare, care poartă mâna văzută a slugilor Sale: Preoții Bisericii.

Mântuitorul îți întinde mâna prin preoții Săi. Unii o scuipă, alții o sărută. Cei ce o primesc, ascultă povețele ei și biruie piedicile în calea mântuirii. Aceștia sunt cei ce primesc pocăința cu toate ostenelile ei. Aceștia sunt: cei ce biruie sfaturile lumii, biruie sfaturile firii vremelnice și alungă șuieratul de șarpe din inima lor.

Aceștia sunt ascultătorii lui Dumnezeu, frații de ascultare a lui Iisus – Care a fost ascultător de Dumnezeu până la moarte și încă moarte de cruce.

Ascultarea sperie pe oameni. De ce ?

- Nu vor să se lapede de sine și de viața aceasta: „Cine își va lipi inima de viața aceasta, va pierde pe cealaltă. Cine își va cruța sufletul său – nevrând să lupte lepădându-se de sine, până la moarte dacă trebuie

– pentru cuvântul Dumnezeului celui adevărat – unul ca acela se va trezi scris pe lista fricoşilor şi nu va avea parte de viaţa veşnică."

Toate acestea, pentru puţinătatea credinţei în Dumnezeu – neştiindu-I puterea.

În cei puţini cu credinţa – că şi-au irosit puterile în păcate – a întors diavolul ochelarii speriind pe oameni: **că umilinţa e moartea, adevărat că umilinţa e o moarte însă diavolul nu spune că e chiar omorârea sa.**

De aceea vă spun, că ascultarea şi umilinţa, sau iertarea răului, **în lumea aceasta, este puterea cea mai mare, cu aceasta a rupt Mântuitorul pustiind însăşi tăriile iadului.**

Puterea aceasta ne-a dat-o şi nouă slugilor Sale, şi tuturor celor ce vor să-I fie ucenici şi fraţi.

Astăzi, în vremea noastră însă, ascultarea, este minunea cea mai mare.

Texte: Pocăinţa lui David (II Regi 12,1-14).

*

30.I.43

„Mari dascăli ai lumii şi ierarhi:
Sfinţii Vasile cel Mare, Grigorie Teologul şi Ioan Gurădeaur"

Canoanele sfântului Vasile împotriva curviei.

Vremile dintâi, vremi de prigonire asupra creştinilor.

Întrebarea corintenilor despre căsătorie.

Răspunsul sfântului Pavel. I Corinteni 7.

Duhul decăzut în care au căzut creştinii **după încetarea prigonirilor, că dacă n-ar fi trimis Dumnezeu pe sfântul Ioan Gurădeaur, ar fi trebuit să vie Hristos a doua oară.**

Tâlcuirea canoanelor sfântului Vasile.

Sământa de om: - pervertirea ei
- convertirea ei.

Taina unei vremi de 7 ani.

I Corinteni 6,15-20

Sfinte Liturghii: - împărtăşirea mistică
- împărtăşirea sensibilă

*

2.II.43

23. Tu cine ești ?

Unul este Domnul și dătătorul vieții și este unul care răcnind umblă să ia domnia și să fie el stăpân pe oameni.

I. Pe cine l-ai primit să-ți fie Domn ? De aci se despart apele. **Aci e cumpăna apelor. Hristos Fiul lui Dumnezeu, îți este lumină sau sminteală ? Pe Hristos Fiul lui Dumnezeu Îl primești să-ți fie învățător al vieții sau mai ai și pe alți învățători împotriva Lui.** „Cine nu este cu Mine este împotriva Mea” (Matei 12,30).

Ba și „spre semnul Lui se vor împotrivi” – Sfânta Cruce – și nu-i mirare, căci are puterea să ardă pe Domnul fără cruce.

Băgați de seamă cum vă faceți semnul crucii și cunoașteți câtă împotrivire vă face... „necălu”... (sic).

„Iar prin sufletul tău va trece sabie, ca să se dea pe față cugetele multor inimi” (Luca 2,35).

Sabia cea mai grea pentru Maica Domnului a fost răstignirea pe Cruce a Fiului Său. Și tot răstignirea pe Cruce – sminteală „celor ce pier” (I Corinteni 1,18).

Taina Crucii, a dat pe față cugetele oamenilor și i-a despărțit desăvârșit.

Și-i și firesc să îi despartă, căci Sângele Mielului este numai pentru cei ce se mântuiesc: **curățire de păcate**, pentru cei ce se smintesc **pricină de judecată.**

Nouă ne este foarte ușor **să nu ne smintim** de Taina Crucii și de Sângele Mielului, care a sfințit-o, căci noi suntem **după** Înviere, mai greu era pentru cei ce încă nu vedeau decât răstignirea. Și mulți s-au poticnit atunci.

Tovarăși cu acei de astăzi care nu văd în Hristos decât răstignirea și n-au ajuns la Înviere – iar alții vor mereu răstignirea lui Dumnezeu – ca să aibă pace de El să-și facă de cap. Aceștia sunt scriși cu numele în Cartea Neagră. **Aceștia nu sunt ai Mielului.**

II. **Unde ți-i scris numele** ?

III. **Cum ai ajuns acolo** ? **„Mai tare le-a plăcut păcatul decât voia lui Dumnezeu”** (Ioan 12,43).

IV. **Apocalipsă 12;13**: „lumea aceasta” și voile satanei.

V. Primeşte pe Domnul că nu este sminteală într-Însul, ci în mulţimea fărădelegilor.

*

4.II.43

24. **Păcatele mâniei**

Precum sămânţa de om este o putere de foarte mare preţ pentru sănătate şi întregimea minţii şi precum Satana umblă să tâlhărească pe oameni de ea cu momeala păcatelor, aşa umblă să strice încă o putere care o are omul: **puterea mâniei**. Ne este dată de la Dumnezeu împotriva diavolului şi a lucrărilor lui: păcatele noastre. Precum câinii ciobanilor, împotriva lupilor nu împotriva oilor.

Umblă diavolul ca să întoarcă săgeata aceasta de pe sine, pe oameni. **Aşa mânia ajunge să fie păcat şi pricină de despărţire de Dumnezeu**.

Avem porunca iubirii de oameni **chiar iubirea de vrăjmaşi – ca unii ce nu ştiu ce fac; temeiul mântuirii chiar, e aproapele**. Ori vrăjmaşul mântuirii noastre se ascunde dincolo de om şi-l înghesuie pe fratele tău cu vorbe rele, cu necredinţă, cu întărâtare, iar pe tine pe de altă parte îţi întărâtă câinele mâniei – să i-l dai lui.

Al cui lucru s-a făcut ? Creştinul a uitat porunca lui Dumnezeu şi s-a biruit de diavolul (Matei 5,21-22).

Aşa câinele tău care trebuia să păzească oile – iar oile sunt virtuţile – s-a dat după obiceiul lupilor: aşa izbuteşte diavolul să-ţi **sălbătăcească şi puterea mâniei – până când o întoarce la întărâtare desăvârşită şi împotriva Stăpânului oilor: împotriva lui Dumnezeu**: înjurătura... de Dumnezeu, de Paşti, Biserică, Cruce şi de toate cele sfinte.

Ştia diavolul că de unul ca acesta se depărtează Dumnezeu tot mai tare (Zaharia 11,9) şi aşa i se face el stăpân şi dumnezeu. El îi dă poruncile de-acu încolo. Ei sunt fiii diavolului.

Şi care sunt poruncile diavolului ? **drăcuiala, sudalma, înjurătura, blestemul, jurământul, păcatele, ura de oamnei, ura de Dumnezeu – uciderea de oameni, uciderea de sine – şi de-ar putea l-ar ucide şi pe Dumnezeu: cu un cuvânt: vijelia pustiirii: iadul pe pământ**.

Aşa dă şarpele cel mare război cu sfinţii „şi îi biruie” (creştini fiind şi aşa făcând) (Apocalipsă 13,7-8).

*

6.II.43

25. Sita cu două margini

„Simone, Simone, **iată v-a cerut satana să vă cearnă ca pe grâu** iar Eu m-am rugat să nu scadă credinţa ta, şi tu întorcându-te odată, întăreşte pe fraţii tăi” (Luca 22,31-32).

„Toată lumea aceasta zace în cel rău” (I Ioan 5,19) „lumea” pentru care **nu** s-a rugat Mântuitorul (Ioan 17,9), ci numai pentru cei „aleşi” din lume, **ca nu cumva să se piardă şi ei cu lumea. În vremea noastră vedem – fiind Dumnezeu lumină – vedem: lupi îmbrăcaţi în piele de oaie, vedem: oile amestecate cu lupii şi vedem: lumina amestecată cu întunerecul: în vremea noastră trebuie să propovăduim din nou încreştinarea oamenilor**.

1. Apele diavolului umblă prin sângele oamenilor şi-i otrăveşte, (după cum spune cântarea bisericească: „**De sângele dracilor** mă izbăveşte prin sângele cel curs prin milostivire din coasta Ta”, Canonul sfinţilor, Irmos, Peasna a şasea).

2. Gloata păcatelor le-a înţepenit sănătatea şi mintea.

Iar 3. „Stăpânul lumii acesteia” (Ioan 14,30) le dă să mănânce pită amară de neghină.

4. Iar în ochii sufletului le azvârle cu pleavă **ca să nu vadă pe Dumnezeu** şi pe ei înşişi, ci numai cele din lumea de aici, care – precum este scris – **nu va moşteni Împărăţia lui Dumnezeu**.

Sita este lumea şi trupul,

Sitarul Satana,

În sită, mulţimea păcatelor cu care tot îmbulzeşte Satana zidirea lui Dumnezeu, ca s-o slăbească în răbdare, s-o ameţească, s-o întunece, să o biruie, şi la urmă desăvârşit să o înghită.

Dacă nu te dezmeticeşti „astăzi” să pricepi unde erai şi să ieşi la lumina Hristos, „mâine” poate că te înghite moartea şi în ce te-a aflat moartea, în aceea vei fi pe vecii vecilor – căci vremea ta s-a sfârşit şi tu n-ai băgat de seamă.

Toropeala păcatelor ţi-a întunecat mintea, căci tu ai iubit mai mult „spurcăciunea cărnii” decât Împărăţia lui Dumnezeu.

II. Iată cum te trezeşti în sită: treptele păcatului.

III. Izbirea minţii de cele două margini: **RM=H=deznădejdea**.

(După smerita noastră părere, e posibil ca RM să însemne „răutatea mândriei” sau „răul cel mai mare”, iar H poate fi „haosul” din mintea şi sufletul omului fără Dumnezeu, care duce la deznădejde, n.n. † Daniil).

IV. 1. Răbdarea în ispite îi biruie: „Întru răbdarea ta...” (Luca 21,19).

2. Semnul Sfintei Cruci îi arde.
3. Postul şi rugăciunea îi alungă.
4. Slugile lui Dumnezeu îţi ajută.
5. Iar smerenia te scoate din sită.

Iată pe cei ce îngenunchează înaintea altarului şi se spovedesc.

Psalmul 136,8; Fapte 4,11-12.

*

7.II.43

26. Cum cheamă Dumnezeu pe oameni la credinţă

În două feluri: - **căutând după tine**
- **fugând de tine**.

Nu noi trebuim lui Dumnezeu, ci nouă ne trebuie să-L căutăm, **căci fără Dumnezeu se face iad toată viaţa noastră**.

Iată cum cheamă Dumnezeu pe oameni. < > (sic)

Şi la oameni li se pare că a fugit Dumnezeu de noi, când de fapt, noi suntem fugarii.

„În vremea prăpădului inima omului prinde putere.” Când sunt mai mari necazurile şi când ni se pare că e mai departe Dumnezeu de zidirea Sa – atunci e tocmai întors: **cei ce cred, ajung la credinţa cea mai mare, şi în aceea îi primeşte Dumnezeu.**

Ba şi pe „văzutele” vine A Doua Venire a Mântuitorului.

Atunci necredincioşii săracii: **toţi necredincioşii din lume şi din toate vremile** vor păţi necazul cel mai mare văzându-şi amăgirea vieţii şi **plata necredinţei**.

Prin urmare nu fuge Dumnezeu de frica oamenilor, ci fuge o vreme ca să-i sporească pe cei credincioşi până la măsura credinței cu care credea Iisus, în Dumnezeu-Tatăl.

Uneşte bruma ta de credință cu credința cu care credea Iisus în Dumnezeu-Tatăl; „puternic întăriți”, un duh cu Domnul, şi va sălăşlui în inimile noastre. Iată ce e Sfânta Împărtăşire: sporirea credinței până la „starea bărbatului desăvârşit”. (Galateni 3,26; Efeseni 3,16-17; 4,13; Coloseni 2,3).

*

27. **Duminica fiului risipitor**

Într-o pildă pe scurt: fapta de căpetenie a celui mai mic dintre fiii lui Dumnezeu: întregul neam omenesc.

Înainte de a fi lumea văzută a făcut Dumnezeu lumea nevăzută: pe Îngeri. Aceştia sunt subînțeleşi în Feciorul cel mai mare. După ce a făcut lumea Îngerilor, a făcut Dumnezeu din nimic lumea văzută şi pe om. Iar pilda fiului risipitor, e toată istoria vieții omeneşti pe scurt. Şi cât e de pe scurt, totuşi ieşirea din orânduială şi desfrânarea îi sunt toată istoria necazurilor, în pământ străin, unde a ajuns slugă la domn viclean (Diavolul, stăpânul lumii acesteia) care l-a pus să-i pască porcii patimilor.

Într-un târziu, rupt de foame – fără pâinea vieții oamenii mor pe picioare „Ştiu că ai nume, că trăieşti, dar eşti ca un mort” (Apocalipsă 3,1) – şi-a dat seama **că era mai bine Acasă la Tatăl său. Şi aşa a pus gând să se întoarcă de unde putea să nu se ducă.**

Ajuns sărac, pustiit de vlagă, pune gând să se întoarcă. Tatăl, îl vede **de departe** şi-l primeşte, brațele părinteşti i le întinde, îl sărută şi mare bucurie se face în ceruri...

*

28. **Schimbarea la Față**

Dar voi, cine-Mi ziceți că sunt ?
- Unul ca mulți alții ?
- sau **Unul ca nimeni altul** !

După 6 zile Schimbarea la Față. Mărturisirea Treimii. „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, pe Acesta să-L ascultați” (Luca 9,35).

Strălucire mai puternică decât soarele că „au căzut”...

- Le-a arătat dumnezeirea Sa, ca să nu deznădăjduiască într-Însul, când Îl vor vedea batjocorit şi răstignit, ci să priceapă că de bunăvoie a venit spre acestea.

- Moise şi Ilie – vorbeau cu Iisus. După vorbe i-au cunoscut apostolii.

- Du-te mărturiseşte şi tu în iad, să mărturiseşti şi tu – precum (dreptul) Simeon[40] şi Ioan[30] (Botezătorul) – că vin să izbăvesc pe toţi cei ce vor crede, aşa precum M-ai văzut.

- Tu, Ilie, aşteaptă unde eşti, Înălţarea Mea de pe pământ.

„Comoara, în vase de lut.” (II Corinteni 4,7).

*

1.III.43

29. (**Chemarea greco-catolicilor la Ortodoxie** n.n.)

În vremea prin care trecem şi pentru vremea şi mai grea ce se arată să vie peste toată lumea, a mai despărţi pe oameni şi a-i învăjbi – şi lucru de mirare în numele lui Dumnezeu – a-i mai învrăjbi zic, a-i sminti de la lucrarea mântuirii, a-i mai ţine în întunerec, **e mai mult decât un păcat, mai mult ca o greşală, e o prostie, căci un păcat ţi-l iartă Dumnezeu dacă te pocăieşti de el; o greşeală ţi-o iartă, că n-ai ştiut. – Prostia însă nu ştim dacă o iartă, căci aceea dovedeşte rea credinţă şi stă împotriva adevărului.**

De aceea la pacea trecută când s-a făcut unirea tuturor românilor s-a făcut greşală că nu s-a făcut şi unirea tuturor sufletelor încât ne rămâne nouă celor de azi să ştergem de pe haina sufletului nostru vicleşugul de la 1700.

Aşa că pe faţă, întoarceţi-vă acasă la confesiunea ortodoxă şi aşa tot neamul prinde putere pentru ziua care are să vie. N-aşteptaţi s-o zică Domnii, ci ascultaţi ce zice Domnul.

*

Cărarea

Părintelui Ieronim (Fără îngăduire de multiplicare sau tipărire, ci numai pentru folosul tău personal).

Celelalte, când le voi transcrie. Dacă Părintele tău ți le va cere (căci cu știrea c. Sale trebuie să le ai) dă-le bucuros și spre folosul obștii, sau tot așa de bucuros și să fie arse, – că de nu mă rugai tu, același lucru le făceam.

Atâta prețuiește din cele scrise, cât trăiești; sau câtă viață poți să dai literei; iar asta după câtă putere de suferință ai. Adică după câtă convingere ai către unealta lui Dumnezeu a suferinței, atâta îți va fi și folosul din cele scrise de la alții, că pe alt fir nu ne întâlnim mai bine ca pe acesta.

Nu-ți pierde energia dorind nimic, ci singură mila lui Dumnezeu, că după aceea umblau și cei de demult. Iar noi cei de azi, având multe dorințe, nu mai avem liniștea lor, și ne trebuie...

Nu te fărâma de dor să ne întâlnim; **ci poartă-te ca cei de demult cu dorul de-a ne întâlni pe veci Acasă...**

Cu părintească iubire, Arsenie.

*

Bixadul Oltului   Miercuri XXV
9.XI.1949   Luca 12,48-59

IISUS, MOTIVUL REVOLUȚIEI ULTIME

Se întrevede că se vor lichida toate motivele de război între oameni: motive economice, naționale, rasiale etc.

Va mai rămâne unul: motivul lui Dumnezeu.

Iisus a azvârlit pe pământ focul acestei revoluții: pârjolul dragostei de Dumnezeu, care aprinde împotrivă-I văpaia urii de Dumnezeu. Iisus a venit să arunce sabie între virtute și păcat.

Iată oamenii învrăjbindu-se de moarte pe motivul lui Dumnezeu.

Nu va fi casă fără gâlceavă din cauza lui Iisus.

Ultimul ideal, capabil de unificarea oamenilor, va dovedi oamenii incapabili de el.

Cu cât oamenii își vor pogorî destinul lor din cer, pe pământ, cu atât mai mult se va cutremura pământul sub ei: fiindcă totuși nu este

pace decât de la Dumnezeu. Un destin răsturnat, antrenează în răsturnare, antrenează în revoluție totul în jurul lui.

Aşa se face că cei ai lui Dumnezeu, „cunoscând spiritul vremii", cunoscând înclinarea ei spre Făcătorul său, **au pacea lui Dumnezeu**; pe când ceilalți, ignorând sensul existenței, iubind fața exterioară a lumii, se găsesc în afară de sens, munciți lăuntric de pârâşul conştiinței, care şi fără credința lor, îi va aduce la judecata lui Dumnezeu.

Iar Judecătorul va da dreptate pârâşului „conştiință" fiindcă aceştia nu s-au împăcat cu ea, pe când mergeau alături, stadia vieții acesteia.

Iisus destăinuie şi aceasta, că li s-a **prevăzut** o temniță care să samene cu ei, cu existența lor negativă. Acolo nu există Dumnezeu, decât ca un coşmar, ca o lipsă, ca un chin absolut.

Iată dreptatea care atârnă peste ucigaşii dreptății.

*

În legătură cu cuvântul lui Iisus despre: „unde ai comoara acolo ai şi inima", adică dragostea, sau acolo e şi Dumnezeul tău – după sfântul Pavel – că „oamenii au mintea fie la Dumnezeu, fie la oameni, fie la patimi." (Pateric, avva Ilie 5).

Ar fi grăitor să vă observați pe voi înşivă unde petreceți vremea, de pe unde vă sunt gândurile, unde şi care vi-i comoara, în realitate ?

Patimile bat sufletul în cuie către trup şi viața aceasta; lipesc sufletul de deşertăciuni şi-l fac incapabil de zborul către Dumnezeu.

Oamenii-s expresia simțurilor şi-s aceiaşi de la Duminica Floriilor până la Vinerea Patimilor din curtea lui Pilat.

Iar când Dumnezeu este comoara ta, El cuprinde cea mai mare parte din zilele tale, cu El gândeşti, după El umbli, curând te scoate din toate celelalte; pentru că: oricât de curios vi s-ar părea, dar aşa este: am venit în viața aceasta ca să învățăm să ne desprindem de ea. Aceasta pentru că numai de aci încolo, încă de pe-acum, începe Viața cea adevărată.

Vedeți trebuie să mai şi gândiți unde vrem s-ajungem.

*

O mărturie nu înseamnă numai înşirarea greşelilor făcute – o confruntare cu trecutul – ci mai înseamnă şi o confruntare cu viitorul, o tâlcuire a sorții.

Din datele trecute se desprind concluzii, se întrevăd înclinații, se ivesc energii, hotărâri. Nu se poate ca, de la o stare de vorbă sinceră cu Dumnezeu (printr-un interpret, slujitor al Său), să nu ieși mai luminat, mai clarificat cu viața și cu rosturile.

Datele:

1. A rămâne în situația sufletească a trecutului, cu neclaritatea sa, cu incertitudinile, cu riscurile sale, înseamnă a rămâne într-o greșeală și apoi a o plăti sigur în viață.

2. A nu lua o hotărâre energică de ieșire, e totuna cu a ajunge să n-o mai poți lua, să mergi irezistibil spre alunecare.

Garanții morale – deocamdată – nu prezintă niciunul din „prieteni". Nici nu vor putea prezenta. Singurul care poate asigura caracterul unui tânăr e numai un preot la care un tânăr vine să primească Sfintele Taine. Factorul credință, e singurul care mai poate da bună mărturie despre cineva. Figuranții pe la biserică n-au nici o valoare sigură. Mulți – vrând să câștige simpatia unei fete – fac pe credincioșii până la cununie; pe urmă se lasă păgubași de credință, adică de frânele ei morale. Decepția e cu atât mai mare.

*

*   *

LA CHILIA DIN PRISLOP „ÎNTRE SCRIPTURILE PĂRINȚILOR"

La sfârşitul inventarului făcut după încredințarea sfintei Mânăstiri Prislop Părintelui nostru Arsenie în 25 noiembrie 1948, inventar încheiat la 15 ianuarie 1949, sfinția Sa consemna următoarele:

„1949. La 15 ianuarie săvârşitu-s-a operația inventarierii sistematice a tuturor bunurilor Mânăstirii Prislop. Înaintatu-s-au, cu om, la Arhiepiscopia din Sibiu, unde funcționează Comisiunea centralizatoare a inventaricrii. Un formular ne va reveni, spre mărturie urmaşilor.

De-acum, inventariere nevăzută; – **veniți Părinților şi mă învățați frica de păcat şi dragostea de Dumnezeu...**"

*

Întâmpinându-l la 16 iulie 1949 pe vrednicul de pomenire Episcop Andrei Magieru al Aradului şi Hunedoarei, cu prilejul celei dintâi vizite făcute la Prislop, Părintele Arsenie cuvânta:

Prea Sfințite Stăpâne,

Vă primeşte, cu dragoste, cea mai veche Mânăstire din Ardeal: ctitoria lui Nicodim cel Sfințit şi a Domniței Zamfira.

Noi Vă primim cu dragostea pe care-o ştiți; iar cât dinspre noi, ştim pe cine primim: pe Acela căruia împreună-I slujim. Ştim şi dragostea cu care ne-ați primit Prea Sfinția Voastră.

Făgăduim – puțini câți suntem – să Vă fim o minte şi o inimă de ajutor prin părțile acestea, mai nou mărite, ale Eparhiei.

Simplificăm cuvintele la dragostea aceasta şi îndatorințele ei pastorale peste care Vă rugăm, cu smerenie, a aduce binecuvântare arhierească şi a mijloci Har de la Dumnezeu.

Prislop
16.VII.1949

Iar despre cele dintâi stări, impresii şi gânduri, după transferarea sfinţiei Sale la Prislop, aflăm de la sfârşitul unei scrisori din 14 decembrie 1948, adresată părinţilor şi fraţilor rămaşi la Sâmbăta:

„... Pustietatea cea dinafară a locului, constrângerea lui de-**a mă aduna la chilie între scripturile Părinţilor**, mă umple de recunoştinţă către ocârmuirea cea de deasupra, care m-a scăpat puţin de îngrămădeala şi jefuirea de la Sâmbăta.

Nu m-aş mai duce de-aci, nici printre oameni n-aş mai ieşi; dar nici pe ei nu i-aş lăsa să mă mai îngrămădească. Nu poţi fi şi cu Dumnezeu şi cu oamenii. (avva Arsenie 13 n.n.)

Fiţi mângâiaţi că de mult folos mă bucură Dumnezeu aici.

Prislop Arsenie

14.XII.1948.

*

Gadarenii şi sufletul

Citind cu băgare de seamă Evanghelia, vedem că nimic n-a făcut Iisus la întâmplare.

Astfel S-a suit în corabie cu scopul anumit de a dezlega un suflet din muncile „legheonului” de demoni, care se chinuia în laturile Gadarenilor. Pe mare s-a stârnit fără veste o furtună suspectă. Iisus a certat pe cine avea de certat din spatele vântului şi valurilor apei şi s-a făcut linişte mare. De cea parte a mării Îl întâmpină pe Iisus altă furtună, într-un suflet în care dracii stârniseră viforul celei mai de pe urmă pustiiri şi decăderi. Făcuseră dintr-un om o fiară, care rupea lanţurile şi un criminal care pustiise acea latură a Gadarei.

Iată un om dezorganizat; pe cea mai de pe urmă treaptă a decăderii. Omul în care nu mai străluceau însuşirile omeniei; diavolii îi dăduseră în locul însuşirilor lui de om fioroasa libertate de a fi drac între oameni.

Ei bine, omul acesta era totuşi un suflet. Iisus propovăduise în diferite rânduri că „sufletul e mai de preţ decât lumea toată” şi că „ce va da omul în schimb pentru sufletul său ?” – Enunţări abstracte, care nu prea decid pe oameni să-şi aibă grijă de suflet.

De aceea, cu prilejul îndrăcitului din Gadara, Iisus o ia pe altă cale:

Arată cu minune prețul unui suflet.

A pus în cumpănă un suflet, al celui mai decăzut dintre oameni, cu prețul, deocamdată al unei turme de 2000 de porci, nu încă cu „toată lumea". Şi a dat pierzării turma de porci a gadarenilor, pentru mântuirea unui suflet.

Cumpăna aceasta, între prețul unui suflet în ochii lui Dumnezeu şi prețul turmei de porci în ochii gadarenilor, a ieşit cu scandal. – Şi poate că tocmai scandalul ce a urmat pune mai bine în cumpănă valoarea sufletului, întrucât gadarenii au trebuit „să simtă" prețul sufletului, pe care îl pierduseră ei în porci. Răi de pagubă cum erau „Tot oraşul ieşi în întâmpinarea lui Iisus şi, văzându-L, Îl rugară să se ducă din hotarele lor" (Matei 8,34; Luca 8,37). Cu alte cuvinte, pentru „paguba" ce le-a făcut-o L-au dat pe Dumnezeu afară din hotarele lor. Ei s-au declarat pentru porci nu pentru suflet.

Iisus S-a conformat: „intrând în corabie S-a înapoiat."

Atâta avea de făcut: Gadarenilor le-a lăsat un misionar.

„Şi un fost îndrăcit nu e un misionar de rând". (Gr.C.).

Prislop
4.III.1950

*

Prislop
24.III.1950

„Doi sau trei împreună..." (Matei 18,20) e un fapt mai presus de fire; Dar sau Har al Duhului Sfânt. Aceasta este dragostea ca virtute, în care sporind, ne mântuim. Starea împreună din oricare alte considerente n-are valoare religioasă. Condiție a dezvoltării vieții duhovniceşti este deci convietuirea în obşte. Sporirea darului Duhului Sfânt în suflet se face prin sporirea smereniei. Aceasta e imposibilă, inexistentă în condiția singurătății sau a conducerii de sine. Ne smeresc şi scăderile noastre când ni le recunoaştem, dar mai mult ne smeresc frații din obşte, cu care ne rotunjim colțurile cele din patimi şi pe care avem poruncă dumnezeiască să-i iertăm din inimă. Această rotunjire a colțurilor cu iertare din inimă e cea mai adevărată lepădare de sine. Când eşti întru

totul rotund de către frați, nimeni și nimic nu te mai poate arunca în întristare sau deznădejde.

Măsura scăderii patimilor o arată măsura lepădării de sine. Toate prilejurile, mărunțișurile de toate zilele, capătă valoare religioasă când ai grijă să te comporți în ele cu duhul smereniei.

Deci conviețuirea în obște prilejuiește adevărata smerenie și dragoste, condiții neapărat necesare creșterii sufletului în modul mai presus de fire al Vieții.

*

„Unde sunt doi sau trei adunați în numele meu acolo sunt și Eu împreună cu ei” (Matei 18,20). „Iată Eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârșitul veacului” (Matei 28,20).

Prezența lui Dumnezeu în noi e harică, ca atare am primit-o în dar la Botez. Această prezență crește, apoi se face conștientă și se manifestă în viața noastră și pe măsura nevoinței, pe măsura atârnării noastre întru totul de purtarea Lui de grijă. „Aruncați toată grija voastră asupra Lui și El va purta grijă de voi” (I Petru 5,7).

*

Depănarea rugăciunii lui Iisus e și har și nevoință; este și lucrarea Duhului Sfânt și este și strădania omului.

Ca să ajungem cu adevărat la stările sufletești corespunzătoare, la experiența fericirii, trebuie să fim atenți ca nevoința noastră să urmărească în continuu uscarea patimilor (în tina uscată porcii nu se mai tăvălesc) și sporirea smereniei. (Smerenia e starea normală a minții, mândria e starea de nebunie sau începutul nebuniei.)

*

O atare înțelegere a vieții, o atare întrebuințare a zilelor noastre în temnița acestui trup, cu ținta de-a-l face templu al Duhului Sfânt, e ceea ce iubește Dumnezeu la oameni. Pentru o atare înțelegere și rost al vieții apără Dumnezeu pe copiii Săi de toată reaua întâmplare care i-ar împiedica de la creșterea vieții după Dumnezeu.

Providența are și înțelesul acesta restrâns al purtării de grijă a lui Dumnezeu de rostul duhovnicesc al omului în cursul trecerii sale prin lume.

SFÂNTUL GHEORGHE ŞI PROBLEMA PĂCII
Schiţă

Diocleţian, la începutul domniei sale, nu considera Creştinismul un pericol de stat; dar îl considera Galerius, un general sângeros al său. Acesta l-a determinat pe împărat să dea edict după edict, să aprindă cea mai sângeroasă prigoană împotriva creştinilor.

Creştinii, oamenii păcii, oamenii care-şi împlineau obligaţiile faţă de stat, oamenii care se rugau pentru Cezar, erau arătaţi duşmanii imperiului roman.

Adunările creştinilor interzise (I Edict din 2 februarie 303), Bisericile distruse; cărţile sfinte arse. Creştinii supuşi la degradare civilă.

Persecuţie progresivă şi sistematică.

Printre marii mucenici ai persecuţiei este Sfântul Gheorghe precum şi Sfântul mucenic Dimitrie.

Sfântul Mucenic Gheorghe e considerat „dărâmătorul de idoli".

Idolul este nu numai o statuie antică, ci şi o fiinţă, un lucru, o idee, un rang, o părere la care ţii mai mult ca la Dumnezeu.

Diocleţian decretase pe Jupiter drept zeul suprem şi se numi şi pe sine cu acelaşi nume. Deci el pretindea supuşilor săi să i se închine lui.

Creştinii refuză închinarea la idoli şi închinarea la om. Iată deci că imperiul e în primejdie cu creştinii. Pacea imperiului cere sânge. Sângele oamenilor păcii.

Aceasta e manevra satanei, care vrea să biruie pe Dumnezeu. El ştie că libertatea omului are însuşirea de-a se împotrivi până şi lui Dumnezeu. Deci dacă Satana va câştiga pe oameni să se închine la orice altceva afară de Dumnezeu, la orice idoli poftesc, el e mulţumit cu această biruinţă asupra lui Dumnezeu.

Diocleţian cerea supuşilor să-l recunoască de zeu – idol al imperiului.

Astăzi de asemenea sunt idoli. Unul e capitalismul, închinarea la bani. Pentru apărarea acestui idol modern, marii bogătaşi nu pregetă să arunce săracii lumii într-un nou război.

A vrea războiul e o cădere din creştinism: e a vrea să-ţi asiguri viaţa ta peste mormântul altuia.

Dumnezeu vrea pacea, oamenii vor pacea şi totuşi războaiele nu se mai termină.

Cine-şi râde de oameni ?

- Satana. El creează oamenilor idoli, şi oamenii se măcelăresc apărându-şi idolii.

Unii proclamă valoare supremă sărăcimea, împinsă cu ură împotriva bogaților, bogații îşi apără bogăția, declarând-o pe aceasta valoare supremă.

Doi idoli în conflict.

Pacea e a lui Dumnezeu. El e „Domn al păcii” (Isaia 9,5).

Cântarea îngerilor zice: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace” (Luca 2,14).

Deci pacea e în funcție de slava pe care o dau oamenii lui Dumnezeu.

Când oamenii i-o refuză, pacea nu se mai află printre ei. „Se ia pacea de pe pământ.”

De aceea Sfântul Mucenic Gheorghe, ar avea astăzi mari idoli de dărâmat: **idolii care nu dau oamenilor pace**.

Prislop
23.IV.1950

*

PENTRU PACE

(posibilă meditație sau conferință preoțească la protopopiatul Hațeg n.n.)

Zilele acestea, între 9-12 septembrie a.c. are loc „Congresul Comitetelor de luptă pentru pace, din R.P.R.” Acest Congres e o dezvoltare a Apelului de la Stokholm, apel pentru pace, lansat în lumea întreagă, pentru interzicerea armei atomice.

Cu acest prilej, din punct de vedere creştin, putem adăuga următoarele:

1. Că Biserica răsăriteană totdeauna s-a rugat, în Liturghiile ei, „pentru pacea a toată lumea”. Însăşi Liturghia se săvârşeşte pentru pacea lumii, pentru pacea Bisericii, iar pentru Stăpânirile constituite, oricare ar fi ele, preoții se roagă: „Dă-le Doamne paşnică domnie, ca şi noi, întru

liniştea lor, viaţă lină şi fără de ceartă să vieţuim". (Rugăciunea după Axion).

2. A considerat războiul o crimă, şi, ca atare, unul din marile păcate ale societăţii omeneşti.

Simplă dorinţa războiului e o cădere din creştinism, căci, cel ce se nădăjduieşte în război, se nădăjduieşte pe rezultatele morţii – o nădejde a vieţii în moarte – o deznădejde – o absurditate – un păcat.

Cum mai poate rămâne cineva creştin când crede că-şi poate cruţa viaţa, dorind altuia moartea ?

Cei ce doresc războiul sunt deja nişte învinşi ai morţii.

Războaiele n-au rezolvat niciodată problema suferinţei omeneşti, dimpotrivă: totdeauna au mărit-o.

Războaiele sunt zvârcolirile de moarte ale păcatului, de tot felul, între oameni.

Scriptura spune că moartea este plata păcatului.

Răul prin sine însuşi se distruge.

Ieşiţi deci din credinţa deşartă în războaie !

Cei ce cred în războaie, cred în ştiinţa lor, care a ajuns la nebunia cea mai de pe urmă, care acum e în stare să aducă adevărate catastrofe pe capul societăţii omeneşti. Aceasta e arma atomică. Nişte mici bombe, care explodează catastrofal. Materia din ele nu se mulţumeşte să-şi mărească fulgerător volumul, ci, deodată cu aceasta, aduc materia din ele la starea focului din soare. Zdruncinarea echilibrului materiei şi transformarea ei fulgerătoare în fenomene atomice, cum a fost aceasta la obârşia lumii, e o îndrăzneală a ştiinţei de-o nebunie fără seamăn. Şi e nebunie fiindcă ucide oamenii şi, poate că, până la urmă, pune şi chibrit la lumea asta.

N-aş vorbi lucrurile acestea, de aci, dacă n-am avea în Scriptură atragerea profetică aminte despre această ispravă modernă a ştiinţei.

Scriptura prevede pur şi simplu arderea lumii:

„Ziua Domnului va veni ca un fur. Atunci cerurile pieri-vor cu vuiet mare; stihiile (elementele chimice din ştiinţă), arzând se vor desface, şi pământul şi lucrurile de pe el de istov (fulgerător) vor arde !" (II Petru 3,10-12).

Preocuparea aceasta a ştiinţei, de a provoca materia lumii la o explozie atomică, îşi are semnificaţia ei religioasă.

Oamenii de pace din lumea întreagă vor să întâmpine o catastrofă a pământului.

Asta-i situația. Deci, cei ce sapă, cu știința lor criminală, groapă oamenilor, nu vor cădea și ei într-însa ?

Noi trebuie să refuzăm această conștiință de gropari.

Conștiința noastră de creștini o refuză.

În conștiința noastră de creștini nu vrem să săpăm mormântul nimănui ! Noi suntem pe punctul de vedere al lui Dumnezeu, care nu vrea moartea păcătosului, ci îndreptarea lui.

Noi creștinii, propunem lumii întregi „pacea lui Hristos !" – Pacea care covârșește toată mintea, Pacea Împăratului Păcii – Hristos.

Iar fiindcă „Lumea" nu vrea să fie pe pacea lui Hristos, ci pe „pacea ei" – de aceea are războaie.

Războaiele au zbuciumat totdeauna viața omenească.

Unul din rosturile pentru care a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume a fost și acesta, să pacifice oamenii. Chiar cântarea îngerilor la Nașterea lui Iisus, avea cuvintele: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace !" (Luca 2,14).

Din aceste cuvinte e limpede: că pacea pe pământ e în funcție (legătură) de mărirea care I se dă sau I se refuză lui Dumnezeu.

Dumnezeu a dat multe lucruri oamenilor, dar trei lucruri nu le-a dat în întregime. Acestea sunt: Viața, Adevărul și Pacea.

Toată istoria oamenilor pe pământ dovedește că singuri, cu de la ei putere, nu-și pot asigura nici Viața – de vreme ce e mereu pândită de moarte – nu-și pot asigura nici adevărul, și tot așa nu-și pot asigura nici pacea.

Dar le au oarecând, când oamenii sunt pe pace cu Dumnezeu. Fiindcă Dumnezeu este și Adevărul și Viața și Pacea.

Iată cuvinte de temelie pentru pace.

Pe altă temelie decât Hristos, nu rămâne nimic statornic în lume.

*

Rugămu-ne Ție Împărate al Păcii, sălășluiește-Te în conștiința societății omenești, că nu vedem altă întemeiere a Împărăției Păcii, decât pe Tine !

*

DATORIA

Datoriile către Stăpânire sunt datorii indirecte către Dumnezeu.

Iisus a venit la primul recensământ, pe vremea lui August; – anume ca să fie numărat printre oameni.

Împrejurarea de astăzi, ne determină să lămurim puțin cuvântul lui Iisus, pe care l-a spus unor agenți ai fiscului, care L-au întrebat: dacă „se cade a da dajdie Cezarului sau ba ?" (Luca 20,22; Matei 22,17; Marcu 12,14). Şi Iisus, arătându-le căci chipul şi inscripția de pe ban sunt ale proprietarului banilor, a enunțat, pentru toate timpurile şi pentru toți oamenii, principiul: „Dați Cezarului cele ce sunt ale Cezarului şi lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu !" (Luca 20,25; Matei 22,21; Marcu 12,17).

De atunci credincioşii ascultă de Stăpânire şi se roagă pentru ea, dintr-un motiv în plus față de necredincioşi: creştinii îşi împlinesc datoriile cetățeneşti, din ascultarea de Dumnezeu.

*

Evanghelia de astăzi, a tămăduirii unui orb, ne dă prilejul să precizăm cele două domenii: ale Cezarului şi ale lui Dumnezeu.

Orbul din Evanghelia de astăzi, striga în gura mare după Iisus „Fiul lui David" – fiul unui împărat – „să văd".

Iisus s-a milostivit de suferința lui şi i-a redat vederea. Orbul l-a crezut mai departe „fiul împăratului David".

De aceea el n-a văzut din lume mai mult decât numai domeniul unui împărat – lumea sensibilă.

Pe scurt toate cele văzute: banii, avuțiile, grâul, uneltele, hainele, lemnele, sunt date Stăpânirii şi oamenii sunt datori a se folosi de ele potrivit dispozițiilor Stăpânirii mai înalte.

Deci un orb care deschide ochii vede mai întâi domeniul Cezarului.

Iisus a mai vindecat un orb, pomenit în altă Evanghelie.

Şi acela a văzut prima dată numai domeniul Cezarului.

Dar acesta a fost mai profund impresionat de tămăduirea orbiei sale – de altfel şi era un orb din naştere – şi ştia şi el că orbia lui e fără vindecare.

Acesta a recunoscut în Iisus pe cineva care-i mai mult decât „fiul lui David". Şi nu şi-a tăcut convingerea; ba a provocat şi proces cu martori şi şi-a constrâns judecătorii, sau să recunoască în Iisus ce recunoaşte el sau să termine ancheta cu ameninţare şi scandal.

Pentru mărturisirea lui cu curaj a fost învrednicit să **vadă** şi cele ce sunt ale lui Dumnezeu.

Sunt numai trei prilejuri, în care Iisus, înainte de slăvita Sa Înviere, S-a descoperit pe Sine, cu propria Sa mărturisire, că El e Fiul lui Dumnezeu – şi nu numai prooroc sau împărat, cum Îl credeau oamenii.

S-a descoperit ca Dumnezeu, samarinencii la fântâna lui Iacov, orbului acestuia, care s-a expus ca martor al „Omului care l-a tămăduit" – şi pe Care L-a aflat în templu, pe când Îl dădeau afară cărturarii şi fariseii din Ierusalim. Şi S-a descoperit ucenicilor înainte de patimi.

Deci Împărăţia lui Dumnezeu e descoperirea pe care i-a arătat-o Iisus unui orb tămăduit, **în plus** de lumea cea văzută.

Ce i-a arătat ?

Că această putere cu care i-a făcut ochi, de unde nu erau deloc, e putere dumnezeiască. Că toată lumea aceasta văzută e susţinută în existenţă de Dumnezeul nevăzut, care poate face ce vrea în ea şi înaintea acestei puteri a lui Dumnezeu nu există imposibil.

Precum omul se menţine în viaţa văzută prin sufletul său nevăzut, aşa şi lumea văzută toată, se menţine în existenţă prin existenţa nevăzută a lui Dumnezeu.

Împărăţia sufletului, domeniul moral, domeniul raţiunilor de existenţă a lumii în general, domeniul înţelesurilor, domeniul conştiinţei, acestea sunt „cele ale lui Dumnezeu". Faptul de-a exista, faptul de-a fi mai bun, faptul de-a avea o conştiinţă a datoriei, o conştiinţă a adevărului – astea sunt domeniul lui Dumnezeu, căruia, **pentru aceste** motive ne **închinăm**.

De Cezar ascultăm, lui Dumnezeu ne închinăm.

Ori de câte ori cezarii au cerut mai mult decât cele ce le-a dat Dumnezeu să aibă, cerând **şi** închinarea – tot de atâtea ori s-au arătat mucenicii – câştiga Dumnezeu.

*

PĂSTORII ŞI OILE

Chemarea Apostolilor tare mult seamănă cu trimiterea lor.

Astfel, la chemarea lui Iisus aceştia au lăsat toate: peştii, corabia, casa, nevasta (- Simon era însurat -) părinţii şi toată grija vieţii. Cum s-a putut aceasta?

Nu este decât o singură explicare: au avut o străluminare de suflet prin care au cunoscut în Iisus pe Dumnezeu.

- Şi Dumnezeu e mai presus de peşti, părinţi, nevastă şi viaţă.

În oamenii aceştia era de mai înainte întrebarea după Dumnezeu. Când s-au întâlnit cu Iisus, s-au întâlnit cu răspunsul. Şi cum răspunsul la întrebarea lor – la aşteptarea de milenii a unui neam era nu o vorbă, ci o fiinţă – Iisus – nu-i mai putea reţine nimic de-a-I urma acestei fiinţe desăvârşite – după care de fapt tânjeşte tot omul din străfundurile fiinţei şi de la obârşiile timpului, până la sfârşitul lui.

Deci pe această tânjire profundă după adevăr, pe întrebarea după Dumnezeu s-a întemeiat ucenicia lor.

Evanghelia spune că primul lucru pe care l-a făcut Iisus după chemarea celor dintâi ucenici a fost **învăţarea Împărăţiei lui Dumnezeu**. (Matei 4,23).

Trimiterea Apostolilor în lume a fost ca şi chemarea: fără traistă, fără pungă şi toiag: „Mergând, **învăţaţi** toate neamurile... să păzească toate câte v-am poruncit vouă” (Matei 28,19-20).

Aceasta-i apostolia: urmarea lui Iisus şi învăţarea Împărăţiei lui Dumnezeu – cu un cuvânt învăţarea şi trăirea Adevărului.

De acum uşor ne dăm seama că apostolia e trimiterea mieilor în mijlocul lupilor. Iar o vorbă de-a noastră zice că în lumea aceasta adevărul umblă cu capul spart.

Să trecem la situaţia concretă:

Dreptul de a învăţa, a propovedui şi a boteza, precum şi puterea de a lega şi dezlega păcatele oamenilor, l-a dat Iisus numai celor 12 Apostoli – daruri din care a căzut Iuda şi a fost înlocuit cu Matia şi pe urmă cu Apostolul Pavel.

Prin aceasta se stabileşte limpede că oamenii, deşi toţi sunt fraţi şi fiii aceluiaşi Tată, totuşi, în privinţa învăţării Împărăţiei lui Dumnezeu, în privinţa spălării oamenilor de păcate, oamenii sunt împărţiţi în două:

în păstori şi oi, în păstori şi turmă. Unii cu răspunderea şi alţii cu ascultarea.

Şi păstorii Bisericii sunt datori cu ascultarea unii de alţii, în sfintele soboare, şi toţi păstorii – urmaşii legiuiţi ai Apostolilor – datori cu ascultarea de Păstorul cel Mare, Iisus.

Aceasta e rânduiala instituită (pusă) de Dumnezeu.

Oamenii însă, sunt oile cele mai greu de păstorit. Nu-s toate oi, mai sunt şi berbeci şi ţapi. În veacul acesta oile sunt amestecate cu caprele şi multe oi se transformă în capre.

Nimic mai împărţit pe lume decât părerile oamenilor asupra adevărului. Oare e vina adevărului ?

Dumnezeu a ştiut această infirmitate a omului în faţa aflării adevărului curat, de aceea a dat Bisericii şi slujitorilor ei legiuiţi – lor singuri – grija învăţării lui curate.

Nu tuturor li-e dată tâlcuirea Scripturii, ci numai ierarhiei Bisericii. Nu tuturor, nu oricui, i-e dată aducerea sfintei Jertfe – iar taina dezlegării de păcate nu e dată nici îngerilor, ci numai preoţilor şi arhiereilor.

„Scriptura nu se tâlcuieşte cum îl taie capul pe fiecare” – striga sfântul Petru (II Petru 1,20; 3,16). Adevărul nu se înfăţişează cum i se năluceşte oricărei minţi întâmplătoare. Creştinismul nu este ceea ce poate strâmba fiecare neputincios din el.

Este un duh vrăjmaş care încurcă minţile oamenilor şi-i răscoală pe unii împotriva neputinţelor de oameni ale păstorilor, dându-le impresia că nu-s obligaţi să asculte de ei, fiindcă „au păcate”. Iisus n-a avut nici un păcat, şi cu toate acestea: ce puţini L-au ascultat !?

Este un cerc vicios în care se încurcă sufletul multor, prea multor oameni: cercul rătăcirilor. Aceştia, din anumite „motive” n-ascultă de preoţii Bisericii. Drept aceea neascultând învăţătura dreptei credinţe şi vieţii în Dumnezeu, îşi strică mintea cu părerile lor. Aşa se cufundă în păcate, din neascultare. Omul se întunecă dinspre adevăr şi ia rătăcirea de bună. Unii se trezesc că au trăit în rătăcire. Vrăjmaşul, de care prin amăgire au ascultat, nevrând să-i piardă din gheară, le pune înainte neputinţele omeneşti ale slujitorilor legali ai Bisericii, acoperindu-le darurile şi Harul. Şi aşa îi duce de minte să-şi facă singuri „pocăinţa” care trece peste Taina pocăinţei, administrată valid exclusiv prin preoţi şi arhierei, indiferent de neajunsurile lor de oameni.

Aşa s-au născut şi se nasc toate ereziile şi sectele.

Neascultarea de Biserică e cădere din Creştinism, după însuşi cuvântul Mântuitorului: „de nu va asculta nici de Biserică, să-ţi fie ţie ca un păgân şi vameş” (Matei 18,17).

- Se plâng credincioşii că nu prea aud cuvânt puternic, cuvânt ziditor de suflete. Un sfânt părinte dă răspunsul: „Că din mulţimea neascultării s-a împuţinat cuvântul între oameni !” (Pateric, avva Filic).

Aşa se nasc smintelele (că este o înclinare a minţii spre smintele) de care e vinovat deopotrivă şi cel ce se sminteşte, pentru că nu şi-a curăţit ochiul, ci şi l-a aburit cu tot felul de păcate, pe care şi le prelungeşte pe faţa propriilor lui păstori. Aşa se răzleţeşte oaia de păstor, şi răzleţită, abia dacă e una din 99 care scapă nemâncată de lupi.

Toată zdroaba Păstorilor Bisericii deci, e această învăţare uniformă a Împărăţiei Adevărului, care lor li-e dată în grijă. Toată zdroaba Bisericii învăţătoare e această unificare a credincioşilor cu viaţa lui Iisus – Păstorul turmei.

E lupta Bisericii împotriva rătăcirilor minţii de la Adevăr, e lupta împotriva decăderii vieţii în vicii, e lupta ridicării credincioşilor din droaia superstiţiilor la înţelegerea luminată şi largă a Creştinismului.

Creştinismul e o concepţie de viaţă, stilul de viaţă al lui Iisus, concepţie pe care n-a zdruncinat-o nimic din cele ce s-au petrecut împotriva creştinismului vreme de 2000 de ani.

Toate celelalte înţelegeri ale lumii şi vieţii s-au învechit şi s-au stins. Singur creştinismul e mereu nou, mereu divin. O dovedeşte aceasta focul ce i s-a deschis împotrivă în toate veacurile – şi a rămas neputincios. Drept aceea, ştiind ce comoară de mântuire avem în Biserică, staţi uniţi: turmă şi păstori, chiar dacă uneori păstorii trebuie să-şi mai şi certe oile.

„Că unui slujitor al Domnului i se cade să fie bun faţă de toţi, destoinic să dea învăţătură, răbdător la necazuri, meşter să dojenească cu blândeţe pe cei ce stau împotrivă, ca doar le-o da Dumnezeu pocăinţa spre cunoaşterea Adevărului, şi aduşi fiind de el din nou la viaţă, să facă voia lui Dumnezeu şi să se trezească din cursele vicleanului” (II Timotei 2,24-26).

Fraţilor, ieşiţi din smintele, ieşiţi din superstiţii (credinţe deşarte) ! Creştinismul e luminos şi în lumina vieţii lui Iisus – aşa cum Îl

propoveduieşte Biserica; prin preoţii ei, urmaşii Apostolilor, aveţi răspunsul fără greşeală în toate împrejurările posibile ale vieţii.

Fraţilor, ascultaţi de Biserică, fiindcă cei ce ascultă de preoţii ei – aşa cum sunt – de Dumnezeu ascultă !

Acesta-i tâlcul ucenicilor care au lăsat corabia cu peşti, ca să ajungă lucrători în Corabia Bisericii, Corabia mântuirii oamenilor.

11.VI.1950 Duminica a II-a după Rusalii

*

Prislop
29.VI.1950

Sfântul Apostol Petru.

Sfântul Apostol Petru e pus de Biserica romano-catolică, nu numai primul Episcop al ei în Roma, ci şi „temelia” Bisericii lui Hristos.

După ei, Biserica se întemeiază pe Petru, pe un om.

Pe omul care tremura de frică în faţa unei servitoare, pe omul care s-a lepădat cu jurământ, că nu-L cunoaşte pe Hristos.

Căderile acestea i-au fost o smerire a firii sale prea pripite.

Din reintegrarea sa în apostolie, romano-catolicii au scos prerogativele de drept divin ale supremaţiei papale asupra întregii Biserici a lui Hristos.

- Poate că nu e numai o întâmplare, faptul că romano-catolicii şi-au legat atât de mult soarta de Apostolul Petru.

De la a declara că Petru este temelia Bisericii şi până la infailibilitatea Papei nu e nici un pas; dar până la declararea Papei ca temelie a Bisericii, iarăşi nu e decât prea puţin. E curentă expresia: „Biserica este unde e Papa !” Toate acestea sunt deducţii şi dezvoltări logice, dar dintr-un principiu greşit: că Petru e temelia Bisericii. Temelia Bisericii e divinitatea Întemeietorului.

Poate că nu e fără legătură să le amintim confraţilor episodul de la arestarea Mântuitorului, când Petru a vrut să-L apere pe Iisus cu sabia, tăind urechea unui slujitor al stăpânirii.

Iisus i-a atras aminte: „Petre, bagă sabia în teacă, fiindcă tot cel ce scoate sabia, de sabie va pieri !” (Matei 26,52).

Şi Biserica romană a cam pus adeseori mâna pe sabie. La scadenţa istoriei i se aduc toate înainte. Cezarul îşi pretinde sabia luată.

De data asta, poate că sabia Papei va fi frântă. Altă cale de unificare a Bisericii nu rămâne.

*

Tinerii din Efes. 4 August 1950. Au murit (în urmă) cu 372 de ani. Au înviat (la viața aceasta). Dovadă a învierii (**se scornise** un eres **că nu este** înviere). Dar învierea cea de apoi e strămutarea omului în celălalt mod – duhovnicesc – al existenței. Acela e modul mai presus de simțuri și cunoaștere.

„Nimeni nu va putea vedea Fața Mea și să nu moară" (Exod 33,20). Simțurile nu rezistă „vederii" lui Dumnezeu – abia omul duhovnicesc – prin Duhul.

*

Astăzi prăznuim, cu post, Tăierea capului sfântului Ioan Botezătorul. Și în felul sfârșitului său a fost Înaintemergătorul Domnului, căci înainte de Iuda, care a vândut pe Iisus, a fost Irodiada, care a cerut capul sfântului Ioan. Irodiada a născut pe Iuda și pe ucenicii lui. Cu prilejul acestui praznic de tristețe, vom alege cuvintele lui

Ioan despre Iisus și Iisus despre Ioan.

Vremile marilor profeții trecuseră. Toate amănuntele despre Mesia și Împărăția mesianică erau spuse. Peste Isaia, evanghelistul Vechiului Testament, prea puțin au mai avut de spus profeții.

Mai lipsea împlinirea lor. Și lipsea omul, cu aureolă de prooroc, care să confirme poporului, cu autoritate, împlinirea Scripturilor sfinte.

Acesta trebuia să fie contemporan cu Mesia, Înaintemergător al Lui, și, spre deosebire de toți ceilalți oameni, proorocit și el.

Maleahi, ultimul dintre proorocii mici, îl descrie ca venind în persoana lui Ilie înainte de venirea zilei Domnului, cea mare și înfricoșată (Maleahi 3,23).

Pe Ioan Botezătorul îl anunță, de asemenea și îngerul Gavriil preotului Zaharia, tatăl său, ca venind în duhul și puterea lui Ilie (Luca 1,17).

Deci în Israel Ilie era așteptat ca Înaintemergător al Domnului.

S-a născut Ioan.

Împrejurările cu masacrul copiilor, ordonat de Irod cel Mare, l-au silit să se retragă în pustie de mic, unde a petrecut într-o austeritate nemaiobişnuită pe pământ: pâine în viaţă n-a mâncat – poate în arestul lui Irod – vin n-a băut; haină moale n-a avut; prietenie omenească n-a primit.

Acesta era Ioan, capătul proorocilor şi limita neajunsă a ascetismului şi sfinţeniei profetice.

Asprimea cuvintelor sale întrece marginile de până aci ale profeţilor: fariseii şi saducheii sunt luaţi în pleazna dârzeniei şi li se strigă în public „pui de năpârci !"

Cu bici de foc izbeşte tot putregaiul şi nedreptatea socială. „Cel ce are două haine, să dea şi celui ce n-are !" El e profetul celei mai radicale pocăinţe. „Iată securea stă la rădăcină şi tot pomul ce n-aduce roadă vrednică de Dumnezeu se taie şi se aruncă în foc" (Luca 3,9).

Nu e cruţat nici urmaşul lui Irod, pentru Irodiada, cu care trăia nelegitim. **Şi** Irod se temea de el.

Ioan reia ideea mesianică şi o prezintă cu o siguranţă de împlinire imediată, nemaiîntâlnită până aci. Dacă dinaintea lui Isaia s-au dat la o parte timpurile, prevăzând că „Mesia este în mijlocul vostru ! El este Fiul lui Dumnezeu (Ioan 1,29-34); Puterea şi-o va arăta prin botezul cu foc şi Duhul Sfânt (Luca 3,16); şi e Judecător care răsplăteşte şi pedepseşte (Luca 3,17).

Predica aceasta a produs o mişcare religioasă în popor, fără precedent.

Acest om, cel mai fioros dintre profeţii lui Israel, avea să prezinte poporului ales pe cel mai blând şi smerit cu inima dintre oameni, pe Iisus.

Erau rudenii, dar nu s-au cunoscut niciodată. Iisus lucra tâmplărie în atelierul lui Iosif din Nazaret, când oamenii Îi aduc veste în atelier, despre faima profetului din pustia Iordanului.

Pentru Iisus acesta era un semn.

S-a dus şi Iisus să Se boteze.

Botezul lui Iisus e punctul culminant al activităţii lui Ioan şi totodată revelaţia Dumnezeului Treimic.

De acum „El să crească iar eu să scad !" (Ioan 3,30) – se smereşte Ioan.

Ucenicilor rămaşi le dezvăluie calitatea lui Iisus de Mântuitor cu caracter universal, şi peste toate timpurile, şi că succesul activităţii sale izvorăşte direct de la Dumnezeu, şi lui îi face bucurie mare. (Ioan 3,27-36).

*

Ioan n-a fost primit de mai marii Templului. Năpârcile lui Israel l-au declarat îndrăcit, după cum îi demască mai târziu Însuşi Iisus. N-au rămas însă fără plată, căci „fariseii şi cărturarii Legii, care nu s-au botezat de la el, au lepădat de la sufletul lor «sfatul lui Dumnezeu»" (Luca 7,30-33).

Ei aşteptau pe Ilie, fără să bage de seamă că profeţia despre Ilie privea „A Doua Venire" din „Slavă" a lui Mesia, care va fi la sfârşitul istoriei. Ei aşteptau A Doua Venire, refuzând prima.

Acestora şi Iisus le-a spus cele mai apăsătoare cuvinte cu putinţă: „fiii diavolului" (Ioan 8,44), în care „nu încape adevărul", nici „sfatul lui Dumnezeu".

Irod era autoritate vizată de Ioan pentru fărădelegea cu Irodiada, cumnată-sa.

Şi cum, obişnuit, autoritatea nu admite să i se dea lecţii, nici chiar de la Dumnezeu, Irod a arestat pe Ioan, plănuind să-l omoare, dar se temea de popor, care-l ţinea de prooroc.

Închisoarea a frământat neobişnuit sufletul lui Ioan.

Poate se aştepta ca „prieten al Mirelui" (Ioan 3,29), să fie cruţat de această încercare. Faima lui Iisus creştea. Din închisoare Ioan Îi trimite lui Iisus o delegaţie din doi ucenici, cu întrebarea: „Tu eşti Acela ce va să vie sau pe altul să aşteptăm?" (Luca 7,19).

Întrebarea lui Ioan ajunge la Iisus, care o primeşte cu divină blândeţe. Iisus tocmai „vindeca pe mulţi de boli şi de răni şi de duhuri necurate şi multor orbi le dăruia vederea" (Luca 7,21). Deci Iisus îi răspunde lui Ioan că „orbii văd, şchiopii umblă, leproşii se curăţesc, surzii aud, morţii învie şi săracilor li se binevesteşte. Şi fericit este acela care nu se va sminti întru Mine !" (Luca 7,22-23).

Gestul lui Ioan e cel puţin enigmatic.

Îndoială nu e; - căci doar el a mărturisit şi a arătat pe Mesia.

Nedumerirea ucenicilor săi despre Iisus putea să o împrăştie printr-o nouă confirmare. Ar mai rămâne de văzut cum a privit Iisus întrebarea aceasta.

Iisus îi răspunde cu proorocia Isaiei (Isaia 29,18; 35,5; 61,1) şi din Psalmi (145,8), pe care tocmai le împlinea cu lucrul în momentul sosirii delegaţiei.

Faptul că Iisus – în continuarea răspunsului – fericeşte pe cei ce nu se smintesc în ce priveşte credinţa într-Însul, ar fi o confirmare a îndoielii lui Ioan. Dar dacă ar fi totuşi o îndoială a lui Ioan, atunci Iisus nu l-ar fi lăudat pe Ioan, cum n-a mai lăudat om dintre oameni. Chiar Iisus, vorbind poporului, după plecarea delegaţiei, îl mărturiseşte pe Ioan, drept cel mai mare om născut din femeie (Luca 7,28). Ioan, în confirmarea lui Iisus nu e nicidecum o trestie bătută de vânt – trestia gânditoare a lui Pascal – bătută de orice vânt de învăţătură, cum se va exprima mai pe urmă Pavel.

E limpede prin urmare că Ioan n-a avut vreo îndoială în misiunea sa de mărturisitor al lui Iisus. Lui Ioan nu i s-au închis ochii Duhului, ca să cadă din vrednicia proorociei, pe faptul că petrecea în închisoare.

Totuşi Ioan avea o nedumerire sinceră.

El era prin misiune Înger al Domnului, trimis înaintea Feţei Sale. Ca atare ştia că mai are de mers înaintea Domnului şi pe celălalt tărâm al existenţei. Ştia că va fi ucis de jurământul fără cap al lui Irod şi că va coborî prin moarte în împărăţia morţii.

Privitor la această împărăţie a morţii pune Ioan întrebarea, care acum se lămureşte aşa: „Tu eşti Acela care va să vie şi **în iad**, sau **acolo** pe altul să aşteptăm ?”

Cunoştinţa aceasta a pogorârii lui Dumnezeu la iad, sfatul acesta al lui Dumnezeu, era ţinut în taina cea din veci ascunsă şi nu se revelase nici unui prooroc, nici lui Ioan.

Aceasta dorea să o ştie Ioan.

Iisus reconfirmă misiunea lui de înger şi Înaintemergător, fără însă să-i trimită şi cuvântul acesta.

*

Ioan a fost supus morţii, în împrejurările ştiute, ca unul ce moştenise păcatul strămoşesc, dar în iad n-a ajuns ca un rob al acestuia, ci ca un înger al Domnului.

Ioan a fost Înaintemergător al Domnului şi în iad. Puterile iadului nu l-au putut împiedica să vestească drepţilor Vechiului Testament izbăvirea. Biserica creştină confirmă poziţia aceasta a lui Ioan, afirmând iconografic dubla sa misiune, îndoita lui trimitere: una pe pământ şi alta

în iad, când îl zugrăveşte susţinându-şi capul tăiat pe tipsie, şi cu aripi de înger la spate. Acestea vor să reprezinte libertatea sa de „propoveduire şi celor din închisoare".

Închisoarea sa în beciurile lui Irod tetrarhul preînchipuia pogorârea sa în hăurile iadului, de a cărui libertate de spirit iadul s-a temut şi nu l-a putut atinge.

*

Taina ce se păstra în adâncurile providenţei divine, privitoare la mântuirea omului, chiar dacă o parte dintre oameni era pe pământ, iar altă parte petrecea într-o existenţă de conştiinţe chinuite pe tărâmul nevăzut al existenţei – era o taină pe care Dumnezeu o ţinea ascunsă atât de îngeri şi profeţi cât mai ales de îngerii căzuţi.

Dacă îngerii căzuţi ar fi ştiut taina lui Dumnezeu pe care o lucra în mijlocul pământului, n-ar fi avut îndrăzneala să se atingă cu pândirea de „călcâiul" (Geneza 3,15) lui Iisus. Dar întruparea lui Dumnezeu-Fiul într-un om adevărat i-a derutat pe draci şi au îndrăznit să înghită om ca să se izbăvească de dumnezeirea Sa, care le-a spart încuietorile cele veşnice în care ţineau de mii de ani pământeşti pe cei legaţi.

Acesta-i fondul întrebării lui Ioan, care, potrivit providenţei divine, nu putea să primească revelaţia acestei iconomii, ce trebuia să rămână încă taină.

*

Acum, după ce taina iconomiei mântuirii noastre e deplin desluşită, când învăţătura mântuirii e dogmatic încheiată, să împlinim şi noi predica lui Ioan, iar prin evidenţa dumnezeirii lui Iisus, nu mai e iad să ne-nspăimânte.

- Dar numai dacă Hristos va prinde chip în noi.

Prislop
21.VIII.1950

*

COPIII LUI DUMNEZEU ŞI COPIII PĂCATELOR

Evanghelistul Luca îşi scrie Evanghelia sa „cercetând cu de-amănuntul toate de la început" (Luca 1,3).

Astfel, privitor la sfântul Ioan Botezătorul, reiese din Evanghelia sa, că acesta e un copil dobândit după multă rugăciune la Dumnezeu.

Rugăciunea lor pentru a avea copii a fost răsplătită de Dumnezeu cu un copil ales să fie Înaintemergătorul şi Botezătorul Ioan. Deci le-a dat un dar mai mare decât au cerut.

„Acesta îţi va fi bucurie şi veselie şi mulţi se vor bucura de naşterea lui, căci va fi mare înaintea Domnului. Vin şi băutură beţivă nu va bea, ci se va umple de Duh Sfânt încă din pântecele maicii sale; pe mulţi din fiii lui Israil îi va întoarce la Domnul Dumnezeul lor. Acesta va întoarce inimile părinţilor spre fiii lor şi pe cei neascultători la înţelepciunea drepţilor” (Luca 1,14-17).

E drept că tată-său, Zaharia proorocul, a avut să plătească cu capul viaţa copilului său, căci pe el l-au ucis soldaţii lui Irod între templu şi altar, pentru că n-a spus unde e ascuns pruncul său Ioan.

Iar dacă nu era prigoană asupra copilului, el nu petrecea în pustie, să se călească într-o viaţă aspră şi astfel să înfrunte cu asprime viaţa stricată a veacului său.

Rămâne statornicit pentru totdeauna că Ioan a fost unul dintre copiii lui Dumnezeu.

Deci: 1) un copil dobândit după multă rugăciune,

2) plin de Duhul Sfânt încă din pântecele maicii sale,

3) ocrotit de Dumnezeu peste toată prigoana lui Irod.

4) Înzestrat cu o viaţă de model – cu o mare autoritate morală asupra poporului. Iar mai departe scrie:

5) Acesta va întoarce inimile părinţilor spre fiii lor, adică va avea o misiune a lui Dumnezeu între oameni.

*

Ce credeţi, voi, care veniţi plângând cu copiii în braţe, n-aţi putea avea copii mai buni ?

- Că n-a fost numai Ioan Botezătorul copil al lui Dumnezeu, ci au fost toţi sfinţii calendarului.

- N-aţi putea împlini şi voi condiţiile de-a avea copii mai ai lui Dumnezeu ?

- De pe unde am venit (de la Sâmbăta la Prislop n.n.) vă aduc mărturia celor ce m-au ascultat şi vă spun că se poate. Şi pe-acolo tot aşa au început să-mi vină pe cap, cu copii trântiţi de pământ şi nenorociţi în tot felul.

- În fața durerii nu știam ce să mai fac. Nu puteam nimic, nu știam nimic. Dar atunci de ce-mi trimite Dumnezeu pe cap atâta nenorocire adusă în brațe ?

Am citit Cartea lui Dumnezeu – Scriptura – de la capăt, și am găsit un loc (Exod 20,5) în care spune: „Sunt un Dumnezeu râvnitor, care pedepsesc vina părinților în copiii lor până la al treilea și al patrulea neam”.

Așa am dat de rădăcinile nenorocirilor, care trebuiau smulse.

*

HAINA DE NUNTĂ

Împărățiile pământului au uniformele lor.

Împărăția lui Dumnezeu are haina de nuntă.

Ce este această haină ? – Că fără ea nu se poate intra în Împărăție?

E haina Botezului, a nașterii noastre din nou, din apă și din Duh. E firea lui Hristos, care ni se face haină, și firea noastră convertită cu care îmbrăcăm și noi, la rândul nostru, pe Hristos.

E haina Duhului Sfânt – potrivit cuvintelor de la Botez: „Pecetea Darului Duhului Sfânt”.

E haina de slavă în care a strălucit Iisus pe muntele Schimbării la Față, înaintea ucenicilor. E haina în care au strălucit, din vremi în vremi și unii din Sfinți, haina luminii divine.

Deci, la intrarea în Împărăția lui Dumnezeu se caută: **câtă asemănare** avem cu Iisus ? Așadar nu e deloc indiferent ce părere avem despre Iisus în care ne-am îmbrăcat la Botez.

Cei ce nu trăiesc viața aceasta potrivit nașterii lor a doua, cea din Duhul Sfânt – se trezesc fără haina Împărăției lui Dumnezeu, și sunt dați afară.

*

Să stăruim puțin asupra câștigării acestei asemănări cu Iisus, care trebuie să crească în noi, asemănare la care trebuie să fim atenți toată viața, clipă de clipă.

Se întâmplă omului că atenția lui, dragostea lui, să fie câștigată mai mult de altceva decât de Iisus.

Într-o pildă a Împărăției lui Dumnezeu se arată că omul înclină mai mult spre perechile lui de boi, mai mult spre țarinile și nevasta lui, decât spre Dumnezeu. De aceea Dumnezeu le mai clatină pe acestea, din când în când. Scriptura îl demască pe om că: „toată zdroaba lui e pentru trup”. – Poate că chiar de aceea și trupul e așa de hodorogit, ca să se mai desfacă dragostea omului de el.

*

Căutând să pricepem care a fost chipul lui Iisus în lume, vedem că a fost numai iubire înflăcărată, de Dumnezeu și oameni, cum n-a mai fost alta pe lume. Și mai băgăm de seamă că, pentru acest **fel** de a fi om între oameni, a avut de întâmpinat cea mai înverșunată împotrivire cu putință pe pământ, dusă până la răstignirea Lui pe cruce. „Lumea” Îl ura de moarte, din adâncul măruntaielor sale.

Într-o vedenie, Iisus, ca mare Preot, a fost arătat Zahariei Proorocul, tocmai în situația aceasta, că „satana stătea de-a dreapta Lui ca să I se împotrivească” (Zaharia 3,1).

Aci asemănarea cu Iisus trece prin mari încercări.

Aci se vede dacă avem sau nu asemănarea cu El.

Aci e lupta noastră pentru haina luminii divine, cu căpetenia răutății, care caută să ne îmbrace cu lucirile lui de păcură.

*

Și, fiindcă ucenicii de peste veacuri ai lui Iisus nu prea aleargă spre Împărăție, Dumnezeu rânduiește și puțină silă din afară. Dumnezeu își expropriază supușii de toate cele deșarte ale lor de aici, iconomisindu-le cele adevărate ale Împărăției Sale, în schimbul lor.

Fiecăruia dintre cei ce vor să se mântuiască îi rânduiește Providența divină un împotrivitor, care să-l răstignească pe crucea tuturor suferințelor – că altfel nu se explică de ce a zis Iisus că „vrăjmașii tăi vor fi cei dintr-o casă cu tine... veți fi vânduți de copiii voștri și dați spre moarte...” (Matei 10,36 și 10,21).

Lângă fiecare Iisus al Creștinismului se află și un Iuda.

Așa e voia lui Dumnezeu să fie.

Așa se câștigă asemănarea.

Așa se câștigă haina de nuntă.

Iată valoarea de providenţă a locului de la Daniil (12,10) care, vorbind de cele de la sfârşitul istoriei, spune că atunci „Mulţi vor fi curăţiţi, albiţi şi lămuriţi".

Iată valoarea de mântuire a suferinţei – care, faţă de veşnicia Împărăţiei, n-are decât lungimea de-o clipă – dar clipă de clipă cu atenţia la Iisus şi haina Sa de slavă.

Ziua de nuntă e ziua biruinţei definitive asupra răului, când cetatea sa, lumea, va fi arsă.

Pentru ziua aceasta – zi fără de sfârşit – ne trebuie Haina lui Iisus, în care a umblat El în lume.

3.IX..1950

*

„VINA" LUI IISUS

„Iisus a vorbit către toţi: dacă vrea cineva să vie după Mine, să se lapede de sine, să-şi ia crucea sa în fiecare zi şi să-mi urmeze mie" (Luca 9,23).

Evanghelia de la ziua Crucii ne-a adus înaintea ochilor Răstignirea lui Iisus. Din toată această catastrofală decădere omenească, descrisă cu de-amănuntul, alegem numai un crâmpei.

După ce Pilat şi-a terminat cercetările asupra lui Iisus – ameninţat de larma din curte – a scris şi „vina" Lui pe cruce: „Iisus Nazarineanul, Împăratul Iudeilor" – evreieşte, greceşte şi latineşte – ca să ştie toată lumea vina lui Iisus.

- Şi poate că „vina" pe care i-o va aduce toată „lumea" până la sfârşitul lumii.

De atunci Iisus e singurul Împărat pe pământ care nu se mai pogoară de pe cruce, dar şi singurul Împărat care nu vorbeşte oamenilor de pe tron, ci de pe cruce.

*

Când Pilat a scris vina de „Împărat" a lui Iisus, fără să vrea a spus adevărul – fiindcă Iisus spre aceasta S-a născut. Decât că împărăţia lui Iisus nu e din lumea aceasta, deşartă, şi mereu cutremurată de nestatornicia omenească.

Împărăția lui Iisus e Împărăția lui Dumnezeu, Împărăția sufletelor, Împărăția conștiinței, Împărăția Adevărului.

Dar Pilat nu era omul la înălțimea adevărului, când a scris ce a scris. El a vrut numai să-și bată joc de iudeii care l-au silit să răstignească un Nevinovat.

Stăpânirea romană, prin Pilat, voia să-L scape pe Iisus de ura iudeilor, dar conducerea lui Israel amenința pe Pilat că nu e prieten Cezarului, dacă nu răstignește pe Iisus, care S-a făcut pe Sine Împărat !

- Adică, după părerea lui Israel, e strict interzis de a exista deodată Iisus și Cezarul. Și o spuneau tocmai ei, care erau cei mai înverșunați vrăjmași ai Cezarului, încât nici pajura romană n-au admis-o pe zidurile Sinedriului din Ierusalim, și Pilat a trebuit s-o ia de acolo, ca să nu iasă lucrurile cu vărsare de sânge.

De frica Împărăției lui Iisus, care nu avea nici de-o iotă loc în inima lor, iudeii au fost în stare de cea mai mare falsitate sufletească cu putință: să-și prefacă într-o clipă ura lor de moarte față de Cezarul, în cea mai „sinceră" iubire și supușenie.

- De fapt era fățărnicie fără pereche.

De aceea și Pilat, care îi cunoștea, și-a spălat mâinile de sângele lui Iisus peste destinul neamului acestuia, precum înșiși au cerut.

*

Și de ce voiau iudeii să scape de Iisus, chiar și cu prețul unui destin blestemat ?

- Fiindcă poporul se lua după Iisus și ieșea din exploatarea în care-l ținea Templul și Sinedriul din Ierusalim.

Pentru iudeii aceștia religia ajunsese o afacere, un izvor de venit, o exploatare a păcatelor și-a necazurilor. Conducătorii tâlhăreau poporul în numele Legii !

Dumnezeu avea deci drept să se supere și să pună capăt acestei religii decăzute. De aceea Iisus i-a mustrat ca nimeni altul din profeți, pentru că au făcut din Templul lui Dumnezeu, o peșteră de tâlhari.

De aceea și iudeii L-au răstignit pe Iisus între doi tâlhari.

Aceasta e vina lui Iisus: că venea între oameni ca Împărat al adevărului, împotriva împărăției minciunii și exploatării, pe care o iubea Israel.

Nemaivăzuta iubire de oameni a lui Iisus, pentru iudei era o pretenție asupra omului, și avea să o plătească cu crucea.

A plătit-o.

Dar iubirea de oameni n-a încetat nici de pe cruce: ba dimpotrivă: de aci strălucește cu mai mare putere peste toți oamenii, chemând pe toți răstigniții vieții la Sine.

Iisus e Împăratul, singurul în felul Lui, care nu de pe tron, ci de pe cruce, așteaptă pe oameni să vie la El.

Și care sunt ai Lui vin la El.

Primul care a venit la Iisus cel răstignit a fost tâlharul.

Aceasta e de-o mare mângâiere între oameni, pentru că nimeni nu mai are dreptul să descurajeze.

Cu aceasta ne-am apropiat de situația voastră de pelerini la Ziua Crucii. Fiecare cu necazurile, păcatele și beteșugurile voastre. Fiecare cu vina voastră.

Deosebirea, marea deosebire, între noi și Iisus, e că Iisus n-avea vină, pe când noi toți avem vină. Și iarăși: cea mai mare deosebire: Cel nevinovat, Iisus a primit crucea; n-a ocolit-o, nu S-a apărat de ea, n-a strigat nevinovăția Sa, n-a amenințat stăpânirea omenească ce-L răstignea, ci S-a purtat blând ca Mielul lui Dumnezeu, cu cei ce-L răstigneau și-L huleau după ce L-au răstignit.

Noi, dimpotrivă, căutăm pe toate cărările cum să scăpăm de cruce, cum să ne strigăm nevinovăția, cum să ne ascundem păcatele, și strigăm în gura mare ce cruce grea avem de dus în căsătorie, în serviciu, în obligații, în meserie, în viață. Ne numim creștini, dar ducem crucea târâiș, și-am fi buni bucuroși să scăpăm de ea.

Noi facem de rușine Crucea lui Hristos, dar și Crucea lui Hristos ne face de rușine pe noi. Căci, să fim drepți cu noi și cu Dumnezeu: nouă încă nu ne-a îndesat nimeni cununa de spini pe cap, încă nu ne-a bătut nimeni piroane în mâini și picioare și încă nu și-a bătut nimeni joc de noi, cum și-au bătut de Hristos.

Dar chiar acestea toate de le-am pătimi trebuie să le răbdăm pentru mântuirea noastră, așa cum le-a răbdat Hristos, tot pentru a noastră mântuire.

Nu este altă cale de mântuire, de ispășire a păcatelor, decât calea Crucii. Dacă ar fi fost, Dumnezeu ne-ar fi arătat-o pe aceea.

Prin Cruce, prin suferința unei răstigniri în viață, se intră în Împărăția lui Dumnezeu. Și se intră cu atât mai sigur, cu cât răbdăm o răstignire nedreaptă.

Deci cel care vrea să se mântuiască n-are pe nimeni de osândit pentru crucea care-o duce. Cine s-a hotărât cu toată puterea sufletului său să vie la Iisus: răstignirea-l așteaptă, dar acesta iubește din tot sufletul pe cei ce-l răstignesc. În necazuri se vede iubirea de Dumnezeu și de oameni. În cuptorul suferinței de tot felul se curățește sufletul omenesc pentru Împărăția lui Dumnezeu.

Și suferința smerește trufia omului și-L face pe Dumnezeu prieten.

Așa să vă tâlcuiți crucea pe care o aveți fiecare de dus.

În cruce Dumnezeu a ascuns o taină: taina mântuirii fiecăruia. Vai de cine n-are o cruce de dus: acela n-are prin ce se mântui.

Și interesează mântuirea: primirea noastră în Împărăția lui Dumnezeu, și nu ceea ce-i interesează atât pe oameni, cum să scape trupul de cruce.

Ia uitați-vă la voi, strâmbi, șchiopi, bolnavi, necăjiți în tot felul: aflați că neajunsurile voastre au un preț înaintea lui Dumnezeu, dacă le duceți de acum înainte cu înțelesul de cruce.

Sfântul Apostol Pavel ne spune – întărind nădejdea oamenilor – că deși trupul nostru din afară se prăpădește pe zi ce trece în tot felul de necazuri, Dumnezeu ne lucrează o locuință veșnică, nefăcută de mână, în care ne va primi și o vom primi în schimb.

Căci după Răstignire așteptăm o Înviere !

Nu se termină totul cu mormântul !

Ăsta-i motivul pentru care încurajăm la răbdare și mulțumiri în necazuri, pe orice răstignit al vieții.

Chiar dacă noi nu ne pricepem așa de bine să deslușim taina suferinței omenești, totuși asigurăm, luând garanție pe Cel răstignit, că multe sunt rosturile și binecuvântate roadele ei ultime.

*

De încheiere atragem aminte că greutatea crucii atârnă la noi, de greutatea păcatelor făcute.

Păziți-vă de păcate și nu veți avea atâta suferință de dus.

Că mai la urma urmelor, umblarea după păcate atrage nu numai răstignirea noastră, ci şi răstignirea nedreaptă a lui Iisus.

Şi avem, mai presus de orice, interesul ca viaţa lui Iisus, Duhul lui Iisus, purtarea lui Iisus, să se arate în viaţa noastră, că altfel nu semănăm cu El.

De aceea Iisus ni s-a dat model ca să năzuim a semăna cu El.

De aceea ni s-a dat tuturor crucea, ca în aceasta să ne asemănăm cu Iisus.

Pentru Înviere, nu e un lucru mare !

14.IX. 1950

*

Hălmagiu, 17.IX.1950

I. Lepădarea de sine

„Crucea noastră cea de fiecare zi". Noi nu suntem ai noştri – suntem prin Botez, ai lui Hristos, ai lui Dumnezeu. Deci precum se îngrijeşte un tată de buna creştere a copiilor săi, aşa se îngrijeşte Dumnezeu de desăvârşirea noastră.

Cei ce nu primesc îndreptarea, pe care ne-o aduce Dumnezeu **în fiecare zi**, prin câte o cruce de purtat, rămân ca şcolarii care nu mai vreau să înveţe.

II. Preţul sufletului. Valoarea omului e mai mare ca viaţa lui.

Cine vrea să-şi pună sufletul în valoarea pe care i-a dat-o Dumnezeu, prin multe încercări are de trecut.

Gadarenii şi sufletul...

III. Mărturisirea lui Dumnezeu.

1) prin viaţă; 2) prin cuvânt; 3) prin ascultare; 4) prin smerenie; 5) printre orice împotriviri întâmplătoare.

Poziţii nesocotite faţă de martiri.

Creştinul nu acuză, ci afirmă existenţa lui Dumnezeu.

*

<u>Prislop</u>
8.XII.1950

Nu ştim totul despre suferinţă

Sunt două feluri de suferinţe:

1) „Necazurile pentru Evanghelie" şi

2) suferințele pentru păcate, greşeli, vinovății, şi altele asemenea. Şi sunt suferințe care scot pe câte unii din rândul oamenilor.

Sfinții au avut parte de primele, de necazurile pentru virtute, ceilalți de necazurile pentru păcate.

Aceştia de-ai doilea caută pe Dumnezeu ca să scape de ele, să scape de cruce. Dar Dumnezeu are un **rost** cu suferințele, pe care nu El le trimite oamenilor, ci oamenii se bagă în bătaia lor, pentru că ies din poruncile lui Dumnezeu şi legile firii.

Suferințele readuc pe om iarăşi la calea lui Dumnezeu.

O scăpare definitivă de suferințe în viața aceasta nu este şi nici n-ar fi bună. Oamenii care nu le-ar avea, iarăşi s-ar întoarce la ele.

Oamenii sunt un fel de copii: sunt cuminți numai de frică. – Şi mai au mult, până să fie cuminți de drag...

Iisus întâi ierta pe suferinzi de păcatele lor şi apoi îi tămăduia şi de bolile lor.

Nouă, preoților, ne-a dat numai prima jumătate a darului acela de-a ierta păcatele oamenilor. Se crede că aceasta e de trebuința cea mai mare; nu aceea după care de fapt umblă oamenii: de-a se tămădui de boli. Oamenii, numai ducând un canon în viață, se poartă mai după voia lui Dumnezeu, spre deosebire de cei ce se sparg de tari şi de graşi, pe care nu-i interesează Dumnezeu. Totuşi darul pe care l-a dat Dumnezeu preoților, intervine preventiv în suferința veşnică, peste care ar da oamenii, fără preoți.

Deci suferința are rostul curățirii trecutului, are rostul prevenirii viitorului; iar dacă ai puterea de-a mulțumi de ea, ți se face cu adevărat o bucurie.

*

PILDA SEMĂNĂTORULUI

Pilda Semănătorului, tâlcuită chiar de Iisus, arată patru feluri de oameni, dintre care numai un singur fel de oameni aduc rod al cuvântului lui Dumnezeu „întru răbdare”.

Primii care nu rodesc sunt cei ce nu-L înțeleg pe Iisus, căci El e Sămânța, Cuvântul lui Dumnezeu, El e în continuu neînțeles. La toți aceştia vine diavolul şi le fură din inimă şi din memorie ceea ce n-au înțeles. Aşa vine uitarea, după oricâtă auzire: uitarea de Dumnezeu, „ca

nu cumva crezând să se mântuiască". Uitarea ? Amnezie ? Neînțelegere ? Sunt socotite de unii Părinți păcate și vinovății.

În alții, cei de-al doilea, Sământa nu rodeşte pentru că sunt prea superficiali şi la vreme de cercare se leapădă. Le e mai dragă viața aceasta pieritoare fără probleme. „La Dumnezeu se închină, dar nici cu dracu nu vor să se pună rău..." zice un proverb românesc.

Cel de-al treilea fel de neroditori sunt oamenii robiți de bogății, împunşi de spinii grijilor şi legați de plăcerile vieții, care toate stau în contrazicere cu Iisus Hristos; iar aceştia apelează pentru cele de acum şi de aici.

Cei ce aduc roadă însutită însă nu seamănă cu nici unii din aceştia. Ei şi-au curățat inima de toate cele rele care izvorau din inima omului vechi, cu care duc un război nevăzut, războiul lui Dumnezeu cu Satana, de pe terenul inimii şi minții omeneşti. Războiul smeritei rugăciuni şi atenții.

*

1.III.1957

1. „... Unde-am ajuns de unde am fost..."
2. De 3 luni M. n-ai venit odată pe-aici.

- N-ai venit fiindcă singură ai vrut să scapi de gânduri.
- Da.

Mândria dă o plăcere minții dar o întunecă. Dovadă că mintea găseşte mai bună starea dinainte – când te lăudau oamenii pentru nevoințele pe care ți le cunoşteau – şi altă dovadă că mândria întunecă mintea e faptul că-ți crezi minții: că **şi singură** te poți descotorosi de gândurile rele. Pe cum că acestea nu-s adevărate o dovedeşte faptul că tulburarea creşte; a învăța nu poți, deşi odată puteai, iar voința e înfrântă de prima coajă de pâine.

- Nu te teme: aşa se începe calea cea bună: cunoscându-ți şi recunoscându-ți neputințele şi mândria. De aceea ia calea, îmbiată de toți sfinții Părinți: a-ți spune toate la timp şi nu le mai lăsa vreme, că se întăresc şi se înmulțesc şi mai multă bătaie de cap îți dau.

Când vii şi-ți spui **îndată** relele tale, ai ascultare, şi pentru ascultare capeți smerenie. Când nu vii îndată, îți crezi minții şi ai mândrie. Iar mândria aduce toată tulburarea. De aceea cu smerenia arde pe draci şi le fă deşartă lupta lor cu sufletul. Ia de ajutor şi rugăciunea lui Iisus, rugăciunea minții: **„Doamne, Iisuse Hristoase, miluieşte-mă pe**

mine păcătoasa”, fiindcă Iisus îi bate pe draci de la suflet și prin puterea Sa dumnezeiască, dar și prin smerenia ta.

Deci pricepe de la început că: pentru a merge cu spor și nu cu pagubă în calea aceasta, ai trebuință de om și de Dumnezeu. Pe unul îl găsești în duhovnic și pe Dumnezeu pretutindeni, dar Îl chemi să-ți ajute prin rugăciunea neîncetată. Aceștia doi se luptă pentru tine, dacă ții și tu la ajutorul lor și ți-l ceri la timp și fără timp.

Rugăciunea smereniei străbate cerurile și primește răspuns; rugăciunea mândriei primește numai osândă. Una-i a lepădării de sine, cealaltă a iubirii de sine.

„Căutați la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre.” (Matei 11,29). Deci smerenia e odihna sufletului.

Adaos:

Zici că de-atâta vreme n-ai venit să-ți spui gândurile care te tulbură pentru că ți-a fost tot rușine. „Rușinea” aceasta e tot o mândrie; tot o meșteșugire a celui „mândru”, ca să nu piardă el sămănăturile lui din mintea celui pe care-l luptă. Drept aceea de această „rușine” mincinoasă să nu mai asculți.

Dacă e vorba de o rușine adevărată, numai una poate să fie: rușinea în fața lui Dumnezeu, de-a fi ascultat de diavol. El însă e așa de hoț că nu-ți spune că **el** e cel ce amăgește ci-ți bagă în cap că **tu, de la tine**, faci ce faci. Și de fapt **tu** faci ale lui.

Diavolul vrea din toată puterea să nu crezi în existența lui. El atunci te lucră mai „bine” când mintea ta nu-l simte. De aceea are el mare interes să-ți afume mintea cu mândria, și inima, cu iubirea de sine.

Sfinții, cei cu inima curată – dacă e cu rost dumnezeiesc – ajung așa de ascuțiți cu vederea încât îl văd. De ei nu-și mai poate ascunde prezența. Abia atunci fuge de om. Totuși nici pe ei nu-i lasă fără război: fie că ridică cu ei războaie prin oameni, fie că îi părăsește o vreme îndelungată, ca să le strecoare în suflet ispita sfințeniei sau a desăvârșirii. De aceea, fiindcă meșteșugirile sale sunt așa de rafinate, Dumnezeu ascunde de sfinți starea lor reală de sfințenie încât aceștia, extrem de rar sunt conștienți de sfințenia lor. Ca să nu cadă în ispita sfințeniei sau a desăvârșirii – cea mai subțire formă a mândriei – Dumnezeu se ascunde de sfinți, încât aceștia îndură **cele** mai grele

chinuri sufleteşti experiind „părăsirea" lor de Dumnezeu. Trec, cu alte cuvinte, prin „părăsirea" prin care a trecut şi Iisus pe cruce.

De aceea se urmăreşte şi lepădarea de sine. Cu asta îi slăbeşti şi lui puterea. Altfel nu ajungi să trăieşti pe Hristos.

*

- Temeiul sau Temelia noastră harică o ştiţi: Piatra Hristos.
- Ca să ne devie conştientă sau luminoasă această structură duhovnicească a noastră trebuie să fim atenţi la lupta împotriva tuturor patimilor, care nu slăbesc, decât prin comportarea smerită în toate prilejurile de peste zi, ale vieţii de toate zilele, în condiţiile vieţii de obşte.
- Ca un rezumat, ca o primă roadă a acestei nevoinţe e sporirea dragostei şi unirii după duh între fraţi.

Să fiţi cu dragoste către această îndemnare: purtaţi-vă de-aşa fel între voi ca să odihniţi pe Dumnezeu între voi. Pentru această grijă ce-o aveţi voi de odihnirea Lui, are şi El grijă de voi, păzindu-vă de toată asupreala dinăuntru şi dinafară şi vă va ţine nedespărţite.

*

„- **Cum să dobândesc smerenia** ?"

„- E vorba, cred, de smerenia cea adevărată, pentru că mai este şi una prefăcută, mincinoasă, nesinceră. De aceea trebuie cercetată **şi dorinţa** de smerenie, cam de ce natură este ?

Deci, în cazul că urmărim o smerenie adevărată, singura atrăgătoare de Har, aceasta se dobândeşte aşa:

Primeşti **cu bucurie, de la oricine**, toate îndreptările, toate observaţiile, ocările şi nedreptăţile şi orice fel de răstignire morală a persoanei tale, zicându-ţi în minte: **iată prilejul smereniei** !

Îl pierd ? – Am pierdut smerenia !

Deci, cu înfrânarea firii, cu necontenită lepădare de sine, în toate împrejurările, fie ele cele mai nedrepte, de la oricine, câştigăm de la Dumnezeu pace sufletească şi dar peste dar (Ioan 1,16).

*

Profeţii mesianice

De ce a ales Dumnezeu poporul acesta, ca din el să se nască Mântuitorul ?

Dumnezeu a ales pe toți cei ce păstrau credința în El

Credința în Dumnezeu e o moștenire deodată cu omul.

Dar, pe măsură ce se înmulțeau, se înmulțeau și fărădelegile; iar fărădelegile le întunecau din suflet această moștenire paradisiacă. Oamenii „deveneau numai trup”. Aceasta este cauza potopului și a oricărui potop. Dar Dumnezeu păstra pe oricine, care păstra și el credința în Dumnezeu. Așa a supraviețuit Noe. Dar urmașii lui iarăși s-au întunecat încât numai Avraam ținea credința în Dumnezeu. Dintr-un om Dumnezeu a făcut un neam și neamul acesta trebuia să nască un Om, Omul care este chipul și slava lui Dumnezeu.

Dumnezeu nu se putea lăsa înfrânt.

Dumnezeu își dase Cuvântul că va izbăvi omul de robia diavolului.

Nu putea rămâne mincinos.

Cuvântul, cu care a făcut cerul și pământul, nu putea acum să fie neputincios.

Cuvântul acesta s-a făcut Om.

Om care reface firea omului.

*

Strâmbarea ideii mesianice

În sufletul poporului ales, în decursul veacurilor, în decursul așteptării mesianice, s-au întâmplat mai multe lucruri. Astfel: văzându-se ca stat mereu sub jug străin, încă de la obârșie, de la robia egipteană începând, continuând cu robia babiloniană, trecând pe rând sub stăpânirea mezo-perșilor, sub stăpânirea lui Alexandru Macedon, apoi sub stăpânirea regilor străini, iar mai pe urmă sub gheara pajurei romane, visul lor de aur era câștigarea independenței politice, vis, care le-a vrăjit mintea, cu care au tâlcuit Scriptura strâmb. [„E de-ajuns ca să primești o singură idee greșită, ca principiu, ca apoi, să nu existe absurditate posibilă, la care să nu ajungi, în chipul cel mai logic cu putință.” (Bergson).

De aceea, în călugărie, se pune atâta preț pe „spunerea gândurilor”, care nu e de fapt decât controlul și curățirea lor de patimi. Patimile „colorează” adevărul; virtuțile îl luminează. Patimile strâmbă

mersul rectiliniu al rațiunii. Iar patimile, toate, încovoaie sufletul dinspre Dumnezeu spre sine.]

Bărbații lor, care mai puteau înțelege tâlcul scrierilor sfinte, făcându-se interpreții acestei dorințe arzătoare a poporului iudeu, se întemeiau pe următoarele date: 1) pe făgăduințele făcute de Dumnezeu Patriarhilor: Avraam, Isaac și Iacov; 2) pe cuvintele Profeților și 3) pe împlinirea profețiilor cu privire la ieșirea din robia egipteană și din robia babiloniană.

Profeții de asemenea vorbeau despre o împărăție a lui Mesia. Alți prooroci, vorbind de două veniri ale lui Mesia, ei alegeau pe cea „în slavă și putere mare" și o înțelegeau politic. Iar, întrucât Împărăția lui Mesia era descrisă de profeți ca o împărăție veșnică, asta însemna, după înțelegerea lor, că Mesia va fi un mare viteaz și cuceritor, care, nu numai că le va asigura independența politică, ci va supune sub stăpânirea lor toate împărățiile pământului.

Timpul venirii lui Mesia se apropia. Pajura romană își implântase de vreo două ori ghearele în inima templului din Ierusalim, inima poporului ales. De aceea așteptarea mesianică ajunsese la o culme generală în tot poporul.

De aceea când Iisus a venit, sub chip smerit, „om al durerilor", n-a fost recunoscut și s-au lepădat de El, răstignindu-L pe cruce.

*

De atunci ei nu mai sunt popor ales, ci un neam care și-a sfărâmat destinul. De aceea sunt pedepsiți să fie împrăștiați în toată lumea. De atunci Dumnezeu nu le mai vorbește, ci-i lasă să se chinuiască până astăzi de ideea stăpânirii politice a lumii întregi.

Iisus a respins ispita diavolului, care-I îmbia toate împărățiile pământului și toată strălucirea lor. Ei însă, un neam întreg, au primit ispita, și pentru a doua oară pierd vederea de Dumnezeu. Nu mai văd robia în care sunt cu firea, până la sfârșitul lumii. De aceea ei nu mai au altă misiune în lume decât să se lupte cu Dumnezeu, aluzie la lupta lui Iacov cu Dumnezeu (Facere 35,10), până la sfârșitul zilelor, când, Mântuitorul va veni a doua oară, întru slavă, și va întemeia Împărăția lui Dumnezeu, care înseamnă sfârșitul tuturor împărățiilor pământului.

Prislop
4.III.1957

- Cuvânt -

Să ai conştiinţă curată faţă de Dumnezeu şi de părintele tău duhovnicesc şi faţă de ascultarea care o faci, ca să nu te învinuiască conştiinţa în Ziua Judecăţii. Numai aşa poţi dobândi inimă curată. Iar Sfântul Simeon Noul Teolog scrie mai pe larg: „Să ai încredere în părintele tău duhovnicesc şi să-l primeşti ca pe Hristos".

V-am spus eu de atâtea ori şi la spovedit că aşa să te exprimi ca lui Hristos, că nu mie-mi spui, ci Celui care este în faţa mea, pe care voi nu-l vedeţi: atâta încredere trebuie să ai şi atât de ascultător trebuie să fii, încât nici un pahar de apă să nu bei până ce-i va înştiinţa Dumnezeu părintelui tău şi-ţi va zice să bei, chiar fără vreme fiind. Acestea vi le-am citit ca să vă arăt ce rost are un părinte duhovnicesc, pentru ca să nu scadă rostul păstorului în faţa oilor.

Chiar când sunt în haine de lucru, să nu vă uitaţi la îmbrăcăminte, căci ori în haine de lucru, ori în Biserică tot eu sunt şi puteţi vorbi ca şi când aş fi în haine de Biserică. Pentru că înlăuntrul meu una şi aceeaşi haină o am şi **nu ştiţi voi cum arde sufletul meu pentru mântuirea voastră** oriunde mă veţi afla. Şi vreau să-mi fac datoria de păstor din toată puterea.

*

* *

NOTE
(1984-1988)

„NU ÎNVĂŢ PE NIMENI, DOAR POVESTESC"
(După Montaigne)

Însemnările acestea, fără sistem şi continuitate ci ca la întâmplare, ar vrea să fie doar idei de folos pentru schiţarea unei antropologii pastorale, ca ajutor şi orientare în haosul necazurilor omeneşti.

O orientare şi în haos e totuşi posibilă. Căci necazurile oamenilor au obârşie, urmări şi rosturi. Ce sameni creşte, rodeşte, culegi – vrei nu vrei – mănânci de-ţi vine rău, nu mai ştii unde să alergi să scapi – scăpare nu-i – aşa învaţă omul minte, care învaţă. Căci înţeleptul învaţă din păţania altuia, prostul nici dintr-a lui. Şi cum nimeni nu vrea să moară prost, e bine să se angajeze la nişte corecturi ale vieţii.

Acesta-i unul din rostul însemnărilor: îndrumarea preventivă, cunoştinţa cât mai clară a necazurilor şi a felului logic – matematic chiar – al urmărilor, cu care nu se poate discuta, cu care nu se mai poate face decât un singur lucru: de a le primi ca bune, aşa cum vin şi să zici cu toată convingerea (convertită de explicaţia exactă) că: „ce avem aşa ne trebuie !" Altfel nu li se poate potoli focul în care ne ard.

Sf. Simeon Noul Teolog zice că: „Tot creştinul e dator să cunoască pe Dumnezeu, să se cunoască pe sine şi pe diavolul. Pe diavol pentru că el e duşmanul nostru din umbră şi se foloseşte de necunoştinţa noastră de noi înşine şi de instinctele noastre, pentru a ne devia în tot felul de la rostul nostru pe pământ."

Teologia se studiază dar nu angajează; a devenit ştiinţă. Antropologia o cunoşteau părinţii Deşertului, precum şi destulă demonologie. Astăzi mulţi preoţi nu mai cred în existenţa personală a diavolului – îngerul căzut prin mândrie – care încurcă în fel şi chip viaţa omului, ba încâlceşte şi istoria – tot din umbră. Ei zic că diavolul, ca persoană, nu-i decât o reminiscenţă a trecutului când se personificau marea (Neptun), râurile, Iordanul, războiul (Marte), hadesul, şeolul, etc. Ba un profesor de filosofie, preot, mi-a spus sub formă de dojană: „eşti

om de cultură; astea-s idei ale unui trecut mitologic, rămase ca o explicație mitică în popor.” – Bine; atunci vă rog să-mi spuneți ce „idei mitice” au intrat în turma de porci, de s-a aruncat toată în mare.

Potrivit îndatoririi sf. Simeon Noul Teolog las Teologiei ale Teologiei, iar Antropologiei îi schițăm un sumar conținut oferit de o oarecare documentație de teren.

La o atare îndatorire am mai apăsat și un cuvânt al Scripturii prin Solomon; spune-le: „Să nu moară în neștiință de ce pătimesc atâtea rele” (Înțelepciunea lui Solomon 18,19).

A trebuit o lărgire și adâncire a cunoștințelor exacte, ba chiar o sinteză de orizonturi diferite, o vreme de însușire a lor și iarăși o vreme de aplicare și verificare. Ori, „Ars longa, vita brevis... finietur”.

Preocuparea la un orizont lărgit, a stârnit și bucurie și invidie. Căci îți iartă oamenii orice, dar nu-ți iartă să le-o iei un pas înainte. Ăsta-i tot secretul: orizont larg de cunoștințe exacte despre om, într-o sinteză armonioasă. Între știință și credință nu e conflict, ci numai între credință și superficialitate. Pregătirea unilaterală, oricât de avansată, nu poate face față la trebuințele iarăși unilaterale ale celorlalți. De pe poziții „dogmatice” nu se poate ajunge decât la un dialog între surzi. Prejudecățile sunt piedici de netrecut, cum se va vedea în alte capitole. O știință „după ureche” nu e decât superficialitate, prejudecată și eroare de logică.

*

PRIMELE PATIMI

1. **FUMATUL,**
2. **BEȚIA,**
3. **DESFRÂUL,** sau patimile sinuciderii.

„Un cm^3 de fum conține 5 miliarde de particule infinitezimale, care intră în aproximativ 100.000 de combinații chimice. Dintre acestea doar ceva peste 1000 au fost izolate. Știința e departe de a ști totul; dar din puținul care se știe, nu există nici măcar un singur element care să disculpe fumatul. Se poate spune că a fuma înseamnă a alege între cele 3 grave îmbolnăviri:

1. **Bolile cardiovasculare** (mortalitate 60%). Nicotina este un alcaloid foarte toxic și un vaso-constrictor, facilitând infarctul; multiplică agregarea plachetelor sangvine, favorizând ateroscleroza

precoce. Oxidul de carbon reduce cantitatea de hemoglobină pe care o blochează, şi, prin aceasta reduce cedarea oxigenului către ţesuturi. Inima e în suferinţă.

2. **Bolile canceroase** (cele 481 de substanţe cancerigene cunoscute astăzi sunt toate prezente în fumul de ţigară, ceea ce măreşte de 40 de ori riscul cancerului pulmonar; dar nu numai plămânii sunt afectaţi, ci există şi riscul cancerului de laringe, esofag, stomac, pancreas, rinichi). În 1982 s-a găsit în fumul de ţigară şi o puternică concentraţie de poloniu 210 şi plumb 210 – compuşi radioactivi.

3. **Afecţiuni respiratorii** (emfizem, bronşită cronică, pneumonie). Fumul de ţigară conţine peste 10 elemente chimice care blochează acţiunea cililor respiratori ai bronhiilor. Rezistenţa organismului la infecţii este substanţial slăbită. S-a demonstrat experimental că această scădere a imunităţii – şi care deschide poarta infecţiilor – se datorează mai mult chiar decât gudroanelor, oxidului de carbon şi oxidului de azot. Aceasta face ca artificiile marilor industrii de ţigări – prin crearea acelor ţigări „uşoare", „foarte uşoare", cu dublu şi triplu filtru, cu scăderea procentajului de gudroane, etc. – să fie complet iluzorii. Concluzia cercetărilor medicale: „nu există nici o ţigară nepericuloasă !" Slăbirea barierelor imunitare ale organismului sunt observabile în patologia umană. Se constată, de pildă, că „vaccinarea împotriva gripei este adesea, la fumători, ineficace !"

Urmările acestea sunt publicate nu numai în presa de specialitate, dar şi în ziare, ca să ştie toţi. Dar ce te faci când s-a instalat **dependenţa** în fumători, fumătoare şi chiar copii ?

4. **Gravidele fumătoare**, cu dependenţă de fumat, au şansa de a naşte monştri sau infirmi, sau incapacitate de-a duce sarcina. Oxidul de carbon se lipeşte de 200 de ori mai tare de celula de hemoglobină, decât molecula de oxigen ionizat în respiraţia pe nas; – neionizat nu e aderent cât să înlocuiască bioxidul de carbon care vine din organism la nivelul plămânilor pentru eliminare. Monoxidul de carbon din fumul de ţigară formează cu celula de hemoglobină o otravă foarte puternică numită carboxihemoglobină, care circulă prin întreg organismul, pătrunzând şi în lichidul amniotic, pe care-l face mediu toxic, precum atacă şi structura foarte fină a diverselor organe ale embrionului în dezvoltare. Aşa apare un copil nenorocit din naştere, de la fumat plecare. Acelaşi

rezultat se întâmplă cu băuturile, medicamentele şi drogurile, luate în vremea sarcinii.

„Cancerul pulmonar e pe punctul de a deveni mai periculos pentru femei decât cancerul sânului” – precizează Centrul naţional american de control al îmbolnăvirilor, şi, aceasta ca o consecinţă directă a fumatului. Specialiştii Centrului, cu sediul în Atlanta (Georgia), menţionează că „femeile renunţă mai greu la fumat decât bărbaţii, numărul fumătoarelor fiind în creştere. Pe ansamblul Statelor Unite, rata mortalităţii de cancer pulmonar la femei a sporit cu 127% între 1968 şi 1980. În aceeaşi perioadă, mortalitatea feminină cauzată de cancerul sânului a crescut şi ea, dar cu numai 8,5%.” „Epidemia cancerului pulmonar este dramatică deoarece ea poate fi evitată”, a precizat purtătorul de cuvânt al Centrului relevând că „circa 85% din cazurile de cancer pulmonar sunt atribuite fumatului.” (R.L. 30.X.1984).

Organismul omenesc are o comportare contradictorie faţă de fumat. Plămânii fac dependenţă, stomacul îl refuză până la moarte. Dependenţa e mai uşor de înţeles. Refuzul e o acţiune de eliminare a nicotinei şi a celorlalţi compuşi cancerigeni, prin spălarea stomacului cu sucurile lui gastrice şi acide – că altele nu are. Dar această folosire deviată a surselor stomacului, atrage după sine o scădere a asimilării alimentaţiei şi o ulcerare a pereţilor stomacului. Organismul slăbeşte în greutate şi rezistenţă şi încep bolile tubului digestiv. Starea contradictorie în care voinţa nu mai poate face rânduială, e exact starea de anarhie funcţională, care devine în grabă anarhie celulară. **Deci cancerul începe în cap, în conducerea sistemelor**. **Starea patologică e sentinţa fizică a acestei anarhii mintale** (subl. n.n.). În stare de anarhie suntem de mai multe ori în viaţă, dar sistemul nostru imunologic face de multe ori rânduială, fără ştirea noastră.

BEŢIA

O altă patimă, rădăcină a morţii prin cancer e patima beţiei. Toţi ştiu să-şi scuze această patimă; ba jurându-se că au văzut mai mulţi bătrâni beţivi decât medici bătrâni; ba ca să uite multe necazuri, printre care şi acela că beau mult (C.); ba că ei ţin măsura în toate, până ce ajung fără măsură şi nu se mai pot ţine nici pe picioare; ba că o ceaşcă de cafea poate anihila efectele alcoolului, etc. Dimpotrivă cofeina

favorizează pătrunderea alcoolului din circulația sangvină în celulele nervoase, în timp ce ficatul are posibilitatea să metabolizeze, într-o medie foarte restrânsă, doar un gram pe oră. Confirmarea intoxicației etilice favorizează evoluția spre hepatită cronică sau ciroză hepatică. Riscul de a face ciroză apare la un consum zilnic de alcool echivalent a 80-160 ml alcool pur (după unele studii chiar de 40 ml pentru bărbați și 20 ml pentru femei), timp îndelungat. După un consum zilnic, timp de 12 ani, 25% dintre bărbați devin cirotici.

Factorul determinant în producerea leziunilor organice la instalarea acestor tulburări neuropsihice îl constituie deficitul de vitamină B_1, produs de consumul cronic și abuziv de alcool. În ultimii ani, studii competente implică alcoolul și în producerea hipertensiunii arteriale și a cardiopatiei ischemice, ultima prin favorizarea aterosclerozei.

E grăitoare alarma lui Shakespeare din Othello; „O, Dumnezeule, să pună oamenii un dușman în gura lor, ca să le fure mintea ! Să ne transformăm cu bucurie, chef, plăcere și aplauze, în animale !"

I

Avem în custodie: sistemul nervos central, neuro-vegetativ și coronarian. Sistemul nervos central numără până la 15 miliarde de neuroni. Ca acest număr imens de celule nervoase să vieze și să lucreze în bune condiții, are nevoie în permanență, toată viața, de: oxigen, glicogen, hormoni, somn și o concepție de viață.

Toate celulele organismului se regenerează afară de celula nervoasă. Mai mult, numărul lor scade cu creșterea anilor, și, uneori scade vertiginos. Vorbim întâi de **creier**, pentru că el e **dicționarul de translație între gând și materie** (subl. n.n.). Nu el e materia care gândește. Sufletul e cel care gândește. Nu complicăm de acum chiar cu discuții despre ce sunt în sine fiecare. Deocamdată căutăm să „citim" corect condițiile firești ale acestui dicționar, la nivelul lui natural de existență. Sufletul și gândirea sunt alte nivele de existență. Că sunt sudate pentru o vreme (spirit și materie) e o treabă a creației lui Dumnezeu.

II

– Oxigen, glicogen, hai și somn, dar și o concepție de viață ? Nu e suficient instinctul „dăinuirii în viață” cum îl au toate celelalte vietăți ?

– Nu, pentru că omul se poate răzvrăti împotriva vieții și să și-o răpună, cum uneori mai fac pițigoii și unele cetacee. Dintr-un alt unghi de vedere toți oamenii au concepție de viață, fiecare „cât îi poate capu”; chiar este o trebuință profundă în fiecare ins să-și aibă conștient o „justificare” a vieții, să aibă o concepție cu care să-și „justifice” sieși modul său de viață. Dar... Quod capita tot sensu, câte capete atâtea păreri. Toți cred că au dreptate, să fie cum sunt, să facă ce fac, ș.a.m.d. Nevoia „explicării” pentru sine a omului e o nevoie ontologică; dar și explicarea „explicărilor” aduce lumină. Ca să simplificăm discuția ar fi bine să știm care-i cea mai bună concepție de viață, dacă neuronilor noștri le trebuie neapărat o „concepție de viață”, ca să nu denatureze translația.

În tot cazul nu sunt în concurs concepțiile de viață ale filosofilor, că nu găsești doi în toată istoria filosofiei să fie de acord, pentru că rațiunea omenească, naturală, are un mare cusur: e capabilă, cu aceeași stringență logică, să dovedească și teza și antiteza uneia și aceleiași probleme; umblă cu două fețe. Deci nu putem da nici unei filozofii, singure, creditul responsabilității vieții, deși de alegere răspundem. Sistemele rămân bune de știut, dar în patrimoniul culturii și ca atare.

Noi avem revelația în Iisus Hristos, ca cea mai bună concepție de viață, cu modelul ei, care a realizat-o în întregime, până în ultima fibră a ființei.

III

– Încă nu văd legătura...

– Ai s-o vezi îndată.

În creier funcționează două glande endocrine: epifiza și hipofiza. Aceste două glande produc hormoni pe care-i trimit pe calea sângelui la toate celelalte glande endocrine de pe verticală, cu dispoziții precise de lucru.

O caracteristică a lor e faptul că emit hormoni într-o strânsă interdependență, și, de acordul lor, ascultă toată coloana. Una din ele, hipofiza, e sensibilă la concepția pe care o alege omul ca normativă de viață; și în funcție de această concepție, trimite, prin hormoni emisari,

vecinei sale din creier, impulsul să producă hormonii ei specifici care dirijează în continuare toată coloana endocrină, în conformitate cu această concepție.

Într-un fel lucrează toată coloana când te afli în turma lui Hristos, şi cu totul într-altfel dacă te găseşti cu concepția, în turma lui Epicur.

– Dar natura nu e o constantă ?

– Energiile naturii se pretează la convertiri – nu e chiar oarbă – dacă e cineva, care să vadă şi să îndrăznească. Un torent sălbatec de ape poate fi zăgăzuit, cum avem şi noi zăgăzuită Dunărea pe două locuri, şi apele pot fi puse la o treabă mai presus de firea lor şi puterea naturii oarbe transformată în lumină. De asemenea şi puterea haotică a aburului a fost convertită în energie circulară şi în final în forță mecanică ordonată şi chiar în lumină.

IV

– Sunt diguri care se rup...

– Sunt, adevărat, naturi care se dezechilibrează. Se întreba şi Alexis Carrel, care să fie misterul că aceeaşi disciplină a stăpânirii de sine, pe unii îi potențează până se spiritualizează, pe alții îi cufundă în noaptea nebuniei. „Drepte sunt căile Domnului şi cei drepți merg pe ele; ceilalți, pe aceleaşi căi, se poticnesc şi cad" (Osea 14,10).

– E cumva un destin sau o „cenzură" aci ?

– Mai târziu se va potrivi răspunsul. Deocamdată reținem că posibilitățile spirituale ale unui botezat în Hristos sunt incomparabil mai mari ca ale unui nebotezat asupra sălbătăciunilor sale glandulare. Ca lămurire asupra acestui punct de vedere trebuie să ținem seama că, pe parcursul vieții, mulți uită botezul şi trec în turma lui Epicur – azi se cheamă pragmatism –, şi sunt prinşi cu momeala plăcerii ca scop al vieții, al vieții „aici" şi „acum". Câte pățesc vom vedea cu răgazul.

Ne întâlnim în prezent cu... viitorul trecutului; şi de multe ori cu un trecut ancestral, de multe generații.

V

– Deocamdată lămurirea e cam puțină şi unilaterală...

– Din aproape în aproape ajungem şi la lămurirea suficientă. Genetica are cuvântul. Trebuie să ne coborâm în infinitul mic biologic

ca (să) prindem – poate – chiar „misterul” ființei omenești, în ciuda infinitei sale variabilități constituționale.

– E drept, mărturisesc mulți vrednici de crezut, că nu sunt doi oameni identici de la Adam încoace și tocmai asta-i imposibilitatea de a-i înțelege.

– Nu numai asta, dar variabilitatea este pur și simplu infinită. Posibilitățile aranjării genelor (primele subunități ale unui cromozom) în cromozomi întrec numărul atomilor în univers.

– Atunci Antropologia ar fi cea mai imposibilă încercare.

– Și tocmai asta vrem să facem: imposibilul, posibil. O rânduială este. Creațiunea nu e haos. Convergența elementelor se intensifică. Dar, la rând... Întâi e nevoie de o metodă de lucru, adică de o supraprivire a materialului care se adună din toate părțile și din diverse moduri de experiență și existență.

- Știința și Revelația... Nu sunt în conflict ?

- Numai dacă ești de rea credință, sau dacă adopți convingerea că rațiunea ta naturală e ultimul criteriu al adevărului, sau, dacă crezi (greșit) că materia e singurul mod de existență. Dar, iar o luăm pe filosofie și ne angajasem la genetică.

- Adică tot știință...

- Și încă veche. Mult mai veche decât mazărea lui Mendel. Nucleul geneticii a fost revelat lui Moise, când i s-au dat scrise poruncile pe Muntele Sinai: „Pedepsesc vina părinților în copii, până la al treilea și al patrulea neam, pentru cei ce calcă poruncile mele și Mă milostivesc până la al miilea neam pentru cei ce Mă ascultă”; (Exod 20,5-6; 34,7; Deuteronom 5,9-10; Ieremia 32,18) – Comentar la porunca a șaptea. Știința descoperă acum și înțelege cu aparataj modern ceea ce e pus de la creație în om și în toată firea vie. De altfel atotștiința lui Dumnezeu știa și genetică... Și de la început omul a fost pus să facă și știință, dându-i-se să numească toate făpturile creației. A fost o ocupație vastă, cât creația, cât n-a isprăvit nici acum cu numirea și analiza ei. **Inventarul creației e neisprăvit** și înainte mult mai este. Omul însă a început să se laude întru sine cu treaba asta și uită pe Cel ce i-a dat instinctul citirii creației, nevoia științei.

- Și se complace „în conflict”...

VI

- Conflictul e el însuşi o deviere a omului de la destinul său în creaţie; şi, atunci şi ştiinţa lui e deviată de la rostul cu care i-o dase Dumnezeu. Dacă până aci „ştiinţa fără conştiinţă era pierzania sufletului", acum e şi mai rău, că-i pierzania şi a trupului, cu planeta pământ cu tot.

Dar să revenim la genetică.

Ce sunt cromozomii, genele, alelele şi conexiunile lor întreolaltă, catenele, e azi treabă de cultură generală. Ceea ce nu se ştie, pentru că nu se lasă prins în experiment, dar nu că nu există, e faptul legăturii biologiei noastre personale cu Dumnezeu.

- Ce implicaţie poate fi între contingent şi Transcendent ?

- Numai aceasta că Transcendentul străbate, asistă, susţine contingentul; îl vede în toate unităţile de măsură ca spaţiu şi timp, ca durată sau structură, ca destinaţie sau alienare, ca libertate sau robie... şi încă mai înainte de a fi vreuna din acestea. N-am atins aci decât foarte puţine note operaţionale ale Transcendentului cu privire la contingenţa noastră. Să luăm în analiză doar două note, care lămuresc linia noastră ereditară cu care deschiseserăm problema: **Harul şi Judecata**. E clar că aceste note ale Transcendentului nu pot fi în nici un fel panteism. De asemenea, în lămurirea problemei, pomenim şi din partea contingenţei noastre, nota **libertăţii**, cu care suntem înzestraţi ontologic.

Ca urmare tot ce gândim, vorbim şi facem se petrece în atotprezenţa lui Dumnezeu, Care le înseamnă în contul nostru, în două locuri: în Cartea Sa – Cartea Vieţii – şi cartea noastră, codul genetic (subl. n.).

- Cum ?

- În **codul genetic, arhiva vieţii noastre**, **în care sunt şi resturi de arhivă de la înaintaşii noştri de milenii chiar**, avem scrise şi înscriindu-se în flux continuu tot ce gândim, vorbim şi facem, ca pachete de energie virtuală, informaţia genetică, în genele cromozomilor noştri – factorii eredităţii noastre spre viitor.

Clipele acestea, cu valenţe în eternitatea noastră, au multe direcţii în antropologia creştină. De felul cum le trăim suntem în continuu fie sub Har fie sub Judecată. E deci foarte important să ştim în ce concepţie de viaţă ne înscriem (idealism, epicureism – pragmatism, materialism,

spiritualism), ca să știm ce se consemnează și la ce să ne așteptăm chiar și numai într-un viitor apropiat.

Aci, cu toată silința de a simplifica terminologia și a lămuri transcrierea datelor în arhiva eredității – informația totală și în flux continuu în codul genetic – mai trebuie, ca elemente de lucru, încă puține cunoștințe de biologie genetică.

Când greșim – avem libertatea și prostia de a greși – de la destinația noastră spirituală, cea gândită pe seama noastră la creație de Dumnezeu, faptul se înscrie ca Defecțiune, ca defectivitate, într-una din genele unuia din cromozomii care au de condus o zonă, un organ al făpturii noastre fizice. Informația codificată trece la arhivă, activul nostru genetic, și așteaptă prilejul transcrierii de la virtualitate la actualitate. **Această genă cu înscriere negativă (a greșelii) se numește genă recesivă; informația se numește recesivitate și va traduce, va dirija o infirmitate, o deviere,** o urâțire, o infirmare, o moarte, în linie ereditară spre viitor.

Specța umană are 46 de cromozomi în nucleul fiecărei celule a organismului. Când vine vremea și e vorba de formarea unui embrion se petrece o înjumătățire a catenelor celor doi progenitori, patern și matern, și fiecare jumătate se va uni cu cromozomul, catena și locusul omolog al celuilalt partener. Dacă prin această unire „se întâmplă” să se unească o genă recesivă cu alela, omoloaga sa, tot recesivă a celuilalt partener, **atunci apare infirmitatea respectivă din virtualitate în actualitate**.

- Cum: „se întâmplă” ? e hazard, domnia întâmplării ?

- Știința nu știe ce e aci, ci mărturisește că ar fi hazard, că ar fi legea evoluției care lucrează și cu involuția, prin care scoate din circuitul mare al vieții, exemplarele slab înzestrate. În realitate situația în mers e extrem de complicată și totuși **nu e hazard, ci o superioară Decizie a legilor care atârnă peste fărădelegi**, a Legiuitorului, care cunoaște și conduce creația. O genă recesivă e transcrierea în codul genetic a unei informații, a unei greșeli sub vederea lui Dumnezeu „care e de 10.000 de ori mai puternică decât a soarelui și privește la toate căile oamenilor și vede toate părțile cele ascunse” (Înțelepciunea lui Isus Sirah 23,27).

Comportamentul, purtarea omului, se consemnează și se înscrie ca informație în codul genetic. Transcrierea e în flux continuu: a binelui sub Har și a răului sub Judecată sau recesivitate. Deci regenerare și degenerare, sunt cele două sensuri ale

unei transcrieri a informației. Tot ce contravine destinației sau menirii omului e deviere către degenerare, infirmitate, monstruozitate, ieşire din circuitul vieții şi chiar moarte.

La constituirea unui embrion Transcendența e de față. Ea alege din milioanele de spermatozoizi exemplarul care pedepseşte urmaşul unor greşeli ale progenitorilor în prezență. Sau cazul invers: binecuvintează cu înzestrările Harului (Harul e o energie necreată) alegând exemplarul favorabil unei misiuni viitoare, care transmite această informație genetică.

- Ar trebui exemplificată această micro-biologie.

- Adevărat, s-ar înțelege mai uşor. Din studiul patimilor să luăm spre exemplificare beția. Sunt cunoscute ravagiile acestei patimi în creier, că scoate din rost pentru totdeauna milioane de neuroni. Această situație a inventarului rămas se transcrie, la zi, în biografia lui genetică, ca o imensă recesivitate. Urmaşul său, din prima generație, moşteneşte aceste lipsuri de inventar înscrise în catena sa. Dar datorită catenei sănătoase a partenerei, nu devin defecțiuni actuale, dar rămân o încărcătură cu maximă probabilitate de actualizare în generația următoare. În felul acesta se înțelege cu exactitate expresia nucleului genetic, spus de Dumnezeu lui Moise, comentând porunca a şaptea. La fel cu toate celelalte uzuri organice, transmisibile, ca slăbire a patrimoniului ereditar. Căci patimile – viciile – nu urcă ci coboară – prăbuşesc chiar – ființa omenească. Ce prăbuşire mai tragică, decât să vezi epileptic, nepotul unui bunic bețiv ? Trag deci urmaşii de această patimă blestemată – chiar dacă ei nu mai sunt bețivi – până se stinge – prin sterilitate, sau ne-mai-angajare în căsătorie – acest cod genetic nenorocit, 3–4 generații de degenerați. **A cincea generație nu mai există.**

Ce te faci când vezi, cu pricepere, că partahalele geografice distruse din creier se transmit, exteriorizându-se, în regiuni întregi calamitate de alcoolism şi sifilis ? Căci şi boala aceasta, extrem de perfidă prin rezistență şi acțiunea sa îndelungată, e o urmare a judecății lui Dumnezeu asupra patimii desfrâului combinată cu patima beției. **Două nebunii perfide, ținându-se de mână, contra amărâtului de om** – chiar dacă pe unul din aceşti năpăstuiți nepoți, îl chema genialul Mihail Eminescu.

Antropologia pastorală trebuie deschisă printr-un atac mult mai frontal al problemelor ei, decât simpla sudură între câteva ramuri ale științei despre om și câteva locuri ale Revelației, cum schițarăm până aci.

Observăm că nu ne mai putem înțelege cu contemporanii din cauza „conflictului între știință și credință" – deși ele nu sunt în conflict, ci cel mult o ne-știință și o ne-credință, puse în conflict de o rea-credință. Se întâmplă ceva cu contemporanii ceea ce s-a întâmplat demult de tot, de la obârșia omului, o boală care a devenit „strămoșească", de o foarte dură ereditate: **uită de Dumnezeu ca pământul.** Omul nu mai știe nimic despre suflet; nu-l mai găsește în nici o psihologie. Wirkow zicea că a făcut mii de disecții și vivisecții și n-a găsit sufletul. Cum să-l găsească cu bisturiul ? Altul, era potcovar, asigura că n-a găsit pe Dumnezeu în potcovăria lui – dar l-a citit în potcoava unui cal. Alții, ca și un profesor de filosofie a religiei, nu mai găsea întemeiată azi, existența lui Satan și a dracilor lui. Astea ar fi idei antropomorfice rămase în memoria omenirii din vremuri mitologice, când stihiile se personificau și țineau loc de științe naturale. Iar omul nu are în sine nici o divinitate, ci mizerie, fiind doar evoluția unei zoologii paleontologice: fiul maimuței. Așa că a pus omul piciorul pe lună, dar pe celălalt încă nu-l putem scoate din peșteră. De asemenea nemurirea e doar un deziderat fără nici o realitate; cel mult în memoria urmașilor. Responsabilitatea nu e decât o măsură socială, care să țină în frâu anarhia oamenilor, care, altfel, ar fi într-un permanent și universal conflict. Învierea din morți, o încăpățânare mitică în capul omenirii.

*

Notă: Aici se încheie manuscrisul, rămas neterminat al Părintelui Arsenie – găsit în seara zilei de 22 februarie 2008 – unul dintre cele din urmă texte scrise de sfinția Sa, cu siguranță între 1984–1988, de o profunzime, claritate, limpezime, precizie și concizie, demnă de sinteza, rezumatul și concluzia celor cinci decenii (1939–1989) de „antropologie pastorală și documentație pe teren" – pe terenul sufletului omenesc din spațiul ortodox românesc. De aceea, am socotit de cuviință să alăturăm la textul de mai sus un alt text al sfinției Sale, scris pe zece pagini de carton, cu un conținut complementar, intitulat „Câteva cunoștințe, pe scurt, cu privire la conviețuirea în căsătorie."

Sinaia, 24 februarie 2008 † Daniil

„CÂTEVA CUNOŞTINŢE, PE SCURT, CU PRIVIRE LA CONVIEŢUIREA ÎN CĂSĂTORIE”

Cunoştinţele acestea urmăresc ideea de **responsabilitate** a căsătoriţilor faţă de Legea divină, înscrisă în fire, sub formă de instinct. Şi mai urmăresc urmărirea ideii de păcat, idee care a început să fie neclară în mintea multora.

Începem cu aceasta: Păcatul este o conspiraţie a minţii omului cu diavolul, împotriva Legii lui Dumnezeu.

Cu această definire, de lucru, înţelegem dintr-o dată cum că numai Iisus a fost fără de păcat. Adică singur El a refuzat orice idee diabolică din mintea şi viaţa şi faptele Sale.

Voi, ca tineri începători ai vieţii, sunteţi poate, ispitiţi de ideea că: tineri fiind, de ce să începeţi cu copiii din primul an; să ne mai distrăm puţin şi avem vreme şi de copii.

Cu acest gând, dacă-l luaţi de bun, vă deschideţi calea către păcat şi către tot felul de necazuri, care vin matematic. Ca să n-o luaţi rău de la început – că n-aveţi cum sfârşi bine – e recomandabil s-o luaţi bine de la început şi să vă precizaţi poziţia sufletească faţă de roadele binecuvântate de Biserică ale Cununiei, copiii. Ei sunt şi roadele dragostei.

Evitarea roadelor nu e dragoste ci crimă. Căutarea plăcerii numai, cu **evitarea** rostului firesc al instinctului, e **viciu** şi **păcat**. Şi se pedepseşte de Legea care vede toate ale omului.

Deci dacă nu sunteţi bine lămuriţi de la început către bine, foarte uşor vă treziţi în **greşeli de convieţuire**, de unde vin apoi un cârd întreg de necazuri şi nenorociri de care nu vă poate scăpa nimeni.

Cu divorţ nu scapi de greşelile făcute. Acestea te urmăresc în alte căsătorii sau în orice altă direcţie ai lua-o.

Nu te scapă nici rugăciunile.

Spovedania doar te pune în temă cu vinovăţiile tale faţă de „hotarele Legii” de la Cununie pe care le-ai călcat şi-ţi dă iertarea lui Dumnezeu pentru neştiinţă, dacă aceasta a fost, sau pentru neputinţă dacă aceasta este, şi-ţi dă puterea şi răbdarea **ispăşirii, dacă te îndrepţi** ca şi convieţuire.

Dumnezeu iartă (dacă-I ceri aceasta prin spovedanie), dar nepedepsit, neispăşit nimic nu lasă. Aşa scrie în Carte (Naum 1,3).

Iată acum o descriere sumară a greșelilor de conviețuire, și, legat de ele, urmările lor inevitabile care te așteaptă în față și ți se așează în brațe. Iar dacă așa stau lucrurile, și practica pe teren așa confirmă, atunci măsura **preventivă** e cea mai bună. E **singura minune posibilă**, și, **la îndemâna tuturor**.

În conviețuirea căsătorească nu-i bun **nici abuzul, nici refuzul**.

Abuzul atinge pe soț, refuzul atinge pe soață și pe soț. Cum aceasta ? Așa-i făcut omul de (către) Dumnezeu: bărbat și femeie: un singur trup. Cu cunoștințele contemporane de biologie, de endocrinologie și de neurologie putem înțelege clar acest lucru.

Sistemul nostru nervos, ca să servească solicitările vieții în bune condițiuni, are nevoie de o bună și corectă funcționare a glandelor noastre endocrine. Glandele acestea sunt înșirate în număr de 7–8 (depinde cum sunt numărate) pe toată verticala staturii noastre. Două sunt în cap – responsabile cu comenzile și cu modul de funcționare al tuturor celorlalte. Acestea din cap sunt sensibile, adică lucrează în consonanță cu concepția ta de viață, în care te integrezi trup și suflet.

Pentru o clarificare pe scurt a rosturilor acestor două glande din cap, ca să funcționeze într-un mod sau să funcționeze într-un alt mod, e destul să dau de exemplificare două concepții de viață diametral opuse: **într-un fel** vor lucra aceste glande de comandă asupra tuturor celorlalte glande din subordine când te integrezi în turma lui Epicur și altfel vor conduce iconomia ta endocrină, când te integrezi în turma lui Hristos.

Sărim peste celelalte glande de pe verticala omenească și ne oprim puțin la cele sexuale. Aci-i aci. Aci au fost lăsați oamenii fără nici o cunoștință exactă. Ba li s-au spus multe minciuni și fiecare a fost lăsat în banii lui, cu greșelile și ereziile sale.

S-o luăm, fugitiv, cu puțină biochimie endocrină. Sexele – bărbat și femeie – se caută la maturizare unul pe altul, trecând peste orice bariere ale oricui. Totuși e bună, și foarte bună chiar, și puțină minte și cât de câtă cunoștință pozitivă a faptului acestuia, a continuității vieții. Constituțional, natura bărbătească are o glandă în plus față de femeie: prostata. Aceasta spune foarte importante lucruri în economia vieții și în interpretarea corectă a foarte multor necazuri ivite în familie.

Tot pentru clarificare trebuie spus și numele produselor de biosinteză ale glandelor: **hormonii**. Aceștia sunt substanțe de biosinteză, produse de glande, și vărsate în circuitul mediului intern al sângelui, cu

ajutorul căruia circulă prin tot organismul, cu activitatea şi activarea sistemului nervos, deci a tuturor organelor, în scopul de a menţine organismul întreg în bune condiţii de viaţă, internă şi externă.

Iată din tainele prostatei:

Aceasta sintetizează săruri ale acidului glutamic. Acestea sunt substanţe absolut necesare sistemului nervos atât al bărbatului, cât şi sistemului nervos al femeii. Dar nu le prepară decât bărbatul.

Aici e explicaţia fundamental-biologică în temeiul căreia femeia e atârnătoare de bărbat. Fără substanţele lui endocrine ea **regresează** nervos, mintal etc. Aci începe să se înţeleagă de ce au urmări nefaste şi abuzul şi refuzul.

Dacă aceste substanţe, extrem de valoroase pentru iconomia vieţii în bune condiţii ale sistemului nervos, sunt risipite pe plăcere – de care nu te mai saturi – atunci încep să apară urmările. Abuzul păgubeşte pe bărbat de necesarul de substanţe glutamice sistemului său nervos (15 miliarde de neuroni) şi încep fenomene de carenţă nervoasă, care pot ajunge până la slăbirea totală a funcţiilor mintale. S-au văzut atare cazuri de tâmpire a minţii şi a pierderii totale a memoriei fără să fie şi alte boli în organism. Respectivul era suprasolicitat, iar el s-a predat. Urmările sociale se înţeleg.

Refuzul păgubeşte pe femeie. Unul din refuzurile obişnuite este acela „întemeiat" pe stăvilirea numărului de copii. Modalitatea aceasta e viciul „onaniei cu femeie". Păgubesc amândoi – pagubă biologică care se resimte în sănătatea amândurora.

Minţirea, trişarea, ferirea, unul şi acelaşi viciu, duce în mod normal la o nervozitate şi la o nemulţumire unul de altul, pe care natura, în nevinovăţia ei caută să o remedieze. – Şi cum o remediază ? – căutând fiecare din părţi alt partener, care să nu falsifice convieţuirea. În fond e o rezolvare greşită, vinovată faţă de unitatea de dragoste a Tainei Căsătoriei.

Deci, dacă o femeie greşeşte cu altcineva, de vină e trişarea lor, „ferirea" soţului care o împinge la gestul căutării pe altcineva, care să fie corect cu natura. În majoritatea cazurilor de „necredinţă" a femeii e de vină soţul, că nu şi-a umplut casa de copii.

Deci cine fuge de copii, fuge de răspundere. Şi unde fuge ? – În iresponsabilitate ?! Când însă îţi iei răspunderea de-a rodi copii,

Stăpânul vieții îți va ajuta să ai și ce le da de mâncare și-ți va asigura și cinstea căsniciei.

Deci nici abuzul, nici refuzul, ci o dreaptă socoteală și o conviețuire corectă.

Mai mult chiar. O altă constrângere de care trebuie ținut seama e foliculina. Hormon feminin toxic și cancerigen. Toxic la nivelul creierului, dând continui dureri de cap și foarte intense. Cancerigen la nivelul sânilor sau uterului (fibroame uterine). De creșterea acestui hormon nu este scăpare decât de la 3–4 sarcini în sus. Iar sarcinile (să fie) în mod normal, cum apar ele în mod natural.

Această ordine normală și naturală a sarcinilor e singura cale care asigură sănătatea copiilor. Salturile peste sarcini, lepădările de copii, indiferent cu ce metode și motive, ating sănătatea copiilor următori – dacă mai vin. Dar chiar dacă nu mai vin alții, Legea divină pedepsește și retroactiv pe cei făcuți cronologic.

Așadar în înseși constituția endocrină a femeii e pusă obligativitatea nașterii de mai mulți copii. E chiar condiția de mântuire a femeii, după cum i-a descoperit Dumnezeu sfântului Pavel aceasta (I Timotei 2,15).

În cazul viciului, sau al greșelilor de conviețuire, apariția cancerului care ucide soția se răstoarnă iarăși în răspunderea soțului. Soțul care nu vrea copii nu trebuie luat: e un criminal camuflat al soției sale. Nu e din turma lui Hristos.

Abia de la 3–4 copii în sus, făcuți în ordinea normală în care apar, se neutralizează acțiunea toxică și cancerigenă a foliculinei.

Terenul confirmă aceasta. Sunt mame cu 10–12 copii făcuți, care trăiesc și ajung la vârsta de 80 de ani sănătoase, în destulă putere, fără să le doară capul sau să fi fost bolnave. Femeile mai pătimesc și de crizele climacterium-ului (menopauza) de pe la 50–52 de ani. Când viața lor de până aci a fost corectă și conformă cu natura, tulburările acestea trec aproape neobservate. Echilibrul endocrin e asigurat de normalitatea conviețuirii și a roadelor făcute până aci.

În cazul viciilor de conviețuire, perioada aceasta e adevărată criză de nebunie. Nu mai pomenesc de **reflexul** normalității sau anormalității de conviețuire **în sfera psihicului**, care formează capitol aparte, cu o matematică mult mai complicată și cu pedepse mult mai greu de evitat.

De asemenea nu pomenesc aci, decât în treacăt, reflexul **purtării** în genere, în codul genetic – deci în fondul ereditar al urmaşilor.

Totuşi nu mă pot abţine de a pomeni unul, care produce extrem de multe şi grele dificultăţi de educaţie a copiilor. Când soţul nu dă pace sarcinii (zice el că nu poate, sau nu vrea sau se declară stăpân autonom pe legile naturii), atunci copiii vin pe lume cu predispoziţii precoce de sexualitate. Aceasta îi face îndărătnici şi foarte greu educabili. Cu disciplina sunt certaţi (unii, genetic prezintă cromozomul criminalităţii, şi, chipurile, circumstanţa atenuantă în justiţie). Fug de la şcoală şi încep aventurile.

Deci tot în răspunderea soţului se soldează şi aceste necazuri.

Explicaţia biologică: au crescut în mediul uterin, hrăniţi de un sânge prea îmbibat cu testosteron, hormon sexual masculin.

Tot în treacăt pomenesc de acţiunea toxică a alcoolului. Dacă 6 gr. de alcool la litrul de sânge e capabil să sudeze o mulţime de spermatozoizi, câte doi, cap la cap, fără să le tulbure viaţa, atunci ce vom zice de beţivii notorii ?

Iată ce se întâmplă: aceşti monştri minusculi au două cozi, deci o capacitate dublă de mişcare. Ajunşi ca atare în organismul femeii, caută febril ovula, până şi în trompe şi acolo o fecundează. Oul format, dar ne-la-locul lui, creşte altfel normal, dar trebuie extirpat cu trompă cu tot. Aşa se instalează **sterilitatea**, condiţia suficientă de dezechilibru, până la faze clinice. Iată ce pustiu de bine poate face băutura. Femeia, în cazul acesta, să prefere orice agresiune, numai sterilizarea şi dezechilibrul **Nu** !

Toxicitatea tutunului duce în cazuri de exces, sigur, (dar nimeni nu ştie gradul de vitalitate şi carenţă organică pe care o are sau ba) la atrofierea funcţională a gonadelor, prin monoxidul de carbon foarte toxic din sânge.

Alcoolismul, beţivitatea bunicilor, apare în nepoţi ca tulburări şi insuficienţe nervoase până la nivel de epilepsie.

Beţia e mare pacoste care se înscrie genetic în patrimoniul ereditar şi duce treptat, dar sigur, la degenerarea omului din neam în neam, duce la degenerarea neamului.

Răspunderile cresc considerabil.

*

CONFLICTUL ÎNTRE GENERAȚII SAU CUM SE ÎNMULȚEȘTE UCIDEREA

„Și va da frate pe frate la moarte și tată pe fiu și copiii se vor răzvrăti împotriva părinților și îi vor omorî.”
(Marcu 13,12; Matei 10,21)

Familia intră în criza desființării.

Unii urmăresc instaurarea „amorului liber”, fără îndatoriri, fără răspundere; iar alții nu mai au curajul răspunderii, văzând demolarea din interior a acestei instituții.

Imoralitatea, anarhia și haosul; urmează pieirea.

I

Să analizăm – genetic
– antropologic problema.

Vrem să stabilim – geneza
– obârșia și răspunderile acestei nemaipomenite răzvrătiri între părinți și copii, care urcă până la crimă.

Genetica a adus în discuție, pentru explicarea comportamentului agresiv al tinerilor și ca o circumstanță atenuantă în fața justiției, frecvența unei anomalii cromozomice, anume prezența cromozomului Y suplimentar, supranumit „cromozomul crimei”.

După oarecare vreme de acordare a circumstanței atenuante, Justiția totuși a revenit, reabilitând responsabilitatea criminalilor, indiferent de anomaliile cromozomului lor de sex și criminalitate. Ba lucrurile au mers și mai departe: la o Universitate americană, cu 200 de voturi contra 30, s-au oprit cercetările de laborator, cu privire la aberațiile cromozomiale de tip XXY și XYY, deși începute de psihiatrul Stanley Walter încă din 1968, asupra copiilor din Boston.

Aci se opresc relatările.

Și totuși ce e cu aceste aberații ?

Structura normală a cromozomului de sex este, pentru masculin XY, iar pentru feminin XX. De unde aberațiile XXY, XXX, XYY, XXXX, etc ? Iată de unde.

Se ştie că 6 gr. de alcool la litrul de sânge al unui bărbat, sudează câte 2 spermatozoizi cap la cap, într-un număr imens de perechi.

Aci apare prima fază a anomaliei.

Aceste perechi nu-şi pierd deloc capacitatea de fecundare, ba capătă şi un avantaj de mişcare întrucât cele două cozi ale unui cap monstru realizează distanţe duble şi o insistenţă peste limitele naturii feminine: intră pe trompe şi, dacă întâmpină un ovul pe drum spre locul lui normal, îl blochează acolo şi începe proliferarea unui embrion.

Crescând nelalocul lui produce o durere de moarte şi trebuie extirpat la foarfecă. Aceasta e sarcina extrauterină al cărei capăt e sterilizarea şi toate consecinţele sterilizării: treptele dereglării endocrine şi în final chiar nebunia.

Dacă însă aceşti mici monştri – urmare a unei simple beţii – găsesc ovulul la locul lui normal, iar ei fiind o pereche „sudată" la un ovul, apare aberaţia:

2(XY) + XX = XXX; XYY; XXXX... Deci **numai** aberaţii cromozomice, responsabile ale comportamentului agresiv; agresivitate fie masculină, fie feminină.

Dacă însă fondul genetic e defectiv şi la alte capitole apar, în primul rând defecţiuni ale sistemului nervos, până la nivel de epilepsie.

Ăştia sunt fiii şi nepoţii beţivilor, fie criminali, fie nebuni.

Responsabilitatea e clară.

Vinovatul e identificat.

Pedeapsa e cu moartea.

*

Responsabilitatea cuprinde o – arie
– sferă în care intră foarte mulţi complici.

Primul e cel ce s-a îmbătat, fie şi numai o singură dată, atunci.

Legea a stabilit totuşi responsabilitatea „iresponsabililor".

Pedeapsa atinge urmaşii fie pentru comportament, fie prin instalarea bolilor degenerative.

Perspectiva degenerării e imensă. Ar fi catastrofală dacă n-ar instala, printre altele, şi sterilitatea urmaşilor.

(„Nemo causetur ignorare Legem !")

E nepermisă neştiinţa legilor. Toţi trebuie să ştie legea.

În primul rând preoții; pentru că „cei căzuți între tâlhari" sunt fără de număr și au fost încredințați Bisericii. Răspunderea slujitorilor Bisericii e imensă.

Iar medicina cea mai bună e cea preventivă, nu cea curativă. Primul spital a fost întemeiat de Biserica din Capadocia prin sfântul Vasile cel Mare.

Degenerarea nu numai că e ireversibilă, dar crește în progresie geometrică pe când sănătatea sau „calitățile" scad.

*

Deci nu se poate avea nădejde de „mai bine" fără capacitatea de stăpânire de sine și răspundere în familie și neam.

II

Dar cum dă la moarte tată pe fiu ?

Până aci a fost schițată doar latura agresivității unei structuri genetice anormale, datorate beției sau drogurilor.

Beția, pe nume bețivii, mai antrenează și alte urmări în progenitura lor. Fie în prima generație, dar sigur în a doua generație, nepoții, se nasc cu predispoziție spre tot felul de boli ale sistemului nervos. Unele apar foarte devreme, altele mai târziu; dar toate până la nivel clinic, culminând cu epilepsia și schizofrenia.

A avea așa urmași înseamnă că ai ucis toți urmașii tăi. Cum vei scăpa de răspundere ?

Dar „părinții" își mai „ucid copiii în pântece".

Sau și mai simplu: „se feresc de a-i zămisli".

Deci „părinți" ucigași.

Pentru asta e ridicată nunta la cinstea de Taină ?

*

S-a observat la bețivi o degradare biologică și o deteriorare a sănătății, care isprăvește cu ciroza hepatică; dar și o degradare socială. Prietenii lor încep să fie declasații.

Alcoolul, pe care nu-l mai poate „arde" ficatul, fiind peste volumul lui de lucrări, pătrunde liber în circuit și arde un număr enorm de neuroni. Acestea sunt „sechele" din creier, cauza crizelor comițiale. Dacă ținem seama că maturizarea creierului nostru se împlinește până la

15 ani, iar de aci începe naufragiul, întrucât până la 25 de ani pierdem 10.000 de neuroni în fiecare zi, iar la 40 de ani mai mult de 100.000 pe zi, în mod normal, fără toxice, ne dăm seama ce cataclisme se petrec în iconomia biologică a unui bețiv sau drogat.

Ignoranța, iresponsabilitatea sunt circumstanțe atenuante ?

Urmările spun că nu.

*

Fiind sistemul nervos în discuție, în speță neuronii, aducem aminte că aceste celule nu se regenerează, nu se replică. Le avem la numărul și durata prevăzută genetic; dar, pe foarte multe, le pierdem pe drum.

Se „hrănesc" ca toate celelalte celule, cu: oxigen, glicogen și hormoni. Se regenerează, după oboseală, cu: somn și ... concepția de viață. Cultura.

Se întrevăd aci cauzele care provoacă pierderile, uzura și degenerarea.

Tot aci se leagă și necesitatea Endocrinologiei.

Cei ce ajung din vreme să știe cum pot evita decrepitudinea, senilitatea, nu se avântă fără frâu în vârtejul uzurii „vieții". **Concepția de viață – și cea mai bună e Revelația**, că are orizontul cel mai larg, până dincolo de zare, și echilibrul perfect (deplin) între orice fel de împrejurări, – e totuși un efort, dar care **antrenează noi circuite în creier**, noi sinapse, care suplinesc pe cele pe care ni le fură vârsta pe drum. Cu alte cuvinte **efortul culturii** („Viața veșnică este **cunoașterea** lui Dumnezeu...") **transcende fondul genetic**. Sau altfel spus: la genii și la sfinți patrimoniul genetic a fost depășit sub efectul culturii, ceea ce a antrenat crearea de noi sinapse în creier.

III

Ce nu spune Genetica despre codul genetic ?

Fiindcă nu „vede" în mișcare, în simultaneitate și în prezență.

Acestea folosesc aci pentru adâncirea cunoașterii „mecanismelor" ultime care configurează un om. Cum se multiplică celulele organismului – afară de ale sistemului nervos –, cu ajutorul ARN-ului care face „fotocopiile" ADN-ului, ale transcriptazei, ale memoriei imunologice, etc., se găsesc ușor în cărțile de specialitate.

Dar, pe lângă datele de laborator mai trebuie și intuiție care să le „citească” nu numai biologic, ci și ontologic.

Asupra fluxului continuu de date, care se transcriu în infinitul mic al codului genetic, adăugăm:

1. Că formele timpului: trecut, prezent și viitor, există simultan într-o continuitate, într-o contabilitate „la zi”, care le cuprinde și le exprimă în mișcare.

2. Că toată „durata” noastră în care ne mișcăm cu tot inventarul nostru biologic are un suport metafizic: sufletul și un Asistent transcendent: Dumnezeu.

3. Că Acești doi factori nu pot fi „prinși” niciodată de experiență la nivelul laboratoarelor, dar nici nu pot fi contestați. Iar fără ei nu putem avea nicidecum o explicare integrală a omului.

*

Faptele se petrec așa: toată înfățișarea noastră fizică, toate faptele, vorbele și gândurile, – deci de la expresia cea mai materială până la cea mai mică undă de energie a unui gând – se transcriu, în flux continuu, în constituenții fondului genetic, în sămânța de om, ca energii virtuale, sau ca recesiuni – defecțiuni –, care, în cursul devenirii au să ajungă (devină) actuale, fie ca un plus de viață, fie ca un minus de existență.

Paradox: **trecutul se ține de noi ca prezent și ne așteaptă ca viitor**; prezentul poate frâna trecutul și modifica viitorul; viitorul poate fi anticipat în prezent și poate frâna, chiar stinge trecutul.

Analiza paradoxurilor cu cazuri concrete.

Există o lege, în toate religiile superioare, a urmării faptelor. Să o spunem pe a noastră: „Nimeni să nu se amăgească: cu măsura cu care va măsura la alții, i se va măsura și lui” (Matei 7,2). „Tot cel ce scoate sabia – la alții –, de sabie va pieri” (Matei 26,52). „Ce seamănă omul aceea va culege”.

Există deci o dreptate, o etică, un echilibru care se restabilește peste capetele oamenilor. Aceasta nu poate fi prinsă în experiența de laborator.

Da, cazul concret.

O familie oarecare se hotărăște să aibă numai doi copii, mai mulți nu. Au la îndemână mai multe mijloace: medicale, chimice, mecanice sau „practice”. S-au hotărât adică să calce o lege a vieții. Zic ei că de ei

depinde ce să facă, nu de lege. Au desființat ei Legea vieții ? Nu. Au interpretat-o arbitrar, călcându-o. Au şi o grămadă de „argumente" care „le dă dreptate". Adică libertății omeneşti i se mai prezintă în minte şi o altă lege, decât cea înscrisă în fire, de Autorul firii.

Această vină nu rămâne neînscrisă, şi încă în mai multe locuri deodată. Un loc e „locusul" pe spiralele acidului dezoxiribonucleic, ADN, din codul genetic; al doilea în „câmpul" conştiinței; al treilea în contabilitatea transcendentă a unei „cărți" a Vieții sau alta a Morții. Vina aceasta generează urmări pe planul fizic dar şi pe planul metafizic al sufletului, care a citit arbitrar sau anarhic Legea.

Dar, ce zice Legea ?

E scris în Legea lui Moise; primul nucleu al Geneticii: „Eu, Domnul Dumnezeul tău, sunt un Dumnezeu râvnitor, care **pedepsesc pe copii pentru vina părinților** ce Mă urăsc pe Mine, **până la al treilea şi al patrulea neam**" (Exod 20,5).

Cei ce se ocupă cu beția înscriu în fondul genetic carențe ale sistemului nervos până la epilepsie; cei ce se ocupă cu limitarea numărului de copii – cu crima adică – înscriu alte carențe, care apar fie în copiii pe care-i fac, fie în urmaşii acestora. S-a observat că unde sunt „planificați" copii puțini, numai bine nu sunt teferi sau, mai ales, sunt o calamitate pe părinți. Greşeala e că părinții au evitat legea şi au primit fărădelegea.

Cel ce asistă din transcendent toată existența pe care a creat-o, de la atom până la Univers, – altfel acestea nu s-ar menține în existență – nefiind supus, ca noi, categoriilor timpului, ştie de mai înainte ce vom face în temeiul libertății noastre şi pedepseşte planificarea noastră în sănătatea sau comportarea viitoare a copiilor, trei sau patru generații. A cincea generație nu mai apare, fie prin neangajare, fie prin instalarea sterilității.

Deci unde greşeşti, acolo vei fi pedepsit. În ce greşeşti în aceea vei fi pedepsit (cf. Înțelepciunea lui Solomon 11,16).

Această sămânță minusculă de om, vizibilă, ca mecanisme, la microscopul electronic, rezumă omul, îl menține constant „la zi" dar îi şi prescrie viitorul. Dacă „în Dumnezeu trăim, ne mişcăm şi suntem" (Faptele Apostolilor 17,28), a vedea biologia ontologic şi religios, nu putem produce nimănui nici o supărare. Dimpotrivă: dacă Dumnezeu a putut comprima în prima şi cea mai simplă celulă de viață toate formele

ulterioare de dezvoltare, e cu atât mai minunat și mai neajuns. Noi, doar „cetim” o parte din opera Sa și suntem departe de a fi pus **nume** – omenești – la toate făpturile Sale (Facere 2,20), la toate mecanismele infinitului mic sau mare.

S-au semnalat mulți copii atinși în sistemul nervos la nivelul nervului optic, orbi din naștere. Ce ispășesc aceștia ? Căci e o lege a ispășirii. Părinții n-au vrut să vadă nici o lege, nici un Legiuitor. Au tăgăduit-o pe „temeiul” inerenței la materie și a părutei inexistențe a Legiuitorului. Această poziție negativă s-a însemnat și, nerevenindu-și, acum o poartă în brațe ca pe o tragedie a vieții.

Sistemul nervos secționat, nu se sudează; unde lipsește, nimic nu-l poate suplini deplin. Filamentele de platină conduc biocurenții dar nu transmit informația, nu interpretează senzația, transmit impulsuri dar pierd semnificațiile.

Orbie din naștere, adică unde în scobiturile piramidale ale craniului nu e nimic ca ochi, sau piese ale sale, și nici vreo transmisie la creier, nimeni n-a putut tămădui decât numai Cel ce le-a făcut de la început. A-I sta împotrivă, nu se poate fără urmări.

Când călătorești cu mai mulți, de se întâmplă cunoscuți, nu le mai tace gura câte fleacuri spun. Cui i-ar veni a crede că toate fleacurile se înregistrează și că se adună pe unul sau pe altul din talerele unei cumpene, cam fără să se poată pierde vreodată ? Și câți oameni sunt și câte nu vorbesc și nimic nu se pierde, ci totul se înregistrează.

Biata scară omenească, multe figuri ne mai face...

Ne-am născut într-o temniță: între vreo 13 categorii ale rațiunii, din care nu putem ieși decât sub titlul de postulate. – Ca și când un postulat de ăsta a creat Universul sau a pus în om Conștiința.

Și totuși, de mila omului sau pentru valoarea lui, de care el nu e conștient, Dumnezeu S-a comprimat, S-a pogorât și la această biată scară omenească, făcându-Se până și om, Iisus Hristos, dar prin fapte dovedindu-Și dumnezeirea.

Dacă El ar fi fost ascultat întocmai, cu oamenii s-ar fi petrecut o regenerare, ca o a doua creație a lumii. Creierul omenesc ar fi ajuns să lucreze și cu funcțiile lui centrale, nu numai cu ale cortexului. Dacă El ar fi fost ascultat întocmai, și celelalte funcții ale „genelor” din spiralele cromozomilor s-ar fi actualizat, conferind trupului omenesc însușiri

care, şi numai spuse astăzi, ar ului raţiunea. Dacă n-am avea modele realizate, şi înţelese, n-am strica vorba.

Dacă natura noastră ar fi puternic întărită de supranatură – de Har – şi nu ne-am clăti spre amăgire, am vedea mult mai clar că suntem de neamul Lui (Faptele Apostolilor 17,28) şi am depăşi scara zoologică şi poate că şi toate categoriile lui Kant.

Rând pe rând, generaţie de generaţie s-ar fi eliminat din activul genetic poate că toate genele recesive cu prilejul înjumătăţirii celor două seminţe de om, la formarea embrionului. „... Mă milostivesc până la al miilea neam spre cei ce păzesc poruncile Mele” (Exod 20,6).

Instinctele sunt legi divine înscrise în fire (Prof. Paulescu).

Degradarea lor aparţine omului şi unui sfetnic din umbră. Peste viciu nu coboară Harul, ci pedeapsa. Una din pedepse e sterilitatea... schizofrenia...

Cine-i de vină ?

Deci „concepţia de viaţă”, şi cea mai bună, Revelaţia, e condiţia de viaţă a neuronului.

Sistemul nervos se menţine în bune condiţii de viaţă şi de echilibru numai pe fond religios.

*

REPERE

I. Lipseşte o Antropologie pastorală în Teologie. (S-ar fi putut constitui un nucleu al ei şi prin centralizarea atâtor şi atâtor experienţe ale preoţilor cu oamenii, dacă mai marii i-ar fi văzut necesitatea şi cineva ar fi fost îndrumat să le vadă într-o sistematizare.)

II. În lipsa unei cunoaşteri amănunţite a omului – las că aceasta este o treabă şi foarte grea, dacă nu chiar imposibilă, ţinând seamă de diversificarea disciplinelor care-l studiază pe om, dar pe plan exclusiv natural, laic – sentimentul şi conştiinţa răspunderii preotului dau de greutăţi imense. Terenul cere preotului cunoştinţe la nivel contemporan. Oamenii – vârstele – nu se lasă convinşi de ascultarea predaniei; ei se închid într-o autonomie şi suficienţă a ştiinţei, faţă de domeniul credinţei, faţă de nivelul Revelaţiei, al cunoştinţei.

III. Autonomia omului – rebeliunea lui faţă de Dumnezeu şi sufletul său, considerate ca „inexistente” – nu e libertate, ci păcat.

IV. Viața, purtarea oamenilor cu corpurile lor, e urmarea matematică a autonomiei instinctelor lor primare „justificată” de o concepție de viață în care s-au integrat.

Tot omul are o concepție a lui de viață. O concepție care-l „justifică”, îl „echilibrează” pe „valuri”, pe „stâncă” sau pe un „vulcan”. „Justificarea” aceasta crede el că-l scutește de riscuri și de răspunderi. – Politica struțului...

V. Câteva concepții de viață, sau chiar câteva concepții ale omului despre om, din care se vede ce elemente ale lui l-au determinat să se integreze într-o concepție sau alta.

Ce mare e turma lui Epicur.

VI. Câteva date de endocrinologie, din care se vede că organismul își echilibrează funcțiunile și, indirect destinul său, după concepția în care se integrează.

Corpul e sensibil la concepție, sau structura lui cere concepția respectivă ?

VII. Ce fenomen, ce **mod** de viață, ce **mecanism** bio-psihic determină splendoarea sau mizeria omului ? Faptele, gândurile, sentimentele, voința, viciile sau virtuțile se înscriu, se stochează și determină ereditar – genetic – virtualitatea și actualitatea omului.

VIII. Legile înscrise în fire și fărădelegile înscrise în codul genetic.

IX. Biografia înscrisă pe chipul omului, acromegalia formelor: nas, buze, urechi... uzura, suprasolicitarea și decrepitudinea.

X. Reflexul sexualității în psihic. Psihiatrie, psihanaliză.

XI. Complexul de putere (sindromul de putere), reflexul patimilor în spirit.

XII. Care sunt factorii fundamentali care sunt în măsură să explice omul ! Factori fizici și metafizici ?

XIII. „Explicări” și explicarea omului.

XIV. Antropologia paulină. Om vechi – om nou; om duhovnicesc.

XV. Unde se poate interveni ? Efortul moral (care se înscrie): în seria nașterilor – a mutațiilor; calculul probabilităților la înjumătățirea cromozomilor.

XVI. Se poate aplica suspendarea sentinței ? Cine o poate face definitiv și când ?

XVII. De ce nu poate şti **nimeni** sfârşitul ? Nici începutul nici sfârşitul nu sunt în puterea ştiinţei omeneşti – deşi semnele celui din urmă sunt „stocate" pe pământ. Hotărârea însă nu e pe pământ.

XVIII. „Biruinţa asupra morţii". Învierea cea de obşte. – Argumentul decisiv al existenţei lui Dumnezeu.

XIX. Judecata de pe urmă.

XX. Nunta Fiului de Împărat.

*

Dacă Vauvenarque scăpăra o maximă în două rânduri precum că „orice adevăr trecut printr-o minte sucită dă o eroare"; dacă Bergson observă că „e destul să primească cineva o idee greşită ca principiu, ca pe urmă să nu existe absurditate posibilă, la care să nu ajungă în modul cel mai logic cu putinţă"; dacă Iisus văzându-i pe iudei: „că adevărul nu încape în voi, de aceea vreţi să mă omorâţi" (Ioan 8,37); dacă în toată istoria filosofiei n-au fost doi filosofi să se înţeleagă; dacă în istoria Bisericii creştine au fost nenumărate pustiirile ereziilor necesitând formularea dogmatică – paradoxurile ar putea continua – de unde atâta denaturare, atâta răstălmăcire, atâta criză, atâta caricatură a Adevărului în mintea omului ?

Apa ia orice formă i se dă într-un sistem de vase comunicante. Nu cumva ceva analog se petrece şi între structuri şi adevăr ?

Ar trebui meditat asupra „structuralismului" omenesc; baza lui genetică.

Complexele psihice (sindromul de putere) viciile şi reflexele lor în psihic, în voinţă, în raţiune – trebuie o mai clară definire a păcatului – forţă a răului, derutantă, alienantă, creatoare de haos şi nefiinţă...

Care sunt aceste „suceli" ale minţii ? – structurile genetice, favorabile unora sau altora dintre prejudecăţile – de substrat – ale „voinţei" (afectivităţii) oamenilor în genere, sau specificul lor istoric şi etnic. Exemplu: Evreii, pentru păcatele lor au îndurat exiluri cumplite. Când a venit Mesia aşteptau un Împărat **pământesc**. N-a corespuns, ca atare L-au răstignit. Dar ei tot ceva pământesc – anticristic – aşteaptă. Şi li se va da: „o vreme, două vremi şi o jumătate de vreme" = 3 ani şi jumătate (Daniel 7,25).

Nevoia interioară de sistem, de unitate (de monism) (probabil de echilibru, de asigurare a unui echilibru – pierdut) dă totuşi „quod capita tot sensu”.

Iar dacă „similis simile qandet” atunci „structurile” sunt efectul concepţiilor şi concepţiile sunt efectul structurilor. Suntem prinşi într-un cerc vicios.

Ce poate fi în definitiv faptul că suntem, încotro o dai, prinşi în aceeaşi capcană ?

Nu cumva e ciurul rotund în care jucăm „autonom” cunoaşterea, dar de fapt ne cerne Satana, ca pe grâu ? (Luca 22,31).

Atenţie !

„Caprele sunt eu, iar oile le ştie Dumnezeu” (Pateric cap. X,11).

Încotro **e activă şi efectivă o tensiune şi cu a cui ajutor ? – e clar**. (Am citit azi 3 pagini şi jumătate – cu răbdare – ale unuia ce absolvise 2 facultăţi – dar îşi distrusese facultatea sa de a gândi. Nici o propoziţie n-avea înţeles.)

Nu e bine să citeşti aşa ceva !
Lipsa de logică e „contagioasă”.

*

„Plata păcatelor”
„Deschide-le ochii !”
Antropologie pastorală – scrisoare către un duhovnic.

Cucernice Părinte,
(început de scrisoare dogmatică despre preoţie n.n.)

La grea treabă m-a pus rugămintea cucerniciei Tale.

Mai bine-zis: grea misiune e Preoţia. Fugeau de ea şi sfinţii; fiindcă misiune înseamnă trimitere de la Dumnezeu către omenire, dar şi de la oameni către Dumnezeu. E cam ceea ce e conştiinţa: un ochi comun, al lui Dumnezeu către om şi al omului către Dumnezeu, sau: vedem cum ne vede Dumnezeu. Suntem aşadar şi slujitorii lui Dumnezeu către oameni laolaltă şi slujitorii oamenilor către Dumnezeu. Cu alte cuvinte primim ghionturi din două părţi: şi de la Dumnezeu şi de la oameni.

Această situație o formulează sfântul Ioan Gurădeaur foarte frumos în Tratatul despre Preoție: „Mai multe sunt furtunile care zbuciumă sufletul preotului decât talazurile care bântuie marea”.

În concret: greutățile de care dăm sunt de multe feluri. Prima și cea mai mare e mulțimea neștiinței noastre despre oameni. Nu facem ucenicie la preoți de parohie. Plecăm din teologie pe teren: de-a dreptul în **răspundere** pentru sufletul oamenilor. Ba, înainte de preoție mai legi și o preoteasă de misiunea ta. Și nimic mai greu pe lume decât pastorația nevestei.

La examen greu m-ai pus cu rugămintea cucerniciei Tale. Dar, asta-i misiunea preoției: misiunea pe teren a conștiinței. Grea treabă.

Nici nu începem bine vorba și iată apar cuvinte care cer precizarea sensului lor profund, care, cu trecerea vremii, și-au tocit înțelesul, dacă nu și l-au chiar pierdut.

„Misiunea preoților” nu e nicidecum numai licența în Teologie și actele chiriarhiei prin care ești trimis în bună rânduială. Deși obiectiv și asta e.

Subiectiv, trebuie să știi, trebuie să fii conștient de ceva mai mult: că ești trimis de Dumnezeu pe pământ către oameni și ai anumite lucruri de spus. Trebuie să ajungi conștient că sufletul tău a fost de mai înainte înzestrat de Dumnezeu (de mai înainte de venirea lui în trup pământesc) – cum știa sfântul Pavel despre sine, după convertire – cu o mare dragoste de cauza Domnului Hristos cu oamenii. Iar pe pământ, ajuns la vârsta conștiinței, înveți aci toate cunoștințele disponibile la contemporanii tăi, cu privire la cei doi termeni ai Religiei: Dumnezeu și omul. Căci aceasta e „religia”: legătura ontologică între Dumnezeu și om.

Trebuie deci să fii **și** om de cultură, și cât mai vastă, **și** om de credință, care ții în ființa ta evidența divină într-o neîntreruptă continuitate de conștiință. – Asta, ca să poți vorbi cu contemporanii tăi, cu oricare s-ar întâmpla, la cele mai bune nivele, **și** alte orizonturi ale existenței, pre limba și la pretențiile lor.

- Și conștiința ? Aci precizarea e mai grea, mai intimă și mai surprinzătoare. Conștiința (o) au toți, dar conștienți de conștiință sunt mai puțini. Oameni sunt toți, dar **om**, din când în când câte unul. Ba aproape că numai unul: Fiul Omului. Și o să vezi de ce, dar asta mai târziu, când se vor clarifica și alți termeni de lucru.

Con-știință, con-viețuire, com-plot, contrar, confuzie, contondent, co-lateral; co-tropire, con-venție, con-vingere, con-tinuitate, etc. În toți acești termeni e vorba de două persoane cel puțin, care se află, în prezent sau în viitor, într-o relație strânsă, de o anumită calitate oarecare.

Conștiință: o știință, aceeași, pe care o au doi inși deodată, despre ceva. Iar cei doi inși sunt Dumnezeu și omul. Conștiința: ochi comun, al lui Dumnezeu către om și al omului către Dumnezeu; sau: vedem cum ne vede Dumnezeu în toate. Acesta-i organul de cunoaștere și de calificare morală și religioasă a faptelor, a cuvintelor și a gândurilor noastre. E un for de judecată care ne arată sau ne spune oricând: acordul sau dezacordul nostru intim cu Dumnezeu și cu oamenii, sau și cu noi înșine. Când însă se întâmplă un dezacord atunci la mijloc e și o a treia putere care amăgește, strâmbă, deviază mersul rectiliniu al minții către Dumnezeu și apare dezechilibrul și păcatul.

Peste mersul deviat al conștiinței nu mai lucrează Harul lui Dumnezeu, comuniunea cu El, contingența cu Transcendența, ci pierderea tuturor acestora; cum s-ar spune teologic: „mânia” lui Dumnezeu.

Dar atunci ce este „păcatul” ?

Pentru o lămurire mai adâncă e bine să știm, să ne reamintim unele situații speciale ale omului în creație. Să ai răbdare, cucernice părinte, la acest canon al precizării termenilor de lucru, pentru că și alții au ajuns la aceeași concluzie în congrese internaționale: precizarea conținutului terminologiei de lucru, altfel nu se poate ajunge la nici o concluzie clară și la nici o soluție operațională pe teren.

Religia, creștinismul, problemele conștiinței nu sunt nicidecum filosofie, abstracțiuni sau vreme pierdută. Ba mai repede că **pierdem toată** vremea vieții noastre dacă **nu** vedem timpul, viața, problemele, prin interpretarea Revelației, care propriu-zis nu e „interpretare”, ci curat **descoperire**.

- Și păcatul ?

Păcatul e o descoperire a diavolului – singura lui descoperire, originalitate și fatalitate – ca destin deviat și închis.

Însăși existența acestui înger căzut în răzvrătire e un fapt de Revelație. Să fim înțeleși: e vorba de ceata îngerilor căzuți din ascultarea lui Dumnezeu și nu de dualismul persan, a două principii co-eterne a binelui și răului. E vorba de o ceată de îngeri, din ordinea creației, care

au „inovat” neascultarea, răzvrătirea, „concurența” cu Dumnezeu, au „gândit” chiar „răsturnarea” lui Dumnezeu.

Cu acest gând nebun au căzut pe pământ.

Şi „Vai ție, pământului şi mării, că Satana a venit la voi, având mânie mare” (Apocalipsă 12,12). Deci de atunci, încă dinaintea creației omului, „lumea întreagă zace în cel rău” (I Ioan 5,19), făcându-se „stăpân” (Ioan 14,30), „prinț” şi „dumnezeu” (II Corinteni 4,4) – dar toate acestea în fantezia lui de nebun.

În această ambianță a creat Dumnezeu pe om pe pământ. Şi nimic mai plicticos decât să auzi mereu – în seria explicațiilor omului – povestea de la Adam. Şi totuşi nu putem avea o explicație suficientă a omului, decât ținând strâns în confruntare **toți factorii** de obârşie şi de finalitate ai omului, după cum vom vedea mai departe.

Iar **păcatul este o con-spirație, un com-plot între om şi diavol împotriva lui Dumnezeu**. Ființă spirituală e Satana, ființă spirituală e sufletul omului – de asemenea „Duh este Dumnezeu” (Ioan 4,24). Sau: duh este sufletul omului, duh este diavolul sau Satana, duhuri sunt slugile lui.

Deci activitatea lui, a duhului viclean se îndreaptă asupra minții omului, vrând să o întoarcă de la Dumnezeu.

Dumnezeu ştia dinainte cum vor decurge lucrurile, totuşi a dat omului o poruncă pe care să o asculte. Dacă creştea omul în ascultare – că-i dăduse ceva să asculte întocmai – creştea de la chip la asemănare, desăvârşindu-se ca fiu şi făptură a lui Dumnezeu.

Ştia până şi măsura stârpirii omului de pe pământ prin potop, totuşi i-a făgăduit un Izbăvitor.

Acest Izbăvitor, Iisus Hristos, e Singurul care n-a conspirat cu Satana împotriva lui Dumnezeu. A încercat el să-I „devieze” mesianitatea spre lume, spre strălucirile împărăției pământeşti, dacă-l va recunoaşte Iisus pe diavol „stăpân”, dar nu i-a mers. Aşa că Iisus e Singurul care n-a putut fi dovedit de păcat; Singurul care l-a înfrânt şi Singurul care-l biruie pe Satana în sfinți, până la sfârşit, la Ziua socotelilor.

Deci nu putem avea o explicare a omului fără să-i ştim factorii conştiinței.

Adam nu e numai o zidire a lui Dumnezeu în ziua a VI-a a creației, chiar dacă aceasta e era cuaternară şi chiar dacă azi suntem

oameni ca urmare a unei lungi evoluții (cum spun unii n.n.). Nici nu-i mirare ca neamul oamenilor să nu fi decăzut în sălbăticie și să se adăpostească în peșteri, după o cădere dintr-o altă condiție în care nu s-au menținut. Așa le-a trebuit. Așa ne trebuie !

Lungirăm vorba dar nu degeaba.

Sfântul Simeon Noul Teolog ne spune: „Tot creștinul trebuie să cunoască pe Dumnezeu, pe sine și pe demoni... pe demoni, pentru că aceștia sunt dușmanii noștri care luptă nevăzut împotriva noastră, acoperit, prin chiar noi înșine".

Și mai este o chestiune de care nu se ține seama la valoarea care trebuie: finalitatea omului.

Astăzi, pe oricine ai întreba, prin sondaj, vede moartea ca pe un fapt normal și definitiv. E o suferință, e o vamă a vieții datoria morții, fie pe calea naturală, fie pe calea calamităților sau a cataclismelor. Totuși sentința lui Dumnezeu pentru păcat; dar o sentință temporară. Eternă e Viața, care se poate dobândi, mai ales trecând prin moarte, pentru cauza Vieții veșnice.

O viață „în Hristos" nu mai are moartea fizică pedeapsă, ci eliberare din moarte. A duce viața îmbunătățită în Hristos în lumea aceasta cu modalitățile ei, a muri, e a te muta din moarte la Viață, cântă Pogribaniile. În această viață în Hristos, e cuprinsă și credința că, la sfârșitul istoriei, vom învia din morți și cu trupurile. Atunci dobândim toți – redobândim – calitatea nemuririi, cum am fost gândiți inițial de Dumnezeu.

Se va întâmpla însă o deosebire: cei ce nu vor pricepe nicicum, sau nu vor vrea nicidecum să opteze în viața **aceasta** pentru eternitatea lor cu Hristos, vor rămâne nemuritori cu Satana al lor, de care au ascultat întru totul, când erau în lumea aceasta supusă stricăciunii.

Firește nu e ușor să trăiești un mod de viață, al lui Iisus Hristos, decât pregătindu-te sufletește să sfârșești tot ca El, pe cruce. Oamenii, vorbesc de creștinii botezați, nu pot concepe viața fără plăcerea păcatelor. Ba se asigură unii pe alții că dacă mai astupă gura preoților cu propriile lor păcate, viața în lumea aceasta e destul de plăcută. Și-au ajuns să spună – care mai spun – cu totul mecanic și fără înțeles: „Aștept învierea morților..."

*

O CÂT MAI DEPLINĂ SĂNĂTATE

Le-o trebuie la toți, dar mai ales slujitorilor Bisericii de toate treptele și tagmele. Căci mulți sunt bolnavi de nervi.

Ei și-au simțit infirmitatea și nu s-au aventurat în „vitejii”, ba mulți sunt chiar smeriți și fac bună impresie – deși învață cam greu. În mod inconștient caută o viață liniștită, asigurată, protejată. Biserica îi primește pe toți.

Totuși cumsecădenia lor e și infirmitate latentă care, la solicitările vieții nu întârzie să se manifeste ca atare.

Luarea crucii personale și urmarea lui Hristos, e cea mai complexă solicitare a vieții. Integrarea în creștinism nu e deloc treabă de hârtie de botez sau de figurant la Biserică. E capacitatea de suferință pentru cauza lui Dumnezeu cu oamenii și cu oamenii din cauza lui Dumnezeu.

Slujitorii capătă ghionturi din amândouă părțile. Ei așa se mântuiesc.

E clar că ei trebuie să aibă o sănătate a „lemnului verde” (Luca 23,31); cel găunos și putregăit nu are nici o rezistență și nu-i de nici o treabă decât ca scorbură de cucuvăi. Ce sunt genele recesive din codul genetic ? Activul negativ al unui trecut de mai multe generații sau și numai al respectivului ins, însemnat în factorii genetici, care **structurează, după o rezultantă,** modul de a fi al cuiva sau întregul lui comportament.

Deci e trebuință și de capacitatea de înfrânare cu dreaptă socoteală. Multe soții își suprasolicită soții, pentru că ei le „feresc”; deci „mințindu-le”, se instalează cercul viciului și uzura, care duc la destrămare socială și dezechilibru endocrin. „Pățește și preotul ca și poporul” (Isaia 24,2), „Via tânjește” (Isaia 24,7). Așa vine blestemul.

*

Ne ducem viața văzută pe pământ – planeta aceasta cu istoria ei știută – dar totodată ne ducem viața nevăzută a sufletului, într-un mediu spiritual contradictoriu: „În El (în Dumnezeu) trăim, ne mișcăm și suntem” (Faptele Apostolilor 17,28), dar „toată lumea zace în cel rău” (I Ioan 5,19).

Nu e panteism, nu e dualism; dar e mediul cel mai bun în care se cearcă, se verifică libertatea noastră – că avem acest specific cu care suntem înzestrați de la creație: de a fi și propria noastră creație. Fii ai libertății, spre deosebire de tot restul lumii zoologice, care se conduce foarte bine de instincte, deși inteligent, dar în mod inconștient și fără libertate.

Când și omul – în anumite sectoare și perioade ale vieții sale – se conduce de instincte numai, nu depășește zoologia.

Deci omul poate cădea în animalitate, dar animalele nu devin niciodată oameni.

Ni s-au dat normative de viață la nivelul specificului nostru de oameni. Avem libertatea de-a ține sau nu seama de ele. Aci se inserează în viața noastră ispita și căderea sau păcatul, iar ca urmare răspunderea și plata.

De aci vine nostalgia paradisului și mirajul neantului. Cu nostalgia ne întoarcem, cu mirajul deviem în haos – deși trăim.

*

TERMINOLOGIE

Revelație înseamnează descoperire, aflare neașteptată. Cuvântul grec are și alte rezonanțe: apocalipsă, cataclism, încleștare decisivă între bine și rău.

În definitiv, considerând tot creștinismul ca revelație a Împărăției lui Dumnezeu, această Împărăție e o „catastrofă” pentru toate instituțiile omenești, întrucât acestea nu mai sunt în Împărăția lui Dumnezeu. Poate că și de aceea oamenii, legându-se total de instituțiile lor, familie, cultură, civilizație, știință, etc., ca să nu le piardă pe acestea, lapădă creștinismul, lapădă Împărăția ce are totuși să vie peste toate acestea. Oamenii însă nu se pot „asigura” împotriva venirii acestui apocalips al Împărăției lui Dumnezeu peste ei, pentru că sunt muritori. Acesta este unul din rosturile morții și ale sfârșitului lumii: izbăvirea definitivă din infirmitate și întunerec a creației.

Este revelație **naturală**; descoperire prin intermediul minții omenești a existenței lui Dumnezeu. E mai mult o **presimțire** decât o evidență. Capacitatea filosofiei e tare limitată în privința **argumentării**

existenței lui Dumnezeu. Ea Îl postulează, Îl presupune ca pe un postulat logic necesar, singurul capabil să explice ontologic lumea.

S-a și zis despre „ateismul" conceptului chiar când există bunăvoință pentru dovedirea rațională a lui Dumnezeu ca necesar existent pentru explicația lumii, că nu se ajunge la un Dumnezeu viu, ci abstract, cu care nu poți avea o legătură.

Nu te poți ruga dumnezeului filosofiei. De aceea avem – ni s-a dat – revelația **supranaturală**. Adică Dumnezeu Însuși a venit la noi oamenii, făcându-Se om, a vorbit cu noi și ne-a spus „aici" cele „de acolo". Printre acestea sunt: **marea descoperire că și noi suntem fiii lui Dumnezeu, în devenire**, și că avem Cui ne ruga, că nu suntem părăsiți în lume, copleșiți de necazuri, că El ne asistă pe toți **„în toate zilele până la sfârșitul veacului"** (Matei 28,20) – deci nu trăim în abstracțiuni filosofice, sau în consolări fantastice imaginare.

Cel ce ne-a revelat lucrurile a venit întotdeauna cu ajutorul Lui real, la toți care au avut vreodată un necaz cu semenii, pe tema afirmării existenței vii a lui Dumnezeu în lume, în suflet, în special a afirmării lui Hristos **ca Dumnezeu**.

Au fost răscolitoare în toată lumea mărturiile din viața lui Sundar Singh despre prezența unui **Dumnezeu viu** în primejdiile din care l-a scăpat de foarte multe ori.

A fost o mărturisire impresionantă care a mai luminat frunțile încrețite de filosofie și limitate de lumea aceasta, a veacului nostru care-L punea pe Iisus Hristos la arhivă.

Pentru existența **vie** a lui Dumnezeu, cultura și civilizația – chiar modernă – nu sunt un obroc suficient !...

*

I. Precizări de noțiuni.

Totul are sens numai de la recunoașterea existenței sufletului, ca ființă separată de trup. Trupul este doar un însoțitor al său, un tovarăș al lui în lumea aceasta a materiei. Prin urmare omul ar fi o ființă complexă, rezultat al unei suduri – temporare – a cel puțin două planuri fundamental deosebite: materia și spiritul.

Spiritul, sufletul nu este nicidecum un rezultat al materiei, sau materie la un alt nivel. Alt nivel al materiei e doar energia, energia oarbă și nicidecum energia conștiință după cum ni se prezintă sufletul. Materia

închide în sine o energie, pe care, în anumite condiții, o poate elibera prin dezagregare, prin fisiune. Când trupul omenesc eliberează sufletul, mai bine-zis sufletul părăsește trupul, fenomenul se cheamă moarte. Trupul fără suflet se descompune. Sufletul fără trup își continuă existența. El poate relua un trup părăsit temporar – cum s-a constatat în multe accidente sau împrejurări.

Deci ducem o existență pe două planuri: văzut și nevăzut. Ca urmare vom avea și o cunoaștere pe mai multe planuri.

Psihologia ar avea cunoașterea sufletului deși cărțile de psihologie de acum nu au suflet. Acesta-i punctul de vedere materialist. Noi însă avem conștiința existenței nu numai a sufletului ci și a lui Dumnezeu. Trupul este o existență temporară spre deosebire de suflet, care are o existență în afară de categoria timpului. Precum că e așa, avem dovada că omul, pus în împrejurări excepționale cum de pildă ar fi primejdia de înec, are într-o clipită filmul întregii sale vieți, care în realitate durase atâția ani. Deci pentru suflet timpul nu mai are valoarea de durată pe care o are în sudura cu trupul. Timpul psihologic are alte durate, decât timpul fiziologic sau timpul matematic.

*

„Con-știință”. De știință e capabil sufletul nu trupul. „Con-știință” = a alerga împreună cu cineva pentru a lua doar unul, obiectivul alergării.

„Con-știință”, o știință a doi inși deodată, asupra unuia și același lucru. Aceștia doi sunt Dumnezeu și sufletul. Conștiința deci e un ochi comun, o vedere unică a lui Dumnezeu și a sufletului asupra unei fapte oarecare. De aci calificarea morală, de bine și rău, pe care o dă conștiința. Poți asculta sau nu de conștiință, dar nu poți scăpa de acuzările ei când o nesocotești. Iată deci un fapt care dovedește încă un grad, încă un nivel superior de realitate cu care suntem în tangență sau în con-tangență.

II. **Integrare, echilibru.**

Credința e un risc al rațiunii. Riscul e al cunoașterii care saltă de pe planul rațiunii naturale în planul Revelației. Revelație înseamnă descoperire, descoperire la întrebări limită ale rațiunii, dar la care nu e în stare să dea și răspunsurile. Metafizica e o dovadă că rațiunea prin

forțele sale naturale nu poate rezolva nimic definitiv și cu valabilitate universală probleme ca adevărul, absolutul, eternitatea, infinitul, etc.

Ex-tazul, e al doilea salt, dar de data aceasta nu al rațiunii de pe un plan pe altul, ci al sufletului în întregime din planul naturii în chiar planul evidenței divine.

Iată nivele principale ale existenței.

A **accepta** această situație complexă a existenței noastre, deși ea e simplă, să o numim **integrare**. Această integrare e însăși nevoia noastră de echilibru, de asigurare împotriva dezorientării, a haosului.

Deci numai cunoscând și recunoscându-ne simultan existenți pe mai multe nivele de existență, ne putem asigura echilibrul ontologic al ființei.

Putem trăi fără pâine, dar nu putem trăi fără o concepție despre lume și viață. Concepția ne asigură echilibrul în existență. Cu alte cuvinte constatăm foamea de echilibru, foamea de integrare în cea mai adevărată concepție de viață. Iar cea mai adevărată concepție de viață e creștinismul, care, fiind revelație din partea lui Dumnezeu către om, asigură desăvârșit ajungerea noastră la rostul sau finalitatea la care am fost gândiți de Dumnezeu să ajungem.

Echilibrul și dezechilibrul în endocrinologie.

Hipofiza și epifiza. Concepția în care te-ai integrat conduce organic funcțiunile hipofizei. Valoarea acestei concepții.

III.

El personal, Întrupat în persoană omenească a venit la noi să ne spună toate despre soarta noastră. Respectă **libertatea** cu care ne-a înzestrat, ba chiar dorește ca, credința noastră în El să fie un **act al libertății** noastre nu al vreunui interes pământesc sau chiar medical.

În Iisus Hristos avem Revelația desăvârșită cu privire la om, lume și viață.

El e om și Dumnezeu deodată. Noi putem fi deodată doar oameni credincioși în Dumnezeu, cel mult purtători de Dumnezeu – spre deosebire de Yoga.

*

Nevoia de-a avea o explicație coerentă (logică, critică) a lumii e nevoia noastră de echilibru în lume. Nevoia de-a avea o explicație

integrală a omului în lume e nevoia de-a te realiza ca destin, ca rost, ca noimă, de-a te realiza ca persoană, ca subiect al existenței.

Dacă în fizică echilibrul unui corp e asigurat numai dacă verticala dusă din centrul lui de greutate cade în interiorul suprafeței de sprijin, atunci, prin analogie, concepția ta de viață, orizontul tău intelectual e chiar suprafața ta de sprijin. În plus trebuie să fii conștient de un centru al tău, de-o cunoaștere de sine, de-o devenire la care trebuie să ajungi, să ajungi cu alte cuvinte la o centrare a ta, ca de aci să fie posibil un echilibru. Iar în plus de asemănarea din fizică, aci avem o cunoștință directă cu legea gravitației, deci cu „Legiuitorul”, cu normatorul existenței în genere, cu legile puse de El în ordinea naturii. „Dar – cum a spus Coandă tinerilor, într-o discuție televizată – tinerii ar fi bine să știe că în univers mai sunt legi mai puternice decât gravitatea și care scapă experimentului, dar care țin în echilibru armonia universală.” Există deci o verticală a locului cu o extindere mult mai amplă: prin toate nivelele noastre de existență, altfel nu suntem asigurați de echilibru numai pe un plan, pe un nivel, cel fizic de exemplu, ignorând pe celelalte.

*

Între Adevăr și amăgiri (maya) nu poți deosebi decât ispășind urmările multor amăgiri. Până să ajungi la evidența Adevărului ca ființă de sine, ca persoană vie, căruia Îi greșim adeseori, trebuie să trecem o vreme „mulțumiți” cu adevăruri concrete (fie și abstracte), cu adevărurile relative ale științelor, ale „Lumii”, cu adevăruri convenționale, dacă nu de-a dreptul cu minciuni luate drept adevăruri (univers oribil).

Trebuie să creștem spre Adevăr, mai clar: trebuie să creștem în Adevăr. Acesta-i un alt nivel al cunoașterii lucrurilor din lume. Sunt mai multe nivele de realitate, de existență, deci de cunoaștere și de integrare.

Integrarea într-un nivel superior de cunoaștere (ceea ce înseamnă nivel superior de existență) te face liber de nivelele inferioare; acestea nu te mai pot constrânge. Cu adevărat și etern numai Adevărul ne va face liberi (Ioan 8,32).

*

Când condiționezi mântuirea de datele dinafară ale existenței e ca și cum ai atârna-o de condițiile omului vechi; – deschizi larg poarta deznădejdii.

Mântuirea e un fapt interior al întâlnirii noastre, în conştiinţă cu Hristos – Singurul care poate să ne izbăvească din robia (sau condiţiile) patimilor, şi, ca urmare, să ne dea, dinăuntru, o mare linişte printre toate cele dinafară, dintre care ultima e moartea. (Zici că te temi şi de moarte).

Încă n-ai o concepţie limpede, o cunoaştere clară a datelor fundamentale ale convieţuirii noastre în Hristos ?

Tu vezi situaţia cantitativ, la nivelul faptelor dinafară, administrativ, fărâmiţat; aşa, sigur că te mănâncă grijile, pentru că în cele dinafară niciodată nu-i nădejde, linişte, pace şi celelalte, care se găsesc – potrivit Revelaţiei – numai în Duhul Sfânt. (Adică într-o vieţuire în care treci prin toate nimicurile din fiecare zi, nu după firea omului vechi, cu nervi, îndoială, porunceală, îngustimi, ci aşa cum ar fi grăit Hristos, aşa cum ai avea pe Duhul Sfânt.) Realmente în Hristos suntem botezaţi şi îmbrăcaţi duhovniceşte şi pecetluiţi de şapte ori cu pecetea Sfântului Duh, încât nu e o părere, ci o realitate interioară de care – cu regret – nu ne folosim.

Aci deci ar fi îndrumarea centrală pe care, de altfel, de mult ţi-am recomandat-o. Fără o trăire interioară a credinţei te afli descoperită. Tu ai o viaţă a credinţei, dar oarecum din împlinirea pravilei; – faza începătorilor, care fac zece ani în clasa I-a.

Prea multă bătaie de cap cu vârstele care s-au osificat în ale lor, iarăşi să nu-ţi faci iluzie, ci resemnează-te în repartizarea cu dreptate a lipsurilor, că asta e ceea ce merităm.

„... Căutaţi mai întâi dreptatea şi pacea lui Dumnezeu (starea în care au trăit drepţii şi pacea din Duhul Sfânt) şi toate celelalte, de care ştie Tatăl vostru că aveţi nevoie, vi le va da vouă" (cf. Matei 6,32-33).

Asta-i ordinea lucrurilor.

*

I. **Omul n-a prea fost văzut între factorii lui specifici.**

(Însemnare a Părintelui Arsenie de după 1986 n.n.).

E creat de Dumnezeu ca o sinteză între lumea văzută şi nevăzută: între animal şi înger. **Era nemuritor**.

II. Printre multele lăcaşuri ale lui Dumnezeu în univers, unul e şi planeta noastră, pământul. Aci însă e şi un caz special: pe pământ au căzut îngerii răzvrătiţi din locaşurile lor. Deci convieţuim cu nişte rebeli nevăzuţi, care mult încurcă lucrurile şi sub amăgirile (devierile) lor

multe „necazuri” a avut Dumnezeu cu omul, cât la un moment dat I-a părut rău că l-a făcut pe om (Facere 6,6).

III. Totuşi nu l-a părăsit în rătăcirile lui şi pentru noi oamenii, Fiul lui Dumnezeu, Logosul creației, S-a făcut om şi ne-a dat Revelația, cunoaşterea desăvârşită a lui Dumnezeu şi modelul propriei Sale vieți.

– L-a făcut conştient de spiritualitatea şi veşnicia sa, dar şi responsabil de modul său de viață şi comportare.

IV. Omul trebuia să persiste în ascultare de Dumnezeu. Aşa creştea de la chip la asemănare. Dar a fost „deviat” de ispititor spre haos şi neant, spre negație şi revoltă. Aşa a apărut păcatul şi plata lui: moartea.

Deci o definiție mai apropiată a păcatului: este **o conspirație între om şi diavol împotriva legii (poruncii) lui Dumnezeu înscrisă în firea lui văzută şi nevăzută**. De aci a urmat că de cine asculți al aceluia fiu te faci.

Şi Satana încearcă pe toți pământenii. Şi mesianitatea lui Iisus a încercat să o „devieze” spre „lume”. Căci „toată lumea zace în cel rău” (I Ioan 5,19)

Deci singur Iisus n-a ascultat întru nimic de „stăpânitorul” veacului acestuia, de aceea e singurul fără de păcat.

Chiar şi după Jertfa de răscumpărare a Mântuitorului, Satana are îngăduire să-i ispitească pe toți oamenii – chiar creştini, şi mai ales şi să-i cearnă ca pe grâu.

Dar aşa e voia lui Dumnezeu ca să fie amestecați cei ce iubesc lumea cu cei ce iubesc pe Dumnezeu, până la sfârşitul veacului. Aşa se „coc” unii pe alții laolaltă grâul şi neghina.

V. În aşa mediu ostil ne putem totuşi câştiga mântuirea. Cel ce l-a biruit pe diavol în pustie, l-a biruit şi între oameni şi ne-a învățat şi pe noi să-l biruim, ca mântuirea să fie nu numai dar, ci şi osteneală.

Biruința definitivă asupra răzvrătitului va fi la seceriş, când, pentru fiii Împărăției va fi biruită şi moartea, prin învierea cea de obşte.

VI. Cum însă oamenii pierd cunoştința şi credința, nu mai ştiu ce este nici mântuirea. Nu ştiu, nu mai ştiu nici ce este conştiința.

VII. Ştiu însă multă ştiință pământească (Daniil) care le ia ochii şi le încovoaie toate puterile spre cele pământeşti.

VIII. Ce este conştiința ?

Ce este mântuirea ?

Care este destinul omului ?

Faptul că există anomalii şi caricaturizări ale sufletului omenesc, până şi tăgăduirea existenţei sufletului (cărţile de psihologie nu-i confirmă existenţa independentă de corp, e şi el în cazul cel mai bun un postulat), nu dovedeşte decât că o dezordine s-a instalat între funcţiile şi legile echilibrului existenţei omeneşti.

Dezordinea nu-i argument împotriva ordinii, oricât ar fi de mare volumul şi întinderea dezordinei. Dovedeşte că autonomia duce matematic la haos şi la moarte, în proporţie geometrică cu întinderea ei.

*

„SPUNE-LE SĂ NU MOARĂ ÎN NEŞTIINŢĂ: DE CE PĂTIMESC ATÂTEA RELE CÂTE PĂTIMESC !"

(Înţelepciunea lui Solomon 18,19)

Tema leit-motiv
a acestor note.

Ne întâlnim în prezent cu... viitorul trecutului

I

Avem în custodie sistemul nervos central, neuro-vegetativ şi coronarian. În total până la 15 miliarde de neuroni. Ca acest număr imens de celule nervoase să vieze şi să lucreze în bune condiţii au nevoie, în permanenţă, toată viaţa, de: oxigen, glicogen, hormoni, somn şi o concepţie de viaţă. Adică răspunderea pentru sănătatea ideilor, a metabolismului şi a unei pompe vitale vieţii.

Toate celulele organismului se regenerează afară de celula nervoasă. Mai mult, numărul lor scade cu creşterea anilor şi uneori scade vertiginos.

Vorbim întâi de creier pentru că el e dicţionarul de translaţie între gând şi materie. Nu el e materia care gândeşte. Sufletul e cel care gândeşte. Nu complicăm de acum chiar cu discuţii despre ce sunt în sine fiecare. Deocamdată căutăm să „citim" corect condiţiile fireşti ale acestui dicţionar, la nivelul lui natural de existenţă. Sufletul şi gândirea sunt alte nivele de existenţă. Că sunt sudate pentru o vreme e o treabă a creaţiei lui Dumnezeu (e vorba de spirit şi materie).

II

- Oxigen, glicogen, hormoni, hai şi somn, dar şi o „concepție de viață” ? Nu e suficient instinctul „dăinuirii” în viață, cum îl au toate celelalte vietăți ?

- Nu, pentru că omul se poate răzvrăti împotriva vieții şi să şi-o răpună, cum uneori mai fac pițigoii şi unele cetacee.

Dintr-un alt unghi de vedere toți oamenii au o concepție de viață, fiecare cât îi poate capu' – chiar este o trebuință profundă în fiecare ins să-şi aibă o „justificare” a vieții, să aibă o concepție (cu care să-şi „justifice” sieşi modul său de viață). Filosofii compun sisteme, ceilalți sunt şi ei filosofi fără să ştie. Dar „Quod capita tot sensu”, câte capete atâtea păreri. Toți cred că „au dreptate” să fie cum sunt, să facă ce fac ş.a.m.d. Nevoia „explicării” omului pentru sine e o nevoie ontologică; dar şi explicarea „explicărilor” aduce lumină.

Ca să tăiem pe scurt discuția, ar fi bine să ştim care-i cea mai bună concepție de viață, dacă neapărat neuronii noştri ca să nu denatureze translația, au nevoie şi de o concepție de viață ?

În tot cazul nu sunt în concurs atât concepțiile de viață ale filosofilor – că nu găseşti doi, în toată istoria filosofiei, să fie de acord – pentru că rațiunea omenească naturală are un mare cusur: e capabilă, cu aceeaşi stringență logică, să dovedească şi teza şi antiteza uneia şi aceleiaşi probleme. Deci nu putem da nici unei filosofii creditul responsabilității vieții. Sistemele rămân bune în patrimoniul culturii, dar ca atare.

Noi avem Revelația în Iisus Hristos, ca cea mai bună concepție de viață, cu modelul ei, care a realizat-o în întregime, până în ultima fibră a ființei.

III

- Încă nu văd legătura...

- Ai s-o vezi îndată.

În creier funcționează două glande endocrine: epifiza şi hipofiza. Produc hormoni pe care-i trimit pe calea sângelui pe la toate celelalte glande de pe verticală, cu dispoziții precise de lucru.

O caracteristică a lor e faptul că emit hormoni într-o strânsă interdependență, şi de acordul lor, ascultă toată coloana.

Una din ele e sensibilă la concepţia pe care o alege omul ca normă de viaţă. Şi în funcţie de această concepţie, trimite, prin hormoni emisari, vecinei sale, impulsul să producă hormonii ei specifici care dirijează, în continuu, toată coloana, în conformitate cu această concepţie.

Într-un fel lucrează toată coloana dacă te afli în turma lui Hristos, şi cu totul într-altfel dacă te găseşti, cu concepţia, în turma lui Epicur.

- Dar natura nu e constantă ?

- Energiile naturii se pretează la convertiri, dacă e cineva care să îndrăznească. Un şuvoi sălbatec de ape, poate fi zăgăzuit şi pus la o treabă mai presus de firea lui şi transformat în lumină...

IV

- Sunt diguri care se rup...

- Sunt, adevărat, naturi care se dezechilibrează.

Se întreba şi Alexis Carrel care să fie misterul că aceeaşi disciplină pe unii îi potenţează până la spiritualizare, pe alţii îi cufundă în noaptea nebuniei... „...Drepte sunt căile Domnului şi cei drepţi merg pe ele, ceilalţi, pe aceleaşi căi, se poticnesc şi cad..." (Osea 14,10).

- E cumva un destin sau o „cenzură" aci ?

- Mai târziu se va potrivi răspunsul. Deocamdată reţinem că posibilităţile spirituale ale unui botezat în Hristos sunt incomparabil mai mari ca ale unui nebotezat, asupra slăbiciunilor sale glandulare. Ca lămurire asupra acestui punct de vedere trebuie să ţinem seama, că pe parcursul vieţii mulţi lasă botezul şi trec în turma lui Epicur, prinşi cu momeala plăcerii, ca scop al vieţii. Câte pătesc vom vedea cu răgazul.

Convertirile – tipuri de firi realizate. Mai întâi extremele: omul lui Dumnezeu (realizează Predica de pe Munte) şi omul dracului.

*

Ne întâlnim în prezent cu... viitorul trecutului.

Şi de multe ori cu un trecut ancestral – de multe generaţii.

V

- Deocamdată lămurirea e cam puţină şi unilaterală...

- Din aproape în aproape ajungem și la lămurirea suficientă. Genetica are cuvântul.

Trebuie să ne cufundăm în infinitul mic biologic ca să prindem – poate – chiar „misterul” ființei omenești în ciuda infinitei sale variabilități constituționale.

- E drept, nu sunt doi oameni identici de la Adam încoace și tocmai asta-i imposibilitatea de a-i înțelege.

- Nu numai asta, dar variabilitatea e pur și simplu infinită. Posibilitățile aranjării genelor în cromozomi întrec numărul atomilor din univers.

- Atunci o Antropologie ar fi cea mai imposibilă încercare.

- Și tocmai asta vrem: să facem imposibilul posibil. O rânduială este. Creațiunea nu e Haos.

Convergența elementelor se intensifică. Dar la rând...

Întâi e nevoie de o metodă de lucru, adică de o supraprivire a materialului care se adună din toate părțile și din diverse moduri de existență.

- Știință și Revelație... Nu sunt în conflict ?

- Numai dacă ești de rea credință; sau dacă adopți convingerea că rațiunea ta naturală e ultimul criteriu al adevărului, sau dacă crezi (greșit) că materia e singurul mod de existență. Dar, iar o luăm pe filosofie, și, ne angajasem la genetică.

- Adică tot știință.

- Și încă veche. Mult mai veche decât mazărea lui Mendel. Nucleul geneticii a fost revelat lui Moise, când i s-au dat scrise poruncile în Muntele Sinai: „Pedepsesc vina părinților în copii, până la al III-lea și al IV-lea neam, pentru cei ce calcă poruncile Mele și Mă milostivesc până la al miilea neam pentru cei ce Mă ascultă.” Explicări la porunca a VII-a. (Exod 20,5-6; 34,7; Deuteronom 5,9-10; Ieremia 32,18).

Știința descoperă acum că înțelege cu aparataj modern, ceea ce este pus **de la creație** în om și în toată firea vie. Deci atotștiința de la creație știa și genetică... De altfel, de la început omul a fost pus să facă știință, dându-i-se să **numească** toate făpturile creației. N-a isprăvit nici acum cu numirea și cu analiza lor, dar lăudându-se întru sine cu treaba asta, uită pe Cel ce i-a dat instinctul citirii creației, nevoia științei.

- Și se complace „în conflict”.

Ştiinţa e în „conflict" cu ceea ce nu ştie ea încă. Nu totul e experiment. Ştiinţa e „în conflict" cu ceea ce nu ştie ea şi vede că-i lipseşte.

*

Savantul japonez Maljuzawa a ajuns la concluzia că omul trebuie să gândească tot timpul cât mai activ, cât mai intens, pentru a întârzia cât mai mult îmbătrânirea creierului. Savantul a examinat creierele mai multor subiecţi (utilizând un sistem nou de „radioscopie" cu ultrasunete), ceea ce i-a confirmat ipoteza. Explicaţia fenomenului ar consta în faptul că, **gândind intens, vasele sangvine din creier se dilată**, efortul cerebral provoacă un aflux suplimentar de sânge şi astfel întregul creier este mai bine irigat (şi oxigenat).

De adaus ca şi confirmare, la teza lui Origen contra lui Celsus, despre „inferioritatea" şi superioritatea omului faţă de animale.

*

Începând de la vârsta de 30 de ani orice om pierde zilnic, în mod normal, între 30.000 – 40.000 de neuroni cerebrali care pier ireversibil, astfel că şi creierul, încet – încet îşi reduce volumul. De la 60 de ani se pierd zilnic din inventar câte 100.000 de neuroni în mod normal; iar dacă se întâmplă şi beţia de ajutor, mor partahale geografice din creier.

*

PORUNCA: „CREŞTEŢI ŞI VĂ ÎNMULŢIŢI"

(Facere 1,28)

Trebuiau să crească spiritual şi apoi să se înmulţească. Ori ei ce-au făcut ?

Neascultând porunca de-a nu mânca din toţi pomii – că numai prin nevoinţa ascultării de o poruncă creştem spiritual – au mâncat din pomul cunoaşterii binelui şi răului – s-au cunoscut unul pe altul că-s goi, şi, primul rezultat, un criminal (Cain).

Era ca şi porunca înmulţirii, dar nimeni nu ştie clar cum ar fi fost aceea în virtutea ascultării desăvârşite de-a se feri de „cunoaştere".

Poate că instinctul înmulţirii, sădit ca lege, urca şi el la alte valori şi nivele, care n-ar fi afectat nemurirea.

O analiză de biologie nu strică: glandele endocrine din specific constrâng, oarecum, partenerii erotizând prin hormoni scoarța cerebrală spre împlinirea legii înmulțirii.

Când însă omul nu-şi pune nici o frână, nici o răspundere în cale – nici o creştere spirituală – atunci urmează numai o lege a firii sale fizice – la nivelul dobitoacelor. („Omul în cinste – de fiu al lui Dumnezeu – fiind, alăturatu-s-a dobitoacelor şi s-a asemănat lor" Psalmul 48,21). Când însă dă dovadă de capacitatea înfrânării, a răspunderii, a stăpânirii de sine, erotizarea scoarței cerebrale ridică omul de la instinctul orb la iubirea conştientă, de la animal la om.

Roadele acestei iubiri – chiar în condițiile pierderii nemuririi – nu mai sunt criminalii.

*

Cum ar fi arătat oamenii în starea de ascultători de Dumnezeu, o arată Enoh şi Ilie, răpiți cu trupul de pe pământ. Maria Egipteanca, care după pocăință mergea pe apă, îşi cunoştea data morții cu un an înainte.

Legea gravității a biruit-o şi sfântul Serafim mergând prin aer, răpit de rugăciune. Semn că puterea Duhului, care se purta pe deasupra apelor la creație, cu care mergea şi Iisus pe valurile înfuriate de furtună şi care S-a făcut nevăzut cu trupul din ochii celor ce voiau să-L omoare înainte de vreme, aduce şi trupul fizic în stări care nouă ne sunt necunoscute, dar pe care le gândim laolaltă cu nostalgia Paradisului. Le vom dobândi însă, după învierea cea de obşte, când se va face rânduiala definitivă cu omul şi cu toți factorii care-l prezintă aşa cum e, în modul de acum al existenței.

*

„CÂND SE VOR DESFRÂNA NU SE VOR ÎNMULȚI"

(Osea 4,10)

- E prima măsură împotriva acestei patimi. „Dumnezeu e mult milostiv şi îndelung răbdător dar nepedepsit nimic nu lasă." (Naum 1,3).

Atotprezența lui Dumnezeu e activă la toate nivelele creației sub primele două moduri: 1) ca judecată şi 2) ca Har (sau dar).

Deci cum se mişcă libertatea şi stăpânirea de sine a omului îi revine fie osândă, fie dar.

Noi, toți suntem asistați de Cel Atotprezent şi notați într-un flux continuu în mai multe locuri. Un loc e „Cartea Vieții"; altul e codul

nostru genetic, factorul nostru ereditar. „Pedepsesc vina părinţilor în copii până la al treilea şi al patrulea neam" (Exod 20,5). Al cincilea neam nu mai e pomenit fiindcă neamul aceluia pedepsit s-a stins.

Situaţia pe teren se petrece în chipul următor: Taina nunţii e dată omului de Dumnezeu de la creaţie, dar prima pereche s-a grăbit la sfatul şi ispita unui „şarpe". Prima pereche trebuia întâi **să crească şi sufleteşte** până la capacitatea de a-şi putea stăpâni instinctul, dar, grăbindu-se, instinctul a ajuns **el** să conducă mintea şi să scoată omul de sub ascultarea lui Dumnezeu, care ar fi întărit libertatea şi conducerea conştientă a acestui instinct cu rostul exact al lui, după destinul care i-l dase Dumnezeu.

Această grabă şi neascultare a primei perechi e **păcatul strămoşesc**, şi aceasta s-a înscris în factorul ereditar al omului. Această deviere a fost şi cauza potopului. Dar potopul totuşi n-a fost leacul păcatului strămoşesc. Atunci a zis Dumnezeu „că-I pare rău că a făcut pe om" (Facere 6,6).

Putea să le şteargă cu totul urma de pe pământ dar, avea o făgăduinţă primilor păcătoşi, când i-a scos din starea de rai în lumea aceasta de necazuri, că le va trimite **un Mântuitor** care să-i izbăvească de sub tirania celui care i-a robit păcatului. Le-a trimis pe Iisus Hristos. Dar îi izbăveşte numai dacă-L iubesc pe El mai mult decât lumea şi mai mult decât se iubesc pe sine şi viaţa asta în condiţiile patimilor cu care s-au obişnuit şi li se pare viaţă normală şi naturală.

E o greutate: instinctul se prezintă mai devreme decât mintea. Şi numaidecât mai vine o greutate: patimile cer **ele** libertate şi întâietate.

Aşa se explică ştiri ce ne vin de necrezut. Într-o şcoală mixtă, undeva, se înregistrează 12 fete sub 14 ani însărcinate. Au fost eliminate din şcoală. Cum de se poate aşa ceva ?

Instinctul, când se declanşează, are o substanţă endocrină care **erotizează** scoarţa cerebrală în aşa măsură, încât funcţia gândirii e învăluită total şi respectivul (-a) nu mai vede decât împlinirea patimei. Nu mai ascultă de nimeni, nici de Dumnezeu, decum de părinţi, ba mai mult se leapădă şi de credinţă (deşi până aci erau cuminţi, ascultători şi credincioşi), acum răbufnesc în comportări de necrezut de ostilitate şi răutate. Îşi bat părinţii, băiatul îşi scuipă mama în obraz... Se întâmplă şi cazul contrar: părintele îşi ucide fata, că şcolăriţă fiind, se pretează la regim de bordel public. Se întâmplă şi sinucideri. Fuga de-acasă e figura

cea mai moderată. Înhăitarea cu „îngerii” căzuți se numește „prietenie” – „prieten” și „prietenă”. Metoda aceasta amână căsătoria la calendele grecești. Sarcinile provenite sunt lepădate sau ucise cu diferite otrăvuri, care dăunează toată viața sănătății, chiar după o pocăință și corectare a vieții. Așa se instalează sterilitatea și așa provin copii infirmi, monștri, surdo-muți, orbi și alți declasați în fel și chip.

- De unde provine pacostea precocității sexuale ?

- De la abuzul la care se pretează căsniciile „creștinilor cu numele”. Că nici o viețuitoare din cele cunoscute de noi nu face acest **abuz peste sarcină**. Și impresia acestui abuz (întrucât e inutil) simțit de mamă, se imprimă ca latență, ca predispoziție, ca grabă la aceleași senzații, la care a fost supusă mama în vremea sarcinei cu respectivii precoci. Și se mai însemnează ca vină și înclinație accentuată și în genele cromozomilor xx și xy ai embrionului și fetusului respectiv. Iar când ajunge la oarecare maturizare și declanșare, latența trece violent la actualizare, chiar săvârșind viol și crimă.

Necazul e ispășire și plată. Toate legile tuturor oamenilor au stabilit o „socializare” chiar o „încreștinare” a acestei forțe oarbe a naturii omenești. Iar abaterile și graba violentă au fost aspru pedepsite de toate legile tuturor neamurilor.

Urmări:

1. Lepădarea Domnului Hristos.
2. Dărâmarea definitivă a Templului din Ierusalim.
3. Împrăștierea poporului în toată lumea.

Urmarea pentru celelalte neamuri:

1. Războaiele, până la cel din urmă între supraputeri, război capabil să pustiiască definitiv pământul de oameni.

2. Scăderea credinței până la ateism, fenomen numit de Biblie „nebunie”.

3. Venirea zilei Judecății din urmă prin foc. Așa cum scrie locul din cartea Isaiei proorocul: „Duhul Domnului preste Mine ca să vestesc anul de milostivire a Domnului, robilor dezlegare etc. (Isaia 61,1-3; Luca 4,18-19), oprind citirea la „ziua urgiei”, care va fi la A Doua Venire, prin aprinderea și disocierea elementelor chimice, „de istov”, cum scrie sfântul apostol Petru de trei ori (II Petru 3,10-12).

Fenomenul necredinţei începe cu frecvenţa desfrânării „creştinilor cu numele” (cum scrie sfântul Pavel). Că de la creştinii slabi încep toate relele istoriei omului.

Dar până atunci **fiecare** trage nişte urmări **personale**, ale acelei neascultări străvechi.

Chiar credinţa li se strâmbă, frâna către păcate slăbeşte; iar păcatele făcute atrag automat ispăşirile (necazurile specifice fiecărei căderi şi decăderi).

Mai mult: li se strâmbă înţelesul noţiunii despre bine şi rău, în sensul că binele ar fi plăcerea, iar răul ar fi durerea şi necazul. Când această strâmbare se instalează în minte, biata minte deschide poarta tuturor păcatelor, care se prezintă cu făgăduinţa şi ambalajul mincinos al binelui sau al naturalului.

De aci urmează o îngustare a minţii numai către avantaje de acestea mincinoase ale vieţii trecătoare **de acum** şi **de aici**. Cei ce nu s-ar lăsa în această îngustare se trezesc rătăcind cu mintea în doctrine orientaliste, care nu au nici responsabilitatea, nici Judecata din urmă, nici o viaţă veşnică, ci o dispariţie într-un neant numit Nirvana. E o fugă „inteligentă” de răspundere şi de pedeapsă veşnică. Chiar bunătatea lui Dumnezeu e adusă „argument” împotriva eternităţii iadului. Origen a fost unul care a gândit aşa, dar a fost pedepsit de Biserică şi de Sinoadele ecumenice pentru ideea „apocatastazei tuturora (şi a dracilor)”.

Alţii „găsesc” alte soluţii, că nici suflet n-ar fi. Sunt atâtea filosofii şi psihologii fără suflet şi fără Dumnezeu. Iar oamenilor li s-a imprimat **genetic** panta declinului mintal şi al robiei la diferite patimi, până la măsura de a nu mai înţelege ce e păcatul şi ce este mântuirea.

În continuare ajung la cea mai primejdioasă „linişte” a nepăsării şi a nu-i mai interesa problema sufletului şi a mântuirii.

Şi e primejdioasă temniţa în care te simţi „bine” (Iorga).

*

* *

IISUS HRISTOS – „UNUL CA NIMENI ALTUL !”

ÎN VEDEREA MÂNTUIRII

În vederea **MÂNTUIRII** – zice Sfântul Simeon Noul Teolog – că omul trebuie să cunoască: pe Dumnezeu, pe sine însuşi şi pe diavol. Pe diavol pentru că e vrăjmaşul său nevăzut care luptă împotriva omului cu ajutorul neştiinţei însăşi a omului.

Dacă „viaţa veşnică aceasta este: să Te cunoască pe Tine, Tată, şi pe Iisus Hristos pe care L-ai trimis” (Ioan 17,3), cunoaşterea lui Dumnezeu e condiţia de mântuire. Cunoaşterea lui Iisus Hristos, a doua faţă a lui Dumnezeu, precum şi a tot ce ne-a spus, e condiţia de mântuire.

Dar ne-a spus şi despre noi, că suntem şi noi fiii lui Dumnezeu, de aceea rugându-ne lui Dumnezeu Îl numim Tatăl nostru. Iar noi ne zicem că suntem fiii lui Dumnezeu – zicem, şi imediat uităm acest lucru ca şi cum cineva ni-l şterge imediat din minte.

Dar tot Iisus a mai zis despre unii că: „dacă aţi fi fiii lui Avraam aţi face faptele lui Avraam, ori voi, vreţi să Mă omorâţi: voi sunteţi fiii diavolului” (Ioan 8,39-40).

Între cele două extreme: „fiii lui Dumnezeu” şi „fiii diavolului” se impune o cunoaştere şi a omului şi a diavolului.

Omul este făptura lui Dumnezeu făcut să fie chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Chipul îl are prin natură, în facultăţile sufleteşti, iar asemănarea prin devenire exprimată o dobândeşte, prin silinţă susţinută a purificării de patimi şi prin Harul Sfântului Duh.

Deci şi cunoaşterea Duhului Sfânt „care pe cele neputincioase le întăreşte şi pe cele cu lipsă le împlineşte” – cum se spune la Hirotonie – este de asemenea condiţie de mântuire.

Iar cum unii pot ajunge să fie numiţi de Iisus „fiii diavolului” e bine să cunoaştem şi această situaţie spirituală anormală a omului, ca să ştim cum să ne ferim de ea.

„Satana” înseamnă „cel potrivnic” „cel care se împotriveşte”.

Satanael a fost şi el făptura lui Dumnezeu, făptură spirituală, treaptă îngerească, dar care s-a răzvrătit împotriva lui Dumnezeu „a căzut pe pământ", întunecându-se el şi toată ceata sa. De atunci „toată lumea zace în cel rău" I Ioan 5,19). „Vai ţie pământule, că Satana a coborât la tine" (Apocalpsă 12,12).

Situaţie paradoxală în creaţie: Dumnezeu are un duşman, care vrea să facă şi pe om duşmanul lui Dumnezeu. Această defecţiune apărută în creaţie încă nu e soluţionată definitiv.

Aşa pendulăm noi pământenii între Cel bun şi între cel rău, făcându-ne, prin ascultare, sau neascultare, sau fiii lui Dumnezeu, sau fiii diavolului, fiii unui înger nebun.

El e duh, minte, putere; mândru, nebun, tiran; întunecat, viclean şi păcătos; duşman biruit de Domnul Hristos; surpat din lumină în focul adâncului; liber să cearnă pe pământ pe toţi creştinii ca pe grâu şi să-i pârască zi şi noapte înaintea lui Dumnezeu (Apocalipsă 12,10), dar legat să nu le poată face nici un rău fără îngăduirea dumnezeiască.

Deci duh fiind nu are nici o formă spaţială, cum îl încornorează pictorii şi nici o materie nu-i opune rezistenţă.

Nu e în sine de o realitate sensibilă, dar e o realitate de alt ordin, un alt mod de existenţă.

Isprăvile lui, cu colaborarea omului însă, foarte adesea, apar în tot demonicul lor şi pe cel mai concret plan sensibil.

Vrea, astfel, să-l facă şi pe om părtaş cu sine la nebunia lui, uzurparea lui Dumnezeu.

Acest nebun însă ştie totuşi două lucruri: că va fi osândit şi că Dumnezeu iubeşte pe om şi crede că dacă va atrage pe toţi oamenii de partea lui, ar putea fi iertat şi el.

Acţiunea şi prezenţa acestui duh rău în persoana omenească se cunoaşte, se vede chiar, când se întunecă la chip, când arată, fără vorbe, o împotrivire la îndreptare. Mai clar: împotrivire la cuvântul lui Dumnezeu, exprimat de slujitorii Lui.

Căci definiţia păcatului aceasta este: o conspiraţie între om şi Satana împotriva poruncii lui Dumnezeu; starea de răzvrătit a omului contra lui Dumnezeu.

Deci când eşti îndreptat, certat pentru greşeli, te închizi sufleteşte într-un sfat străin care-ţi dă dreptate „ţie", nu Celui ce te îndreaptă prin

sluga Sa. Aşa începe lupta din mintea „prinsă” de cel viclean şi liniştea şi pacea se duc, şi începe să se ducă şi sănătatea fizică.

Cea mai generală poruncă a lui Dumnezeu este porunca iubirii. Împotriva ei e atâta încălcare a răutăţii, întrecere, molimă, război în tot momentul, aprins de cel rău în sufletul omenesc întunecat, care merge prin viaţa de toate zilele, cu ochii minţii legaţi, acoperiţi, orbiţi chiar, de tina vieţii de-acum, în trup.

O înfricoşătoare îngustare de perspectivă (numai) la „aici” şi „acum”; dispare sufletul şi nemurirea sa, ca o fantomă; iar Dumnezeu devine o stafie a „conştiinţei”. Acesta-i primul efect al păcatului: înlăturarea (răsturnarea) lui Dumnezeu din atenţia ta şi întronarea iubirii de sine, a egoismului, în locul Lui, în sufletul tău.

Sub focul îndreptării, pacea ta sufletească se duce; nu că îndreptarea ar strica ea pacea ta, ci ţi-o strică protivnicul păcii, care a prins mintea şi inima ta şi le ţine în criză, pe poziţie răzvrătită.

Câtă vreme te ţii „pe poziţie” toate soluţiile satanice îţi zboară prin minte; cea mai năstruşnică e sinuciderea. Asta-i biruinţa Satanei cea mai mare asupra omului, păcatul care nu mai are pocăinţă, şi Biserica e oprită de a se ruga pentru sinucigaşi.

Cu totul altfel se întâmplă omului care-şi însuşeşte îndreptarea, îşi recunoaşte greşeala, vina. Iar cel ce pricepe şi mai bine lucrurile, când mulţumeşte lui Dumnezeu pentru îndreptarea trimisă, sau cearta îngăduită, vede îndată coborând pacea în sufletul lui, ieşirea din criză, izbăvirea de Satana, şi tot omul se luminează.

*

MICI ÎNCEPUTURI

În privinţa credinţei normal ar fi aşa, ca toţi să crească de la auzire la trăire, de la credinţă la evidenţă, de la duhul omului la Duhul lui Dumnezeu.

La începutul creştinismului, când setea după altceva mai bun decât mizeria vieţii omeneşti era maximă, credincioşii primeau prin mâinile apostolilor pe Duhul Sfânt şi îndată arătau însuşiri sufleteşti corespunzătoare. După predica apostolilor şi după primirea Duhului Sfânt creştinii trăiau o aşa bucurie şi lepădare de sine, încât îşi vindeau tot ce aveau şi aduceau la picioarele apostolilor întemeind o viaţă de

obşte „şi nimeni nu socotea ceva că e al său" (Faptele Apostolilor 4,32). Prin urmare Duhul Sfânt îi creştea „duhovniceşte" spre stări sufleteşti de jertfă. Aceste stări le dădeau o linişte încât jertfa, de orice fel, era o bucurie şi semn de alegere – dovadă sfârşitul sfântului Ştefan.

După perioada apostolică creştinii au trebuit să înveţe mai cu de-amănuntul creştinismul, pe calea catehezelor, vreme mai îndelungată, neîngăduindu-li-se, de pildă, să asiste la Liturghie decât până la locul categoriei lor, după timpul şi silinţa ce-o dovediseră. De acum Duhul Sfânt nu se mai da de obşte, ci prin Sfintele Taine. Ba pentru greşeli sau înfrângeri morale erau amânaţi cu anii de la Sfintele Taine, iar pe cei ce de frică se lepădau de credinţă, Biserica primară îi scotea din comunitatea credincioşilor şi au fost sute de ani discuţie dacă să-i mai primească sau ba, în comunitatea Bisericii. Duhul Sfânt mai strălucea doar câteva capete luminate de ierarhi şi câteva feţe de mucenici.

Creştinii începură să „organizeze" Învăţătura lui Iisus, cum îşi organizau filosofii ideile, sau obştea să o rânduiască după asemănarea cu orânduirea cea lumească a stăpânitorilor veacului acestuia. Ierarhii încep să impresioneze credincioşii cu arătarea cea dinafară a podoabelor conferite (donate) de împăraţi, cum e de pildă îmbrăcămintea arhierească numită „sacos", iar pe cap coroana acoperită, pe care le purtau la început împăraţii.

Duhul Sfânt se retrăgea, dispărea oarecum din viaţa creştinilor – care ajunsese o viaţă dinafară. Duhul, focul – căci Dumnezeu e numit şi „foc mistuitor" (Evrei 12,29), a devenit o realitate interioară aşa de ascunsă, încât marea mulţime a creştinilor nici nu se mai întâlnesc cu El, nu mai au nici o trăire a prezenţei Lui, deşi există în fiecare din noi.

Explicaţia.

Omul e aşa de încărcat de scăderi, de egoism, de moşteniri rele, de mulţumire de sine, de orientarea înspre în afară a vieţii, încât face imposibilă aprinderea Duhului Sfânt în noi. Căci dacă s-ar aprinde totuşi într-un astfel de teren necurat, ar trebui sau să murim din pricina contrastului sau Duhul Sfânt să potenţeze la maximum scăderile pe care le găseşte – ceea ce, nici într-un caz, nici într-altul, nu e voia lui Dumnezeu şi de aceea noi vegetăm, tânjim, ne veştejim, ne întunecăm, sau putrezim în păcatele noastre.

Fără lepădarea de sine, fără curăţirea de tot putregaiul firii, fără **consolidarea minţii în starea smereniei – singura stare normală a**

minții – nimeni nu va putea vedea pe Dumnezeu prin Duhul Sfânt. Pe scurt, fără o curățire stăruitoare a omului dinspre patimi, nu putem avea nici cea mai mică trăire sau experiență duhovnicească. Dacă totuși uneori – din mila lui Dumnezeu – ajungem și la trăirea luminoasă și dătătoare de viață (expresia le era: „dătătoare de sănătate”) a câte unui cuvânt de folos, aceasta se datorește nu atât faptului că noi am fi ajuns la o curățire de patimi propriu-zis, ci că aceasta s-a făcut din mila sau darul lui Dumnezeu, pentru ostenelile altuia de-a ajuta să ieși din întunerec sau din chinul cu absurditățile, la o convingere prin proprie trăire, pe cum că, cu adevărat mai este un mod de viață cu totul al celeilalte Împărății, decât al lumii acesteia.

Mai dă Dumnezeu aceste începuturi de trăire și ca să încurajeze începătorii ăștia, cu păr alb pe cap, pe calea nevoințelor lepădării egoismului într-o și mai sporită măsură.

O altă rațiune a acestor trăiri luminoase a unor cuvinte duhovnicești – ca dar al Duhului Sfânt, ce se împărtășește minții, simțirii și conștiinței – este că, prin evidența acestei preasfinte Prezențe, omul primește o putere duhovnicească de a trece prin încercări din ce în ce mai mari, care îl curățesc din ce în ce mai mult.

O experiență mistică, o trăire luminată de Duh nu are rostul de-a ne lipi sufletul de nimic din veacul acesta, ci dimpotrivă căpătăm o dezlipire de toate mărginirile lui și un dor nestins după viața cea adevărată a veacului viitor. Chiar dacă treburile vieții dinafară se mai țin de noi – le facem cu multă ușurință (nu ușurătate), aproape fără nici o osteneală și fără nici o împătimire.

I

Prin natura lucrurilor suntem deodată: și ființe ale lumii fizice și ființe ale lumii metafizice. Ca atare putem trăi o vreme fără pâine, dar nu putem trăi fără o concepție de viață.

Dacă ne limităm obârșia și destinul nostru numai la lumea fizică, atunci rămânem cu o seamă de probleme neînțelese și nerezolvate: trăim între adevăruri principale și secundar – cele fundamentale, Adevărul în sine, ne rămân inaccesibile.

În câmpul rațiunii însă apar întrebări care-i depășesc și posibilitatea și competența. Răul, de pildă, a pus pe două coloane mai multe perechi de teze și antiteze, demonstrate cu aceeași stringență

logică fiecare. Dar, faptul că aceeaşi raţiune poate demonstra logic: şi pozitiv şi negativ unul şi acelaşi lucru a dus la contestaţia competenţei raţiunii în rezolvarea problemelor de limită ale existenţei. Existenţa problemelor limită face loc unui alt organ al cunoaşterii, bazat pe revelaţie, cunoaşterea prin credinţă. („Credem" „pe cuvânt" şi pe cei ce au văzut existenţa piramidelor în locul nostru, şi pe cei ce „văd" structura atomului şi credem pe cuvânt şi pe Omul care S-a pogorât din cer şi ne-a spus în ce constă aceasta.)

Faptul că omul presimte probleme şi adevăruri ce-l depăşesc, îl îndreptăţesc „să creadă şi în existenţa lui Dumnezeu". Această credinţă vagă, aproape de complezenţă, mai filosofică, nu-l angajează real în a-şi corecta cumva modul de viaţă, sau să-şi pună vreo ordine în cunoştinţe.

Momentul decisiv al omului nu e însă cel „metafizic", care nu-i angajează viaţa, ci e momentul religios, când omul în cauză se recunoaşte atârnător de Autorul Universului şi se recunoaşte răspunzător de concepţia sa de viaţă.

Nu avem linişte şi echilibru până nu ne decidem, în timp, ce facem cu eternitatea noastră ? Ce facem cu Hristos ? Căci El ne-a descoperit (revelat) nouă toate (Ioan 4,25). El ne-a descoperit adevărul fundamental al eternităţii şi întoarcerii noastre la Dumnezeu, ca Tată al omului.

În ordinea religioasă (adică a atârnării noastre de Fiinţa supremă) Adevărul e neasemănat mai mult decât în ordinea fizică a existenţei. Aci pe pământ, adevărul e concordanţă, evidenţă; pe când în ordinea religioasă, Adevărul devine Fiinţă activă, capabil să ridice sufletul la alt nivel al existenţei. Aşa înţelegem pe Iisus când a spus că El e Adevărul, Calea şi Viaţa – şi acestea veşnice.

Omul care-şi **angajează viaţa** în concepţia religioasă nu mai e singur în nimic, sau fără apărare, sau fără viziune dincolo de zarea lucrurilor. El prinde în viaţa sa vremelnică elemente veşnice, începe să samene cu Iisus.

Dacă şi în realitate lucrurile ar sta tot aşa de clar, n-ar fi atâta discuţie între oameni în privinţa lui Iisus. Concepţia creştină de viaţă nu se transmite nici ereditar şi nu se dobândeşte cu uşurinţă nici numai din lectură. În concepţia creştină vie, nu se poate intra sau rămâne fără să fii în stare de un risc: al lepădării de sine şi – uneori, în istorie – al lepădării chiar de viaţă – dacă împrejurările o cer.

Nu în afară, în noi chiar, în fiecare, Iisus are mulți protivnici care-I închid ușa, Îi întorc spatele, sting lampa rațiunii, sau o afumă cu patimile, sau Îi ridică piedici „practice" în cale.

- De ce e refuzat creștinismul de fire în genere ?

- E refuzat nu din vreun motiv întemeiat, ci printr-o viclenie inoculată naturii omenești, care ne alipește de plăcere ca de un „bine" și ne depărtează de durere (sau jertfă) ca de un „rău". Creștinismul practic, prin natura lui, stăvilește dărăpănarea firii omenești prin patimi, care produc o plăcere imediată, dar care, cu timpul devastând, întunecă totul și pervertesc înțelesurile cuvintelor de bine și rău, punându-le unul în locul altuia.

În fața tinereții e preferată plăcerea, nicidecum frânarea ei. Cine, așadar, va scăpa de toate capcanele ei ?

- Abia dacă o mai stăvilesc puțin cei ce practică credința după rânduielile stabilite de Biserică.

- Deci trebuie să aparții la o biserică.

- Concepția de viață trebuie să ți-o formulezi la un nivel de gândire și vocabular analog cu cel al profesiunii – căci mulți se rușinează de pauperitatea în care se găsesc sub raport religios, și, chiar când au bunăvoința, constată că terminologia fuge în vremea copilăriei.

Ca în toate domeniile, așa și în domeniul credinței avem un aspect practic și unul abstract. Se pot întâmpla greșeli și într-unul și într-altul. Dar se pot corecta și greșelile.

Deci, din acest motiv „de control", pentru deprinderea dreaptă a credinței și a traducerii ei în viața concretă, trebuie să-ți alegi un duhovnic. Numele lui vine de la Duh, Duhul Sfânt; om care interpretează viața sa prin alt Duh, decât al cărnii, al vremelniciei. Acel **alt** mod de interpretare al vieții, după Duhul lui Dumnezeu, nu se poate deprinde din simpla lectură sau auzirea slujbei din biserică, ci prin ucenicie sinceră la un duhovnic, cu larg orizont interior.

Funcția lui e neasemănat de mare pentru sufletul nostru. Duhovnicii sunt înzestrați cu puterea iertării și tămăduirii decăderilor noastre, a înfrângerilor noastre morale. Ei pot liniști sufletul și-l pot scoate din crize.

Cum însă calea plăcerii „aleasă" ca principiu de viață, e cale a decăderii, și, cum toți duhovnicii, într-un cuvânt, caută să scoată sufletul

omenesc din această robie, aflăm motivul nemărturisit pentru care tinerii nu prea mai dau pe la duhovnici.

În concepția justă de viață, firește că trebuie să fim lămuriți și cu funcțiile vitale ale instinctelor. Instinctul e o lege a naturii fizice care urmărește protecția speciei, perpetuarea ei, selecția ei, etc. Pe aceste rosturi ale naturii, a căror împlinire e însoțită de plăcere, se întâmplă că omul, la o sugestie vicleană a rațiunii, desface rostul de plăcere și urmărește numai plăcerea, evitând rostul. Capacitatea aceasta a omului de a tăia instinctul în două: plăcerea de scop, îi aduce însă vicierea naturii sale, degradarea ei, animalizarea, cu urmări fatale atât pentru natura fizică cât și pentru spiritul său, care „s-a învoit" cu această denaturare sau fraudă a naturii. Acesta e unul din înțelesurile noțiunii de „păcat".

Înfrângerile repetate devin cu timpul a doua natură, deci o forță care „silește" natura la degradare și la finalul ei, moartea.

Sunt forțe favorabile omului și sunt forțe protivnice omului, care se confruntă la toate nivelele, și în afară, și pe terenul naturii omenești. Ar fi incompletă o convingere religioasă care ar ignora existența acestei forțe negative numite diavol și păcat. Păcatele sunt înfrângerile morale ale omului și biruințele sugestiei demonice asupra rațiunii și voinței omenești. Deci tot omul trebuie să „simtă" obârșia gândurilor ce-i vin în minte: de unde vin, ale cui sunt ? – deci ce valoare au, pricepând unde duc.

„Păcătuind" mereu ajungem până la pierderea definitivă a libertății spiritului. Instinctele devin patimi, patimile a doua natură, vârsta nu mai cuminețește nimica.

Împotriva eredității creștine s-au dus lupte perfide, urgii istorice, veacuri de-a rândul. Deși creștinismul a fost reprezentat numai din când în când de sfinți, apărat de orânduirea bisericească pe cât s-a putut, numărul credincioșilor variabil și fără prea mare putere, el totuși a dăinuit, dăinuiește și va dăinui prin alte elemente: prin obârșia sa divină, prin concluzia finală a creației, prin mărturia conștiinței, a eternității sufletului nostru și prin asistența nevăzută a lui Iisus, **Contemporan Viu**, cu toți credincioșii Săi din toate timpurile, până la sfârșitul timpului.

Dacă creștinismul n-ar pune în mod personal, fiecăruia, problema socotelilor noastre cu eternitatea, darea de seamă la sfârșitul acestui mod

de existență, asupra modului cum ne-am interpretat destinul nostru, atunci Iisus ar fi numai un filosof, care n-ar angaja viața însăși a omului. De aceea mulți – ca să „scape" de El – Îl consideră doar ca pe un „mare inițiat", de care mai au și alte religii; un mare om, dar numai om, cel mult inspirat de Dumnezeu. Poziția ortodoxă însă e cea din Crezul Bisericii și mărturia sfinților. Numai apariția unică pe pământ a lui Iisus a putut impresiona și determina tăierea în două a cronologiei timpului.

El singur a făcut dovada că este autor al vieții și stăpân al morții. De El singur ascultă și vântul și marea și peștii și pâinea (Marcu 4,41).

El e Dumnezeu viu și etern, contemporan cu toți credincioșii Săi, iubitor de oameni, dar și în măsură să-i cheme la răspundere, în stare să le consfințească eternitatea pe cum și-au trăit vremelnicia.

Fără Judecata din urmă (atât a vieții particulare, la încetarea vieții pământești, cât și a vieții de obște, a tuturor oamenilor, datorită unui cataclism) creștinismul iarăși ar fi incomplet, n-ar angaja viața și i s-ar fi stins continuitatea. Judecata revelează structura noastră sufletească: responsabilitatea – libertatea spiritului – vinovăția pentru pierderea acestei libertăți, sau răsplata pentru realizarea acestei libertăți, de care suntem conștienți la nivelul conștiinței.

Deci Iisus e cu noi, în mod tainic, pe cum a zis: până la sfârșitul veacurilor, dar noi Îl așteptăm, pe cum iarăși a spus, să vie a doua oară, dar de data aceasta cu slavă și putere ca a unui Dumnezeu, cu care, la acea dată eshatologică nu se mai discută în contradictoriu.

II

Cazna ascetică are multe temeiuri:

Unul dintre temeiurile ascezei e însăși constituția noastră omenească, deoarece trăim deodată și „în paralel" două vieți distincte: una fizică (biologică, fiziologică) și una metafizică și religioasă.

Viața fizică este supusă condițiilor mediului extern și ale mediului intern (mediul umoral, endocrin, etc.), este supusă apoi uzurii timpului și, în final, morții.

Viața spiritului, în schimb, este o viață eternă.

În concret noi suntem o sinteză între vremelnicie și eternitate, între materie și spirit – iar această sinteză se află într-o continuă tensiune, într-un continuu dialog.

Viața fizică, supusă simțurilor, le are pe acestea criteriu de echilibru, precum și prelungirile simțurilor: științele pozitive, empirice, civilizația în genere. Omul totuși nu e mulțumit numai cu cel mai bun confort cerut de simțuri și oferit de știință, de aceea întrevede și alte coordonate ale existenței, ale legăturii sale ontologice cu Cerul. Sunt deci două moduri de-a gândi existența: unul materialist, în perfectă armonie cu simțurile și datele imediate ale cunoștințelor, o rațiune practică, limitată la „aici". Direcția materialistă a gândirii e veche, începe de la Democrit. Aceasta nu are un inventar prea amplu de probleme, iar cele ce trec dincolo de limitele empirice ale existenței văzute le declară inexistente, mitice, ficțiuni, etc.

În cursul istoriei gândirii însă s-a ajuns și la punerea în discuție a înseși rațiunii ca unealtă a cunoașterii exacte a realităților, întrucât se băgase de seamă, încă de Socrate, că sofiștii puteau „dovedi" cu aceeași logică și teza și antiteza uneia și aceleiași probleme. În „Critica rațiunii pure" se pun pe două coloane tezele și antitezele rațiunii; de asemenea se inventariază și cele 13 categorii ale rațiunii peste care ea nu poate trece; deci se face dovada că e limitată, condiționată și osândită la relativitate. (Nu se poate gândi în afară de timp, spațiu, cauzabilitate, finalitate, etc.). Această infirmitate a rațiunii cu privire la cunoașterea și definirea adevărului și a altor probleme de limită, care totuși frământă profund sufletul omenesc dar îi depășesc cu evidență puterile naturale, face loc rațiunii divine sau Revelației. Rațiunea divină s-a întrupat într-un om adevărat dar unic, Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat și om adevărat. El ne-a **descoperit** obârșia noastră divină, eternitatea noastră, răspunderea pentru modul și comportarea în viața vremelnică, judecata universală și cele două împărății care consfințesc eonic deciziile noastre, prin care ne-am interpretat viața pe pământ.

Deci modul natural al rațiunii are acum și pe al doilea mod al gândirii existenței, modul supranatural al rațiunii divine.

Pentru „a vedea" existența în mod divin trebuie să ieșim din tensiunea trup-suflet, să aducem rațiunea noastră, cu smerenie, sub lumina divină a Harului.

Toată această treabă e subiectul asceticii, adică a convertirii practice a tuturor energiilor noastre oarbe, la ascultare de adevăr și eternitate.

III

Viața creștină se poate duce la două nivele. Unul al poruncilor și altul al sfaturilor evanghelice. Trăirea la nivelul poruncilor asigură mântuirea. Trăirea la nivelul sfaturilor, desăvârșirea.

Pentru ca să poți urma pe Iisus la nivelul sfaturilor evanghelice se cer, în permanență, de dimineața până seara: 1) lepădarea de sine, 2) rugăciunea și 3) postul.

În modul de viață strict ascetic aceste condiții se concretizează în: 1) votul sărăciei (de bună voie), 2) al fecioriei și 3) al ascultării necondiționate (de povățuitorii în drept).

Se cer acestea pentru o simplificare a vieții, ca să poți fi de vreo treabă cauzei lui Dumnezeu în lume. Dar tocmai pentru împlinirea acestui rost trebuie să avem ca neapărat necesară însușirea sufletească a smereniei. Cu aceste condiții, pricepute cât mai complet și limpede posibil, iar pe de altă parte, urmărite cu entuziasm în realizarea lor (fără slăbire, din cauza greutăților pe care le ridică firea veche, lumea și ispititorul), nevoitorul poate ajunge la măsuri dumnezeiești de chip și asemănare cu Iisus.

Toate aceste condiții, explicate și aplicate practic și cu de-amănuntul, sub controlul unuia care a trecut prin nevoințele acestea – deși în linii generale toți pricep despre ce este vorba –, au ca scop de a da posibilitate fiecărui creștin de a-și verifica putințele și neputințele, de a-și căuta cea mai bună integrare a vieții sale în destinația sa superioară, pentru care a și venit în lumea aceasta.

Nu trebuie să ignorăm greutățile și barierele, în fața cărora trebuie să ne oprim, dacă e cazul – chiar fascinația frumuseții trebuie ocolită sau „privită” cu prudență mai ales dacă apare prea devreme.

Iată, de pildă, câteva prudențe în privința aplicării **postului**. Întrucât postul lipsește organismul de hrană „suficientă”, țesuturile își restructurează rezervele, își micșorează volumul și greutatea, scade tensiunea umorilor, în final: micșorează – stinge chiar – alipirea de materie, indirect ajută dezlipirea de lume, de trupul propriu, de trupul altora: ochii se curățesc de senzualitate, de asemenea și celelalte simțuri se purifică. Sufletul devine mai străveziu spre celălalt sens al vieții și trage și trupul la liniște.

Tensiunea între cele două moduri de viaţă, după trup (fără vreo stăvilire a patimilor) şi după duh, se rezolvă pozitiv, dar şi negativ.

Negativ:

Înfrânarea patimilor principale, în regim de post şi abstinenţă, poate „duce" organismul la situaţii prin care energia cinetică a acestora se „travesteşte" în alte patimi, care, în prima aparenţă n-ar avea nici o legătură cu patimile capitale stăvilite conştient.

„Transferul" energiei oarbe a instinctelor – mai ales dacă acestea au dat de „gustul" patimilor, care le-au viciat rostul – poate duce la deranjuri mintale, întrucât „cenzura" minţii poate fi „învăluită" de „obsesii", echilibrul se clatină şi astfel să ne trezim în domeniul psihiatriei.

Deci, cu privire la post şi înfrânare trebuie observat pe concret care sunt posibilităţile reale, în timp mai îndelungat, pentru că factorii ereditari ai fiecărui ins sunt diferiţi, şi abia la urmă să ne angajăm total.

„Strămutarea" ordinii naturale a organismului şi a minţii care-l serveşte la acel nivel, este totuşi un risc, un salt, în ordinea mai presus de fire a lucrurilor. Însăşi credinţa e un risc al raţiunii.

Postul este rânduit şi de Biserică, drept o perioadă de subţiere a minţii, ca să poată înţelege adevărurile fundamentale ale creştinismului: Naşterea Raţiunii divine (Logosul) în om adevărat (cu postul Crăciunului înainte); Învierea din morţi a Domnului, chezăşie a învierii tuturor oamenilor, biruinţa definitivă asupra morţii şi păcatului – starea mai presus de fire a trupurilor înviate (cu postul Paştilor înainte).

Adevărurile fundamentale: că omul este fiul lui Dumnezeu, că viaţa noastră e capabilă de îndumnezeire deoarece toţi creştinii avem pe Hristos contemporan cu noi, iar prin Botez suntem îmbrăcaţi lăuntric în Hristos, care El face toată desăvârşirea noastră dincolo de marginile puterilor noastre.

Deci, pentru trăirea creştinismului la nivelul sfaturilor, a sporirii de la chip la asemănare, trebuie smerenie şi post şi să nu umbli de capul tău.

*

CREDINȚA ESTE DAR AL DUHULUI SFÂNT

Prin El credem în Dumnezeu și suflet și-L numim pe Dumnezeu, Tată al nostru. Deci unde **nu-i** acest **dar** nu-i credință și nici afirmare a existenței independente (de trup și de moartea acestuia) a sufletului.

Și totuși necredința e un păcat.

Și o infirmitate.

Și că se iartă toate (de câte se cere iertare sub patrafir), dar cele împotriva Duhului Sfânt nu se iartă nici în veacul acesta, nici în cel viitor. Căci a recunoaște o vină și a cere iertare e tot o acțiune a Duhului Sfânt. Când însă stai împotriva Adevărului propoveduit, arătat și dovedit, stai împotriva Duhului Sfânt și, ca urmare, stai împotriva lui Dumnezeu. Pe poziția aceasta ești un răzvrătit, un fiu al diavolului, că ei vor, până la sfârșit să uzurpe pe Dumnezeu – măcar din sufletul oamenilor.

La această situație se ajunge așa că „Templul” Duhului Sfânt (I Corinteni 3,16), prin lipirea de plăcerea lumii văzute – ca singură existentă – intră total în stăpânirea „Prințului” lumii acesteia, care, în alienația lui, crede că lumea aceasta e a lui și că el e dumnezeul ei. Iar el, răzvrătitul, dă oricui i se închină lui, aceeași iluzie și alienație că ar fi stăpân absolut și „Dumnezeu” pe pământ. Sindromul de putere care generează tirania și crima. Acesta-i mecanismul psihic al oricărui anticrist. Anticriști sunt mulți, toți uniți împotriva lui Hristos, ca Dumnezeu, dar foarte geloși pe stăpânirea asupra lumii, de unde războaiele de exterminare a celuilalt concurent, când, la sfârșitul istoriei, va rămâne unul singur, în care se va întrupa diavolul cu toată puterea și răutatea lui, sub forma și titlul celui mai mare binefăcător al oamenilor și al fericirii lor pe pământ.

Acela grăbește A Doua Venire a lui Hristos, de data aceasta, cu putere și slavă dumnezeiască, punând capăt istoriei stăpânite de păcat.

Deci dacă trupul omenesc e numit „templu” al Duhului Sfânt (I Corinteni 6,19), această denumire se menține numai dacă omul se străduiește și se îmbogățește în Duhul Sfânt; dacă însă, cedează ispitelor lumii și trupului nestrunit la rânduiala firii, atunci se face „peșteră de tâlhari” și sălaș al păcatului și morții. Căci nu stau laolaltă Duhul lui Dumnezeu și duhul diavolului.

Pe „terenul" inimii (al sentimentului) şi minţii (al raţiunii) se dau în continuu lupte de ocupaţie. Ochiul conştiinţei, cel ce „vede" dinspre Dumnezeu întru cele dinlăuntru ale omului pe cel viclean, şi „vede" şi din partea omului ajutorul lui Hristos împotriva celui rău, e chiar organul de cunoaştere al modului spiritual de existenţă, a binelui şi răului nostru metafizic. Aci e „locul" smeritei rugăciuni şi atenţii şi a continuei noastre alipiri de Hristos, de Duhul Sfânt, a îmbogăţirii în Dumnezeu.

E o viaţă de mare fineţe, spre deosebire de brutala viaţă a simţurilor. Cine petrece în cele din afară ca în singurul mod real al vieţii, e clar că se întunecă dinspre funcţia conştiinţei spre celălat mod de existenţă.

Toţi sunt aduşi în faţa opţiunii.

Aşa se verifică libertatea.

Aşa se pierde libertatea.

Numai opţiunea pentru Adevăr (care-i numele, printre alte nume) a persoanei lui Hristos ne va face cu adevărat liberi. Dar aceasta numai în schimbul totalei lepădări de sine, care „sine" e a lumii văzute şi care nu se vrea sacrificată cauzei lui Hristos. A birui „sinea" aceasta, frână a diavolului în noi, ca subiect de mântuire, e a birui „lumea" şi a birui frica de moarte. Abia aşa, în această restructurare sufletească devii cu adevărat liber. Liber de tine însuţi. Acum eşti al lui Hristos. Şi nu surd şi mut şi orb.

*

Câteva din temeiurile pentru care trebuie să pricepem ca pe o raţiune divină existenţa grâului şi neghinei până la seceriş, ca mediu de opţiune. Tot aşa, să pricepem ca pe o raţiune divină cererea şi aprobarea Satanei de-a ne cerne, pe toţi, ca pe grâu.

Numai în aşa „mediu" spiritual se consolidează, cresc fiii lui Dumnezeu, ca fii ai libertăţii şi fii ai luminii (Efeseni 5,8).

Fireşte că bat vânturile şi răscolesc talazurile, dar întemeiaţi pe piatra din capul unghiului, (piatră nebăgată în seamă de ziditorii lumii – ba chiar aruncată ca netrebnică) nu avem grijă, sau frică, sau îndoială că ne-ar înghiţi valurile.

Asta când dobândim o evidenţă interioară a asistenţei Duhului Sfânt. Căci cuvintele rugăciunii: „Doamne, Cela ce ai trimis pe Duhul cel Sfânt în ceasul al treilea Apostolilor Tăi, pe Acela, Bunule, **nu-l lua**

de la noi, cei ce ne rugăm Ție" (Epicleza), devin o integrare și a noastră în limbile de foc ale Cincizecimii, ziua întemeierii și continuității peste veacuri a Bisericii creștine.

Sfântul Duh nu are vârstă, după cum nu are nici gravitate universală, deși aceasta e totuși o lege de echilibru a universului, care e o creație.

Toți suntem botezați în Duhul Sfânt, dar, trecerea lui din virtualitate în actualitate e lăsată și la opțiunea și nevoința noastră. Ni s-a dat și nouă o „cotă" de făcut în realizarea mântuirii noastre.

*

Despre „dobândirea Duhului Sfânt dumnezeiesc" (Sfântul Serafim) și lucrarea practică a îmbogățirii – actualizării – în Duhul Sfânt – capitol aparte.

*

LA „ÎMBOGĂȚIREA ÎN DUHUL SFÂNT"
(Luca 12,21)

Unde ești și în ce te afli într-un moment dat ? – în Har sau sub judecată ?

Că dacă „**Împărăția lui Dumnezeu nu e numai un eveniment viitor ci o realitate prezentă**, atunci scenariul slăvitei A Doua Veniri și a Judecății de pe urmă, nu face decât să proiecteze în lumina lui Dumnezeu și în simultaneitatea eternității ceea ce se împlinește astăzi în taina și în durata istoriei. Căci **în tot momentul omul își exprimă apartenența sa și-și precizează destinația sa; în tot momentul se verifică autenticitatea credinței sale și se împlinește judecata sa; în jurul lui și în el se exercită antagonismul ireductibil al idolatriei pământului și al recunoașterii singurului Hristos** (ca sens al vieții).

Cuvântul profetic invită pe credincios să aprecieze **gravitatea** eternă a fiecărei clipe; ea, gravitatea, nu îngăduie nici distracția, nici ușurătatea, nici compromisurile, ci provoacă angajarea imediată și integrală." Situând existența prezentă în perspectiva Parusiei, APOCALIPSA arată că Domnul Hristos este „Alfa și Omega, Începutul și Sfârșitul" (Apocalipsă 1,8; 21,6; 22,13).

1. „Iar porunca lui Dumnezeu aceasta este: sfinţirea voastră şi să vă feriţi de desfrânare" (I Tesaloniceni 4,3).

2. „Fiţi sfinţi, precum şi Eu sunt sfânt" (Levitic 11,44-45; 19,2; 20,7 şi 26; Luca 6,36; Iacob 1,4; I Petru 1,16)

„Nu-i e dat oricui să ştie la timp **că nimic din ce e dat omului, nici măcar raţiunea, nu e lucru bun dintr-odată**" (C. Noica).

Deci toate trebuie prelucrate, îndrumate, sporite.

Iar cum „Noi suntem ajutoare de muncă ale lui Dumnezeu, iar voi **ogorul** lui Dumnezeu, clădirea lui Dumnezeu" (I Corinteni 3,9), e limpede **că acest ogor, ca să rodească, trebuie lucrat, chiar întors pe dos**, de cum a venit el pe lume.

Şi cum „ale omului nu şi le cunoaşte decât duhul omului, tot aşa ale lui Dumnezeu nu le-a cunoscut nimeni decât Duhul lui Dumnezeu; iar **noi n-am primit duhul lumii, ci Duhul cel de la Dumnezeu, ca să cunoaştem cele dăruite nouă de Dumnezeu**" (I Corinteni 2,11-12).

Iar cum pe noi aşa să ne socotiţi: „Ca slujitori ai lui Hristos şi ca iconomi ai tainelor lui Dumnezeu" (I Corinteni 4,1), e iarăşi limpede **că aceste taine dăruite nouă trebuie să le cunoaştem.**

Dar nu cunoscute ca o simplă lectură sau cultură, ci ca ceva care îţi justifică viaţa de om, ţi-o sporeşte şi ţi-o linişteşte în faţa necazurilor, a primejdiilor şi a dezordinii lumii din afară.

Notă. Filocalia vol. III:

„... Fiecare dobândeşte după măsura credinţei lui arătarea lucrării Duhului. Aşa încât fiecare îşi este distribuitorul propriu al Harului." (p. 240).

„Prin Providenţă Dumnezeu îndrumă în chip pozitiv pe om prin binefacerile pe care i le dă în fiecare clipă şi prin meditaţia asupra lor, prin judecată îl abate de la orice rău, trimiţându-i diferite certări. Aceste două moduri se alternează sau chiar se împletesc, ca într-o pedagogie părintească. În fiecare zi Dumnezeu ne dă bunurile Sale şi aproape în fiecare zi ne şi ceartă. El zilnic stă la judecată cu noi ca să ne scape de judecata neîndurată de la sfârşit." (p. 242).

„... Ochii dumnezeieşti ai credinţei... Căci tot cel ce şi-a scos aceşti ochi ai credinţei din sine prin neîmplinirea poruncilor, va fi osândit cu siguranţă nemaiavând pe Dumnezeu privind la el." (p. 246).

„Ochii credinței, ca evidență a adevărurilor credinței, dobândită prin fapte, deși sunt în noi, ajutându-ne să vedem, totuși nu sunt ai noștri, ci sunt darul lui Dumnezeu, sau lucrările Lui. Ca atare deși vedem și noi prin ei, sunt ochii prin care Însuși Dumnezeu privește în noi și în jurul nostru. Iar noi vedem prin acești ochi ai lui Dumnezeu. În acest sens pe Dumnezeu îl cunoaște cel ce e cunoscut de Dumnezeu.” (Nota 1, p. 246).

*

Copilărie și sfințenie

După doctrina creștină sunt două lucruri îndeosebi care fac pe om capabil de sfințenie. Unul e **simplitatea spiritului**, iar al doilea e **puritatea inimii**.

Simplitatea spiritului se mai numește în termen obișnuit sărăcia cu duhul. Cei săraci cu duhul sunt binecuvântați de Mântuitorul cu fericirea de-a trăi în Împărăția cerurilor. Cei curați cu inima sunt binecuvântați de El cu fericirea de-a vedea pe Dumnezeu. Esența celor nouă fericiri rostite în Predica de pe Munte se reduce în realitate la aceste două. Iar aceste două sunt, în fond una și aceeași, pentru că a fi în Împărăția cerurilor și a vedea pe Dumnezeu însemnează unul și același lucru. Numai căile prin care se ajunge acolo sunt deosebite, întrucât odată e vorba de spirit și apoi e vorba de inimă.

Spiritul e cel care cunoaște.

Inima e cea care iubește.

Religia e cunoașterea și iubirea de Dumnezeu totdeodată.

Cunoașterea lui Dumnezeu e condiționată de simplitatea spiritului sau de sărăcia lui. Ce însemnează această sărăcie sau această simplitate ? Activitatea proprie spiritului nostru este aflarea adevărului. În munca nobilă pentru a-l afla, spiritul se încarcă cu nesfârșita varietate a cunoștințelor, cu imaginile, cu reprezentările și ideile tuturor lucrurilor ce cad în raza preocupărilor sale. Îngrămădirea acestor elemente intelectuale pricinuiește adesea rătăcirea spiritului, care poate să ia drept adevăr ceea ce nu este în realitate și să treacă nepăsător pe lângă adevărul pe care-l caută. **Cel mai trist și mai elocvent exemplu de rătăcire este acela al semidocților care, posedând o sumă oarecare de cunoștințe insuficiente, sunt siguri că posedă adevărul însuși. Caracteristica semidoctului este că nu-și dă seama de limitele**

ştiinţei omeneşti şi ia drept absolut ceea ce e fragmentar şi relativ. Pentru problema desăvârşirii omului, semidocţia e totdeauna o nenorocire.

*

SĂPTĂMÂNA PATIMILOR

I

Duminecă: intrarea în Ierusalim. Entuziasmul poporului pentru Iisus, care înviase pe Lazăr. În iudei intră altcineva, care-i punea la cale să-L omoare şi pe Iisus şi pe Lazăr. Model de aservire a minţii omeneşti în favoarea „duşmanului" lui Iisus. Ei erau „lipiţi" de lumea aceasta, de „setea" după „putere" lumească.

De aceea – lăsând pentru moment la o parte toată duşmănia ce-o aveau faţă de Iisus – îl întreabă: cu ce **putere** faci ce faci ?

Lazăr era mort de patru zile, puţea. Era moartea fizică. La spovedanie vin câte unii, după trecere de mulţi ani 10, 20, 30 de ani. Ce miros vor fi având ? Sfântul Simeon Noul Teolog are o descriere a lor. Dar puterea lui Dumnezeu şi lacrimile omului învie omul şi din moartea sufletească.

Abia acum vezi cum ai văzut. Conştiinţa este un ochi prin care te vezi cum vezi tu toate. **Dacă te-ai vedea cum te uiţi şi după ce te uiţi ai afla multe despre tine**.

*

Seara, Denie. Iisus a flămânzit. Smochinul n-avea roade, ci numai frunze. L-a blestemat şi s-a uscat îndată. Ce semnificaţie are smochinul? – o fiinţă care nu dă roade, un neam, poate o lume.

Iarăşi: „cu **ce putere** ?" „Puterea"... îi interesa pe puternici. Nu este putere decât acolo, sau n-o are decât acela căruia i-o dă Dumnezeu **să facă o lucrare** a Lui între oameni. **Deci integrarea totală** (până la moarte pe cruce) **în lucrarea lui Dumnezeu, conferă puterea de sus**, asupra morţii, asupra smochinului, asupra firii în genere (peştii, marea, vântul). Credinţă cât un grăunte de muştar, integrare în lucrarea lui Dumnezeu cât poate să o cuprindă un grăunte de minte omenească. Puteri spectaculare fără raţiuni divine, sunt iluzionism.

Luni. Iudeii urau de moarte stăpânirea romană. Totuşi ca să scape de Iisus, aveau ei un plan mai viclean ca toate: voiau să-L „prindă în cuvânt" precum că ar fi împotriva Împăratului roman. Acesta era banul dajdiei. Deci ca să-L omoare pe Iisus ei se fac cei mai credincioşi apărători ai Cezarului.

Iisus este Împărat, dar al Cerului şi al Pământului, nu al vreunei împărății oarecare de pe pământ. Cine-i bun ascultător al Împărăției lui Dumnezeu este, poate, cel mai bun cetățean şi al pământului.

*

Vicleşugurile se țin lanț. Trebuie aşadar adus în conflict cu Legea lui Moise.

*

„Privegheați şi vă rugați".

Rugăciunea lui Iisus din Ghetsimani, – cea mai presus de fire. Căci aşa s-a concentrat în rugăciune, în fața morții pe care o prevedea, încât lacrimile şi sudoarea feței s-au amestecat cu sânge. O supraomenească sforțare, nu de groaza răstignirii, ci de **greutatea de nebănuit a păcatelor omului de la căderea lui până la sfârşitul lui pe pământ**. Răscumpărarea omului satanizat, n-o putea face decât un drept, care să sufere el toată pedeapsa păcatului omenesc, ca urmare a dreptății dumnezeieşti care apăsa păcatul. În Ghetsimani este începutul răstignirii. Cel drept primeşte să fie strivit de greşeala, păcatul, satanizarea minții, simțirii şi voinței fiului Său, omul, pe care El l-a zidit, spre asemănare cu Sine.

De aceea Tatăl, pentru iubirea de oameni, dă morții pe Fiul Său, în locul omului, ca preț de răscumpărare de sub robia Satanei. Iisus în Ghetsimani a primit să dea acest preț. Chiar spusese că pentru aceasta doar, a venit pe pământ.

Nu îi era uşor nici lui Dumnezeu să întoarcă omul din pierzarea în care se cufunda, din ce în ce mai mult.

Să vedem ce va face omul cu răscumpărarea obținută de Iisus cu prețul vieții Sale ?

*

Marți. (tâlcuire omiletică cu tema generală: „să însoțim pe Mântuitorul în săptămâna patimilor").

„Umblați în lumină ca să fiți fiii luminii" (Ioan 12,35-36). Iuda își alege calea întunericului, a vânzării. El era iubitor de bani, fura din punga de obște – aceasta l-a prăpădit până la urmă, aceasta era toarta (cârligul) de care l-a prins Satana și l-a împins la o fărădelege și mai mare. „**Prin împărtășanie cu nevrednicie a intrat Satana în Iuda**." Și de la Cină a plecat la vânzare.

Cum începi să fii fiu al luminii ? – cunoscând bine calea lui Iisus, concepția despre Dumnezeu, despre om, despre suflet, pe care ne-a descoperit-o El. E o cale împotriva păcatelor, a patimilor, chiar dacă aceasta deranjează pe alții și-ți va aduce și ție încercări. Dar cei ce-L urmează pe Domnul nu bagă în seamă cât au să plătească, uneori cu sudori de sânge, alteori cu viața chiar, apartenența sau integrarea lor în creștinism. Fiii luminii, prin simpla lor existență ca atare, sunt o mustrare, un ghimpe în ochii fiilor întunericului, pe care aceștia nu-l pot suferi, de aceea toți cei ce-L iubesc pe Iisus Hristos, prigoniți vor fi în lumea aceasta (II Timotei 3,12).

A doua treaptă în calea luminii, e aplicarea pildei cu bobul de grâu, care dacă se cruță să nu moară ca „bob", el singur rămâne și nu aduce roadă, iar la judecată va fi osândit.

Moartea pentru Hristos a umplut cerul de sfinți și pământul de creștini. A muri pentru Hristos e un har. (A umbla însă „neapărat" după mucenie e o ispită).

*

Scurtă lămurire cu privire la cuvintele lui Iisus pe cruce: „Dumnezeule, Dumnezeule, pentru ce M-ai părăsit ?"

(Matei 27,46; Marcu 15,34)

De la greșeala lui Adam, neamul omenesc, întreg, zăcea în blestemul morții și toți mergeau în iad. Totuși Dumnezeu a făgăduit un Răscumpărător. Acesta, la plinirea vremii, S-a născut, dar nu pe calea firii decăzute, ci S-a născut din Duhul Sfânt și din Fecioara Maria.

Iisus Hristos S-a făcut deci om, asemenea nouă, afară de păcat, adică de păcatul strămoșesc al nașterii pătimașe, cât și afară de păcat personal. Numai așa, cineva fără de păcat, putea să stea în fața lui Dumnezeu și să săvârșească răscumpărarea.

În ce constă răscumpărarea ?

Răscumpărarea constă în primirea unei pedepse a Unuia pentru toți. Dreptatea lui Dumnezeu este pedeapsa păcatului. Ca să izbăvească Dumnezeu pe oameni de osânda morții – a morții fizice și spirituale – Iisus, Fiul lui Dumnezeu, prin Care „toate s-au făcut ce s-au făcut" deci și omul, S-a făcut și om, luând asupra Sa și blestemul omului. Ca atare Iisus S-a identificat și cu tot păcatul neamului omenesc, de la începutul până la sfârșitul lui, și l-a țintuit pe cruce.

Răscumpărarea neamului omenesc s-a săvârșit pe cruce: jertfa singurului Nevinovat pentru toți vinovații. Deci suferința Dreptului înaintea lui Dumnezeu – suferință până la moartea de cruce, putea să izbăvească pe oameni de moarte, ca urmare a neascultării. Ascultarea până la moarte – și încă moarte de cruce – a Dreptului, a scos neamul omenesc din blestemul morții, ca urmare a neascultării.

Suferința lui Iisus a fost totală: și fizică și spirituală.

Punctul culminant al suferinței lui Iisus pe cruce a fost acea **ascundere a lui Dumnezeu**, a Tatălui față de Fiu: părăsirea în brațele morții.

În cuvintele lui Iisus pe cruce: „Dumnezeule, Dumnezeule, căci M-ai părăsit", **e numai strigătul omului**, sub copleșitoarea povară a întregului păcat omenesc, care numai de un Om Drept se putea anina.

Iisus putea să-Și tacă această suferință unică în proporții, dar Răscumpărarea neamului omenesc, atât a celui ce zăcea în „zăpodiile iadului", cât și a celui până la sfârșitul lumii, mai constituia și o Taină a lui Dumnezeu, pe care o ținea ascunsă și de îngeri și de oameni și de îngerii căzuți.

Astfel, strigătul de părăsire al lui Iisus a fost o undiță a lui Dumnezeu pe care a întins-o iadului și morții. Dacă Iisus, – ca om, nu ca Dumnezeu – nu ar fi spus acest cuvânt, iadul nu ar fi îndrăznit asupra Sa. Dar auzind acest cuvânt de părăsire, iadul L-a socotit și pe Iisus că ar fi și El numai om și ca atare moartea s-a apropiat să-L ia dintre cei vii. Cu toate acestea moartea nu se putea atinge de Drept, de aceea singur Iisus a murit de bunăvoie **când a vrut El**, pentru că asupra Lui moartea n-a avut nici o putere, ca asupra celorlalți oameni, de aceea nici nu L-a putut reține, și, odată intrat în împărăția morții, nu L-a putut opri să dezlege pe cei legați din veac.

Iadul a fost amăgit de Dumnezeu să înghită sufletul lui Iisus – socotindu-L om și să dea de puterea izbăvitoare din morți a tuturor

drepților Vechiului Testament. Sfântul Ioan Gură de Aur zice că tot iadul a fost prădat și toate sufletele izbăvite din temnițele lui (În Cuvântul de învățătură din Noaptea Sfintelor Paști).

Momentul de Răscumpărare a neamului omenesc e și icoană pentru marea biruință de la sfârșit a lui Iisus asupra răului, „când Dumnezeu va fi totul în toate" (I Corinteni 15,28).

Icoana e descrisă de o stihiră liturgică așa: „În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul **ca un Dumnezeu**, în Rai cu tâlharul și pe Scaun ai fost Hristoase, împreună cu Tatăl și cu Duhul... toate umplându-le, Cela ce ești de necuprins".

Aceasta era taina: moartea a fost amăgită să înghită Viața care i-a sfărâmat puterea. De aceea la Paști, Ziua Învierii, prăznuim „a morții omorâre".

*

Cu toate acestea vedem că mai este moarte și după biruința lui Iisus asupra morții. E adevărat, dar **moartea lui Iisus a schimbat sensul morții**. Pentru creștinii trăitori de Hristos moartea fizică nu mai este o pedeapsă, ci dimpotrivă o biruință asupra morții. Noi putem să nu ne mai temem de moarte, pentru că Iisus a transformat-o **în eliberare** de starea de păcat.

După opera de Răscumpărare săvârșită de Iisus pe cruce, moartea fizică nu mai e ajungere în iad, ci trecere de la moarte la Viață. Viața pământeană, palidă și plină de suferințe, e ca o viață de moarte față de adevărata Viață la care mergem după ce părăsim straiele rupte ale acesteia de aici.

Ideea dogmatică a refacerii trupurilor la Învierea cea de obște, când definitiv va fi înghițită moartea de viață, nu o pomenim aci decât în treacăt.

II

„Dumnezeul meu, Dumnezeul meu,
pentru ce M-ai părăsit ?"
(Matei 27,46; Marcu 15,34)

În nevoința noastră de trăire a creștinismului de la chip la asemănare, repetăm și noi viața lui Iisus în principalele ei momente.

E adevărat că nu ne putem asemăna nici în înțelepciune, nici în putere, nici în multe alte însușiri ale lui Iisus. **Asemănarea noastră ni-e dată să înceapă cu crucea.**

Cu asta începem urmarea lui Hristos: cu lepădarea de sine și luarea în fiecare zi a crucii noastre personale.

Asemănarea noastră cu Dumnezeu va fi prin urmare proporțională cu **capacitatea noastră de jertfă** asupra egoismului și asupra întregului nostru mod pământesc de viață.

Restul de asemănare îl împlinește Harul Duhului Sfânt, prin care primim, rând pe rând, dar peste dar.

*

Repetăm pe scurt că fazele principale ale vieții duhovnicești cuprind o parte **ascetică** și o parte **mistică**. Ascetica se subîmparte în **activă** și **pasivă**. Partea activă a asceticii privește nevoințele de purificare a făpturii noastre fizice și sufletești până la capătul puterilor noastre spirituale. Se înțelege că această purificare e posibilă numai dacă e condusă cu bună știință și dreaptă socoteală de un povățuitor care cunoaște calea.

De la capătul puterilor noastre sufletești încă mai trebuie purificare. Noi nu mai putem și nu ne pricepem. De aci înainte ne ia însuși Duhul Sfânt în lucrarea purificării, iar noi pătimim **pasiv** această purificare, la care consimțim total și desăvârșit.

Aci e faza când „Duhul Sfânt, **cu suspine negrăite** se roagă lui Dumnezeu pentru noi” (Romani 8,26).

Simțim aceste suspine, simțim imensa noastră depărtare spirituală de desăvârșirea lui Dumnezeu. Iar faza culminantă a purificării pasive o trăim ca pe o părăsire în care ne-ar fi lepădat Dumnezeu. Această stare spirituală, grea, plină de întuneric și iad, este de fapt o **experiență a morții**, ca ultima probă a lepădării totale de sine.

Deși suntem credincioși, dar Cel în care credem se ascunde de noi și trăim disperarea părăsirii lui Dumnezeu. Trecem prin aceleași clipe prin care a trecut Iisus pe cruce.

„Împreună cu Hristos ne răstignim, ca împreună cu Hristos să și înviem.”

E necesară această desăvârșită purificare, pentru că Dumnezeu este foc arzător asupra păcatului și nu pot sta lângăolaltă focul și cel

sortit focului. Fără cea mai deplină purificare, firea s-ar clăti şi ar pieri de la Fața lui Dumnezeu.

Dacă Iisus Hristos, nevinovat, a trecut prin această imensă suferință, înainte de a intra întru Slava Sa, cu atât mai vârtos noi, vinovații, ni se cade să trecem prin cruce şi moarte, ca să înviem cu Hristos, din moartea acestei vieți.

Aşa vine Învierea sufletului, încă din stadiul acesta al vieții şi abia de la această curățire înainte, ajungem lăcaş al întregii Sfinte Treimi şi al Împărăției Cerurilor înlăuntrul nostru. Atunci nu mai viem noi, ci Dumnezeu viază în noi şi viața noastră devine toată îndumnezeită şi până şi trupul devine duhovnicesc având însuşirile Duhului. Trupul e înghițit de Duh.

Sfântul Maxim scrie:

„Rămânând cel îndumnezeit întreg om după suflet şi trup, din pricina naturii, devine întreg dumnezeu după suflet şi trup, din pricina Harului", – devine „dumnezeu după Har", cum se exprimă Sfântul Simeon Noul Teolog.

*

Deci dacă facem totul din partea noastră, care e aşa de puțin, în privința Tainei Crucii, prin darul Crucii, Dumnezeu face totul pentru noi, ca şi noi să fim fiii lui Dumnezeu.

*

Ajunge mare sufletul care nu-şi dezminte obârşia.

*

Învierea

Ca să ne dăm seama cât de adânc a pătruns în oameni faptul Învierii lui Iisus, e destul să pomenim o simplă întâmplare.

I. Iisus Fiul lui Dumnezeu a mai fost pe pământ între oameni:

- Când a venit la Avraam şi l-a binecuvântat de urmaşi. Avraam petrecându-L, s-a târguit chiar cu Dumnezeu pentru scăparea Sodomei.
- Când S-a luptat cu Iacov. (Era noapte şi Iacov nu-L cunoştea că-I Dumnezeu).

II. (Velimirovici) Dacă ești om trebuie să te lupți cu Dumnezeu o dată în viață. Dar vai dacă vei învinge tu pe Dumnezeu. Vei rămâne singur pe câmpul de luptă și vei constata că nu tu ai învins, ci moartea.

III. Un alt Iacov însărcinat cu lichidarea afacerilor lui Dumnezeu pe pământ, ține, în fața unei foarte numeroase adunări, o strălucită cuvântare, de câteva ceasuri, „dovedind” – chipurile – că nu este Dumnezeu.

Și fiind încântat de cuvântarea sa și de „temeinicia” dovezilor, vru să mai dea o dovadă. Drept aceea dete îngăduire, ca acela care se va simți în stare să-l contrazică, are 5 minute liber să o facă în fața adunării.

Din mulțime se desprinse un preot, umilit la chip, dar cunoscător de oameni și cu flacăra credinței în inimă.

- Ai grijă; n-ai decât 5 minute !

- E și prea mult, răspunse preotul.

Ajuns în fața mulțimii, se produse un freamăt.

Și, începu cea mai scurtă cuvântare, așa:

Fraților !

Hristos a înviat !

Și toată sala răspunse: Adevărat a înviat !

Ce-a urmat nu mai interesează.

Faptul dovedește însă esențialul: în străfundurile omului e o reacțiune existențială față de negație, față de moarte.

IV „Hristos a înviat” – înseamnă: într-adevăr Dumnezeu există !

„Hristos a înviat” – înseamnă: într-adevăr există lume cerească ca lume reală și fără de moarte !

„Hristos a înviat” – înseamnă: viața este mai tare ca moartea !

„Hristos a înviat” – înseamnă: toate nădejdile bune ale omenirii sunt îndreptățite !

„Hristos a înviat” – înseamnă: toate problemele vieții sunt pe deplin dezlegate !

Toate parabolele principale și grele sunt lămurite; cătușele întunericului și ale tristeții sunt sfărâmate, fiindcă: „Hristos a înviat !” (Velimirovici 248).

Iată ce înseamnă a fi ucenicul Idealului întrupat: peste toate tristețile veacului de-acum, a fi martor, cu prețul vieții, al învierii ființei omenești, la destinația ei de obârșie !

*

II. (Velimirovici) Dacă eşti om trebuie să te lupţi cu Dumnezeu o dată în viaţă. Dar vai dacă vei învinge tu pe Dumnezeu. Vei rămâne singur pe câmpul de luptă şi vei constata că nu tu ai învins, ci moartea.

III. Un alt Iacov însărcinat cu lichidarea afacerilor lui Dumnezeu pe pământ, ţine, în faţa unei foarte numeroase adunări, o strălucită cuvântare, de câteva ceasuri, „dovedind" – chipurile – că nu este Dumnezeu.

Şi fiind încântat de cuvântarea sa şi de „temeinicia" dovezilor, vru să mai dea o dovadă. Drept aceea dete îngăduire, ca acela care se va simţi în stare să-l contrazică, are 5 minute liber să o facă în faţa adunării.

Din mulţime se desprinse un preot, umilit la chip, dar cunoscător de oameni şi cu flacăra credinţei în inimă.

- Ai grijă; n-ai decât 5 minute !

- E şi prea mult, răspunse preotul.

Ajuns în faţa mulţimii, se produse un freamăt.

Şi, începu cea mai scurtă cuvântare, aşa:

Fraţilor !

Hristos a înviat !

Şi toată sala răspunse: Adevărat a înviat !

Ce-a urmat nu mai interesează.

Faptul dovedeşte însă esenţialul: în străfundurile omului e o reacţiune existenţială faţă de negaţie, faţă de moarte.

IV „Hristos a înviat" – înseamnă: într-adevăr Dumnezeu există !
„Hristos a înviat" – înseamnă: într-adevăr există lume cerească ca lume reală şi fără de moarte !
„Hristos a înviat" – înseamnă: viaţa este mai tare ca moartea !
„Hristos a înviat" – înseamnă: toate nădejdile bune ale omenirii sunt îndreptăţite !
„Hristos a înviat" – înseamnă: toate problemele vieţii sunt pe deplin dezlegate !

Toate parabolele principale şi grele sunt lămurite; cătuşele întunericului şi ale tristeţii sunt sfărâmate, fiindcă: „Hristos a înviat !" (Velimirovici 248).

Iată ce înseamnă a fi ucenicul Idealului întrupat: peste toate tristeţile veacului de-acum, a fi martor, cu preţul vieţii, al învierii fiinţei omeneşti, la destinaţia ei de obârşie !

*

Învierea este biruința asupra morții. Cea mai mare tristețe a vieții întoarsă în cea mai mare bucurie.

Hristos a înviat, prin urmare nu se termină totul cu mormântul.

Areopagul înțelepciunii antice n-a vrut nici să audă despre înviere. E curios că și după douăzeci de veacuri rațiunea tot reacționară a rămas învierii. Filosofia n-a primit până acum decât puțin din patrimoniul Revelației. Astfel n-a primit până acum decât personalismul, libertatea. Dar persoana omenească încă nu e văzută decât în categoriile rațiunii și în cadrul naturii decăzute. Persoana încă nu are în filosofie perspectiva transcendenței, încă nu e văzută în lumina învierii. Filosofia motivează rezerva sa cu faptul că atunci ar deveni religie, și ea ține la autonomia ei.

„... De-ai ști să vezi moartea în trecut; zic în trecut, adică fără prezent și viitor. Prezent și viitor n-are decât în necredincioși.

Moartea care necontenit te amenință să-ți ia trupul, nu-ți va părea mai de temut decât vântul, care te amenință să-ți ia pălăria. Precum capul continuă să existe și fără pălărie, așa vei cunoaște că sufletul poate să existe și fără trup.

... Nu poți deveni om mare până nu te socotești că ai murit, până nu te obișnuiești să socotești moartea ta ca ceva ce a fost, nu ca ceva ce urmează să fie.”

*

POGORÂREA SFÂNTULUI DUH

Prăznuim Pogorârea Sfântului Duh, ca pe-o amintire a unui fapt istoric... deși El e etern același, contemporan cu toată creația până la finalul ei.

N-a fost trimis în aceeași evidență și putere și pretutindeni.

Proorocii Vechiului Testament prin Duhul Sfânt au „văzut” venirea lui Hristos în trup. Dar numai prin Iisus Hristos ne-a venit cunoștința Duhului. Adică suntem și noi conștienți de acțiunea Lui în conștiința și mintea noastră și prin El vedem pe Hristos: Lumina lumii, și de la Duhul Sfânt avem putința de-a avea Lumina vieții veșnice. Sau mai clar: putem vedea viața aceasta prin altă lumină, prin Lumina lui Hristos. El are cea mai exactă concepție despre lume și viață, întrucât El le-a făcut și prin energia Duhului Sfânt se țin în existență și în rost.

În capul în care este o rațiune luminată de Har nu este nici un conflict între știință și Dumnezeu; dimpotrivă, conflictul este în capul

nostru, când nu ştim lucrurile cum trebuie. În această privinţă suntem mereu în neştiinţă cu cât „avem" mai multă ştiinţă. O cufundare în infinitul mic biologic e tot aşa de infinită ca şi explorarea universului: Nu avem ce are Autorul lor: putinţa de-a le crea din nimic.

Şi totuşi unii „pururea stau împotriva Duhului Sfânt"(Faptele Apostolilor 7,51), deşi „în El trăim, ne mişcăm şi suntem" (Faptele Apostolilor 17,28).

Energiile din natură sau energiile create de ştiinţă sunt oarbe, spectaculare şi apocaliptice.

Duhul Sfânt însă e o energie conştientă de sine şi potenţează şi conştiinţa şi ştiinţa omului. Ştie toate limbile pământului şi tot graiul făpturii, ştie întocmirea tuturor lucrurilor şi căile stelelor. În univers sunt forţe mai puternice decât gravitaţia universală şi mai străbătătoare decât razele cosmice. Totuşi nu deranjează libertatea omului.

Libertatea de conştiinţă e un dar special al lui Dumnezeu dat omului, ca prin el să crească până la desăvârşire. Dar tot prin acest dar te poţi pune şi împotriva lui Dumnezeu, dându-ţi impresia că Dumnezeu nici n-ar fi, ci că „dumnezeu" eşti tu. La acest punct de cumpănă libertatea se pierde şi omul cade în haos, în „păcatul împotriva Duhului Sfânt".

Răzvrătirea împotriva lui Dumnezeu e retragerea Duhului Sfânt şi cufundarea conştiinţei în întunericul orgoliului luciferic.

Duhul Sfânt e şi dătător de viaţă, întreţine, sporeşte, potenţează viaţa, ca oxigenul arderea. Cum s-ar fi situând cei ce „stau" împotriva Duhului Sfânt ?

- Sinucidere spirituală. Haos. Întunerec. Iad. Dezintegrare.

*

Epilog.

Primul copil: poliomielită.

Al doilea: surd, mut şi orb. (Exod 4,11).

Tatăl era ateu (Exod 20,5-7).

Poziţia negativă faţă de Spirit are urmări concrete de neînlăturat.

„Dumnezeu este bun, îndelung răbdător şi mult milostiv (aşteaptă întoarcerea) dar nepedepsit nimic nu lasă" (Exod 34,6-7).

Asta aşa ca nimeni „să nu moară în neştiinţă: pentru ce pătimesc atâta rău" (Înţelepciunea lui Solomon 18,19).

Te pedepsești singur prin consecințele concepției în care te integrezi. Totul antrenează o transcriere, o codificare genetică, și toți, toți dăm seama.

*

DUHUL RUSALIILOR

Știți ce s-a întâmplat cu oamenii ?

Să luăm pe Apostoli. S-au bucurat cu Iisus... Cu toate acestea, când au venit încercările s-au temut... erau fricoși.

Uite, ăsta-i omul.

A înviat Iisus și nu voiau să creadă, unii de bucurie, alții de teamă... Chiar praznicul Sfântului Duh...

Abia în ziua Pogorârii Duhului Sfânt au deschis inimile pentru totdeauna. De acum n-au mai stat cu ușile încuiate de teama nimănui.

Acum, fraților, controlați-vă: dacă vreți să cunoașteți dacă mai este Duhul Sfânt în voi, sau e duhul fricii, care nu-i al lui Dumnezeu. Prin urmare, controlați-vă: ce duh e în voi ? Dacă vă e teamă să-L mărturisiți, atunci sunteți fricoșii din Apocalipsă. De aceea a trimis pe Duhul Sfânt, ca să se tămăduiască firea de frică.

Știți cui îi e frică ? Celui care are conștiința încărcată.

Cum să ieșim din frică ?

Dragii mei, folosiți-vă de cuvântul lui Iisus: „Luați Duh Sfânt, cărora veți ierta păcatele iertate vor fi, și cărora le veți ținea, ținute vor fi” (Ioan 20,22-23). Duhul Sfânt este Cel ce te curățește pe tine, atunci când ceri iertare. Că pe nimeni n-a refuzat Dumnezeu dacă s-a smerit.

Lucrul acesta se face în fața preotului.

Vino în fața lui și cere-ți iertare.

De la Iisus avem acest Duh Sfânt.

Dar nu putem ierta păcatele celor ce nu ne-o cer, celor ce nu vin. Nu putem ierta păcatele în absență, nu putem ierta păcatele prin poștă.

Când ți s-au iertat păcatele în chip legal, cum e rânduiala Bisericii, atunci ai ieșit din frică.

*

Acum altceva.

Băgați de seamă, că sunt două duhuri: Duhul lui Dumnezeu și duhul satanei, duhul mândriei, al părerii de sine, care te ridică împotriva

lui Dumnezeu. Dacă omul nu bagă de seamă, se întâmplă ca şi cu o grădină: se umple de mărăcini, se umple de păcate. Şi atunci bietul om începe să se îmbolnăvească la suflet, la minte, se apropie de doaga nebuniei. Asta-i binefacerea pe care ţi-o dau păcatele – ştiţi, sunt şerpi care sug vacile... Tot aşa-i şi păcatul: e un fel de dulceaţă, iar în el e venin şi otravă. Toate păcatele au ceva îndemnător în ele, şi pe urmă găseşti că-i venin şi otravă.

Măi, fraţilor, nu fiţi ca vacile: omul are minte. Şi dacă te tot duci după păcate, te întuneci la minte, slăbeşti dinspre Dumnezeu şi la necaz vine satana şi-ţi aruncă ştreangul de gât, ca să te câştige tot el.

Biserica e oprită a se ruga pentru cei ce cu voia lor s-au dat satanei. Vedeţi, omul în prostia lui zice „să fiu al ăluia" şi satana se foloseşte de omul prost.

Nu vă lăsaţi încărcaţi de păcate, că cu cât te laşi mai mult, cu atât te trezeşti mai neputincios la necaz. Şi atunci în loc să zici: „Doamne ajută" îţi umblă prin cap gândul să te omori, să te pierzi, să nu te mai poată scăpa (scoate) nici Sfinţii lui Dumnezeu.

*

Asta este prezenţa Sfântului Duh. Ori de câte ori ceri iertare, Duhul lui Dumnezeu se roagă pentru mântuirea omului, Duhul care sălăşluieşte în noi de la Botez. Această sălăşluire a Sfântului Duh se înnoieşte cu fiecare Sfântă Împărtăşanie. De aceea creştinii primelor veacuri se împărtăşeau în fiecare zi. Şi de aceea nu se temeau de prigoană. În ei nu era frică. Până şi copiii erau mai curajoşi decât mulţi oameni mari de azi. E cunoscut cuvântul unui copil... (sic).

*

Altceva –

Dacă veţi avea şi răbdare în necazuri ştiţi şi că aveţi Duhul Sfânt. Iar dacă veţi avea şi puterea de a mulţumi în necazuri, a strălucit Duhul Sfânt în voi.

Şi să ştiţi că nu-i cu neputinţă.

Întoarce-te, dragul meu, după Sfântul Duh. Ori de câte ori mulţumiţi se uşurează... (sic).

Voi veniţi şi ne lăsaţi crucile, fără să ştiţi că crucea noastră este mai mare. Dar, de ne veţi asculta, darul Duhului îl veţi vedea.

Este ajutor Duhul Sfânt. Primeşte-L. De câte ori zici „Doamne iartă-mă”, e Duhul Sfânt care sălăşluieşte în tine.

*

Dacă rabzi în necazuri sălăşluieşte Duhul Sfânt în tine. Dacă mulțumeşti în necazuri Duhul Sfânt străluceşte în tine.

Voi, care mă ascultați, nu ştiți ce faceți. Dar când va veni vremea ca să ştim ce suntem, atunci veți vedea... (sic)

Zic Sfinții că atunci când vom vedea... (sic) Avraam se va căi că nu s-a ostenit mai mult. De aceea Sfinții se osteneau de bunăvoie. Însă tot din dar, nu din ambiție, sfătuindu-se cu bătrânii (alții).

*

Ca să vă tămăduiți de frică, de frica de a mărturisi pe Dumnezeu, ca să vă tămăduiți de păcate, de unde vine frica şi deznădejdea, înțelegeți-vă viața asta trecătoare ca o vreme în care îți speli haina trupului şi a sufletului.

Fiindcă cu cât îți va fi mai curată haina, cu atât va străluci mai tare, atunci când vom fi chemați la nuntă.

*

SFÂNTA TREIME ÎN OM

Astăzi este praznicul Sfintei Treimi.

Vă dați seama de la început că e un lucru foarte greu de priceput pentru puterile voastre de înțelegere.

Dintru început a fost greu de priceput şi de aceea s-au născut multe rătăciri cu privire la înțelegerea Sfintei Treimi. Şi asta din pricina că de mici suntem obişnuiți să înțelegem persoana în legătură cu numărul 1, 2, 3. Această greutate au încercat sfinții Părinți să o ajute cu următoarea asemănare. Uitați-vă la soare: e unul şi totuşi întreit: lumină, căldură şi raze.

Învățătura despre Sfânta Treime e dogmă a Bisericii – învățătură fără tocmeală a Bisericii – că Dumnezeu e Unul în ființă şi întreit în Persoane.

*

Acum: Tatăl, zice Iisus, că nimeni nu L-a văzut fără numai Fiul.

Pe Fiul L-am văzut: S-a făcut om, S-a făcut Persoană istorică.

Pe Duhul Sfânt iarăşi L-am priceput, când S-a pogorât sub formă de limbi de foc, dând ucenicilor o limbă nouă.

Şi odată m-am întrebat: **unde mai sunt limbile de Foc** ?

Sunt; când le aprinde Dumnezeu în inima omului.

*

Despre rătăcirile, care privesc înţelegerea Sfintei Treimi, sunt multe de spus.

Să luăm altă parte, mai la îndemâna şi trebuinţa noastră. Şi anume: ce ne-ar trebui nouă Sfânta Treime ? Ce legătură are această dogmă cu sufletul tău ?

Ascultaţi: într-una din încheierile rugăciunilor, pe care le zice preotul, e cuvântul: „Că sfânt eşti Dumnezeul nostru şi întru sfinţi Te odihneşti." Băgaţi de seamă: că Dumnezeu, Unul în fiinţă şi întreit în Persoane, Se odihneşte în sfinţi.

Ce înseamnă asta ? Că în păcătoşi Se chinuieşte.

„Că sfânt eşti Dumnezeul nostru şi întru sfinţi Te odihneşti".

Ascultaţi, că nu vă grăim din cărţi şi peste puterile voastre de înţelegere. Uite, de aici, din uşile împărăteşti, numai noi preoţii vă grăim. Şi vă spunem că avem canonul să vă ascultăm necazurile. Iar când este unul mai curat zicem: bine că mai este unul mai neticăloşit în păcate. Şi am simţit bucurie când a venit un creştin mai despovărat de păcate. Şi atunci ne-am odihnit. Şi aşa s-a întărit simţirea asta, încât am căutat texte şi am găsit.

*

Dragii mei, în primele veacuri toţi creştinii se numeau sfinţi, fiindcă se împărtăşeau zilnic şi se împărtăşeau de viaţa de dincolo, fiindcă plecau şi se trezeau arestaţi.

Întru aceştia Se odihnea Dumnezeu.

Despre asta vi s-ar putea ţine o predică morală. Trageţi-vă, însă, singuri socoteală din aceste cuvinte: „Că sfânt eşti Dumnezeul nostru şi întru sfinţi Te odihneşti".

Băgaţi de seamă, care plată o vreţi. Vreţi plata Sfântului Duh, odihniţi pe Dumnezeu în voi. Altă plată nu-i, decât a pedepsei şi pe asta n-o vreţi.

Asta ar fi prima jumătate din cuvântul despre înţelegerea Sfintei Treimi. Adică, despre Sfânta Treime, cu asemănarea sfinţilor Părinţi:

soarele, unul și întreit în lumină, căldură și raze. Și că Dumnezeu acesta în Treime locuiește în oameni.

Știți, sau ați auzit, că mulți Îl caută pe Dumnezeu în ceruri, și-ar vrea să meargă cu avionul la El, sau cu niște gloanțe, care ar trece prin nu știu ce straturi. Nu trebuie să-L înțelegeți ca stând undeva departe, în nu știu ce hău de lume.

Dumnezeu nu locuiește în depărtare, ci în inimile oamenilor. Împărăția lui Dumnezeu nu este la cine știe câte milioane de ani lumină, ci este înlăuntrul nostru. E o împărăție a conștiinței împăcate, împăcate cu toată lumea, o împărăție a iubirii de Dumnezeu și oameni, în care se oglindește chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Prin urmare realizați în inimă această conștiință a împărăției lui Dumnezeu, această conștiință curată.

Am găsit la unul din sfinții Părinți, cuvântul că Însuși Dumnezeu grăiește din conștiința limpede a sfinților, a slujitorilor Săi. Și zice sfântul, lărgind înțelesul, că „Dumnezeu strigă voia Sa din conștiința sfinților către confrații lor oamenii."

*

Acum, aș vrea ca, de aci, să vă ridic puțin mintea la prețul pe care-l aveți voi, să vă ridic mintea la valoarea pe care-o aveți îngropată în țărână, în pământ, și pe care rogu-vă să v-o dezgropați, ca să faceți bucurie lui Dumnezeu, ca să fiți odihnă, nu muncitori, chinuitori.

Mereu am crezut în această valoare a omului, nu aceea pe care ne-o dăm cu ochii închiși, ci valoarea pe care i-a dat-o Însuși Dumnezeu. Că omul, care știe asta, altfel se poartă, alte nădejdi are. Merge cu fruntea ridicată, nu tot cu fruntea plecată spre pământ...

*

Cuvântul acesta se întemeiază pe următoarele trei texte. Două ale lui Iisus:

1. „Cel ce iubește, acela păzește poruncile, pe acela îl iubește Tatăl Meu și la el ne vom face locuință" (Ioan 14,23).

E limpede. Pe vremea veche se știa foarte bine lucrul acesta. Drept aceea, ca să vă silesc să mă credeți, vă tâlcuiesc două nume: Teofil și Teofor: iubitor de Dumnezeu și purtător de Dumnezeu.

Prin urmare iată la câtă cinste, la câtă valoare ne-a ridicat Iisus, descoperindu-ne dorința Tatălui și a Sa, de a locui în oameni.

Şi în schimbul a ce ? În schimbul iubirii de Iisus şi a păzirii poruncilor Lui. Şi poruncile Lui nu sunt grele. E iubirea de Dumnezeu şi de oameni, de toţi oamenii, şi de cei ce te urăsc.

Şi se poate.

Întâi a putut Iisus. Veţi spune: era Dumnezeu. Bine. Întâiul mucenic ? Era om. Ce-a zis când îl omorau cu pietre ? „Iartă-le lor că nu ştiu ce fac" – se ruga de iertare, ca Iisus (Faptele Apostolilor 7,60; Luca 23,34).

*

Astea-s cele două porunci, ce trebuie să te sileşti. De ce iubirea e poruncă ? Că orice poruncă e silinţă. La început, până te obişnuieşti, şi apoi, din fire, fără silă iubeşti şi pe Dumnezeu şi pe oameni. (Ex. cu profesor, lecţii grele, stăruie în ele până-ţi plac).

De aceea e poruncă, fiindcă nu-i chiar uşoară. Şi atunci, până nu-i uşoară stăruie în ea. Atunci să ştii că eşti locuit de Duhul lui Dumnezeu, eşti locuit de Fiul Care Se ascunde în poruncile Sale şi eşti locuit de Tatăl al Cărui chip şi asemănare eşti.

2. Al doilea text al lui Iisus: „... „ (sic).

În primul cuvânt e vorba de Fiul şi Tatăl; şi vorbeşte şi de Duhul Sfânt. Şi ieri v-am tâlcuit cât de cât ca să cunoaşteţi când aveţi Duhul Sfânt şi când celălalt duh.

Iată cât de darnic e Dumnezeu, Unul în fiinţă şi întreit în Persoane, cu oamenii.

3. Al treilea cuvânt e al lui Pavel: „Voi aţi primit Duhul înfierii, ca să nu mai fiţi robi, ci liberi" (Galateni 4,6-7; Romani 8,15).

*

Pe aceste trei texte şi pe cuvântul „că Sfânt eşti Dumnezeul nostru şi întru sfinţi Te odihneşti" s-au întemeiat poveţele pe care vi le-am dat şi vi le-aş da ca o stea în conştiinţa voastră, oglindă a Sfintei Treimi.

*

ZIUA TUTUROR SFINŢILOR

I Duminică după Rusalii

Astăzi pomenim pe toţi sfinţii: trecuţi, prezenţi şi viitori până la sfârşitul lumii. Aceasta e o zi închinată şi sfinţilor ce vor avea să vie până la sfârşitul veacurilor.

Ce sunt sfinții ?

Sunt oameni ca şi noi. Decât că aceştia au pus iubirea de Dumnezeu mai presus decât iubirea de mamă, decât iubirea de tată, decât iubirea de fiu, decât iubirea de patrie, decât iubirea de pământ, decât iubirea de lumea asta.

Sfinții, prin urmare, sunt oameni care au ascultat întocmai de Iisus, iubindu-L pre El mai presus decât acestea.

Într-o zi am ascultat necazul unei mame: fata credincioasă până i-a murit soțul, când s-a răzvrătit şi contra icoanelor. Adică Dumnezeu e bun numai cât îți merge bine în lumea asta. Dar când îți vine un necaz te întorci împotriva icoanelor, a Bisericii, a lui Dumnezeu. În cazul acesta, omul ăsta a iubit ceva din lumea asta mai mult ca pe Iisus. Şi Iisus a zis limpede: „Cela ce iubeşte pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; cela ce iubeşte pe fiu ori pe fiică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine.” (Matei 10,37).

Şi mulți Îl urmează pe Iisus până pe muntele fericirii, dar foarte puțini până pe Golgota, până pe cruce. Până sub cruce n-a străbătut decât Iubirea: iubirea mamei Sale şi a ucenicului iubirii, Ioan.

Acum ştiți ce-s sfinții: eroii iubirii divine.

Am avut o vreme în viața mea – şi viața mea se aseamănă cu a tuturor oamenilor – în care-mi era ruşine să pomenesc numele iubire. Pentru că nu ştiam de iubirea divină, ci numai ce ştiam că iubesc oamenii: părinții, soții, copiii, casa, avuția. Se întrec să iubească păcatele, mărirea deşartă, strălucirea, luxul. Şi pentru asta îmi era oarecum ruşine să pomenesc numele iubire.

Orice alt fel de iubire afară de iubirea divină – adică de Dumnezeu şi din cauza lui Dumnezeu, iubirea de oameni – orice iubire e păcat. Dacă iubeşti pe Dumnezeu şi din cauza Lui pe oameni, atunci te sfințeşti. Dacă iubeşti păcatele, te păcătoşeşti, ajungi de te îndrăceşti.

Puneți astea două: iubirea de Dumnezeu şi iubirea de păcat, ca două capete de scară, pe care suie şi coboară oamenii. Băgați de seamă: astea două capete vi se îmbie acum cu gândul de a vă sui de la iubirea de păcate la iubirea de Dumnezeu. Că mai mult va înflori viața ta, dacă vei fi un erou al iubirii divine şi nu o victimă a iubirii păcătoase.

Toți aceştia care au strălucit sunt norul de martori de care pomeneşte sfântul Pavel. Acel nor de martori e adus de sfântul Pavel îndemnare: „Ca având împrejurul nostru atâta nor de martori, să

lepădăm de pe noi toată povara şi păcatul ce ne împresoară atât de lesne şi cu răbdare să ducem lupta ce ne stă înainte, având privirile aţintite la Iisus, Căpetenia şi Împlinitorul credinţei" (Evrei 12,1-2). Că n-ai a te lupta cu Evanghelia, ci cu păcatele tale, cu găurile din tine. Aceasta e lupta ce ne stă înainte, având privirea la Iisus, Căpetenia şi Împlinitorul credinţei.

*

A doua jumătate a cuvântului ar lămuri cuvinte din Evanghelia de azi.

Că toţi cei ce au făcut aşa, li s-ar părea oamenilor că se leapădă de copii, de părinţi, de viaţă. Li se pare că pe aceştia i-ai lepădat. Şi zice Iisus: „Nu este nimeni care să-şi fi lăsat casă, sau fraţi, sau surori, sau mamă, sau tată sau copii, sau ţarină pentru Mine şi pentru Evanghelie, care să nu ia însutit, acum în vremea aceasta, case şi fraţi şi surori şi mame şi copii şi ţarine, deşi cu prigoniri, iar în veacul ce va să vie, viaţa veşnică."(Marcu 10,29-30)

Aşa sunt alte cuvinte în celelalte Evanghelii care tâlcuiesc cuvintele astea.

Cineva vine şi-mi spune: Părinte, trebuie să părăsesc soţul sau soţia, că vreau să urmez de-acum pe Domnul.

Dragă, tâlcuieşti pripit cuvintele acestea. Cuvintele acestea se potrivesc pentru alţii, nu pentru dumneata. Dumneata te-ai legat de forma asta de căsătorie: dator eşti să te mântuieşti în forma asta. Cuvântul se potriveşte pentru cei ce-au lăsat acestea, înainte de a le lua. Nu după ce te-ai fript cu forma asta, scapi în cealaltă. E scăpare şi în căsătoria ta, pe care poate ai ticăloşit-o. Însă rabdă aci până ţi se şterg păcatele de pe conştiinţă, găurile conştiinţei.

Aşa se tâlcuiesc cuvintele acestea.

Şi atunci vedeţi că, cuvântul se împlineşte întocmai. Prea multă lămurire nu-i bine, că înţelegeţi voi.

*

Iată aci două lucruri pe care vreau să vi le spun azi: care este taina sfinţeniei şi pe care o puteţi primi toţi.

Măi fraţilor, voi, care vi se pare că n-aveţi valoare, în faţa lui Dumnezeu o aveţi. Şi cu cât iubiţi pe Dumnezeu, cu atât suiţi pe scara iubirii.

Să ştiţi: avem vremuri foarte bune de mântuire. Şi vai de cei care sunt prea legaţi de lucrurile acestea trecătoare. (N-aţi auzit, când s-au schimbat banii, unii s-au aruncat pe fereastră etc.).

Acestea sunt ale Cezarului, şi el şi le cere; fără să vrea ajută mântuirea ta, te ajută să te sui pe scară.

Ia sileşte-te, că şi iubirea e silinţă.

Această iubire divină se îmbie creştinului şi cel ce o trăieşte, cel ce se ţine de acest cuvânt al lui Iisus, acesta n-are nimic de pierdut în lumea asta, ci totul de câştigat.

Să vă ajute Dumnezeu să suiţi şi voi în norul de martori de care pomeneşte sfântul Pavel.

*

DE SFINŢII APOSTOLI PETRU ŞI PAVEL

În ziua Pogorârii Duhului Sfânt, Petru, care mai-nainte tremura din toate fibrele neputinţei omeneşti, acum propoveduieşte pe Iisus în Ierusalim, în public, cu un curaj extraordinar.

După cuvântul răscolitor de conştiinţe al lui Petru se botează trei mii de inşi. Aceasta e socotită ziua întemeierii Bisericii, prima societate creştină. Aceasta e şi prima predică creştină. Şi e interesantă pentru că cuprinde numai elementele fundamentale ale unui simbol de credinţă: Învierea Mântuitorului, Înălţarea la cer, trimiterea Sfântului Duh, afirmarea divinităţii lui Iisus, precum şi concluzia practică – cu caracter de taină – a Botezului.

Iată o predică apostolică, în elemente şi rezultate.

Suflarea Duhului Sfânt topi graniţele de limbă dintre neamuri şi diferenţa dintre clase. Proprietatea particulară se schimbă în proprietate colectivă benevolă. Primul comunism e creştin, întemeiat pe iubirea de oameni şi pe faptul că toţi oamenii sunt fiii aceluiaşi Tată, Dumnezeu.

Iată primele rezultate ale propoveduirii Apostolului Petru, o activitate practică, organizatorică, transformatoare a bazelor de până aci a societăţii.

Declaraţia publică a lui Petru, în templul din Ierusalim, că Iisus e Sfânt şi Drept şi că El e autorul vieţii, determină pe mai marii templului să-l tragă la răspundere pe el şi pe Ioan.

În fața autorității iudaice negativiste Petru face apel la rațiunea situației: „Judecați și voi de este drept înaintea lui Dumnezeu: să ascultăm mai mult de voi decât de Dumnezeu ? Noi nu putem să nu spunem ce am văzut și am auzit". (Faptele Apostolilor 4,19-20).

Iată principiul apostolic al ierarhiei ascultărilor.

Nici o agresiune, nici o tensiune, nici o intimidare.

Apostolii erau ferm convinși de existența Duhului Sfânt, fapt care le da curajul propoveduirii pe față a lui Iisus, o propoveduire pozitivă a creștinismului. La împotrivirile întâmplătoare ei erau deplin liniștiți că biruința ultimă e a lui Dumnezeu propoveduit de ei – de aceea nu se prindeau în dialectică cu împotrivitorii.

Mai târziu sfântul apostol Pavel va da asigurarea că, în ce privește ierarhia ascultărilor, chiar și protivnicii se supun lui Dumnezeu deși fără să creadă – deci obiectul predicii e propoveduirea simplă a lui Iisus, care singur transformă societatea din interiorul ei, încât nu e nevoie de o luptă exterioară cu ea, ceea ce ar angaja creștinismul într-o mulțime de conflicte inutile și păgubitoare.

Comunitatea creștea. Sinedriul iudaic ia măsuri: arestează apostolii. Un înger îi sloboade din închisoare. Aduși la răspundere, reafirmă aceeași rațiune simplă a lucrurilor, că ei ascultă mai mult de Dumnezeu decât de oameni. Gamaliel un rabin ponderat din Sinedriu, oprește tribunalul Templului de a judeca pripit la moarte. Apostolii au luat deci o bătaie cu joarde și au fost puși în libertate, cu interzicerea de-a mai propovedui pe Iisus.

Sfatul acesta anticreștin, firește, nu l-au putut asculta.

De aci, din primele întâlniri ale apostolilor cu societatea, s-a văzut că creștinismul repetă, în mare, viața lui Iisus.

Suferința pentru Iisus – sfântul Pavel va zice: „necazurile pentru Evanghelie" – începe să fie înțeleasă ca o binecuvântare.

Iată cum, din primele zile ale creștinismului, Duhul Sfânt odrăslește în propovăduitorii săi, pe care-i amenințau protivnicii; dar pentru ei nu mai e o temere temeinică, din simplul motiv, că moartea a fost biruită de Învierea lui Iisus – și Învierea nu mai poate fi osândită de nimeni la moarte.

Așa a plecat creștinismul la câștigarea lumii: călit de încercări, printre protivnici, sub amenințări, dar niciodată acestea nu l-au covârșit. Dumnezeu putea să le oprească, dar nu le-a oprit, pentru că aceasta ar fi

stins creştinismul. Focul iubirii divine, al lepădării de viață de dragul adevărului, între protivnici se aprinde şi se menține. Acesta-i paradoxul: creştinismul se reînviorează în raport invers proporțional cu încercările de a-l stinge.

Tot din primele zile ale Bisericii s-a impus şi caracterul creştinismului ca religie universală – ecumenică – şi nu mai mult națională. El se exprimă în limba fiecărui neam aparte, deşi natura sa e mai presus de toate neamurile. În noua religie deci sunt chemate toate neamurile. Această lărgire a creştinismului peste granițele neamurilor i se descoperă lui Petru.

În felul acesta, creştinismul apare în istorie ca o nouă energie a păcii între popoare. Pacea e o idee specific creştină şi se condiționează de obârşia ei divină.

Providența – alt element fundamental al creştinismului: conducerea nevăzută a celor văzute – s-a făcut strălucitor înțeleasă prin convertirea unui mare vrăjmaş al lui Iisus, cu numele Saul din Tars.

Cine se putea prinde mai bine cu păgânii şi cu toată cultura elenică, decât unul ce însuşi fusese vrăjmaş militant împotriva noii religii. Saul cunoştea creştinismul însă ca un protivnic, ca un încredințat cu autoritatea de a-l nimici.

Dar socotelile lui Dumnezeu sunt mai presus decât socotelile omului. Vrăjmăşia neamurilor trebuie biruită de un vrăjmaş de moarte al creştinilor, convertit în „Apostolul neamurilor”. Iar ca o ironie a situației – ca să nu zic a Providenței – această convertire a lumii greco-latine s-a făcut sub protecția Cezarului, pe care a invocat-o Pavel ca cetățean roman (Faptele Apostolilor 22-25), împotriva conaționalilor săi iudei, care s-au întărit cu jurământ şi cu greva foamei ca să-l omoare pe Pavel (unii chiar sunt de părerea că Pavel a sfârşit asasinat de iudeii aceştia, în Roma).

În fața Areopagului Atenei Providența n-a trimis un întâmplător, ci un om pregătit. Saul era cel mai bun elev al lui Gamaliel, cel mai învățat rabin al iudaismului, şi totodată bine instruit în cultura elenică a timpului.

Convertirea lui Saul n-a fost o convertire din nimic, ci convertirea unui instruit de la o ideologie veche la o concepție nouă. Iar la Roma, Providența a trimis, în apostolul Pavel, un cetățean roman, care va avea

să precizeze poziția creștinilor față de împrejurările ostile, create de conaționalii săi iudei.

Creștinismul, la obârșie, a fost protejat de Stăpânirea romană împotriva prigoanei iudaice. Acest fapt a determinat Stăpânirea să facă deosebirea între iudaism și creștinism. Mai pe urmă iudeii, care erau răspândiți în tot imperiul roman, au asmuțit Stăpânirea împotriva creștinilor, scornindu-le vina că aceștia uneltesc împotriva Statului, că sunt împotriva Cezarului, reeditând pretutindeni amenințările din curtea lui Pilat. Cu aceste sforării, ale vicleșugului și urii, iudeii căutau să antreneze autoritatea romană în planurile lor anticreștine. Mincinoasa lor prietenie însă cu Cezarul le-a atras expulzarea din Roma la anul 50 sau 52.

În această atmosferă, deopotrivă ostilă, atât iudeilor cât și creștinilor – fiindcă se închinau Împăratului altei Împărății și nu împăratului roman, Pavel, iudeu și creștin, cere să fie judecat chiar de Cezarul, potrivit dreptului roman și cetățeniei sale romane.

Astfel, în primăvara anului 61, după multe peripeții pe mare, sub escortă, ajunge la Roma. Aci e menținut sub stare de arest, în lanțuri – deși „adevărul nu știe de lanțuri" (II Timotei 2,9) – tot ca o providență. Căci dacă n-ar fi fost păzit de autoritatea romană, cei 40 de iudei, care-i juraseră moartea, l-ar fi omorât zădărnicindu-i misiunea. Arestul său de doi ani a fost ușor, mai mult un domiciliu forțat, căci avea voie să primească pe creștinii comunității din Roma și să scrie pastoralele sale în Orient.

În altă ordine de idei, petrecerea lui Pavel în Roma clatină serios ipoteza episcopatului de 25 de ani al lui Petru, la Roma. Existența lui Petru nu e pomenită în nici o epistolă paulină trimisă în Răsărit – ceea ce este absolut inadmisibil pentru un apostol ca Pavel, dacă Petru ar fi existat cu adevărat în Roma.

Faptul că Pavel scrie „din lanțuri" (Filipeni 1,13; Coloseni 4,18), că mai apoi avea să guste și a doua captivitate, sub Nero, e foarte grăitor pentru poziția clasică a creștinismului față de Cezar, ca reprezentant al autorității lumii acesteia.

Apostolul Pavel tâlcuiește autoritatea lumii acesteia ca provenind din autoritatea lui Dumnezeu, și cine se împotrivește Stăpânirii, lui Dumnezeu se împotrivește. Reacționarismul e un păcat, o atitudine fals religioasă. Din acest motiv creștinii trebuie să dea ascultare Cezarului,

să se roage pentru el și să-i plătească dajdia. Supunerea față de Stăpânire e din rațiuni divine; din iubirea universală de oameni și nu din oportunism sau din frică.

Cu toate acestea țintele ultime ale creștinilor nu sunt absorbite total de forma trecătoare a vieții, ci trec dincolo de lumea aceasta. Sfântul Pavel frânează și exagerarea accentului transcendent, care, uneori dezorganizează normalul social. Unii creștini, contemporani cu sfântul Pavel, din cauza nostalgiei după Împărăția spirituală, nu voiau să mai lucreze și nu voiau să mai aibă copii.

Drept aceea apostolul ridică munca la rangul de imperativ, și nașterea copiilor la condiția de mântuire a femeii căsătorite. De asemenea a pus capăt pentru totdeauna la alarmismul Parusiei Domnului și a oricărei fantezii aprinsă spre apocaliptic, descalificându-le din cinstea unei „minți sănătoase !”

Între concepția romană despre lume și om și concepția creștină erau deosebiri ireductibile.

Totuși predica lui Pavel nu e agresivă.

Acesta e un normativ apostolic: neagresivitatea.

Un compromis de asemenea e imposibil: deosebirile rămân deosebiri – cu toate consecințele lor.

Totuși apostolul nu insistă asupra lor, ci asupra a cu totul altă lature – centrală în toată misiunea sa apostolică – omul cel nou și făptura cea nouă.

Pavel, mai mult ca oricare dintre apostoli, cunoaște bine poziția omului vechi, o trăise din plin, de vreme ce a fost el însuși prigonitor al lui Iisus, organizator de persecuție a Bisericii și părtaș la uciderea lui Ștefan.

Teorii moderniste încearcă să interpreteze convertirea lui ca un simplu fapt natural, datorat insolației, sau a unui atac de epilepsie, sau cel mult remușcărilor de conștiință. Aceștia însă nu bagă de seamă că un simplu fapt natural, cel mult l-ar fi oprit de-a mai prigoni pe Hristos și Biserica și nicidecum nu l-ar fi putut transforma – dinamiza – în apostol al lui Hristos.

Această convertire, a prigonitorului Saul în apostolul Pavel, rămâne un fapt istoric, dar și supraistoric. E tocmai transformarea unui om vechi în omul cel nou, în făptura cea nouă – leit-motivul doctrinei pauline. Căci cine e Omul cel nou, făptura cea nouă ? – E Iisus, Omul

desăvârşit ce S-a pogorât din Cer, noul Adam, care, spre deosebire de Adam cel vechi, a ascultat de Dumnezeu până la răstignire şi moarte de cruce.

Pentru ascultarea Sa, Tatăl I-a dat darul să se îmbrace în toată firea omenească, prin Botez, şi oamenii să se îmbrace în Hristos. Deci Iisus nu e pentru noi oamenii numai o persoană istorică, sau numai o fiinţă metafizică, ci o persoană real-spirituală contemporană şi implicată în viaţa fiecăruia din noi. Această mlădiţă divină, făptură cerească, în fiecare Adam aparte, aşteaptă vârsta cunoaşterii, vârsta deplinătăţii minţii, când noi avem a ne decide liber despre modul cum avem să trăim: pentru Hristos, sau împotriva lui Hristos.

În cazul când libertatea noastră alege stilul de viaţă şi comportare în lume al lui Iisus, Harul Duhului Sfânt desăvârşeşte viaţa noastră şi Hristos trăieşte în noi până la totala asemănare. În cazul când libertatea noastră ajunge roabă păcatelor, făptura cea nouă tânjeşte, nu se arată, şi omul acela se desăvârşeşte în rele, rămânând exclusiv om al veacului acestuia, pieritor şi fără mântuire.

Mântuirea e prin Hristos, care trebuie cunoscut istoric, dogmatic şi mistic. Mântuirea e un Har al locuirii lui Dumnezeu în om, dar şi rezultatul unui efort al libertăţii şi cunoaşterii omului. E o atenţie de o viaţă la făptura cea nouă, pe care o am dobândit înăuntru şi care trebuie să o devenim (dovedim) în afară, ca o a doua natură, sau mai bine-zis, natura noastră originară refăcută.

Bună e Legea, dar când Darul prin Hristos a venit, Legea încetează. În Iisus sunt ascunse toate comorile cunoştinţei şi ale înţelepciunii; în Iisus e ascunsă desăvârşirea – aceasta nu e posibilă fără Iisus, cu atât mai vârtos împotriva lui Iisus. Viaţa noastră în Iisus, viaţa lui Iisus în viaţa noastră, garantează veşnicia noastră ascunsă, prin Iisus, în Dumnezeu (Coloseni 2,3; 3,3).

Biserica, văzută ca obiectivare socială a creştinismului, tipicul ei, are valoare numai în măsura în care conduce – prin Sfintele Taine şi Taina Crucii ei – la corpul mistic al lui Hristos, la obştea de peste veacuri a tuturor fiilor lui Dumnezeu, al căror cap şi temelie este Hristos. Obştea conştiinţelor unificate dogmatic în Hristos e în afara peripeţiilor neesenţiale, prin care trece uneori Biserica, văzută în latura ei socială. Poate tocmai ca să nu se ia neesenţialul drept esenţial.

Creştinismul nu are temelie omenească – vreun apostol – ci divinitatea Întemeietorului, confirmată definitiv de slăvita Sa Înviere. Pe Învierea lui Iisus, pe faptul că Iisus are o realitate vie, unică şi în categoriile lumii acesteia, cât şi în afara ei, se motivează toată zdroaba apostolică a lui Pavel şi cei 40.000 de kilometri, pe care i-a făcut în condițiile de atunci, pentru Hristos, sensul şi destinul vieții sale. Numai realitatea mai presus de evidență a lui Hristos, în viața sa, a putut să-i dea curajul să înfrunte, fără vreo agresiune măcar, bătaia câtă a mâncat-o, ostenelile, grija Bisericilor, primejdiile pe uscat, pe mare şi între frați mincinoşi, şi, tot aceeaşi viață a lui Iisus într-a sa, l-a făcut să-şi poarte cu demnitate lanțurile, şi să nu vadă în ele o piedică a Adevărului.

Pentru toată această desăvârşire, la care a ajuns personal şi spre care a câştigat neamurile, n-a destăinuit decât calea cea mai scurtă şi mai presus de toate: sublimul dragostei, care nu cade niciodată. Se pare că prin Pavel, Iisus şi-a completat porunca ce rezumă Scriptura, arătând, mai presus de inspirație omenească: desăvârşirea iubirii veşnice. Toate încetează afară de iubire. Iar cu numele iubirii Ioan definise pe Dumnezeu; Pavel L-a descris.

De pe atare culmi de realitate, concepție şi trăire e limpede că toate celelalte date, ale vieții de toate zilele, rămân de o importanță secundară.

Iisus n-a propoveduit vreun sistem monetar; n-a adus vreo anumită formă de guvernământ a lumii; n-a condiționat mântuirea de modurile posibile de proprietate; n-a arătat pe necredincioşi ca piedică de mântuire, pentru cine vrea să-I urmeze; drept aceea, Iisus nu poate fi implicat apărător sau protivnic nici unora din acestea.

Creştinismul, înțeles în adâncimile sale, aşa cum L-a adus Iisus şi cum L-au înțeles apostolii Săi, e o concepție revoluționară de adânc al ființei omeneşti şi nicidecum o doctrină reacționară, de exterior.

Făptura cea nouă – natura cea nouă – sădită în noi, veşnicul din om, nu face motive de vrajbă cu nici o stăpânire de pe lume, pe nici una dintre problemele posibile ale lumii acesteia. Soboarele ecumenice nu s-au ocupat decât de problema conştiinței exacte a mântuirii.

Nici o putere de pe lume nu te împiedică de la a trăi pe Iisus în viața ta de pământean – dacă eşti destoinic să-L urmezi şi ai dragostea, care desăvârşeşte toată mintea, ci, dimpotrivă: toate te ajută.

Aceasta-i lucrarea creştinismului în lume: adâncirea fiinţei omeneşti, de la periferia mereu cutremurată a vremelniciilor, la obârşia şi destinaţia ei divină.

*

DEMONIZAŢII DIN GHERGHESA

Printre nenumăratele minuni, pe care le-a săvârşit Mântuitorul Hristos, în timpul cât a petrecut cu oamenii, este şi aceea cu vindecarea îndrăciţilor din ţinutul Gherghesenilor.

Este vorba de doi oameni al căror trecut nu-l cunoaştem şi despre care sfânta Evanghelie de la Matei ne spune numai că, stăpâniţi de această boală, locuiau prin morminte, că erau groaznici la înfăţişare şi atât de răi, încât nimeni nu se încumeta să treacă pe-aproape de ei.

Vor fi plecat ei de bunăvoie dintre concetăţenii lor, gherghesenii, sau aceştia, văzându-i stăpâniţi de demoni, îi vor fi alungat ei, luând măsuri de apărare, ca şi în cazul cu bolnavii de lepră. Nu putem şti. Ceea ce putem bănui însă, este că răutatea lor împotriva oamenilor singuratici, trecători pe acolo, era cu atât mai mare, cu cât ea era sporită de setea de răzbunare împotriva comunităţii omeneşti în genere.

Dacă istorisirea evanghelică despre minunea vindecării acestor doi demonizaţi nu ne-ar înfăţişa o seamă de fapte obiective, care să ne încredinţeze că cei doi nefericiţi erau cu adevărat stăpâniţi de demoni, am fi înclinaţi să credem că ar fi vorba doar de doi simpli nebuni, ajunşi în faza critică de furie. Căci medicina modernă nu cunoaşte o asemenea boală. Pe de altă parte, dată fiind starea cu totul embrionară a medicinii antice, tulburările psihice, a căror consecinţă este starea de alienaţie mintală, nebunia, uşor s-ar fi putut confunda cu o stare de posesiune demonică. De aceea n-au lipsit oamenii care, pornind de la faptul că sugestia şi hipnotismul sunt întrebuinţate uneori cu rezultate pozitive în tratamentul stărilor de alienaţie mintală, au căutat să reducă minunea vindecării demonizaţilor, susţinând că aceia au fost doar simpli alienaţi mintal şi Domnul i-a vindecat prin sugestie.

Dar boala de care sufereau cei doi oameni, descrişi de evanghelistul Matei, era mult mai gravă. Demonii puseseră stăpânire pe ei, torturându-i şi pe ei şi făcând printr-înşii mult rău şi altora. Astfel, dacă toţi evitau calea care ducea pe lângă mormintele în care se

adăposteau cei doi demonizați, Mântuitorul Hristos, însoțit de ucenicii Săi, pornește cu deplină cunoștință de cauză pe calea aceea.

Demonizații Îl zăresc din depărtare și nu numai că nu se încumetă să-I facă vreun rău, ci-L întâmpină strigându-I: „Ce este nouă și Ție Iisuse, Fiul lui Dumnezeu ? Ai venit aici ca să ne chinuiești mai înainte de vreme ?” (Matei 8,29).

Cuvintele acestea ne arată că nu cei doi demonizați grăiau aceste lucruri, ci demonii care erau intrați în ei. Cei doi nefericiți nu aveau de unde să cunoască pe Mântuitorul Iisus Hristos, deoarece ei, după cât se pare, trăiau de multă vreme în acele morminte, iar Mântuitorul era doar în trecere prin ținutul gherghesenilor. Și chiar dacă ar fi auzit despre Dânsul, mai înainte de a se fi îmbolnăvit, dacă L-ar fi cunoscut ca Prooroc și binefăcător al mulțimii suferinzilor și năpăstuiților, nu L-ar fi putut întâmpina acum cu aceste cuvinte. Mântuitorul n-a venit să amărască și să chinuiască pe nimeni dintre oameni. Dimpotrivă, El a venit și a adus oamenilor bucuria vieții, încrederea și nădejdea într-o viață mai bună. El a dăruit tuturor odată cu sănătatea sufletească și sănătatea trupească, odată cu încrederea într-o viață mai bună și puterea de a ajunge la ea și calea prin care să o ajungă. De aceea cuvintele celor doi nefericiți, nu sunt cuvintele lor, ci cuvintele demonilor care puseseră stăpânire pe ei și care le nimiciseră cu totul voința și puterea omenească de discernământ.

Evanghelia ne spune mai departe că, la o depărtare oarecare de locul unde s-au întâlnit cu Mântuitorul, se găsea o turmă mare de porci, și că „demonii L-au rugat (pe Mântuitorul), zicând: Dacă ne scoți din acești oameni, îngăduie-ne să ne ducem în turma aceea de porci”. Și Mântuitorul le-a dat voie. Demonii au intrat în turma de porci, iar porcii s-au repezit la vale și s-au aruncat în mare. Paznicii turmei, îngroziți de întâmplare, au fugit în cetate și au spus celor de acolo cele ce s-au petrecut; iar oamenii au ieșit cu toții în întâmpinarea lui Iisus și L-au rugat să plece din ținutul lor, îngroziți ei înșiși de cele întâmplate.

Sunt o seamă de lucruri în istorisirea evanghelică, pe care avem datoria să le înțelegem așa cum trebuie. De aceea vom stărui asupra lor, căutând să înlăturăm greutățile din calea tuturor celor plini de dorul de-a asculta și înțelege cuvântul lui Dumnezeu.

Dacă am urmări cu atenție toate celelalte vindecări săvârşite de Mântuitorul Hristos, cuprinse în Evanghelii, am observa că de fiecare dată, Mântuitorul întreba pe cel bolnav: „Vrei să te faci sănătos ?” şi numai la răspunsul afirmativ şi credincios din partea acestuia Mântuitorul îl vindeca. Vindecarea trupească, întocmai ca şi vindecarea sufletească, adică izbăvirea omului din robia păcatului şi mântuirea lui, nu se săvârşeşte fără dorința şi fără voia omului. Darurile şi binecuvântările lui Dumnezeu se găsesc la îndemâna noastră a tuturor. E destul să credem în puterea Lui cea mare şi să-I cerem cu credință cele de care avem nevoie şi vom auzi îndată: „Fie ție, după credința ta”. Fără dorința noastră aprinsă de a ne împărtăşi din darurile lui Dumnezeu, care ne stau la dispoziție în sfânta noastră Biserică, aceste daruri rămân ca o comoară ascunsă, iar noi nu ne alegem cu nici un câştig sufletesc. Însăşi participarea noastră la sfânta slujbă, dacă nu este făcută cu dorința vie de a deveni mai buni, mai bine plăcuți lui Dumnezeu, de a ne apropia mai mult de Domnul şi de-a căuta să trăim ca nişte fii adevărați ai Lui, este lipsită de sens. De aceea şi sfântul Ioan Gurădeaur atrăgea atenția credincioşilor din vremea sa, zicându-le: „În zadar se aduce (în Biserică) jertfă zilnică, în zadar ne-am mai găsit înaintea altarului, dacă nu este nimeni care să se împărtăşească”.

Observăm însă, că cei doi nefericiți demonizați, au primit vindecarea din partea Domnului fără ca ei să o fi dorit cu înflăcărare. Cum aceasta ? Vindecă, oare, şi mântuieşte Domnul pe oameni şi cu de-a sila ? Nicidecum. Cei doi nefericiți, pe care demonii puseseră stăpânire, se găseau în neputință de a-şi mai da seama de ei. Nu mai erau stăpâni pe voința lor, nu mai erau în stare să-şi exprime nici o dorință proprie. Ei deveniseră prada duhurilor rele, care se serveau de ei întocmai ca de nişte unelte, pentru a-i tortura şi pe ei şi pentru a unelti cu ei răul şi printre ceilalți oameni. Domnul nu vine în întâmpinarea lor, ci a demonilor care intraseră în ei. Cei doi nefericiți nu-L cunosc pe Domnul, dar demonii care erau în ei Îl recunosc şi-L mărturisesc îndată ca Fiu al lui Dumnezeu. Mântuitorul Iisus venise în lume ca să scape pe oameni din robia păcatului şi a diavolului. În persoana celor doi demonizați se oglindeşte întreaga omenire de până la venirea Mântuitorului Hristos, iar smulgerea lor din ghearele demonilor şi alungarea acestora din ei este oglinda mântuirii întregului neam omenesc din robia păcatului şi a diavolului, izbăvire ce avea să se

săvârşească prin jertfa Mântuitorului pe cruce, jertfă ce avea să vie nu mult după această împrejurare.

Mărturisirea pe care o fac demonii la vederea Mântuitorului Iisus Hristos: „Ce este nouă şi Ţie, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, ai venit aici ca să ne chinuieşti mai înainte de vreme ?” este interpretată de sfinţii Părinţi în sensul că demonii se aşteptau la o pedeapsă din partea lui Dumnezeu, dar la sfârşitul lumii, iar **nu acum** „mai înainte de vreme”.

Pentru ce au cerut demonii să fie lăsaţi să intre în turma de porci şi de ce a îngăduit Mântuitorul aceasta, El ştiind de mai înainte cele ce aveau să urmeze ? Demonii au cerut aceasta cu intenţia ca, alungaţi din cei doi nefericiţi oameni, să mai poată face totuşi încă un rău, încă o pagubă oamenilor; iar Mântuitorul le-a îngăduit aceasta, ca să facă pe toţi să înţeleagă că, oriunde s-ar afla, şi în orice împrejurări, demonii nu produc decât rău şi pagubă oamenilor.

Istorisirea evanghelică ne spune mai departe că, auzind despre aceasta, cei din cetate au venit în întâmpinarea Domnului şi L-au rugat să plece din ţinutul lor. Faptele întâmplate fuseseră atât de uluitoare: vindecarea celor doi demonizaţi, apoi înecarea turmei de porci în mare, gherghesenii s-au îngrozit aşa de tare încât s-au temut să nu mai abată asupra lor şi alte nenorociri, socotind, probabil, pe Mântuitorul Iisus un mare vrăjitor. Ei nu cer de la El să-i despăgubească de porcii înecaţi în mare, dar pentru că nu mai auziseră până atunci de El, au găsit cu cale să se scape cât mai repede de El, rugându-L să plece din ţinutul lor.

Iar Domnul pleacă de acolo, ştiind că lasă în cei doi vindecaţi, pe cei mai înflăcăraţi propoveduitori ai dumnezeirii Lui.

Minunea vindecării celor doi demonizaţi din ţinutul gherghesenilor ne încredinţează pe deplin de puterea dumnezeiască a Mântuitorului Iisus Hristos. Într-o împrejurare asemănătoare, când Mântuitorul vindecase pe un alt demonizat, fariseii neputând tăgădui puterea cea mare a Mântuitorului, dar în acelaşi timp nevrând să-L recunoască drept Fiu al lui Dumnezeu, aruncară vorba că „scoate demonii cu Belzebuth, domnul demonilor”. (Matei 12,24). Atunci, Mântuitorul rostise cuvintele menite să vădească, pe de o parte, răutatea fariseilor, iar pe de alta, să încredinţeze pe toţi, mai mult, de dumnezeirea Sa. „Toată împărăţia ce se dezbină întru sine, se pustieşte, şi toată cetatea sau casa ce se dezbină întru sine, nu va sta. Şi dacă Satana scoate pe Satana, s-a dezbinat întru sine; deci cum va sta

împărăţia lui ? Şi dacă Eu scot demonii prin Belzebuth domnul demonilor –, fiii voştri prin cine îi scot ? De aceea ei vor fi judecătorii voştri. Iar dacă Eu scot demonii prin Duhul lui Dumnezeu, iată, a venit la voi Împărăţia lui Dumnezeu." (Matei 12,25-28).

În adevăr, iubiţi credincioşi, Împărăţia lui Dumnezeu a fost adusă pe pământ de Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care a învăţat în acelaşi timp pe oameni, cum să se roage şi cum să se poarte, pentru ca această Împărăţie să sporească şi să cuprindă în ea toate marginile pământului. Ea este Împărăţia păcii, a dragostei şi a frăţietăţii între oameni; împărăţia în care fiecare dă semenului său ceea ce este al lui şi nu caută să-i fure nici munca, nici agonisita; împărăţia în care dragostea de Dumnezeu se măsoară cu dragostea şi jertfelnicia faţă de aproapele în suferinţă, şi în care toţi oamenii trăiesc în bună înţelegere, întocmai ca nişte fii şi moştenitori ai lui Dumnezeu.

Pentru înălţimea morală la care trebuie să se păstreze cel ce voieşte cu tot dinadinsul să devină cetăţean al Împărăţiei lui Dumnezeu, împărăţia aceasta se întinde numai cu greu în lume. Dar cel ce izbuteşte să devină cetăţean al ei, atinge cea mai înaltă treaptă a trăirii: trăirea în Dumnezeu, scopul şi ţinta ultimă a oricărui suflet credincios.

Cu toate că medicina modernă nu mai cunoaşte boala demonizării, de care sufereau cei doi oropsiţi, totuşi demonii mai fac ravagii şi astăzi, torturând cu aceeaşi putere pe anumiţi oameni, şi, prin ei, făcând un rău imens celorlalţi. Ne-am obişnuit atât de mult cu demonizaţii veacului nostru, încât am şi uitat să mai dăm bolii, de care suferă ei, adevărata ei denumire. Căci ce sunt tiranii, asupritorii oamenilor paşnici, vânzătorii de vieţi omeneşti, nemilostivii, dispreţuitorii dreptului la muncă, la pâine, la viaţă liberă şi demnă, decât oameni chinuiţi de legheoane de demoni ? Căci e cu neputinţă să fie omenească şi nu demonică patima profesioniştilor urii faţă de om, cu care unii caută să-şi agonisească tot felul de avantaje, pe suferinţele semenilor lor.

Demonizaţii din Gherghesa erau groaznici la înfăţişare şi atât de răi, încât nimeni nu cuteza să le stea înainte. Numai Mântuitorul Iisus Hristos vine în întâmpinarea lor, alungă demonii din ei şi-i vindecă, redându-i societăţii din care făcuseră şi ei parte, ca elemente pe deplin sănătoase, capabili de muncă şi de dragostea de care demonii îi goliseră.

Demonizaţii secolului nostru, asupritori ai fraţilor lor: oamenii, sunt tot atât de aprigi şi cred că nimeni nu le poate sta în cale.

Învăţătura creştină ne încredinţează însă că „celor mândri Dumnezeu le stă împotrivă şi celor smeriţi le dă Har" (I Petru 5,5). Conlucrarea credincioşilor cu acest Har, alianţa (sinergismul) cu Mântuitorul, (Cel) care a alungat pe demoni „mai înainte de vreme", credinţa tare în purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru făpturile Sale, trebuie să ne dea convingerea că, chiar „înainte de vreme", Mântuitorul va face să strălucească în inimile tuturor lumina Adevărului Său, sălăşluind între oameni pacea Sa, care covârşeşte toată mintea şi care zideşte mântuirea (Filipeni 4,7).

*

DEMONIZAŢII DIN GADARA

I.

Pentru ca să înţelegem mai bine cuvintele cu care L-au întâmpinat pe Iisus demonizaţii din Gadara: „Ce este nouă şi Ţie Iisuse, Fiul lui Dumnezeu ? Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne munceşti ?" un scurt context dogmatic ne e de ajutor.

1. Îngerii căzuţi spiritual în Cer au căzut şi cosmic, ca fulgerul, aici, pe pământ, încă înainte de creaţia omului.

2. Că ei cunosc pe Iisus ca Fiul lui Dumnezeu.

3. Ei ştiu că-i aşteaptă o judecată.

4. Şi ştiu că aceasta va fi la sfârşitul lumii – sau mai clar, al istoriei.

5. Dar izgonirea lor din oameni – cum e cazul aci – lor li se pare „înainte de vreme".

6. Aceasta e „Taina cea din veci ascunsă şi de îngeri neştiută" (Efeseni 3,9) – iconomia mântuirii oamenilor de sub tirania diavolului şi a îngerilor lui – rostul întrupării „aici" a Fiului lui Dumnezeu.

7. Că prezenţa lui Iisus, Fiul lui Dumnezeu, „îi chinuieşte". Sau: puşi în prezenţa lui Dumnezeu, ei se simt judecaţi şi chinuiţi.

II

1. Duhuri fiind sunt nevăzuți cu ochii trupești – de unde întrebarea dacă sunt sau nu sunt – dacă nu cumva ei sunt o stare patologică a omului și nu o realitate ontologică independentă de om.

2. Materia noastră vie, organismul viu, pentru firea lor subțire, nu formează nici o piedică, o străbat, o pot locui simultan cu sufletul și cu conștiința, care-i simte și care ne dă de știre.

3. Uneori pot substitui, mai bine-zis bloca, funcția logică și rațională a omului. Pot denatura natura omenească.

4. De ce au această îngăduire de la Dumnezeu ?

III

1. Demonizații din Gadara nu sunt numai un simplu fapt istoric. Demonizarea mai are și alte aspecte, și alte nivele: biologic, psihologic și social.

2. După faptul de a fi și a lucra al diavolului, acest înger care a descoperit trufia și răzvrătirea, are și diferite numiri. Dintre toate numirile lui notăm doar câteva: Lucifer, diavol, satana și drac.

3. Lucifer e căpetenia cetei a II-a îngerești, după cele 9 cete areopagitice. El a gândit răzvrătirea. Ca protivnic e numit Satană. Ca rău și chinuitor de oameni e numit diavol; ca slugă grabnică la toate relele e drac, înger căzut supus căpeteniei sale răzvrătite.

4. E dușman al lui Dumnezeu și al omului. A crezut el, că va putea răsturna pe Stăpânul lumii din scaunul slavei și să fie el „stăpân”. Un nebun, care crede nebunia lui.

5. Dar vrea să învețe și pe oameni aceeași nebunie, să-i lege la carul nebuniei lui.

6. El e legat de Dumnezeu în nebunia lui, și, până la o vreme, liber să-și facă lucrul fărădelegii – între anumite limite.

7. O altă caracteristică a lui e că ține să fie ascuns, ocult, să lucreze fărădelegea din umbră. Vrea să asigure pe oameni că el nu există. Din viclenie își tăgăduiește existența și se acoperă cu bolile sistemului nervos. Iar lumea modernă s-a „izbăvit” de mentalitatea magică numindu-i prezența: nevroză, psihoză, isterie, paranoie etc.

8. Tot ce numim noi fărădelege și păcat e o acțiune a prezenței diavolului asupra sufletului și deciziei noastre. S-ar putea defini păcatul

şi cam aşa: o conspiraţie între om şi diavol împotriva legii lui Dumnezeu.

9. Voinţa lui e să scoată pe om din ascultarea de Dumnezeu şi să-l aducă în ascultarea sa. Prin ascultare te faci fiul celui de care asculţi: asta înseamnează fiul lui Dumnezeu, sau, cazul contrar, fiul diavolului. Pe româneşte: „omul lui Dumnezeu” sau „omul dracului”.

10. Avem deci aspectul clinic al acţiunii demonice, fie pe fond nervos, fie pe fond psihic. Dar avem şi aspectul genetic – degenerativ.

11. Omul are şi o biografie genetică, o contabilitate, o evidenţă „la zi” a tuturor faptelor, cuvintelor şi gândurilor sale. Toate se rezumă în „codul genetic” şi se transmit urmaşilor, ca virtualităţi posibile. Se înscriu deci şi toate biruinţele diavolului asupra sufletului, a omului în expresia lui totală.

12. Că nu toate se şi transmit, aci e o altă taină a alegerii **ce** să se transmită şi **ce** să fie scos din circuitul vieţii, e o altă problemă, altă temă. Aci e activă o altă energie: pocăinţa, schimbarea de ascultare.

13. Prinde pe oameni cu aceeaşi undiţă a aceluiaşi „pom al cunoaşterii binelui şi a răului”. Al plăcerii şi al durerii. Prinde pe oameni cu plăcerea ca „bine”, şi-i face să alerge după acest bine, biciuindu-i cu durerea ca „rău”. Îi prinde într-un cerc vicios.

14. Prinşi în acest cerc vicios, ca să nu se trezească că-s prinşi într-o minciună, le aduce o altă minciună şi mai mare: că ascultarea de Dumnezeu e o aservire a libertăţii lor unui „tiran”. Dumnezeu e tiranie. El vrea să-i libereze de un tiran.

15. Mai mult: „tiranul” trebuie omorât. Aşa s-a născut „teologia unui dumnezeu mort”, care nu e nicidecum identic cu Cel Răstignit.

16. Dar în câţi creştini Dumnezeu e un tiran – care le-ar sta în calea dezlănţuirii patimilor – sau un mort, sau un mit.

17. Căci, sub influenţa, sub sugestia hipnotică a lui, câte minţi nu-şi deschid porţile celei mai mari minciuni şi erezii: a tăgăduirii existenţei lui Dumnezeu ?

18. Omul, în „libertatea” lui, în „eliberarea” lui, „poate” „lichida” pe Dumnezeu. De fapt se lichidează pe sine din faţa lui Dumnezeu: înnebuneşte, se satanizează.

19. Procesul acesta, descris aci psihologic, poate deveni colectiv, peste viaţa individuală, aşa putem avea – către sfârşitul lucrurilor – satanizarea istoriei.

20. - Cum ? Cum se lasă Dumnezeu batjocorit, tăgăduit, omorât ?

- Respectând și ultimele consecințe ale libertății spiritului omenesc, cu care ne-a înzestrat.

20[a] - Dumnezeu bate în retragere ?

- E o Teodicee.

Iisus Hristos „stă" răstignit până la sfârșitul istoriei, până la A Doua Venire.

Gadarenii Îl dau mereu afară din hotarele lumii acesteia. „Lumea" (pentru care nu S-a rugat Iisus, ca fiind slava deșartă, pofta simțurilor și trufia vieții) stă acum cu atât mai strânsă pe lângă turma ei de porci și de viței de aur.

„Noi îl ascultăm pe el" (prințul veacului acestuia), pe „Tine Te ardem pe rug." „Dixi !"

20[b]. Astăzi oamenii, înlănțuiți de patima de dominație și „dezlegați" de „tirania lui Dumnezeu", se găsesc în fața rugului imens capabil să distrugă planeta. „Pământul și toate cele de pe el, de istov vor arde. Stihiile, arzând, se vor desface" (II Petru 3,10).

20[c]. Știința, fizica atomică, ne pregătește acest rug. Declanșarea războiului, acum, nu mai e o treabă de cavalerism, ci o treabă de aparate. Și dacă aparatele „tâlcuiesc" greșit o imagine de pe ecranul Radar, acestea declanșează, ele, cataclismul.

21. „Toată «lumea» zace în cel rău !" (I Ioan 5,19) Dar: „Știm că din Dumnezeu suntem și în El (Dumnezeu) trăim, ne mișcăm și suntem" (Faptele Apostolilor 17,28).

22. Între aceste tensiuni, între atari opțiuni se maturizează libertatea spiritului.

23. Cei ce luptă – cu sine, întâi – pentru ascultarea de Dumnezeu, El le ajută și-l biruie pe cel rău. Aceștia se mântuiesc; ceilalți se pierd și merg în vecii vecilor, cu cel de care au ascultat.

IV

1. Atotprezența lui Dumnezeu – de la micro-cosmos la macro-cosmos, de la înainte de a fi lumea până la sfârșitul ei – nu sunt numai propoziții dogmatice. Nu avem cuvinte în vocabularul omenesc care să exprime apropiat atotprezența lui Dumnezeu la toate nivelele existenței. Numai când Dumnezeu va fi totul în toți și în toate (I Corinteni 15,28):

îndumnezeirea prin Har a creației, atunci se va înțelege mai bine atotprezența lui Dumnezeu.

2. Nici atunci nu e panteism, nici pan-enteism. E scoasă definitiv posibilitatea răzvrătirii din creație.

3. Până atunci avem pe Dumnezeu asistând și menținând în existență și finalitate toți atomii și toate celulele existenței. Pe deasupra, îndrumând libertatea spiritului spre destinația sa, gândită de El la creație, dar

4. pe Dumnezeu Îl avem – până atunci – atotprezent și ca judecată. Și ca pe Cel ce ne poate da muncitorilor să ne chinuiască, pentru lipsa noastră de minte.

5. Deci „în El trăim, ne mișcăm și suntem” (Faptele Apostolilor 17,28) sub Har sau sub judecată.

6. Textul din Faptele Apostolilor (9,15-16), prin care Iisus explică lui Saul, scopul arătării Sale și a misiunii ce-i dă să împlinească între oameni.

*

ȘTIM CĂ DE LA DUMNEZEU SUNTEM ȘI LA DUMNEZEU NE ÎNTOARCEM (cf. Ioan 13,3)

Știm că de la Dumnezeu suntem și la Dumnezeu ne întoarcem, dar înainte de întoarcere suntem trimiși pentru probă în lumea aceasta. De asemenea știm că lumea aceasta întreagă, zace în cel viclean, care-i îngăduit să verifice: libertatea noastră, credința și dragostea noastră. Aici se face dovada ai cui fii ne facem: ne confirmăm obârșia divină, ne facem fiii lui Dumnezeu și Îl chemăm „Tatăl nostru”; ne tăgăduim această obârșie, ne înghite lumea aceasta și vicleanul ne face fiii săi, fiii pierzării și la Dumnezeu nu ne mai întoarcem.

Iată situația omului în fața celor două căi. O cale largă, cât fața pământului întreg și altă cale îngustă, cât o punte de lemn peste o apă foarte mare, pe care mai nimeni nu trece.

Pentru această delimitare de căi a venit în lume Dumnezeu Însuși, luând asupră-Și și firea omenească spre a se înțelege cu noi și a ne ajuta întoarcerea – căci aceasta este mântuirea. Înainte de venirea Dumnezeu-Omului pe pământ nu era mântuire. De aceea El ne este și Învățătorul și ajutorul și Calea și Adevărul nostru.

„În nimeni altcineva nu este mântuire decât numai în Iisus Hristos, şi Acesta răstignit” (Faptele Apostolilor 4,12; I Corinteni 2,2)

Iar El ne-a învăţat:

„Cine vrea să fie ucenicul Meu să se lapede de sine, de tot ce are, ba încă şi de viaţa sa; să-şi ia crucea sa, în fiecare zi, şi să-Mi urmeze Mie; căci cine va vrea să-şi cruţe viaţa sa o va pierde, iar cine o va pierde pentru Mine şi pentru Evanghelie o va câştiga” (Luca 9,23-24).

Iar cine îşi va câştiga viaţa în condiţiile lepădării de sine, a luării crucii în fiecare zi, ba şi a morţii vieţii acesteia pământeşti pentru cauza lui Hristos, în schimb viaţă veşnică va afla. „Iar viaţa veşnică aceasta este: să te cunoască pe Tine, singurul adevăratul Dumnezeu şi pe Iisus Hristos pe care L-ai trimis” (Ioan 17,3).

Ucenic e numai cineva care vrea să înveţe o meserie sau o cale şi nu se lasă până nu le învaţă. Unii se lasă de meserie, părându-li-se grea şi nu mai umblă şi după o „viaţă veşnică”, mulţumindu-se cu cea vremelnică şi muritoare. Aceştia nu mai urmează Domnului Hristos, ci lumii acesteia şi momelilor ei. Ei se mulţumesc cu un Iisus Hristos istoric şi cu o hârtie de Botez. Mai departe nu riscă nimic, că-i suferinţă şi risc al raţiunii. Nici aceştia nu se mai întorc Acasă, în Împărăţia lui Dumnezeu.

Examenul de admitere la şcoala Domnului Hristos e această lepădare totală de sine şi pe toată durata vieţii pământeşti. Foarte puţini reuşesc la acest examen. Dar ei „cred” că l-au luat.

*

*   *

IISUS HRISTOS: „CALEA, ADEVĂRUL ȘI VIAȚA” (Ioan 14,6)

„Pildă v-am dat vouă...” Fecioria, sărăcia și ascultarea (cele trei voturi călugărești). Nici una nu e ușoară, după cum le-a dus Iisus în viața și persoana pământească. Mai ales una e aproape de negăsit chiar la călugări: ascultarea până la moarte, cum o avea El. De asemenea e cu totul rarisimă smerenia lui Iisus: „Căutați la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți avea liniștea sufletelor voastre” (Matei 11,29).

Adevărul nu e o abstracțiune, ci e o persoană și anume persoana supremă: Dumnezeu. Satana e minciună și tatăl minciunilor, cu care amăgește oamenii care nu stau și nu trăiesc în Adevăr ci iau minciunile ca „adevăr”. De aci vine că „știința îngâmfă” (I Corinteni 8,1).

Deci câtă vreme știința omenească nu vrea să recunoască un Autor conștient al existenței și al legilor ei, rămâne închisă în neștiință și amăgire. „Știința lui Dumnezeu” (Romani 11,33) e altceva decât „împotrivirile științei (I Timotei 6,20) omenești, care abia descifrează ceva din cea a lui Dumnezeu. „Știința fără conștiință e pierzania sufletului”. „Știința înainte de orice e conștiință.”

Iar Viața, e altceva decât numesc oamenii viață; ei o numesc pe cea a trupurilor și a patimilor. Iar Iisus se referă la o altă viață, viața veșnică, Viața îndumnezeită – adevăratul sens care l-ar avea viața pământească a credincioșilor și prea puțini l-au arătat pe pământ.

Iar smerenia e dar al Duhului Sfânt, dat celor ce cu adevărat s-au lepădat de sine, de iubirea de sine, de primul pui al diavolului – cum zic Părinții. De altfel de aci se despart apele între creștinism și lume, dar nu numai lepădarea de sine, ci și de toată ordinea și dezordinea lumii.

Dar smeriți sunt numai și numai ascultătorii până la moarte. Ceilalți oricâte virtuți ar avea le pot pierde pe toate.

Dumnezeu Duhul Sfânt locuiește și lucrează în sufletul urmașului Domnului Hristos, toate darurile Sale, după puterea și chemarea fiecăruia, ca sens al vieții pe care o duce conștient pe pământ.

Dar nu locuieşte într-un trup supus păcatului, deci stăpânit de Satana.

Duh cu duh se luptă ca să câştige omul, dar omul trebuie să fie conştient de acest război şi ocupaţie.

*

CINE ESTE IISUS ?

- Spre deosebire de toate religiile pământului, Iisus e profeţit cu mii de ani înainte – cu amănunte.

- A spus-o El Însuşi cine este, în trei împrejurări:

1. femeii samarinence, la fântâna lui Iacov (Ioan 4,26).
2. orbului din naştere, care L-a mărturisit prooroc în templul din Ierusalim (Ioan 9,37).
3. ucenicilor înainte de Sfintele Patimi (Ioan 13,19).

Oamenii, cu de la sine putere, n-au putut spune cine e Iisus. Ei şi-au dat părerile lor omeneşti, care n-au putut urca mai mult decât până la profeţi reînviaţi.

Atunci Iisus i-a întrebat pe ei, pe ucenicii care-L cunoşteau mai bine, din faptele şi cuvintele Sale. Nici ei n-au putut răspunde cu de la ei pricepere. Atunci a răspuns Dumnezeu, prin Revelaţie. „Tu eşti Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu !" (Matei 16,16).

Răspunsul care l-au cules ucenicii din popor, se poate lărgi până la zilele noastre. Şi azi zic oamenii despre Iisus, că e ca unul din oamenii mari ai lumii, ca Moise, Rama-Krişna, Buda, Mahomed – unul din Marii Iniţiaţi.

Atâta pot oamenii răspunde. Parcă e un plafon al minţii omeneşti. Deci după oameni, Iisus e un om ca oricare altul.

Răspunsul era necesar, căci de la această poziţie a omului faţă de Iisus atârna mântuirea sau pierzania sa. Anume: Iisus nu e un om ca oricare altul, ci **un Om ca nimeni altul** dintre oameni: un om dublat de Dumnezeu. El era om adevărat şi Dumnezeu adevărat, deodată.

Pe această piatră de temelie se întemeiază tot creştinismul – şi din cauza acestei temelii neobişnuite dăinuieşte fără de sfârşit, Împărăţia veşnică.

Şi ce e creştinismul ?

- A doua creaţie a omului.

Pe butucul sălbăticit al firii omenești, a altoit Dumnezeu o mlădiță nobilă, un om de alt neam decât oamenii pământeni, un om ceresc.

Acesta ni s-a făcut nouă fire nobilă, și, ajutat de concursul libertății și voinței noastre, noi trebuie să dăm roade cerești: felul de a fi, faptele și cuvintele lui Iisus. Cu un cuvânt, prin îmbrăcarea noastră de la Botez și celelalte Sfinte Taine, în Hristos, prin această naștere a noastră din nou, **desăvârșirea** – după care tânjim din străfunduri de ființă – a devenit posibilă.

Dar cum zic: pe mărturisirea dumnezeirii lui Iisus.

Iată cum Nașterea lui Iisus în peșteră se repetă real în fiecare botezat. La sfârșitul istoriei se va întreba câtă asemănare am câștigat cu Iisus, nu cu Moise sau alții din Marii Inițiați.

Această asemănare, care se poate prinde încă din viața aceasta, e uniforma Împărăției viitoare.

*

REVELAȚIA ȘI FERICIRILE APOCALIPSEI

În sufletul omenesc se cerne un străfund de tristețe, după un Paradis pierdut. Se ispitise omul să cunoască, înainte de vreme, binele și răul. Ca urmare se văzu pe sine gol și nu mai văzu pe Dumnezeu. Se trezi îmbrăcat în haine de piele, întemnițat în trup și aruncat din Rai în lumea aceasta.

În urma sa se închiseră ușile și o pază de foc rămase de strajă.

Afară, sufletu-i ajunse pradă amăgirilor, gustă amarul plăcerilor, iluzia bucuriilor, întunecarea cunoașterii. O singură stea luase cu sine de pe cerul Raiului: steaua conștiinței. La lumina ei văzu că viața și-o făcu suferință, când nu și-o făcu de-a dreptul iad. La lumina ei văzu sfârșitul vieții: moartea, Sodoma și potopul, apa și focul plătiră cunoașterea dată de șarpe.

Dincolo de zare, înspre Dumnezeu: întunerec nepătruns.

Și a fost așa vreme-ndelungată, multe mii de ani de-a rândul. Zbuciumarea minții cu întrebări fără răspuns și străfulgerări de-o clipă din cealaltă lume maturizară omul să poată primi adevărul în locul umbrelor.

Acum, făpturi cereşti şi o stea călătoare, neobişnuită, vestiră pământului „Bucurie mare”: Dumnezeu dărui oamenilor, în noaptea Crăciunului, Pacea, sub chipul gingaş al unui Prunc.

I

Veni smerit sub lege, Cel ce, în tunete, dete Legea în Sinai. Dumnezeu-Om veni să stea de vorbă cu oamenii, pe limba lor, şi să răspundă la toate întrebările fundamentale ale sufletului omenesc. Căci setea cunoştinţei şi foamea de adevăr e mai mare în firea omenească, decât setea de apă şi foamea de pâine.

Adevărul este condiţia de echilibru a fiinţei omeneşti. Minciuna sau amăgirea e terenul care fuge de sub picioare, provoacă dezechilibru, căderea şi decăderea, pervertirea spiritului.

Care-i adevărul despre lume şi viaţă, care-i adevărul despre moarte, despre nemurire, care-i adevărul despre o altă lume, despre Dumnezeu chiar, despre om, văzut sub perspectiva zbuciumatei sale istorii – toate acestea nu sunt decât nelinişti şi cutremure de pământ, sub slabele picioare ale minţii omeneşti.

Dar, toate acestea se văd cum sunt, cu adevărat, numai când sunt privite de la Dumnezeu spre lume şi om, iar nu când sunt privite de omul din lume spre lume şi om. O justă şi adevărată concepţie despre lume şi viaţă nu o are decât numai Dumnezeu, ca unul care a creat Universul văzut şi nevăzut, al cărui rezumat – microcosmosul – e omul, după cele două naturi ale sale, văzute şi nevăzute.

În Iisus Hristos, Dumnezeu-Omul, Adevărul se descoperă El Însuşi omului. Cuvântul-λόγοςul, Raţiunea divină, care are atributele Absolutului, Cuvântul care zidi lumea şi pe om, se întrupă în firea omenească: avu loc Revelaţia.

De acum adevărul lucrurilor are garanţie divină. Adevărul nu mai e teorie a cunoştinţei, nici reprezentare sau părere a minţii, nici numai concordanţă a lucrurilor cu intelectul, ci Fiinţă Supremă, Raţiune de existenţă şi de finalitate a lumii şi a omului sub modul eternităţii.

Dar Revelaţia în Iisus Hristos nu înseamnă numai Adevăr; Iisus Hristos veni între oameni Cale spre Dumnezeu şi Viaţă spre viaţă veşnică, sădindu-se ca atare: altoi de om ceresc în adânc de om pământesc, să-l facă şi pe acesta ceresc.

Calea regăsirii Paradisului pierdut, reabilitarea definitivă a firii omeneşti prin Iisus Hristos, are însă mai multe şi importante popasuri.

Mai înainte de toate, semnificaţia Naşterii lui Iisus Hristos în peştera de la Betleem nu rămâne ca simplu fapt istoric, ci are o **continuitate, un continuu prezent**, ca fapt al naşterii Omului ceresc în fiecare botezat. De atunci încoace, **noi** suntem pentru Pruncul Iisus peştera din Betleem, deasupra căreia luceşte steaua conştiinţei.

Deci primul popas, şi cel mai important, al întoarcerii firii omeneşti, de la lume spre Împărăţia lui Dumnezeu, este Taina Botezului. De altfel, însăşi Biserica a rânduit o foarte semnificativă apropiere de timp – câteva zile doar – între Naşterea din Betleem şi Botezul în Iordan. Căci Botezul Domnului institui **pentru om** Taina Botezului, prima treaptă care face posibilă şi pune începutul întoarcerii omului în Paradisul pierdut.

Aci în Iordan, Dumnezeu întrupat strică blestemul morţii, călcă în picioare zapisul lui Satan asupra sufletului oamenilor, de la care vine toată muncirea şi tot iadul în viaţa omenească.

Care este deci, mai amănunţit, semnificaţia acestei re-naşteri de sus ?

Sufletul se încredinţează lui Hristos, Mirelui venit din cer, care aduce omului darul jertfei de răscumpărare. Iar sufletul, mireasa lui Hristos (sufletul, în greceşte e feminin), aduce, la rândul său, legământul renunţării la Satana.

Textul Revelaţiei spune: „De aceea a venit Hristos în trup ca să surpe lucrătura lui Satan" (I Ioan 3,8), în sufletele celor botezaţi. Deci deşi intenţii divine suntem, dar, născându-ne în trup, în planul existenţei reale, ne naştem de fapt în câmpul durerii, în păcat. De aci nu avem nici o ieşire – ca din temniţă – decât numai prin renaşterea în Hristos, cea din apă şi din Duh. De aci începe liberarea fiilor lui Dumnezeu, care cresc şi se întăresc cu Duhul. De la Botez suntem şi fiii lui Dumnezeu.

Strălucirea stelei conştiinţei creşte dacă e urmată toată calea ascetică, despre care nu facem aci decât pomenire în treacăt. Căci păstrarea activă a acestei curăţii în dar, e mult mai uşoară prin practica virtuţii, decât prin lacrimile pocăinţei.

Dar Botezul nu însemnează numai renaştere şi îmbrăcare în Hristos, viaţă după Duh; mai înseamnă şi acceptarea unui greu destin în

lume: jertfă şi moarte după om – omul cel vechi. Însemnează, tot în Botez, trăirea pe viu şi a altor momente ale vieţii lui Iisus.

„Mai am un botez, ca să fiu botezat, şi câtă nerăbdare am, până ce sa va îndeplini." (Luca 12,50).

Acesta era Cel de pe cruce: Jertfa de răscumpărare: moartea Dreptului înaintea lui Dumnezeu în locul morţii păcătosului om, ca acesta să fie iertat. Iar, pe de altă parte, moartea Dreptului schimbă sensul morţii ca pedeapsă a omului pentru păcat, făcându-o de acum, numai moarte a trupului păcatului, eliberând sufletul spre viaţă. Botezul lui Hristos ca jertfă face şi sufletul omenesc capabil de jertfă pentru Dumnezeu. Aceasta începe cu practica, de fiecare zi, a lepădării de sine şi creşte până la totala lepădare de viaţă, dacă împrejurarea o cere.

Biserica face această legătură între înţelesurile celor două Botezuri ale lui Iisus, când, după săvârşirea Botezului prin apă şi prin Duh, dă noului botezat şi prima Împărtăşanie: Jertfa cea de-a pururi.

Sfântul Ioan Gurădeaur, într-o dimineaţă de Paşti „ură de bine noilor botezaţi şi-i îndemnă la luptă spirituală în a cărei arenă, de aci înainte, Hristos va fi cu ei, sau mai exact **în ei**. Pentru aceasta El le dă nu numai nişte arme de luptă, ci o hrană, care este propriul Său Trup şi Sânge".

Şi continuă sfântul Ioan Gurădeaur: „Precum în Egipt sângele preînchipuitor al Mielului alungă pe îngerul nimicitor, tot aşa – şi cu mult mai mult – Sângele lui Hristos, care înroşeşte limba neofiţilor, pune pe fugă pe vrăjmaşul spiritual. Sângele şi apa care au curs pe cruce din coasta Domnului, cea împunsă cu suliţa, este apa Botezului şi sângele Sfintelor Taine. De aci înainte Hristos ne hrăneşte cu propria Sa fiinţă (substanţă), ca o mamă pe noul ei născut."

De acum, dând toată atenţia trezirii metodice a energiilor divine, sădite în suflet, la Botez, trăirea lui Hristos devine realitatea culminantă, la care poate ţinti un om credincios pe pământ.

Cu trupul purificat de patimi, cu raţiunea poleită de Har, cu viaţă renăscută în făptura cea nouă, cea pogorâtă din Cer, înţelesurile lucrurilor iau o altă înfăţişare şi se umplu de un alt sens, metafizic. Aceasta se datoreşte ieşirii raţiunii din labirintul cunoaşterii omeneşti, în lumina Raţiunii Divine a lucrurilor, cu care are de acum contingenţă (atingere) ca fiu al lui Dumnezeu, sau „dumnezeu după dar" (Sfântul Simeon Noul Teolog).

Prin Hristos ne ţesem cu fiinţa Adevărului viu; steaua conştiinţei răsfrânge lumina dumnezeiască şi peste îmbrăcămintea opacă a trupului, cum a făcut întâi cu faţa lui Moise şi cu foarte mulţi încoace. Ne bucurăm, în sfârşit, de „libertatea fiilor lui Dumnezeu”, chiar dacă „lumea” pune împotriviri de moarte Arhidiaconului Ştefan, primului mucenic al evidenţei divine.

Aşa se ajunge, cu iubirea de Dumnezeu, până la lepădarea totală de sine; după cum, invers, cu iubirea de sine se ajunge până la lepădarea totală de Dumnezeu.

II

Întruparea istorică a lui Dumnezeu-Om pe pământ, ca a doua creaţie a omului şi a lumii, a despărţit istoria în două. Până la naşterea lui Iisus e trecutul omului. De la naşterea lui Iisus Hristos sub vreme, până la A Doua Venire, avem prezentul. „Iată Eu cu voi sunt până la sfârşitul veacului” (Matei 18,20). „Eu sunt cu voi” e un continuu prezent cu fiecare credincios care vine în lume şi El îl face liber de lume şi-l curăţeşte de păcat, până la măsurile desăvârşirii. Acest lung prezent dăinuieşte ca eră a noastră, ca eon creştin, până la ultimul credincios posibil în lumea aceasta. Când însă oamenii se vor răscula desăvârşit împotriva lui Dumnezeu, conştient sau inconştient, şi va fi aşa în toată lumea, atunci vine sfârşitul prezentului. Atunci Împărăţia lui Dumnezeu va veni **şi în afară** întru putere şi slavă mare. Atunci se va arăta **şi în afară**, în fiecare, în ce împărăţie a trăit înlăuntrul sufletului său – ceea ce Judecata de pe urmă va consfinţi pentru vecii vecilor.

De la Judecata de pe urmă începe viitorul, care nu va avea sfârşit. Cu alte cuvinte „timp” nu va mai fi, nici îmbătrânire şi moarte, nici zi şi noapte, nici întristare şi suspin (Apocalipsă 10,6; 7,17; 21 şi 22). De toate acestea însă avem parte în prezent, chiar ca şi credincioşi, şi, încă cu atât mai mult, cu cât cele de pe urmă se apropie.

Dar fiindcă nimeni nu ştie „sfârşitul lumii”, fără numai Tatăl, Iisus mai descoperă credincioşilor **încă 7 fericiri**, prin ucenicul Său iubit, Ioan, răpit în Duh şi făcut văzător, mai presus de timp, al celor de pe urmă ale omului, în apocalipticul sfârşit al istoriei.

Ca să deschidem mai bine înţelegerea cuvântului, reamintim că cele 9 fericiri de la Matei privesc oarecum o realizare a chipului şi asemănării în condiţiile unei istorii mai potolite a evenimentelor, a unei

asceze şi mistici mai cumpătate, ca pe timp de pace. Ca exemplificare e de-ajuns să pomenim că, de pildă, fericirea curăţirii inimii de patimi e dată în seama nevoinţelor de bună voie – cât firea omenească e în stare să ducă aceste nevoinţe, iar ce mai lipseşte, în privinţa curăţirii, împlineşte Harul, prin purificarea pasivă, sau îndurată.

Fundalul e cam acelaşi şi în cele 7 fericiri ale Apocalipsului, doar că acestea reflectă intens istoria din afară, mai prezentă, asupra sfinţilor, întrucât semnele lui Antihrist se înteţesc: „Vremea (de pe urmă) este aproape" (Apocalipsă 1,3).

De altfel viziunea apocaliptică a istoriei, de la Luca (21,6-28), **se încheie** cu o frumoasă îmbărbătare: „Iar când vor începe să fie acestea (rele ale istoriei) prindeţi suflet şi ridicaţi capetele voastre, pentru că răscumpărarea voastră s-a apropiat". Pe când Apocalipsul **se deschide** cu prima fericire.

Nu putem ca, de bucuria Naşterii lui Iisus Hristos printre oameni şi în oameni, să nu ne gândim cu mare dragoste şi la toată opera de mântuire a oamenilor, care se desăvârşeşte şi în cele mai apocaliptice file ale istoriei marelui prezent. O lărgire de orizont e o mare bucurie, cum n-o ai decât de pe un vârf de munte. **Apocalipsul e acest vârf vulcanic al istoriei.**

III

Apocalipsul, Descoperirea sau Revelaţia celor de pe urmă, nu poate fi înţeles bine decât dacă ar fi citit în stări sufleteşti identice cu cele în care a fost scris. De aceea Apocalipsul a pricinuit multe rezerve, cu privire la primirea cărţii în canonul Noului Testament – mai ales că vremile de urgie ale primelor veacuri au provocat scrierea multor apocalipse, rămase apocrife. În favoarea Apocalipsului nostru a tras în cumpănă faptul că e singurul care a fost scris de evanghelistul Ioan, pe când era exilat în insula Patmos.

Rar se întâmplă muritori care să fie conştienţi şi activi pe două planuri deodată: şi pe planul real al existenţei, pe care „se scrie", şi pe planul transcendent, al Duhului, unde se desfăşoară înseşi evenimentele, ca previziune a atotştiinţei lui Dumnezeu. Dar, dacă aşa l-a iubit Dumnezeu pe Ioan, i-a făcut cu putinţă o atare strămutare. Deci trebuie subînţeleasă o trăire intensă ca să se poată citi cele scrise jos, în literă

care ucide Duhul, cele scrise sus, în Duh şi jar, care sunt viață, sau reflectă realități mai presus de orice îngrădire sau mărginire.

Ca un slab ajutor pentru înțelegerea deosebirilor de situație, să ne folosim de câteva analogii. Să ne gândim, de pildă, la grozăvia unui război real, trăit din plin şi între filmarea lui, la care asişti, cuminte, pe urmă, într-o sală de spectacole. Atât poate prinde litera pe pământ din ceea ce vede Duhul în starea de cer. O altă analogie spre un alt înțeles: să zicem că cineva învață, citind şi auzind Teologie scrisă, câțiva ani de-a rândul, ca, într-o împrejurare sufletească neobişnuită: **într-o clipită**, **tot** cuprinsul Teologiei să-l vadă şi să-l înțeleagă într-o plinătate de adevăr, de o uluitoare luminozitate, încât ani de zile mai pe urmă să i se pară că n-ar dovedi depănarea **în timp** a unei clipe unice. Oare n-au fost un preludiu pentru însuşirile excepționale ale ucenicului iubit, cuvintele cu care încheie el Evanghelia, că: „dacă s-ar fi scris toate câte a spus şi a făcut Domnul, mi se pare că nici în lumea aceasta n-ar fi încăput cărțile ce s-ar fi scris ?” (Ioan 21,25). Numai trăirea evenimentelor la o mare intensitate sufletească poate da dimensiuni lucrurilor până la obârşia lor, în previziunea infinită a lui Dumnezeu, în planul Providenței. Ar fi deci cu neputință de închipuit ca un ucenic al iubirii, care termină o Evanghelie cu acele cuvinte metaforice, să nu mai aibă nimic de scris... Iată a scris, ridicat deasupra timpului, poate toată istoria viitoare a creştinismului.

A „citit” în stare de extaz cele „scrise” de Providență în Duh; sau: „a văzut” în duh aprins ceea ce literele, jos, au stins. Noi n-avem soarele în original, ci literele soarelui, care nu mai dau nici căldură nici lumină; avem substantivul, nu substanța sa. Cam atâta-i deosebirea între scrisul omului şi scrisul lui Dumnezeu. El însă poate ridica duhul omului să-l facă văzător al evenimentelor în original, cât că acestea sunt previziunile lui Dumnezeu „scrise” în planul Providenței, care încă nu s-au desfăşurat şi în planul istoric.

Originalul e „scris sus”, la o tensiune divină; „jos” se va petrece acțiunea, dar încă nu s-a petrecut, ci se desfăşoară peste fiecare rând de oameni, după gradul de păcat, care se cere ispăşit prin evenimente de o anumită înfricoşare. E o carte învăluită în taină, care nu-şi deschide înțelesul decât numai **după** împlinirea proorocirilor.

Apocalipsul e cea mai înfricoşată carte ce s-a scris vreodată pe pământ. Descrie un continuu de războaie în care se încleştează puteri

infernale peste viața oamenilor. Monștri cu chip de om și oameni cu chip de fiară dezlănțuie stihiile, din care ies asupra lumii. Fiare apocaliptice la care se închină puternicii, îi fac să bea sânge de om, sângele sfinților. Cataclisme geologice, pârjolirea pământului, satanizarea istoriei, năvălirea iadului pe pământ, nu altceva – nici o măsură a urgiei lui Dumnezeu nu stăvilește „puhoaiele desfrâului" (I Petru 4,4) și stricăciunii omenești. Balaurul cel mare, sau Satana, îi ține așa de strâns legați pe oameni de spurcatele păcate, încât aceștia nu se pocăiesc nici în fața cataclismului. Dimpotrivă, hulirea lui Dumnezeu nu mai are margini, ci crește în mai mare măsură decum cresc calamitățile morții.

Ca atare arderea pământului de istov și a tuturor lucrurilor de pe el (II Petru 3,10) rămâne ultima soluție; iar iadul se impune cu necesitate ca singura modalitate de a restabili ordinea divină a lumii – temnița în care să fie închise pentru totdeauna: nebunia, răutatea și păcatul, dimpreună cu toți cei ce le-au iubit pe acestea.

Satana pune grele probleme lui Dumnezeu, în legătură cu omul.

De aci omul nu scapă teafăr decât spălându-și firea în sângele Mielului. Aceasta-i unica soluție insistent arătată de-a lungul Apocalipsului, ca izbăvire de puterile răului. Jertfa Mântuitorului are deci valoare dogmatică în sine, ca act de răscumpărare a omului de sub blestemul morții; iar valoarea antropologică (pentru om), constă în faptul că are putere în cei ce se mântuiesc, să-i antreneze și pe ei în nevoințele lepădării de sine, până la moartea pentru Hristos.

Cuvintele lui Iisus: „dar am un botez, ca să fiu botezat, și câtă nerăbdare am până ce se va împlini" (Luca 12,50), capătă viață și putere și în cei chemați, aleși și credincioși ai Săi. În mod concret: se naște și se botează în noi Iisus Hristos, Omul cel ceresc, Făptura cea nouă. Această putere de sus e capabilă să ne ducă și pe noi, făpturi de jos, până la măsurile lepădării totale de sine: jertfa. De aceea și analizăm mai stăruitor acum sensul celui de al doilea Botez al lui Iisus, Botezul sângelui, pentru că, în împrejurările descrise în Apocalips, numai cei ce-și spală veșmintele lor în sângele Mielului (Apocalipsă 7,14; 22,14) se fericesc și trec în rândul sufletelor, ce se așteaptă unele pe altele sub jertfelnicul lui Dumnezeu, și care numai prin jertfa vieții pentru Iisus se izbăvesc din strâmtoarea cea mare a istoriei. Deci numai această singură moarte pentru Hristos ne strămută la Viață.

În zilele noastre avem toată îndemnarea să ne gândim și în modul acesta la izbăvirea sufletelor noastre, pentru că acum lumea întreagă e înfricoșată de amenințarea declanșării cataclismului atomic. Cu acesta își vor plăti oamenii înșiși, „științific", hulirea lui Dumnezeu.

În aceste împrejurări specific apocaliptice, practica lepădării de afurisita judecare a aproapelui și a blestematei iubiri de sine, ca singurul mod de mântuire, este tocmai elementul specific al călugăriei, numit și mucenia cea de bună voie, cea din ascultarea necondiționată.

Nimeni nu vrea să facă pe alții mucenici pentru Hristos, ci le caută alte pricini. Și iarăși nimeni nu-i pe calea cea bună când se ia de capul lui după ispita muceniei; dar, a te lepăda de sine cu desăvârșire, întru ascultare, pentru darul lui Hristos, e mucenia cea mai bună. Această condiție de mântuire o realizează corect viețuirea de obște în ascultarea necondiționată.

IV

FERICIRILE APOCALIPSULUI

„Fericit cel ce citește și cei ce ascultă cuvintele acestei proorociri și păzesc lucrurile scrise în ea. Căci vremea este aproape." (Apocalipsă 1,3).

Cuvântul „a citi" are, în originalul grecesc un înțeles dinamic: a chema de jos, în sus, la înțelegere. E și explicabil, întrucât cuprinsul cărții e avalanșa unei trăiri a evenimentelor în original, pe viu; dar, scriindu-se jos, cele trăite sus, au ajuns pe seama literei care ucide. Deci citirea plină de înțelegere duce la învierea spiritualității, înmormântată în sicriul literelor. Trebuie deci aci o citire în duh și înțelegere, cum creștea Iisus: în duh și adevăr, ca la 12 ani să poată astupa gura bătrânilor în templul din Ierusalim, când citea și tâlcuia locuri mesianice, spre uimirea tuturor. Dacă am putea citi cum citea Iisus, care se transpunea întru ale Sale și învia înțelesul mesianității Sale și în mintea bătrânilor.

Când citești ceva și înțelegi din plin – de obicei ceva duhovnicesc – parcă te trezești din somn, sau învii din morți. Iar dacă acestei învieri a spiritului – prin înțelegere – i se mai alătură și consonanța deplină a sufletului care „ascultă", adică, dăruindu-se pe sine total cuvântului

duhovnicesc, se alătură şi voinţa, care „păstrează”, „ţine” cele primite, adică îngrijeşte repetând îngrijirea, atunci „temelia odată pusă” (I Corinteni 3,11) – Hristos – duce pe cel ce practică această dezvoltare duhovnicească până la dobândirea desăvârşitului dar: al nemuririi, în „Ierusalimul ceresc” (Galateni 4,26; Apocalipsă 21,2).

„Cuvinte ale proorocirii”,

Sunt înţelepciunile Revelaţiei în Hristos, care, toate, ţintind viitorul, sunt apocaliptice, sunt proorocie.

„Căci vremea este aproape”.

Ceea ce a aruncat o umbră de neîncredere asupra Apocalipsei a fost şi tâlcuirea literală a „timpului” întâlnit în proorocie. Cu această greşeală se discreditează oricine care crede că poate da date şi ani pentru cutare sau cutare împlinire din Apocalips. În textul grecesc nu e cuvântul „Kronos”, vreme, timp, ani – termenul interpretării istorice sau literale, ci alt cuvânt „Kairós” care are înţelesul unui mod duhovnicesc al timpului: clipă a hotărârii, încărcată cu greu destin.

Sunt în viaţa omului „clipe” de acestea pline cu o întreagă istorie viitoare.

Cu Iisus Hristos Împărăţia Cerurilor a coborât „aproape de noi”. Când sufletul credinciosului ajunge conştient de această apropiere, când îşi dă seama că **este chiar în această Împărăţie**, atunci s-a apropiat clipa marilor hotărâri: clipa când, în toată libertatea şi în toate puterile sufletului, ne însuşim destinul mântuirii, care, ştim sigur, că trece prin jertfă.

Fericită clipă a unui fericit destin – rost ultim – finalitate cerească a unei vieţi pământeşti.

*

1. „Fericit este cel ce citeşte şi cei ce ascultă cuvintele proorociei şi păstrează cele scrise în cartea aceasta ! Căci vremea este aproape” (Apocalipsă 1,3).
2. „Şi am auzit un glas din cer zicând: Scrie: Fericiţi cei morţi, cei ce de acum mor întru Domnul !” (Apocalipsă 14,13).
3. „Fericit este cel ce priveghează şi păstrează veşmintele sale, ca să nu umble gol şi să se vadă ruşinea lui” (Apocalipsă 16,15).
4. „Şi mi-a zis: Scrie: Fericiţi cei chemaţi la cina nunţii Mielului !” (Apocalipsă 19,9).

5. „Fericit şi sfânt este cel ce are parte de învierea cea dintâi” (Apocalipsă 20,6).

6. „Fericit cel ce păzeşte cuvintele proorociei acestei cărţi” (Apocalipsă 22,7).

7. „Fericiţi cei ce spală veşmintele lor ca să aibă stăpânire peste pomul vieţii şi prin porţi să intre în cetate” (Apocalipsă 22,14).

*

„DUHUL ESTE CEL CE DĂ VIAȚĂ...”

(Ioan 6,63)

„Duhul este cel ce dă viaţă (veşnică), trupul nu foloseşte la nimic” (Ioan 6,63). Dar totuşi în trup trebuie biruită moartea, prin Cel ce a înviat din morţi.

Sufletul nu se dezvoltă în toată splendoarea obârşiei sale decât în continua luptă cu un neputincios (trupul) şi cu un răzvrătit. Cu biruinţa sufletului, neputinciosul va dobândi învierea, iar răzvrătitul osânda.

Răzvrătitul şi meşterul în contrafaceri „bruiază” şi recepţia Duhului Sfânt – dându-l pe al său „ca atare”; dar numai unde „vasele noastre comunicante” menţin, conştient sau inconştient, strâmbături (ca iubirea foarte secretă de sine – temelie şi unghi de centru imperceptibile de la distanţă şi, cu vremea, capabile de deviaţii totale).

De aceea nu suntem noi „vase de bună treabă” ale Sfântului Duh, care făcea din pescari Apostoli, căci noi nu ne cunoaştem cât suntem de mânaţi şi de complăcuţi în mediocritatea „savantă” a vieţii acesteia.

Practic: nu riscăm viaţa aceasta pentru cealaltă. Nu dăm cioara din mână pentru porumbelul de pe gard, de frică să nu rămânem fără cioară.

Credinţa **este** un risc al raţiunii, dar ea, credinţa, e primul Har al Duhului. Şi cine este în Har nu se mai necăjeşte cu neputinţele nesfârşite ale raţiunii, care-l leagă de gardul lumii fizice – ca singura lume existentă. – Deci am putea da cioara din mână pe Porumbelul de pe gardul dintre lumi.

Duhul e acelaşi, ieri, azi, în veci, ca şi gravitatea, care nici ea nu are formele timpului.

Noi suntem de vină că stăm o viaţă în mediocritatea cunoaşterii de sine şi zăbovim cu integrarea într-un alt mod de existenţă **a acestei** vieţi chiar.

Nu ne cunoaştem şi nu ne ostenim să ne aflăm latenţele, virtualităţile şi nostalgiile noastre paradisiace. Aşteptăm să fim aruncaţi în împrejurări excepţionale, să vedem apărând puteri şi însuşiri care aşteptau în latenţă, dar pe care nimeni n-ar fi crezut că le are.

Când nu mai ai nimic de pierdut, ai totul de câştigat.

Duhul Sfânt însă nu sălăşluieşte în trupul supus păcatului. (Definiţia păcatului explică mai bine acest lucru).

Duhul omului primeşte (cu voia sau cu neştiinţa) şi duhul rău, cu care se face una şi devine fiul celui rău.

Deci nivelele de existenţă se întrepătrund, se cuprind sau se exclud. Pe terenul inimii şi minţii se petrec o mulţime de „lucruri", care exprimă prin cele dinafară cele dinăuntru.

Căci pe Dumnezeu nu-L putem cunoaşte decât prin Duhul lui Dumnezeu, care-L recunoaşte ca Tată al nostru.

Fiii lui Dumnezeu şi fiii diavolului – atârnă de libertatea şi de rezistenţa noastră.

Că de ce e îngăduit şi diavolului să intre în om ?

- Fiindcă darul libertăţii îi permite omului să-l opteze şi pe el, nu numai pe Dumnezeu. Există chiar şi un cult al lui Satan.

Am pierdut sufletul, l-am exilat pe fundul mării intereselor, afacerilor, patimilor, banului şi tuturor idealurilor pământeşti. Cade pradă oricărui atentat al lumii din afară şi tocmai oamenii cei mai înzestraţi sufleteşte sunt cei ce se prăbuşesc mai adânc sub povara, efectul rezonanţei cu care puterea lor spirituală amplifică şi înăspreşte toate emoţiile, deziluziile şi tulburările obişnuite. Iată de ce, oriunde s-a dărâmat un templu, trebuie să se întemeieze un spital de boli nervoase.

Sufletul nu e una cu natura sau sensibilitatea corpului şi a lumii în care se dizolvă el prea adesea, ci e cu totul altceva şi reprezintă o cu totul altă lume.

Nici măcar „armonie" între omul senzual şi cel spiritual nu există şi nici n-a existat vreodată. Un echilibru nu-l poate da între ei decât respectarea ierarhiei, supunerea senzualului în faţa spiritualului, prin acea putere a lui Hristos în suflet, care dezarmează orice obsesie a preocupărilor senzuale, trezind până şi carnea la o astfel de viaţă, încât şi aceasta îşi integrează trebuinţele sale în ansamblul intereselor spiritului.

APROAPELE

1. Domnul Hristos a rezumat Legea și Proorocii în aceste două porunci: în iubirea de Dumnezeu și în iubirea de oameni, zicând: „Iubește pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău; iar a doua poruncă asemenea acesteia este: să iubești pe aproapele tău, ca pe tine însuți” (Marcu 12,30-31).

Și cine e „aproapele”, de asemenea a lămurit: e tot omul și mai ales cel căzut între tâlhari, ba poate cu cât e mai căzut între tâlhari. Iar tâlhari sunt mai ales dracii „tâlharii cei de gând”, cum îi numesc Părinții.

2. La Judecata de pe urmă, cea „înfricoșată”, la care se hotărăște soarta pentru veșnicie a fiecărui om, iarăși suntem aduși de față cu „aproapele”. Cum ne-am purtat cu fiecare om care ne-a fost, în fel și chip „aproapele” nostru, în decursul vieții pământești.

Adică cum ne-am purtat cu oamenii ? – după porunca iubirii de oameni sau după iubirea de sine. Iubirea de sine e altă lege, care nu poate împlini nici iubirea de Dumnezeu, nici iubirea de oameni; aceea e egoismul și „egoismul” e osândit la petrecerea cu diavolii în vecii vecilor.

3. Sfinții Părinți au un cuvânt: „Ai văzut pe fratele tău ? – Ai văzut pe Dumnezeul tău !” (Sfinții Părinți sunt împlinitori ai poruncii lui Dumnezeu și de la Dumnezeu vorbesc ce vorbesc.)

Când trăim zilele noastre pământești conduși de porunca iubirii de Dumnezeu, altfel vedem pe aproapele; îl vedem cu ochiul lui Dumnezeu: nu-l judecăm, nu-l osândim, nu-l blestemăm, nu-l urâm, nu-l despărțim de noi, îl răbdăm, îl așteptăm – mai ales îl înțelegem. Ca să ne putem purta cu el așa, trebuie să știm în mod reflex, adică dintru adânc și mai înainte de orice luare prin surprindere: că el (oricine ar fi el), e – și el – fiu al lui Dumnezeu, și că noi toți suntem frați, fiii Aceluiași Părinte.

Ca adânc hotărâți pentru iubirea de Dumnezeu și de oameni drept linie de conducere a noastră în viață să mai știm și faptul că și aproapele are Botezul, deci are pe Domnul Hristos în tainicul inimii și minții sale. Deci e și fratele un purtător de Hristos – cât că știe și el, sau nu știe acest lucru, dar știi tu. De asemenea știi, și despre tine însuți, că și tu ești un purtător de Dumnezeu. Deci altfel te vei purta și vei vorbi, înaintea lui Dumnezeu, cu aproapele tău.

4. Dar cel mai aproape al nostru e Însuşi Domnul Hristos, pe Care-L avem în noi ca o altă natură – cerească – în care ne-a născut a doua oară – Sfântul Botez – prin care ne-a înfiat şi ne-a făcut şi moştenitori ai Împărăţiei lui Dumnezeu. Căci: Sfântul Botez este desăvârşit. Cât îi suntem de datori ? Datori cu viaţa, cu iubirea, cu moartea chiar, pentru El şi pentru dumnezeiasca Lui iubire de oameni dusă până la Jertfa de pe cruce; dar nu desăvârşeşte pe cel ce nu împlineşte poruncile – şi apoi că petrece cu noi, ajutându-ne, în toate zilele, până la sfârşitul lumii.

5. Avem însă pe unul – nefârtatele – ba chiar mai mulţi, uneori legheoane, care ne pun (piedici) la probă dragostea şi libertatea de orientare a vieţii: trăim adică după lume şi trup, sau ţinem să trăim modul vieţii veşnice încă de pe pământ şi vrem să ne conducem zilele vieţii după altă lege: **a iubirii de sine**, rădăcină a iubirii de slavă în lumea aceasta, a măririi, a stăpânirii peste aproapele, ba chiar şi a duşmăniei asupra lui. Iar „aproapele" e acul de cumpănă care ne arată, la fiecare prilej, spre care împărăţie înclinăm şi al cărui chip, asemănare, întipărim. Acest luptător împotrivă are două ispite cu care vrea să ne biruie şi să ne scoată din calea lui Dumnezeu: ispitele prin plăcere şi ameninţările prin durere. Cu acestea vrea să ne lege de împărăţia lui, întărind iubirea de sine, care e o iubire trupească de sine şi de lume, dar care amândouă, cu lume cu tot, „zac în cel viclean" (I Ioan 5,19), împărăţie care are multe împărăţii... Deci în fiecare zi suntem într-un război nevăzut, prin surprindere !... Şi amănuntele, mărunţişurile, sunt cele ce ne iau prin surprindere. Dar mărunţişurile, care ne iau prin surprindere, au nişte urmări foarte mari: dovedesc apartenenţa noastră la una din cele două împărăţii. Aşadar, ori de câte ori ieşim din mărunţişurile zilei, ascultând de **iubirea de sine**, am ascultat de nefârtatele; şi ori de câte ori le-am rezolvat prin **lepădarea de sine,** am ascultat de Cel ce ne-a cerut lepădarea de sine, condiţie care face loc în noi, **iubirii de Dumnezeu şi de oameni**. Şi – important – de cine am ascultat – luaţi prin surprindere cu neînsemnătatea aparentă a mărunţişurilor – ai aceluia fiu ne facem cu acel prilej. Deci de foarte mare folos ne este să fim înarmaţi cu o foarte mare ATENŢIE: **după care lege** gândim, vorbim şi lucrăm, în convieţuirea cu oamenii şi cu întâmplările. Nu putem prevedea felurimea „aproapelui", nici a împrejurărilor; dar legile de comportare ale noastre, nu sunt decât două

şi le-am putea avea **în reflexul minţii şi al inimii** noastre, oricât de fulgerătoare ar fi surprinderile amănuntelor. Iar conştiinţa atotprezenţei Domnului Hristos, din rugăciunea neîncetată, nu poate fi luată de iuţeala nici unei surprinderi, niciodată.

6. După ce „nefârtatele” şi-a asigurat **iubirea de sine în ascultătorii săi**, de aci decurg toate patimile răutăţii în modul cel mai logic cu putinţă. Practic sporirea răutăţilor tot prin mijlocirea „aproapelui” se întăreşte. Iată ce se petrece în nevăzutul oamenilor, în spatele, în ascunsul vederii lor. Iubirea de sine e un paravan în dosul căruia operează viclenii: gândurile, vorbele şi faptele fratelui contra fratelui, aprinzându-i pe amândoi în contradictoriu până la vrăjmăşie şi bătaie la sânge, pentru te miri ce nimicuri. Ei nu-l văd, nici nu-l simt cum îi hipnotizează din umbră, ei crezându-se foarte treji şi având fiecare „perfectă dreptate”.

Iată scoasă din luptă legea lui Dumnezeu a iubirii de Dumnezeu şi de oameni; cu prilejul unui nimica toată s-a ajuns chiar la uciderea aproapelui, căci ura aşa e calificată: ucidere de om. Privirea pătimaşă a ochilor, cădere în curvie şi aşa mai departe, după Predica de pe munte.

Iată cum Satana biruie pe Dumnezeu în războiul nevăzut, ivit prin *surprindere pe terenul minţii şi inimii omeneşti, cu prilejul unui fleac de* nimica – dacă nici unul din doi nu-şi aduce aminte (- „uitarea”, „uriaşul vicleanului”) că o luptă pe viaţă şi pe moarte sunt toate zilele vieţii noastre pe pământ. Căci toate biruinţele iubirii de sine sunt moarte şi împărăţie a morţii; şi toţi iubitorii de sine sunt nişte morţi care „cred” că-s vii.

7. Războiul nu e suprimat pentru că numai aşa avem prilejul să creştem de la chip la asemănare, biruind pe vicleanul cu ascultarea de Domnul nostru Iisus Hristos, precum ne-a învăţat în Predica de pe munte (Matei cap. 5, 6 şi 7) şi cum ne-a înzestrat prin Botez.

A mai rămas de lămurit însă care-i „Aproapele” acela: sărac, bolnav, străin, gol, în temniţă; pe care „nu l-am văzut” ca atare, ca să-L ajutăm ?... .

De cumva principiul nostru de viaţă – linia după care ne conducem – e **iubirea de sine**, bineînţeles că un aşa aproape nu întâlnim, ne este străin. Lovit cu înjurături, deşi pomenit cu numele, nu ne doare mare lucru, e atacat de tâlhari şi trecem pe alături. Cauza dreaptă a unui semen de-al nostru, dacă e călcată în picioare şi-i scos el

vinovat, dreptatea e băgată în temniță și noi am tăcut, ba mai și zicem: „că dacă rânduielile-s răsturnate ce mai poate să facă dreptul ?" „aproapele" e în temnița din noi și noi nu-l cercetăm ș.a.m.d.

Iubirea de sine nu ne lasă să ne expunem sau să ieșim din compromisuri pentru cauza lui Hristos în lume, îl vindem stăpânirii și-l dăm legat morții, ca să trăim noi viața cea moartă a înșelăciunii veacului acesta. Iată o rugăciune se adresează: „Cela ce întru sfinți Te odihnești" – că în netrebnici cumplit Te chinuiești, în agonie petrecând până la sfârșitul veacului acestuia, dar vom da seama...

8. Iată de ce Domnul nostru Iisus Hristos, ca să strice meșteșugirile diavolului asupra omului, a cerut ucenicilor săi și tuturor ucenicilor de peste veacuri: **lepădarea de sine** și luarea crucii – porunca morții – precum El Însuși a luat-o, dându-ne pildă de urmat. Căci moarte ne este lepădarea de sine, tăierea voii, ascultarea necondiționată, luarea crucii în fiecare zi: ocara, foamea, lipsurile, boala, înstrăinarea, nedreptatea, neapărarea, neputința, prigoana, primejdia între frați mincinoși, ba chiar vânzarea și temnița. Prin acestea se dovedește viața cea după Dumnezeu și a morții omorâre.

*

ASCULTAREA ȘI TĂIEREA VOII

...Și de ce „ascultarea" e recunoscută de toți și de toate cărțile drept cea mai grea făgăduință, și cea mai greu de împlinit ?

- E cea mai grea pentru că e una din cele trei condiții ale desăvârșirii, prima condiție de urmare a Domnului Hristos.

„Cine vrea să vie după Mine, să se lapede de sine, să-și ia crucea sa, în fiecare zi, și să-Mi urmeze Mie." „Iar cine nu se leapădă de sine și de tot ce are, ba încă și de viața sa, nu poate să fie ucenicul Meu." (Luca 9,23; 14,26-27 și 33).

Condiția aceasta a unei noi vieți, adusă de Domnul Hristos pe pământ, nu e înțeleasă bine de noi pământenii și ca urmare nici realizată în toată adâncimea, frumusețea și valoarea ei.

Noi suntem, prin născare și alt om, omul cel vechi, omul lipit prin cleiul simțurilor de fața trecătoare a lumii acesteia – ceea ce a dus la toate patimile și lanțurile care ne strâng și ne îngustează orizontul minții la „acum și aici" – ca și cum modul acesta de viață ar fi toată

dimensiunea noastră: „– să ne fie nouă «bine» pe pământ”... „munte” de prostie, bun de aruncat în mare.

Omul nostru vechi refuză din capul locului această dezlipire, refuză condiția urmării lui Hristos. Noi, în prostia noastră, refuzăm omul cel nou, cel coborât din cer în persoana ceresc-pământească a lui Iisus Hristos. Mântuirea noastră e imposibilă fără o naștere din nou, care e Taina Sfântului Botez. Toți avem Sfântul Botez, dar nu știm mai nimic despre el, nu ne-a devenit conștient și putere cu care să ne biruim vechitura noastră și lumea din noi. Noi avem numai hârtia de Botez; (dar viața așteaptă) convertirea noastră, însă nu mai vine, fiindcă noi nu ne putem lepăda de „noi”, în condițiile lumii acesteia. Nu putem, cu puteri proprii, să „tăiem” de la noi egoismul, părerea de sine, dorința de slavă și tot desfrâul deșertăciunilor.

„**Fără Mine nu puteți face nimic**” (Ioan 15,5) – în această privință.

Avem mintea înlănțuită de logica de fier a lumii acesteia din care nu ne putem scoate. Dar ceea ce la om e cu neputință, e cu putință la Dumnezeu. El, Cel în care ne-am îmbrăcat la Botez, ne convertește la o nouă minte – „înnoirea minții” (Romani 12,2) – și darurile Botezului încep să se dezvolte cu putere. El, Hristos, Cel de după Înviere, Căruia I S-a dat toată puterea în cer și pe pământ și I se pleacă și tot genunchiul și al celor de desubt, El e „sabia” care taie toate mlădițele sălbatice ale omului nostru vechi, ca toată seva vieții noastre să crească înspre omul nostru cel ceresc, de la chip spre asemănare. Darurile Sfântului Duh se aprind și cuprind ființa noastră. Acesta este focul adus din cer, de care zicea Iisus înainte de jertfa Sa, că „foc am venit să azvârl pe pământ, și cât aș vrea ca acum să fie aprins în lume” (Luca 12,49). Dar după Înviere l-a azvârlit în lume în ziua Pogorârii Sfântului Duh, ziua întemeierii Bisericii și a instituirii Sfintelor ei Taine, printre care Botezul.

Deci sabia și focul.

Făptura cea nouă cu înnoirea minții, care nu se mai teme de lume, de logica cruțării și menajării de sine, de nici o sabie pământească – nu se mai teme de moarte.

„Sabia” a „tăiat” mlădițele sălbatice, „focul” a tămăduit firea de frică – nemurirea a devenit mai evidentă ca moartea. Moartea pentru

cauza lui Hristos a devenit fericirea intrării în Împărăția cerurilor. Și nu este fericire mai evidentă ca martiriul.

În slujba Botezului avem nucleul acestei evidențe, în cele trei scufundări și ridicări din apă, a morții Domnului Hristos, a celor trei zile în mormânt și a Învierii Sale. Dar acest nucleu trebuie să crească, să se dezvolte, să devie conștient și nebiruită putere în creștin și în lume.

A nu te mai teme de „cei ce ucid trupul și mai mult nu pot să facă nimic"(Luca 12,4), nu mai e o problemă.

Suntem deci antrenați într-o nouă cunoaștere a condiției umane.

E „știința mântuirii..." (Luca 1,77), știința îndumnezeirii omului.

Dar până acolo e o **cale** „și Eu sunt Calea..." care trebuie cunoscută și mers cu bună grijă și dreaptă socoteală pe ea, din aproape în aproape, în fiecare zi, cu fiecare amănunt în aparență neînsemnat, dar făcându-ne deprinderea celei de a doua natură, din lepădarea de sinea noastră cea veche și mărginită în toate chipurile.

Iată la ce valoare se ridică mărunțișurile noastre de toate zilele, în care mai marele mânăstirii ne „taie voia", care, lăsată în firea ei, a omului vechi, numai vrajbă face, îndărătnicii, cârteală, dezbinări și pierderea căii către mântuire.

Îți trebuie o minte nouă, mai presus de firea lucrurilor din lumea aceasta, ca să poți „intra prin poarta cea strâmtă, căci mulți vor căuta să intre și nu vor izbuti"(Luca 13,24).

Nu trebuie să te împotrivești sau să cârtești împotriva **tăierii** lăstarilor tăi sălbatici, căci altfel omul tău cel nou, cel după chipul lui Hristos, nu prinde realitate și putere în tine, asupra răului.

Răspunzătorii noștri urmăresc această creștere a noastră, a omului celui nou, cel pogorât din cer și dat nouă în dar și la putința priceperii noastre, către cealaltă fire, veșnică, a noastră.

Și vine puterea vicleană să-ți zică în minte că mai marele n-are dreptate când îți spune să răsădești varza cu frunza în pământ și cu rădăcina în sus. Dar puterea lui Dumnezeu a făcut ca ascultarea ucenicului să vadă darul neașteptat al ascultării: că ascultând de stareț, de Dumnezeu asculți. Știința ta pune hotare omenești puterii lui Dumnezeu și așa crește o mlădiță sălbatică a firii tale vechi, pe care Dumnezeu o taie, prin „tăierea voii".

Lepădarea de sine e egală cu tăierea voii.

Cu aceasta se taie dintr-o obşte ascultarea protivnică, orice zâzanie, orice cârtire, nemulțumire, ceartă şi nemernicie. Prostia, unde este, se vede prostie şi ascultarea de cel viclean, lepădarea ascultării de Domnul nostru Iisus Hristos şi alunecarea din Cale; toate acestea ne dovedesc creştini netrebnici şi călugări de uniformă.

*

Sfântul apostol Iacov face o analiză modernă a acestor rele:

„De unde vin războaiele şi de unde certurile dintre voi ? Nu oare de aci: din poftele voastre care se luptă în mădularele voastre ? Poftiți şi nu aveți, ucideți şi pizmuiți şi nu puteți să dobândiți; vă sfădiți şi vă războiți. Şi nu aveți, pentru că nu cereți. Cereți şi nu primiți, pentru că cereți rău, cu gând să risipiți pe plăcerile voastre...” (Iacov 4,1-3).

Ce e „modern” în această analiză ? Mai întâi teologic. Omul modern, din punct de vedere structuralist, e om vechi, foarte vechi. În el mintea, rațiunea, e total supusă simțurilor în loc să fie invers. Poftele lui iraționale încovoaie mintea în serviciul lor şi al justificării lor. De aci conflictul între generații şi conflictele sociale. Asta-i structura omului căzut în păcat. Mintea nu mai vede mai departe, nu mai vede prin lucruri, ci numai lucrurile şi interesele – pragmatismul.

Iar antropologic, analiza corespunde rebeliunii instinctelor refulate, ca de pildă într-o mânăstire, unde sunt încercuite cele trei instincte fundamentale ale omului vechi. Aceasta se datoreşte şi faptului că Omul cel nou e aproape necunoscut. Disciplina a devenit exterioară şi ca fără fond şi „justificare”. Dar instinctele n-au murit, ci se asociază şi măresc presiunea – şi pot rupe zăgazul rânduielii. Acestea pot face calea „anacronică” şi degradarea nu mai are margini.

Instinctele refulate răbufnesc în alte energii negative în care se compensează şi-s – chipurile – aprobate de rațiune: slavă deşartă, autoritate, mărire şi laudă de la oameni. Rareori se convertesc în valori de cultură. Avem acum un exemplu negativ al ştiinței, care s-a întors împotriva omului la nivel de apocalips.

Noi nu suntem ucigaşii trupului, ci ucigaşii patimilor. (Pateric, avva Pimen 183).

Răscruce de drumuri:

Pe calea IUBIRII DE SINE ajungi până la lepădarea de Dumnezeu;

Pe calea IUBIRII DE DUMNEZEU ajungi până la lepădarea de sine. (după fericitul Augustin n.n.)

*

ÎNTRE DOUĂ CONVINGERI

Oamenii pot trăi, uneori fără pâine, dar nu pot trăi fără convingeri; sau: nu pot trăi multă vreme fără o convingere. Niciodată, de când se ştie ceva despre om, oamenii n-au linişte până n-au ajuns la o convingere – una sau alta – despre lume şi viaţă, despre om şi Dumnezeu.

Trebuinţa aceasta a sufletului e sădită în firea sa deodată cu obârşiile sale. De aceea primele convingeri ale oamenilor au fost cele descoperite în religiile străvechi. **Cineva** le-a dezlegat toate întrebările mai de seamă ale sufletului; aşa că ideea de Dumnezeu e una din cele mai străvechi cunoştinţe ale omului pe pământ: e contemporană cu primul suflet omenesc.

Cu vremea însă, oamenii nu s-au mai mulţumit numai cu răspunsurile, de-a gata, ale religiilor – nu s-au mai mulţumit cu credinţa – de aceea au căutat cu mintea **lor** alte răspunsuri. Aşa s-a născut ştiinţa omenească şi credinţa în ea.

Religia dă răspunsuri pe care omul nu le poate controla ci numai crede, pe câtă vreme cunoştinţele omeneşti, toate se pot controla. Cunoştinţele omeneşti dau o siguranţă imediată, pot fi cuprinse de minte – ceea ce nu se poate spune despre adevărurile religiei.

Dar, oamenii nu au toţi linişte, nici atunci când li se contrazic convingerile. Acesta e cazul şi între creştini şi comunişti.

1

Ce este Creştinismul ?

Creştinismul este religia întemeiată de Iisus Hristos, în care Dumnezeu S-a descoperit deplin oamenilor, i-a învăţat tot ce avea de învăţat şi i-a întărit cu puteri noi de viaţă. De aceea s-a spus despre Creştinism că este a doua creaţie a lumii. Abia în Creştinism avem

forma desăvârşită a religiei, fiindcă acesta nu e întemeiat de vreun profet, ci de Însuşi Dumnezeu, Întrupat într-un Om adevărat: pentru noi oamenii S-a făcut Om.

Pentru creştini nu mai are nici un rost discuția despre existența lui Dumnezeu, de vreme ce avem existența istorică a lui Iisus Hristos, ale Cărui învățături şi fapte mărturisesc singure dumnezeirea Sa.

Învierea lui Iisus Hristos din morți e dovada definitivă a divinității Sale. În fața Învierii pălesc toate puterile minții omeneşti, care i-ar sta împotrivă; dar a luminat cu față de îngeri, pe aceia care au mărturisit-o ca pe cel mai sigur adevăr dintre adevăruri.

Adevărul existenței lui Dumnezeu – pentru creştini – **e de aşa natură că cuprinde întreaga noastră ființă, şi, de altfel, numai cu întreaga ființă se şi poate dovedi**: – puțin cu mintea, ceva cu inima, întrucâtva cu voința, mai mult cu viața şi cu faptele şi întru totul la proba vieții cu moartea. De aceea numai singură religia creştină are mucenici, aceşti oameni minunați, care au pus viața lor argument pentru Dumnezeu. Răbdarea mai presus de fire a chinurilor, ținuta lor sufletească luminoasă, a şi fost, pentru foarte mulți păgâni ce-i chinuiau înfricoşat, dovada hotărâtoare care-i făcea şi pe ei mărturisitori şi mucenici ai lui Hristos-Dumnezeu.

Genul acesta nou de dovedire a existenței lui Dumnezeu, a început sub brațele Crucii cu sutaşul roman, cel care a împuns coasta Domnului. Al doilea e martiriul Sfântului Ştefan, primul mucenic, care arunca pe Saul, cel ce-i păzea hainele, în cele mai de pe urmă frământări cu divinitatea lui Iisus.

Pe scurt: noi mărturisim, afirmăm, punem mărturie toată ființa noastră pentru un **Dumnezeu cunoscut**, verificat de 2000 de ani şi din ale Cărui cuvinte, niciunul nu s-a dovedit mincinos, chiar dacă nevrednicia creştinilor a fost, uneori, mare, de-a lungul veacurilor.

2

Dar religia nu înseamnă numai legătura omului cu Dumnezeu, ci şi o nouă legătură a oamenilor întreolaltă. Religia are şi un aspect social. Iată descris acest aspect social al Creştinismului primar, în Faptele Apostolilor: „O singură inimă şi un singur suflet era în mulțimea celor ce credeau şi nici unul nu zicea că din averea sa e ceva al său, ci totul le

era de obşte. Şi nimeni nu era între ei lipsit, fiindcă toţi câţi stăpâneau ţarini sau case, le vindeau şi aduceau preţul celor vândute şi-l puneau la picioarele apostolilor. Şi se împărţea fiecăruia, după cum avea fiecare trebuinţă" (Faptele Apostolilor 4,32-35).

Iată prima societate comunistă, ale cărei urme se mai păstrează până în zilele noastre, doar prin mânăstiri. Aceasta a fost faza revoluţionară a Creştinismului. Bogaţii s-au cutremurat, puternicii s-au îngrozit, sclavii au aflat că şi ei sunt oameni, femeia e ridicată la cinste egală cu bărbatul, în Hristos nu mai e nici iudeu, nici elin, nici sclav nici stăpân, ci toţi sunt una. De aceea toate urgiile s-au dezlănţuit asupra Creştinismului.

Dacă pe plan spiritual Creştinismul însemnează o renaştere a omului, pe plan social a însemnat o revoluţie fără precedent în istorie: revoluţie fără vărsare de sânge şi care se întindea cu atât mai tare, cu cât sângele creştinilor era mai tare vărsat de protivnicii lui Hristos.

3

Ce este comunismul ?

Comunismul e o doctrină politică revoluţionară. Are şi el rădăcini destul de vechi în istoria omului. A fost gândit de Platon şi încercat de Spartacus. Ivirea comunismului e legată de nedreptăţile şi inegalităţile dintre oameni, de exploatarea muncii, de tirania bogaţilor şi a stăpânitorilor, cu un cuvânt e stârnit de toate păcatele care aduc nefericirea între oameni, dintre care cel mai greu păcat e războiul.

Răsturnarea violentă a acestor stări rele de lucruri trebuie făcută prin mobilizarea tuturor asupriţilor şi lipsiţilor din lumea întreagă. Dreptatea şi pacea definitivă între oameni nu poate veni decât în ceasul când, proletarii din toate ţările sunt de aşa fel uniţi şi organizaţi, încât la o comandă dată se ridică toţi în vifor de revoluţie şi răstoarnă cu forţa, cu vărsare de sânge, orice stăpânire asupritoare a oamenilor şi putrezită de păcate. Revoluţia răstoarnă şi şterge pomenirea tuturor, stăpânirile învechite de pretutindeni şi instaurează dictatura proletariatului, una şi aceeaşi în lumea întreagă. Atunci se pune capăt pentru totdeauna războaielor, se instaurează o dictatură a păcii şi o nouă eră începe în istoria omenirii.

Societate comunistă însemnează: traiul în comun al oamenilor, proprietatea comună a mijloacelor de trai şi a uneltelor, stingerea

deosebirilor de clase sociale, a deosebirilor de neamuri, de rase omenești sau de credințe religioase. Când ținta aceasta va fi aleasă peste toată lumea, fericirea oamenilor este asigurată: **fiecare om primește din bunurile pământești după trebuință**. Aceasta-i **faza comunistă** a societății, faza victoriei finale.

Până atunci însă, comunismul nu se poate consolida ca atare, ci trece prin **faza socialistă**, adică o fază de oarecari restricții în privința repartizării bunurilor de consumație, fază **în care fiecare primește bunuri numai în proporție cu munca pe care o face**.

Astăzi avem faza socialistă peste a cincea parte a pământului. Dar nu se poate trece la faza comunistă consolidată, câtă vreme în afara țărilor socialiste sunt alte forme de guvernământ. Toate trebuie să cadă și atunci cade și războiul, care cheltuiește imens din bunurile sociale, și, de atunci încolo vor rămâne libere să stingă definitiv mizeria dintre oameni.

Deci toată strădania comuniștilor e concentrată la îmbunătățirea vieții acesteia pământești, la care se reduce totul și în afară de care, nu mai există nimic.

Religia e un lucru învechit, o superstiție, de care omul trebuie să scape, ajutat de luminile științei materialiste. Știința nu întâlnește nicăieri pe Dumnezeu, Dumnezeu nu există. Omului trebuie să-i treacă de obârșia lui divină și să priceapă că nu-i decât urmașul maimuței și să nu-și mai bată capul cu visuri mai presus de lumea aceasta – singura reală – că după moarte nu mai există nimic. Ba din contră, trebuie să priceapă că Dumnezeu e o scorneală a bogaților cu care au speriat săracii, ca să le exploateze munca, iar cu religia și Biserica le-au amețit mintea și le-au tocit simțul de revoltă.

Iată o convingere cu martirii ei.

4

E limpede că între Creștinism și comunism e o profundă neliniște. Iisus Hristos e pus spre căderea și ridicarea multora, nu numai în Israel, ci în lumea întreagă. Au trecut 2000 de ani de când numele Lui s-a vestit la toate neamurile, începând „cu îndrăzneală” din Ierusalim.

Dacă primii creștini au realizat în mic societatea comunistă – desființând proprietatea particulară și dând fiecăruia după trebuință, și dacă toți creștinii au trăit întreolaltă egalitatea de fiii aceluiași Tată, fără

vreo deosebire de neam, de clasă socială – această societate a răsărit de la sine, nesilit, în numele iubirii, care a ars gardurile dinafară dintre oameni şi egoismul dinăuntru.

Dacă astăzi Dumnezeu e tăgăduit de comunişti, vina o poartă creştinii a căror viaţă nu prea dovedeşte existenţa lui Dumnezeu. Din înmulţirea fărădelegilor dragostea multora s-a răcit şi fărădelegile stârnesc mânia mulţimilor, care e, la urma urmelor, mânia lui Dumnezeu.

Mânia comunistă pe toate aşezămintele sociale învechite (şi Biserica a devenit uneori şi pe-alocurea, aşezământ social), poate deschide focul curăţitor şi asupra Bisericii lui Hristos, asupra creştinilor. Necredinţa comunistă nu e numai o atitudine negativă faţă de Dumnezeu, ci şi o puternică energie agresivă. Dacă comuniştii în faza socialistă nu au nici un interes să lichideze cu creştinismul, şi în general cu religiile, o fac din punct de vedere tactic, ca să nu-şi mărească împotrivirile în lagărul advers pe care-l au de cucerit.

Situaţia actuală a religiilor (cărora le cam slăbeşte prestigiul pentru mulţimea lor şi a fărâmiţării lor în confesiuni şi secte) în lagărul ţărilor de democraţie populară, precum şi în U.R.S.S., patria socialismului, este următoarea: toate sunt mobilizate în apărarea păcii şi a construirii socialismului – fapt care nu contravine nici unei religii.

Art. 124 din Constituţia Statului Sovietic spune: „În scopul de-a asigura cetăţenilor libertatea de conştiinţă, Biserica în U.R.S.S. este despărţită de Stat şi Şcoala de Biserică. Libertatea de manifestare a cultelor religioase şi libertatea de propagandă anti-religioasă este recunoscută tuturor cetăţenilor”. De fapt asta şi este libertatea religioasă, când tot aşa de liberă e şi poziţia contrară ei.

Art. 27 (84) din Constituţia R.P.R. sună: „Libertatea conştiinţei şi libertatea religioasă sunt garantate de Stat. Cultele religioase sunt libere să se organizeze şi pot funcţiona liber, dacă ritualul şi practica lor nu sunt contrare Constituţiei, securităţii publice şi bunelor moravuri. Biserica Ortodoxă Română este autocefală şi unitară în organizarea ei”.

Întrucât oamenii sunt deodată şi cetăţeni ai Statului, iar cu sufletul şi fii ai Bisericii, fiii Împărăţiei ce va să vie, ca atare, între Stat şi Biserică pot fi una sau alta din aceste trei situaţii:

1. Biserica poate avea un regim de libertate;
2. Biserica poate fi socotită instituţie socială tolerată (îngăduită);

3. Biserica poate fi persecutată.

Biserica poate totuşi dăinui, după împrejurări, sub oricare din aceste regimuri. Dacă Biserica e liberă, credincioşii ei trebuie, ca cetăţeni, să dea ascultare stăpânirii. Dacă Biserica e tolerată, ea nu trebuie să scoată nimic din învăţătura sa şi din aşezămintele ei de temelie. Dacă Biserica e persecutată, credincioşii ei n-au dreptul să se revolte împotriva stăpânirii.

În toate aceste cazuri, autoritatea Bisericii e numai spirituală. Capii Bisericii n-au nici o putere în treburile publice. Ca atare cârmuirea spirituală nu trebuie să recurgă niciodată la constrângere, la vicleşuguri sau la violenţă, nici împotriva particularilor, nici împotriva stăpânirilor.

Îndreptarul apostolic în această privinţă, adică a ţinutei sufleteşti a creştinului faţă de o stăpânire – fie ea şi vrăjmaşă Creştinismului – e dată de sfântul Pavel, fraţilor din Roma, de pe vremea stăpânirii lui Nero: „Orice suflet să se supună înaltelor stăpâniri, căci nu este stăpânire fără numai de la Dumnezeu; iar cele ce sunt, de Dumnezeu sunt rânduite. Pentru aceea, cine se împotriveşte stăpânirii, rânduielii lui Dumnezeu se împotriveşte; iar cei ce se împotrivesc rânduielii lui Dumnezeu, singuri îşi atrag osânda. Dregătorii nu sunt de temut pentru cei ce fac fapte bune, ci pentru cei ce fac rele. Voieşti să nu-ţi fie frică de stăpânire ? Fă binele şi vei avea laudă de la ea ! ... Trebuie să vă supuneţi (stăpânirii) nu numai de frica pedepsei, ci din îndemnul conştiinţei. Că pentru aceasta şi dajdie plătiţi; că slujitori sunt ai lui Dumnezeu, spre aceasta îndeletnicindu-se.” (Romani 13,1-5).

Şi până unde merge ascultarea de stăpânire ? Merge întru toate lucrurile care le cere, afară de lepădarea credinţei. Când stăpânirea ar cere ceva contrar vreunui cuvânt al lui Dumnezeu, avem îndreptar sfatul sfântul Apostol Petru: „că trebuie să ascultăm mai mult de Dumnezeu decât de oameni” (Fapte 4,19; 5,29).

Autoritatea de Stat e de obârşie divină, iar creştinul nu are căderea de-a o discuta sau iscodi. Faptul că stăpânirea există, îl obligă în conştiinţă să o asculte. O stăpânire tirană tot de Dumnezeu e adusă la conducere; iar creştinul o vede ca pedeapsă dumnezeiască pentru păcatele poporului, sau ale conducătorilor peste care vine. Unul din învăţătorii Bisericii are cuvântul acesta: **„Cel ce dete Imperiul creştinului Constantin, Acelaşi îl dete şi lui Iulian Apostatul”** (Fericitul Augustin, *De Civitate Dei* 5,21).

Deci stăpânirea comunistă e de Dumnezeu adusă să stăpânească lumea; iar noi o ascultăm şi suntem corecţi cu ea, în conştiinţă, tocmai din cauza credinţei noastre în Dumnezeu.

5

Cele două convingeri însă sunt în cea mai ascuţită contrazicere. În faza socialistă contrazicerea e în repaos; dar e imposibil ca secerea odată aruncată pe pământ (Apocalipsă 14,16) să nu secere ţarina aceasta, adică lumea.

Această lucrare de sfârşit de veac poate să aibe loc a doua zi după instaurarea dictaturii comuniste în lumea întreagă. Nu se poate ca o revoluţie socială de aşa proporţii să nu aibă de făcut şi cel mai aspru examen creştinilor.

Noi însă „ştim cui credem" (II Timotei 1,12) şi până la examen ne folosim, ca de-un răgaz, de libertatea religioasă, garantată de Constituţia Ţării, care, prin chiar aceasta, închide orice discuţie între creştini şi comunişti, pe tema credinţei.

Ne respectăm convingerile.

De ajutor e bine de ştiut şi comportamentul creştinilor din veacurile primare faţă de stăpânirile vremilor lor.

Creştinii, în decursul istoriei, n-au atacat niciodată stăpânirea în nici un fel, pe nici o temă. Creştinii au mărturisit numai că-s creştini şi că Iisus Hristos este Dumnezeu.

Toate nedreptăţile şi fărădelegile, ba şi catastrofele naturii au fost aruncate în capul lor şi pe toate pricinile se auzea: „Creştinii la lei !" – creştinii n-au încetat de-a se ruga pentru stăpânire, de-a ierta pe cei ce-i omorau în tot felul şi de-a se ruga pentru ei.

N-au provocat şi nu s-au expus niciodată muceniciei, fiindcă totdeauna au privit mucenia ca pe un dar deosebit de la Dumnezeu, care, El Îşi alege prin cine să Se afirme pe Sine lumii. Până şi copiii preţuiau mucenia. De aceea nicăieri, nici un blestem, nici o revoltă. Au fost şi creştini mai slabi de înger care s-au lepădat de Hristos, de groaza chinurilor sau de slăbiciunea credinţei. Pe aceştia cu greu i-a mai primit Biserica între fiii săi.

Examenele venite din vreme în vreme asupra creştinilor regenera Creştinismul. Creştinismul nu e numai o învăţătură sau numai o religie – legătură cu Dumnezeu de departe –, ci este o trăire nemijlocită a lui

Dumnezeu, a lui Iisus Hristos, o trăire a Duhului Sfânt. Când creştinul e pus la probele muceniei, îndată simte că nu e singur, şi, adeseori, în loc de dureri, are bucuria negrăită a sfintei prezențe a lui Dumnezeu.

Ce-i mai trebuie atunci creştinului trup, ranguri, viața aceasta, ce-l mai poate despărți de dragostea lui Hristos ? (Romani 8,35). Moartea nu-l desparte, ci-l uneşte Vieții celei veşnice a lui Dumnezeu. Încercările se prefac în binecuvântare, ucigaşii îi sunt binefăcători. Asemănarea cu Iisus țâşneşte din străfunduri de ființă.

Necredincioşii nu-L pot stinge din conştiința oamenilor, fiindcă Dumnezeu e de-aşa natură că, tocmai atunci când cineva ar vrea să-L stingă, mai tare se aprinde în sufletele oamenilor. Mucenicii sunt argumentele existenței lui Dumnezeu. Iată unul din sensurile vieții.

6

Religia creştină mereu e pusă într-o cumpănă de umilire cu impresionantele realizări omeneşti, cu dezvoltarea fără precedent a ştiințelor, ca una ce şi-a trăit traiul şi groparii o aşteaptă. E drept că religia nu e ceva cu care să te slăveşti în deşert. Noi creştinii suntem numai în faza vieții lui Iisus până la răstignire. Cealaltă fază a vieții lui Iisus, a învierii, a strămutării şi a noastre întru slava veacului viitor, singurul progres în materie de religie, nu mai atârnă de noi.

Dacă, potrivit convingerii noastre, comunismul e de Dumnezeu adus stăpân asupra unei bune părți a lumii, ca o revoltă îndreptățită a Lazărilor împotriva bogaților nemilostivi, ca o demascare a creştinilor mincinoşi, ca o desăvârşită albire a sfinților, atunci ei (comuniştii) sunt slugile lui Dumnezeu, trimise în lume să silească pe toți câți îi găsesc în vremea lor, să intre la nunta Fiului de Împărat.

Doctrina comunistă vede şi desfăşurarea istoriei dialectic. Interesant e, că după faza comunistă a istoriei, ei nu mai prevăd nici o antiteză.

Ce ne-ar împiedica să credem că după toată opera lor, câtă o au de făcut în lume, nu vine „prin foc” (I Corinteni 3,13) Împărăția lui Dumnezeu ?

*

CÂTEVA RĂSPUNSURI

Cuvintele aş vrea să fie grele de scris, nu greu de înţeles.

Vă mulţumesc de întrebări. Multe mi-au prilejuit şi mie. Am socotit să le ţes într-un răspuns colectiv. Regret că cine mi-a pus întrebările cele mai dramatice lipseşte de aci.

*

Problema esenţială, pe care v-o spun de la început, e întrebarea ultimă: „Ce să fac să mă mântuiesc ?” Mi s-a pus întrebarea, ce să fac ca să pot pune începutul bun ?

Nu găsesc ceva mai decisiv, mai hotărâtor, decât răscolirea din profunzimi a sufletului, cu întrebarea: „Ce să fac să mă mântuiesc ?”

Provoc călugăria noastră să ne trezească din somn.

*

M-am pomenit credincios de copil. Când am intrat în preoţie, am aflat, lucru de speriat, teologi şi călugări care se îndoiesc de existenţa lui Dumnezeu. Am înţeles apoi că îndoiala până la o limită, întru atât întru cât e căutarea sinceră a unui răspuns, nu e un păcat, ci o discuţie, dar dacă îndoiala trece la negarea lui Dumnezeu, e cădere, decăderea, şi mântuirea ta s-a închis.

Una din pricinile pentru care Dumnezeu e pus la îndoială, e existenţa suferinţei, existenţa răului, deşi suferinţa nu se poate asimila răului în întregime (ex. bătaia din copilărie, pedagogia vârstei copilăreşti, nu mai e socotită un rău, când trece din copilărie). E drept sunt şi suferinţe greu de înţeles. De ce unul se naşte în palat şi altul în cort ? Aceştia se vor lua la bătaie, altă suferinţă.

Unul din sfinţii Părinţi, meditând asupra suferinţei, zice că aceasta aşa vine asupra noastră, din economia providenţei, ca şi corectură a greşelilor libertăţii noastre.

1. Pedeapsă pentru păcatele făcute; 2. măsură preventivă pentru greşelile viitoare, pe care fără frâna suferinţei, Dumnezeu ştie că le vom face şi astfel le opreşte şi 3. de încercarea credinţei, ca la Iov.

Aceasta e o explicare a credinţei. Raţiunea însă, chiar când crede ceva, în faţa suferinţei, se provoacă să discute raţiunile lui Dumnezeu în faţa datelor suferinţei. Raţiunea înclină să transforme suferinţa în argument contra existenţei lui Dumnezeu. De fapt intenţia nemărturisită

a rațiunii e de a scăpa de Dumnezeu cu orice argument ce s-ar întâmpla la îndemână. În această manevră a rațiunii, se surprinde ispita originară, pe care Satana a îmbiat-o omului: tu n-ai putea să fii Dumnezeu ?

Dumerirea noastră în fața suferinței are trei vârste: prima e în viața aceasta, în care puțin ni se deslușește din pedagogia ei; a doua e după ce scăpăm de vălul trupului, când vom înțelege mai bine însăși viața pământească și a treia e după învierea cea de obște, când le vom înțelege toate.

*

Existența lui Dumnezeu.

Un om de știință, necredincios, intră odată în casa unui astronom la care văzu un foarte frumos glob al cerului și, uimit, îl întrebă:

- Cine l-a făcut ?

- Nimeni !

- Cum, nimeni ?

- Da, nimeni ! S-a făcut singur: din întâmplare. (Tocmai) când era gata să se supere că-i luat în bătaie de joc, astronomul îi mai zise:

- Vezi, dumneata nu poți concepe un singur glob de hârtie să se facă singur, dar admiți că universul întreg e rezultatul întâmplării. Constați legile universului și zici că acestea sunt legile întâmplării, ca să scapi de legiuitor. Află că existența universului e argumentul existenței lui Dumnezeu. Universul fără Dumnezeu, nu are explicație.

Iată, prietene, o constrângere rațională a rațiunii.

*

Între rațiune și credință.

Lumea e atârnătoare, logic, de Autorul ei. Lumea lucrurilor atârnă de Dumnezeu fără să știe. Noi știm. Aceasta e deducția noastră de oameni. Cu aceasta ne deosebim de vite.

Sunt însă oameni care nu vor să atârne de Dumnezeu. Sunt de așa fel structurați, încât nu încape în ei ideea de Dumnezeu, n-au fereastră spre soare. Unul din ateii vremurilor noastre (Felix Le Dantec) ne dă o foarte sinceră lămurire: „Sunt ateu, precum sunt breton. Recunosc, aceasta e o mare infirmitate, așa precum n-ai avea o mână sau nasul, etc. Oricât am căutat, n-am găsit în mine ideea de Dumnezeu.”

Construcțiile acestea nu au antena divinității, dar din faptul că nu găsesc în ei nici o aderență cu ideea divinității, nu înseamnă să facă din eul opac, criteriu al adevărului, trăgând concluzia greșită că Dumnezeu nu există.

Că de ce sunt unele construcții sufletești astfel întocmite, e iarăși o taină dezbătută puțin și de sfântul Pavel (Romani 8), precum și de unii gânditori ai vremurilor noastre.

Dar de Dumnezeu atârnăm toți, și cei ce nu vor să știe, precum atârnă întreaga existență și explicația.

*

Poziția noastră în creație e unică. Noi încă suntem în lucru. De aci vine că simțim neajunsurile noastre, necunoscutele și tensiunile noastre spre desăvârșire.

Suntem totodată și făpturile lui Dumnezeu, dar și realizarea noastră.

Altă poziție unică; omul e rezultatul creației. Suntem, adică, în același timp, făpturi văzute și făpturi nevăzute. În această tocmire a noastră stă toată tragedia și sublimul nostru. De aci se deschide tot războiul nostru nevăzut. Suntem făpturi spirituale, țesute într-o făptură materială trupească. Sufletul, această suflare directă a gurii lui Dumnezeu, înclină când spre Dumnezeu, Tatăl său, când spre trup, locuința sa vremelnică, lumea.

Fiindcă suntem rezultatul creației și fiindcă suntem și realizarea noastră, de aci vine că adesea strigă din noi, constatarea tragică, că: „n-am făcut nimic !” de fapt e constatarea că n-am dat interpretarea pe care i-a dat-o Dumnezeu, n-am dat vieții sensul și destinul ei.

Războiul nostru duhovnicesc stă în tehnica de a desprinde înclinările noastre, dinspre trup și lume, spre Dumnezeu, spre destinul său, spre care e destinată de altfel întreaga făptură.

*

Noi nu suntem numai lucruri sau biologie ca să mergem în virtutea legilor necesității. Noi mai suntem, pe lângă aceasta, și ființe spirituale și ca atare, mergem în virtutea legilor libertății. Ca atare, căutăm adevărul și ca atare, căutăm pe Dumnezeu.

Pentru orientarea noastră în lumea văzută, ni s-au dat instinctul și rațiunea. Pentru orientarea noastră în lumea spirituală, ni s-a dat credința și un model: Iisus.

La porțile sufletului omenesc, Dumnezeu Își încetează stăpânirea, fiindcă îi vrea iubirea. Aci în suflet, El vrea să fie primit din inițiativa noastră. Prin urmare, la împlinirea destinului nostru în creație, suntem așteptați să ajungem liberi de lume și conștienți de rudenia noastră cu El.

Noi trebuie să realizăm această icoană divină, stilul de a fi al lui Iisus.

Fără acest fel de a fi, care atârnă de toate deciziile noastre de fiecare zi, te constați un om fără sens, un om fără **frână** în fața haosului, care caută să te soarbă în tragedia neființei – una din definițiile răului.

Propriul tău destin așteaptă de la tine decizia acestei transpuneri a ta în chipul lui Dumnezeu, transpunerea în felul de a fi al lui Iisus în lume.

Vreau să vă antrenez în declanșarea mecanismului religios al sufletului. Fără această trăire de profunzime (provocare dramatică a adâncurilor noastre – acel „dintru adâncuri am strigat către Tine, Doamne !" – Psalmul 129,1) ne putem trezi foarte ușor eliminați la periferia existenței, scoși afară din religie.

Nu treceți cu nepăsare peste Iisus !

Mai bine declarați-vă împotriva lui Iisus, că mulți vă veți lămuri. Iisus a rezumat în viața Sa pământească, toată istoria omului. Până în sfârșit și noi vom fi ca Iisus – cei ce năzuim să prindem în viața noastră, viața lui Iisus.

Cu aceasta am adâncit sensul religiei. Obișnuit ne mulțumim cu sensul gramatical: legătura sufletului cu Dumnezeu.

Acesta e sensul religiei: Omul acesta, Iisus, trebuie copiat, furat, mâncat în Sfânta Împărtășanie, ca El să se răsfrângă în întreaga noastră făptură și atunci trăiești în rudenia ta cu Dumnezeu, ceea ce e mai mult decât o explicare gramaticală a religiei.

Aceasta mi-am ales să caut și să deapăn între oameni: **declanșarea mecanismului religios al sufletului**.

Suntem conformați pentru Dumnezeu, însă trebuie și o decizie din străfunduri pentru conformare. Iată motive de început și nu-l poți pune, decât trecând printr-o frământare dramatică și sinceră a religiei tale.

Sufletul îşi cunoaşte pe Tatăl său şi i se alipeşte. Iar fiind închis într-un trup, care aparţine lumii acesteia, sufletul se alipeşte şi de lumea din afară, crezând că într-aceasta îşi poate găsi liniştea sa. Dar nu şi-o găseşte, de aceea toată nevoinţa vieţii călugăreşti are această raţiune de a fi, să nu lase sufletul să se alipească mai tare lumii văzute, decât lui Dumnezeu.

Acesta e „războiul nevăzut" şi raţiunea de a fi.

*

Cenzura fanteziei.

Cum să ne închipuim pe Dumnezeu ? Rugăciunea curată nu pune chip pe minte. Singurul chip al lui Dumnezeu e Iisus. Icoanele sunt cinstite, dar cei ce prind rugăciunea minţii nu se mai roagă prin icoane, ci prin duh: „Duh este Dumnezeu şi adevăraţii închinători în Duh şi în adevăr, se cade să I se închine" (Ioan 4,24).

Expresia „Cel vechi de zile" (Daniel 7,9) pune un tipar pe minte, îţi prezintă un moş bătrân cu atribute divine. Antropomorfismele, analogiile cu omul, au fost întotdeauna îndreptăţite critical. O ironie antică spune că dacă boii ar şti sculptura, zeii ar avea coarne. Sfinţii Părinţi ai deşertului multe războaie au dus cu fantezia. Sfântul Maxim Mărturisitorul a găsit că definiţiile lui Dumnezeu, de la Iisus, nu angajează fantezia, nu pun un tipar pe minte.

„Duh este Dumnezeu, iubire şi adevăr", ca atare nu-L putem „vedea", nu oferă imaginaţiei cinematografiei noastre nimic. De aceea avem impresia că credinţa noastră în Dumnezeu e un risc, sau, cum spune Pascal, un pariu al raţiunii.

De fapt credinţa e o asceză a raţiunii. Dar e şi o anulare a fanteziei. Fiindcă Dumnezeu e de altă natură decât existenţa creată şi cunoaşterea lui Dumnezeu ne cere şi pe noi în întregime, într-un alt mod de a fi. Pascal a avut o asemenea revelaţie. Biletul lui cusut în aripa paltonului era un strigăt în extaz: „Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac, Dumnezeul lui Iacov, nu Dumnezeul filosofilor". Absolutul lui Hegel, Unicul lui Plotin, etc. Pascal a câştigat pariul existenţei lui Dumnezeu.

Cunoaşterea lui Dumnezeu – cine vrea să o aibă – şi nu poţi fi liniştit până nu o ai, antrenează în ea fiinţa noastră întreagă cu toate rădăcinile ei în existenţă. Suntem irezistibil mânaţi spre această

cunoaştere meta-fizică a lui Dumnezeu. Suntem sortiţi de pintenii destinului spre această cunoaştere, dar suntem totodată şi frânaţi de neajunsurile noastre de oameni.

Iată tragicul şi smerenia cunoaşterii noastre.

*

Din cele de până aci, rămâne de reţinut că, întreaga noastră fiinţă trebuie sfinţită pentru a ne putea apropia de Dumnezeu. O cunoaştere numai teoretică a lui Dumnezeu, care nu angajează într-însa toată fiinţa şi viaţa noastră, o atare cunoaştere, şi încă mai lămurită, au şi dracii, dar aceasta nu sfinţeşte pe nimeni.

Trebuie să pricepem că Dumnezeu face parte din destinul omului şi neliniştit e sufletul nostru până nu se odihneşte în Dumnezeu (Fericitul Augustin).

De aceea, când lipseşte din noi preocuparea dramatică de mântuire, fiinţa noastră e în pierzanie, care încă amăgeşte cu o „odihnă”.

Călugăria noastră, o recunoaştem, fără preocuparea ei de fond, rămâne chestiune de uniformă şi trebuie să fie stil de viaţă. Călugăria de uniformă e mereu în pericol şi îngrijorare de a fi mereu, în perspectivă, desfiinţată. Multe aţi renunţat la catedre şi aţi intrat lucrătoare. E o renunţare. Mai trebuie o interiorizare. Piatra noastră de temelie e Iisus, singura garanţie împotriva valurilor de ispite; faceţi din uniformă expresia convingerii interioare.

Câtă vreme vă tulbură nimicurile e semn că pierdeţi esenţialul. Întrebaţi-vă dramatic pe voi înşivă, cu toată sinceritatea conştiinţei, ce destin daţi veşniciei voastre ?

Iisus, e un răspuns: dar care trebuie trăit. Aceasta e marea noastră răspundere în faţa lui Iisus.

*

ARGUMENTELE LUI DUMNEZEU

În cele mai sărăcăcioase condiţii S-a născut Împăratul păcii, Iisus Hristos. De 20 de secole se prăznuieşte această naştere. Nici unui alt împărat nu i se prăznuieşte data naşterii, mai mult decât în decursul vieţii sale. Simplă cumpăna acestui fapt dovedeşte că, Cel ce S-a născut acum 2000 de ani, e mai mult decât un împărat şi om.

În vremea vieții Sale pământești nu I S-a prăznuit nașterea decât o singură dată: la naștere. Iarăși ceva deosebit decât în viața mai-marilor pământului. Au venit: păstorii – oameni simpli – vestiți de îngeri, și o delegație simbolică, din stăpânitorii, înțelepții și astronomii răsăritului. Aceștia Îi trec lui Iisus – prin darurile lor, prin semnificația darurilor lor, aceștia Îi trec Noului Născut, atribuțiile lor de regi, înțelepți și preoți.

Deci, de la această semnificativă delegație începând, Noul Născut a și fost luat la ochi.

- Mai întâi de Irod, apoi de preoții lui Israel și pe urmă de „înțelepții" veacului acestuia.

Omul cel mai pașnic de pe lume, pacea întruchipată, Omul care a refuzat să fie împărat (Ioan 6,15), Și-a stârnit împotrivă aproape pe toți împărații pământului. Iisus, iubirea întrupată, Și-a stârnit împotrivă vulcani de ură. Iisus, înțelepciunea neajunsă, a ajuns mutilat la nesfârșit de prostia omenească.

Toți s-au izbit de Iisus.

Toți și-au adus comorile structurii lor și I le-au adus, sau I le-au zvârlit în față: coroane de spini, cuptoare aprinse, grătare înroșite, sulițele răutății, piroanele și unghiile de fier înfipte cu ură epileptică în trupul sfinților de-a lungul istoriei, sunt tot atâtea mărturii ulterioare, mărturii istorice, că Iisus e o permanență istorică, un contemporan al tuturor oamenilor.

Iisus e Cineva de care nu poți să nu te izbești: El e argumentul suprem al existenței lui Dumnezeu. În El evidența divină e fapt de simplitate absolută.

*

GÂNDURI CĂLUGĂREȘTI DE CRĂCIUN

I. Citire din „Viața lui Iisus" a lui G. Papini. Cap. I

II. Deci nu e fără semnificație că Iisus S-a născut într-un grajd. Față de sfințenia Lui, lumea e un grajd, în care oamenii au ajuns cu firea ca vitele. Iisus, chiar de la Nașterea Sa, ne descoperă trista situație sufletească a omului.

Peste această situație tristă, Cerurile se deschid, firea îngerului vestește un nou fel de pace pe pământ, înțelepții pământului, călăuziți de

o stea, își depun la picioarele Pruncului semnele veacului lor, care, cu ei, apune. De acum începe era creștină.

De acum înainte Iisus se luptă să scoată firea omenească din starea de grajd, din asemănarea ei cu vitele, și să întemeieze în inima omului, Împărăția lui Dumnezeu.

Dar Iisus nu e întru totul numai om ca noi, toți oamenii. Fiind singurul fără de păcat El străbate tot veacul Său, ca un biruitor al vieții veșnice asupra acestei vieți moarte, pe care o duc oamenii, în asemănarea lor cu vitele.

Lăsând cuvintele, să luăm faptele concrete:

Iisus se naște nu numai istoric, ci și tainic, în fiecare suflet, la Botez. Prin Botez intrăm în Creștinism și Hristos se naște în noi, ca o mlădiță nobilă, de om ceresc, pe butucul firii noastre pământești.

Mai departe lucrurile se întâmplă în perfectă asemănare cu pomii altoiți. Se poate întâmpla ca altoiul să se prindă, dar butucul nu-i dă toată puterea lui, ca **altoiul** să nu crească și să înnobileze tot pomul, ci dă lăstari sălbateci, care, sug ei toată puterea și pomul se sălbătăcește și trebuie tăiat.

Cu omul, lucrurile stau așa:

Mlădița cerească, altoită pe firea noastră, așteaptă, uneori ani, până creștem la vârsta minții și suntem în stare să decidem asupra soartei noastre. Atunci hotărâm ce facem din viața noastră: pentru cine o trăim ? Vrem ca viața noastră să samene cu viața lui Iisus, vrem ca Iisus să prindă putere în viața noastră, sau că lucrul acesta ar fi prea greu pentru noi și-L ținem pe Iisus în grajdul firii noastre, legat ca pe un tâlhar !?

Iisus ne cheamă tainic, prin conștiință, prin minte, prin Biserică, prin slujitorii ei, să-I urmăm viața.

Iisus vrea să-l iubim pe El. Noi însă ne iubim mai tare pe noi, decât pe El; ne doare mai tare de noi, decât ne doare de El.

Dacă din această luptă între noi și Dumnezeu câștigă Iisus inima noastră, am câștigat viața veșnică. De cumva biruim noi pe Iisus, asupra vieții noastre a biruit diavolul.

Firea noastră nu poate fi scoasă din dobitocie decât de Iisus. La cât prețuim noi pe Iisus ? De aci începând se deosebesc oamenii întreolaltă, încât unii Îl vând din inima lor, ca Iuda, alții își pun toată viața pentru El și pentru cuvintele Lui, ajungând pe culmi de sfințenie.

Sunt două moduri de-a ne pune viața – lucrul cel mai de preț pe care-l avem – pentru Hristos. Unul e chipul mucenicilor, al mărturisitorilor și altul e chipul cuvioșilor. Deosebirea e că unii au murit o dată pentru Hristos, lepădându-se de viață; iar ceilalți au trăit pentru Hristos, lepădându-se de **sine,** toată viața: mucenicii și călugării.

Viața cea după Dumnezeu, pe care o aduce Iisus în inimă, și nu numai în inimă ci în toată firea noastră, asta e ceea ce s-ar chema sfințenia.

Călugăria ar fi o trăire mai îndeaproape a Creștinismului, o modelare a vieții după Iisus, o sfințire a firii. Călugăria e o viață de nevoință în toate zilele, în care se împletește ajutorul lui Dumnezeu cu silința omenească.

Că sfințenia nu se arată adeseori, ci chiar foarte arareori, e din cauză că mereu suntem repetenți la alfabet și prunci cu priceperea. Adevărat că este și un protivnic al sfințeniei și multă împiedicare face, dar și un copil îl bate, dacă e botezat și are inima curată.

Iar treaba de altfel e lupta noastră cu patimile.

Dacă aceasta ține prea multă vreme, viața în Hristos nu se arată și numai singur Dumnezeu știe ce se va alege cu noi.

Primul atac asupra patimilor trebuie să-l dăm asupra mândriei, căpetenia tuturor celorlalte. Izbăvirea de mândrie nu se realizează decât prin zilnica lepădare de sine, dusă până la moartea totală a iubirii de sine. Practic aceasta se realizează trăind într-o ascultare desăvârșită de o conducere și de un părinte duhovnicesc. O ascultare din inimă, o ascultare din dragostea de această virtute. Ascultarea e moartea iubirii de sine – moarte, în fiecare zi, a omului vechi. Aceasta taie, în fiecare zi, toate mlădițele sălbatice ale voii noastre, ca să dea puterea toată voii lui Dumnezeu.

Pentru curățirea inimii de patimi, pentru dobândirea lui Iisus în inimă, nici un preț nu e prea mare. Am putea vinde toate, dobitoacele noastre, țarinile, ba și toată viața noastră trăită pământește, o putem da la tăiere.

Abia atunci toată seva firii noastre, toată inima noastră e a lui Dumnezeu și El se exprimă printr-însa, fără să-i mai punem noi vreo piedică.

De altfel această trăire, total îndrăgostită de Iisus, e singura soluție pozitivă de a birui atât firea cea veche cât și pe Satana. Căci

învoindu-ne, hotărându-ne să ni se taie zilnic toate voile noastre, întocmai ca nişte crengi sălbatice de la un altoi, tăiem cu aceasta singurul reazem pe care-şi încovrigă Satana meşteşugirile lui. De dragul lui Hristos, noi nu mai suntem ai noştri. Abia atunci protivnicul nu mai are nimic în noi.

Dar semnul este acesta: **Cu cât se apropie Dumnezeu de om, cu atât omul se vede pe sine mai păcătos**. Dumnezeu dă grajdului nostru foc, schimbându-l în lumină.

Deci dacă Împăratul Cerurilor S-a smerit pe Sine şi a primit să se nască într-un grajd, e că a dat oricărui grajd omenesc putința să-L primească pe Dumnezeu, dacă acesta îşi cunoaşte şi îşi recunoaşte toată mizeria şi nedumnezeirea sa.

Smerenia e începutul şi sfârşitul nevoinței; de aceea este ea dulama lui Dumnezeu şi desăvârşirea sfinților. N-o câştigă decât îndrăgostiții de ascultare, căci aşa a fost toată viața lui Iisus, de la început până la sfârşit.

*

RAȚIONAMENT: NATURA ŞI HARUL

Ereditatea nu poate fi învinsă decât de o putere mai presus de natură, de Natura divină a Harului. Fără acțiunea acestei puteri divine, natura omenească, prinsă în structura instinctelor, de la sine nu se poate depăşi înspre valori ale spiritului, ci cel mai adesea se destramă în nevroze şi boli.

Pe de altă parte, Harul nu vine, în mod lucrător, decât dacă-i aducem un cât de mic teren curățit de patimi. Porumbelul Sfântului Duh zboară în preajma noastră, dar dacă nu-i întindem nici măcar o rămurea...

Harul vine, dar numai atras de hotărâri mari:

Hotărârea de-a deprinde smerenie e una din cele mai eroice hotărâri. Celor smeriți le dă Dumnezeu dar, pe când celor mândri le stă împotrivă (I Petru 5,5).

De aci vine că unii sporesc din măsură în măsură, iar alții îşi învăluie mintea cu întunerec şi confuzie în fața Adevărului. Şi Adevărul nu încape în inima lor.

Dacă trupul se comportă uşor la asceză şi dacă mintea suportă cu înţelegere asceza spiritului, care este practica smereniei, de aci, numaidecât rezultă două mari câştiguri pentru nevoitori: o sănătate fizică neobişnuită şi o minte luminată de Har, care străluceşte de dumnezeieşti înţelegeri. Şi mintea, luminată de Har, altfel se luptă cu gândurile celui rău şi mai aprins de ardere, ca una în care se ţese natura omenească cu natura dumnezeiască cea după dar.

Vedem bine că natura noastră cea pieritoare se darapănă cu trecerea anilor vieţii şi **pierdem, rând pe rând, penele frumuseţii** şi slăbeşte memoria şi slăbeşte mintea...

Dar memoria Duhului Sfânt şi frumuseţea Domnului Hristos sunt din ce în ce mai puternice în cei ce L-au ales pe Dumnezeu ca înţeles şi rost al vieţii.

Aşa se explică de ce creştinii, purtători de Duh şi trăitori ai lui Hristos, adesea gustă aroma Împărăţiei ce va să vie; trăiesc momente în viaţă de o negrăită bucurie şi de un nespus cuprins sufletesc, încât pentru ei, cele de dincolo au evidenţă absolută. Pentru aceşti fericiţi „plini de Duhul Sfânt", cum era Ştefan, până şi cuvintele cele mai de pe urmă erau aceleaşi ca ale Mântuitorului pe Cruce şi sigur câştigătoare de suflete. Modul de comportare al lui Ştefan l-a câştigat pe Pavel pentru Hristos...

Noi învăţăm de la toţi.

Noi nu suntem uniţi decât în una şi aceeaşi nevoinţă de-a ţine toţi calea Duhului în amănuntele vieţii şi de-a avea pe Hristos drept rost al vieţii. Suntem uniţi când avem o năzuinţă comună, când gândim la fel şi avem aceeaşi dragoste, a lui Hristos.

*

Raţiunea

Raţiunea nu poate cunoaşte pe Dumnezeu prin puterile proprii oricâte piscuri de întrebări i-ar pune. Dumnezeul raţiunii e un Dumnezeu abstract, un postulat, deci nu putem ieşi pe această cale din ateismul conceptului. Absolutul metafizic nu e Dumnezeul personal care transformă haosul în cosmos, re-creează pe om şi-l aduce iarăşi în starea paradisiacă din care a căzut.

Mulți rămân bucuros la un surogat de religie, al unei **religii în limitele rațiunii**, pentru că **aceasta nu angajează viața omului în nici un risc**; ba, dimpotrivă, ajung să creadă că religia e un gen mitic de cunoaștere, moștenit din pruncia omului pe pământ – cu alte cuvinte **omul** e creatorul lui Dumnezeu sau, şi mai „precis”, Dumnezeu devine conştient de sine din **om**, deci **omul** e Dumnezeu.

Aci duce, la acest gen de deducții, **orgoliul luciferic al rațiunii autonome**. Dar duce şi la însăşi desființarea rațiunii, întrucât aceeaşi rațiune poate dovedi, cu aceeaşi stringență logică, şi teza şi antiteza.

Când competiția dintre rațiune şi instinctele declanşate se soldează cu schilodirea rațiunii, care pierde **oarecum criteriul** responsabilității, – i se întunecă zarea metafizică, în folosul datelor imediate ale simțurilor, care, **ele,** confiscă tot omul şi-l reduc, până la urmă, la **un număr**.

Sofismul şi vicierea instinctelor au compromis rațiunea ca unealtă capabilă de cunoaşterea lui Dumnezeu.

Când compromiterea rațiunii şi decăderea omului în animalitate au ajuns la paroxism, a venit vremea Revelației.

Abia Revelația reabilitează rațiunea, luminând-o prin har, şi sfințeşte natura, purificându-o, prin virtute. În atare împrejurare credința nu mai e un risc al rațiunii, ci o certitudine pentru care bucuros riscăm viața.

Sigur Împărăția lui Dumnezeu e un risc şi o catastrofă pentru toate împărățiile lumii, pentru toate instituțiile ei.

*

Câteva repere:

Destinația noastră în planul, în gândirea lui Dumnezeu: nemuritori, capabili de urcare de la chip la asemănare (îngeri în trup), – cu o singură condiție: **ascultarea de Dumnezeu**. „Eu am zis: dumnezei sunteți iar (acum) voi ca nişte oameni muriți” (Psalmul 81,6-7).

Scoaterea sau ieşirea omului din ascultare de Dumnezeu constituie păcatul.

Păcatul este deci o înfrângere morală, posibil, în temeiul libertății cu care am fost înzestrați. El echivalează cu pierderea nemuririi, cu slăbirea chipului şi cu robia libertății. Urcarea spre asemănare a devenit

imposibilă până ce creştinismul, a doua creaţie a omului şi lumii, n-a făcut asemănarea iarăşi posibilă.

În concret, păcatul este orice decădere din spirit în simţuri; orice sacrificare a naturii noastre nemuritoare în „folosul" amăgitor al naturii pieritoare, în „folosul" egoismului – în care ştim cine se ascunde. Păcatul este **răul** în ordinea morală; **eroarea** în ordinea cunoaşterii şi **urâtul** în ordinea estetică. O întoarcere spre haos.

De la această răsturnare a ordinii divine, eterne a lucrurilor, decurg toate necazurile peste viaţa omenească, şi tot haosul în istorie: dezacordul dintre om şi Dumnezeu.

*

Avem obligaţia morală de a ne cunoaşte: ca destin în lume, ca iconomi ai tainelor lui Dumnezeu, iar ca fiinţe spirituale, (ca) fii ai lui Dumnezeu, şi a creşte ca atare.

*

Trebuie să ştim că suntem **şi** fiinţe spirituale, fiii lui Dumnezeu chiar; că de El suntem trimişi în lume, înzestraţi cu talente – talanţi – pentru împlinirea unui destin între oameni; că prin împlinirea acestui destin suntem argumente vii ale existenţei lui Dumnezeu.

*

Ştim multe – ca Faust – dar ne realizăm numai în măsura în care ne angajăm viaţa în ceea ce ştim.

... „**Ştim cui credem**..." (II Timotei 1,12).

Mereu ne amânăm angajarea pe viaţă şi pe moarte în slujba cauzei lui Hristos în lume. Ne angajăm descumpănit, parţial, temporar, fragmentar – mereu rezervându-ne ceva şi pentru noi – pentru egoismul nostru, care se hrăneşte cu plăcerea pătimaşă a iubirii (narcisiste) de sine.

În realitate nu împlinim corect şi definitiv, condiţia numărul 1 a urmării lui Hristos: lepădarea de egoism.

Trăim într-o continuă mustrare de conştiinţă că destinul nostru e frânat, îngreunat de balastul păcatului.

Creştinismul, ca a doua creaţie a lumii, are deci o dimensiune cosmică şi o dimensiune antropologică.

Textul Revelaţiei spune – cu prilejul convertirii lui Saul – **„de aceea a venit Hristos în trup, ca să surpe lucrătura lui Satan"** (I Ioan 3,8).

Începutul acestei surpări îl săvârşeşte Mântuitorul Hristos în sufletul omenesc, în mintea sa, cerându-i pocăinţa, meta-noia, strămutarea, transfigurarea modului de a privi lumea dinafară (prin simţuri) şi pe sine însuşi. Schimbarea minţii de la modul lumii la modul lui Dumnezeu de-a gândi şi vedea totul.

S-o luăm întâi pe-a noastră:

Deci, deşi **intenţii divine suntem**, dar, născându-ne în trup, în planul existenţei reale, ne naştem de fapt în câmpul durerii, în păcat, care, la obârşie, fărădelegea ni s-a făcut lege.

De aci nu avem nici o ieşire, ca nişte născuţi în temniţă, decât numai prin re-naşterea în Hristos, cea din apă şi din Duh, prin Botez. Acesta-i începutul legii Duhului, de aci începe liberarea fiilor lui Dumnezeu, care şi ei cresc şi se întăresc cu Duhul. De la Botez suntem şi fiii lui Dumnezeu.

Mai mult: antropologia paulină ne asigură că Însuşi Hristos, după fiinţă, ni se sădeşte în străfundul firii noastre, ca altoi al omului ceresc, dornic să prindă toată seva vieţii noastre vechi şi să o convertească în omul cel nou, cel după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu.

De la Botez, Satana – fiinţa care întoarce totul în haos şi nefiinţă – e izgonit din inimă, din centrul vieţii, din nucleul ei spiritual, în zone mai periferice ale vieţii, în simţuri. În locul vechi al lui se sălăşluieşte Hristos, iar unde este El, întreagă Sfânta Treime e potenţial prezentă.

De acum ne luptăm între două legi. Cu una suntem legaţi genetic, în toată amploarea acesteia, iar în legea lui Hristos, a convertirii, a transfigurării naturii, suntem legaţi prin conştiinţă, prin sentimentul răspunderii de darul ce ni s-a dat.

Ţinem partea naturii oarbe, cu extraordinara ei matematică biologică, sau o subordonăm pe aceasta, global, lucrării Duhului Sfânt în care suntem re-născuţi ?

De aci rezultă că ori de câte ori facem concesii celui slab din noi, avem şi trăim **sentimentul de vină**. **Conştiinţa**, ochiul comun al lui Dumnezeu şi al omului, ne califică moral înfrângerea, ne mustră şi ne strigă lăuntric decăderea din spirit în animalitate; şi asupra noastră (păcatele) au atras necazurile şi chiar moartea.

Acum ştim Cine-i cel flămând şi gol şi în temniţă, Căruia nu i-am dat viaţa noastră hrană, firea noastră îmbrăcăminte potrivită după sfinţenia Lui şi libertatea de fii ai lui Dumnezeu, cu care să-L scoatem din temniţa străină a păcatului.

Drept aceea, când, în sfârşit, ajungem la justa interpretare a vieţii şi a destinului nostru, când recunoaştem profund vinovăţia înfrângerilor noastre omeneşti, neascultările noastre de Dumnezeu, necredinţele noastre, complicaţiile cu vicleanul duh al veacului acestuia, **mila lui Dumnezeu încă ne mai întinde o mână**: să ne inventariem înfrângerile, să ni le apreciem singuri în cât mai reala lor măsură, să ne judecăm singuri, de bună voie, şi să recunoaştem că, pentru ele, suntem vrednici de toate ispăşirile, ba şi vinovaţi morţii.

Dacă, **pe baza păcatelor noastre**, reuşim în sfârşit să fim odată pentru totdeauna **smeriţi**, celor smeriţi le dă Dumnezeu harul iertării, pentru toate înfrângerile pentru care cerem iertare.

În continuare, se presupune, ca de la sine înţeles, **consolidarea** întregului om, considerat ca trup şi suflet, raţiune, sentiment şi voinţă, simţuri, **în deplina ascultare de Dumnezeu**, cu toate caznele ce le-am avea de la firea nărăvită pe rele.

Ce se întâmplă cu inventarul păcatelor în cazul spovedaniei: vina şi pedeapsa se şterg, prin Jertfa Mântuitorului cea în locul nostru, pedeapsa morţii spirituale ştergându-se, în schimbul acestei smerenii de a te spovedi adevărat lui Dumnezeu, care, dogmatic, este de faţă, şi El ne iartă, modificând cu atotputernicia Sa urmărirea noastră după fapte.

Se poate ca cineva să ajungă singur la cunoaşterea vinovăţiei sale, dar nu face şi ultimul pas: nu caută un duhovnic, nu se mărturiseşte după taină; acela nu şi-a schimbat soarta sufletului său cu nimic, fiind reţinut de mândrie, de temniţa egoismului său. Acesta face zadarnică Jertfa Mântuitorului pentru el. Aşa cum a sfârşit Tolstoi personal, sau personagii de ale lui Dostoievski din „Posedaţii", şi câţi oameni, de cultură altfel, dar străini Duhului lui Hristos.

Că pentru două pricini mai principale e refuzat Domnul Iisus: pentru că cere de la trup frânarea patimilor, iar de la spirit, smerenia.

Sfântul Antonie cel Mare spune că fără o smerenie extremă nimeni nu va putea intra în Împărăţia lui Dumnezeu.

*

Însemnare a Părintelui Arsenie: (n.n.)

II Macabei VI

14. Că nu ca şi într-alte neamuri cu îndelungă răbdare aşteaptă Domnul, până ce vor ajunge la plinirea păcatelor, şi apoi să-i muncească; ci asupra noastră aşa a socotit că e bine, ca nu la sfârşitul păcatelor ajungând noi, să aducă pedeapsă asupra noastră.

15. Pentru aceea niciodată nu depărtează mila de la noi, ci certându-ne cu nevoi, nu părăseşte pe poporul Său.

16. Însă acestea să fie zise, pentru ca să ne aducem aminte.

*

TRUPUL ŞI CRUCEA

Oamenii se conduc după trup, după instincte, nu după rațiune şi aproape deloc nu se lasă conduşi de Dumnezeu. Nu vor să fie conduşi de Dumnezeu. Aceasta li se pare cea mai mare suferință, cea mai cumplită tiranie. Aceştia sunt „cei trupeşti". Toți aceştia fug de cruce ca de ceasul morții.

Doi inşi fug de cruce: omul şi diavolul; omul lumii acesteia şi fiii diavolului.

Crucea e simbolul unei concepții de viață: capacitatea de jertfă pentru cauza lui Dumnezeu în lume, între oameni, cu tine însuți – că dacă vrei să fii fiul lui Dumnezeu, trebuie să te lepezi de tine, să-ți iei crucea şi să urmezi lui Hristos. Adică să-ți integrezi concepția jertfei egoismului, a subiectivismului, a existenței pentru sine. – Că numai aşa poți ierta pe toți cei ce-ți greşesc **ție**, pentru că **tu** nu mai exişti, nu te lezezi, nu te mai aperi. – Are Cine – dacă mai trebuie.

Aşa doar, de pe cruce, poți ierta, binecuvânta, face bine – cum cere una din fericiri.

Ce paradox între cruce şi fericire...**acabei VI**

12. **Rog dar pe cei ce vor ceti această carte**, să nu se îngrozească din cauza acestor suferințe, ci să socotească muncile acestea că nu spre pieire, ci spre învățătură au fost neamului nostru.

13. Că dacă Domnul nu lasă multă vreme pe cei ce lucrează fărădelege, ci degrab îi aruncă în munci, semn de mare facere de bine este.

Ceilalţi, cu un aparataj cât mai bun posibil, sunt capabili să „prindă” principiile – legile divine ale universului şi ale atomului.

Aceştia se integrează în Adevăr. Aceştia au ceva de spus oamenilor de la Dumnezeu. **Şi oamenii nu ştiu cu câtă încăpăţânare i-a înzestrat Dumnezeu pe aceia cărora le-a dat să spuie ceva oamenilor**.

*

„Pe calea vieţii nu vei întâlni niciodată raţiunea ei de-a fi” – că nu se explică prin sine. „Raţiunea suficientă” o are într-ALTCINEVA.

*

LA DEFINIŢIA PĂCATULUI

Rădăcina necazurilor e aceeaşi cu rădăcina răutăţilor: păcatul – înfrângerea morală a omului, când el conspiră cu diavolul contra Legii lui Dumnezeu. Atunci se transformă omul – fiul lui Dumnezeu – în fiul diavolului, prin ascultarea de acesta. El îi imprimă spiritului, minţii şi inimii, pecetea firii sale: autonomia, răzvrătirea şi autoîndumnezeirea.

Cu pecetea acestor caracteristici iese din împărăţia Harului sub focul mâniei lui Dumnezeu, ajungând fiul pieirii.

Necazurile, târcoalele morţii, sunt numai primele unelte ale lui Dumnezeu, ca să-l trezească şi să-i deschidă ochii să vadă că aşa merge în întuneric, în împărăţia morţii.

Dacă omul stă prea mult în ascultarea celui viclean, pierde credinţa, i se întunecă mintea, **nu mai ascultă de nimeni**, face din necazuri „motiv” de necredinţă, a cărei final e fie sinuciderea, fie nebunia.

Când oamenii o apucă pe acest „drum larg” al pieirii, când – cu timpul – relele devin deprinderi, „a doua natură”, să te ferească Dumnezeu să le stai în cale şi să-i opreşti. Te vor călca în picioare, te vor dispreţui, din retrograd nu te vor scoate, din anacronic nu vei ieşi decât suflându-te din cale sau răstignindu-te pe cruce.

În „lumea aceasta” nu poţi crede în Dumnezeu nepedepsit.

Şi, pentru credinciosul luminat de Har, soarta aceasta e firească: viaţa lui Iisus se arată şi în ucenic. Acela e ucenic, care are iubirea de Dumnezeu şi de oameni până la cruce: Nu urăşte oamenii de pe nici o

cruce pe care-l răstignesc ei. Aceasta este iubirea care nu cade niciodată. Aceasta e porunca supremă, Testamentul lui Iisus Hristos: cauza lui Dumnezeu pe pământ, pentru care ucenicii Săi nu-și cruță viața. Așa se biruie diavolul.

*

„Rațiunea” vicleanului aceasta este: să uzeze organismul și să-l facă inapt de evoluția lui spre capacitatea maximă de interceptare a legilor divine asupra lumii și vieții și, ca urmare, să nu aibă habar de o ordine spirituală a existenței, ca și cum aceasta n-ar fi, ci simpla orânduire a materiei „de la sine”.

- Ruginesc antenele !

Cu precocitățile sexuale, când nu-i nici o pricepere în cap, ci ascundere și neascultare, acțiunea dătătoare de viață a Duhului Sfânt se stinge [ca activitate – Aveți grijă: „Duhul să nu-l stingeți” (I Tesaloniceni 5,19). – Așa pățesc toți cei ce nu se îmbogățesc în Duhul Sfânt (Luca 12,21)] și în corp se instalează, dinspre simțuri spre interior, duhul spurcăciunii. Așa începe tâlhăria uzurii biologice. Struțul nu mai poate zbura și-și ascunde capul în nisip, față de orice primejdie sau întuneric al celor din afară. Diavolul nu e original în nimic, afară de păcat. El, odată instalat, prinde, rând pe rând, toate nivelele noastre de existență, până la nivelul conștiinței, din care scoate o caricatură și o deviere până la stadii clinice. Căci așa e el: meșter în a devia, a deruta, a îmbolnăvi, a întuneca, ceea ce există creat de Dumnezeu.

Odată **autonomia** omului obținută, l-a scos din religie. În continuare are el grijă de a-i confecționa reazemul în sine prin integrări în concepții mai modeste, mai raționale, mai științifice și să lase „Cerul” popilor și rândunelelor.

Ba dacă-l are pe unul nemulțumit cu această reducere de perspectivă, te trimite la balamuc să „vezi” exemplare dezorganizate, maniace, fanatice, în tot felul dezechilibrate, chiar pe teme de credință în Dumnezeu. Ba are și înșelați în așa măsură, încât respectivii se cred reîntrupări ale sfinților de demult, printre care mai mulți Ilie deodată, mai mulți „hristoși mincinoși”, ba am găsit și Persoanele Sfintei Treimi reduse la caricatura unor deviați mintal (Ion Mocodeanu, Aurel Ionescu etc.) care încurcă mințile pe unde umblă. – Totul ca să facă „dovada” că, credința e o alienație.

Iată ce înseamnă cuvântul că „toată lumea zace în cel rău" (I Ioan 5,19).

Autonomia lui l-a făcut pe om un mare mutilat, dar cu iluzia că-i un supraom.

*

SCUTURAȚI TOROPEALA

Scuturați toropeala și osteneala trupească și ascultați.

Plec de la situația care-o aduceți voi: tot felul de necazuri după urma păcatelor. Și toți vor să scape de suferințe: asta-i situația voastră.

Acum vă întreb: care a fost situația Maicii Domnului, care a fost viața Ei ?

Ea n-a avut nici o vinovăție decât aceea strămoșească: c-a fost născută în lumea aceasta pe calea știută. De îndată ce a fost aleasă de Dumnezeu să fie Maica Domnului, au început pentru Ea suferințele.

Dreptul Iosif era garantul Ei, pentru că legea nu admitea să nască cineva fără căsătorie legală. Ca să o ferească să fie omorâtă cu pietre, i-a dat un soț. Atunci a fost prima suferință: a fost în primejdia de a fi omorâtă cu pietre înaintea casei lui Iosif; dar a rânduit Dumnezeu să fie înțeleasă.

A doua suferință: tocmai când să nască, a găsit toate ușile încuiate, și a născut pe Fiul său într-o iesle de dobitoace. Oricare din mame s-ar jena de copilul său dacă ar ști că s-a născut pe câmp, sau în alte condiții neomenești.

N-a fost bine născut, c-a trebuit să fugă cu copilul său: o mamă fugară și n-avea decât 15,16 ani.

A stat o vreme anumită pe acolo. S-a întors acasă cu frica în sân, să nu fie omorât ca cei 14.000 de prunci.

Necazul cel mai mare l-a avut când a fost răstignit Fiul Ei. Ea a îndurat a doua răstignire pentru noi oamenii. Suferința lui Iisus pe cruce a fost îngreunată de prezența Sfintei Sale Maici sub brațele crucii.

Mai mult: Maica Domnului a văzut toată soarta tristă, adică înțelegerea greșită pe care o aveau cărturarii și fariseii cu creștinii. Trebuie că a văzut uciderea lui Ștefan.

Iată o femeie dintre noi oamenii, o fiinţă cum nu mai e alta, mai presus de sfintele cete cereşti, supusă la suferinţe, necazuri, deşi neavând vinovăţie.

Atunci vă întreb: ce motiv aduceţi să vă plângeţi de necazuri după urma păcatelor – lucru sigur ?

Iată Maica Domnului a avut de suferit. A avut şi bune: a avut parte de Înviere, a avut parte de Înălţarea Fiului său şi de Pogorârea Duhului Sfânt. Dar, cu toate acestea, a avut parte ca noi, de suferinţe. Şi dacă Ea n-a fost scutită, ce motiv avem noi să fim scutiţi, când bine ştim că suferim după urma vinovăţiilor.

*

Asta ar fi una din părţile cuvântării. Ascultaţi alta.

Dacă aţi băgat de seamă, Evanghelia vorbeşte despre Mântuitorul şi cele două surori Maria şi Marta. Maica Domnului n-are o Evanghelie. Vă puteţi da seama ce neasemănată smerenie: că pe pământ Dumnezeu nu vrea laudă, nici smerenia Ei nu o laudă, nu o dă în vileag; rămânând ca toată slava adevărată s-o primească dincolo.

Maica Domnului a fost supusă la această smerenie de a nu avea o Evanghelie cu adormirea Ei. Iată o smerenie de neasemănat. Totuşi, toată predania Sfinţilor Părinţi o socoteşte ca a doua în pomenire, după Iisus. Părţi din cântări, părţi din ecteniile Liturghiei, cuprind pe Maica Domnului.

Ioan Evanghelistul, care era la picioarele crucii, a primit-o de la Iisus să-i fie mamă. L-a înfiat Iisus pe Ioan, Sfintei Sale Mame. Cu cuvântul ăsta, ştiţi ce-a făcut Dumnezeu ? A rânduit pe Maica Domnului, să fie maică a întregii creştinătăţi.

*

ORBIA FĂRĂ LEAC

Doi orbi strigau după Iisus să-i miluiască şi pe ei. Iisus, după scurtă vorbă cu ei, le-a dat vederea ochilor, şi poruncă aspră să tacă, să nu afle nimeni.

Dar cum puteau să tacă oamenii aceştia ieşirea lor din întuneric ? De aceea L-au vestit pe Iisus în tot ţinutul acela. Şi Iisus era suspect pe acolo.

După aceea au adus la Iisus un mut îndrăcit. Acesta vedea, dar viața lui era o noapte și mai grozavă, brăzdată de trăsnetele iadului și muncit de năluci îngrozitoare.

Iisus a tămăduit și tragedia aceasta. Dar, tragedia cea mai mare abia de acum începe: orbii căpătau vedere, – fariseilor li se întunecau ochii de mânie. Dracii ieșeau din decăzuții vieții, – și fariseii intrau în draci.

E momentul celei mai fioroase pervertiri a minții omenești, când fariseii Îl declară pe Iisus „îndrăcit" și că toate minunile Lui de iubire sunt făcute în complot cu Satana.

Îndrăciții farisei se simțeau obligați să termine cu „înșelătorul Acesta", ca fiind o unealtă a diavolului.

Desprindem de aci o mare constatare psihologică: **vezi în afară, în alții, ceea ce ai tu înăuntru**. Precum ești tu, fără să știi, așa-i vezi pe alții, zicând că-i știi.

Poate că de aci vine că cele mai împărțite păreri pe pământ sunt cele asupra Adevărului, părerile asupra lui Dumnezeu, care pot merge până la totala negare a Lui.

Și e cu putință această împărțire a minților, pentru că în sufletul omului pot încăpea: fie Împărăția lui Dumnezeu, fie împărăția Satanei.

Trăiești într-una din împărățiile acestea începând de aici.

*

Dumnezeu știa câte are să tragă cu oamenii în privința stabilirii adevărului, de aceea îi prevenea prin Isaia proorocul: „Vai celor ce zic răului bine și binelui rău. Vai celor ce numesc lumina întuneric și întunericul lumină" (Isaia 5,20).

E greu să nu vezi soarele, dar e mai greu să nu vezi adevărul.

Orbia în fața adevărului e orbia fără leac.

Pe aceasta n-a putut-o nici Iisus tămădui.

Grele sunt păcatele trupului, dar mai grele ale minții.

Și pe multe căi amăgește vrăjmașul pe oameni să-i adune în împărăția sa, ca pe-o turmă de proști: pe unii cu bogăția cea deșartă, lipindu-le inima de ea, pe moarte și viață; pe alții cu destrăbălările trupului; pe unii cu slava deșartă a lumii acesteia; iar pe alții cu mizeria lumii acesteia. Pe unii umflându-i de trufie, pe alții intimidându-i, și

iarăşi altora stricându-le mintea, ca să nu mai recunoască adevărul şi să se mântuiască.

Sfântul Antonie cel Mare, cugetând la meşteşugirile vicleanului, a văzut tot pământul acoperit de curse diavoleşti, şi suspinând a zis: Doamne, cine se va putea izbăvi dintr-atâtea curse ? Şi a auzit cuvânt: „Numai smerenia !” (Pateric, avva Antonie 9).

Pe toate le poate contraface Satana, numai smerit nu poate fi. Ştie multe, şi mult mai adânc ca oamenii, dar toată ştiinţa lui nu plăteşte nimic, fiindcă n-are smerenie. Pe aceasta a pierdut-o şi aceasta îl pierde.

Eşti înclinat spre bogăţie – îţi dă bogăţie şi când o pierzi, te sinucizi. Eşti înclinat spre pofte – cu ele te dărâmă. Eşti înclinat spre învăţătură – el e profesor. Eşti credincios ? el e „înger luminat” şi „hristos mincinos”. Eşti necredincios ? şi el; – deşi se cutremură de judecata care-l aşteaptă.

Oriunde te-ai mişca, el te aşteaptă şi face pe călăuza, chiar în credinţa în Dumnezeu şi cruce. De aceea au strigat sfinţii Părinţi în toate vremile că omul nu se va putea mântui din cursele lui, decât învăluit în „dulama lui Dumnezeu” – care este smerenia.

Deci cine dobândeşte smerenia – curăţia inimii – acela vede adevărul – şi Dumnezeu e adevărul.

Smerenia tămăduieşte ochii minţii, ca să distingă adevărul de înşelăciuni. Şi mulţi au trebuinţă de această tămăduire a ochilor.

Şi e simplă: ascultă întocmai de Biserică.

Ascultarea fără târguială de slujitorii ei încercaţi, are darul acesta să te învăluie în dulama aceasta a lui Dumnezeu a smereniei, căci Iisus a fost cel mai mare ascultător de Dumnezeu, şi, precum pe Iisus L-a trimis Tatăl în lume, aşa şi Iisus şi-a trimis Apostolii şi urmaşii lor legali – ierarhia Bisericii, că toţi cei ce-i ascultă pe ei, pe Dumnezeu L-ascultă.

Aceasta-i calea **lui Dumnezeu** de dobândire a smereniei, care zădărniceşte meşteşugirile vrăjmaşului.

El Însuşi a mers primul pe ea şi pe aceasta, a ascultării de ierarhia pe care a instituit-o El, ştim **sigur** că de Dumnezeu ascultăm.

Celelalte căi, a vedeniilor, a spiritismului, nu sunt căile Bisericii şi nu duc bine. Numai ascultarea deplină de slujitorii legali ai Bisericii, singurii în drept de a învăţa „cunoştinţa mântuirii” (Luca 1,77) pe oameni şi singurii în dar de a lega şi dezlega păcatele oamenilor, – asigură smerenia.

După căi lăturalnice şi îndoielnice de învăţătură, umblă numai oamenii cărora nu le place smerenia. Pentru aceşti oameni, care ţin să rămână orbi, scrie sfântul Pavel următoarele: (vezi II Tesaloniceni 2,3-12).

Cheia osândei e dată tocmai în ultimele cuvinte ale Apostolului: Dumnezeu le trimite amăgiri puternice, celor ce **îndrăgesc** căi lăturalnice, aparenţe de adevăr.

Poţi iubi pe Dumnezeu, cât te ţine gura, dar dacă nu iubeşti şi **smerenia** în care a venit Dumnezeu, **ascultător** până la moarte de cruce, n-ai făcut nimic.

E plin iadul de credincioşi de aceştia, care cred şi nu ascultă. Căci nimic necurat nu intră în Împărăţia lui Dumnezeu şi mai ales încăpăţânarea. (Efeseni 5,5).

*

Sfinţii s-au ferit să „vadă" altceva decât neputinţele lor. Sfântul Pavel zice limpede că „nu în vedeniile sale se lăuda, ci întru crucea Domnului" (Galateni 6,14).

Biserica de totdeauna a refuzat să „vadă" prin acest ochi inutil – deschis spre împărăţia amăgirii.

Acest ochi să se închidă !

Şi să vi se deschidă ochiul smerit al conştiinţei curate, şi ferit de orice alarmă vizionară !

Aceasta e tămăduirea de ochi după care aţi venit !

Bucuraţi-vă şi mulţumiţi Dumnezeului Adevărului pentru ea !

*

POMELNICUL NECAZURILOR LUI PAVEL

(II Corinteni 6,4-10; 11,22-28)

Din acest pomelnic vreau să scot următorul normativ apostolic: poziţia creştinului faţă de necazuri.

Sfântul apostol şi le consideră o laudă.

Acestea sunt „**necazurile pentru Evanghelie**".

Credinţa de totdeauna a Bisericii vechi în faţa tuturor felurilor de încercări, a fost că acestea sunt **o binecuvântare**. De aci s-a dezvoltat şi poziţia faţă de martiriu. **Acesta e un har special**, care se dă numai cui şi cui, din vreme în vreme.

Astăzi aceste poziții față de suferință s-au cam pierdut. Astăzi creştinilor li se pare că suferința – crucea fiecăruia, cea de toate zilele – ar fi un lucru de care ar vrea, pe toate căile, să scape cât mai repede.

Ca să ne dăm seama de slăbiciunea creştinilor şi de pierderea cunoştinței despre harul suferinței, e destul să ne punem întrebarea următoare:

Despre Pavel ştim bine că a fost apostolul lui Hristos, apostolul neamurilor, chemat special, trimis special, aşadar de ce l-a lăsat Iisus în droaia de necazuri pe care le înşiră în pomelnicul pomenit ?

Necazurile au un rost, pe care azi oamenii l-au pierdut. Îl spune, mai uşor, mai greu de observat, şi Pavel, când vorbeşte despre o suferință a sa personală, o boală, pentru care de trei ori s-a rugat lui Dumnezeu să o ia de la el. (II Corinteni 12,7-10).

I s-a răspuns: **Darurile Mele în neputințe se desăvârşesc.** Trebuie să avem neputințe, trebuie să avem necazuri pentru că altfel cădem. Cădem uşor, pentru ca să nu cădem mai greu. Suferim puțin, ca să nu suferim grozav. Asta-i rațiunea pentru care, cei ce merg pe urmele lui Iisus au tot felul de suferințe şi Iisus nu-i izbăveşte de ele, fiindcă fără ele se pierd de El şi se pierd pe sine.

De aceea poate că **le-a spus Pavel** pe ale sale. Nici unul din necazurile pe care le înşiră nu sunt dinaintea convertirii lui la creştinism. Atuncea le folosea el creştinilor – şi poate că acestea sunt o răzbunare pentru acelea ale mucenicilor... Ca să-şi dea seama că este o putere nevăzută cu care se luptă ei în deşert. Cu chinurile nu-i putea omorî, încât îi reducea la a-i omorî în chip simplu, tăindu-le capul. Mucenicia e un dar şi-l dă Dumnezeu nu cui aleargă după el, ci cui vrea şi cui ştie, din timp în timp. Cei care aleargă după mucenicie, au în ei ispita muceniei şi ăştia cad. Nu e treaba ta, e treaba lui Dumnezeu. Nu umbli după daruri peste puterea ta. Sfinții mucenici şi mărturisitori nu aveau obrăznicia de a se face mucenici efectiv.

A răbda în credința ta şi pentru credința ta, îți dă Dumnezeu curajul, ca lui Iov. Fie în palate... etc., nimeni nu se poate plânge că n-are cine-l proba, cine-l căli sau forma.

Ăştia sunt creştinii care-şi duc crucea...

Purtăm neputințe ca să nu ne suim la părerea că suntem puternici. Cu necazurile de tot felul, ne dezleagă Dumnezeu de noi înşine, de părerea de sine. Şi asta n-are leac cum n-are căderea dracilor. De aceea

dăm de tot felul de neputințe, care sunt mult mai ușoare decât căderea în părerea de sine.

Ca să încurajeze pe creștinii de peste toate vremurile în necazurile lor și să și le asemene cu ale sale.

Mai mult fiecare avem necazurile noastre pentru păcatele noastre, pentru Evanghelie și pentru... Nu duceți cruce....

Deși n-o duceți cu drag, cel puțin duceți-o la umăr, duceți-o din ordin moral.

M-aș bucura mult să puneți astăzi la inimă fără să mai zăboviți, după pilda sfinților apostoli Petru și Pavel.

Ăștia au fost oameni care nu s-au plâns de stăpânire fiindcă stăpânirea, oricât ni s-ar părea, e pusă cu rosturi de la Dumnezeu spre desăvârșire.

Sfântul Pavel închis la Roma doi ani, pentru Evanghelia adevărului, n-a știut de lanțuri. El și-a purtat lanțurile cu seninătate și mărturisea că ținta după care alerga, e cununa biruinței.

Calea acestei alergări trebuie să știi a o urma fără silă și piedică, celelalte dacă le înțelegi bine, te ajută.

*

* *

IUBITORUL DE OAMENI ŞI JUDECĂTORUL LOR

„Căci cuvântul lui Dumnezeu e viu şi lucrător şi mai ascuţit decât orice sabie cu două tăişuri, şi pătrunde până la despărţitura sufletului şi duhului, dintre încheieturi şi măduvă, şi în stare să judece simţirile şi cugetările inimii” (Evrei 4,12).

Atotprezenţa Sa, şi mai ales în prilejurile noastre pierdute, demască toată pseudo-fiinţa noastră.

Cel ce toate le desăvârşeşte câte năzuiesc în om spre înălţime, Cel ce vede tot ce este animalitate, Cel ce judecă omenirea, Cel ce judecă viaţa, Acela este măsura tuturor măsurilor; El este aceasta în virtutea desăvârşirii Sale; – şi atunci nici un suflet nu mai poate face altfel decât să se judece şi pe sine, după măsura Lui, şi să-şi simtă – într-o prăpastie de pocăinţă – demascată toată falsitatea fiinţei sale.

Când răsare soarele apar din întuneric şi toate gunoaiele şi – dacă sunt – şi florile câmpului.

Când răsare Soarele dreptăţii, şi Cea mai mare iubire, din mormânt, şi intră în viaţa noastră, orgoliul nostru apare în toate înfăţişările lui. Când apare adevărata libertate, trecuta sclavie – tirania – se dezveleşte în noi şi în alţii, oricât ar fi ea de travestită în libertate. Când Se întrupează Cel Sfânt – şi-I pretutindenea de faţă – mai ales după Învierea din mormânt şi după Botezul nostru al fiecăruia, abia atunci, ni se deschid ochii asupra puterii străine pe care o are viaţa întunecată, asupra inimii omeneşti.

Atotprezenţa Lui desparte în noi oile de capre. Cu care suntem în mod definitiv, cu partea aceea vom fi socotiţi. Timpul pe care-l mai avem ni-i dat ca posibilitate de-a ne răzgândi.

Unii se răzvrătesc împotriva lui Hristos, pentru că se simt judecaţi.

Lumina lui Hristos – Lumina lumii (Ioan 8,12) – pătrunde până în cel mai vechi trecut al omului, îi nimiceşte toate planurile, îi smulge

toate măştile amăgirii de sine, Îl aşează pe Dumnezeu clar înaintea omului şi pe om clar înaintea lui Dumnezeu.

Hristos împărăţeşte necontenit peste sufletul trezit la Adevăr, îi strigă pe nume energiile bune, îl încurajează să se deschidă cu totul adevărurilor superioare şi să-şi găsească în desfăşurarea lor, cea mai înaltă fericire; – dar, în acelaşi timp, se dezvelesc şi toate puterile distrugătoare în cea mai adâncă esenţă şi acţiune a lor: instinctele şi emoţiile care păreau nevinovate şi care ştiau să-şi ascundă adevăratul lor „stăpân" din umbră, acum, de lumina Învierii, sunt îndrumate spre lumea căreia-i aparţin; – Lumea de sus e despărţită de lumea de jos, a celor de desubt, a dedesubturilor – după cum se cuvine.

*

Într-adevăr **Hristos-Iubitorul e inseparabil de Hristos-Judecătorul**, căci numai adevărul care ne judecă, ne iubeşte cu adevărat şi vrea cu adevărat mântuirea noastră.

Iubirea fără judecată este iubire fără adevăr şi nu ne poate mântui; numai iubirea care ne aruncă în prăpastia pocăinţei, numai ea e în stare să ne izbăvească de spasmele străfunde ale trufiei noastre şi de superficialităţile multe ale unei vieţi mincinoase şi să ne ridice din întunerecul lăuntric la lumina cea neînşelătoare.

*

Căuta cineva „rădăcina durerilor" oamenilor şi voi s-o smulgă... Nu ştia că oamenii nu i-ar fi dat voie... pentru că oamenii nu umblă după o concepţie de viaţă a **fericirilor,** ci după una a **plăcerilor**. Aceste două sunt diametral opuse şi fundamental potrivnice. Aci nu are cuvânt decisiv decât spiritul şi libertatea omului. Şi a cărui om ? – a omului cu orizont larg, capabil să se integreze în concepţia de viaţă a Revelaţiei, adică a înseşi concepţiei lui Dumnezeu, Care a gândit, a creat şi menţine creaţia.

Concepţia lui Dumnezeu – Logosul creaţiei – e Lege de viaţă, lege de echilibru şi lege de dezvoltare (desăvârşire), spre deosebire de toate celelalte care generează dezechilibru, boală şi moarte şi, mai ales, nu văd alte nivele de existenţă.

Organismul omenesc e înzestrat cu reglaj endocrin capabil să răspundă şi la concepţia în care a fost gândit de Creator, precum,

temporar, şi la alte concepţii de viaţă. Dar... cu urmările lor matematice, de neînlăturat.

Ce se petrece că-i atâta haos şi neclaritate şi de aci atâta suferinţă şi răzvrătire ? – Oamenii confundă fericirea cu plăcerea. Nu vor să facă deosebirea de natură, care este între ele. Una ţine de simţuri, alta de spirit. Între spirit şi trup e vrajbă, iar turma lui Epicur e imensă. Şi imensă e şi suferinţa.

Nu este ieşire decât printr-o „înnoire a minţii” (Romani 12,2) într-altă concepţie, a lui Dumnezeu. Într-o **strămutare** a fiinţei în vederile (Legile) lui Dumnezeu. Cam acesta e înţelesul cuvântului **meta-noia** – pocăinţa.

*

Haosul de azi izvorăşte din abaterea de la ordinea eternă a lucrurilor, din sfărâmarea acordului dintre om şi Dumnezeu.

*

ÎNSEMNĂRI DIN RĂZBOIUL NEVĂZUT

Sfântul Diadoh al Foticeii:

Înainte de Botez, Harul dumnezeiesc îndeamnă pe om din afară, dar Satana este încuibat în adâncul sufletului şi al inimii. După ce însă omul este botezat, demonul iese afară din inimă, şi Harul intră în inimă. Dar chiar după Botez i se permite a sta în adâncul trupului (în faţa inimii) pentru încercarea libertăţii morale. De acolo afumă mintea cu aburul pasiunilor cărnii.

Sfântul Grigorie al Tesalonicului:

Vrăjmaşii se ascund şi se află împrejurul inimii după lucrare, nu după fiinţă. „**Se retrag în simţuri**”. De aci luptă să câştige iarăşi inima.

Cele patru reguli ale războiului şi victoriei:

1. În tine să n-ai nici o încredere; („Blestemat e omul care se încrede în om...” „face din plăcere braţele lui” «Ieremia 17,5». Trebuie să te cunoşti bine ca să ajungi aci, aceasta să nu ducă însă la disperare sau la dezertare).

În tine toată deznădejdea, din cauza nimicniciei omeneşti, dar în Dumnezeu ca atotputernic şi Tată, toată nădejdea. Căci Dumnezeu este

atotputernic, este bun şi iubitor de om. A venit în lume să-l caute până la jertfă, iară după jertfă S-a făgăduit să fie cu noi, până la sfârşitul veacului acestuia.

Semn că neîncrederea în sine e adevărată şi nu mincinoasă sau prefăcută, este dacă o ai pe aceasta în locul întâi al simţirii cu mintea, înainte de a avea consideraţia atotputerniciei lui Dumnezeu; iar aceste două consideraţii să premeargă oricăror fapte ale tale.

Al doilea semn este că la înfrângeri cad în întristare.

Necazul îi descoperă.

Timiditatea „socotită" virtute este cea mai tainică aroganţă. Încercările, căderile descoperindu-i, se miră şi se îngrozesc.

Nu se întâmplă aşa cu cel smerit: Când acesta cade în vreo greutate simte frică şi amărăciune, dar nu-i tulburat sau mirat (îngrozit). I se pare normal să-i vină acestea din cauza propriei sale neştiinţe şi slăbiciuni. „Fără Mine nu puteţi face nimic" (Ioan 15,5).

2. Toată încrederea să o ai în Dumnezeu;

3. Să te lupţi şi să te aştepţi la lupte;

4. Rugăciunea neîncetată.

(5) **Învăţarea (instrucţia) războiului nevăzut**, împotriva neştiinţei.

Socotinţa că suntem ceva se numeşte prezumţie. E o patimă născută din iubirea de sine şi devine izvorul, începutul şi cauza celorlalte pasiuni, dar atât de subtilă şi tainică este această mândrie, încât cei ce-o au, n-o simt. E un rău pe-atât mai mare, pe cât e de tainic şi subţire. Aceste patimi închid prima uşă a minţii (a cunoaşterii de sine) prin care Harul lui Dumnezeu voieşte a intra; nu-l lasă să intre şi Harul se retrage. Căci cum va veni Harul să lumineze pe cineva care se crede ceva mai mare, că-i înţelept, că n-are nevoie de ajutor. Domnul să vindece aceste boli şi patimi luciferice.

După sfântul Maxim Mărturisitorul, virtutea ar fi unirea neputinţei omeneşti cunoscute, cu puterea dumnezeiască.

Dacă-ţi ştii neputinţa şi neştiinţa e cea mai bună poziţie de luptă.

Urmăreşte-ţi numai o singură zi gândurile şi viaţa ta sufletească şi-ţi dai seama ce slab eşti.

Această poziţie bună se dobândeşte şi creşte dacă toate câte le facem, le facem cu gând şi dragoste că le facem pentru Dumnezeu – deşi smerite şi neînsemnate.

Ne trebuie minte luminată de cunoștința Duhului. Adică exerciții de atenție și reflexie, ca să ajungem la o cunoaștere clară între bine și rău, – nu după simțuri sau concepția lumii, ci după dreapta judecată și adevărul Duhului Sfânt.

Atunci nu mai alergăm după ce aleargă lumea.

Această concepție pe dos ne transformă necazurile și ocările lumii în bucurii, pagubele în câștiguri, moartea în biruința învierii, etc.

A ierta dușmanii, din convingere, este dovada mărinimiei de suflet, a asemănării cu Dumnezeu.

Acum (în această duhovnicească mentalitate) a te supune este mai de preț decât a porunci, a asculta decât a comanda.

Cunoștința smerită de sine însuși e mai de preț decât orice știință; a te birui pe tine e mai mult decât ai birui lumea.

A învia sufletul tău, mai mult decât a învia morții.

Superficialitatea e mare piedică a minții. De aceea mintea trebuie și ea profund curățită de patimi, – ca să vadă Adevărul, sau cât e de ascuns răul, sau cât e de asuprit binele de rău și adevărul de minciună.

Pasiunile (voința oarbă) întunecă mintea. Prin iubire sau ură (nepurificate) adevărul riscă să rămână necunoscut.

Mintea nu trebuie obosită cu curiozitatea fără de socoteală. Nu trebuie încărcată cu știri nefolositoare sau fără valoare pentru suflet.

Adună cunoștințe duhovnicești și cerești.

Nimic nu-i mai de preț în lume decât cunoașterea Celui Răstignit – Persoana Sa preaslăvită, care, văzut sau nevăzut, ne însoțește în lume, în lupte, în oameni, în fire.

Celelalte informații sau întrebări sunt mândrie și egoism. Cunoștințele, ca scop în sine, sunt praf în ochii minții. Noutățile nu se termină niciodată și vremea se duce. Toate cele trecătoare sunt o experiență amară.

Ridicați-vă fruntea din țărână la Dumnezeu, la cunoștința cu care cunoaște El lumea.

Singurul mijloc prin care putem scăpa de amăgire este curăția inimii. Curățirea inimii constă în nimicirea omului vechi din noi și descoperirea omului nou.

- Unelte smerite în mâna lui Dumnezeu către scopurile Sale, peste îngustimile și neputințele noastre.

Să vrei și tu ce vrea Dumnezeu.

Voinţa noastră raţională e în conflict cu voinţa noastră iraţională (în care lucrează cel viclean). Sunt în competiţie şi război.

Dar voinţa lui Dumnezeu – care aşteaptă decizia liberă a omului ?

Cine te va face liber ? – „Adevărul". „Eu sunt Uşa" (Ioan 10,9).

Cine nu recunoaşte absoluta necesitate a războiului nevăzut cu sine însuşi, cu egoismul său, nu va scăpa niciodată de el şi de toţi puii săi.

Vrăjmaşii noştri îşi pun mare nădejde în vârsta slăbirii noastre şi în ceasul morţii, de aceea trebuie să ne deprindem la lupta continuă, cu toate puterile care le avem.

Noi luptăm pentru cauza lui Hristos, sub comanda Sa. **Dacă El amână biruinţa noastră până la ultima zi a vieţii noastre**, aceasta va fi de cel mai mare folos. Deci nu depunem armele în nici un caz.

Ordinea războiului:

1. Intră în inima ta şi cercetează-o cu de-amănuntul. Vezi ce gânduri găseşti, ce dispoziţii şi porniri o stăpânesc. Ce pasiuni, ce patimi o terorizează. Deschizi lupta cu patima cea mai apropiată şi mai puternică.

2. Obişnuieşte-te a te aştepta la necazuri, ocări, protivnicii, rele – ca să nu te sperii nici la cele mai înfricoşate întâmplări.

Acestea zdrobesc mândria.

Crucea, răstignirea, e dar de la Dumnezeu. Primit ca atare, are efectul mântuitor al sufletului şi ucigaş al vicleanului.

Nu crede vicleanului niciodată nimic. Pentru el n-avem decât crucea. În trup fiind, zi: „încă n-am scăpat !" (precum sfântul Macarie).

Dar nu ne putem libera de brutalitatea lui, fiindcă pătimim de supărările mândriei, care-şi au rădăcina şi obârşia în blestemata şi deşarta părere de sine.

Astfel (cunoscând lucrurile) **vom scoate din otravă amară miere, din răni sănătate şi din mândrie smerenie**.

Cât de folositor e acest lucru: a se vedea cineva pe sine mai rău şi mai prejos decât toţi oamenii, o spun şi sfinţii Părinţi. Dumnezeiescul Gurădeaur zice: „Nimic nu e mai iubit de Dumnezeu decât a te socoti mai prejos". Iar Varsanufie zice: „Dacă într-adevăr vrei să te mântuieşti, ascultă un lucru. Ridică-ţi picioarele de la pământ, înalţă-ţi mintea la cer şi fii acolo cu gândul ziua şi noaptea. Defaimă-te cât poţi, silindu-te a te

vedea mai prejos decât orice om. Aceasta e adevărata nevoință. Nu-i altă osteneală mai aleasă pentru cel ce voiește să se mântuiască în Hristos, Cel ce-i dă putere.” Iar sfântul Grigorie Sinaitul adaugă că se cade a ne considera mai răi decât toate făpturile și mai ticăloși chiar decât dracii. El zice: „Două smerenii sunt, după cum spun Părinții: a se socoti cineva dedesubtul tuturor și (a doua) a atribui izbânzile sale lui Dumnezeu. Prima este început, a doua sfârșit”. (cap. 115).

Deci conștient de trei lucruri: sunt mai păcătos decât toți cei ce nu știu nimic despre acest lucru; sunt mai păcătos întrucât sunt în afară de firea cea dată de Dumnezeu și mai ticălos decât dracii, întrucât le cam fac ascultare, dacă nu chiar robie – eu, cel pentru care S-a răstignit Hristos ca să ne izbăvească de robia celui rău.

Cu evidența darurilor nu scapi de starea de vinovăție personală, pentru că darurile sunt ale lui Dumnezeu și ele, cu atât mai mult, ne îndatorează. Iar ele fiind de la Dumnezeu, Duhul Sfânt, n-au număr, sunt nemărginite ca mărime, fără început și fără sfârșit – însușiri sufletești ale unui suflet smerit – lucruri firești ale lui Dumnezeu.

Socotește că te-ai împărtășit cu o picătură de apă dintr-un ocean nesfârșit.

„... Fericiți cei săraci (smeriți) cu duhul...” (Matei 5,3).

„... pedeapsă și muncă numită cruce...”

„Șarpele fu osândit să mănânce țărâna patimilor.” (cf. Facere 3,14)

Grija de sănătatea trupului, grija de sănătatea sufletului, doi dușmani. Dacă această grijă este egală, rezultatul poate fi slăbirea lor egală. Trebuie văzuți în ierarhie, nu în egalitate.

Vrăjmașul veghează spre paguba ta, veghează și tu spre surparea lui. (Cunoaște adică, în tot momentul, ce duh te stăpânește și alege-l pe care „dă viață”). Practic: vorbește cu dragoste de fratele care a căzut sau îi sunt cunoscute păcatele și altora, zicând că-s îngăduință de la Dumnezeu ca să-i fie câștigul mai mare ca paguba. **Deci în ruptul capului nu osândi**.

Cu **rugăciunea** vei pune sabia în mâna lui Dumnezeu, să bată El pe cel ce se războiește cu tine. Ca să se facă aceasta, trebuie să fii conștient întotdeauna că viețuiești în slujba lui Dumnezeu, în tot ce faci.

Ca să sporeşti această dorinţă, adu-ţi aminte mulţimea bunătăţilor Lui ce ni le-a dat, cât ne caută, cu ce preţ ne-a răscumpărat.

Gândeşte-te apoi la folosul acestei slujiri: că ne face stăpâni peste trup, mai presus de diavoli şi fiii lui Dumnezeu.

2. Tot motive care să încălzească rugăciunea ta: credinţa vie că Dumnezeu îţi va da tot ce-ţi trebuie pentru mântuirea ta – învăţătură la priceperea ta, necazuri la lenea ta, unelte la împotmolelile tale.

3. El Însuşi ne-a învăţat să cerem daruri de preţ: pe Însuşi Duhul Sfânt. Şi „Toate câte veţi cere în rugăciune, crezând, veţi lua" (Luca 11,13; Matei 21,22).

4. Totul e să voieşti ce vrea El: **Pâinea Vieţii veşnice, nu tărâţele vieţii vremelnice**; cunoaşterea Împărăţiei şi pe Împăratul ei în sufletul tău – ceea ce îl îndumnezeieşte şi pe el şi trece ca fulgerul prin „locurile" groaznice, când se desparte de trup.

Oamenii în nepriceperea lor, cer de la Dumnezeu aranjamente pământeşti, treburi trupeşti, afurisanii peste alţii care-i păgubesc sau le stau în cale.

Rugăciunea fără orizont creştin, fără „metanoia".

„Nu ştiu ce cer." (Marcu 10,38).

După rugăciune sileşte-te să devii încăpător, darului pe care-l ceri. Sileşte-te a-ţi birui, a-ţi strâmtora egoismul – „cercul vostru strâmt" – şi fă loc dumnezeiesc fratelui tău în inima ta cea dumnezeiească (nu egoistă, pătimaşă, pornită pe plăceri păcătoase).

Cele 4 condiţii ale rugăciunii, fixate de sfântul Vasile cel Mare:

1. Slava lui Dumnezeu (Preamărirea).

2. Mulţumirea pentru darurile vieţii şi cunoştinţei de Dumnezeu şi pentru alte multe daruri.

3. Mărturisirea că eşti un păcătos şi un călcător de porunci.

4. Cererea aceea ce e de trebuinţă mântuirii tale, a vieţuirii după rosturile date ţie de Dumnezeu la intrarea în lumea aceasta şi pentru ajutorul în luptele sufleteşti pentru cauza lui Hristos în lume, etc. Precum şi pentru biruinţa asupra neputinţelor tale speciale.

Căci „**Când grăieşti tu Eu sunt de faţă**" (Isaia 58,9)

5. Socoteşte că şi sfinţii toţi, în frunte cu Maica Domnului, se roagă pentru desăvârşirea noastră.

Ce nu primeşti, rugându-te, nu-ţi foloseşte sau încă nu poţi păstra, deşi ştii că sunt bune.

Cerem lucruri mari, dar n-am făcut pe cele mici. Cerem vârfuri şi n-avem consolidată baza. De aceea e bine să ne cam dăm seama cum stăm şi de ce nu primim o sporire vizibilă. Dumnezeu ştie de ce ne întârzie, dar tare de multe ori ştim şi noi şi nu mişcăm „muntele” egoismului nostru în mare.

Mare lucru şi plăcut lui Dumnezeu este să stai în orice împrejurare: tare şi voios, supus smerit, oricărei Providențe dumnezeieşti. Căile Providenței depăşesc înțelegerea noastră imediată, **dar, după trecere de vreme vedem că aşa a fost mai bine cu viața noastră cum a rânduit Nevăzuta Rânduială**, față de cum ni s-ar fi părut minții noastre mai bine.

Fapte ca acestea ne leagă de Dumnezeu cu o dragoste de fii, încredințați de părinteasca Lui bunătate şi asistență nevăzută, asupra vieții noastre în lume.

Nu suntem singuri şi ştim cui credem (Matei 28,20; II Timotei 1,12).

E mai plăcută lui Dumnezeu şi e mai auzită strigarea minții şi a inimii decât strigarea gurii. De aceea când Moise Îl ruga pe Dumnezeu cu mintea şi cu inima pentru iudei, îi zice: „Ce strigi la Mine ?” (Exod 14,15).

Mila (de la miluieşte-mă) e nume sobornicesc al tuturor darurilor dumnezeieşti. Deci la rugăciunea minții şi a inimii primim ceea ce ne este de folos.

Omul nu poate păzi prima poruncă: Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău, din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău şi din toată virtutea ta, cum ne porunceşte Domnul, decât prin mijlocirea rugăciunii mintale.

Gândeşte-te că:

„Iisus are o arzătoare dorință ca să vrei şi tu să suferi chinul ce-l înduri tu, şi că se roagă Părintelui Său să-ți dea Har să-ți duci cu răbdare crucea şi necazul ce te munceşte pe tine şi pe tot omul.”

Iată o urmare a lui Iisus, de dragul suferinței Lui pentru tine.

*

AVVA ISHIRION

I

„Adunatu-s-au odată sobor de părinţi în pustia Sketică, întrebându-se unii pe alţii despre lucrarea lor. Şi răspunzând unul din ei, mare cu viaţa şi cu numele, **avva Ishirion**, a zis: Noi poruncile lui Dumnezeu le-am făcut. Şi-au zis fraţii: Dar cei de după noi ce vor face ? Bătrânul a zis: Vor să vie la jumătatea lucrului nostru. Dar cei de după dânşii ? Şi, proorocind bătrânul, a zis: Cei ai neamului şi rândului aceluia nu vor avea nicidecum lucrul părinţilor. Dar atunci cum se vor mântui ? Le vor veni lor ispite. Şi cei ce se vor afla lămuriţi în vremurile acelea, mai mari şi decât noi şi decât părinţii noştri se vor afla." (Pateric, avva Ishirion).

II

Şi care este lucrul călugărilor ?

Curăţia minţii; curăţia inimii; rugăciunea neîncetată; conştiinţa prezenţei, atotprezenţei Sfintei Treimi în sufletul curăţit de patimi (neştiinţă, uitare, negrijă); dobândirea darurilor: a smereniei, a dragostei dumnezeieşti, a Luminii taborice, deci cunoştinţa şi dobândirea îndumnezeirii.

*

Simplă această înşirare a nevoinţelor e descurajantă.

Dar posibilităţile lui Dumnezeu – ca să ne mântuiască – întrec mărimea neputinţelor noastre, oricât de multe şi mari ar fi ele. Decât că: să ni le cunoaştem şi recunoaştem ca vinovăţii şi lipsuri.

*

Deci ce sunt bolile, operaţiile, spitalele, accidentele, (mutilările), reaua întâmplare, prigonirile, primejdiile, ispitele de multe feluri, degradările, izgonirile, nedreptăţile, temniţele... ?

- Mijloace de mântuire şi de învăţătură îngăduite de Dumnezeu să împlinească lipsurile din lucrarea noastră călugărească în nevoinţa de bunăvoie.

Deci cu cât ni se întâmplă necazuri mai grele şi ni se dă şi timp în ele, cu atât să avem convingerea că Dumnezeu e cu noi şi ne poartă de grijă pentru mântuire.

*

Ca atare, nu avem nicidecum dreptate să dăm vina pe nimeni, de ce ni se întâmplă ce ni se întâmplă. Dimpotrivă, **știind rostul necazurilor,** putem chiar să ne rugăm pentru cei ce ne blastămă, putem face bine celor ce ne fac nouă „rău”, – căci în realitate ei ne fac bine.

Totul e să știm și să credem aceasta, că din mâna lui Dumnezeu ne vine bătaia și nu întrece măsura de trebuință: Tatăl nostru fiind drept și iubitor de oameni, fiii Săi.

Luând lucrurile cum trebuie, în puțină vreme poți câștiga ani îndelungați. De pildă, nemaiînvinovățind pe nimeni de relele ce ți le-a pricinuit, pe neobservate constați iubirea de Dumnezeu și de oameni că-ți luminează și încălzește sufletul și suferința îți devine numaidecât ușoară sau chiar plăcută, dacă nu chiar dispare.

Au fost pelerini ruși care ajunseseră ca nici pe draci să nu mai dea vreo vină. Că în realitate nici ei nu chinuiesc pe nimeni fără învoirea și măsura de la Dumnezeu.

Suferințe au toți oamenii, că le merită. Călugării însă le cunosc rostul de la Dumnezeu și nu defaimă pe nimeni.

*

DESPRE PORUNCA IUBIRII ÎN CĂLUGĂRIE

Cineva Îl întrebase odată pe Iisus, care-i cea mai mare poruncă din lege ? Iisus i-a răspuns: Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din tot sufletul tău, din toată inima ta și din tot cugetul tău și pe aproapele tău ca pe tine însuți. În aceste două porunci atârnă toată Legea și Proorocii. Iar respectivul, vrând să se îndrepteze, a auzit – în continuare – parabola omului căzut între tâlhari (Luca 10,25-37).

Despre iubirea de oameni auzim citindu-se în multe feluri; că aproapele nostru poate fi oricine; că poate să ne fie prieten sau vrăjmaș; că poate să fie un străin sau o rudenie, bogat sau sărac, credincios sau necredincios și oricine altcineva, oricum ar fi el.

Mai citim că suntem opriți de a judeca – moral – pe oricine, și, de-a-l vorbi ca atare; că ori de câte ori vădim greșeala cuiva și Dumnezeu va vădi greșeala noastră și vom fi pedepsiți. Deci trebuie să iertăm tuturor toate „**pentru înviere**” (Laudele Paștilor), – pentru izbăvirea noastră de sub stăpânirea morții.

Cum ne încadrăm noi, cei dintr-o obşte, în aplicarea acestei porunci, care rezumă Scriptura ?

Dacă am iubi pe Dumnezeu – cum zice – din tot sufletul, din toată inima şi din tot cugetul, din toată fiinţa noastră, adică am lua foc, foc din focul Duhului Sfânt, care s-ar răsfrânge şi asupra oricărui aproape posibil, n-am avea probleme. Am realiza împlinirea acestei porunci pentru care ne-am retras puţin din „lume", tocmai ca să împlinim mai bine poruncile la nivelul sfaturilor evanghelice.

Dar ca să putem împlini ceva din aceste porunci **trebuie să cunoaştem bine calea practică, presărată cu tot felul de piedici şi capcane** care duc alăturea de cale, ba ne putem trezi şi rătăciţi cu totul de la ţinta pe care am ales-o.

Ne trebuie **o călăuză şi** ne trebuie **capacitatea de a învăţa calea**. Căci avem de trecut multe vămi cu cumpliţi şi foarte vicleni vameşi. Iar cea mai mare viclenie a lor e să-i facă pe oameni să creadă că ei nici nu există şi oamenii să-şi vadă liniştiţi de treburile lor; iar ei, din ascuns, de lucrările lor.

*

Mai înainte de orice, trebuie să ştim Cine a venit la noi şi de ce ? - A venit Domnul nostru Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat şi om adevărat, ca să ne izbăvească de sub stăpânirea şi lucrăturile Satanei; care, prin patimi, robise toată lumea şi o ducea la moarte. A venit ca Om Nou, dându-ni-Se **model de copiat** în viaţa noastră, a fiecăruia; dându-ni-Se **singurul Învăţător** în privinţa cunoştinţei de Dumnezeu şi al rostului nostru ultim. Ni S-a dăruit nouă mlădiţă dumnezeiască, făcându-ne prin Botez, pe toţi, **şi** fii ai lui Dumnezeu, dar îndatorându-ne la grija şi ostenelile **creşterii Lui** în viaţa noastră pământească, ba dându-ne şi ajutorul Lui, ori de câte ori i-L cerem cu credinţă. Prin El, de la Botez, avem sădită în noi Viaţa veşnică a Împărăţiei lui Dumnezeu; iar moartea, deşi a rămas în continuare printre noi, dar Învierea Sa i-a schimbat rostul de pedeapsă, pe care-l avea până aci, în moarte numai a omului nostru vechi – omul păcatului – ca o ultimă purificare a trupului păcatului, înainte de învierea cea de obşte.

Cine a mai rămas fricos de moarte ?

Numai omul păcatelor, care-şi simte osânda, pentru că în loc să iubească pe Dumnezeu-Omul Iisus Hristos, şi să asculte de El – cum de atâtea ori „**a auzit**", el mai mult a iubit lumea, trupul şi pe mincinosul

viclean, cu toate deşertăciunile lor. În **„fricoşii"** aceştia, comoara de la Botez, ascunsă în țarina lor, **ascunsă a rămas,** căci ei n-au vândut nimic din **„ale lor"** ca să cumpere şi să dezgroape Comoara cu darurile Sfântului Duh, conferite lor prin Taina Sfântului Mir. În continuare **„fricoşii"** aceştia, botezați în numele Sfintei Treimi, țin pe Hristos în temniță, bolnav, flămând, însetat, necercetat, străin, neştiut, înjurat şi lepădat...

„Fricoşii" aceştia, scrie Apocalipsa 21,8, că **nu** se mântuiesc.

Deci **aceştia „nu** sunt ai lui Hristos", cum scrie Sfântul Pavel: „Iar dacă n-are cineva Duhul lui Hristos, acela nu este al Lui" (Romani 8,9).

Pentru că Satana nu-şi cedează uşor prada. Cu el avem de bătut un război nevăzut. Cine nu ştie să se lupte, e pierdut. Toți trebuie să cunoaştem bine războiul nevăzut şi vicleşugurile înşelătorului.

Lupta lui cea mai mare şi neîncetată e să ne scoată din ascultarea de Domnul nostru Iisus Hristos, Care, pentru izbăvirea noastră de sub stăpânirea lui, ne pune prima condiție: **lepădarea de sine**, – **sinele patimilor**, al uşurătății şi superficialității noastre, cu care ne complacem în „lume" şi în negrija de suflet. Un „eu" de suprafață, de simțuri, în care-i retras vicleanul de la Botez şi de unde atacă **adevăratul nostru eu**, subiectul nostru de mântuire, pentru care a venit Domnul Hristos pe pământ şi pe care noi, greu şi târziu îl cunoaştem, după grele şi îndelungate răfuieli de conştiință. Cu iubirea de sine ne lipeşte de patimi, iar patimile sunt piroanele cu care ne țintuieşte de „lume" şi ne ține sub stăpânirea sa.

De aceea o obşte nu e obşte, fără lepădarea totală de sine, de orice fel de egoism părtinitor şi milostiv către sinea sa, de orice gând ascuns şi milostiv spre sine, care-i lucrătura vicleanului.

De aceea votul ascultării e cel mai greu dintre toate, pentru că oricând, şi în orice, eşti îmbiat de vicleanul la neascultare sau ascundere. Ca el să ne poată apăsa la ieşirea sufletului, cu faptele ascultării **şi de el**. Aci intră şi orice ascundere o faci a vreunei greşeli a fratelui – aproapele din obşte – cu „gând" că-i „iubire de aproapele", ascunzându-l în greşeala lui. Te-ai făcut tovarăş cu vicleanul, acoperindu-i pe amândoi şi încă în numele „iubirii de oameni, a aproapelui".

În obşte, toți ne-am predat în răspunderea călăuzelor noastre duhovniceşti şi gospodăreşti, cu ascultare totală şi lepădarea totală de

sine, ca a Domnului Hristos. Altfel nu ne izbăvim de lucrăturile cele ascunse şi de multe feluri ale vicleanului vrăjmaş. Chiar această izbăvire e şi ţinta ultimă şi imediată a ascultării depline faţă de povăţuitorii noştri, cât şi a izbăvirii de sinele nostru care, cruţat, mereu alunecă pe calea pierzării, prin viclenia şi zavistia Satanei. Această alunecare, uneori observată, alteori tăinuită – din puţinătate de minte – este şi cauza pentru care nu sporim în calea aleasă, ci îndărăptăm şi ne stingem şi duhul şi dragostea, încât, în loc să ajungem „temple ale Duhului Sfânt" şi locaşuri ale Domnului Hristos, într-un mod evident dar smerit, am ajuns: candele stinse...

Când povăţuitorii fac totul pentru lămurirea şi ajutorul obştii, dar când câte unii îşi mai ascund câte o cruţare de sine şi-şi mai tăinuiesc oarece gânduri sau planuri – sau situaţii – uneori vreme îndelungată, – atunci peste câte unii din aceia vine fără de veste câte-o pacoste, care descoperă totul; căci în Împărăţia lui Dumnezeu, chiar în cea dinlăuntrul nostru, mică şi fără slavă, nu încape nimic necurat şi nedat la iveală dintre cele ascunse ale vicleanului. El ne învaţă să făţărnicim şi smerenia. O vorbă prin Sfântul Munte zice că „şi în inima smeritului şade dracul greceşte". El, vicleanul, şi smerit se preface, numai să fie lăsat în pace. Dar Dumnezeu îl vede: şi, pentru iubirea lui de oameni, printr-o întâmplare, chiar pacoste, îl scoate la iveală – cum că încă nu ne-am lepădat cu totul şi cu adevărat de toate lucrăturile lui, cum de atâtea ori am făgăduit.

Pacostea poate fi aspră de tot, chiar primejdie de moarte.

Iar cei de pe aproape, care au ştiut şi au tăcut, tovarăşi cu el s-au făcut şi vinovaţi de întâmplare s-au arătat – buni de acelaşi canon.

Aşa ni se întâmplă că ani de-a rândul pierdem vremea, iar în ceasul morţii „**blestemăm**" pe răspunzătorii noştri, că şi bătaie trebuiau să ne dea ca să nu pierdem vremea, că iată acum ne-am pierdut pe noi înşine şi vreme nu mai avem.

Aşa se întâmplă când nu asculţi de vorbă bună. Vii la o cale şi nu o înveţi – pierzi vremea; făgăduieşti ascultare şi nu o faci – pierzi vremea; zici că te lapezi de tine însuţi, dar sari cuc şi „**faci criză**" de cumva ţi se taie voia; – îţi furi vremea; de dreaptă socoteală nici vorbă; pentru învăţarea deosebirii gândurilor, nici cel mai slab interes – vremea fuge; „Războiul nevăzut", **nevăzut** s-a făcut...

*

SOARTA SUFLETULUI DUPĂ MOARTE

Trihotomie.

După ce spiritul s-a despărțit de trup el este încă legat de suflet. Şi după cum în timpul vieții fizice prin trup a fost legat de lumea fizică, tot aşa acum, îl leagă sufletul de lumea sufletească. Prin suflet a fost scufundat şi împletit în lumea fizică.

S = corpul dorințelor.

- Spiritul e eliberat în clipa când sufletul a predat descompunerii tot ce nu poate vieţui decât în trup.
- Dorințele nesatisfăcute rămân legate de suflet.
- Perioada dezlegării de înclinări e cu atât mai lungă, cu cât a fost mai tare legat de ea, aşa încât la moartea fizică încă trăiau în suflet multe pofte şi dorinți.

Exemplu: plăcerea pe care o simte un mâncăcios: plăcerea nu e ceva trupesc, ci sufletesc. Plăcerea trăieşte în suflet şi tot în suflet trăieşte şi pofta de-a avea această plăcere. Însă pentru a satisface această poftă, e nevoie de organul fizic corespunzător. După moarte, sufletul n-a pierdut numaidecât această poftă, însă el nu mai are organul fizic, care e mijlocul de satisfacere a poftei. Atunci se întâmplă ca şi cum omul s-ar afla într-o regiune unde nu poate găsi nici o picătură de apă şi ar suferi de-o sete arzătoare. Astfel sufletul suferă şi arde de lipsa plăcerii, pentru că şi-a lepădat organul fizic prin care putea să şi-o împlinească. Această stare de lipsă arzătoare ține atâta vreme până ce sufletul învață să nu mai poftească lucruri care pot fi împlinite numai prin trup. Şi perioada pe care sufletul o petrece în această stare se poate numi locul poftelor, cu toate că, fireşte, nu avem de-a face cu un „loc”.

*

Prin această imposibilitate de satisfacere, pofta este excitată în cel mai înalt grad. În acelaşi timp, această imposibilitate trebuie să stingă pofta, încetul cu încetul. Poftele arzătoare se consumă treptat; şi sufletul a aflat că în stingerea acestor pofte stă singurul mijloc de a evita suferința, care trebuie să vie din ele. În timpul vieții fizice aceste pofte sunt satisfăcute mereu. Prin aceasta suferința poftei arzătoare este acoperită de un fel de iluzie. După moarte, în „focul purificator”, această suferință apare cu totul dezvăluită. Sufletele trec prin vieţuirile lipsei

corespunzătoare a acestor pofte. De aceea sufletele se găsesc într-o stare întunecată. Bineînţeles că numai oamenii ale căror pofte au fost îndreptate în viaţa fizică spre cele mai grosolane lucruri, sunt supuşi acestei stări. Naturile care nu au decât puţine pofte, trec prin această regiune fără să o observe, pentru că ele nu au nici un fel de înrudire cu ea. Trebuie să notăm că sufletele stau sub influenţa văpăii poftelor, cu atât mai mult cu cât prin viaţa lor fizică ele s-au înrudit mai mult cu această văpaie; deci cu atât vor avea mai mult nevoie să se purifice prin ea. O asemenea purificare nu trebuie să fie înţeleasă ca o suferinţă, în sensul în care în viaţa fizică, un lucru asemănător este simţit **numai** ca suferinţă. Căci după moarte sufletul **doreşte** purificarea sa, pentru că numai prin ea se poate stinge imperfecţiunea care există în el.

*

O MAMĂ CU COLIVĂ PENTRU FIUL SĂU

Trebuia să aibă patru copii. A făcut doar trei. Cel de al treilea s-a lepădat de credinţă, şi-a părăsit nevasta şi o fetiţă şi a încăput în capcana unei desfrânate. A făcut leucemie. Dându-şi seama că se duce, a cerut ajutorul mamei. Ea i-a mai vorbit o dată despre credinţă, spovedanie, împărtăşanie. Le-a primit.

Singura mulţumire a mamei, că, ispăşindu-şi fărădelegile (cu traiul rău unde s-a prins, cu jefuirea tuturor lucrurilor lui, inclusiv pijamaua de pe el, în spital) cu sentinţa de moarte a leucemiei, şi-a câştigat totuşi sufletul.

*

Moarte pentru moarte. Femeia fusese preavizată să nu lapede sarcina, dar, slabă şi mai ales silită de maică-sa şi soţu-său, a făcut fărădelegea. Acum plăteşte şi soţu-său cu o paralizie care-l ţine aplecat la pământ. Maică-sa prezintă tulburări de conştiinţă.

Retroactivitatea legii ispăşirii. Fapta care pune în primejdie viaţa celor făcuţi în ordinea lor naturală.

Faptele omului se înscriu în mai multe „locuri". De acolo generează – ca rezultante – efectele matematice, de neînlăturat: în soarta ta personală, în a urmaşilor tăi, în mediul social prezent şi viitor, precum şi în mediul cosmic.

Greşelile, când sunt recunoscute ca atare, unde trebuie şi cum trebuie, se pot îndrepta şi urmările se pot opri. Dar oprirea urmărilor o face numai Stăpânirea Supremă a lucrurilor şi a devenirii.

*

Cu privire la greşelile de conviețuire: Oamenii nu prevăd nici măcar viitorul apropiat, decum un viitor mai îndepărtat. Nu-i interesează decât un imediat desprins de orice viitor previzibil, de care devin perfect responsabili şi supuşi unor sentințe fără apel – de multe, de foarte multe ori, sentința de moarte.

Greşelile de comportament, de drept comun, de ordin social, mai au un drept de apel, o amnistie, dar greşelile cu patrimoniul – conținutul – vieții sunt ultimative. Pe acestea noi oamenii nu le putem ierta, căci noi degeaba ni le iertăm, căci sentința nu se suspendă. În aparență noi ni le chiar iertăm de vreme ce consimțim – ca părți – să le facem, dar, fiindcă aceste legi nu sunt puse de noi în fire, ci de Dumnezeu, numai El poate opri sentința de moarte, numai El poate, de pildă, schimba un diagnostic de cancer.

Totuşi nu minunea e regula lui Dumnezeu, ci rânduiala. Asculți rânduiala firii, cu privire la numărul normal al copiilor, faci 80 de ani fără să te doară capul. Faci 1-2 copii, acțiunea toxică şi cancerigenă a foliculinei te execută la 30-40-50 de ani.

*

M şi I **(Scrisoare** n.n.)

Ați rămas cam pe neaşteptate, singure.

Nici una nu-i adevărat. Tot omul, în sinea lui, se aşteaptă să dea lumii acesteia în primire, ceea ce a luat de la ea. Faptul „neaşteptat” e doar fuga instinctivă de la această problemă a existenței, pe care, de obicei o ignorăm, „n-o credem aşa de apropiată”, „n-o putem primi”, o alungăm şi din gând.

Cu toate acestea toți ştim de această sentință.

Ceea ce ne vine greu e faptul că rămân multe lucruri nefăcute, ar fi prins bine ca să-ți vezi copiii aranjați, că o duc bine, că se poartă cum trebuie – şi această mulțumire, te mai dezleagă pentru marele drum.

Ce bine că viața aceasta mai are o a doua zi.

Aceasta este viața sufletului destrupat, o viață mult mai plină și liberă de o grămadă de îngrădiri. Dacă am vedea-o, nu i-am plânge pe ei, ci pe noi. Sufletul, încă de la plecare, înțelege tot ce se petrece, asistă la slujbă, conduce coșciugul, apare în vis, fiind de aceeași subtilitate cu sufletul nostru – că în starea de vis nu suntem așa de legați nici noi de trup și putem avea fel și fel de întâlniri. Doar că e mare încâlceală în tâlcuirea exactă a lor.

Foarte mare bucurie îi faci unui „mutat de la noi", când mai știi ceva din cele ce se petrec și stai de față cu toată seriozitatea și înțelegerea – și dacă e cazul, cum a fost nenea Vasile – și cu o tainică bucurie, pentru că a fost credincios, s-a dus ca un credincios, și, prin răbdarea suferințelor fizice ale bolii, a curățit petele pe care le cam pune trupul, pe haina diafană a sufletului.

Urmează „drumul" de 40 de zile pământene – cât a făcut Iisus pe pământ după Înviere – când puterile spirituale, care-l însoțesc și l-au avut în grijă toată viața pământească, îl prezintă la judecata particulară ca să i se stabilească modul de existență, gradul de luminozitate, gradul de tensiune către Dumnezeu – cât nu l-ar fi avut după cât trebuie pe pământ, ca să-l împlinească totuși acum, slobozit de trup, conștient de toate valorile spirituale și de greșelile săvârșite în calea întoarcerii sale către Dumnezeu – singura suferință – pe care o mai micșorează Rugăciunile Bisericii, cu deosebire în acest interval, dar și până cât va mai fi pomenit de către cineva din urmași.

Scăderile unui om când se mută, mai rămân și urmașilor, să se lupte și ei cu ele. Dacă le sting, le scot din fire, pentru biruința lor, se luminează și haina sufletului ce s-a mutat din trup. **Când se luptă cineva cu „scăderile sale" și, cu ajutorul lui Dumnezeu le biruie, se bucură și se luminează un șir nesfârșit de înaintași ai noștri. Aceste biruințe sunt cele mai puternice rugăciuni, pentru toți cei mutați de la noi.**

*

PRIVITOR LA VORBĂ ȘI TĂCERE

Cuvântul a ajuns vorbă: vorba, vorbe... vorbele, slăbiciune; slăbiciunea, patimă...

Cine vorbeşte mult ajunge de nu mai are nici o autoritate în cuvântul lui. Pe vorbele lui nu mai dă nimeni nimic.

Om de cuvânt e numai acela care vorbeşte puţin şi împlineşte cu fapta ceea ce zice. Un atare om are autoritate. Autoritatea vine de la cuvântul autor. Deci cum poate avea autoritate un om ale cărui fapte sunt în raport invers proporţional cu cuvântul său ?

*

Altă lature: Iisus e numit de Sfântul Ioan Teologul „Cuvântul" lui Dumnezeu, prin care a făcut lumea. Deci aci avem un „Cuvânt" puternic, capabil să facă tot ce voieşte, din nimic.

Cuvintele noastre sunt foarte departe de această putere. Cuvintele noastre nu pot crea universul, ci doar mici cocioabe şi fapte foarte neînsemnate. Sunt însă o mulţime de oameni care nu pot face niciodată nimic cu vorbele lor. Alţii fac numai lucruri negative cu vorbele lor, numai strică ce au făcut alţii.

Cuvântul are o taină:

Ia din energia sufletului şi se formulează, ia o direcţie, încotro e trimis şi caută să se realizeze în faptă. Cuvântul odată spus, pe baza acestei energii, împrumutate din sufletul celui ce l-a spus, nu se mărgineşte numai la fapta împlinită, ci trăieşte, în baza obârşiei sale spirituale, până la Judecata din urmă, când vine alături de omul care l-a spus şi i se face apărător sau acuzator. E uşor de înţeles că **biblioteci întregi de cuvinte ale noastre au să aştepte la judecată**.

Deci cu cât vorbim mai mult şi mai multe, cu atât ne păgubim de energia sufletească şi ne scade curajul, entuziasmul – necesare pentru fapte mai alese decât bibliotecile de vorbe.

Aşadar nu-ţi risipi sufletul cu vorbele, chiar bune să fie. Aceasta e o constatare străveche; dovadă şcolile antice în care, pentru a intra, se cerea proba tăcerii 3 ani. Aşa cineva dovedeşte că are stăpânire de sine şi e om de nădejde în lupte sufleteşti mai grele. **Tăcerea a ridicat sufletul la valori mai mari decât l-au putut ridica vorbele**.

*

La un cuvânt „aruncat" de farisei lui Iisus, că „fericiţi vor fi cei ce vor cina în Împărăţia lui Dumnezeu" – Iisus le răspunde cu pilda celor chemaţi la Cină şi din motive „diferite s-au scuzat că nu pot veni". – De

fapt toţi erau nesinceri – căci care om cumpără moşie fără s-o vadă, sau boi fără să-i încerce sau se însoară fără să vadă cu cine se însoară.

Iisus a venit să arate precis scopul vieţii acesteia. Toţi vor să fie fericiţi deţinând moşii, alţii trăind în plăceri.

- Plăcerea nu-i fericire.

Fericirea e de natură spirituală, de natura sfinţeniei – adică o vieţuire în armonie cu semenii şi cu Dumnezeu. Aceştia vin la chemarea Domnului, la Cină – la Sfânta Împărtăşire cu Trupul şi Sângele Domnului, se împărtăşesc cu toată învăţătura Sa, care aduce Duh Sfânt în suflet, luminează lumea noastră de la Botez şi trăim adevărata fericire.

Cei prinşi de plăceri nu-s capabili de fericire. Aceasta mereu fuge de ei, pentru că n-o caută unde este ci, unde nu este.

*

Cel ce şade în simţuri trage mintea către cele din care s-a născut trupul. Când găseşte mintea sau sufletul moleşit de plăcere le biruie fără împotrivire şi omul întreg devine numai trup. Dacă instinctele întâmpină o împotrivire, acestea se impun şi, dacă găsesc mintea slabă, o întunecă uneori până la nebunie şi omul se îndrăceşte.

Când e o minte slabă sau tare ?

Despre minte spun Părinţii că se întăreşte când cugetă cele ale Duhului şi „scapără" de înţelesuri dumnezeieşti. Mintea, stăruind în cunoştinţă şi smerenie, se îmbracă în lumina dumnezeiască şi se face ca focul, arzând toate gândurile deşertăciunii. Iar slabă este mintea care umblă dezbrăcată de haina luminii, fără cunoştinţă, fără interes pentru izbăvirea din temniţă, fără ascultare de Dumnezeu.

*

O altă notă a smereniei e şi răbdarea. Rabzi toată lepădarea de sine ca să te izbăveşti. Acesta-i postul care scoate dracii. Pe aceasta vei cunoaşte că în dosădiri, umiliri şi în toată reaua pătimire constă viaţa după Dumnezeu.

*

Ori te nevoieşti de bunăvoie cu deprinderea smereniei, ca să-i fie milă lui Dumnezeu de tine şi să-ţi uşureze războiul patimilor, ori te împotriveşti smereniei şi eşti lăsat să te chinuiască patimile până la nebunie sau măcar până la păcat.

*

E de trebuință ca omul să știe câtă minte are. Dar, cel ce se miră de mintea sa este pierdut.

- Să n-ai de-a face decât cu cei de la care poți învăța ceva.

A ști de cine să asculți e cea mai înaltă știință. Nu trebuie să crezi pe oricine, pentru că oricine îți poate spune orice.

*

TREPTE. SCARĂ

I Contemporani cu Iisus

Concursul imaginației.

Ne închipuim amestecați printre noroadele care urmau pe Iisus în Galileea. Tovarăși cu Iisus. Prezența Lui, omenitatea Lui, ca a nici unui om, altul. Iisus-Omul, Fiul Omului, meditație mai ușor de făcut. Întrupându-Se, a făcut pogorământ neputinței omului de a-L gândi pe Dumnezeu, dar a adus și omenitatea la contribuție pentru ridicarea omului.

II Divina prezență

Cu adevărat contemporani cu Iisus-Omul nu putem fi, propriu-zis, dar poate fi Iisus cu noi, ca Dumnezeu.

Această treaptă se sprijină pe adevărul dogmatic al atotprezenței lui Dumnezeu. Suntem înconjurați de marele Dumnezeu, ca un pește de ocean. „În el trăim, ne mișcăm și suntem” (Faptele Apostolilor 17,28).

III Împărăția dinăuntru – Împărăția conștiinței

Această treaptă a meditației se întemeiază pe adevărul revelat, că sufletul nostru așa este de mare, cât nu-l poate umple, sau sătura, sau liniști, decât numai Împărăția lui Dumnezeu. Împărăția lui Dumnezeu este semănată în el și neliniștit va fi până o va găsi, o va cunoaște, o va iubi și se va hotărî pentru ea. Simțul conștiinței, într-o viață de om, poate cuprinde, cu adevărat, însușirile Împărăției lui Dumnezeu. Sfinții sunt martori de aceasta; în ei se răsfrâng văzut, către lumea de dincoace, razele luminii neapuse a lui Dumnezeu.

Pentru **aceasta iubim** pe Dumnezeu... nădăjduim, ne bucurăm...

Şi convertim **voinţa** noastră pentru Dumnezeu. Dumnezeu să facă din **voinţa** noastră, voinţa **Sa**. Să vrem şi noi ce vrea Dumnezeu.

*

DIN ÎNVĂŢĂTURILE DATE UNEI PERSOANE

Nimic nu chinuie omul mai tare, decât ideile greşite. Dumneata trebuie să te împaci cu situaţia sănătăţii mai puţine. A dori, la disperare o sănătate deplină poate duce până la sinucidere. A dori să lucrezi mai mult, a fi nemulţumită că nu poţi să urci scările, că nu poţi aduce apă, spăla sau alte lucrări, duce la stări sufleteşti în care blestemi părinţii, lumea şi poţi învinui şi pe Dumnezeu.

Ideile greşite ameninţă să-ţi dărâme şi ultimul suport sufletesc: credinţa.

Dumneata să fii recunoscătoare purtării de grijă a lui Dumnezeu, că ai cu cine te ajuta, cine să te îngrijească şi celelalte. A cere o minune e prea mult. Credinţa nu implică numaidecât o tămăduire organică. Credinţa numai atât ne dă: „linişte sufletească" în orice împrejurare ne-am găsi.

Viaţa cere şi răbdare. Răbdarea e o virtute şi o credinţă. Pe deasupra, liniştea sufletească o mai asigură şi convingerea că suferinţele pe care le avem de dus, inevitabil sunt cu un rost, pe care neînţelegându-l limpede, nu-l aprobăm cu uşurinţă.

Bine ar fi să fim atât de creştini încât să răbdăm cu bucurie orice răstignire pe cruce, fie că toată viaţa pământească a noastră, nu-i decât o agonie pe cruce.

Suferinţa – mai ales cea inevitabilă – poate fi întoarsă în favorul nostru, când o acceptăm.

Cu asta se face dintr-o dată uşoară. Dacă suntem aşa de slabi în faţa suferinţei, aceasta dovedeşte cât de slabi creştini suntem.

Creştinismul nu înlătură suferinţa, ci schimbă punctul de vedere asupra ei.

Suferinţa e singura condiţie de purificare a sufletului.

De aceea Iisus n-a înlăturat toate suferinţele întâlnite, ci a corectat, prin pilda proprie, modul de a le primi.

Iisus n-a fugit de suferinţă, cum fugim noi...

Deci nu putem cere să-Și schimbe învățătura, fiindcă noi suntem prea slabi.

Printre ideile greșite, sunt bănuielile, prejudecățile, care distrug.

(Din caietul maicii Timoteia de la Prislop).

*

LAUDA ȘI OCARA ȘI SMERENIA

I

- Unii ne laudă alții ne ocărăsc.

- Cei ce ne ocărăsc sunt mai aproape de adevăr decât cei ce ne laudă. (Noi bine știm cum stăm cu cei trei uriași: neștiința, uitarea și negrija)...

Laudele mai degrabă ne pot primejdui cu „căderea la laudă”. Căci acestea, chiar de-ar fi și adevărate, învie în noi iubirea de sine și slava deșartă.

Pe câți nevoitori ai pustiei n-a surpat vicleanul, lăudându-i pentru nevoințele lor, iar ei au căzut la laudă, pentru că au călătorit fără întrebare și sfat.

II

Ba și pentru smerenie i-a lăudat pe unii. Iar aceia nepricepând vicleșugul, că erau „cu prostime”, s-au bucurat și au primit lauda. Așa s-au așezat viclenii „grecește” în inima „smeritului” și le-au făcut smerenia mincinoasă și i-au sălbătăcit față de ascultare și sfat.

- Și care-i atunci smerenia cea adevărată ?

- Numai una este: cea din ascultare, dusă până la desăvârșita lepădare de sine, de tot ce ai și de tot ce ești. În aceasta S-a îmbrăcat Domnul Hristos toată vremea, dar cu deosebire în Săptămâna Patimilor, de aceea sfântul Isaac Sirul a numit smerenia **„Dulama lui Dumnezeu”**. Aceasta a confirmat adevărul și posibilitatea Predicii de pe Munte – Domnul Hristos făcându-Se „ascultător până la moarte, și încă moarte de cruce” (Filipeni 2,8).

Deci ascultare și de porunca morții, când împrejurarea o cere. De aceea nu e smerenie prin mânăstiri, că nu e ascultare, și, fără aceasta, nu e darul și dulama lui Dumnezeu printre noi.

*

„De-ar fi cu putinţă până şi **picăturile de apă** câte le bea călugărul şi paşii câţi îi face în chilie trebuie să le vestească, cu îndrăzneală, părintelui său." (Pateric, avva Antonie 40).

Cuvântul acesta dovedeşte preţul foarte mare al mărturisirii neîncetate, părintelui duhovnicesc, a tuturor gândurilor, a tuturor faptelor, cu un cuvânt, a întregii vieţi sufleteşti a călugărului.

Aceasta dovedeşte că, fără o călăuză, e cu neputinţă viaţa cea după Dumnezeu; că atârnarea noastră strânsă, sinceră, de conducerea pe care o avem, dovedeşte, nici mai mult, nici mai puţin, decât atârnarea noastră de Dumnezeu. Un poet al zilelor noastre a spus lucrul acesta în cuvintele artei:

„Sunt candelă aprinsă sub bolţile divine,
În haos spânzur, dar atârn de Tine."

Deci căderea sau decăderea începe de la ruperea sau încetarea atârnării, cu alte cuvinte de la micile sau marile noastre ascunderi de Dumnezeu.

Şi oare de ce zice sfântul că trebuie să le vestim toate „cu îndrăzneală" ? De ce atâta percheziţie a minţii ? De ce atâta denunţare a vieţii intime ? Pentru simplul motiv că avem pe cineva străin împletit în fire, care ne învaţă, încă din rai, să ne ascundem de Dumnezeu. **Această frână vicleană** trebuie înfrântă **cu îndrăzneală**. Pe acela trebuie să-l vădim mereu înaintea lui Dumnezeu, până va fugi de la noi; – că altfel ne vădeşte el înaintea lui Dumnezeu.

Şi ce s-ar întâmpla dacă nu l-am vădi cu îndrăzneală ? S-ar întâmpla numai atâta, că prinde el putere în firea noastră, că mintea noastră cu timpul ar merge după el, nu după Dumnezeu, că toate ostenelile noastre după Dumnezeu s-ar afuma de mândrie, de slavă deşartă şi de părere de sine. S-ar întâmpla că de la ascunderea gândurilor, – pe motiv, „ca să nu mai tot supăr cu aceleaşi şi iarăşi aceleaşi", pe motiv „că-s nimicuri", firele subţiri ale păianjenului se fac funii şi trag pe călugăr de minte (Pateric, XXV,67) până la săvârşirea fărădelegii; cu alte cuvinte îl fură, îi întunecă rostul, îi întunecă zarea.

Iată o ruşine care trebuie mereu arsă, fiindcă ne-o învaţă un neruşinat; un întunerec de minte, care fierbe mereu aruncat în lumina dumnezeiască a smereniei. Aceasta e noima îndrumării sfântului.

Prilejurile vin pe neaşteptate – astea le pierzi.

Dar dacă ar veni pe aşteptate – astea le câştigi.

Deci de-am avea o permanenţă a lepădării de sine, de-am trăi condiţia aceasta a jertfei de sine, aşa cum trăieşte inima, neîncetat, atunci prilejurile care vin, toate ar fi aşteptate şi câştigate.

Zici că le pierzi pentru că n-ai fost liniştit(ă).

- Şi nu eşti liniştită pentru că le pierzi. Deci ne mişcăm într-un cerc vicios. Aceasta dovedeşte că trăim la voia întâmplării şi întâmplările-s mai tari ca noi. Pot fi şi mai tari, dar de-om trăi neînsemnatele noastre zile şi ceasuri, măcar cât-de-cât, în prezenţa lui Dumnezeu (pe care altfel îl pomenim), întâmplările ni se fac nouă câştiguri cu atât mai mari, cu cât sunt mai tari.

Superioritatea sufletească faţă de o mojicie, – că nu-i răspunzi la fel, – nu ai aşa ceva în sufletul tău; aşteptarea continuă la ocară, la blestem – convins(ă) de rosturile lor, de-a spori dragostea de Dumnezeu, de-a ne-o dovedi nouă înşine cum stăm cu ea, – face ca atunci când vin, ca pe neaşteptate, să ne găsească, din contră: că le-am aşteptat; atunci fără minciună binecuvântăm pe cel ce ne blastămă şi zicem bine celui ce ne zice rău.

Este o sforţare de atenţie şi de convingere, ca să nu te poată surprinde prilejul.

Dacă într-adevăr ni-i drag de Dumnezeu, să ştii că ajutorul Lui e mai repede în apărarea noastră, precum e mai repede un fulger faţă de atacul unei fiare.

Cei ce zic rugăciunea lui Iisus cu multă dragoste văd încontinuu cum fulgeră puterea Lui îndrăznelile vrăjmaşului către minte, către inimă şi simţuri.

*

* *

UNDE MAI SUNT LIMBILE DE FOC ?

Însemnări pe marginea unei predici de Rusalii.
Rusalii – 17 iunie 1962

Întrucât cu vreo 10 ani în urmă mi-am pus aceeaşi întrebare, la Oradea, însemnând ceva răspunsuri, sunt sigur că, nici atunci, nici acum, n-am găsit răspunsul.

Faţă de realităţile supreme, noi am pierdut şi comportamentul şi răspunsul, de aceea mă tem că m-oi găsi printre cei ce n-au răspuns, – tocmai fiindcă multe sunt lucrurile pe care le ştiu.

Ziua Cincizecimii – Ziua întemeierii Bisericii – Ziua Sfintei Treimi. Ziua „focului" spiritual care a strămutat 12 oameni din fricoşi în curajoşi, din neştiutori în învăţaţi şi înţelepţi, din neputincioşi în făcători de semne şi minuni.

De ce în aceste zile de pe urmă Duhul Sfânt nu mai face la fel ?

Nici în veacul al IV-lea, veacul Sfântului Ioan Gurădeaur, Duhul Sfânt nu mai făcea semnele din Ziua Cincizecimii. Iată răspunsul lui:

„Se ştie că pentru pruncia neamului omenesc şi pentru noutatea creştinismului Duhul Sfânt a lucrat la început mai tare, mai vădit, mai darnic. Când se sădeşte un pom de obicei se pune şi un par de sprijin lângă el, ba se mai leagă iarna şi cu o îmbrăcăminte de trestie, ca să nu-l roadă iepurii. Acum creştinismul e un pom mare, puternic, din roadele căruia se îndulcesc toate neamurile, de aceea nu-i mai trebuie parul de sprijin sau legătura de trestie, adică semne şi minuni."

Adevărat că „puterile", „semnele", „minunile", şi celelalte „7 daruri ale Duhului Sfânt", să fie neesenţiale ?

Credinţa cuiva e mai de preţ când e fără semne şi minuni: „Că mă văzuşi Tomo, crezuşi; fericiţi cei ce **n-au văzut** şi au crezut !" (Ioan 20,29).

Cu un cuvânt simţurile, care percep minunile, nu sunt cel mai de laudă sprijin al credinţei, sau, în orice caz, nu sunt decât sprijinul

pruncie în credință. Iar cum firea omenească nu iese cu ușurință din stadiul pruncie, de aceea se depreciază credința și se leagă de copilărie sau de bătrânețe, când aceasta iarăși dă în mintea copiilor.

Și peste tot Duhul Sfânt nu vrea să constrângă libertatea oamenilor (deși nu există libertate unde domnesc patimile în fire, întrucât oamenii zic „libertate” la însușirea de-a se putea și **împotrivi** lui Dumnezeu). Deci Duhul Sfânt nu silește neghina să se facă grâu, cel mult să se coacă grâul.

Toți sunt de acord că acest dar al facerii de minuni – deși dar al Duhului Sfânt – nu este necesar credinței. „Mulți îmi vor zice în ziua aceea: Doamne, au doar nu în numele Tău am sos demoni, am tămăduit boli, am înviat morți ? – Duceți-vă de la Mine, lucrători ai nedreptății și ai fărădelegii, căci nu vă știu pe voi !” (Matei 7,22-23). Duhul Sfânt și-a drămuit darurile pentru o cu totul altă pricină a neputinței omenești: pentru că omul nepurificat întâi de patimi, printr-o îndelungată nevoință a lepădării totale de sine, oricând poate cădea în cea mai subțire, deci cea mai primejdioasă slavă deșartă, sau părere de sine că **el** face și drege semne și minuni. Adevărat că pentru desăvârșita lepădare de sine e necesară trecerea prin moartea fizică și spirituală. Adică să fii omorât desăvârșit ca persoană fizică și omorât și spiritual, adică lepădat de Dumnezeu în iad.

Dacă poți trece probele acestea fără să înnebunești, adică **atârnarea de Dumnezeu să nu se rupă**, atunci te-ai izbăvit de „eu” (egoism, suportul patimilor) și vei vedea **învierea din morți**, căci viața aceasta moarte este și temniță a lui Dumnezeu, o mare iluzie și o tristă realitate, față de ce realitate este învierea.

Până ce Dumnezeu nu „umple” toată ființa noastră, definitiv, până ce nu ne îndumnezeim irezistibil, în condițiile vieții acesteia pătimașe, nu ne putem apăra și nu putem fi apărați de căderi luciferice. Sfinții au fost ținuți în infirmități și neputințe deși străluceau de lumină dumnezeiască, ca totuși posibilitatea sfințeniei să fie arătată și în lumea aceasta.

Deci așa de stricați am ajuns, atât de subtil e spinul morții în spiritul nostru, încât realmente facem imposibilă lucrarea Duhului Sfânt „cu putere” în viața zilelor noastre.

Deși „În El trăim, ne mișcăm și suntem” (Fapte 17,28) totuși, în zilele de pe urmă, **alții** vor trebui să vie, de pe celălalt tărâm al

existenţei, să reafirme credinţa vie în Dumnezeu, şi să o dovedească cu propria lor înviere din moartea la care vor fi supuşi şi din care îi va învia Dumnezeu, ca un preludiu al învierii celei de obşte, cu care se va sfârşi veacul de acum.

Duhul Sfânt fiind „foc" aprinde, aşa-zicând, tot „cuprinsul" fiinţei, deci şi impurităţile, astfel aceia de care s-a lepădat Iisus pe cum că nu-i cunoaşte, **ştiau** că au făcut semne în numele Lui. Duhul **a lucrat** cu putere într-înşii, dar a aprins şi slava lor deşartă, ceea ce le-a fost spre pierzare.

Dacă s-au restrâns darurile Duhului Sfânt, dacă înşişi credincioşii găsesc că puterile nu mai au rost în sprijinul credinţei, e semn că ne-am depărtat de Dumnezeu şi nu mai avem „ştiinţa mântuirii" (Romani 10,1 şi Luca 1,77), ci un „duh de toropeală" (Romani 11,8).

Sfinţii n-au fost **conştienţi** de sfinţenie, ci de păcătoşenie. **Când Cel Sfânt se apropie de tine te vezi păcătos**; când cel mincinos se apropie de tine „te vezi" sfânt. Aşa se deosebesc credincioşii de înşelaţi.

*

Jocul cu focul.

Oamenii mari au un „foc" – focul descoperit de ei sau prins din stihiile naturii. Focul şi roata sunt cele mai mari descoperiri ale omului. Pe ele se întemeiază civilizaţia: puterea focului transformată în mişcare circulară.

Dacă până mai ieri citeam povestea lui Prometeu, care, pentru folosul oamenilor, a furat focul din cer şi a fost pedepsit de zei să-i mănânce vulturii ficatul, apoi astăzi oamenii cu adevărat au furat focul din cer, reuşind să desprindă din echilibru energia fantastică ce stă la temelia lumii văzute.

Mâine 18 iunie se petrece una din cele mai temerare experienţe cu focul, furat din vistieriile de taină ale firii.

Platon scrie că pricina pentru care s-a scufundat continentul Atlantida a fost că **„oamenii au întrebuinţat rău puterile ce li s-au dat"**.

De unde putem şti că experienţa de mâine nu ar putea declanşa o reacţie în lanţ în straturile superioare ale atmosferei şi să se întâmple, **când nimeni nu se aşteaptă**, împlinirea celor scrise: „Atunci cerurile pieri-vor cu vuiet mare, stihiile (elementele chimice) arzând se vor

desface şi pământul şi lucrurile de pe el vor arde de istov". O explozie atomică nu putea fi descrisă mai clar, de cum a făcut-o, inspirat de Duhul Sfânt, Sfântul Apostol Petru (II Petru 3,10). Şi când ?

„Ziua Domnului vine aşa, ca un fur, în puterea nopții (– noaptea e vremea necredinței). Atunci când vor zice: **pace şi linişte** ! atunci fără de veste dă peste ei pieirea..." (I Tesaloniceni 5,2-3).

Toți vorbesc de pace, toți o propun sau o impun.

Facem conferințe de pace dar facem şi experiențe atomice. Viclenia minții omeneşti are şi ea un capăt.

Nu poți avea pe pământ pace câtă vreme eşti în război cu Dumnezeu, „Domnul Păcii şi Părintele veacului ce va să vie" (Isaia 9,5).

Dar dacă mâine e ultima zi şi ştiința, cu chibritul ei, pune capăt dihoniei omeneşti ?

*

Însemnări pe marginea unei predici de Rusalii.

*

*   *

SCHIMBAREA LA FAȚĂ

6.VIII.1976

Schimbarea la față:
fapt ceresc;
cuprins spiritual;
rost mai presus de lume;
arătarea destinului omului.

*

S-a schimbat la față nu pentru Sine, ci pentru ucenicii Săi, pentru urmașii lor, pentru noi oamenii, ca să ne încredințeze că mai este o viață, mai presus de aceasta: veșnică, „întru slavă" (Luca 9,31), la care suntem toți chemați.

Aceasta este „chemarea" și „alegerea" noastră.

Ne menținem în chemarea acestui destin de lumină, sau, de mulțimea grijilor vieții acesteia, uităm destinul nostru și ne cufundăm în întunerecul celor deșarte ?

Spre aceeași încredințare a fost și glasul părintesc: „Acesta este Fiul Meu cel iubit, pe Acesta să-L ascultați" (Luca 9,35).

*

Dacă, „viața veșnică aceasta este: să Te cunoască pe Tine, Tată și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis" (Ioan 17,3), atunci cunoașterea lui Dumnezeu, ca lumină, ca iubire, ca atotputernicie, ca atotprezență, ne poate deveni continuitate de conștiință. Transcendența străbate imanența, fără panteism, fără determinism, anulare a libertății – dimpotrivă, strămutarea în Adevăr, ne face cu adevărat liberi.

*

„Conceptul de Dumnezeu al teologiei ortodoxe ca «transcendență» care coboară, transcendență permanent prezentă în imanență, nu (numai) prin ființa ei, ci prin neîntrerupta ei activitate pronietoare și desăvârșitoare, adică ca transcendență, îi oferă lui Dimitrie Cantemir putința unei depline rezolvări a problemei cunoașterii." (din pr. Horhoianu).

*

Transcendența e permanent prezentă în imanență, nu (numai) prin ființă, ci prin Har. Când nu e prin Har, e prin judecată.

*

Transcendența e permanent prezentă în imanență, fie ca Har, fie ca judecată.

S-a schimbat la față nu pentru Sine, ci pentru noi: să ne încredințeze că El e „Mesia, Fiul lui Dumnezeu celui viu”, că va trece prin moarte, vrând acest lucru, ca să omoare moartea și să prădeze iadul; să ne încredințeze – prin Moise și Ilie – că și noi vom fi schimbați la față „întru slavă”. Că El va face aceasta: că El e Mântuitorul.

Lucrarea aceasta a mântuirii oamenilor, are alte dimensiuni decât scurta noastră viață pământeană. Noi suntem prea prinși de crisalida noastră de carne – poate că unde Împărăția lui Dumnezeu din noi, viața veșnică nu au relief interior în măsură egală, sau că peste tot nu sunt măsură, cum ne-am deprins noi a înțelege.

Că și noi trebuie să trecem prin moarte și... trebuie să ne așteptăm cu toții.

Că El e stăpân al Vieții și al morții și ne va scoate și pe noi din moarte, căpătând însușirile învierii și recăpătând nemurirea.

Trăim cauza Lui – misiunea noastră –; murim pentru El în lumea aceasta – chemarea noastră –; viază El întru noi – destinul nostru –.

Când acestea nu mai sunt întrebări ci certitudini interioare, cu El biruim și frica crisalidei și stăpâniile întunerecului care aveau putere prin plăcere și prin frică – „chemați, aleși și credincioși.” (Apocalipsă 17,14).

*

Trupul înviat al Domnului ține de un plan transcendent planului nostru de trăire. Dar pentru cei ale căror simțuri sunt înălțate prin energia Duhului Sfânt, datorită credinței, această transcendență nu e sesizabilă numai prin simțuri, ca o realitate exterioară, ci e intrată în comunicare cu ființa lor. Căci are fluiditatea spiritualității și iradierea iubirii maxime. Acest trup e transcendent numai în sensul că e o realitate din planul Duhului și ni se cere o ridicare la starea de înduhovnicire, care-i ținta noastră, pentru ca astfel, nu numai să știm de El prin credință, ci să ne și unim cu El în chip simțit. Aceasta e împărtășirea de El în lumina viitoare neînserată de care vorbește Liturghia ortodoxă.

Acesta e nu numai Botezul în Duhul Sfânt şi foc, ci comuniunea în foc şi în lumină a tuturor cu Hristos în Împărăţia cerului, unde drepţii vor străluci ca soarele în Lumina Feţei Lui (Matei 13,43).

Lumina neînserată care iradiază din Trupul lui Hristos nu e o lumină impersonală, ci lumina Persoanei supreme, deci şi căldura dragostei supreme a lui Dumnezeu adus aproape creştinilor credincioşi şi comunicată lor, întrucât această Persoană S-a făcut şi rămâne în veci şi Om: „Închinăciune de seara aducem Ţie, luminii neînserate, care la sfârşitul veacurilor, ca într-o oglindă prin trup ai strălucit lumii şi până la iad Te-ai pogorât şi întunerecul de acolo l-ai stricat şi lumina învierii neamurilor ai arătat, Dătătorule de lumină, Doamne, slavă Ţie."
(Miercuri seara în Săptămâna Luminată).

*

*   *

„TOŢI SUNTEŢI FIII LUI DUMNEZEU PRIN CREDINŢA ÎN IISUS HRISTOS”

[Către monahi(i), 1986]

I

Galateni 3,26: „Toţi **sunteţi** fiii lui Dumnezeu prin credinţa în Iisus Hristos.” (în obârşie, în **tranzit** şi în **final**).

I Corinteni 3,16: „**Nu ştiţi** oare că voi sunteţi templul lui Dumnezeu şi că Duhul lui Dumnezeu sălăşluieşte întru voi ?”
Voi însă,
3,3-4: „**Sunteţi tot trupeşti**, câtă vreme este între voi pizmă, ceartă şi dezbinări..., **oameni de rând, oameni slabi.**”
Şi:
II Corinteni 13,5: „Voi singuri **nu vă cunoaşteţi bine** că Hristos Iisus este întru voi ? Afară numai dacă nu sunteţi **creştini netrebnici**.”
Căci:
Galateni 5,15: „Dacă vă muşcaţi unul pe altul şi vă mâncaţi întreolaltă,
4,19: „**GREU prinde Hristos CHIP în voi**.”
Ioan 15,5: Şi: „**Fără Mine nu puteţi face nimic** !” (şi ajungeţi la nimica).
Deci:
II Timotei 2,14: „**Jură-i înaintea lui Dumnezeu să nu se certe** !”

II

Matei 22,36-40: „Învăţătorule, care este marea poruncă din Lege ? El îi răspunse: să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău şi cu tot cugetul tău. Aceasta este marea şi cea dintâi poruncă, iar a doua, la fel cu aceasta: să iubeşti pe aproapele tău, ca pe tine însuţi. **În aceste două porunci atârnă toată Legea şi Proorocii.**”

Matei 10,34-39: „Să nu socotiţi că am venit să aduc pace pe pământ. N-am venit să aduc pace ci **sabie**.”

Iubirea de Domnul Hristos exclude orice altă iubire, chiar şi de propria viaţă; ba dimpotrivă, cine-şi pierde viaţa sa pentru Hristos, în veacul acesta, o va avea câştigată pe cea veşnică.

Iar iubirea aproapelui e desăvârşit lărgită, faţă de Legea veche.

Dar: Marea deosebire este între sabia Duhului Sfânt şi săgeţile duhului rău...

- Cu care, ale cui unelte v-aţi războit până acum ?

Matei 5,44-45 şi 48: „Căci Eu vă zic vouă: **iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă, faceţi bine celor ce vă urăsc şi rugaţi-vă pentru cei ce vă vatămă şi vă prigonesc**. Ca **să fiţi** fiii Tatălui vostru Celui din ceruri, că El face să răsară soarele şi peste cei răi şi peste cei buni şi trimite ploaie şi peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi." „**Deci voi fiţi desăvârşiţi**, precum Tatăl vostru cel ceresc desăvârşit este."

III

Calea noastră, a călugăriei, este calea urmării Domnului nostru Iisus Hristos, care **face cu putinţă şi porunca desăvârşirii**.

Sărăcia şi fecioria nu sunt chiar aşa de grele; dar, **lepădarea de sine** dă foarte mult de lucru. Cu împlinirea acestei condiţii avem un adevărat război nevăzut: cu noi, cu lumea şi cu diavolul.

I Ioan 3,8-10: Dar „pentru aceasta S-a arătat Fiul lui Dumnezeu, ca să sfărâme lucrările diavolului." Căci acela a învăţat pe om dintru început ne-ascultarea şi călcarea poruncii lui Dumnezeu, şi-i învaţă şi până astăzi pe oameni şi pe care-l ascultă, îi face fiii lui.

Noi însă, prin Botez „**suntem născuţi** (a doua oară) **din Dumnezeu**." Şi „pe aceasta cunoaştem care sunt fiii lui Dumnezeu şi care fiii diavolului", **ce fac, fiecare,** cu porunca iubirii de Dumnezeu şi a iubirii de oameni.

Deci de aceea S-a întrupat Fiul lui Dumnezeu şi S-a făcut om, ca să ne arate **posibilitatea** ascultării de Dumnezeu şi a împlinirii poruncilor Lui, ca om adevărat, asemenea nouă, afară de păcat. **Creştinismul e a doua creaţie a omului; iar călugăria o cale a realizării lui**.

Luca 9,23 şi 14,33: „Cine vrea să vie după Mine, să se lapede de sine, să-şi ia crucea sa, în fiecare zi şi să-Mi urmeze Mie." „Iar cine nu

se lapădă de sine și de tot ce are, ba încă și de viața sa, nu poate să fie ucenicul Meu.”

Aci stă viața ascetică a ucenicului și toată greutatea: a lepădării de sine, a ascultării și a tăierii voii proprii – pentru că nu sunt înțelese și-s tare aspre. De ajutor să ne reamintim cuvintele Mântuitorului „N-am venit să fac voia Mea, ci voia Celui ce M-a trimis pe Mine” (Ioan 6,38); iar cu ascultarea, a fost „ascultător până la moarte, și moarte de cruce” (Filipeni 2,8). Căci „pentru aceasta am venit” (Ioan 12,27). Cu aceasta a surpat stăpânirea morții, ca efect al neascultării omului. – Că moartea mai dăinuiește și după Învierea Mântuitorului, dăinuiește cu alt rost, cu alt sens: ca moarte a păcatului fiecăruia, a omului vechi, nu a omului nou. **Moartea e eliberare, nu mai e osândă. E „mutare din moarte la viață”** – cum zic Pogribaniile.

Condiția aceasta **a unei noi vieți**, adusă de Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos pe pământ, între oameni, nu e înțeleasă bine și ușor de noi pământenii, și, ca urmare, nici realizată în toată adâncimea, frumusețea și valoarea ei.

Noi, prin nașterea trupească, suntem omul cel vechi, omul lipit prin cleiul simțurilor de fața materială și trecătoare a lumii acesteia – fapt care duce la toate patimile și lanțurile care ne strâng și ne îngustează orizontul minții la „acum” și „aici” – ca și cum modul acesta de viață ar fi toată dimensiunea noastră: să ne fie nouă „bine” aici pe pământ. ... „Munte” de prostie omenească, bun de aruncat în mare – de-ar avea cineva un grăunte de muștar credință.

Omul acesta vechi din noi „nu suportă să se învinovățească pe sine” că: el, **de bunăvoia sa, se strivește de greutatea „muntelui”** sub care geme de prostia patimilor. Aceasta este **voia care trebuie tăiată. Filocalia vol. IX, p. 485 și 492** „Căci nimic nu folosește pe oameni așa de mult, ca tăierea acestei voi a lor”; iar „**voia e propriu-zis, mișcarea unei patimi spre satisfacerea ei**”.

Deci de aceea e grea lepădarea de sine, ascultarea și tăierea voii – care în perioada ascetică sunt unul și același lucru, că sunt împotriva patimilor. Așadar nu pentru pricina **desăvârșirii** e grea calea, ci pentru **cleiul patimilor și al plăcerii** mincinoase cu care suntem legați la gard, de aceea sunt neînțelese și refuzate adică: ascultarea, lepădarea de sine și tăierea voii. Și nu mai scăpăm de aceste „nesuferite” unelte ale vieții de fiecare zi, pentru că ele ne sunt „**crucea de fiecare zi**”, căci și noi ținem

omul nostru cel nou, pe Iisus Hristos, flămând, bolnav, în temniță și pe cruce. De aceea, cum zice Iorga, e primejdioasă temnița în care te simți „bine"; iar temnița Lui suntem „noi".

Omul nostru vechi, dușmanul lui Dumnezeu, e cel care refuză dezlipirea de patimi, **pentru că pune plăcerea simțurilor mai presus de omul cel ceresc**, în persoana ceresc-pământească a lui Iisus Hristos, pricină pentru care se sălbătăcește și împotriva oamenilor. În condiția tiraniei simțurilor, mântuirea ar fi imposibilă, fără nașterea din nou din apă și din Duh.

Toți avem Sfântul Botez, dar nu știm mai nimic despre el; nu ne-a devenit conștient și putere cu care să ne biruim vechitura noastră și lumea din noi. Noi avem numai hârtia de Botez. Darul Botezului, Omul cel ceresc, Iisus Hristos, așteaptă vârsta priceperii și convertirea noastră. Noi însă, cu puteri proprii, nu putem să „tăiem" din noi egoismul, părerea de sine, dorința de slavă și tot desfrâul deșertăciunilor. În privința acestor vlăstari sălbateci, avem prevenirea Mântuitorului: „**Fără Mine nu puteți face nimic** !" (Ioan 15,5). Dar, „ceea ce la om e cu neputință, e cu putință la Dumnezeu." **El**, Cel care ne-a îmbrăcat la Botez, **ne convertește la o nouă minte – „înnoirea minții"** (Romani 12,2), și darurile Botezului încep să se dezvolte pe măsura izbăvirii noastre de patimi, cea după nevoință și după credință.

El e „sabia" care „**taie**" **toate mlădițele sălbatice ale omului nostru vechi**, ca: toată seva vieții noastre să **crească** înspre omul nostru Cel ceresc, e creșterea noastră **de la „chip" la „asemănare"**.

Cel ce nu-și cunoaște și obârșia sa divină e un **mort**. Cel ce nu muncește în viața aceasta decât pentru traiul lui pământesc și nimic pentru veșnicia lui, e un **mort**. Iar călugării care se mulțumesc că au „ieșit" din lume și au îmbrăcat niște haine călugărești, să afle că **nu haina face pe călugăr, călugăr**.

*

„Foc am venit să azvârl pe pământ și cât aș vrea ca acum să fie aprins în lume" (Luca 12,49).

Dar după Înviere l-a pogorât, în vifor și cutremur de pământ, în Duminica Pogorârii Duhului Sfânt, ziua întemeierii Bisericii și a instituirii sfintelor ei Taine, printre care, primul, Botezul.

Duhul Sfânt („dumnezeiesc" – cum precizează sfântul Serafim de Sarov), a treia Persoană a Sfintei Treimi, e puterea dătătoare de viață în

toată creația, puterea care a tămăduit firea omenească a ucenicilor de **frică**. Nemurirea a devenit mai evidentă ca moartea. Moartea pentru cauza lui Hristos a devenit fericirea intrării în Împărăția Cerurilor. Și nu este fericire mai evidentă ca martiriul. Aceasta e puterea dată nouă creștinilor, care nu poate fi combătută, și, deci, biruie lumea. A nu te mai teme **(Luca 12,4)** „de cei ce ucid trupul și mai mult nu pot face nimic" – nu mai e o problemă. (Este și „ispita" „muceniei", dar aceasta e deviere de la ortodoxie și de la dreapta socoteală a minții).

Prin Duhul Sfânt suntem antrenați într-o nouă ontologie și cunoaștere a condiției umane (Luca 1,77): **„știința mântuirii"**, **înnoirea minții** (Romani 12,2), **știința îndumnezeirii omului**.

Dar,
până acolo e o cale – și „Eu sunt Calea..." (Ioan 14,6), cale care trebuie cunoscută și mers pe ea cu grijă și dreaptă socoteală, din aproape în aproape, în fiecare zi, cu fiecare amănunt, în aparență neînsemnat, dar amănuntele având urmări în eternitatea noastră. **T.Œ.B.** (Apoc. p. 21) „Căci în tot momentul omul își exprimă apartenența sa și-și precizează destinația sa. În tot momentul se verifică autenticitatea credinței sale și se împlinește judecata sa. În jurul lui și în el se exercită antagonismul ireductibil al idolatriei pământului și al recunoașterii singurului Domn Iisus Hristos (ca sens al vieții n.n.). Cuvântul profetic (al sfântului evanghelist Ioan) invită pe credincios să aprecieze gravitatea eternă a fiecărei clipe. Gravitatea aceasta nu îngăduie nici distracția, nici ușurătatea, nici compromisurile, ci provoacă angajarea imediată și integrală, a existenței noastre în perspectiva celei de A Doua Veniri a Domnului nostru Iisus Hristos. Deci, Împărăția lui Dumnezeu nu e numai un eveniment viitor, ci și o realitate prezentă, și încă de cea mai stringentă prezență", a oricărei clipe.

Deci războiul nevăzut trebuie bine cunoscut că-i de mare trebuință. Temeiul lui e că patimile pot fi stinse și faptele dinafară pot fi îmbunătățite **numai după ce omul s-a deprins să-și urmărească ATENT orice gând**. Psalm 49,24: „Celui ce **ia seama** la calea sa, aceluia îi voi arăta mântuirea Mea".

- Și cum îi arată ?

- 1. Că nu trebuie să te împotrivești sau să cârtești când ți se „taie" lăstarii tăi sălbatici – voile tale – care sunt de obicei „draci";

- 2. În vederea dobândirii cât mai evidente a chipului lui Hristos în noi, avem rânduite: lepădarea de sine, ascultarea şi tăierea voii, care, toate trele sunt unul şi acelaşi lucru, una şi aceeaşi nevoinţă, una şi aceeaşi „Cruce, în fiecare zi".

Şi fiindcă unul din defectele cele mai mari ale omului este acela că nu-şi poate da seama de defectele sale, şi-i ţinut de puterea vicleană în **ciuma părerii că el ştie cum să trăiască**, Dumnezeu a rânduit o ierarhie între oameni şi fiecare are pe cineva mai mare ca el, în dar şi rânduială, faţă de care-i dator să fie supus.

Aşadar, **pentru a trăi în linişte** trebuie să fii una din două: **sau pe de-a-ntregul liber** (de patimi), sau **pe de-a-ntregul supus**. Dar nu orice libertate e libertate, ci numai aceea pe care o dă Adevărul, după cuvântul Mântuitorului: „**Adevărul vă va face liberi**" (Ioan 8,32); şi nici „adevărul iluzie", care e sectar, ci Acela care e persoană divină şi consonanţă a Bisericii soborniceşti.

„Numai acolo unde fraţii trăiesc în unire **Dumnezeu trimite daruri nesfârşite**" (Psalmul 132,3); iar această unire, pe care o apără toţi laolaltă, e ridicată la valoarea de semn al recunoaşterii, că aceia sunt ucenicii şi prietenii Mântuitorului.

Şi **cu cât** cineva se apropie mai mult de Dumnezeu, prin ascultarea poruncilor, **cu atât îşi vede mai mult defectele sale şi nu se mai ocupă de defectele altora**.

Atunci ceea ce **eşti, vorbeşte mai tare decât ceea ce spui**.

*

„CINE CAUTĂ ADEVĂRUL NU MAI NUMĂRĂ PĂRERILE"

Cine vrea un stil de viaţă trebuie să se cunoască bine pe sine şi să se ajute şi de cunoaşterea altora, că de obicei noi ne părtinim în cunoaştere şi slăbiciunile ni le putem vedea calităţi.

Cel mai bun ajutor e acela care te ajută să-ţi iei singur hotărârea şi răspunderea, nu acela care-ţi dă el hotărârea. De ce ? Pentru că în orice direcţie te-ai hotărî, pe parcurs dai de neprevăzute greutăţi, piedici, adversităţi, cumpene, ispite, răutăţi, etc.; şi ai pe cine da vina, că te-a „ajutat" prost.

Ajutorul bun e acela care te pune în cea mai bună cunoştinţă de cauză şi în cea mai bună cunoştinţă de sine, ca, în aceste condiţii să poţi

lua hotărârea singur. Hotărârea bună e deci aceea care o poți susține ca bună între orice împrejurări și vârste. Hotărârea bună de urmat e deci aceea care corespunde puterii tale reale de-a o urma fără cumpene, fără compromisuri și cu aceeași bucurie toată viața. Că dificultăți apar sigur cu cât alegerea e mai curajoasă și mai aleasă. Iar dacă puterile reale nu sunt corespunzătoare, se poate întâmpla să nu fii ajutat, și, ca atare, să te cunoști mai bine cu întârziere, că te-ai luat după o iluzie de sine și nu după o dreaptă socoteală cu posibilitățile tale la nivelul acela. Că vezi: omul e schimbăcios de la o zi la alta, de la o întâmplare la alta, uneori și de la o nimica toată.

Iar unele hotărâri pretind o linie permanent ascendentă; că așa ni-i nouă dat să creștem, nu numai biologic, ci și spiritual, printre întâmplările vieții și cronica vârstelor.

Iar înfrângerile pot fi și bune când ne descoperă neputințe și ne umilesc cutezanța și o luăm mai modest de la capăt – dar o luăm. Și pot fi și rele, când din vina noastră slăbim credința în puterea binelui și deschidem portița descurajării, când: „o sfințenie tristă e o tristă sfințenie".

*

Până aci scrisoarea a fost prea concentrată, deși destul de bine centrată pe ideea de a-ți ajuta să-ți iei singură hotărârea ta.

Să degajăm puțin terenul.

Spui, mai pe la început, că tare îți plac copiii. E chiar semnul normalității tale – a celei mai bune normalități. Sfântul Pavel, Apostolul, spune clar „femeia se mântuiește prin naștere de fii și prin stăruința în dreapta credință" (I Timotei 2,15). Deci acesta e primul răspuns al Revelației: răspuns după puterile normale ale firii femeiești, potrivit cu care e construită întru totul, de la creație.

Mântuitorul a luat copii în brațe și i-a dat ca model de credință și curăție sufletească celor mari, care zic că vor să intre în Împărăția lui Dumnezeu. Tradiția spune că Ignatie Teoforul ar fi fost unul din acei copii.

Creștinii au fost prigoniți, închiși, judecați și omorâți în tot chipul, de la început, vreme de 300 de ani. Nu mai erau siguri că seara se întorc acasă. De aceea, încă în veacul apostolic, voiau să se abțină de la căsătorie. Sfântul Pavel nu le-a aprobat ideea. „Nimeni să nu se abțină de la datoria căsătorească decât pentru vremea de rugăciune și post – ca

să nu piară neamul creştinesc" (I Corinteni 7,5). El, Pavel, spune aceasta, care zisese, mai undeva, că ar vrea – cât ar fi după el – ca toţi să fie ca el; adică neangajaţi în căsătorie, ca aşa să fie mai liberi în slujba lui Dumnezeu şi mărturisirea mucenicească. Deci nu i s-a aprobat să propoveduiască schimbarea legii firii. Această lege a firii, prezentă în instinct, mai poate fi recunoscută şi dintr-un alt unghi de vedere: al refuzului ei, sau al devierilor ei, prin efectele ce le produce, mai bine-zis prin pedepsele cu care încarcă pe cei ce o nesocotesc sau o strâmbă.

Aci vine la rând întrebarea ta: „Oare am să pot ?" – birui firea ?

Între minte şi instinct este o continuă tensiune de subordonare reciprocă; un dezechilibru chiar. Şi mare luptă trebuie pentru echilibrarea lor; şi, de multe ori, dezechilibrul mai mare se face; ba şi moartea poate pune capăt acestei gâlceve între minte şi instincte.

De aceea e mai bine de-a lua hotărâri mai smerite cu privire la această gâlceavă.

*

Sunt porunci şi sfaturi.

Mântuitorul Însuşi a rezumat Scriptura în porunca iubirii de Dumnezeu şi a iubirii de oameni; cine împlineşte aceasta se mântuieşte. Un tânăr împlinise toate poruncile legii. – „Ce-mi mai lipseşte ?", zise. – „Încă una îţi lipseşte: mergi, vinde tot ce ai şi le împarte săracilor şi vino şi-Mi urmează Mie" (Matei 19,20-22; Luca 18,21-23; Marcu 10,21-22); - dar „a plecat întristat că era bogat foarte". Aşa au luat fiinţă „sfaturile evanghelice": sărăcia, fecioria şi ascultarea – cele trei făgăduinţe călugăreşti – sfaturile desăvârşirii.

*

Să nu-mi ceri ce n-am. De obicei ieşirea din cumpenele lăuntrice, pe care le aduci şi tu, aci nu sunt în condiţiile de a te putea scoate în mod miraculos şi ultimativ.

Cum adică ?

Numai o pildă a Sfântului Serafim de Sarov te poate lămuri cum. La el veneau mulţi oameni cu tot felul de încurcături. Odată a venit şi un general. Mândru, încrezut, cu gând să râdă mai mult, decât să asculte. Sfântul Serafim a început să-i spună câte isprăvi nedrepte a făcut ca să ajungă general, câte vicleşuguri în viaţă şi câte păcate cu numele şi cu

numărul, încât (sufleteşte) generalul a asistat la o adevărată degradare a sa, vădindu-i-se toate relele sale.

Un ucenic al sfântului, care asistase la acest rechizitoriu, îl întrebă mai târziu pe sfânt: „Cum ai ştiut, părinte, toate ale generalului ?”

- De la mine n-am ştiut nimic. Toate mi le-a spus Domnul Iisus, Care cunoaşte toţi oamenii şi toate ale lor.

Aci însă nu-i cazul sfântului Serafim; căruia îi spune Domnul Iisus personal şi mintal toată biografia trecută şi viitoare a unei necăjite în cumpenele destinului. Deci e exclusă soluţia verdictului: aşa sau aşa.

Ce pot să-ţi spun, aşa mai neaşteptat, e că: dacă ai fi avut în destinul tău o misiune specială de la Dumnezeu între oameni, te-ai fi născut băiat.

Căci e tare grea misiunea de slujitor al lui Dumnezeu între oameni. De ce ? Pentru că: pentru **„a face şi a spune voia lui Dumnezeu oamenilor trebuie să-ţi omori voia ta”**. Aşa spun sfinţii Părinţi şi aşa se urmăreşte în călugărie. Iar unde nu se realizează dărâmarea acestui zid: voia omului şi iubirea de sine, între tine şi Dumnezeu nu se realizează nici o călugărie şi nici o misiune între oameni.

Firea ta femeiască nu poate rezista la o aşa operaţie mortală a acestui eu, zid. Că scrie slujba călugăriei: „Că vei flămânzi şi vei înseta şi vei fi lipsită şi dosădită şi batjocorită şi ocărâtă şi prigonită şi de multe întristări înconjurată, prin care se închipuieşte viaţa cea după Dumnezeu. Şi când aceste toate le vei pătimi, **bucură-te**, zice Domnul, că plata ta multă este în ceruri, întru Hristos Iisus Domnul nostru...”

Unde mai pui că patimile noastre pot fi stinse şi faptele din afară îmbunătăţite **numai după ce omul s-a deprins să-şi urmărească ATENT orice gând**.

Iar Psaltirea spune:... „Celui ce ia seama la calea sa, **aceluia** îi voi arăta mântuirea mea” (Psalmul 49,24).

Deci nu te văd dobândind atare însuşiri în Prislop.

Mai bine o cale normală în căsătorie unde să aduci **tu** un om (băiat), **om al lui Dumnezeu**, şi să-ţi compensezi această dorinţă a ta. Că multe mame au adus sfinţi lui Dumnezeu.

Dar ai grijă de credinţa soţului, să nu-ţi ceară să nu-i faci, ci să-i omori, cum e moda şi păcatul căsătoriilor din vremea noastră.

*

Lepădarea de sine

„**Cine vrea să vie după Mine**, să se lapede de sine, să-şi ia crucea sa, în fiecare zi şi să-Mi urmeze Mie” (Luca 9,23).

Prima condiţie e lepădarea de sine.

A doua, luarea crucii în fiecare zi.

A treia, urmarea întocmai a Modelului, Iisus Hristos.

Acestea sunt condiţiile pentru toţi creştinii şi sunt creştini pe măsura împlinirii acestor condiţii, care sunt şi porunci de îndată ce le-ai ales în mod liber.

Călugării au în plus: sărăcia, fecioria şi ascultarea. Acestea sunt sfaturile evanghelice. Dintre acestea, condiţia cea mai grea e ascultarea şi găsirea de cine să asculţi, ca de Dumnezeu. „Căci cei ce n-au cârmuire cad ca frunzele”, iar „mântuirea e întru sfat mult”. (Filocalia vol. IX, p. 528; Pilde 11,14).

De ce ascultarea este cea mai grea ?

Pentru că ea e chiar lepădarea de sine, e luarea crucii necazurilor şi greutăţilor care apar în fiecare zi şi să şi mulţumeşti pentru ele. În călugărie cea mai supărătoare treabă e „**tăierea voii**”, care e acelaşi lucru cu lepădarea de sine, cu crucea ocărilor, care-ţi omoară iubirea de sine în fiecare zi.

De ce e atât de atacată „voia” aceasta ?

Pentru că „voia”, zisă a noastră, e în realitate mişcarea unei patimi spre împlinirea ei. „Voia” aceasta nu vrea să urmeze Domnului Hristos, ci vrea păcatul, vrea „drepturile” trupului, vrea patimile, se vrea pe „sine”.

Şi nu suntem pe deplin lămuriţi ca să fim pe deplin hotărâţi. Am intrat într-o cale şi nu o cunoaştem bine; iar necunoscând-o nici n-o învăţăm, ba din ce în ce ni-e mai necunoscută.

„De nu se va naşte cineva din nou nu va putea intra în Împărăţia lui Dumnezeu” (Ioan 3,5).

Întâi ne-am născut din părinţii noştri pământeşti. A doua oară ne-am născut din „apă şi din Duh” – Botezul – prin care ne-am făcut şi fiii lui Dumnezeu. Dar tragem după noi şi pe omul cel pământesc din părinţii trupeşti, care se cheamă „omul cel vechi” sau „omul păcatului”.

Prin Botez ni s-a altoit Omul cel Nou – Iisus Hristos, mlădiţă cerească, „făptura cea nouă” pe care suntem îndrumaţi să o îngrijim şi

să-i dăm toată seva vieţii, ca **ea** să crească şi să rodească fapte vrednice de pocăinţă – dovadă că urmăm pe Domnul Hristos şi nu omului nostru vechi, sortit morţii.

Aci-i temeiul tăierii tuturor mlădiţelor sălbatice din firea noastră veche, care sunt patimi ale iubirii de sine. Asta e „voia”, astea sunt „voile” noastre care trebuie tăiate în fiecare zi, mlădiţele sălbatice ale omului păcatului din noi.

Aci e temeiul lepădării de sine, sinea cea veche, sinea noastră cea superficială, sinea noastră cea iubitoare de „lume” şi de poftele ei. Toată această treabă e un război şi o atenţie neîncetată şi de fiecare zi asupra noastră. Întâi trebuie să fim **noi** cei mai atenţi, fiind la mijloc propriul nostru suflet şi soarta sa veşnică.

E atent asupra noastră Dumnezeu Însuşi, „Iată Eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârşitul veacului” (Matei 28,20), căci asupra noastră mai pândeşte neîncetat şi diavolul, care vrea să ascultăm de omul nostru vechi şi pătimaş, ca să murim şi trupeşte şi sufleteşte.

Aci e temeiul „**smeritei rugăciuni şi atenţii**”. Domnul Hristos a venit în lume, „să strice lucrăturile diavolului cele contra noastră” (I Ioan 3,8), a fiecăruia din noi – **dar dacă-I cerem ajutorul**, că nu e departe de fiecare din noi, zi şi noapte.

Ispititorul tare ne îmbie cu cruţarea de sine, cu apărarea acestei „sine” pătimaşă, cu plăcerile patimilor şi cu tot felul de slavă deşartă a vieţii acesteia de acum şi de aici – viaţă sortită morţii.

Alta e Viaţa adusă de Domnul Hristos, pentru care trebuie să dovedim şi noi, din partea noastră ca pământeni, cât mai lămurită înţelegere şi alipire – alipirea dragostei de Domnul Hristos şi de Dumnezeu, Tatăl nostru şi de Dumnezeu Duhul Sfânt, care a tămăduit firea omenească de orice fel de frică, de la frica de urgia iudeilor, din ziua Pogorârii Duhului Sfânt, încoace. Dragostea de Focul Duhului Sfânt; căci viaţă spirituală nu este decât cea în Duhul Sfânt, care face şi strămutarea trupului acestuia – arzând patimile – în „Templu al Duhului Sfânt”. „Căci Duhul Sfânt e Cela ce pe cele neputincioase vindecă şi pe cele cu lipsă le împlineşte” – zice rugăciunea sfinţirii celor 3 trepte, diaconia, preoţia şi episcopatul, precum şi hirotesirile în trepte duhovniceşti.

Înțelepciunea lui Solomon 2,23-24: „Dumnezeu a zidit pe om spre nestricăciune şi l-a făcut după chipul ființei Sale. Iar prin gelozia diavolului moartea a intrat în lume şi cei ce sunt de partea lui vor ajunge s-o cunoască."

Isus Sirah 3,18 şi 27; 9,18-19: „Cu cât eşti mai mare, cu atât mai mult te smereşte, şi înaintea Domnului vei afla har"; „Ispitele nu sunt lecuire pentru cel trufaş, că buruiană rea s-a înrădăcinat în inima lui."; „Să ştii că prin mijlocul curselor treci şi pe lanțuri umbli"; „După putința ta cearcă pe cei de aproape şi cu cei înțelepți te sfătuieşte".

*

„Cine vrea să vie după Mine, şi să fie ucenicul Meu, **să se lapede de sine**, de tot ce are şi de tot ce este, ba până şi de viața sa, să-şi ia crucea în fiecare zi şi să-Mi urmeze Mie. Căci cine va vrea să-şi cruțe viața sa o va pierde; iar cine o va pierde pentru Mine şi pentru Evanghelie o va câştiga." (cf. Marcu 8,34-35)

Iar cine îşi va câştiga viața în condițiile lepădării de sine, a luării crucii în fiecare zi, ba şi a **morții** vieții acesteia pământeşti **pentru** cauza lui Hristos, în schimb, viață veşnică va afla. „Iar viața veşnică aceasta este: să Te cunoască pe Tine, singurul, adevăratul Dumnezeu şi pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis" (Ioan 17,3).

Pe de altă parte: „În nimeni altcineva nu este mântuire decât în «Iisus Hristos, şi Acesta răstignit»" (Faptele Apostolilor 4,12; I Corinteni 2,2).

Dar El ne cere **lepădarea de sine**, prima condiție a uceniciei şi a urmării Lui. Deci de această lepădare de sine e făcută atârnătoare viața noastră veşnică – veşnicia noastră, țesută de libertatea cu care suntem înzestrați în vremelnicia noastră. De altfel pentru aceasta a şi venit Dumnezeu la noi să ne aducă, prin modelul Său de om adevărat şi Dumnezeu adevărat, Cale către izbăvirea noastră din vremelnicie – mântuirea. „Căci toată lumea zace în cel viclean" (I Ioan 5,19).

Greu de luat acest examen de admitere, care constă din lepădarea totală de sine şi pe toată durata vremelniciei noastre pământeşti; – decât

că El ne este și Învățătorul și ajutorul și Calea și Adevărul și Viața veșnică (Ioan 14,6).

Deci El e totul pentru mântuirea noastră, căci „În El trăim, ne mișcăm și suntem" (Fapte 17,28). De aceea iubirea de Dumnezeu e porunca primă și cea mai mare poruncă dată omului. **Acesteia i se împotrivește iubirea de sine**. Aci e cumpăna apelor, de aci se despart cele două căi ale omului – și nu se poate merge **deodată** pe două căi – de aci, din vremelnicia pământeană, alegem **liber** în care mod de viață hotărâm veșnicia noastră. Căci și omul e făcut părtaș la mântuirea sa.

Așadar să urnim puțin mintea noastră – oricât de puțină este – din letargia în care se complace, din indiferența cu care s-a obișnuit, din neștiința – multă – de care-i învăluită, și să vedem ce alegem să se aleagă din noi; să mai vedem: știm cui credem (II Timotei 1,12) și de cine ne e drag cu adevărat ?

E destul să nu gândești la nici un rost mai înalt al vieții acesteia, și, chiar numai cu atâta, să ajungi fără nici un rost; e de-ajuns să nu înveți și să ajungi un prost; e destul să te iubești pe tine – așa cum ești – și să ajungi să urăști pe Dumnezeu. Iar când toate aceste rele te încaieră – și-s numai câteva – ajungi robul lor bun de legat. Ai fost furat de minte și închis în neștiință, în uitare și în negrijă – uriașii tirani ai lumii acesteia, mari prieteni ai trupului și ai minții slabe, dar tare în slăbiciuni. Iată schițat portretul omului nostru vechi „zămislit în fărădelegi și născut în păcate" (Psalmul 50,6). Pe acesta nu-l interesează altă viață.

Deci „De nu se va naște cineva din nou, nu va putea intra în Împărăția lui Dumnezeu" (Ioan 3,3-7).

Iată de ce trebuie o convertire și un Botez și o altoire.

Convertirea e anemică, fără energie; Botezul îl reducem, ca pricepere, la hârtia de Botez și ne vedem mai departe de viața obișnuită de până acum, ca toată lumea. Botezul însă mai e și o altoire cu o mlădiță nobilă a Altui Om, din altă lume, Om nou pe pământ: Iisus Hristos.

Ca la orice altoire, se taie tulpina sălbatecă, se retează creșterea veche – se taie Satana prin întreita „lepădare de Satana și de toate lucrările lui" – se mărturisește unirea cu Hristos și se confirmă Crezul creștinismului. Cu acestea se adaugă mlădița dumnezeiască, **ca un ochi**, în coaja tulpinii sălbatice; se leagă de butuc, ca să preia din el seva de creștere și să o înnobileze. Înnobilarea nu e singură. Prin ungerea cu

sfântul Mir se dau daruri ale Duhului Sfânt, talanţi, înzestrări, capacităţi de muncă şi de zidire a Bisericii care l-a primit. Peste toate acestea, noul născut în creştinism primeşte pe Domnul Hristos în Sfintele Taine, ca Persoană Divină, a Doua Faţă a Sfintei Treimi, ca model de viaţă şi ca ajutor în toate momentele vieţii sale pământeşti, fie mărunte, fie încărcate de durere, fie de lupte cu vicleanul care-i cerne ca pe grâu pe toţi oamenii, căci împotriva acestuia „fără Mine nu puteţi face nimic" (Ioan 15,5).

Acesta-i începutul vieţii celei adevărate: naşterea din nou, înzestrarea cu o altă minte, deschisă şi spre transcendenţa noastră – viaţa veşnică, ba chiar îndumnezeirea noastră prin Har. Cu această minte înnoită, altfel pricepem, altfel vorbim şi altfel ne purtăm cu fraţii noştri – cu altă iubire de altă valoare: iubirea de oameni a lui Dumnezeu, exprimată prin noi, smerite unelte şi **„iconomi ai Tainelor lui Dumnezeu"** (I Corinteni 4,1). Altă faţă, distanţă, ia vremelnicia noastră trăită, dusă în nimbul transcendenţei, precum spune şi poetul:

Sunt candelă aprinsă sub bolţile divine,
În haos spânzur, dar atârn de Tine,

decât o viaţă simplă, vremelnică, umbrită de haos. Creaţia lui Dumnezeu e cosmos – podoabă. Haosul e creaţia luciferică în care vrea să prindă şi să închidă omul.

Ne-am lepădat noi de Satana la Botez – prin delegaţi, naşi – dar noi, mici fiind şi nepricepând – uneori cu delegaţi cu tot – de mici suntem ispitiţi la rele, prin simţuri. Căci în simţuri se retrage puterea vicleană, ca partea cea mai dinafară, şi de-acolo se sileşte să intre în cele mai dinăuntru, unde acum e Hristos. Acestea se lipesc de cele dinafară prin cleiul perfid al plăcerii. Repetăm această plăcere şi se naşte o patimă. Apare voinţa care ne zorea către împlinirea patimei din cauza plăcerii. Mai apare un cuvânt: „eu". Acesta devine subiectul patimei. Aşa că de mici ne trezim **iubitori de sine** – sinele acesta e „**eu**"-l care „conduce" voinţa către plăcerile patimilor.

„Eu"-l acesta, „sinele", **voinţa** aceasta atrasă de plăcere către patimi, sunt lăstarii sălbatici care odrăslesc **sub** tăietura altoirii de la Botez. Dacă treaba e lăsată de voia ei şi grădinarul nu taie, din vreme, această voinţă şi plăcere către rele, seva butucului nu mai ajută creşterea

mlădiței nobile a omului ceresc, și cresc lăstarii sălbatici – patimile, pe suportul unui „eu” la fel de sălbatic, care nu-i bun decât de foc.

Asta-i iubirea de sine, care trebuie lepădată; asta-i voia care trebuie tăiată; asta-i ascultarea de purtătorii de grijă și răspundere față de darul mai presus de fire al unui Alt Om, al cărui locaș și fire ne-am făcut părtași; și „eu”-l Aceluia e cel ce se unește cu „eu”-l nostru, ridicându-l la valoarea unui „eu” subiect de mântuire, nu mai mult suport de patimi și răutăți.

Iată de ce e de neînchipuit creștin „mărturisitor” cu iubire de sine, (care e iubire trupească de sine, iubire de plăceri); e de neînțeles creștin „stins”, în care nu arde focul Duhului Sfânt și nu luminează pe chipul lui, chipul Domnului Hristos – nici o asemănare cu o cât de mică lumină mai presus de fire în diferite împrejurări ale vieții. Iată de ce iubirea de sine e iubire de trup, de patimi, robită plăcerii și dușmana lui Dumnezeu. Iată de ce **voia** acestui trup e mișcarea unor patimi spre împlinirea lor – puterea morții asupra trupului, putere robită de vicleanul prin momeala plăcerii, împotriva și a vieții vremelnice și a vieții noastre veșnice.

De aceea au zis Părinții că „Cine vrea să facă voia lui Dumnezeu, să o omoare pe a sa”. (Filocalia vol. IX, cap. XXVI, partea a II-a 2, pg. 348).

Și ce greu se hotărăsc călugării la tăierea voii, la lepădarea de sine și la ascultarea desăvârșită pe toată durata vieții pământești.

Deci: lepădarea de sine, tăierea voii și ascultarea sunt una și aceeași lucrare călugărească. Numai în condiția acestei nevoințe se realizează smerenia adevărată, căreia îi urmează darurile Duhului Sfânt.

Neîmplinindu-se această condiție, viața noastră se întoarce la caracteristicile omului vechi și ducem o viață moartă. Darurile se pierd, viața veșnică devine o poveste metafizică, Domnul Hristos un personaj istoric: lumina cunoștinței se stinge, întunericul necunoștinței se întărește, devenim numai trup, buni de potop și vrednici de foc. Totul de la această iubire de sine care nu vrea să se convertească la Dumnezeu.

Așa se ajunge că Duhul îl stingem, uleiul se gată și se sting candelele noastre (Matei 25,8).

Este și un foc necurat care aprinde mulți amăgiți, cu materialul din Biblie – sectarii. Vicleanul se substituie, creează amăgiri puternice și pe cei slabi de minte îi duce și-i desface din dreapta credință și de la **adevăratul Dumnezeu**.

„Circumstanţele dezvoltării nu lucrează decât în limitele predispoziţiilor ereditare, adică ale calităţilor imanente ale ţesuturilor şi ale conştiinţei. Dar natura acestor predispoziţii nu ne e niciodată cunoscută cu certitudine. Trebuie totuşi să procedăm ca şi cum ele ar fi favorabile. **Trebuie să dăm fiecărui individ o educaţie care să îngăduie dezvoltarea calităţilor lui virtuale, până în clipa când se dovedeşte că aceste calităţi nu există.”** (Dr. Alexis Carrel, „Omul fiinţă necunoscută, pg. 260).

*

NOI SUNTEM AJUTOARE DE MUNCĂ... (Împreună-lucrători)

I Corinteni 4,1: „Aşa să ne socotească pe noi fiecare: ca slujitori ai lui Hristos şi ca iconomi ai tainelor lui Dumnezeu.”

„Noi suntem ajutoare de muncă ale lui Dumnezeu; iar voi ogorul lui Dumnezeu” (I Corinteni 3,9).

„Noi suntem uneltele de lucru ale lui Dumnezeu – spre mântuirea voastră”. (sfântul Pavel: „Eu am sădit, Apollo a udat, dar Dumnezeu a făcut să crească”. I Corinteni 3,6)

Dar nişte unelte care cerem ce cere Domnul Hristos: lepădarea de sine (în călugărie: tăierea voii). De ce aceasta ? Pentru că pe „sinea” aceasta se consumă, se lipeşte toată capacitatea noastră afectivă, dragostea, însuşire cu care-i înzestrată firea, pentru alt scop mai înalt. – Anume care ? – Prima poruncă a lui Dumnezeu spune: „Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău, din toată inima ta, din tot cugetul tău, din toată vârtutea ta, din tot sufletul tău şi pe aproapele tău, ca pe tine însuţi” (Luca 10,27). Deci dragostea aceasta, cu rostul care i l-a gândit Dumnezeu, prinde toate însuşirile noastre sufleteşti: minte, sentiment, voinţă şi atenţia.

Deci când tu te iubeşti numai pe tine singur, eşti egoist şi ca urmare în afara creştinismului, în afara urmării Domnului Hristos. – Şi de ce mai e cerută această primă condiţie a lepădării de sine ? Pentru că însuşirea iubirii e de a creşte şi cu ea creşti şi tu fie în bine, fie în rău. În bine creşti în Dumnezeu; în rău creşti în patimi, deci în diavol. Mai mult chiar: lăsându-te dus de o dragoste de viaţă în patimi, ţi se întunecă sensul vieţii şi călătoreşti în gol, în întuneric. Situaţia progresează încât devierea ajunge maximă, cât te iubeşti pe tine până la ura şi înstrăinarea

totală de Dumnezeu, în contrast cu cei ce se lapădă de sine până la ura de ei înșiși și iubirea maximă de Dumnezeu, încât aceștia se lapădă de propria lor viață, în indiferent ce condiții mucenicești le-ar cere-o lumea aceasta.

Se mai cere această totală lepădare de sine și dintr-un alt motiv. Că dacă dragostea lor e lăsată să fie prinsă de patimi și-și pierd sensul, rostul, noima lor către Dumnezeu și Împărăția Sa, care-i și ea sădită în noi, ca un altoi ceresc, bietul om crește monstruos, ca un fiu al diavolului printre confrații săi, urându-i, vânzându-i spre moarte, căci Satana s-a înșurubat în toate însușirile lui sufletești, prin nebăgarea lui de seamă, care-i înstrăinarea și pierderea lui ca om.

Și-apoi **creșterea ta e rezultatul ascultării tale. Începutul e neobservat, rezultatul e de neînlăturat ! Ești, în final, fiul aceluia de care asculți.**

Iată de ce trebuie lepădarea de voia ta, de sinea ta, iată de ce trebuie convertirea ta, de la viața pătimașă la viața dumnezeiască.

Iată de ce trebuie în toate, în absolut toate prilejurile, **„îmbogățirea în Dumnezeu”** – și acest lucru e foarte posibil, dacă însușirile tale sufletești sunt toate sporite de Dumnezeu Duhul Sfânt. Avem chiar îndemnarea Domnului Hristos, dintr-o parabolă, foarte aspră, a bogatului și a săracului Lazăr. Bogatul egoist, și-a rătăcit sensul vieții și s-a îmbogățit doar în patimi, și a ajuns în văpaia iadului. **„Așa pățește tot cel ce nu se îmbogățește în Dumnezeu”** (Luca 12,21). Deci îmbogățirea, cu toate prilejurile posibile, ce ne vin în toate zilele, e unul din rosturile, dintre sensurile bune ale vieții, care sporesc ființa noastră duhovnicească, convertită, susținută cu atenție întărită, la nivele din ce în ce mai luminoase de dragoste și cunoștință de Dumnezeu.

O altă analogie a Mântuitorului: a lui Dumnezeu cu oamenii: „Dacă voi, răi fiind, știți să dați lucruri bune fiilor voștri, cu atât mai vârtos Tatăl vostru Cel din ceruri, **da-va vouă Duhul Sfânt celor ce-L cer** !” (Luca 11,13).

Dar unde e printre voi cel ce cere Darul Duhului Sfânt ? – Deși sunteți pecetluiți de trei ori cu pecetea Darului Duhului Sfânt. Dar ce să ceri, ce nu cunoști și nu iubești ? Și te miri că darurile primite la Botez nu se dezvoltă și nu prind în flacăra lui, sufletul și mintea ta.

Câtă vreme suntem în viața aceasta, **aceste** însușiri dumnezeiești trebuie să apară și să lucreze în noi și cu noi între oameni. Dar nu

lucrează în egoişti, plini de sine şi plini de patimi, deci plini nu de cunoştinţă dumnezeiască ci de necunoştinţă, întunerec, beznă şi prostie, care nu cere nici o sforţare. Aci e bună vorba că „E primejdioasă temniţa în care te simţi «bine»" (Iorga). Mincinosul are grijă să te scutească de nemulţumiri în temniţa vieţii acesteia, ştiind că la capătul zilelor ajungi în temniţa lui, ca unul ce n-ai avut nici o grijă, nici o preocupare, de Împărăţia lui Dumnezeu sădită în tine şi pe care erai dator să o creşti şi să creşti şi tu cu ea.

Toţi suntem chemaţi la Cină, dar aducem împotriva chemării diferite treburi de-ale noastre pământeşti; iar noi, mai nou, am ajuns şi în cea mai tristă stare: **că nu mai avem această preocupare**, mulţumindu-ne cu cele ce avem acum şi aici pe pământ. Dar iată că vin şi situaţii de secetă şi foamete şi nu de ploaie şi pâine, ci „secetă şi foamete de auzirea Cuvântului lui Dumnezeu" (Amos 8,11). Noi nu ne mai venim întru sine, nu mai **venim în sensul** care ni l-a dăruit Dumnezeu la naşterea din nou, la îmbrăcarea omului ceresc Iisus Hristos, peste acesta pământesc care-i vrăjmaş al lui Dumnezeu, care nu mai vrea nici o convertire...

Deci ţineţi minte: „plata neascultării e pierderea minţii".

Cum poate ierta un învăţător pe un copil care nu învaţă? Îl lasă repetent, ca să-i deschidă ochii că e prost şi sfârşeşte şi mai prost.

A zis unul din părinţi: Ce rost are să te duci la o meserie şi să n-o înveţi ?

*

*   *

FRAGMENTE, SFATURI, ÎNSEMNĂRI

Am fost la o sfințire.

Totul cu înțeles și cu temei.

A fost și multă sclipire de „pietre prețioase”; – în realitate toate imitație, bune să impresioneze ochii mulțimii. Ele ar vrea să simbolizeze, în afară, strălucirea lăuntrică a luminii celei mai presus de fire. De aceea strălucirea simbolului, fără corespondent, mă întristează. M-au întristat în tinerețe și toate praznicele, toate bucuriile omenești, pentru că sunt socotite pe din afară, pe când în realitatea lor, sunt de un adânc în care noi nu putem ușor pătrunde.

Toate diamantele lumii sunt gunoi față de valoarea unei clipe în lumina dumnezeiască.

*

Dar iată-ne „ciupeliți” de toată slava celor dinafară: casă, haină, liniște, rugăciuni, cântare, viață de obște; în locul acestora, umblăm prin ușile oamenilor, îmbrăcați ca lumea, tulburați ca lumea de grija vieții, în locul rugăciunilor auzim înjurăturile, în locul cântării, hulirile.

Cu un cuvânt, lumea ne alungă că nu semănăm cu ea...

Iată asemănări cu viața Celui pe care L-a răstignit lumea.

Nouă nu ne dă strălucirea pe care a arătat-o, o clipă, ucenicilor Săi, pentru că, în nepriceperea noastră, noi ocolim crucea – jertfirea iubirii de sine – și nu primim darul în care – prin urmare – nu credem.

Deși pe calea Lui ne poartă pașii, noi mergem cu împotrivire, cârtim împotriva jertfei, amânăm să credem pe viață și pe moarte – și Lumina nu ne aprinde chipul până la asemănare, – de aceea rămânem ca și copiii, la văpăile bucățelelor de sticlă.

Trist.

Singura mare tristețe:

Tristețea de a nu fi sfânt.

Mergem, e drept, pe calea renunțărilor, dar dacă-i fără Lumină, e o tristă sfințenie.

*

„Mai multe sunt furtunile care zbuciumă sufletul preotului decât talazurile care bântuie marea.”
(Din Tratatul despre Preoție al sfântului Ioan Gurădeaur).

*

„Precum M-a trimis pe Mine Tatăl în lume și Eu vă trimit pe voi în lume, ca pe niște miei în mijlocul lupilor, către cei ce vor crede în Mine, după cuvântul și mărturia voastră, ca să le deschideți ochii și să se întoarcă de sub stăpânirea lui Satan la Dumnezeu, și prin credința în Mine să primească pocăința și parte cu cei ce s-au sfințit.”

*

Ca să poți să nu judeci pe nimeni roagă-te pentru ei, pe nume, după cuvintele din Predica de pe munte, că toți ne ajută să ne curățim de mândrie, de iubirea de sine și de părere; că toți spre ajutorul nostru, spre mântuire, sunt îngăduiți de Dumnezeu – de aceea e strâmtă calea mântuirii și puțini merg pe ea – că-s puțini cei ce-ajung la priceperea aceasta.

De asemenea ia în socoteală și ce spune Sfântul Pavel: „Rugați-vă pentru stăpânire, că de la Dumnezeu sunt rânduiți” (Romani 13,1; II Timotei 2,1-5); – tot ca să ai pace și dinspre ei. Și să vezi că de îndată ce faci așa, îți vine în suflet o liniște și o pace dinspre ei, orice ți-ar face.

Predica de pe munte a fost confirmată – întărită – de Autor în Săptămâna Patimilor. Aceeași comportare, aceeași pace – supraomenească – ne-o dă și nouă față de orice nedreptate ni s-ar putea face și nouă, dar cu aceeași condiție a iertării și rugăciunii pentru ceea ce ne poate face „lumea” și slugile ei.

Dar să mai știm un lucru, că nimic nu ni se întâmplă fără știrea și dozajul Providenței, după: puterile răbdării, după trebuința ispășirilor noastre și după darurile ce ni s-ar da sau ni se dau atunci, chiar când e pusă la încercare credința și dragostea noastră de Dumnezeu, al Cărui slujitor ne-am consacrat.

Aci mai trebuie făcută și o mică socoteală cu noi înșine: care-i dragostea noastră cea mai mare ? Pentru Cine și ce cauză trăim sau punem capul pe butuc – cu toată liniștea și fără inimă împărțită. „Grija” e necredință la cazuri de adică; Petru era pățit și ne-a sfătuit: „Aruncați

pe Dumnezeu toată grija voastră”(I Petru 5,7). Căci lui Dumnezeu toate-s cu putință (Luca 1,37).

*

Când am văzut n-am înțeles. Dar am înțeles după ce am văzut. Cred că acestea depind și de structura omului.

Dacă Dumnezeu respectă libertatea omului, sigur că respectă și întreaga sa structură.

Ceea ce înțelegem, e în funcție de ceea ce respectă Dumnezeu în noi.

*

De vreme ce există un extaz profan, înseamnă, încă odată, că există o predispoziție constituțională capabilă de el. Dacă respectivul e filosof, va avea un extaz de natură neoplatoniană; dacă dominația sufletului său e religioasă, nota extazului său va fi de natura dominației sale; dacă va fi structurat de știință, știința îl va duce la extaz.

*

Predispoziția, calitatea de a se uimi (din orice prilej).

*

Multă vreme am crezut că trebuie să mă ocup de problema raportului între rațiune și revelație, din considerente pastorale, dar timpul mi-a dovedit că aceasta era o necesitate a mea.

*

Faptul că simți „provocarea” oarecui, dovedește că, în realitate, **ai ajuns la o vârstă interioară, când îți recunoști apartenența ta la creștinism: devii conștient de creștinismul tău. De aci începe trebuința de-a-l cunoaște, de a citi Scriptura.**

Creștinismul se învață cel mai bine când constați că-ți trebuie – nu când ți se predică urechilor.

*

„Dorința de a ști este una dintre cele mai violente pasiuni ale spiritului omenesc”. (Bossuet).

*

Cu vreo 15 ani în urmă (1927), un pastor american, Dr. Frank Buchman, își dă seama – pe când se afla la Oxford – că lumea modernă nu poate fi salvată decât printr-o „revoluție” creștină. (E semnificativ

amănuntul că această „revoluție spirituală” începe în anul când două alte revoluții politice, naționaliste se desfăşurau în Italia şi Germania.) Acelaşi lucru şi-l spun sfinţii şi reformatorii religioşi creştini de aproape două mii de ani. Frank Buchman are însă o incontestabilă „originalitate” asupra tuturor reformatorilor care l-au precedat. El nu „reformează” nimic, nu discută nici o dogmă (în grup sunt catolici, ortodocşi, protestanți), nu critică nici un aspect al Bisericilor istorice. Asemenea cuiva, din celebra parabolă, el nu mai are timp de discuții şi de dogme. Îl interesează un singur lucru: să „schimbe” viața, să realizeze o nouă calitate de viață. Tehnica este simplă, asemenea tehnicilor creştinilor din primele secole: omul nu e **singur**, Dumnezeu are un „plan” pentru fiecare om, cât ar fi el de umil. Un „plan”, adică o semnificație a vieții lui, un lucru de realizat, o „operă” de creat. Omul poate afla „planul” pe care i l-a încredințat Dumnezeu, prin rugăciune: nu spunând lui Dumnezeu ce vrea el, nu cerând lui Dumnezeu anumite lucruri – ci **ascultând** ce-i spune **El**.

*

Bultman, teolog protestant contemporan, s-a ocupat de „demitizarea” Noului Testament, adică a „redus” pe Iisus la un simplu personaj istoric, din cuvintele căruia nu rezistă criticii, decât Predica de pe Munte.

Bălă a făcut teologia în Bucureşti, dar şi-a însuşit „demitizarea” protestantă şi a scris în sensul acesta.

Urmarea acestei „umanizări” totale – terfelire chiar – a lui Iisus, a fost căderea lui într-o dezordine mintală a cărui sfârşit a fost **sinuciderea**.

Aceşti doi sunt prinşi într-un curent demonic, anticristic.

*

Prezentul nostru e viitorul unui trecut, al nostru sau al înaintaşilor noştri.

Viitorul e rezultanta unui trecut şi al unui prezent. Trăim sub categoria timpului şi a altor câteva categorii. Dumnezeu, ca autor al creației, e şi în lume şi în afară de lume. Deci toate în toți, dar şi în afară de toate. Le asistă pe toate, participă la mersul creației spre destinația ei finală, dar nu se confundă cu ea.

*

Se urmărește, cine urmărește, continuitatea de conștiință a atotprezenței lui Dumnezeu. Aceasta eliberează sufletul de orice idololatrie, antropolatrie, iluzie și neștiință.

Numai Dumnezeu poate păzi și consolida darul unic al libertății cu care a fost înzestrat și omul, nu numai îngerii.

Un dar care se poate și pierde.

Numai Adevărul vă va face pe voi liberi ! (Ioan 8,32).

*

„**Bine și rău**” sunt calificări morale date acțiunilor sau chiar ființelor omenești.

Toate aceste devieri și cu urmările lor progresive, ca număr și intensitate, sunt **dovada existenței răului**, o pecingine pe creație. Răul nu este o creațiune a lui Dumnezeu, dar este o creațiune a diavolului în conspirație cu omul. Răul însemnează că acesta provine de la altcineva, care pervertește, deviază și strică. Atacul lui se concentrează în special asupra omului, din care vrea să facă o caricatură a creației, o ființă denaturată care să-și compromită Creatorul, să-L tăgăduiască chiar. Deci Satana există ca autor al răului, care și-a instaurat fărădelegea lui ca pe un normativ al vieții de aici; iar el e „domn” al acestei lumi deviate. Și cu ce a biruit-o ? Cu proclamarea plăcerii ca scop al vieții. Toate patimile produc plăcere. Viața în patimi e o plăcere. Dar finalul nu mai e plăcere, ci durere și moarte. Omul e prins între tâlhari. Patimile i-au scos ochii, nu mai vede dincolo de lucruri, nici unde-l duc patimile, și până la ce depărtare și adâncime biologică. Iar dacă totuși vede, nu mai poate scăpa cu puterile care i-au mai rămas; **(o)** autonomie a rațiunii s-a instalat între lucrurile lumii simțurilor, ca ultimele date ale experienței. Simțurile lui controlează existența văzută și la asta se reduce adevărul: la știință. Știința definește omul – și-l lichidează cu planetă cu tot. „Dumnezeu nu mai are reședință (în conștiința lui), nu mai are rost în lume, nu mai are chip (Iisus e demitizat de Bultman și Bălă). Iar aceasta se datorează transformării conștiinței oamenilor sub influența progresului social și științific” (Berar, p. 93).

Dar ce e mai redutabil, e că toate acestea în bloc, **pe oameni nu-i mai interesează**. Mor în lume foarte mulți oameni. La 42 de ani accidente coronariene, nimeni nu învață nimic dintr-asta; pe ceilalți **nu-i interesează**. Știința în care cred toți, s-a întors împotriva omului în așa

măsură, încât, ea singură, e în stare să declanşeze holocaustul nuclear al planetei, cu decizie autonomă şi nimeni nu ştie exact care-i cauza acestei situaţii limită. Frankenstein contra omenirii şi a planetei. Iar Frankenstein e Satana – „Prinţul veacului acestuia". De atunci s-a şters înţelesul cuvântului „păcat", ajungând ca fără substanţă şi obiect. Nimic nu mai e păcat. Iar cea mai mare dibăcie a Satanei e să-i facă pe oameni să creadă că el nu există. Şi oamenii lui îl cred – o fantezie mitică, un coşmar psihiatric. Nu mai trebuie multe detonări atomice, experienţe şi apa toată, apa oceanelor de pe pământ devine dintr-o dată explozibilă. H arde şi O întreţine arderea. „Stihiile arzând, se vor desface !" (II Petru 3,10). Ştiinţa pune chibrit la lumea asta, drept mulţumire pentru că şi oamenii au pus-o pe ea în locul lui Dumnezeu şi i s-au închinat ei. Au mai făcut oamenii înlocuiri de astea; ultima în 1789, când au instituit cultul raţiunii, luând o actriţă şi aducând-o cu fast, au pus-o pe prestolul catedralei Notre Dame din Paris şi de atunci, „zeiţa" raţiunii a devenit autonomia raţiunii.

*

- Că viciile, în special beţia şi desfrâul, degenerează neamul, dovezile sunt evidente. Spitalele de toate felurile nu se mai ajung. Boala a ajuns o sursă de venit.

- Chiar nimeni nu vede ? Sănătatea e condiţie de mântuire.

- Unde să ne inserăm în mecanismul genetic ca să frânăm decăderea şi degenerarea ?

Sunt totuşi câteva puncte de sprijin, nu chiar cum cere Arhimede, dar capabile să întoarcă – fie şi în cazuri rarisime – povârnişul fatal al declinului.

Dacă toate se înscriu, şi bune şi rele, şi la mai multe nivele, e clar că acestea dau o rezultantă, pentru noi un calcul al probabilităţilor, la fiecare transmitere de cod.

Deci dacă pentru un ou zigot, se înjumătăţeşte numărul de cromozomi al fiecăruia din cei doi parteneri ai oului, Cineva decide care coloană ereditară să fie scoasă din competiţie şi care să intre în circuitul vieţii. Se ştie cum stau genele în spiralele cromozomice. De asemenea se ştie cum genele recesive plătesc, „în copii păcatele ascendenţilor până la treilea şi al patrulea neam" (Exod 20,5). Dar **o pocăinţă**, o îndreptare, o integrare într-o mai corectă concepţie de viaţă, **poate decide până şi**

corectarea codului genetic. Dătătorul Legii scoate defecțiunile din acțiune.

Așa devine posibilă **regenerarea**, dar numai în schimbul eforturilor morale susținute și urmărite din neam în neam.

A mai fost dată odată o temă a efortului moral și spiritual „din neam în neam”: posibilitatea apariției Maicii Domnului și acea unică Partenogeneză a Mântuitorului. Cât n-au muncit trimișii lui Dumnezeu pentru condiția morală.

Și dacă a fost posibilă odată o îmbunătățire, mai poate fi.

Al doilea factor, care îndreptățește posibilitatea optimismului de-a putea stăvili degenerarea, este fenomenul **mutațiilor genetice**.

*

Schopenhauer are o vorbă rea: „E adevărat că Dumnezeu l-a făcut pe om, dar l-a dat pe mâna diavolului spre probă tehnologică”.

- Ca ce să-l probeze ?

- Ca ascultare de Dumnezeu, ca minte, ca voință, ca dragoste și ca libertate. Toate aceste însușiri ale omului de la creație, îi consolidau nemurirea și-i asigurau creșterea spirituală; iar aceasta se realiza și prin propria lui libertate – pus în fața unor probe.

Toată antropologia trebuie sistematizată cam așa:

Ordinea creației:

1. Creația lumii spirituale.
2. Creația lumii materiale, cosmosul.
3. Căderea îngerilor.
4. Creația omului.
5. Căderea omului.

Numai Revelația poate lămuri, explica cu adevărat tragedia omului în prezența „stăpânitorului veacului acestuia”. „Știm că de la Dumnezeu venim, dar că toată lumea zace în cel rău” (I Ioan 5,19).

Cu devierile și deturnările de sensuri, cum se ajunge la haos și moarte. Din liber – rob; din nemuritor – muritor; din bun – rău, criminal; din credincios, ateu.

*

Sectarii sunt supuși rătăcirii pentru că nu s-au pocăit **sub patrafir**, de păcatele lor. Iertarea păcatelor e dată numai preoților Bisericii. Ei nu se smeresc să vie în genunchi sub patrafir. Ei sunt mândri și încrezuți în

mintea lor; iar cel viclean îi duce de minte. Ei zic rău de cruce, de Biserică, de preoți, de Maica Domnului. Deci Domnul lor e fără cruce, fără maică, fără biserică (adunarea nu e biserică) e **hristos mincinos**, de care să vă feriți.

*

Nu vă puteți opune atunci, dar atunci puteți tăcea, și, în tăcere, să vă rugați Celui care poate toate.

*

Se mai poate întâmpla că sunteți **datori** să fiți necăjiți.

Știți, dar vă trebuie și deprinderea zilnică. Dacă ați iubi pe Iisus mai mult decât pe voi, **toate s-ar simplifica. Slab credincioșilor**.

*

Câți nepoți puteați avea ? **N-ai dat sfat cu autoritate de responsabil**. Acum ești călcat în picioare și poți fi și bătut. Rabdă ceea ce ai, **că pe dreptate ai**. Cu răbdarea ispășești și treci. Când ai canon greu cu uneltele răului, e nădejde de mântuire, dacă zici de bine celui ce-ți zice rele și ierți, celui ce te omoară. Dacă ai dat sfat de moarte, ești dator... (numărul copiilor)

*

Despre necazuri, oricare ar fi, ziceți că „**așa ne trebuie**”. Ele vin pe dreptate, ca să ispășim greșelile noastre. Deci trebuie să avem răbdare cu crucea noastră, pentru că noi ne-am provocat-o. Aveți preoții voștri, spovediți-vă cu încredere toate, dar nu fugiți de canoanele necazurilor, uneori chiar de pedepse, prin oameni. Toate sunt bune. Așadar nu încape în **creștin** nici o invidie, nici o ură, nici o dușmănie... Bătrânețea e liniște dinspre **toate** patimile și bună învățătură pentru suflet – ca să fii dezlegat ușor de viața deșartă a lumii acesteia.

Puterea de a birui răul n-o are decât Dumnezeu și credinciosul și ascultătorul lui Iisus. El ajută această biruință ori de câte ori e **chemat în ajutor**.

Să fim înțeleși: **Nu intri după moarte în Împărăția în care nu ai trăit încă de pe pământ**.

*

Patimile sunt devierea capacității noastre de iubire, iar simțurile – deviate și ele – sunt piroanele care ne fixează de materia lumii acesteia și de plăcerile trupului. Ele, împreună, nasc lepra voluptății, care devine

dumnezeul veacului acestuia (II Corinteni 4,4), şi care, toate, duc la crimă şi la sinucidere: Himalaia prostiei omeneşti. De aşa înfundătură numai Dumnezeu te-ar putea scăpa.

Patimile cresc iubirea de sine, sindromul terorii, care, în final, generează crima sau şi sinuciderea – Himalaia prostiei omeneşti şi biruința definitivă a diavolului asupra bietului suflet.

Orgoliul generează tirania, care produce sindromul crimei.

*

1. Ştiai de el că-i băutor înainte de-a-l lua ? – Da.
2. Greşit-ai cu el înainte de a-l lua ? – Nu.
3. Copii lepădați ? Câți ? – 5-6.
4. De ce nu te-ai împotrivit ? Trebuia să alegi atunci: mai bine mori decât să omori.
5. Mori acum, de mâna lui. Canon.
6. Ai curaj ? Credință că-ți ispăşeşti uciderile ?
7. Ar trebui să nu mai plângi din ceasul acesta, dacă zici că ai curaj.

- Vorbeşti cu cineva dintre ai tăi să aibă grija copiilor, că tu nu mai eşti sigură pe viață.

- Dar de aci pleci drept la un duhovnic şi te spovedeşti – ca înainte de moarte – pentru că, iată, faptele tale, ale mele, mă îngrămădesc cu plata: moarte pentru moarte, ca să aibă Dumnezeu milă de sufletul meu.

- Cu el, în continuare, numai **mai multe ucideri** vei îngrămădi.

El te cheamă mereu, după ce te alungă mereu. Dar după împlinirea poftelor umblă să te căsăpească.

Toți te sfătuiesc să-l laşi şi să divorțezi. Adică să-ți cruți viața. Eu îți spun că mai bine să-ți **jertfeşti** viața aceasta, ca să-ți dobândeşti **Viața cealaltă**.

Tu acum eşti mai slabă cu credința – că aşa fac păcatele, o slăbesc, o sting, dar când te hotărăşti, pe viață şi pe moarte, să-ți mântuieşti sufletul, credința vine, cu toată puterea ei, în ceasul acela.

*

Să zicem că pentru moment ar fi mai bună pentru tine soluția divorțului. Ce ar urma. El îşi aduce alta şi altele. Se face de râs şi de plâns. Poate că nu-l dă Administrația afară din preoție, pentru că ceilalți stăpâni încurajează şi susțin preoții slabi. Urmarea e că se smintesc

oamenii – parohienii – şi cei ce-l susţin, asta şi urmăresc: să scadă credinţa în popor. Deci tu, cruţându-ţi viaţa prin divorţ, cu asta adaugi la păcatele tale. **Pe când jertfindu-te**, situaţia se precipită – se grăbeşte şi, pentru crimă, va fi pedepsit şi scos din slujbă şi sminteala cu scăderea credinţei în popor va fi mai mică, sau nu va fi deloc şi mulţi oameni vor zice: Este Dumnezeu şi nu rabdă fărădelegile nimănui.

Te-am ajutat la o soluţie îndrăzneaţă, dar creştină, ca a primilor creştini.

Dacă însă te hotărăşti pentru jertfirea vieţii – în vederea mântuirii – treaba asta, de mare curaj creştin – să o faci cam aşa, ca Domnul Hristos, când L-au răstignit iudeii: S-a rugat pentru ei **să fie iertaţi**, că nu ştiu ce fac.

Deci revino-ţi sufleteşte la acest creştinism, cu care au mărturisit toţi mucenicii, nescăpând nici o împotrivire sau vorbă rea faţă de cei ce-i ucideau.

„Duşmanii omului sunt cei din casă cu el, casnicii lui" (Matei 10,36) – a zis chiar Domnul Hristos acestea. Deci tu ai în casă cu tine pe cei ce te pot mântui. Rabdă totul, chiar moartea din mâna sau cuţitul lor, **dar cu iubire, nu cu vrajbă**. Şi te mântuieşti.

*

Dumnezeu conduce pe om spre desăvârşire pe două căi: a Providenţei, atrăgându-l prin mijloace pozitive, prin frumuseţea binelui; şi-l conduce pe calea judecăţii, când omul se leneveşte sau se slăveşte în deşert. Pe cât creşte lenea sau scade osteneala de bunăvoie, pe atât creşte judecata cu necazurile.

*

Pământul (istoria) e un vast câmp de bătălie, unde suntem mereu în luptă cu inamicul, şi în care, mai devreme sau mai târziu, va trebui să pierim în acest câmp de bătaie.

Moartea nu este completa nimicire a vieţii noastre, ci numai trecerea de hotarul acestei vieţi „de aici", în cea spirituală, veşnică, uşoară, îngerească şi izbăvită de durere. „Să nu ne întristăm ca cei ce n-au nădejde..." (I Tesaloniceni 4,13).

*

După citirea din Scara (Filocalia IX, Bucureşti 1980), pg. 240, al. 66-70 o scurtă lămurire a trei cuvinte.

Trupul, pentru năravul lui, că până la moarte trage la patima împreunării, e numit „şarpe”, „fiară”, „vrăjmaş milostiv şi prieten viclean”, nu poate fi biruit şi adus la nepătimire decât prin luptă sau război. (Deci războiul nevăzut trebuie cunoscut şi purtat chiar când s-ar părea că nu-i război, ci „pace”). Această biruinţă e cu neputinţă firii, ci numai Duhului Sfânt. (Deci iată preţul **îmbogăţirii** în Dumnezeu, căci Duhul Sfânt e a treia Faţă a dumnezeirii. S-a arătat în altă parte cum se poate câştiga zilnic acest negrăit dar.) Despre această biruinţă se afirmă că ridică firea mai presus de fire. Sigur că acest salt e mai presus de fire, deoarece e săvârşit de a treia Persoană dumnezeiască, care a întărit pe războinicul credincios acestei puteri. Rămâne totuşi războiul de-a te menţine în biruinţa în care te-a ajutat, te-a adus, Duhul Sfânt.

Dacă radiaţiile medicale produc diferite stricăciuni în structura noastră celulară, printre care şi sterilitatea – un fel de mutaţii mortale în structura noastră genetică – atunci e de la sine înţeles că razele, puterea Duhului Sfânt, puterea supremă dătătoare de viaţă, produce mutaţii dătătoare de **nou echilibru** genetic, care favorizează **ne**-pătimirea ca echilibru al firii. (Că pentru unii nevoia aceasta a firii îi duce până la crimă, până la nebunie şi chiar sinucidere). Adică e un dezechilibru.

Acum înţelegem posibilitatea **convertirii** Mariei Egipteanca şi, peste tot, mecanismul **convertirii,** plecând de la nivel de conştiinţă până la nivel genetic, a oricărei energii rebele a firii. Şi convertirea aceasta înseamnă: readucerea energiilor firii la rostul cu care au fost create, rostul de dinainte de **cădere**, fapta, accidentul care a fost deviere, de-naturare, de-reglare, dez-echilibru, ob-sesie, a-nomalie, fără-de-lege, para-noie, ne-bunie a unei energii de viaţă dătătoare. Căderea s-a înscris în codul genetic ca o biruinţă a diavolului şi s-a transmis tuturor urmaşilor, născuţi pe calea acestui instinct deviat. Trebuia aşteptată **şi creşterea spiritului** ca acesta să nu se încovoaie **el,** în ascultarea de trup.

Aplicare:

1. Aci n-aţi priceput valoarea învăţării **războiului nevăzut**.

2. N-aţi văzut valoarea exerciţiului practic şi zilnic la îndemâna oricărui creştin, a „**îmbogăţirii în Dumnezeu**” – adică în Duhul Sfânt, energia supremă şi singura capabilă să schimbe în bine însăşi structura slăbită sau decăzută a omului. Căci lui Dumnezeu nimic nu-i este cu

neputinţă unde este şi credinţă, chiar şi numai cât cel mai mic bob de muştar.

3. Cale şi trăire mai presus de fire nu poate exista fără aceste două.

*

Lucrătorii viei – cei zece talanţi. Tot ce avem: viaţă, daruri – talente – toate sunt daruri – înzestrări cu care suntem hărăziţi şi trimişi în lumea aceasta, la lucru, pentru fraţii noştri, oamenii.

De aci începe responsabilitatea. Şi din faţa responsabilităţii nu-i ieşire decât în iresponsabilitate, în nebunie.

*

Privitor la „cruţarea de sine" – moleşeala – cocoloşeala – „gingăşia". În fiecare zi trăim cu curaj lepădarea de sine. Împrejurări sunt destule care să ne îmbie aceasta.

Se ştie că faptele de vitejie, din lume, tot acest spirit al lepădării de sine le-a săvârşit.

Cu atât mai vârtos în războiul nevăzut (cu slăbiciunile noastre), numai cu ajutorul lepădării de sine – condiţie pe care a cerut-o Iisus – putem câştiga vreo biruinţă. De aci, începând, se explică pentru ce unii cresc duhovniceşte, alţii înţepenesc pe loc sau chiar îndărăptează.

Drept că lepădarea de sine e o cruce pe care o ducem în fiecare zi; dar, ca să dea roadele ei, trebuie dusă în braţe, adică cu înţelegere şi cu dragoste.

*

Fiecare organism omenesc cuprinde peste 400 de muşchi, alcătuiţi din 271.000.000 de fibre musculare, comandate de 600.000 neuroni motori, destinaţi anume în sistemul nervos uman să comande mişcările întregului trup. Deci ce grijă trebuie să avem de „hrana" necesară neuronilor.

Se explică în bună parte dărăpănarea bătrâneţii, că în loc să fie o fază senină a înţelepciunii, prea adesea arată o decrepitudine, o moarte pe picioare şontoroage şi tremurând toată şandramaua.

Aci aduce abuzul „vieţii".

Sunt şi **oboseli care nu trec.** Astea sunt rezultatul scăderii funcţiilor cerebrale, exprimate printr-o serie de fenomene ca: încetinirea transmiterii excitaţiei în sistemul nervos; slăbirea atenţiei; dificultatea

concentrării intelectuale; scăderea nivelului funcțional al organelor de simț; perturbarea funcției de coordonare a mișcărilor. Deci nevoia de pauze, după fiecare oră de muncă, cu gimnastică, care să antreneze și alte funcții decât cele solicitate până aci. Apoi funcția vitală a oxigenului.

În muncă sedentară respirația e superficială și scăzută. Oxigenul ne „hrănește” mai mult decât hrana și decât apa. Deci respirații conștiente, ritmice și profunde schimbă situația.

Inima. Mușchiul primordial de o forță și energie colosală. Pompează în decurs de-o viață de om 300 milioane litri de sânge în corp. O inimă e cu atât mai sănătoasă cu cât împinge în vase un volum cât mai mare de sânge, hrănit cu oxigen, fără să-și accelereze bătăile.

	În repaus		După efort		Revenire
	Puls	Tensiune arterială	Puls	Tensiune arterială	
Nesportiv	75	13-8	190	18-12	20'
Sportiv antrenat	60	11-7	120	14-7	5'

Situația a doi inși de aceeași vârstă la 100 m în 15'.

Deci cei mai mulți bolnavi de hipertensiune se recrutează dintre oamenii cu viață sedentară. Ateroscleroză, infarct, angină pectorală, bolile cardiovasculare stau pe locul întâi pe tabloul cauzelor morții.

În esență două sunt formele fundamentale de oboseală: cea musculară și cea nervoasă.

Călire: desensibilizare la rece: o simplă baie rece la picioare seara, poate preveni guturaiurile și răcelile.

Că și numai o săptămână de inactivitate a unui mușchi diminuează cu circa 30% capacitatea sa de contractare.

La oamenii neantrenați mușchiul inimii trimite în vase, în timpul muncilor foarte grele, la o singură contracție 110-130 ml; la cei foarte bine antrenați, în aceleași condiții de lucru 150-200 ml.

La cei neantrenați capacitatea vitală a mușchiului plămânilor este mai puțin de 3,1; la antrenați valoarea este de 4,5 până la 6,7 l. Și chiar mai mult.

*

E clar că ordinea universului nu-i opera unui „postulat”, după cum nu-i nici a hazardului şi nici a „legilor” inerente materiei, fără legiuitor anterior materiei Universului.

*

Ceea ce nu-i cunoscut azi, dar e afirmat de raţiune sau chiar de credinţă, poate fi cunoscut mâine şi recunoscut poimâine. Ultima rezistenţă se pare că e Dumnezeu şi sufletul. De aceea El se va arăta singur, la urmă; dar tot sufletului mai întâi; iar la sfârşit, trupul va fi trecut prin purificarea focului evidenţei.

*

Între conştiinţă şi materie e diferenţă de natură: sunt două nivele de existenţă.

*

Tare se simt bine oamenii în crisalida lor de carne – şi e periculoasă temniţa în care te simţi bine: nu vrei în ruptul capului să ieşi din ea.

Iar noi preoţii primim ghionturi din două părţi: şi din partea lui Dumnezeu către oameni şi, şi din partea oamenilor către Dumnezeu, care pot merge până la răstignire. Aceste două ghionturi sunt unul şi acelaşi lucru şi e condiţia noastră de mântuire.

Oamenii, cei mai mulţi, au nevoie de Dumnezeu pentru o mai bună aranjare a treburilor lor pământeşti. Pentru aceştia Dumnezeu e un bătrân bun şi mai tare ca ei. Dar El să nu aibă pretenţie. Sau să le spună că ei, oamenii, au ceva greşit în socotelile lor, că-şi periclitează popularitatea. Să nu care cumva să-i scoată din turma lui Epicur, ci dimpotrivă, acolo să le ajute cu toată puterea.

Ce să facem. Le aducem aminte că nu sunt numai animalitate, ci şi spiritualitate. Şi nu fără rost suntem făpturi ce vieţuim deodată pe două tărâmuri sau nivele de existenţă.

*

Învierea, biruinţa asupra morţii, produce o bucurie care covârşeşte tot ce se poate numi suferinţă pe pământ.

E intrarea în odihna lui Dumnezeu; părtaşi ai biruinţei Domnului Hristos, asupra celui mai mare rău: moartea, care este pedeapsa lui Dumnezeu asupra păcatului. Cu o condiţie: „numai dacă vom păstra temeinic, până la urmă, începutul stării noastre cu El” (Evrei 3,14).

- Că există moarte și după Învierea Domnului, există, dar nu mai are aceeași cuprindere, același rost și aceeași durată.

Învierea Domnului a schimbat sensul morții. De acum moartea nu mai e o sperietoare, ci o simplă lepădare de sine a trupului păcatului. Adică e o ultimă purificare a trupului acestuia material și o eliberare a sufletului.

Înainte, moartea era moarte pentru trup și temniță pentru suflet. Pogorârea Mântuitorului la iad a sfărâmat încuietorile cele veșnice și drepții Vechiului Testament au înviat și ei și mulți s-au arătat în sfânta Cetate (Ierusalim). Printre ei a fost și dreptul Simeon – ca să-l cunoască cei ce L-au răstignit pe Hristos.

Mântuire înseamnă și aceasta, că de la biruința Mântuitorului asupra morții, sufletele botezate – îmbrăcate în Hristos, sunt izbăvite de puterea celui rău.

*

Mântuirea este și un fapt istoric, dar este și un fapt de credință continuu și personal al fiecărui creștin în parte. Era creștină prin aceasta se caracterizează, că toți oamenii au, prin Hristos, posibilitatea mântuirii. Această eră durează atât cât vor mai fi oameni pe pământ care să dorească acest lucru. Iar ultimii, care abia dacă vor mai ști ceva despre Domnul Hristos – dar nu-I vor fi dușmani – „se vor mântui și ei, dar așa ca prin foc” (I Corinteni 3,15). Căci pământul și cu toate cele de pe el va fi botezat și el cu foc.

*

Cea mai grea sentință e pedeapsa cu moartea. Faptul că toți suntem muritori, fără deosebire, nu e nici o mângâiere.

Totuși, de la moartea Domnului Hristos pe cruce, moartea noastră are alt înțeles, altă semnificație. De la Jertfa Mântuitorului este mântuire, adică prin Hristos avem și noi o biruință asupra morții. De când a venit la noi Împărăția lui Dumnezeu, a slăbit împărăția morții, tirania ei. Deci dacă și noi, credincioșii, suntem fiii Împărăției și totuși trebuie să trecem prin moarte, aceasta prinde numai trupul nostru, iar sufletul primește liberarea.

În fața morții toți intrăm în derută. Numai dacă am înțelege-o, sau mai bine-zis ne-am familiariza cu ea, deruta ar fi mai mică. Ea impune o tăcere, o reculegere din vacarmul cotidian.

Ca să poţi avea o linişte, un echilibru în faţa ei, trebuie să ai lămurită propria ta moarte.

Viaţa dăinuieşte fără riscul vreunei morţi violente, când se desfăşoară pe parcursul timpului, conform legilor ei înscrise în fire.

Cum însă omul poate interveni în mod arbitrar şi dăunător în starea sa de echilibru vital, riscurile apar imediat şi se adună sau se multiplică. La femei apare ca activ în organism factorul cancerigen al foliculinei.

Deci e bine ştiută şi ţinută ordinea în care a fost gândită viaţa noastră de Dumnezeu, autorul ei.

Toţi fug de moarte până şi de o explicare a ei. Toţi cred că dacă n-o pomenesc, o amână.

*

I. **Omul nu este o creaţie terminată**. Fiecare om nu este ceea ce e astăzi, ci şi ceea ce poate deveni mâine – bun sau rău – deci o construcţie neterminată. (Armean Vasghen).

II. Papa Paul al VI-lea, în enciclica „Populorum progressio" clarifică: „Umanismul exclusiv este un umanism inuman... Departe de a fi ultima normă a valorilor, omul nu se realizează pe sine însuşi (prin autonomie, umanism n.n.) decât prin transcendenţă."

Omul nu este ceea ce este şi este ceea ce nu este. (J.P. Sartre).

Pătimaşii – de orice fel – decad de la destinul omului – nu-i mai interesează. Se tâmpesc la cap. Celor mai înzestraţi mintal le încovoaie simţul metafizic spre „aici" şi „acum", încât cred – cred ei – că nu mai este nici un dincolo, nici o transcendenţă, nici o metafizică, nici o înfricoşată răspundere.

- Patimile nu urcă, ci coboară, prăbuşesc chiar. Căpetenia lor, Satan, asta şi urmăreşte cu ascultătorii lui.

- Bolile sunt şi o urmare indirectă a anarhiei vieţii (socotită autonomă). Deci surparea omului prin boli. „**Iar ciuma omului, e părerea că ştie**" (Montaigne).

El exploatează şi ştiinţa şi neştiinţa; una spre slava deşartă şi părerea de sine, alta spre tot felul de dărâmare.

Prostul cel mai prost e acela ce-şi contaminează prostia cu filosofia. Căci deştept este cel ce învaţă de la alţii, iar prost este cel ce

învață el pe alții. Prost nu este acela ce nu știe multe lucruri, fie acelea cât de multe, ci acela care le știe toate pe dos. (Iorga).

„Prințul veacului acestuia" urmărește prin patimile minții, scoaterea omului de sub ascultarea de Dumnezeu, schimbarea legii iubirii în legea lui, a urii de Dumnezeu și de oameni, și a scoaterii lui de sub răspundere – **o turmă imensă de iresponsabili și nebuni într-o încăierare universală**.

„Dumnezeul zilelor noastre a rămas fără reședință, fără înfățișare, fără rost în lume, iar acest lucru se datorează transformării conștiinței oamenilor sub influența progresului social și științific." (Petru Berar, Religia în lumea contemporană, Ed. Politică, 1983, pg. 93).

„Când s-a pus prima piatră a cetăților industriale moderne, Biserica n-a participat la ceremonie" (Scolag (sic) protestant olandez Hoekendijk, p. 101).

*

„Acum", „aici", pendulăm între un destin de slavă și un „destin" nenorocit. Făpturi de sinteză între înger și bestie; între spirit și animalitate.

Dar dorințele subterane ale acestei ființe răzbesc, prin artă de exemplu, la redarea unui străfund compromițător: ar vrea să fie sileni, centauri, sălbateci (hippy), chiar și diavoli. (Există o sectă chiar în U.S.A.).

Iar cultura contemporană a câte unora întăriți în „autonomie" vrea să-i tundă omului orice aspirație metafizică din animalitate și să-l țintuiască total și definitiv în scara zoologică.

(Transformările ideii de om)

De aceea „oamenii" se supără ori de câte ori cineva ar vrea să-i trezească din somnul dogmatic al naturii, sau să le deschidă ochii și la celelalte nivele de existență, sau să le destupe urechile și pentru glasul conștiinței. Aceștia le tulbură somnul, liniștea și ordinea (odihna, nepăsarea, tihna și comoditatea), și (de aceea) toți au fost în fel și chip omorâți.

„Oamenii" trebuie lăsați să doarmă !

*

Atotprezența lui Dumnezeu nu e numai o însușire a lui Dumnezeu, ce se găsește în dogmatică. El e atotprezent și în infinitul

mare al cosmosului, cât şi în infinitul mic al atomului; atât la nivel fizic, cât şi spiritual.

Spaţiul şi timpul şi tot ce se află în ele sunt condiţionate în existenţă de Atotprezenţa lui Dumnezeu, nu în sens panteist, căci nu e nici o identitate între Creator şi creatură.

Dumnezeu nu e prezent în creaţie cum e, de exemplu prezentă, legea gravitaţiei universale. Gravitatea nu ştie despre sine că există, deşi are vârsta creaţiei; numai spiritul ştie despre sine că există.

Creaţia **stă** în existenţă şi nu dispare în neant, pentru că Garantul şi Autorul ei e în prezenţa creaţiei, prezenţă care o menţine ontologic, Providenţa.

*

Necazurile vin pentru că **trebuie** să vină, fiindcă sunt chemate de noi, cu relele ce le-am făcut. Iar când vine plata, noi ne facem că nu ştim de ce vin.

- Mai bine zi: „**Aşa-mi trebuie** !"

*

Dacă-ţi concentrezi mintea în direcţia conştiinţei constaţi şi alte nivele de existenţă. Aşa-ţi echilibrezi fiinţa între atâtea vânturi de idei şi găseşti calea liniştei. (con-ştiinţa).

*

Credinţa copiilor voştri atârnă de ceea ce v-au văzut pe voi făcând, acasă; de ceea ce i-aţi învăţat cu fapta. Apoi atârnă de propria lor purtare.

Între plăcere şi credinţă e o mare depărtare, ca între cer şi pământ. Dacă le place mai mult lumea asta cu amăgirile ei, plăcerile şi ispitele ei, acestea îi prind şi credinţa-i părăseşte. Căci credinţa e dar al Duhului Sfânt şi nu stă laolaltă, în acelaşi trup, cu duhul lumii, care e duhul desfrânării şi al răzvrătirii.

*

Două moduri de-a exprima legea. Dacă o înţelegem devine pentru noi o forţă, un povăţuitor şi un sprijin; şi care, în caz contrar, ne spulberă ca pe-o nimica.

Sunt două feluri de legi: legile naturii şi legile oamenilor.

Confundăm adesea aceste două planuri ale legii: pe cele făcute de oameni, cu legile sublime care reflectă în timp și în spațiu însăși natura lui Dumnezeu.

O lege omenească poate fi arbitrară, rezultând din voința unui om, ca autoritate recunoscută de o națiune. Cel ce-a stabilit-o, o poate modifica, poate preciza infracțiunile care le pedepsește legea, deși sancțiunea n-are legătură cu infracțiunea în sine. Știm că se poate călca (viola) o atare lege. Dacă vinovatul e descoperit, sancțiunea prevăzută îl atinge; dacă nu-i descoperit, vinovatul își vede de calea lui ca și când încălcarea n-ar fi avut loc.

Legile naturale însă nu au nimic din caracteristicile legii omenești.

Mai întâi, **o lege naturală nu poate fi călcată**. Ea e intangibilă, imuabilă. Omul o poate neglija, atunci legea îl lovește. Se poate ca omul să o ignoreze, cu asta nu-i suportă mai puțin consecințele dureroase, chiar dacă a făcut-o din ignoranță, legea nu se poate schimba. Efectul, care urmează infracțiunii legii, nu e o sancțiune arbitrară, ci o consecință inevitabilă.

*

„O antropologie hristologică”

Din transformările ideii de om:

- Și care e reperul, valoarea adevărată a omului ?

- Cea arătată în persoana lui Iisus Hristos. Cea dinainte de moartea pe cruce și apoi cea arătată după Înviere, adică a unei vieți nemaisupuse morții. Deci o antropologie hristologică. Numai Hristos explică oamenilor omul. El ridică pe oameni până la demnitatea de fii ai Împărăției lui Dumnezeu – dar numai dacă se silesc și ei, cu puterea care le revine lor.

*

Nimic mai plictisitor decât să auzi pe cineva – oricine – că începe cu „povestea lui Adam”. Și totuși nu putem avea o explicație a omului decât ținând seamă de factorii originari și de factorii finali ai omului.

Suntem într-o situație paradoxală: avem o explozie informațională despre om, dar văzut din bucăți, analitic; în domenii diferite, care, fiecare-l reclamă total în perimetrul său autonom și dogmatic. Iar discuția – în vederea unei sinteze a cunoștințelor – între dogmatici, e un dialog între surzi.

Pentru sinteză – condiția de echilibru în existență – ar fi nevoie de oameni care să poată ieşi din logica matematică a cercurilor vicioase ale unor prejudecăți.

Adam (omul) a primit de la Dumnezeu darul şi puterea de a da nume propriu tuturor ființelor. Creația lui Dumnezeu fiind infinită, omul n-a terminat nici acum de numit ființele şi structura lor. Decât că atunci o făcea într-un regim de ascultare (dependență, recunoaşterea Autorului), ca după aceea s-o facă în regim de răzvrătire. Aceasta este „autonomia" ştiinței. Dumnezeu nu mai este termen „operațional". De aceea nu se va putea niciodată, „ştiințific", înlătura moartea. Altcineva va putea face aceasta, când va înceta ştiința, se va smeri şi ştiința.

1. Motive ca să se smerească ştiința sunt destule şi acum, sub ochii noştri: **obiectele zburătoare neidentificate**, care cam pun ştiința pământenilor într-o imensă inferioritate.

2. „Explozia informațională" face imposibilă aducerea „la zi" a datelor cercetărilor oricărei ramuri ale vreunei ştiințe, oricât de cibernetic ar fi organizată aceasta.

3. Pierzându-se coordonarea în ştiințe, se pierde echilibrul.

*

Că suntem creați ca existență pe mai multe nivele. Dar aceste nivele de existență nu sunt suprapuse ci incluse.

Realitatea noastră centrală, cu desăvârşire spirituală e chipul lui Dumnezeu în noi, faptul de fii ai lui Dumnezeu. Acesta este eul nostru adevărat, subiectul nostru, subiectul de mântuire. Cu acest „eu" vorbea Iisus. Celelalte „euri" sunt ale nivelelor biologice, subiective, halucinatorii etc. – care vor să înlăture adevărata noastră identitate din dreptul destinației omului. Celelalte „euri" vor ele să facă împărăția lor în om. „Împărăția lui Dumnezeu înlăuntrul vostru este..." (Luca 17,21) când „chipul" se nevoieşte spre „asemănare".

Acest suport originar, nemuritor prin natură, îşi cere imperios şi celelalte învelişuri ale sale, care i-au fost date prin voința de la creație, dar, temporar au fost prinse – prin păcat – de moarte.

De aceea Iisus – singurul nou Adam – fiind nebiruit de păcat – n-a putut fi ținut în moarte, ci a înviat în forma eternă a vieții, cum vom învia şi noi.

Avem deci, încă din viața aceasta, arvuna vieții veșnice, prin Iisus Hristos, „chipul” lui Dumnezeu refăcut și în noi.

*

Din acel „loc” străfund al ființei știm voia lui Dumnezeu. Acolo e con-știința, știința con-comitentă, simultană a lui Dumnezeu și a fiului Său – omul – despre bine și rău, despre Adevăr și iluzie.

Până aci se adânciseră sfinții în ei înșiși, până la co-tangența cu Dumnezeu. De aci știau ei ce să zică și ce să facă. O confirmă sfântul Serafim de Sarov. Dumnezeu făcea prin ei mila Sa cu câte unii oameni. Ei nu vorbeau de la ei, iar ce se făcea, făcea Cel Atotputernic, care S-a făgăduit să fie cu noi până la sfârșitul veacului.

Acolo, în străfundul ființei, la nivelul con-științei, acolo e libertatea fiilor lui Dumnezeu (Singur El e liber de „sinea” noastră). Dar numai când trăiești viața în Adevăr ești „liber cu adevărat” (Ioan 8,36). Când te prind nivele vremelnice, ești în iluzie, rob al lumii, prins sub roțile necesității, ale determinismului, ale structuralismului, cu un cuvânt, fiu al veacului acestuia.

*

Nu că n-ar fi știut Dumnezeu ce trai rău o să avem noi oamenii cu diavolul, ci tocmai știind, ne-a adus în tensiune cu el, ca și cu un protivnic, și am fost gândiți de Dumnezeu ca, în aceste condiții de prezențe contrarii, noi să creștem, să dobândim o rezistență față de neant și cu noi să-l judece Dumnezeu pe cel răzvrătit.

Fără vânt paiul de grâu n-ar avea nici o rezistență. Dar așa, e mai rezistent ca un pai de oțel.

Deci trebuie dată o lege și un protivnic al legii, ca omul să realizeze creșterea și consolidarea de la chip la asemănare.

*

O cunoaștere cantitativă a rațiunii asupra universului ne-a dat știința. Ăsta e **specificul grecilor antici**. O cunoaștere mult mai intimă, a sufletului, asupra naturii și a universului e intuiția, pe care o dă conștiința. Acesta e **aportul vechilor înțelepți evrei**.

Știința cunoaște cantitativ universul, conștiința cunoaște nemijlocit Autorul universului. Știința e organ de cunoaștere a lumii fizice; conștiința organ de cunoaștere, prin revelație, a metafizicului.

*

Concepțiile omului despre om sunt o grămadă și care de care mai acătărea. Concepțiile științelor despre om ca domenii constituite sunt mai puține și acestea detestă „scientismul", tocmai pentru că acesta sare gardul și prejudiciază știința.

Și care-i concepția adevărată despre om ? Numai a Creatorului său. E o concepție fantastică ? Nu. Dar așa ni se pare nouă pentru că noi judecăm toate **la scară omenească** și sub tirania **categoriilor** cunoașterii și nu la **modul divin**.

Autonomia rațiunii și rațiunea sub Har.

Într-un fel vede omul toate câte le vede când rațiunea sa e luminată de Har și altfel le vede, mai bine-zis nu le vede, când e sub mânia lui Dumnezeu.

*

Cel ce-a scornit „autonomia", și cu ea l-a scos din Rai și din echilibru, nu se sfiește de a-l duce, din deviere în deviere a egoismului cu care l-a procopsit, până la crimă și până la sinucidere. Are și Satana o matematică a lui.

*

Când omul nu se realizează, nu „crește" cum a fost gândit de Dumnezeu, ci o ia pe alte căi, chiar ostile lui Dumnezeu – e „liber" – nu scapă însă de urmările matematice ale opțiunii sale. Nietzsche, A. Comte și alții, care au „ucis" pe Dumnezeu sau L-au „expropriat" din lumea modernă, au sfârșit nebuni. Cultura lor să-i fi dus la aceste concluzii, geniul lor, sau geniul rău ?

Răzvrătitul și vicleanul se bucură și de proști și de geniali; face treabă și cu mulți și cu puțini – mutilându-i.

*

Trupul nostru nu e numai locuința fizică a sufletului și mecanismul instinctelor vieții fizice.

Trupul nostru mai este și templu al Duhului Sfânt (I Corinteni 6,19). Fără prezența și acțiunea Duhului dătător de viață trupul e mort, „nu plătește nimic !" De aci rezultă că noi suntem gândiți de Dumnezeu ca făpturi ce viețuim pe mai multe nivele de existență.

Avem prin urmare simțurile și rațiunea pentru cunoașterea lumii fizice, în care producem cultură și civilizație. Tot aparatajul modern nu e decât o iscusită prelungire a simțurilor și o automatizare a operațiilor.

Pentru celălalt mod de existență, avem credința, rugăciunea și Revelația, ca mijloace ale cunoașterii lui Dumnezeu și a sufletului.

Rațiunea naturală, simplă, abia deduce existența sufletului și a lui Dumnezeu ca „postulat"; dar luminată de Har, primește Revelația și se ridică la Adevăr, la certitudine.

*

Sufletul crește, se realizează, sau se pierde și se destramă, după cum biruie gălăgia trupului și a lumii sau se face una cu ele.

Are deci doi împotrivitori: unul e propria lui locuință temporară – trupul și lumea exterioară, și altul e protivnicul spiritual, sesizabil simțului interior al conștiinței.

Când omul își minte conștiința – devine mincinos – aceasta nu mai funcționează, ba se și destramă, omul se di-sociază, se dezechilibrează: moare dinspre Dumnezeu și suflet, deși lui i se pare că „trăiește" (Apocalipsă 3,1).

*

Omul nu poate fi cunoscut sau asamblat din bucăți chiar dacă am cunoaște infinit de multe sectoare și părți ale lui, dacă nu e văzut în ansamblul rațiunilor și al modurilor lui de existență.

El nu poate fi total cunoscut decât de Dumnezeu, care l-a făcut după chipul și asemănarea Sa și l-a pus să se realizeze într-un mediu fizic și metafizic de existență. Adică și în „categoriile" lui „aici" și în „libertatea fiilor lui Dumnezeu" de dincolo de cele de aici, așa cum se manifestă umanitatea slăvită în Iisus Hristos de după Înviere, ca mod etern de existență.

Împărăția lui Dumnezeu, fie ca germene în noi, fie ca slavă a lui Dumnezeu totul în toate (I Corinteni 15,28), e modul metafizic al existenței noastre în Hristos.

De aci rezultă o mai bună cunoaștere și a vieții și a morții și o garanție mărturisită de conștiință a învierii noastre din morți întru slavă.

*

Omul nu poate fi înțeles decât în contextul tuturor elementelor sale, al tuturor factorilor săi, al întregului mediu intern și extern, de la

inframicrobiologia lui la încadrarea sa în marea operă a lui Dumnezeu, universul.

De asemenea nu poate fi ajutat decât ţinând el însuşi seamă de întreaga sa situaţie, ca sinteză a mai multor lumi într-însul şi a ierarhiei lor. Pe unele le valorifică prin altele, ţinându-le pe cruce, şi urcând la capacitatea de-a recunoaşte nu numai existenţa suferinţei, ci şi necesitatea şi dreptul ei la existenţă în viaţa sa.

Existăm simultan: supuşi categoriilor lumii fizice prin trup şi existăm deodată şi ca fii ai altei Împărăţii, a Duhului. Timpul şi eternitatea sunt elementele noastre, nivelele noastre simultane de existenţă. Tot aşa şi cu determinismul şi libertatea. Tot aşa şi cu natura şi harul – raţiunea şi Harul.

„Cine se mai necăjeşte cu neputinţele raţiunii (naturale) când e iluminat de Har ?" (N.I.)

*

Culmea paradoxului:

A. Abia când nu mai ai nimic de pierdut – pierzând totul – devii liber: ai biruit lumea. Acum poţi fi unealtă a Puterii supreme.

B. Când nu mai ai nimic de pierdut, rămâne totul de câştigat. Nimic de pierdut, totul de câştigat – asta fac numai convertirile şi cataclismele.

C. Niciodată mai mult de câştigat decât când ai pierdut totul... pentru o cauză mare.

*

Un efect al uzurii sănătăţii e că mintea decade de la înţelegerea bună de mai înainte. Cade şi de la credinţă. Cine putea fi mai convins în existenţa şi asistenţa lui Dumnezeu ca Solomon, care-I zidise Templul din Ierusalim şi care, la sfinţire, văzuse Slava lui Dumnezeu umplând Templul, şi totuşi mulţimea femeilor (III Regi 11,3) i-au întors inima spre alţi dumnezei.

Decăderea a atras apoi istorie nenorocită asupra poporului.

Alţii sunt prietenii celui decăzut.

*

Alternativele care aduc structurile la viaţă, le vedem fie ca „probabile", fie ca „posibile", fie ca „preferabile".

„Înjumătățirea” numărului de cromozomi, la formarea oului, ține seamă de toate datele fondului genetic, precum și de toate legile ispășirii în copii, ale greșelilor înscrise în codul genetic al celor doi părinți, 4 bunici, 8 străbunici, după cum e scris: „Sunt Dumnezeu râvnitor, îndelung răbdător și mult milostiv, dar nepedepsit nimic nu las. Pedepsesc greșelile părinților în copii până la al treilea și al patrulea neam, dar mă milostivesc până la al miilea neam pentru cei ce ascultă poruncile Mele” (Exod 34,6-7; Deuteronom 5,9-10).

Deci cel ce face „mutațiile genetice”, hotărăște ce să iasă afară din socoteala, din „activul” codurilor genetice și ce să rămână activ în viața viitoarei ființe, este Cel ce asistă toată creația de la atom până la univers și care le mișcă pe toate în armonie cu structurile genurilor și speciilor creației de la începutul până la sfârșitul creației.

„În El trăim, ne mișcăm și suntem” (Faptele Apostolilor 17,28).

*

Printre urmările endocrine ale beției bunicilor, pe lângă defecțiuni – insuficiențe mintale – în sistemul nervos, nepoții nu pot învăța, mai apare și sterilitatea naturală în nepoate. Alte nepoate – după gradul de bețivitate al unuia din cei 4 bunici – fac avorturi spontane. Deci pedeapsa părinților în copiii până la al doilea și al treilea neam. Că aci, la al treilea neam, li se sfârșește neamul.

*

Visele lui Brătescu-Voinești imprimate în străvechi înaintași, actualizate la Băile Herculane, (prin care) a intuit exact codul genetic de astăzi.

*

Că pasiunile conduc oamenii, nu rațiunea și cu atât mai puțin Revelația. Excepțiile sunt Geniile și Sfinții.

Că ochiul te minte și urechea te înșeală e (semn) că memoria are scoarță scurtă și minciuna picioare lungi.

*

Wothan, Mamona și Priap sunt idolii moderni (vezi albumul picturii de la Drăgănescu, pg. 175). Mulțimea consideră patimile acestea esențiale, atât de esențiale, încât pentru ele merg până la crimă, și le preferă în locul mântuirii.

Prin nimic altceva ca prin acestea stăpânirea lui Satan nu-i mai puternică, dacă nu chiar sclavie definitivă, și omul nu se mai închină lui Dumnezeu, ci-l adoră pe Satan. Iar sub puterea lui, oamenii blestemă pe Dumnezeu.

*

Prima condiție de-a urma Domnului nostru Iisus Hristos e **lepădarea de sine**. Aceasta e cea mai grea condiție, pentru că omul, după devierea naturii sale originare, umblă toată viața aceasta după lauda de sine, după iubirea de sine, după dorința de importanță, după slavă de la oameni. Și caută să-și motiveze această iubire de sine și să constrângă pe oameni de-a-l slăvi, prin tot felul de realizări, unele într-adevăr mărețe ca piramidele, altele ca digurile mării sau ale râurilor – după puteri.

Alții se laudă cu realizări de cultură, chiar dacă li se recunoaște după moarte. Alții, neavând puteri și daruri, se laudă cu nimicuri, iar alții, nerealizând nici nimicuri, se laudă cu rușinea lor, cum îi demască sfântul Pavel (Romani 1,27 și 32).

Toți aceștia care caută slava de la oameni, nu caută slava de la Dumnezeu, care cere lepădarea celor dintâi. N-are valoare de mântuire decât cunoașterea și urmarea lui Dumnezeu. De la El vine slava cea adevărată a omului.

*

Câtă vreme nu cunoaștem și obârșia noastră divină suntem „morți".

Botezul e taina nașterii din nou, din Dumnezeu; de aceea El e Tatăl nostru, iar noi, fiii lui Dumnezeu.

*

Viața noastră după omul vechi e numai o părere că ar fi viață. De altfel oamenii și numesc animalitatea noastră „viață" – „Asta-i zic ei viață", patimile cele comune cu animalele – deși animalele nu-și deviază instinctele. De aceasta trebuie să ne lepădăm, ba chiar să o urâm, ca să câștigăm viața în Hristos.

Tot drumul anevoios al lămuririi de sine, tot războiul nevăzut ce-l bate Satana cu noi ca să iubim viața aceasta de acum și de aici, plină de toată deșertăciunea și primejdia, toată purificarea firii de patimile omului vechi, dușmanul lui Dumnezeu și prieten cu diavolul, e știința

convertirii la Iisus Hristos, la comuniunea cu El. Căci El e pretutindeni şi întotdeauna cu noi, până la sfârşitul lumii acesteia, precum a zis (Matei 28,20).

Credința aceasta devine pentru noi realitate, când conştiința şi atenția noastră, face, vorbeşte şi gândeşte toate **în prezența lui Dumnezeu**. Adevărul dogmatic e trăit ca o definitivă eliberare de grija vieții acesteia şi ca o flacără ce ne luminează de dincolo spre încoace viața noastră, ca o anticipație a fericirii viitoare.

Calea noastră e deci ştiința îndumnezeirii omului.

*

Ceva despre vise

Visele sunt de mai multe feluri.

Sunt câteva vise pomenite în Scriptură şi cu tâlcuirea lor.

Dintre visele noastre însă, nu luăm de bune decât pe acelea care duc la pocăință. Căci dacă am da importanță viselor în general, ele s-ar înmulți şi ne-ar trage spre a asculta mai mult de vise decât de mintea trează şi povățuitorii rânduiți. Prețuind în ascuns visele noastre, am apuca uşor pe calea amăgirilor şi a părerii ascunse că „am avea dar”.

Sunt însă de obicei visele supărătoare, amestecate cu patimi ale firii omeneşti, care numai atâta importanță au, că ne arată **gunoaiele**, încă nemăturate din fire, care mai stau dosite prin ungherele subconştientului, această pivniță sau pod cu vechituri ale firii omeneşti.

Mecanismul lor e următorul:

Apar în minte imagini ale vreunor patimi – momelele patimilor – atunci cenzura minții, paza minții, trezvia, de care zic Părinții, se luptă cu aceste momeli, şi, ajutată şi de rugăciunea neîncetată, alungă aceste momeli şi ele dispar din sfera luminoasă a conştiinței. Dispariția lor însă nu e totală, mai ales dacă au o oarecare bază în firea omenească. Imaginile respinse de cenzura conştiinței se cufundă, aşa-zicând, în subconştient, unde mai găsesc şi alte imagini măturate de conştiință, şi, **în timpul somnului** se asociază în mod bizar şi alcătuiesc un film al visului, în care, **tendințele respinse de conştiință,** iar acum conştiința fiind inactivă, **se satisfac în fantezia visului**.

Tendințele respinse se satisfac în fantezie şi în timpul de veghe. (Aşa se întâmplă că unii iau „gândurile” – iluziile, jocul fanteziei – drept realitate şi se comportă față de ele ca față de o realitate „adevărată”:

suferind, bucurându-se, deznădăjduind, după caz. Aşa fac copiii, dar şi cei rămaşi cu simţul critic la o mentalitate copilărească.

Visul rămâne întrucâtva şi în starea de veghe – după măsura memoriei sau după intensitatea cu care a avut loc.

Viclenia patimilor e aceea de-a te „învăţa la lucrul oprit", ca să-ţi încovoaie mintea ca şi în starea de veghe să-ţi „împlineşti visurile".

Visele, prin urmare, sunt viaţa noastră fără control – stadiul nostru fără logică.

Când însă nu avem altă dorinţă şi ideal mai mare decât cea după Dumnezeu se face o nouă ordine şi în împărăţia **visului**.

*

- **De ce Mă urâţi** ?

- Fiindcă vă spun adevărul, şi adevărul nu încape în voi – de aceea vreţi să Mă omorâţi (Ioan 8,37).

Şi cine e adevărul ?

Adevărul era Iisus, Dumnezeu. Primul şi ultimul adevăr e Dumnezeu. Toate celelalte capătă sens de existenţă în funcţie de acest prim adevăr.

Dacă tu spui minciuni – adevărul te va trage la răspundere, şi tu, de frica inevitabilei răspunderi, urăşti adevărul.

Asta-i explicaţia.

*

De ce se împotriveşte omul trupesc existenţei lui Dumnezeu ?...

„**Omul în cinste fiind şi nepricepând, alăturatu-s-a dobitoacelor şi s-a asemănat lor**" (Psalmul 48,21).

...fuge de răspundere, cum fugea Cain (Facere 4,16).

Oamenii care realizează stilul de a fi în lume al lui Iisus – oamenii cei mai de pace – sunt totuşi urâţi de lume – din motivul că viaţa lor e o mustrare de nesuferit a fărădelegilor lumii.

Viaţa creştinilor – nu a figuranţilor în creştinism – e argumentul decisiv al existenţei lui Dumnezeu. Acesta nu poate fi combătut cu nimic. Sabia l-a întărit. De aceea prigoanele n-au fost o soluţie împotriva lui Iisus.

1. Din înmulţirea fărădelegilor calea Adevărului va fi hulită (II Petru 2,2).

2. Din înmulţirea fărădelegilor dragostea multora se va răci (Matei 24,12).

3. „**Piere dreptul şi nimeni nu ia aminte**; se duc oamenii cinstiţi şi nimănui nu-i pasă că din pricina răutăţii a pierit cel drept” (Isaia 57,1).

- Cum pier drepţii şi nimeni nu bagă de seamă ?

- Simplu, că nu se mai nasc.

- Cine se mai roagă astăzi să-i dea Dumnezeu copii, pe care să-i închine Lui ?

Deci, familia are parte de răspundere în dispariţia drepţilor.

4. Menirea de mamă.

„Femeia se va mântui prin naştere de fii, dacă stăruie cu deplină înţelepciune în credinţă, în iubire şi sfinţenie” (I Timotei 2,15).

Naşterea de copii – drepţi – nu e incompatibilă cu sfinţenia !

*

„De ce ai venit mai înainte de vreme să ne chinuieşti ?”

(Matei 8,29)

... Locuiau în doi oameni din Gadara

... A lor erau „toate împărăţiile lumii acesteia dimpreună cu toată slava lor. (Luca 4,6)”

... Au intrat în Iuda, în arhiereii care cerură răstignirea lui Iisus.

De-atunci toate împărăţiile pământului urmăriră pe Iisus şi pe ucenicii Lui, ca pe unii a căror existenţă „în lume” stinghereşte, deranjează, periclitează modul păcătos al existenţei.

În realitate aşa şi este. Oamenii lumii se lipesc de modul pătimaş al vieţii acesteia, ca de singurul sens al vieţii în lume – sensul păcatului –, faţă de care Împărăţia lui Dumnezeu e o ameninţare cu catastrofa. Împărăţia lui Dumnezeu este cu adevărat catastrofală tuturor împărăţiilor în lume, tuturor instituţiilor ei, etc. De aceea noi suntem o fericită primejdie a lumii.

*

1). „Că sfânt eşti Dumnezeul nostru şi întru **sfinţi Te odihneşti**...”

2). „...Căutaţi la părinţii voştri cei duhovniceşti, ca la unii ce au a da seama înaintea lui Dumnezeu pentru voi, ca să nu facă aceasta suspinând...” (Evrei 13,17).

3). „...Împărăţia cerurilor înăuntru vostru este...” (Luca 17,21).

...dar e **înăbuşită** de: patimile trupului, de necunoştinţă de la minte, fiindcă mintea e mereu afumată de mândrie, inima e înăbuşită de patima mâniei, şi de celelalte scăderi sufleteşti – ori, numai „inima curată vede pe Dumnezeu" (Matei 5,8).

Vremea vieţii în care ne luptăm să ne curăţim de patimi – vreme care poate fi mai lungă sau mai scurtă – e o vreme de tristeţe, prin care trebuie să trecem. **Dar nu tristeţea trebuie să rămână pe feţele noastre**. O sfinţenie tristă, e o tristă sfinţenie.

...Împărăţia lui Dumnezeu este **dreptate** şi **pace** şi **bucurie** întru Duhul Sfânt (Romani 14,17).

*

Necazurile vin:

1. fie ca să plătim greşelile noastre;
2. fie ca să ne apere de altele pe care, altfel, le-am face;
3. fie ca dar de la Dumnezeu, ca lui Iov şi sfinţilor;
4. fie ca ultim cuvânt al sfinţilor către lume, prin care ei – Cel din ei – şi prin ei, biruie lumea.

Deci dacă necazurile au un rost bun – ca unelte ale dreptăţii, cele de-a stânga – atunci văzute în scopul lor după Dumnezeu, nimeni nu trebuie să se mai plângă de necazuri; iar când mai află şi noima lor, să le binecuvinteze. În felul acesta – au asigurat toţi care le-au priceput – că în aşa măsură se uşurează, ca şi cum n-ar mai fi: se transformă în bucurie.

Trebuie însă să ai răbdare cu tine.

Necazurile mai au şi o cauză genetică, dar, în spatele străfund al biologicului stau totuşi raţiuni, care ne urmăresc de dincolo de cele văzute.

Religia – spune W. James – are această extraordinară capacitate de a transforma cele mai mari nenorociri în cele mai mari bucurii.

*

Din sfinţii Părinţi:

Sfântul Ioan Scărarul:

„Celor începători ştirea că sunt după Dumnezeu le-o dau paşii lor, care sunt roadele smereniei; celor din stadiul de mijloc, dispariţia luptelor; iar celor desăvârşiţi, manifestarea şi prisosinţa luminii dumnezeieşti."

Sfântul Grigorie Palama:

„Cel ce nu crede taina aceasta mare a harului celui nou şi nu caută spre nădejdea îndumnezeirii, nu va putea dispreţui plăcerea cărnii, a banilor, a avuţiei şi mărirea de la oameni. Sau chiar de-ar putea-o face, pentru oarecare scurtă vreme, îl cuprinde mândria că a ajuns desăvârşirea, prin care e târât iarăşi în rândul celor necuraţi. Cel ce caută însă spre ea, chiar de-ar dobândi: tot lucrul bun, având mereu înaintea privirii sale desăvârşirea, care trece peste orice margini şi care nu poate fi niciodată încheiată, nu se socoteşte să fi realizat ceva şi se face tot mai smerit.”

....bine, n-ai făcut nimic bun...

dar smeriţi am putea fi – chiar de aceea.

Părinţii nu s-au putut răbda să nu ne spună care sunt semnele înşelării şi care ale adevărului: „Înşelarea chiar de-ar simula faţa adevărului şi ar îmbrăca aspecte luminoase, nu va putea produce o lucrare bună, ca de exemplu: lepădarea de lume, dispreţul slavei de la oameni, dorinţa după cele cereşti, încetarea gândurilor, liniştea duhovnicească, bucuria, pacea, smerenia, încetarea plăcerilor şi a patimilor, buna dispoziţie sufletească, căci toate acestea sunt roadele Harului, cărora se opun cu totul cele ale înşelăciunii”.

Sfântul Diadoh:

„Nu încape îndoială, că mintea, când începe să lucreze în ea stăruitor lumina dumnezeiască, devine cu totul translucidă (străvezie), încât vede în chip abundent lumina din sine; iar aceasta se întâmplă când puterea sufletului biruie patimile.”

Sfântul Maxim:

„N-ar putea mintea omenească să ajungă până acolo ca să dobândească lumina dumnezeiască, dacă n-ar atrage-o în sus şi n-ar lumina-o cu razele dumnezeieşti, Însuşi Dumnezeu.”

*

„Fiul lui Dumnezeu n-a unit numai ipostasul Său dumnezeiesc cu natura noastră, luând trup însufleţit şi suflet raţional şi arătându-Se pe pământ şi petrecând printre oameni, ci (o minune !), neomiţând nici o prisosinţă, se uneşte cu înseşi ipostasele omeneşti, petrecând în fiecare credincios prin împărtăşirea Duhului Său cel Sfânt şi devine un trup cu

noi şi ne face biserică a întregii dumnezeiri – în Hristos locuieşte doar toată plinătatea dumnezeirii, trupeşte; (Coloseni 2,9) – deoarece aşa stă lucrul, cum nu va lumina cu strălucirea dumnezeiască a trupului Său, care e în noi, sufletele celor ce se împărtăşesc cu vrednicie de El, aşa cum a luminat în Tabor chiar şi trupurile ucenicilor Săi. Dacă atunci nefiind încă amestecat cu trupurile noastre, trupul Lui, care are în Sine izvorul luminii Harului, lumina din afară pe cei vrednici dintre cei ce se apropiau şi lumina pătrundea prin ochii sensibili la suflet, acum însă, fiind amestecat cu noi şi petrecând întru noi, e limpede că ne luminează sufletul pe dinăuntru". (Sfântul Grigorie Palama).

*

Că lumina aceasta este lumina veacului viitor şi ca atare cea care s-a răspândit peste ucenici la Schimbarea la Faţă a lui Hristos şi că ea luminează şi acum mintea curăţită prin virtute şi rugăciune, aceasta o vei şti ascultând pe Dionisie Areopagitul, care spune clar că trupurile sfinţilor vor fi împodobite şi vor străluci în veacul viitor în lumina lui Hristos arătată pe Tabor. Iar Macarie cel Mare zice: „Sufletul unindu-se cu lumina chipului ceresc obţine şi acum cunoştinţa tainelor în ipostas; în ziua cea mare a Învierii însă, va fi luminat şi trupul de acelaşi chip ceresc al slavei." A spus „în ipostas", ca să nu creadă cineva că lumina aceasta se face prin cunoştinţă şi cugetări, de altfel omul duhovnicesc constă din trei părţi: din Harul Duhului Ceresc, din suflet raţional şi trup pământesc.

*

Pe Dumnezeu nimeni nu L-a „văzut" (Ioan 1,18), nici nu-L va „vedea", fie om, fie înger; aceasta întrucât e om sau înger şi priveşte sensibil sau mintal. Dar, cel ce a devenit însă duh şi priveşte prin Duh, cum nu va vedea acela prin Acela ?

Zic Părinţii: „sfârşitul rugăciunii e răpirea spre Domnul". Căci în rugăciune mintea lepădând treptat relaţiile cu lucrurile, întâi cu cele urâte şi rele, apoi cu cele nemijlocite – tendinţa de-a le cunoaşte în timpul rugăciunii **e de la cel rău** – se desface întreagă de toate. Această desfacere de toate, acest **extaz** poate fi ajuns numai de cei ce-au ajuns la apathie. Şi nu se realizează unirea cu Dumnezeu până ce nu va lumina Duhul de sus şi nu-l va răpi spre vederea luminii dumnezeieşti pe cel ce

a ajuns, rugându-se, **deasupra vârfurilor puterilor sale naturale**, aşteptând acolo făgăduința Tatălui.

Această unire are început şi urmare, după cum e mai nedesluşită sau mai luminoasă. Dar sfârşit nu are; căci poate progresa la infinit. Poate fi o iluminare scurtă sau o contemplare mai lungă, sau una durabilă.

Deci vederea luminii e unire; iar unirea cu lumina e vedere sau contemplație. Dacă se realizează când încetează toate lucrările minții, sigur că se realizează prin Duhul. În lumină fiind cel ce vede, vede lumina. Ieşind din toate celelalte el devine întreg lumină şi se face asemenea cu ceea ce vede, mai bine-zis se uneşte fără amestecare cu aceea, fiind lumină şi văzând lumină prin lumină. Privindu-se pe sine, vede lumină; puterea prin care vede e şi ea lumină. Aceasta e unirea, că toate acelea sunt una, încât nu se mai poate distinge cel ce vede de ce vede şi prin ce vede, ci numai că totul este lumină, deosebită de cele create. La o astfel de unire nu ajung nici îngerii, decât dacă se depăşesc pe ei înşişi, prin Harul ce le e dat.

Un şir întreg de apostoli şi Părinți mărturisesc că lumina arătată de Dumnezeu sfinților e altceva decât cunoştința din lucrurile create, că e slava naturii dumnezeieşti şi nu produs al fanteziei sau ceva asemănător luminilor sensibile.

Lumina aceea e miezul şi substanța (ipostasul) şi frumusețea veacului ce va să fie. E singura lumină adevărată, eternă, neschimbată, prin care devenim şi noi lumină, ca nişte fii ai luminii.

*

Locuri din sfinții Părinți

DESPRE RUGĂCIUNE

Sfântul Grigorie Tesaloniceanul

„Gândul la Domnul nostru Iisus Hristos clatină toată puterea vrăjmaşului din inimă; El o învinge şi o dezrădăcinează rând pe rând.”

„Rugăciunea adevărată presupune supunere către Dumnezeu şi către părintele duhovnicesc. Această supunere îl slobozeşte pe monah de legăturile rele ale veacului acestuia, de griji, de patimi, îl fac statornic şi hotărât să urmeze binele.”

„Rugăciunea adevărată este o lucrare neîncetată săvârşită de Har în inimă şi înrădăcinată în suflet, un izvor de bucurie sfântă ce atrage spre sine mintea şi o scoate de **sub închipuirile multiple şi profunde**; iar bucuria duhovnicească din ea se revarsă şi asupra trupului lucrând în trup, dar rămânând totuşi duhovnicească."

„Precum plăcerea ce provine de la cele trupeşti trecând asupra minţii, o face şi pe aceea trupească, neîmbunătăţindu-se printr-o intrare într-o regiune mai înaltă, ci făcând tot omul trup, **la fel bucuria ce se revarsă din minte peste trup, nu se strică comunicându-se trupului, ci realcătuieşte trupul şi-l face duhovnicesc, aşa încât acesta lapădă relele pofte trupeşti şi se supune sufletului, devenind tot omul duh**."

*

III Regi 19,11-12:

„Zis-a Domnul: ieşi şi stai pe munte înaintea Domnului ! Că iată Domnul va trece şi înaintea Lui va fi vijelie năprasnică ce va despica munţii şi va sfărâma stâncile, dar Domnul nu va fi în vijelie. După vijelie va fi cutremur, dar Domnul nu va fi în cutremur; după cutremur va fi foc, dar nici în foc nu va fi Domnul. Iar după foc va fi adiere de vânt lin, şi acolo va fi Domnul."

*

Nici frică nimicitoare, nici răzvrătire; nici prăvălire apocaliptică, nici explozie necumpănită, ci mirare plină de sfială, înfiorare plină de smerenie, bucurie senină, a unei intimităţi negrăite.

Iată îngerii cerului vestesc făpturii minunea: astăzi Dumnezeu S-a pogorât pe pământ.

Nu în vijelie distrugătoare, nici în tunetul nimicitor al mâniei Sale. Nu în prezenţa atotputerniciei, nici în focul mistuitor care topeşte zidirea. Astăzi cerul se uneşte cu pământul, nemărginirea se toarnă în mărginire, veşnicia se îmbracă cu vremelnicia, atotputernicia se îmbracă cu neputinţa, Cel nevăzut e purtat în braţe de o fecioară.

Astăzi, Cel ce se îmbracă cu lumina ca şi cu o haină, se învăluie întru smerenie, Cel ce cuprinde cu palma marginile lumii, se face prunc; Cel ce împodobeşte cerul cu stele, se culcă într-o iesle de dobitoace.

- Locul cel mai curat pe care L-a găsit pe pământ.

*

Din Betleem, spunea profetul, trebuia **„să vină Acela a cărui obârşie se suie până la vremuri străvechi, până în zilele veşniciei, e dintru început, din zilele veşniciei”** (Miheia 5,1).

A lăsat tronul cerului pentru un staul şi vecinătatea îngerilor luminii, pentru vitele din grajd.

- Cea mai aspră mustrare a trufiei omeneşti.

*

Astăzi s-a despicat istoria omenirii în două şi se începe cu 1 numărătoarea timpului, în amândouă sensurile lui: spre începutul timpului şi spre sfârşitul lui.

Încă de la Naştere Iisus e începutul şi sfârşitul istoriei.

Naşterea lui Iisus în istorie cumpăneşte timpul între **început şi sfârşit**.

*

Naşterea lui Iisus a produs în Ierusalim tulburarea lui Irod şi a tot Ierusalimul. Deci cei ce erau datori să-L primească s-au arătat ostili chiar şi numai naşterii Sale. Drept aceea Irod pune gând să-L omoare.

Aceştia erau ai Săi, între care a venit.

Păgânii se poartă cu totul altfel. Cei trei înțelepți magi ai răsăritului, vin ca la un Împărat şi-şi aduc darurile, dar la Betleem găsesc că Pruncul e mai mult decât un împărat, e şi Dumnezeu totodată. De aceea îşi schimbă planul darurilor.

Principii răsăritului Îi depun **aur** la picioare, în semn de dajdie, ca unui împărat peste ei. În calitate de preoți Îi aduc smirnă şi tămâie, ca jertfă adevăratului Dumnezeu. Dacă pe jidovi i-a cutremurat şi înspăimântat Naşterea Mântuitorului şi I s-au arătat duşmani, reprezentanții păgânismului, nu numai că se bucură de Naşterea Lui, dar I se închină ca unui Împărat şi Dumnezeu.

Principii aceia au călătorit depărtări mari şi cu primejdii ca să-L vadă pe Iisus; astăzi creştinii nu mai ostenesc nici până la Biserică.

*

Actuala scrisoare.

Oamenii au, mai toți, părerea că **ei ştiu** cum să-şi ducă viața şi nimeni nu are dreptul să se amestece în viața lor. Asta-i Himalaia prostiei omeneşti, părerea că ei ştiu.

Ciuma omului e părerea că ştie.

Şi dacă înţeleptul învaţă din păţania altuia, iar prostul nici dintr-a lui, e clar că pentru a găsi un înţelept trebuie să fii tu însuţi un înţelept.

Oamenii însă se contaminează unii pe alţii de această ciumă.

*

O copilă îmi scrie, amărâtă, că învăţătoarea ei le-a aruncat „lozinca": „Nu este Dumnezeu, numai natură !" „Cine L-a făcut pe Dumnezeu ?"

*

Feuerbach a zis că oamenii L-au făcut pe Dumnezeu. (E drept că oamenii şi-au făcut „Dumnezeu" din aproape toate materialele lumii, dar toate sunt înşirate pe o singură linie, destul de scurtă, între stomac şi raţiune.)

Politicienii zic că preoţii şi capitaliştii L-au făcut pe Dumnezeu. Asta e ca şi cum ai zice că funcţionarii ceferişti au inventat trenul.

*

„Începutul înţelepciunii e frica de Dumnezeu" (Isus Sirah 1,14).

„Zis-a cel nebun în inima sa: «Nu este Dumnezeu»" (Psalm 52,1).

*

S-au întâlnit trei inşi: înţeleptul, nebunul şi prostul.

Nebunul putea răspunde la toate întrebările înţeleptului.

Înţeleptul nu putea răspunde la toate întrebările nebunului.

Prostul sta deoparte şi zicea că tot nebunul e mai cuminte...

*

Cu nebunia, ca principiu de explicare a lumii, nu e absurditate posibilă la care să nu se ajungă în chipul cel mai logic cu putinţă. Ba chiar se va atinge absurdul.

*

Ce ironic e dracu: el „crede în Dumnezeu şi se cutremură" (Iacob 2,19) (ştiind ce-l aşteaptă) dar prosteşte pe oameni, ei să nu creadă în „superstiţia" lui Dumnezeu fiindcă acum e atâta lumină în ştiinţă şi raţiune. (Fiindcă poţi uda cu stropitoarea, nu mai e nevoie de nori şi ploaie... atâta a „lărgit" el perspectivele.)

*

Oarecine avea multă dreptate când spunea: ca să-ți faci ideea infinitului gândește-te la prostia omenească: nu mai are margini.

*

CONSEMNAREA UNEI DISCUȚII

Substanța vieții în sine este nemuritoare. E vorba de capacitatea suportului, substratului biologic din celula vie, de-a se regenera și multiplica; capacitatea transcrierii prin A.R.N. a codului genetic în A.D.N. – portanții eredității.

Pe de altă parte, funcția electrică a membranei celulare, dacă e supraîncărcată, se ajunge la proliferare anarhică, dacă e subtensionată, la boala bătrâneții, la fel pune pe gânduri.

Interferențele câmpurilor electro-magnetice ale biocurenților de asemenea ar putea explica situații citostatice degenerative.

Se face știință fără viață și fără suflet.

Aceste două elemente, care scapă experimentului, în ultima analiză sunt unul: sufletul. El face posibilă viața și metabolismul. Toți agenții constatați și constituenți ai vieții sunt activi numai în prezența acestei energii care scapă experimentului, sufletul.

Iar acesta este activ – temporar în sudură cu biologicul – datorită unui Duh universal, cu o vădită conștiință și finalitate.

Nu întâmplarea, nu hazardul, nu evoluția oarbă a materiei poate confirma finalitatea care e evidentă în structura omului.

Acționarea de la distanță prin privire și gând, asupra foițelor unui electroscop, este un fapt experimentat înainte de constatarea experimentală a biocurenților și a electroencefalogramelor. Unul (sufletul) e energie conștientă, personală, eternă, alta (electricitatea) **energie plastică** oarbă în subordine sau în dezordine. Câte trepte vor mai fi între aceste două energii.

Ca să nu lungesc vorba însemnez aci (să zic, pe-o pagină) schița gândului ce mă preocupă.

Se știe, cu probe, că transcrierea codului genetic, care asigură starea subansamblelor biologice, cu timpul suferă defecțiuni; că în noile celule rămân uneori și multe deșeuri, care frânează, defectează, îmbolnăvesc funcțiile specifice ale subansamblului respectiv.

De unde, până unde, la nivel de laborator nu se ştie. Şi nu se va şti niciodată, câtă vreme nu va fi considerat **şi** sufletul cu legile şi fărădelegile lui. Deci câtă vreme nu va fi considerat **şi** sufletul (în atârnarea sau răzvrătirea sa de Dumnezeu – Autorul şi susţinătorul suprem şi universal al vieţii la toate nivelele cunoscute şi posibile), ca factor imediat al vieţii, nu se vor înţelege lucrurile şi nu se va putea interveni efectiv în expresia fizică a biologicului.

Toate greşelile de comportament moral se înscriu genetic. E o continuă transcriere a comportării morale în codul genetic, nu la zi, ci la clipă.

Greşelile se pedepsesc genetic.

Păcatul se pedepseşte cu moartea, sau mai pedagogic cu bătrâneţea. (Considerând bătrâneţea ca boală).

E clară, prin indirect, şi calea inversă a virtuţii, a regenerării vieţii, prin „Duhul dătător de viaţă”.

*

Iconografie

Sfântul Maxim Mărturisitorul:

Întrucât reprezentăm pe Dumnezeu-Omul asemenea nouă **afară de păcat**, în acelaşi fel reprezentăm pe sfânt, ca pe o persoană liberată de păcat. După sfântul Maxim Mărturisitorul „după cum trupul lui Hristos, aşa şi trupul nostru se liberează de corupţia păcatului. Căci după cum Hristos era fără de păcat în trupul şi sufletul Său ca om, tot aşa (şi) noi care credem în El şi care suntem îmbrăcaţi în El prin Duhul, noi putem, prin voinţa noastră să fim în El fără de păcat.” Adevăratul trup al unui om sfânt pe care ni-l arată icoana, (e) un trup liberat de corupţia păcatului şi care „participă în oarecare măsură la însuşirile trupului spiritual pe care le va primi la învierea drepţilor.”

Astfel icoana ne arată starea slăvită (glorificată) a sfântului, chipul său transfigurat, etern.

Avva Isaia: „Acela care crede că trupul său va învia în ziua Judecăţii, trebuie să-l păzească fără pată şi curat de orice întinăciune şi de orice viciu.” (Avva Isaia, Omilia XV, Filocalia rusă, I. I p. 33).

Poziţia „statică” a catolicilor cu privire la nepătrunderea de nici un fel a fiinţei create în necreat (Ei au o „supranatură creată” care se

interpune permanent). Bernard de Clairvaux: „măgarul rămâne măgar chiar dacă poartă pe Hristos în spate.”

Diferența între „stilurile” catolic și ortodox în iconografie, rezultă din diferența dogmatică între confesiuni cu privire la învățătura despre om, îndreptarea și mântuirea lui.

*

... Organele simțurilor sunt ferestrele prin care intră în suflet viața și moartea. Viața când se ocârmuiesc bine și nu-și dobândesc obișnuitele dezmierdări; iar moartea, când gustă mortăciunile, ca ciorile mortăciunile, ca șerpii țărâna, ca muștele putreziciunea, la fel și ele când gustă dezmierdările, cele purtătoare de moarte.

„S-a suit moartea prin ferestrele voastre” (Ieremia 9,21).

*

În om sunt ascunse deodată și posibilitățile desăvârșirii și posibilitățile îndrăcirii, întrucât avem și pe Cel desăvârșit întru cele mai dinlăuntru ale ființei, precum avem și patimile întru cele mai dinafară, în simțuri.

Ca să nu atingem desăvârșirea și în cele rele, s-au rânduit necazurile fără voie și moartea.

*

„Oricât s-ar părea de curios, dar așa este, că ne-am născut în lumea aceasta, ca să ne desprindem de ea.”... „Și celor câți L-au primit – pe Hristos –, care cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu.” (Ioan 1,12).

„Sufletul scapără de înțelegeri duhovnicești ale Cuvântului lui Dumnezeu” (Filocalia IV).

Omul pământesc ia drept „bine” și „fericire” plăcerea din simțuri – ori tocmai acestea îi aruncă viața în această vale a plângerii.

Omul Nou a adus cele nouă fericiri în fire, care schimbă viața vremelnică în viață veșnică și întoarce suferința în bucurie. Suferința devine simbolul nesfârșitei posibilități de desăvârșire. „Fericirile” afirmă posibilitatea omului de a preschimba durerea în bucurie și „răul” în bine.

*

Iubirea de sine este însușirea omului vechi din noi, cu care ne-am născut, prin care ne apreciem: mai buni ca alții, ne preferăm altora, ne credem că avem numai noi dreptate, că suntem cei mai buni apărători ai

dreptății, că suntem cei mai... cei mai... fără pereche, fără capăt și fără măsură. Dintre cei ce-au dus iubirea de sine până la măsuri fantastice au ajuns să spună că **ei** (omul din ei) au creat pe Dumnezeu, nu Dumnezeu i-a creat pe ei. Cu alte cuvinte au ajuns nebuni.

Pe această însușire a omului vechi, iubirea de sine, satana, vrăjmașul viclean și nevăzut cu ochii dinafară, cultivă **el** toate patimile lui, altoiește lăstarii fărădelegilor și-i leagă pe toți cu cleiul plăcerilor, care, crescând cu amăgirile lor, fac din „om al doilea drac."

Pe temeiul iubirii de sine se petrece fenomenul sufletesc al îndrăcirii. Mintea lui devine luciferică. O primejdie pe pământ: iadul pe pământ; creația iubirii de sine.

Până aici descrierea sumară a iubirii de sine.

*

- **De ce-ai venit aci** ?
- Să mai aud și cuvânt bun că rele aud destule pe-acasă.
- Și ce faci, ce gândești când îi auzi ?
- Că și eu am făcut la fel.
- Nu-i chiar bine; și sectarii zic la fel.
  Cu asta îi judeci pe ei și te lauzi pe tine.
  Tot în pierdere ești. Mai bine zi așa:
  Iartă-ne Doamne: și pe mine și pe fratele meu.

> Nu te despărți, nu te desolidariza de nimeni înaintea lui Dumnezeu pentru nici un motiv. Iisus S-a rugat pentru cei ce-L răstigneau. Ștefan se ruga pentru cei ce-l ucideau.

*

Numai proștii sunt singurii oameni care nu-și recunosc greșelile lor.

*

5710
1949
3761

Venirea lui Iisus e pecetea scrisă pe istoria de extaz a 37 de secole.

*

I. **Stăruie** în gândul dogmatic al atotprezenței lui Dumnezeu sub **ipostaza Tatălui**, căci noi, toți, suntem fiii lui Dumnezeu și ca atare Îi zicem „Tatăl nostru";

II. **Stăruie** în gândul dogmatic al atotprezenței lui Dumnezeu sub **ipostasul Fiului**, căci Fiul este Calea, Adevărul și Viața și „Ușa" prin care putem intra în Împărăția lui Dumnezeu;

III. **Stăruie** în gândul dogmatic al atotprezenței lui Dumnezeu sub **ipostasul** Sfântului Duh, căci „prin Duhul" numim pe Dumnezeu „Tată" și pe Fiul „Domn" și Stăpân al vieții noastre.

Stăruința în acest gând, unul în trei stadii, ne „îmbogățește" sufletul „în Dumnezeu".

*

Iubirea între oameni e, după Noul Testament, unul din argumentele existenței lui Dumnezeu. Aci e ultima Lui Biserică, de natură de-a nu se putea dărâma.

*

Dumnezeu nu cere ca omul să plângă, spre sfărâmarea inimii, ci din dragostea către El, să plângă de bucurie.

*

Faptul că o nouă soră s-a hotărât să intre în călugărie, cu cale e să știe în ce vrea să intre.

Deci, ce e călugăria ?

E un mod de-a trăi creștinismul; un mod de-a ne mântui; călugăria, o tehnică a mântuirii. Acum însă nu știți ce e mântuirea.

Trebuie **limpezită mintea** ca să (-și) poată cunoaște păcatele.

(În lume nu ai vreme să gândești. Ești furat, înecat în muncă, planuri, trai și: prin simțuri, mintea e (ca și) inexistentă, întunecată. Când ești singur, în liniște, apare gândirea). Prin minte se poate întârzia, liniști și stăpâni pornirea simțurilor.

*

Deschide-ne ochii, curățește-ne ochii și pentru celelalte nivele de existență. Scoate-ne din robia minții cu care nu vedem decât lumea aceasta ca existentă. Luminează-ne mintea cu Harul Tău. Scoate-ne mintea din robia lumii acesteia, de care a lipit-o „stăpânitorul" ei, ca de singura existentă.

*

Obişnuit, oamenii fără voinţă ajung pradă primejdiilor fanteziei (a părerilor, a nălucirilor, fie despre sine, fie despre alţii). Acest domeniu al „gândurilor", al năzărelilor, e terenul nostru minat. Acesta se curăţă numai cu darea tuturor „gândurilor" pe faţă, duhovnicului sau stareţului. Iar ajutor de alt ordin avem Preasfânt Numele lui Iisus, din rugăciunea „Doamne Iisuse ..."

*

Totuşi o **lumină** asupra **plăţii**, sau a **ispăşirii** greşelilor, uşurează mult ispăşirea chiar. Toţi se plâng de necazuri, semn că toţi plătim ceva, semn că toţi se curăţesc de vinovăţii faţă de oameni şi faţă de Dumnezeu. Ce ne greşesc oamenii e nimica toată faţă de ce greşim (noi) lui Dumnezeu. De aceea ne şi întrebăm: da ce-am greşit de trag atâtea ? Noi ne gândim ca oameni ce nu ştim **cum stăm**. Iată o întâmplare care lămureşte deplin cele spuse...

*

Cei de demult alegeau anume locurile unde nu-i cunoştea nimeni. **Ba se duceau şi în altă ţară**. În rândul al doilea lasă-i în treaba lor pe cei ce zic altele despre Dumnezeu, că paguba lor nouă ni-e de folos.

*

Veacurile de aur (n.n.)

Pe o carte de vizită a „Pr. Stavr. Dr. Dumitru Stăniloae, Rectorul Academiei Teologice Andreiane – Sibiu", Părintele Arsenie însemna următoarele: „Aduceţi-vă aminte de mai marii voştri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviţi cu luare aminte cum şi-au încheiat viaţa şi le urmaţi credinţa." (Evrei 13,7).

I. Veacurile de aur.

..nici 50 de ani n-au trecut.. (de la edictul din 313 n.n.) şi fărădelegile au sporit în aşa măsură încât dacă n-ar fi venit Sfinţii Trei Ierarhi ar fi trebuit să vie Hristos a doua oară.

„Când a sporit fărădelegea, a prisosit şi darul." (Romani 5,20).

Vasile – cunoscător de oameni,

Grigorie – cunoscător de Dumnezeu,

Ioan – propovăduitor al mântuirii. (oare de ce ordinea aceasta ?)

Sfinţii propovăduiesc pe Dumnezeu cu îndrăzneală şi cu preţul vieţii. De fapt Dumnezeu Se propovăduieşte pe Sine prin mijlocirea sfinţilor: singurul care are dreptul să se propovăduiască pe Sine. Sfinţii

prin viață curată și cunoștință luminată de ei înșiși și de Dumnezeu, s-au făcut sfinți, purtători de Dumnezeu, stâlpi și întărire a adevărului între oameni.

Astăzi, stâlpii se clatină (Levitic 26,30).

Și poporul e răspunzător de preoții pe care-i are.

Ai dat darurile lui Cain. Ai dat daruri de nici o treabă și pe urmă râzi. Ca și cum la oaste ai trimite să te apere tot ce ai slab în casă și pe urmă ai râde ce armată...

*

Întâlnirea cu Mântuitorul, schimbă pe oricine; iar cine L-a întâlnit, nu poate să nu-L propovăduiască, să aibă și alții parte de neasemănata bucurie de a merge după El, toată stadia vieții.

*

Pentru dobândirea lui Iisus în inimă, nici un preț din câte-avem nu e prea mare.

Dacă nu putem dobândi pe Iisus decât cu prețul lepădării de sine, iată ne lepădăm – în scris și cu semnătură – de toată voia noastră, ca să rămână în noi numai voia lui Dumnezeu.

Făgăduința aceasta, a urmării voii lui Dumnezeu, se împlinește zilnic prin virtutea ascultării. A unei ascultări din inimă, a unei ascultări din dragostea de această virtute.

Ascultarea e moartea iubirii de sine; – moartea omului vechi.

*

Iubirea de sine e fiara, firea mea cea veche. Mândria e duhul diavolului, care, unde găsește iubirea de sine își face sălaș și mai aduce cu sine și alte duhuri, care îndrăcesc fiara cu desăvârșire.

Ascultarea e lepădarea de sine. Ascultarea e moartea iubirii de sine. Hristos, omul cel nou, cel coborât din Cer, prin Botez ni s-a altoit nouă mlădiță nobilă.

Pe această crenguță dumnezeiască, a ființei noastre noi, nu se poate încolăci nici o lucrare vrăjmașă.

E singura soluție de scăpare. Decât că trebuie să dăm conștient la tăiere toate crengile noastre sălbatice, pe care se încovrigă Satana.

Când nu mai are nimic în noi, înseamnă că avem noi pe Hristos. Și semnul este acesta: Cu cât se apropie Dumnezeu de om, cu atât omul

se vede pe sine mai păcătos. De aci se începe spre bine: de la constatarea sinceră că-s neputincios. (Asta nu înseamnă să te faci dezertor.)

*

Patimile minții iau uneori forma virtuților ca să înșele mintea. De pildă: citești cărți duhovnicești sau dogmatice și vezi că înțelegi lucruri pe care, până aci nu le înțelegeai.

Bun.

Să vedem cum se răsfrânge în minte această constatare. Dacă mintea nu e curățită de patimi, atunci se produce în ea o bucurie: că iată ai ajuns la măsura să înțelegi lucruri mari, lucruri duhovnicești și să crezi că ești luminat de Duhul Sfânt. Această bucurie e însă necurată și luminarea minții o amăgire, iar lucrarea nu e a Duhului Sfânt, ci a duhului viclean. Dacă însă mintea e curățită de patimi, înțelegerea Sfintelor Scripturi, produce în minte nu atât o bucurie, cât o adâncă smerenie și sentimentul unei mari nevrednicii, precum și trebuința de-a controla, prin conștiința unui om duhovnicesc, cele ce ți s-au arătat minții, ca nu cumva să primești înșelăciunea drept adevăr.

Cu cât se apropie Duhul lui Dumnezeu de mintea ta, și înțelegi duhul Scripturilor, cu atât vezi pe altul mai mare în cunoștință și pe tine mai mic, și pe cât te vezi pe tine mai mic și pe altul mai mare e semnul Duhului Sfânt.

Cunoștința Duhului e întotdeauna spre smerenie.

Înșelarea e întotdeauna spre slava deșartă.

Smerenia e roada Duhului Sfânt în minte, slava deșartă rodul duhului înșelăciunii și calea nebuniei. Deci **numai smerenia e starea normală a minții** și semnul acțiunii Harului asupra sufletului.

Slava deșartă dă o plăcere, nu o „bucurie în Duhul Sfânt". Dacă am fi mai dezlegați de iubirea de sine (prin îndelunga tăiere a voii), mai descotorosiți de egoism, am putea face ușor deosebirea între plăcere și bucurie.

Patimile, toate, spurcă sufletul tocmai cu această necurată dulceață a plăcerii și-l silesc s-o caute încontinuu și în tot mai mare măsură...

*

În modul nostru de viață nu te poți menține decât **alergat de o nestinsă foame și sete după îmbogățirea în Dumnezeu** – ca singură

țintă de preț a vieții. Numai dacă constați, în toate zilele, că nu-ți ajunge nici pe de parte timpul de-a te prelucra, de-a te face din ce în ce mai bun locaș al Împărăției lui Dumnezeu cea ascunsă în sufletul nostru, al fiecăruia.

Trupul și sufletul sunt într-o vrajbă continuă: fiecare trage de celălalt către obârșia sa diferită. Câteodată merg cuminți și liniștiți pe cale; alteori trăgând unul de altul. Dacă nu izbutesc să-și limpezească drepturile și întâietatea, ori unul, ori altul, ajung de la vrajbă la dușmănie și la șantaj.

Iar al treilea, stă și râde de ei, punându-i să se ia și la bătaie, pe viață și pe moarte.

Trupul, prin sine, nu poate nimic asupra sufletului, decât să-l tăgăduiască și să nu-l asculte nicidecum.

Trupul însă uită în chip nerușinat că viața lui se datorează prezenței sufletului într-însul, ba mai mult că Duhul Sfânt – Dumnezeu – este „dătătorul de viață” – și nu numai dătătorul vieții animalice, ci a unei vieți luminate de conștiința existenței și a unei alte lumi întrețesute cu aceasta, care ne este sădită în germen, dar care nu se dezvoltă la toată frumusețea ei, decât dacă o vrem cu toate puterile și-o ajutăm cu toate purtările, în toate zilele. În trup te-ai născut fără voia ta; în Duh te renaști și fără să știi (de la Botez), dar cu adevărat te renaști numai dacă vrei **și tu**, deplin conștient – la o vârstă când ajungi la această conștiință. Ca să crească în viața noastră cea de-acum, viața cea adevărată, a Împărăției lui Dumnezeu, pentru aceasta are rațiune toată nevoința și iscusința viețuirii noastre călugărești.

Trăind cu această conștiință, ajutând ca această Împărăție să crească, aceasta **dă temei și rost a vieții noastre de acum**, chiar țesute în trup pământesc supus amăgirilor.

Nu-i fără noimă paradoxul acelui sfânt episcop sârb (Nicolae Velimirovici n.n.), care a scris: „Oricât de paradoxal s-ar părea, dar acesta-i adevărul: că am venit în viața aceasta ca să învățăm a ne desprinde de ea.”...

Credința în Dumnezeu e dar al Duhului Sfânt. Dar dacă voi nu vreți să adunați Duh Sfânt în sufletele voastre, cum să crească, din ce să crească darurile Duhului Sfânt: bucuria, pacea, îndelunga răbdare, mila, iubirea de om – cea după Dumnezeu – prudența – care nu e frică –; curajul – care nu e temeritate; înțelepciunea – dar nu cea din

filosofie omenească; jertfa, ultima lepădare de sine şi de viaţă, pentru cauza lui Dumnezeu între oameni.

Când viaţa omului e prinsă în haosul nimicurilor şi faptele lui sunt rele, omul nu se mai află sub Har, ci sub osândă. Mânia lui Dumnezeu peste el şi puterea diavolului asupra lui.

Aşa se întâmplă căderea din credinţă şi omul ajunge din fiul lui Dumnezeu, vrăjmaşul lui Dumnezeu, fiul pieirii !

Opriţi-vă şi nu mai mergeţi pe drumul greşit, căci vă duce la pieire. Reluaţi aşadar metoda dobândirii Duhului Sfânt, metoda îmbogăţirii în Dumnezeu. Răspundeţi în toate mărunţişurile de peste zi după Duhul lui Dumnezeu, nu după om, sau după diavol.

„Tatăl nostru" confirmă că în ochii lui Dumnezeu suntem fiii Lui, dar noi trebuie să ţinem în conştiinţă acest fapt, şi ne mai învaţă că, numai în calitate de fii, ne va izbăvi de „cel rău".

Faptele, gândurile noastre sunt ele de fii ai Tatălui nostru ? Dacă nu, atunci sunt ale unor fii ai „celui rău". Măcar atâta să învăţaţi: al cărui fiu ai fost cu prilejul cutare sau cu prilejul cutare. Cine a câştigat sufletul tău astăzi ? Pe a cui cale ai mers ?

Aşa vine peste om fie mila lui Dumnezeu, fie mânia lui Dumnezeu.

*

Dacă în tine se va stinge conştiinţa vinovăţiei firii tale; dacă se va stinge simţul pocăinţei pentru vremea pierdută, pentru prilejurile pierdute; dacă nu vei dobândi smerenia vameşului şi cuvintele sale sau a tâlharului de pe cruce şi a cuvintelor pe care le-a spus, atunci te cufunzi în întuneric şi te pierzi.

Credinţa nu se menţine fără sentimentul vinovăţiei şi al smereniei tuturor vinovaţilor – „dintre care cel dintâi sunt eu." (I Timotei 1,15).

Asta nu-i descurajare, ci dimpotrivă: **curajul de a vedea realist situaţia şi a pune, în disperare, început de pocăinţă şi de smerenie** – nevoinţe cu care mai întorci pe Dumnezeu **spre mântuirea ta.**

*

Platon – om serios – descrie Atlantida cu lux de amănunte, precum şi pieirea ei „pentru că oamenii au folosit rău puterile ce li s-au dat." În (revista) „Contemporanul", cunoscătorii au scris: „O singură încărcătură nucleară trimisă de un submarin e capabilă să distrugă două

continente”. Într-un alt număr au scris: „Cursa înarmărilor a ajuns la următorul blocaj (în Europa): 80 de tone de trinitrotoluen pe cap de locuitor”. Deci pentru fiecare om din Europa stau pregătite câte 8 vagoane de explozibil (ziarele). – La acest final „luminos” îl aduce pe om știința fără credință și viața fără de Dumnezeu.

*

Dacă oamenii îți vor face dreptate, Dumnezeu ce să-ți mai facă ? Greu înțelegi că lumea și oamenii nu pot face dreptate.

*

Poate că ești în ispășire cu vina de a nu fi făcut, atunci, la tinerețe, numărul de copii care-l puteai face. Știu pe unul care a murit de „inutilitate” – la 2 luni după pensionare. În mod sigur **și** bătrânețea e un interval de mare folos; înveți a te desprinde de lumea **asta**. Deci ești pe-aproape de strămutare. Ai deci un interval de tranziție. Folosește-l cuminte. (Mai) învață și asta că lumea (cum e) și trupul, (cât e de obtuz), sunt totuși bune ca atare și **pentru canon**. Deci cât ar fi de paradite și de prelungite, au totuși rostul și valoarea aceasta. **Cel ce ne ține, ne ține cu rost chiar și pe postul inutilității**. – Mai pot sta, dar fără a mă mai provoca la vorbă (că și scrisu-i vorbă).

*

Ca idei de seamă atinse aseară întâmplător, m-a reținut întrebarea aruncată:

- De ce trebuie atâta lepădare de iscodelile minții tale proprii ?
- Ca să faci loc în mintea ta lucrării Duhului Sfânt.
- Ce pierzi când judeci (pe aproapele n.n.) ?
- Pierzi lucrarea Duhului în minte.

*

O, judecători răi ai faptelor streine, ascultați-mă pe mine: dacă este adevărat – precum și este – că: „**Cu judecata cu care veți judeca veți fi judecați**” (Matei 7,2), iată cum se petrec lucrurile: sprijinul dumnezeiesc ne părăsește și cădem tocmai în păcatele pe care le-am osândit la alții.

*

De-ai şti cum te aşteaptă trecutul: scadenţa – plata – cu plata în braţe. (Neştiinţa devine păcat). Fărădelegea sau păcatul = conspiraţia minţii omului cu diavolul împotriva Legii lui Dumnezeu.

Păcatul:

1. Eroarea în cunoaştere,
2. răul în morală,
3. urâtul în estetică.

Cum plăteşte Porunca a şaptea; **cum viitorul îţi pune în braţe necazurile poruncii a şaptea**.

Viitorul plăteşte trecutul încă din prezent.

De-ai şti cum te aşteaptă trecutul...

De-ai şti cum te aşteaptă tot ce faci...

... Când trecutul te aşteaptă...

Cum Legile plătesc fărădelegile...

Inevitabila ispăşire a fărădelegii.

Explicaţia necazurilor.

*

Haosul fărădelegilor şi plata lor: necazurile.

*

Plutarh: „Dintre toate comorile pe care părinţii le pot lăsa copiilor, nu e nici una mai de preţ ca un frate."

*

„Nimeni nu se cunoaşte pe sine înainte de a-i străluci lumina dumnezeiască" (Sf. Ioan Gurădeaur).

*

Nimeni nu-şi cunoaşte rezistenţa genetică la uzurile păcatului. De aci vine că toţi neascultătorii, aroganţii şi încrezuţii cad prinşi în ciurul Satanei.

Se pare – chiar pe considerente genetice – că nu tuturor li-e permisă experienţa negativă a libertăţii şi de aceea dau, de prima dată şi dintr-o dată, în cele mai mari nenorociri biologice (blocare psihică a potenţei, regresiune fiziologică şi anatomică – după cum confirmă terenul). Recuperarea de la sinucidere n-o poate face decât factorul religios, care are această neobişnuită putere de a transforma cele mai mari nenorociri, în cea mai mare fericire (W.James). Integrarea în

concepția religioasă a vieții abia cu sabia „infirmităților” se face; – dacă de vorbă bună greu găsești om să asculte.

*

Iei cuiva un text fără context și-ai găsit pretextul. **Toți preoții binecuvintează, dar nu toți și cuvântează bine.**

*

Puteți iudeilor să îngropați pe Cel ucis, puteți pune lespezi oricât de grele peste El, puteți să pecetluiți mormântul, puteți întări pază cu ostași... Nici n-au îngropat bine iudeii pe Cel pe care L-au omorât, și Acesta S-a și ridicat în miezul nopții, în mijlocul sufletului lor, punându-le întrebări. De aceea au dat ordin ca mormântul să fie pecetluit. Pogorârea la iad a Mântuitorului a început cu conștiința iudeilor. Iisus a apărut și în starea de iad a conștiinței iudeilor.

Împotriva unui mort nu se luptă nimeni de 2.000 de ani.

(Lupta unora împotriva lui Hristos cel Înviat, este o dovadă în plus a adevărului că El este viu ! n.n.)

*

„Duhul Sfânt este Duhul creștinismului”

I. Noi ne rugăm lui Dumnezeu să ne ierte păcatele noastre, multe, mari și mici – petele de negreață pe conștiință, pe minte și pe trup – fără să pricepem că de toate acestea, noi, cu de la noi putere, nu ne putem curăți, de nu ne va spăla Dumnezeu cu lacrimile noastre sau, dacă El crede, în sângele nostru.

Pe scurt ne rugăm să ne spele de păcatele noastre, dar nu primim necazurile vieții și strâmtorările morții. Ba chiar ne rugăm ca să scăpăm de orice strâmtorare cu moartea a pachetului acestuia de păcate.

Cerem lucruri ce se contrazic. Ca să ieșim din contrazicerea aceasta, trebuie să ne suim prin puterea supremă a iubirii de Dumnezeu și de oameni – chiar oamenii vrăjmași lui Dumnezeu și vrăjmași omului – deasupra acestei contraziceri cu noi înșine și cu orânduirea dumnezeiască.

De aici rămâne ca să avem măcar atât înțelepciune, ca cel puțin să nu ne împotrivim mijloacelor prin care Dumnezeu ne desăvârșește ca să ne poată primi în Împărăția Sa, cum l-a primit pe Ștefan întâiul mucenic, ce l-a urmat pe Domnul până și cu cuvintele de pe cruce.

II. După pogorârea Duhului Sfânt, fricoşii s-au schimbat în cei mai îndrăzneţi oameni: Apostolii lui Dumnezeu.

Duhul Sfânt e chiar duhul Creştinismului. El dă curaj în primejdii. De altfel scrie: „Când vine primejdia inima omului prinde curaj" (Solomon). Duhul Sfânt, Duhul Creştinismului a luminat faţa lui Ştefan ca a unui înger, cât o vedeau aceasta şi cei ce fierbeau de ciudă împotriva lui.

Duhul Sfânt, Duhul Creştinismului e acela care îţi dă experienţa (simţirea) fericirii celei mai presus de lumea aceasta. Conştiinţa care se simte curată despre învinuirile aduse, se umple de pace negrăită când e asuprită de nedreptate şi primeşte senin chiar şi moartea, ca de bună voie.

A. Dumnezeu putea zădărnici planurile lor. Totuşi n-a făcut-o, se vede că alta este părerea lui Dumnezeu despre viaţa aceasta îmbrăcată în cămaşă de piele.

B. Unii-s lăsaţi să desăvârşească pe alţii. Unii se desăvârşesc în culoarea neghinei, desăvârşind pe alţii în culoarea grâului, pentru jitniţele lui Dumnezeu.

III. Cum stăm astăzi ? Păcatele aduc frica în conştiinţă, Duhul scade („oamenii aceştia sunt numai trup, Duhul Meu nu va mai rămâne într-înşii"– Facere 6,6). Toţi trebuie să se desăvârşească fiecare în culoarea lui. Asta-i voinţa lui Dumnezeu.

*

Brâncuşi a fost invitat de unul din politicienii timpului, din Tg. Jiu, să-şi dea şi Ţării de baştină o operă de artă. A primit să decoreze parcul oraşului. Deci cum intri în parc, dai de **Poarta Sărutului**, un mic arc de triumf, dintr-un monolit de marmură, fără alt ornament decât monumentalitatea blocului, în exact axa aleii principale a grădinii publice. Brâncuşi se gândeşte la perechi de tineri care, ajunşi în perioada dragostei, trec prin această poartă, cu vama unui sărut, simbolizat printr-un singur ornament: un cerc cu o diagonală verticală în el, reprezentând pe cei doi tineri. (Simbolul e luat de arhitectul celui mai nou şi select hotel de pe Calea Victoriei, în faţadă.)

Se presupune de Brâncuşi, în continuare, că trecând prin poarta cu vama, mai stau tinerii de vorbă. Urmează „Aleea". Pe aleea principală a

parcului, de amândouă părțile, Brâncuși a rânduit niște tabureți de piatră, de o formă decorativă a câte unei jumătăți de **sferă**. Acești tabureți, pe amândouă părțile, conduc tinerii, după ce se prind în vorbă, drept la **Masa Tăcerii**, în fundul parcului, care-i așezată pe un teren mai ridicat decât aleea cu tabureți. Iarăși un bloc de piatră masivă, de formă rotundă, având împrejur perechi-perechi de tabureți, precum erau și cei de pe alee.

Aci Brâncuși presupune că tinerii care au plătit vama trecând prin **Poarta Sărutului** au locul de-a sta de vorbă mai serios la **Masa Tăcerii**, care însemnează hotărârea de căsătorie.

De la această **Masă**, tinerii, ridicându-și ochii, văd în urma lor și **Poarta** și **Aleea**, dar, ceea ce pentru Brâncuși e subiectul acestui aranjament de blocuri, e că peste aceste „amănunte”, în zare, în linie dreaptă, se vede **cupola** unei biserici, care-i cheamă să hotărască și căsătoria.

Coloana e o performanță inginerească în bronz, pe un element decorativ al stâlpilor de la ceardacurile țărănești, al regiunii.

Fiecare fragment cântărește 750 kg. De toate sunt vreo 37 de elemente.

A trebuit temeinic construită o bază în pământ, care să poată susține această imensă greutate. Reprezintă **avântul** spre infinit, spre cer, spre valorificarea spirituală a vieții – care-i o **muncă fără de sfârșit**.

La Reșița și Petroșani, unde au fost turnate elementele **Coloanei** și, de asemenea la fața locului, au lucrat ingineri și muncitori de toate naționalitățile.

Alt simbol de unificare în munca spre idealuri mai bune, mai senine, căci numai așa ceva dă rezistență și frumusețe muncii omenești și dă trăinicie operei de artă.

*

La înmormântarea Pr. Runcu, unul din preoții prohoditori a încetat și el din viață.

Nu-i glumă cu accidentele coronariene și de miocard.

... Ce pedepse atrage abuzul care antrenează motorul vieții în 180 bătăi pe minut.

*

Gospodăria unei cărţi:

1. Calabalâcul bibliografiei.
2. Cimitirul de idei al bibliotecilor.
3. Piaţa: competiţie ce trebuie câştigată în însuşi „bârlogul ursului”.
4. Dacă refuzi strâmbătatea „lumii”.

*

EXPRESII
(1974-1986)

Cuvintele, expresiile şi apoftegmele de mai jos le-am ales şi cules dintr-un carnet de însemnări al Părintelui Arsenie, pe care sfinţia Sa a scris „Expresii” şi care cuprinde gânduri, însemnări şi reflecţii – unele cu un pronunţat accent vizionar şi actual –, aproximativ din anul 1974 şi până la cea din urmă consemnare din 4 aprilie 1986 (n.ed.).

Nietzsche, sinteză de dispreţ şi aroganţă, cel mai aspru şi amarnic critic... Înzestrat cu punga acidului criticii sub limbă.

Osteneau pe aceleaşi drumuri grele ale lămuririi lăuntrice.

Nu cumva ferindu-te de Scylla protestantă, să te loveşti de Carybda romană – care desigur nu merită ocara de a fi comparată cu cea dintâi.

Faţa scrisă din icoane.

Pelerinii Absolutului.

Ştiinţa... limitată de un zid sau de neant.

Strângerea şurubului.

Trage semnalul de alarmă.

Uscăciunea secăciunii.

La anul 313 este smuls din mâna neagră a păgânismului biciul urgiei. (T.P.).

O turmă de epicurei care o iau pe „sens unic”: anii măgăriilor.

Rezolvarea torturilor interioare provocate de coasa întrebărilor.

Scurtă istorie a viitorului.

S-au obişnuit să priceapă greu şi să uite uşor.

Amenință să ia proporțiile potopului.

„Ciurda” lui Epicur.
în criză de timp.
proba de foc
bate pasul pe loc.

Ne jucăm în fel şi chip de-a castele pe nisip.

Conversiune: schimbarea de planuri în explicarea existenței.

Să nu faci obrazul țării de ruşine !

(Pascal): odiseea conştiinței omeneşti.

Mizeria omului care face din lume grajd.

Anomalie ştiințifică.
Poarta furtunilor.
S-au înțepenit în formule.
Încâlcitul labirint al creierului.
Piesele matematice ale cercului vicios.

Adaptare reflexă la situațiile de risc, cunoscute şi necunoscute, prevăzute şi neprevăzute.

Cutremur: treziți din somn, au intrat direct în coşmar.

Ideile... dincolo de fereastră învață să zboare.
Afară este lumea.
Ideile – şi ele – au nevoie de un acoperiş.

Sfârşitul. Lumea atârnă de un buton, nu de un fir de rază.

Ziarele de dimineață au ieşit din rotative cu noaptea-n cap.

Vârtejul de pulbere al formelor trecătoare.

Cu mânia îţi faci ţăndări autoritatea.

S-a înhămat cu îngerii căzuţi.

Umflarea nimicului până la proporţiile Hymalaiei.

Pleava mărunţişurilor.

Un legheon de nimicuri.

Ţărâna uitării...

Vârtejul vieţii materiale.

În lume: pedepsit vei fi şi dacă faci rău şi dacă faci bine.

Cu ştiinţele nu facem decât ceea ce am primit poruncă de la început: să punem nume la toate lucrurile. Deci n-am terminat, chiar ajutaţi de maşinile electronice. Pe cât creşte sfera cunoştinţelor, în afara ei creşte sfera necunoscutelor. E o cale fără ieşire, care duce în toate părţile şi nicăieri.

Potopul şefului dezlănţuindu-se ca o Niagară.

Tare nu-mi plac oamenii care intră cu şperaclu în biserică.

Cât de **prezent** e uneori... viitorul.

fr. Timpul nu respectă nimic din ceea ce a fost făcut fără colaborare cu el.

Pe căi lipsite de primejdii îi trimiţi numai pe cei slabi.

Schimbarea îşi rostogoleşte talazurile (prăvăleşte) ca o avalanşă.

Peisaj atât de straniu.

Maşinile şi zgomotul infernal.

Rătăciţi şi pierduţi în pleava nimicurilor.

Îngrozitoarea devalorizare a cuvintelor; încât au apărut necuvintele – necuviinţele.

Răsună muzica pieirii.

O demobilizare în debandadă a spiritului.

Fascinantul foraj în cunoaşterea lumii.

Apar lucruri care desfid orice analiză (explicare) raţională.

Viteza fluxului de situaţii.

Viteza de circulaţie.

Distrugem pietre de hotar.

Senzaţia că trăim fără rădăcini, şi în nesiguranţă, printre dune mişcătoare. (57.)

Sarcini de rutină; - dar când stabilitatea dispare ?

Aleargă cu stingătorul în mână de la un incendiu la altul – derută.

Nici un fel de obiective integrate în mod logic nu pot face ordine în haos.

Un guvern (U.S.A.) năucit de schimbări.

Războiul: dialog atroce cu moartea, are darul de a produce în conştiinţele oamenilor nişte rupturi, nişte salturi de pe o treaptă pe altă treaptă a înţelegerii –- urmează un proces lent al clarificărilor.

Teama de documentaţie, atingând înălţimi deprimante.

Prezentul devine trecut, dar şi provoacă viitorul. Prezentul scrie continuu istoria viitorului – cunoscând date libere de categoria „timp”.

a ocoli miezul problemei.

Încărcături informaţionale.

Ivirea şi perimarea cuvintelor: prolifică termeni noi şi dispar apoi. Intrarea cuvintelor în folosinţă şi apoi pensionarea lor.

Valurile de informaţii codificate se transformă în talazuri furioase, care iau un avânt din ce în ce mai mare, atacându-ne, căutând să intre în sistemul nostru nervos.

Hippy: paraziţi de toate ţepele. A dat o droaie de progenituri.

Tendinţa de accelerare a lumii exterioare întâlneşte o accelerare corespunzătoare a adaptării la individ – eforturile neuronilor de confruntare, integrare şi de restructurare a informaţiilor în ritmuri fantastice de explozie informaţională.

Învăţarea necesită energie, reînvăţarea necesită şi mai multă energie.

Prinşi într-un context de progres ştiinţific spectaculos, elegant şi totuşi înfricoşător.

Câţi nu suferă de miopia lui: „aici" şi „acum".

Crearea unor rezervoare de gândire profilate pe teme de viitor.

Legislatorii moderni ai gândirii stabilesc un principiu imuabil: trebuie să ştii isprăvi.

Faza de bâjbâială.
Trăieşte ca să otrăvească lumea.
Mare talent la năzbâtii.
Aveau câte-o fisură mentală.
A crescut... aria lor sterilă.
Scadenţa trecutului...
Optimiştii în mijlocul furtunii...
s-au înhămat la treabă.
la tresărirea de inteligenţă...

Fulgerele mâniei: Nu există refugiu în faţa indignării lui Dumnezeu !

(Laserul) acoperit de cortina secretului.

Aşa pierdem o groază de timp
patimile şi ignoranţa sunt mari primejdii...
coarnele unei inteligenţe diabolice.

Cum se târăşte umbra întrebărilor...

Elefantul troian.

Vâlva de acuma adună atomi clipei din nemuritoarea nemurire a timpului grăbind trecerea lucrurilor.

Regiuni calamitate de alcoolism şi sifilis – perspectivele pieirii.

Râde satana de lacul Sodomei.
Cea mai dureroasă e firea umană – şi cea mai sucită.

Am trecut în custodia lăzii de gunoi.

Prezentul e arătat cu degetul dinspre viitor. Voi semănați acum. Vă arăt ce veți culege, ce vor culege fiii şi nepoții voştri şi voi veți fi traşi la răspundere... că vi s-a spus şi n-ați ascultat...

Braque zicea odată că arta e o rană transformată în lumină – una din definițiile cele mai frumoase.

...geniul nu e decât un eşec al mediocrității...

Sub lumină ni se arată rana şi ni se spune cu cinism: iată cauza ! în loc să ni se spună: iată ce victorie a obținut aici inima omenească ! Ni se arată mereu privirea rătăcită a lui Van Gogh în loc să ni se arate incendiul cu care el a umplut pereții muzeelor în numai doi ani şi jumătate.

„Extras de fericire”; de „dor”;
„Nostalgia Paradisului”...
Între a fi şi a avea... extrase.

Ecclesiast 3,18; Pildele lui Solomon 5,5.

Schiță. **Ordinea creației.**
I. Creația îngerilor – minți pure.
II. Universul văzut – o explozie din nimic.
III. Prima celulă vie – de la care începe evoluția.
IV. Creația omului, cu suflet rațional – capabil de evoluție.
V. Întruparea lui Dumnezeu în om – Creştinismul a doua creație a lumii. Înzestrarea omului cu Duh Sfânt – energia capabilă de procesul mântuirii.
VI. „Sfârşitul” istoriei. **Revelație prin cataclism.**

VII. Desăvârşirea creaţiei. Cer nou, pământ nou.
VIII. Dumnezeu va fi totul în toate.

Altă citire a celor cinci talanţi:

1. Darul existenţei ca om - dezvoltarea ca simplu animal
   - sau ca om.
2. Darul Cuvântului. Expresie a locuirii lui Hristos în om.
3. Darul gândului, al cugetului – al conştiinţei.
4. Darul libertăţii - nici sclavaj
   - nici libertate anarhică.
5. Darul înţelepciunii (al neangajării în cele două sensuri aberante ale libertăţii – căci unii cer „supuşi" nu cetăţeni).

«Viitorul trecutului.»

Teribiliştii, protestatarii, agresivii...

Prostia agresivă, capabilă să terfelească chiar principiile cele mai nobile şi să mânjească şi cele mai frumoase idealuri.

„Gâlceava" artistului cu lumea.

Bisericii îi revine sarcina să capteze şi să filtreze valurile afirmative ce-i năvălesc în prag sau să îndiguiască valurile negative şi rebele ce-i bat în coastă.

Liga Naţiunilor – care a vrut să fie formula magnifică a păcii universale, zace ea însăşi bolnavă de inutilitate. E tot ceea ce a putut să conceapă mai măreţ omul modern. Dar în această măreţie s-arată totdeodată mizeria puterii omeneşti. Căci Liga Naţiunilor, construcţie raţionalistă şi ateistă, lipsită de suflet şi plină de vidul orgoliului ca diavolul însuşi, nu e decât Turnul Babilonic prin care omenirea contemporană a voit să uzurpe atributele lui Dumnezeu, pentru a conduce singură pământul. Acesta e însă termenul fatal al puterii omeneşti. Şi termenul a fost atins. Raţiunea, în atotputernicia căreia a crezut omul civilizaţiei materialiste, e de fapt cea mai amară deziluzie a nefericitei noastre lumi.

*

„**Unde nu este ascultare, nu cheltui vorba**” (Înțelepciunea lui Isus Sirah 32,5). Acolo, ascultă de altcineva. De aceea ești, în final, fiul aceluia de care asculți.

*

„Eu fac muncă de pompier: Salvez ce se mai poate salva !” (Părintele Arsenie).

*

Copiii-s primăverile,
Tinerii, verile şi vrerile
- cu care-şi fac „averile”,
Noi, vremea lui Răpciune,
- concluziile
Care brumă iluziile.

*

Pomenirii de ani,
plecăciunile.

3 oct. 1975. **Arsenie**

Ω

ANEXE[1]

[1] Capitolele care urmează au fost scrise după apariția primei ediții a acestei cărți.

„ARHANGHELUL" DE LA PRISLOP

„Arhanghelul" de la Prislop, sau Părintele Arsenie: *binevestitor*, sub semnul crinului sfântului arhanghel Gavriil, *ocrotitor*, sub semnul sabiei de foc a sfântului arhanghel Mihail şi *călăuzitor* sub semnul sfântului arhanghel Rafael. Aceste gânduri şi cuvinte ne-au fost inspirate de aducerea-aminte a unei mărturii a cuvioasei maici Timoteia de la Prislop († 2008), care mi-a spus cândva, referindu-se la felul de a fi şi la modul slujirii liturgice al Părintelui Arsenie: **„Când ieşea Părintele din sfântul Altar să cădească la Vecernie, era ca un arhanghel** !" Duhul, puterea şi harul Părintelui nostru Arsenie, bună-mireasma de crin al lui Hristos şi vâlvătaia sabiei de foc a lui Dumnezeu, precum şi dreapta călăuzitoare şi ocrotitoare a rugăciunii mijlocitoare a sfinţiei Sale, le-am simţit şi le simţim ca pe o dogoare duhovnicească şi cerească care răzbate şi răzbat din **chivotul de la Prislop** al sfinţiei Sale, în a cărui prezenţă euharistică a Domnului îşi dau întâlnire – înspre canonizare – atât chilia de sub Fereastra Sâmbetei şi biserica de la Drăgănescu, cât şi chilia de la Sinaia şi mormântul de la Prislop. De aceea ne-am îngăduit să intitulăm astfel acest volum, în a cărui primă parte am dorit să adunăm toate textele, capitolele şi cuvintele scrise de către noi şi risipite în diferite cărţi, volume şi publicaţii apărute până în prezent, despre Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie, iar în partea a doua a acestei cărţi oferim cu aceeaşi dragoste cititorilor şi bunilor credincioşi creştini, propriile noastre meditaţii, reflecţii şi gânduri pe diferite teme teologice, biblice şi duhovniceşti, scrise la Vârşeţ, Hăţăgel şi Sinaia, între aprilie şi octombrie 2008.

Cu arhierească binecuvântare,

Vârşeţ, 14 octombrie 2008 — **† DANIIL**
Sfânta Cuvioasă Parascheva

EVLAVIE ŞI CANONIZARE

Trăirea în Hristos a unui sfânt iradiază prin viața sa rodind în viața credincioşilor contemporani sau urmaşi ai lui, cărora le devine model creştin după pilda Mântuitorului. Trăirea creştină a unui sfânt se oglindeşte şi se reflectă în viața credincioşilor, cărora le trezeşte admirație şi evlavie, pentru că sfântul impresionează pe credincioşi prin înălțimea, profunzimea şi statura lui spirituală, iar credincioşii sunt impresionați de sfânt prin conştientizarea distanței morale şi a diferenței spirituale dintre ei şi el. Ei sunt oameni şi creştini, dar sfântul este omul lui Dumnezeu prin excelență şi creştinul desăvârşit. Evlavia creştinilor față de un sfânt este expresia credinței lor în Dumnezeu pe care sfântul o trezeşte şi o cultivă în ei prin rugăciune, virtute şi cuvânt şi mai ales prin taina vieții lui, dar şi mărturia ajutorului spiritual şi moral al sfântului ca povățuitor al lor şi mijlocitor pentru ei înaintea lui Dumnezeu. Evlavia credincioşilor față de un sfânt este expresia dragostei lor față de Dumnezeu şi sfinții Lui şi a recunoştinței de a se fi învrednicit să fie contemporani sfântului. Alergând la sfinți, atât în timpul vieții lor, cât şi la mormintele şi moaştele lor, credincioşii aleargă la Dumnezeu cu care se întâlnesc, întâlnindu-l pe sfânt, prin care Dumnezeu li se descoperă şi le vorbeşte. Sfântul este ridicat din mulțime prin puterea Duhului Sfânt pentru a fi stâlp de foc călăuzitor şi mijlocitor al mulțimii şi lanț de aur prin care aceasta atârnă de Dumnezeu. Evlavia poporului față de un sfânt este totodată şi expresia speranțelor pe care credincioşii şi le pun în alesul şi omul lui Dumnezeu şi a legăturii puternice dintre credincioşi şi sfânt, legătură care trece dincolo de hotarele mormântului.

Dacă viața unui sfânt este tainica lucrare neîntreruptă a lui Dumnezeu în el, evlavia credincioşilor este semnul extinderii şi rodirii acestei lucrări harice între oameni. Crescând şi sporind în timp, evlavia credincioşilor bate la uşa Sinodului aşteptând cu umilință şi bunăcuviință canonizarea după rânduiala ortodoxă. În Tradiția Bisericii canonizarea nu este altceva decât confirmarea oficială şi publică a sfințeniei sfântului şi a evlaviei poporului față de un sfânt, de către

autoritatea bisericească văzută. Canonizarea nu sporeşte sfinţenia sfântului ci o confirmă şi nu declanşează evlavia poporului, ci o constată. Sub privirea lui Dumnezeu şi prin lucrarea providenţei Lui, fără de care nimic nu se întâmplă din cele ce se petrec, evlavia poporului dreptcredincios poartă pe umeri cu deosebită bucurie duhovnicească sfinţenia sfântului înspre actul oficial şi solemn al canonizării, prin care evlavia devine cult. Triada sfânt, popor şi ierarhie se traduce prin sfinţenie, evlavie şi canonizare. Cu privire la canonizare, aceasta nu trebuie nici grăbită dar nici întârziată. „Plinirea vremii" unei canonizări mult dorite şi mult aşteptate presupune intersectarea în punctul central al crucii a voinţei lui Dumnezeu cu dorinţa poporului, întru binecuvântarea Bisericii, prin care Dumnezeu ne iese întru întâmpinarea.

Niciodată vreun sfânt n-a avut conştiinţa sfinţeniei, ci mai degrabă a păcătoşeniei sau a celui dintâi dintre păcătoşi, precum sfântul apostol Pavel şi sfântul Ioan Gurădeaur, în rugăciunea de dinaintea Sfintei Împărtăşanii, şi toţi sfinţii. Prin urmare, niciodată vreun sfânt nu s-a gândit şi nu şi-a dorit în timpul vieţii vreo canonizare după moarte, pentru că viaţa sfântului este învăluită deplin în dulama smereniei lui Dumnezeu. De aceea nu sfântul în sine, care este mântuit şi desăvârşit în Hristos, ar avea nevoie de vreo canonizare, ci Biserica prin popor şi poporul prin Biserică. Singura cruce de care sfinţii se feresc este „crucea canonizării". Ei au intrat întru slava dumnezeirii prin trăirea lor în Duhul Sfânt şi prin ceasul săvârşirii lor în Hristos. Dar canonizarea unui sfânt presupune nu numai vrednicia sfântului, care este indiscutabilă, ci şi învrednicirea poporului. Cu siguranţă sfinţii sunt vrednici de canonizare, dar nu întotdeauna generaţia contemporană sfântului sau cea imediat următoare, se bucură de această vrednicie. Generaţia contemporană sfântului se învredniceşte de a fi martoră a canonizării doar în măsura ascultării, urmării şi împlinirii mesajului creştin al sfântului. Cea mai mare responsabilitate faţă de un sfânt o are generaţia contemporană lui, ca şi cea imediat următoare. De aceea, aducându-ne aminte de cuvintele sfântului apostol Pavel care spune că „Dumnezeu toate le lucrează spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu" (Romani 8,28), avem deplină încredere în El şi în lucrarea Bisericii adumbrită de Duhul Sfânt.

Astfel, procesul canonizării lui Avraam a început prin ascultarea chemării lui Dumnezeu de a se strămuta din Haran în Canaan, învrednicindu-se de Teofania de la stejarul Mamvri şi desăvârşindu-se în

credință și ascultare prin jertfirea lui Isaac pe muntele Moria. Icoana canonizării lui Avraam o întrevedem prin sălășluirea lui Lazăr în sânul lui din pilda Mântuitorului despre bogatul nemilostiv, (dându-ni-se de înțeles că sufletele tuturor credincioșilor se odihnesc și se vor odihni în sânul fiecărui sfânt Avraam contemporan lor, canonizat). Canonizarea lui Moise avea să înceapă prin chemarea din rugul aprins, continuându-se prin revelația de pe Sinai și săvârșirea de pe Nebo și desăvârșindu-se prin învrednicirea de a fi martor al Schimbării la Față a Domnului. Canonizarea sfântului Ilie o dovedește rugăciunea de foc a jertfei lui de pe Carmel și înălțarea la cer în carul cel de foc și o confirmă aceeași prezență a lui pe Tabor. Canonizarea sfântului Ioan Botezătorul se întemeiază pe Epifania de la Botezul Domnului și se confirmă prin tăierea capului cu sabia, din porunca lui Irod. Canonizarea sfântului apostol Petru stă nezdruncinată pe mărturisirea dumnezeirii lui Hristos în Evanghelie și pe predica din Duminica Cincizecimii, dar se desăvârșește prin răstignirea cu capul în jos la Roma. Canonizarea sfântului arhidiacon Ștefan se întemeiază pe alegerea lui ca cel dintâi dintre cei șapte diaconi, pe propovăduirea lui înflăcărată, pe învrednicirea de a fi primit revelația din sinedriu și se încununează prin mucenicia lui prin uciderea cu pietre. Canonizarea sfântului apostol Pavel are ca început descoperirea cerească de pe drumul Damascului; ca mijloc răpirea la al treilea cer, iar ca sfârșit și încununare martiriul prin tăierea capului cu sabia. Canonizarea sfântului apostol și evanghelist Ioan are ca stâlp de susținere prezența lui la Schimbarea la Față, odihnirea capului pe pieptul Mântuitorului la Cina cea de Taină, alergarea și ajungerea cel dintâi la mormânt în Dimineața Învierii și mai ales exilul din insula Patmos, ca pătimire pentru Hristos, învrednicindu-se de revelația Apocalipsei. Canonizarea sfinților Ignatie Teoforul, Policarp al Smirnei, Ciprian al Cartaginei și atâtor altora, stă pe mucenicia lor pentru Hristos, după cum canonizarea sfinților Atanasie cel Mare, Vasile cel Mare, Grigorie Teologul, Ioan Gurădeaur, Maxim Mărturisitorul și a multor altora, se spijină pe sfințenia vieții lor, pe pătimirile lor și pe mărturisirea sau mărturia ortodoxiei lor, pentru că sfinții sunt „întrupări” ale Duhului Sfânt și conștiințe ale Bisericii.

Canonizarea unui sfânt este bucurie, har și sărbătoare.

Vârșeț, 10 octombrie 2008 **† DANIIL**

„CEL VECHI DE ZILE CARELE FĂCU PE OM” ŞI „CARELE PENTRU NOI OAMENII S-A FĂCUT OM”

„Am privit până când au fost aşezate scaune, şi S-a aşezat Cel vechi de zile; îmbrăcămintea Lui era albă ca zăpada, iar părul capului Său curat ca lâna; tronul Său, flăcări de foc; roţile lui, foc arzător. Un râu de foc se vărsa şi ieşea din el; mii de mii Îi slujeau şi miriade de miriade stăteau înaintea Lui ! Judecătorul S-a aşezat şi cărţile au fost deschise.” (Daniel 7,9-10). Pe lângă Mântuitorul Iisus Hristos Pantocrator, cheia de boltă a picturii Părintelui Arsenie şi a teologiei şi teologhisirii sfinţiei Sale este „Cel Vechi de Zile” – Dumnezeu, Creatorul cerului şi al pământului, „Carele făcu pe om” şi Care, la „plinirea vremii” (Galateni 4,4) „S-a făcut Om, pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.” Creaţia, Întruparea şi Judecata sunt începutul, mijlocul şi sfârşitul planului, tainei şi lucrării de mântuire a lumii şi a oamenilor. „Cel Vechi de Zile” care veghează şi binecuvintează din înaltul cerului şi de pe bolta sfântului Altar taina sfintei Mese, este deopotrivă Creatorul nostru, Mântuitorul nostru, dar şi Judecătorul nostru. De aceea, printre cele mai originale dar şi mai înfricoşătoare cuvinte înscrise de Părintele Arsenie pe pereţii bisericii pictate, sunt cele care încheie şirul celor patrusprezece medalioane de la Nunta Fiului de Împărat şi care purced din gura Dreptului Judecător, către cei de-a stânga: **„Nu găsesc la voi nici o asemănare cu Mine** !” Mântuirea nu este altceva decât confirmarea asemănării cu Iisus Hristos „în faptă şi în cuvânt” (Luca 24,19). După sfinţii Părinţi ai Bisericii şi după învăţătura Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie, nouă creştinilor nu ni se cere altceva decât urmarea Domnului Hristos prin lepădarea de sine, ascultare desăvârşită şi tăierea voii şi asemănarea cu El – „unul treizeci, altul şaizeci şi altul o sută” (Marcu 4,20) – întru iubire şi smerenie, întru curăţie şi tăcere, întru bunătate şi cuvânt, întru înţelepciune şi cunoaştere. Oile de-a dreapta se aseamănă cu Păstorul lor

care este şi Judecătorul lor, pe când caprelor de-a stânga nu li se găseşte nici o asemănare cu El.

Oile cele de-a dreapta ridică, prin conlucrarea cu harul Duhului Sfânt, chipul la nivel de asemănare, prin transfigurare sau schimbare la față, pe când caprele de-a stânga schilodesc chipul şi îl desfigurează întru neasemănare. Mântuirea nu este altceva decât confirmarea asemănării, după cum osânda este constatarea desfigurării. Teologia duhovnicească a Părintelui Arsenie se mişcă pe această verticală sau coloană fără de sfârşit, după cum însuşi ne spunea, cândva, la Prislop: „**Destinul omului este colosal de înalt**.” Creația şi Întruparea converg, se împlinesc şi se desăvârşesc în tronul Judecății. Zilele Facerii se transfigurează în Ziua Judecății, când se va descoperi, revela şi arăta în mod desăvârşit slava dumnezeiască a „Celui Vechi de Zile.” Atunci se vor împlini pentru noi, cei ce l-am întâlnit şi cunoscut pe Părintele şi aceste cuvinte ale sfinției Sale, spuse tot la Prislop: „**La Judecata de Apoi, puterea Lui mă va aduce martor că v-am spus câte v-am spus**.”

„TOŢI PREOŢII BINECUVINTEAZĂ, DAR NU TOŢI CUVÂNTEAZĂ BINE" (Părintele Arsenie)

Aceste cuvinte ale Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie, care ne pun serios pe gânduri, ne atrag atenţia asupra legăturii dintre cuvântare şi binecuvântare, în viaţa, slujirea şi lucrarea preotului. Binecuvântarea precede cuvântarea şi cuvântarea urmează binecuvântării, din care izvorăşte. Binecuvântarea este a harului şi a tainei Hirotoniei, iar cuvântarea este atât a harului cât şi a omului, adică a învăţăturii şi a trăirii preotului. Binecuvântarea vine de la Dumnezeu şi se revarsă prin cuvântul şi semnul crucii făcut de preot, asupra credincioşilor. Cuvântarea vine de la preot care vorbeşte în numele lui Dumnezeu, învăţând poporul. Binecuvântarea nu are nimic uman în ea şi nu poate fi ştirbită de imperfecţiunile sau neputinţele preotului. Cuvântarea însă poartă pecetea preotului ca om, de aceea viaţa sau trăirea lui îşi pune amprenta asupra cuvântării sale. Binecuvântarea datorează totul hirotoniei şi nimic vredniciei sau nevredniciei, pe când cuvântarea este expresia credinţei şi a convingerii religioase a preotului şi a nivelului cunoştinţei de Dumnezeu la care a ajuns sau nu, prin nevoinţă susţinută şi strădanie personală. Pentru ca vorbirea şi propovăduirea sau predica şi cuvântarea preotului să fie la nivelul binecuvântării, se cuvine ca aceasta să exprime în toată deplinătatea, claritatea, limpezimea şi precizia ei revelaţia dumnezeiască a Sfintei Scripturi şi a Sfintei Tradiţii păstrată în Biserică. Abia atunci mesajul cuvântului lui Dumnezeu străluceşte în cuvântarea preotului precum luminează harul în binecuvântarea lui. Binecuvântarea preotului este în întregime binecuvântarea lui Dumnezeu şi tot aşa s-ar cuveni ca şi cuvântarea preotului să exprime în deplinătatea ei cuvântul lui Dumnezeu. Binecuvântarea este expresia şi lucrarea harului, iar cuvântarea este expresia şi puterea darului. Binecuvântarea se revarsă prin talanţii hirotoniei, iar cuvântarea rodeşte şi sporeşte prin punerea în valoare, lucrarea şi înmulţirea talanţilor.

Melhisedec binecuvintează pe Avraam, iar cuvântarea lui nu este altceva decât expresia acestei binecuvântări. Aaron însă binecuvintează poporul, dar greşeşte împlinindu-i acestuia voia prin facerea vițelului de aur. Caiafa prooroceşte în virtutea darului arhieriei, dar Îl şi răstigneşte pe Mântuitorul. Arhiereul Anania va fi binecuvântând şi el, dar porunceşte să fie pălmuit sfântul apostol Pavel. Neconcordanța dintre cuvântare şi binecuvântare se reduce şi se anulează doar prin conştientizarea apostoliei preotului şi prin trăirea lui la nivel de potir duhovnicesc al lui Hristos. Niciodată binecuvântarea nu se poate pogorâ la nivelul cuvântării, ci totdeauna cuvântarea trebuie să tindă a se ridica spre înălțimea binecuvântării. Cuvântarea profeților a fost la nivelul binecuvântării lor. Cuvântarea apostolilor a fost la înălțimea binecuvântării lor, iar cuvântarea sfinților Părinți a fost pe măsura altitudinii binecuvântării lor.

Cuvântarea Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie, înțelegând prin aceasta predici, meditații, scrieri, cuvinte şi învățături, a fost mereu la nivelul binecuvântării cu care Dumnezeu ne-a binecuvântat prin sfinția Sa, după cuvintele sfântului Ioan Gurădeaur: „Sunt plugarul lui Hristos.”

„STAREA NORMALĂ A MINŢII ESTE SMERENIA ŞI NUMAI SMERENIA" (Părintele Arsenie)

Aceste cuvinte ale Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie sunt deopotrivă filocalice şi psihoterapeutice, pentru că virtutea smereniei asigură, oferă şi menţine mintea întru normalitate, echilibru şi stabilitate. Smerenia te ajută să-ţi vezi propriile limite, slăbiciunile şi nimicnicia, păcătoşenia şi ignoranţa, neputinţele şi deşertăciunea şi să-ţi recunoşti totala dependenţă de Dumnezeu, după cuvintele Mântuitorului: „Căci fără de Mine nu puteţi face nimic" (Ioan 15,5). Fiind purtătoare a Duhului Sfânt, smerenia menţine mintea scăldată în lumina harului dumnezeiesc şi îmbrăcată în „coiful mântuirii" (Efeseni 6,17). Smerenia este ancora sufletului ca o piatră de moară a minţii, care nu îngăduie acesteia a îndrăzni „nici ochii săi să-şi ridice spre cer" (Luca 18,13). Prin smerenie Dumnezeu dă minţii har (I Petru 5,5), iar sfinţilor „har peste har" (Ioan 1,16). Prin smerenie mintea îşi leapădă încălţămintele părerii de sine, ale slavei deşarte şi ale încrederii în sine, înaintea rugului aprins al dragostei dumnezeieşti. Prin smerenie mintea atârnă de Dumnezeu şi numai de El. Prin smerenie mintea se abandonează pe sine în braţele Bunului Samarinean. Prin smerenie mintea îngenunchează la picioarele lui Hristos, „ascultând cuvintele Lui", precum Maria, sora Martei (Luca 10,39). Prin smerenie, bărbatul înţelept îşi zideşte casa pe stâncă (Matei 7,24). Prin smerenie, fecioarele înţelepte îşi menţin candela aprinsă şi haina de nuntă curată, întru întâmpinarea Mirelui. Prin smerenie intrăm prin poarta cea strâmtă şi păşim pe calea cea îngustă care duce la viaţă (Matei 7,13-14). Prin smerenie, ascultare şi lepădare de sine, Îl urmăm pe Hristos şi tot prin smerenie ne vom putea asemăna cu El.

Dacă smerenia şi numai smerenia este starea normală a minţii, înseamnă că orice zvâcnire de mândrie şi undă de slavă deşartă ne induc mintea într-o stare anormală. Mândria, slava deşartă, iubirea de sine, părerea de sine, importanţa de sine şi încrederea în sine sunt dovezi,

simptome și semne ale anormalității minții. Lucrarea minții este smerita-cugetare și rugăciunea vameșului din Evanghelie, ca rugăciune a lui Iisus. Smerenia, ca stare normală a minții, asigură sănătatea minții, a psihicului sau a sufletului, pe când virușii mândriei îmbolnăvesc mintea prin gândurile cele rele. Smerenia este mediul prielnic și solul fertil al gândurilor bune, curate, sfinte și luminoase. Smerenia este Edenul și Taborul minții, iar mândria este ținutul Gherghesenilor care devine Hacheldamah (Faptele Apostolilor 1,19; Matei 27,7-10). Smerenia este cheia care deschide cerul înaintea ta, iar mândria este lacătul care încuie porțile iadului în urma ta. Smerenia este dulama lui Dumnezeu și firul de aur care țese prin iubire odăjdiile sfinților. Smerenia te face să dai întâietate, cinste, respect și prețuire celuilalt. Smerenia te face și te îndeamnă să te așezi pe cel din urmă loc al existenței dintre oameni și între oameni (Luca 14,10). Smerenia te ajută să te lași călcat în picioare, precum iarba câmpului. Smerenia este sora iubirii și maica tăcerii și a rugăciunii. Smerenia te învață să stai de vorbă cu icoanele sfinților. Smerenia te inspiră să stai de vorbă cu crucile morților. Smerenia te luminează să stai de vorbă cu florile țarinii. Smerenia te încurajează să stai de vorbă cu copacii pădurii. Smerenia îți dă tărie să stai de vorbă cu pietrele munților. Smerenia te face să-ți înțelegi curgerea vieții, precum apa limpede a râurilor. Smerenia te face să-L iubești pe Dumnezeu și să-L contempli pe Hristos ca fiind Soarele care răsare peste cei răi și peste cei buni, iar pe Duhul Sfânt ca fiind Ploaia trimisă la Rusalii peste cei drepți și peste noi cei nedrepți (Matei 5,45). Smerenia îi răpește pe sfinți ca să întâmpine pe Domnul în văzduh (I Tesaloniceni 4,17).

„Să fii atât de smerit, încât și lui Dumnezeu să-i fie milă de tine”, spunea același Prea Cuvios Părinte Arsenie.

Sinaia, 26 august 2008 **† DANIIL**

DIN CUVINTELE PĂRINTELUI ARSENIE

1. „**Este un plâns care strică ochii şi este un plâns care aprinde ochii**”. Cel dintâi este plânsul de supărare, întristare, îndurerare şi nemângâiere. Cel de al doilea este plânsul de pocăinţă, de dragoste şi dor după Dumnezeu sau plânsul de rugăciune „care aprinde ochii”, ca semn al candelei aprinse din suflet şi al inimii aprinse de Duhul Sfânt. „Plânsul care aprinde ochii” luminează mintea şi limpezeşte şi lărgeşte vederea cea duhovnicească. „Plânsul călugărului e un plâns de pocăinţă, de dragoste către Dumnezeu, de bucurie”, pentru că „chiar iertându-te Dumnezeu, te răzbeşte plânsul”, spunea tot sfinţia Sa.

2. „**De amărăciune m-am apucat să pictez,** pentru că oamenii nu m-au ascultat; în schimb, mă ascultă zidurile, pietrele, lemnele. Ele păstrează peste ani ceea ce am scris pe ele” – la Sâmbăta, Prislop, Drăgănescu şi Sinaia.

3. „**Să facem sforţări şi să suflăm în ultimul jar care a mai rămas în noi**”, precum femeia păcătoasă, Zaheu vameşul sau tâlharul de pe cruce. Atâta vreme cât mai este suflare în om, mai există o speranţă sau o nădejde ca semn al celui din urmă jar rămas ascuns sub cenuşa unei vieţi deşarte. Acesta poate reaprinde prin suflarea Duhului Sfânt chipul lui Dumnezeu din noi, până la străluciri de asemănare.

4. „**N-ajungi la o bătrâneţe liniştită, dacă nu te lupţi din tinereţe**”. Tinereţea închinată lui Hristos este temelia bătrâneţii liniştite şi senine, iar aceasta este încununarea tinereţii. Din tinereţe s-au luptat Iosua şi sfântul Ioan evanghelistul, David şi sfântul apostol Timotei, proorocul Daniel şi cei trei tineri. De aceea îndemna sfinţia Sa: „Adunaţi la tinereţe că bătrâneţele sunt neputincioase” – precum aduna moabiteanca Rut spice de pe urma secerătorilor din ţarina lui Booz, adică virtuţi, nevoinţe şi cunoaştere duhovnicească.

5. **„Crucea e sfințită numai când te răstignești pe ea"**. E vorba de crucea nevăzută a vieții fiecăruia dintre noi, pe care primind-o și purtând-o cu răbdare, bucurie, dragoste și mulțumire, ca într-o răstignire continuă, o sfințim și ne sfințește cu sfințenia crucii lui Hristos. Acesta este adevăratul înțeles filocalic al rânduielii sau slujbei „de sfințire a crucii".

6. **„Cei răi aveau putere să rupă lanțurile. Cei buni le-au făcut să cadă (de pe ei) și să se deschidă ușile temniței"**. În prima parte a acestui cuvânt Părintele Arsenie se referă la demonizații din ținutul Gherghesenilor, iar în partea a doua, la sfântul apostol Petru de pe care au căzut lanțurile la izbăvirea din închisoare, prin venirea îngerului Domnului și deschiderea ușilor temniței (Faptele Apostolilor 12,1-11).

7. **„Adevărații închinători sunt nu cei ce se închină la Ierusalim, ci cei ce se închină în Duh și Adevăr. Pe aceștia îi iubește Dumnezeu"**, după cuvântul Mântuitorului Iisus Hristos din convorbirea cu femeia samarineancă (Ioan 4,21-24). Închinarea în Duh și Adevăr, în orice timp și în orice loc, este adevărata lucrare duhovnicească, tainică și ascunsă a minții, prin rugăciunea lui Iisus de pe altarul inimii. Aceasta este liturghia interioară sau mistică, care presupune conștientizarea atotprezenței lui Dumnezeu și a contemporaneității noastre cu Hristos, prin prezența Lui în noi, ca dar al Duhului Sfânt. Timpurile, săptămânile, zilele și ceasurile liturgice își descoperă o altă dimensiune prin închinarea în Duh și Adevăr.

8. **„Cine se ține de noi, cu noi va fi"** – după cuvintele sfântului apostol Pavel: „Deci vă rog să-mi fiți mie următori, precum și eu lui Hristos" (I Corinteni 4,16). Prin urmare, să ne ținem și să rămânem atârnați de părinții noștri duhovnicești, pentru că ei sunt lanțul de aur care ne ține legați de Hristos.

Sinaia, 31 august 2008 † **DANIIL**

LA „O BĂTAIE DE INIMĂ" DE VEŞNICIE

Astfel aş îndrăzni să definesc apropierea noastră lăuntrică de Dumnezeu, prin Hristos în Duhul Sfânt, sau apropierea noastră de veşnicie. „Suntem intenţii divine" scria Părintele Arsenie, pentru a străbate drumul spre Emaus al vieţii de la chip la asemănarea cu Dumnezeu prin har şi virtuţi. „Iată, Eu stau la uşă şi bat; de va auzi cineva glasul Meu şi va deschide uşa, voi intra la el şi voi cina cu el, şi el cu Mine" (Apocalipsă 3,20). Bătaia inimii noastre este ecoul bătăii lui Hristos la uşa inimii şi a sufletului nostru prin glasul conştiinţei. Bătaia inimii este semnul vieţii, iar bătaia lui Hristos la uşa inimii noastre este semnul veşniciei. Pentru aceea înţeleptul Solomon spunea: „Toate le-a făcut Dumnezeu frumoase şi la timpul lor; **El a pus în inima lor şi veşnicia**, dar fără ca omul să poată înţelege lucrarea pe care o face Dumnezeu, de la început până la sfârşit" (Ecclesiastul 3,11). La „o bătaie de inimă" de veşnicie se întinde puntea nevăzută dintre aici şi dincolo, dintre pământ şi cer, dintre viaţă şi viaţa de după moarte. De aceea: „Fericţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu" (Matei 5,8) şi vor simţi iubirea Lui la fiecare bătaie a inimii lor, căci, spunea acelaşi Părinte Arsenie: „Toate diamantele lumii sunt gunoi faţă de valoarea unei clipe în lumina dumnezeiască". Drept aceea, ne spune sfântul apostol Pavel: „**Ştiţi în ce timp ne găsim**, căci este chiar ceasul să vă treziţi din somn" (Romani 13,11). Ne găsim în candela timpului ce atârnă de veşnicie, în durata vieţii noastre pământeşti, în care „noaptea e pe sfârşite şi ziua se apropie..." (Romani 13,12).

2. „**Apele diavolului umblă prin sângele oamenilor şi-i otrăveşte**" (prin patimi şi păcate), scria Părintele Arsenie într-o însemnare din 6 februarie 1943 de la sfânta Mânăstire Sâmbăta, intitulată „Sita cu două margini" – adică lumea şi trupul – în care vrăjmaşul ne-a cerut pe toţi să ne cearnă „ca pe grâu" (Luca 22,31), pentru a scăpa de pleava din noi, care nu va putea intra în Împărăţia lui Dumnezeu. De înecul în apele tulburi ale patimilor nu putem scăpa decât

prin mâna dumnezeieştii milostiviri întinsă de Hristos precum lui Petru, prin strigătul rugăciunii noastre de ajutor, prin lacrimile de pocăință şi prin Trupul şi Sângele Mântuitorului din sfânta Euharistie, după spovedanie. Abia atunci vom putea gusta şi simți dulceața harului cuvântului şi iubirii lui Dumnezeu, în locul amărăciunii patimilor.

Sinaia, 2 iulie 2008 **† DANIIL**

„SUNTEM INTENȚII DIVINE !”

(Părintele Arsenie Boca)

Cuvintele Prea Cuviosului Părintelui nostru Arsenie „Suntem intenții divine” (Manuscrise inedite pg. 385) exprimă și definesc concepția antropologică a sfinției Sale în spiritul revelației dumnezeiești și în duhul sfinților Părinți ai Bisericii. Intenția este primul gând, imbold și sâmbure al faptei și al împlinirii ei. Toate făpturile creației suntem intenții divine, dar împliniri cu adevărat întru desăvârșire nu sunt decât puterile îngerești și cerești și sfinții Bisericii lui Hristos. Noi toți ceilalți ne aflăm în diverse puncte și diferite stadii pe orbita distanței dintre intenția lui Dumnezeu cu noi și împlinirea acesteia prin *theosis* sau îndumnezeire, când, „toate fiind bune foarte” (cf. Facere 1,31) și înviind toți în Hristos, „Dumnezeu va fi totul în toți” (I Corinteni 15,22 și 28). Cu alte cuvinte, intenția divină veșnică sădită în fiecare dintre noi în timp prin aducerea noastră la existență, o putem asemăna cu clipa și locul în care săgeata pleacă din arcul eternității spre a-și atinge ținta desăvârșirii, prin conlucrarea dintre voia liberă și harul divin. Cu alte cuvinte, intențiile divine se pot asemăna și contempla cu o ploaie nesfârșită de săgeți luminoase, devenite raze și lumini purtătoare de gânduri divine care străbat creația și timpul din ziua întâia a Facerii până în ziua cea de pe urmă a Apocalipsei. Acest adevăr de credință a fost ilustrat de către sfinții Părinți și precizat și tâlcuit ca nimeni altul de către sfântul Maxim Mărturisitorul în învățătura ortodoxă despre rațiunile divine, din care s-a inspirat și Părintele nostru Arsenie în cuvântul de mai sus, rostit într-un alt context și astfel: „Omul își are rădăcinile în adâncul cerului” („Cuvinte vii” pg. 132). Iar rădăcinile omului în cer sunt tocmai intenția lui Dumnezeu cu omul, chipul lui Dumnezeu din om și sufletul său nemuritor.

Astfel, intenția divină sădită în ființa și persoana patriarhului Noe va fi fost încheierea legământului dintre Dumnezeu și om de după potop sub lumina curcubeului și taina corabiei ca icoană a Bisericii lui Hristos. Intenția divină semănată în patriarhul Avraam trebuie să fi fost

descoperirea Prea Sfintei Treimi la stejarul Mamvri din Vechiul Testament şi denumirea raiului ca „sân al lui Avraam” în Noul Testament, în care se odihneşte sufletul săracului Lazăr. Intenţia divină ascunsă în Isaac a fost jertfa hristică de pe Moria, iar intenţia divină străluminată în Iacob a fost descoperirea scării cerului de la Betel. Intenţia divină din potirul de argint al lui Iosif va fi fost pregătirea strămutării familiei lui Israel în Egipt şi izbăvirea de acolo după 450 de ani prin intenţia divină descoperită în rugul aprins al vieţii lui Moise, primitorul Decalogului pe muntele Sinai. Intenţia divină scăldată în apele Iordanului despărţite de Iosua va fi fost moştenirea ţării Canaanului şi apărarea acestui pământ de madianiţi şi filisteni prin intenţia divină răsărită în judecătorii Ghedeon şi Samson. Intenţia divină arătată în lumina candelei de la cortul sfânt lui Samuel, avea să fie instituirea profetismului în Israel, care va dura până la „sfeşnicul luminii” – sfântul Ioan Botezătorul. Intenţia divină desfăşurată în viaţa lui David avea să fie ascunsă şi împlinită în harfa Psalmilor, după cum intenţia divină din adâncul înţelepciunii lui Solomon avea să fie zidită deodată cu templul din Ierusalim.

Intenţia divină întraripată în carul de foc al sfântului Ilie, răsădită la Cherit, răsărită în Sarepta şi roditoare pe Carmel şi la Horeb, avea să fie transfigurată în mărturia Schimbării la Faţă a Domnului. Intenţia divină din viaţa sfântului prooroc Elisei avea să prefigureze harul botezului şi celelalte sfinte Taine prin afundarea de şapte ori a leprosului Neeman Sirianul în apele Iordanului. Intenţiile divine care străbat cărţile proorocilor mari şi mici sunt, mai presus de orice, profeţiile mesianice întărite de viziunea serafimilor din templu şi revelaţia carului heruvimilor de la Chebar. Intenţia divină înghiţită de pântecele chitului nu avea să fie alta decât preînchipuirea prin Iona a Îngropării, Pogorârii la iad şi Învierii Domnului, precum şi lucrarea pocăinţei ninivitenilor. Intenţia divină aruncată, pecetluită şi izbăvită din groapa cu lei avea să fie revelaţia „Celui Vechi de zile” primită de către sfântul prooroc Daniel şi descoperirea celei de A Doua Venire a lui Hristos pe norii cerului la sfârşitul veacurilor, mai înainte de a avea loc cea dintâi Venire prin Întruparea Fiului. Cele trei intenţii divine „nearse” din cuptorul Babilonului preînchipuiesc de asemenea Întruparea prin arătarea celei de a patra Prezenţe în cuptor, precum şi aruncarea creştinilor în dogoarea cuptorului ispitelor şi necazurilor lumii. Intenţiile divine întemeiate şi

revelate în Ezdra şi Neemia aveau să fie rezidirea templului şi a Ierusalimului după întoarcerea din robia babiloniană de şaptezeci de ani.

Dacă intenţiile divine sădite şi împlinite în drepţii şi sfinţii Vechiului Testament strălucesc în lumina rugului aprins şi a stâlpului de foc, aceleaşi intenţii divine semănate şi desăvârşite de către Dumnezeiescul Semănător Iisus Hristos în cei doisprezece sfinţi apostoli, în cei patru sfinţi evanghelişti şi în cei doi arhidiaconi (Ştefan şi Filip), precum şi în episcopii Timotei, Tit şi Filimon, ucenici ai apostolului neamurilor, se transfigurează în lumină dumnezeiască necreată a Schimbării la Faţă şi a Învierii Domnului. Intenţiile divine din magi şi păstori s-au împlinit sub lumina Stelei Naşterii prin aducerea de daruri şi închinarea înaintea Pruncului Iisus. Intenţia divină cu Maria din Betania o vedem ascunsă şi înmiresmată în vasul de alabastru cu mir de nard de mare preţ. Intenţia divină împlinită după vremi de aşteptare, ca şi în cazul fiului risipitor, prin pocăinţa tâlharului de pe cruce – ca şi a sutaşului de lângă cruce – a fost aceea de a recunoaşte şi mărturisi dumnezeirea Celui Răstignit, precum Natanael cel din Cana, sfântul apostol Petru în Cezareea şi sfântul apostol Toma după Înviere. Intenţia divină ascunsă în sfinţii ucenici Luca şi Cleopa avea să se descopere deodată cu arătarea Celui Înviat la Cina din Emaus. Intenţiile divine sădite în sfinţii apostoli au fosta acelea de a fi ceea ce sunt: chemaţi, aleşi, martori, mărturisitori, trimişi, ucenici şi chiar mucenici ai Mântuitorului Iisus Hristos. Intenţiile divine ascunse în cei patru sfinţi evanghelişti, icoană a celor patru feţe din vedenia heruvimilor de la râul Chebar, au fost acelea de a scrie în inima Scripturii cele patru Sfinte Evanghelii de la Matei, Marcu, Luca şi Ioan. Scopul intenţiei divine desăvârşită prin uciderea cu pietre a sfântului arhidiacon Ştefan avea să fie revelaţia din sinedriu a Şederii Celui Înviat şi Înălţat la cer pe veci de-a dreapta Tatălui. La fel s-a întâmplat şi cu sfântul apostol Pavel: intenţia divină sădită în discipolul lui Gamaliel, Saul din Tars, avea să se descopere deodată cu Arătarea şi convertirea de pe drumul Damascului, transfigurată apoi în răpirea până la al treilea cer, ca să nu mai vorbim despre intenţia divină ascunsă în dragostea ucenicului iubit al Domnului, care s-a învrednicit de plecarea capului la Cina cea de Taină şi de primirea revelaţiei din Patmos. Intenţia divină din sfinţii apostoli Timotei, Tit şi Filimon, episcopi în Efes, Creta şi Colose, avea să se

împlinească prin întâlnirea lor cu sfântul apostol Pavel și prin inspirația, trimiterea și primirea celor patru epistole pastorale.

Tot astfel s-au semănat, sădit, răsărit și împlinit intențiile, gândurile și rațiunile divine din sfinții Părinți ai Bisericii, din marii dascăli ai lumii și ierarhi, din cei dintâi creștini și din toți sfinții mucenici, cuvioși, mărturisitori și binecredincioși. Toți aceștia și alții asemenea lor, în care intențiile divine s-au împlinit și desăvârșit în timpul vieții pământești – precum în cele cinci fecioare înțelepte –, sunt de-a dreapta Celui ce Șade de-a dreapta Tatălui, învăluiți în lumina Duhului Sfânt. De fapt, în toate oile ce se vor regăsi de-a dreapta dreptului Judecător, intențiile divine s-au împlinit și desăvârșit, pe când în toate caprele care se vor regăsi de-a stânga, aceleași intenții divine rămân neîmplinite și nedesăvârșite, precum florile ce se ofilesc în arșița și dogoarea verii. Prin urmare, intențiile divine din noi au nevoie de paza minții și trezvia inimii, de rugăciune neîncetată, conștiință curată și luminată, credință dreaptă, nădejde neclătinată și dragoste înflăcărată, sub semnul îndemnului evanghelic de luare-aminte: „Privegheați !" (Marcu 13,37).

Vârșeț, Joia Mare–2009, ziua plecării capetelor noastre pe pieptul Mântuitorului...

*

„NU TE TEME TURMĂ MICĂ... (Luca 12,32).
UNDE SUNT DOI SAU TREI ADUNAȚI ÎN NUMELE MEU, ACOLO SUNT ȘI EU ÎN MIJLOCUL LOR. IATĂ EU CU VOI SUNT – TRUP ȘI SÂNGE – ÎN TOATE ZILELE PÂNĂ LA SFÂRȘITUL VEACULUI. DAR FERICIȚI CEI CU INIMA CURATĂ.

DECI CĂUTAȚI MAI ÎNTÂI ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU ȘI DREPTATEA LUI ȘI TOATE CELELALTE VI SE VOR DA VOUĂ. NU FIȚI CU SPINII GRIJILOR ÎN INIMĂ. CI DĂ-MI MIE INIMA TA.

DACĂ VREA CINEVA SĂ VINĂ DUPĂ MINE SĂ SE LAPEDE DE SINE, SĂ-ȘI IA CRUCEA SA, ÎN FIECARE ZI, ȘI SĂ-MI URMEZE MIE.

AȘADAR, ORICINE DINTRE VOI CARE NU SE LAPĂDĂ DE TOT CE ARE, BA ÎNCĂ ȘI DE VIAȚA SA, NU POATE SĂ FIE UCENICUL MEU.

ÎN LUME NECAZURI VEȚI AVEA, DIN PRICINA MEA, CĂCI VĂ VOR OCĂRÎ ȘI VĂ VOR PRIGONI PE VOI, ȘI, MINȚIND, VOR ZICE TOT CUVÂNTUL RĂU ÎMPOTRIVA VOASTRĂ.

IAR CÂND VOR ÎNCEPE SĂ FIE TOATE ACESTEA, PRINDEȚI SUFLET ȘI RIDICAȚI CAPETELE VOASTRE, PENTRU CĂ RĂSCUMPĂRAREA VOASTRĂ S-A APROPIAT.

ÎNDRĂZNIȚI DECI, EU AM BIRUIT LUMEA.

IATĂ STAU LA UȘA TA ȘI BAT...” (Apocalipsă 3,20).

*

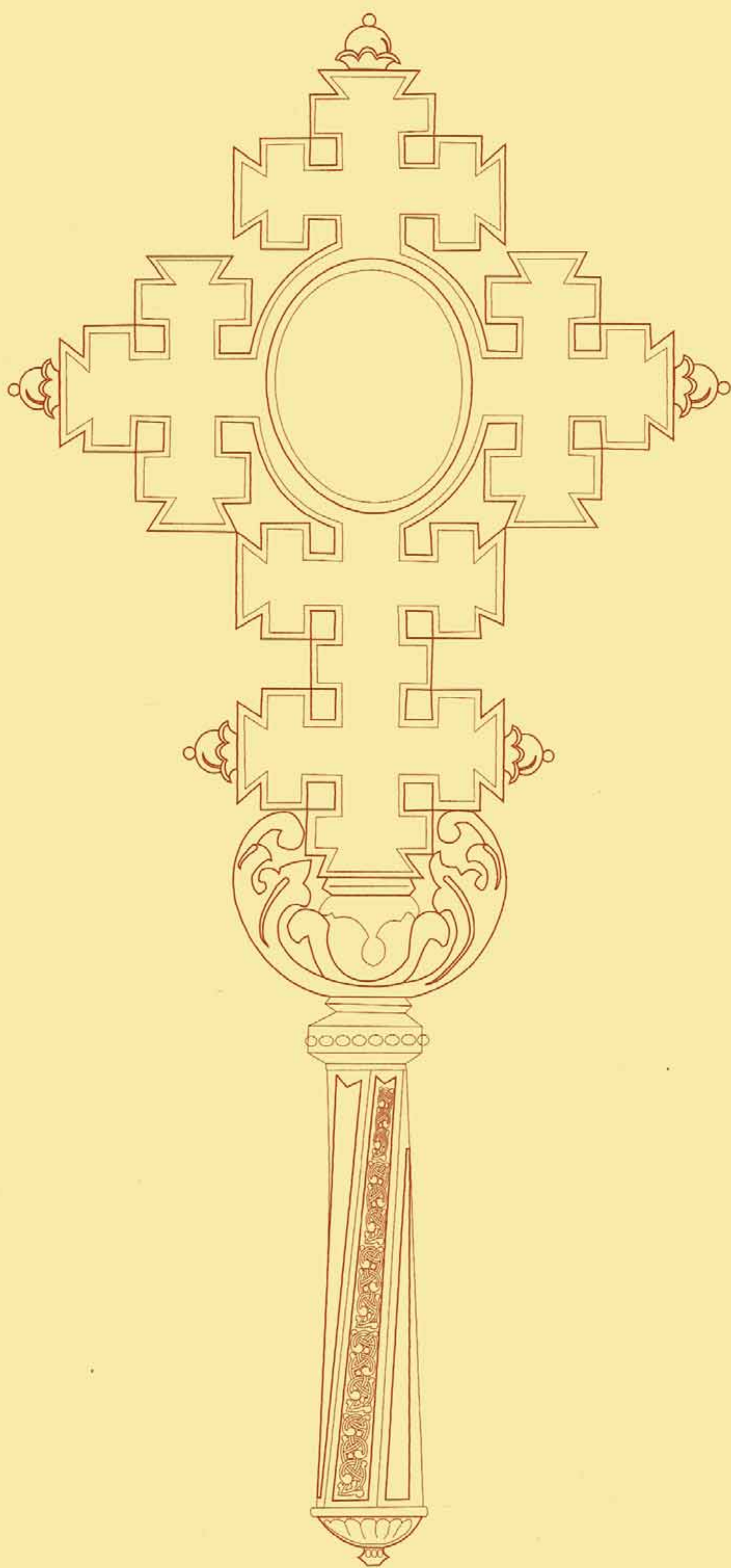
(Cuvinte-testament înscrise de Părintele Arsenie pe Evanghelia deschisă din icoana împărătească a Mântuitorului Iisus Hristos, de pe iconostasul bisericii sfintei Mânăstiri Prislop – 1984).

CUPRINSUL

†

MANUSCRISE INEDITE ALE PĂRINTELUI ARSENIE

ISBN 978-973-88006-6-3